

29
HELPPOHINTAINEN NOVELLI- JA ROMANI-JAKSO.

TOINEN SARJA. I.

ARON PRINSESSA.

Kertomus.

E. MARLITT'in

kirjoittama.

Saksankielestä suomentanut.

A—a.

Helsingissä,

K. E. Holm'in kustantama.

1883.

Aron Prinsessa

Rertomus.

C. Marlitt'in

kirjoittama.

Saksankielestä suomentanut.

A - a.

Helsingissä,

R. E. Holm'in kustantama.

1883.

Arvoisimmat Kirjallisuuden Seuran Kirjapaino

Numero 1

1883

1883

1883

1883

Helsingissä, 1883.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Kirjapaino.

I.

Pieni, hiljaisen aron lävitse virtaileva joki on yksinäisen maeltajan kaltainen. Sen hiljaa loiskivat aallot eivät tiedä mitään siitä kohinasta, jolla suurten jokien wesi tuohuen syöksyhy vuorilta laatsoihin; ne juoksevat tyhenesti fileitten piikwien ylitse, jotka eivät ensinkään ole niille haitaksi, ja kulkewat eteenpäin matalain lepikko- ja pajukko-rantain välitse. Pensaat owat niin tiheässä wierekkäin, offat ristissä, kuin kieltäisiwät ne taimastakin tietämästä, että pieni werewä ja wilpas suoni tykkii keskellä ylenkatsotua pahamaineista aroa. Ja tämä kätkö onkin erittäin pahojen kielien mieleen, jotka tuolla ulkona maailmasja koettawat panetella näitä suuria autioita seutuja, joita usein näkee Saksan alankomaisja.

Mutta katselepa kuitenkin kerran keskiesän aikana tätä pilkattua aroa. Se ei tyllä kohota otsaansa pilwiin ja turhaan etsit sieltä Alppien loistoa tahi robodendronin seppelöitsemää kullulaa; sillä ei ole edes matalampien wuoristojen kiwi-kuunua, eikä minkään suuren joenkaan leweä, kiiltävä teräswyö ympäröitse sen kupeita; mutta kanerwa kukkoistaa siellä; sen punaiset ja sinertävät kellomaiset kukankuwot lewittävät hienolle laineentapaiselle pinnalle kiiltävän, epäluokuisilla lehtaisilla mehiläisillä koristetun kuni-kaallisen mautilin.

Tuolla kaukana kohoaa laiha hiekkainen maapinta, ainoastaan vähään tyyhtywänen kanerwa saa tarpeeksi elatusta, vähän enemmän ylöspäin. Mutta sywempänä on maassa mehua ja woimaa; pitkä tumma wiiva, joka ällä keskeyttää punaiselta loistawan aron, on metsää, sywää majesteetillista lehtimetsää, jonka wertaista tuskin on. Tuntikausia voit

siellä käwellä warjoisten taimasta kohti kohoawien pylwäsrivien välillä, joitten juuret saawat elatukseja ylöskatsotusta avosta. Peippojet ja vastaat rakentawat pesiänsä puitten latwoihin korkealle pääsi ylle, ja pensaista katselewat sinua peloisjaan arat jänekset ja metsäkauriit. Ja kun viimein paksu metsä waihtuu mataloiksi pensaitiksi ja jalkasi epäilee tallata marjoja, jotka ikäänkuin taimaasta pudonneina wärjääwät metsän riinteen purpuran punaiseksi tahi mustan siniseksi, kun kullulain juurilla loistawat wastasjasi wiheriät, wihättäwät niityt ja walmistuwain ruiswainioitten waalea kulta, kun inhimillisiä ääniä ja liikunnoita ynnä lukuisan karjan ammunta kuuluu korwiisi keskellä wainiota olevasta kylästä, jonka siwät kodikkaat talot ympäröitsewat kirkkoa — silloin muistelet warmaankin hymysuin ikävää, hylättyä hieta-aawikkoa, semmoisena kuin sitä „kirjoisja kuwataan“.

Äskes mainittu pieni joki juoksee kuitenkin mitä koltoimman ja yksinäisimmän seudun läpi. Kauan kulkee se pitkin metsän rinnettä ja tekee wasta tarkoin mielittyhään itsenäisen polwekkeen sitä kohti. Waikka joki onkin hiljainen luonnoltansa, kuluttaa se kuitenkin pehmeätä rantaa ja onpa sille onnistunut muodostaa pieni lampikin, jossa aallot hitaasti juosten näyttäwät ikäänkuin hiukan läwähtävän. Pitkiwet näkywät niin kirkkaina wedestä, että tuskin huomaa, missä ilma loppuu ja wesi alkaa. Pieni wesitypöhyrä on saattanut leppäpensaat vähän erilleen ja waloa etsiwä koiwu on astunut askeleen leppien eteen, seisoen siinä kuin suloinen neitonen, jonka kiharoista kesätuuli alati waristaa hohtawia hopeahelmiä.

Oli viimeiset kesäkuun päivät käsissä.

Pienen lammiton viileässä wedessä oli kaffi päivettyhnyttä jalkaa. Kaffi yhtä ruskeata kättä nosti warowasti pienen, karkean, mustan willahameen polvien ympäri, samalla kuin ruumiin yläpuoli uteliaasti kumartui eteenpäin. Raidat, waltoisella paidalla peitettyt hartiat ja nuoret rusottawat kaswot — sen näköinen oli tämä pieni weteen kuwastuwa olento; mutta noille kahdelle filmälle, jotka siihen myöskin kuwastuivat, oli jotenkin yhden-tekewää, olivatko kaswot kreikkalaista säännöllisyyttä wai hunnilaista alkuperää. Täällä aron yksinäisimmässä paikassa ei ollut mitään naisellisen kauneuden määrääjää, eikä mitään mertailemiseen kiihoittajaakaan; ainoastaan se seikka herätti tytön huomiota, että kaikki, joka päivän walossa näytti niin „luonnolliselta ja tawalliselta“, oli siinä wedenkawasossa niin wierasta.

Ylhäällä päivänpaisteessa häilyivät suhisevassa arotuulessa tytön jotenkin lyhykäiset hiukset iloisesti otsalla ja niestässä — mutta wedenkawasossa muuttuivat ne alasriippuwiksi kaarneen siwiksi, joitten alta pienet punaiset lasihelmet riippuivat tummina weripisaroina alla, ja karkea paitakin näytti tuolla alhaalla wedessä hienolta ja pehmeältä kuin lumivalkeat lummekukat, niin, muuttuihan siinä kaikki ihan kuin kumiissa wanhasa tarinasä.

Tumman sininen taiwaanlasi täytti pensaitten väliset aukot ja teki weden kalvon syntäksi teräksen wäriiseksi, laatien siten tytön kuwalle yksimuotoisen pohjan. Mutta silloin kiihoitteli ätisti hehkuwia sumukuwia peilin yli ja — olihan se uskomatonta — mutta ne tulivat noista kiharosta. Ne syöksiwät edestakaisin ja hehkuivat yhä enemmän ikäänkuin kolo maailma wähitellen joutuisi tulipunaiseksi. Salainen tummuus pensaitten juurilla suuren ja muuttui pimeäksi syvyydeksi, josta yksinäisiä mustien sierokiwien kaltaisia oksia pistäytyi ulos ja tunkeusi walumaan liekkiin — taas uusi salamanno-
pea wanha lumosadun käänös. Kaikki

tämä oli ääretön pelon aine.itse tytön warjokin näkyi kuin sywästä kaiwosta ja kaffi tawattoman suurta peljästyhnyttä silmää tirkisteli sieltä rohkeata tyttöä.

Ruskeat jalat eiwät olleet minkään saukarin omat; hurjalla hyppäyksellä oliwat ne jälleen rannalla. Mitä naurettawa pafio! Voistihan iltarusko punaisena liekinä tuolla etempänä arolla; purppurapunainen hieno pilwoi oli leppien välisen aukon yllä — siinä se koko loihdittu liekki.

Entä filmät? Onko nyt kolo maailmasa nähty mokomaa pelkuria kuin minä? Miten lapsikas olento olenkaan kuin juoksen omia filmiäni pafioon!

Ensiksi häpesin itseäni, toiseksi molempia parhaita ystäwäni, jotka oliwat nähneet tämän urhoityön.

Sywä Miekeni ei tostaan siitä huolinnut, hän oli tyhmempi ystäwäni. Mieke oli kaunihiin mustanpilkkuinen lemmä, mikä milloinkaan oli käynyt arolla laiturilla ja seisoi nyt sääret hajallaan koivuun alla, nykien ja repien kostealla rannalla niukasti kaswawaa ruohoa. Se kohotti pitkän, kapean päänsä, pureskeli, kuten näkyi, halullisesti mehukasta suunsa riippuwaa ruohoa ja katsoa ällisteli minua hetkisen.

Wilpas Spits sitawastoin, joka laiskana oli maannut wileitten pensaitten alla, piti asian waarallisempänä. Hän hyppähti ylös kuin hullu ja haukkui loistuwaa wettä ikään kuin itse paholainen ajaisi minua sieltä takaa.

Häntä oli mahdotoin rauhoittaa; viimein sortui hänen äänensä julman raiwoisesta haukkumisesta ihan kokonaan. Nauvaen juoksin minä takaisin weteen, häntä kiihoittaen suurempaan winmaan, potkimalla wettä niin, että pisarat lensiwät korkealle ilmaan. Mutta kolmasikin katselija oli vielä saapunut siihen Spits'in ja minun huomaamattani.

„No, mutta mitä kummia siellä teet prinsessani?“ kysyi hän tuolla säriseväällä, niiden henkilöiden äänellä, joilla eroama-

ton piippu on kuin kiinni muurattuna hampaiden väliin.

„Ah, sinäkö, Heintz?“ Häntä en häwennyt. Hän juoksi itse kuin jänis, semmoistakin pakoon, mikä ei kowinkaan waarallista ollut — waikka sitä ei kenkään olisi uskonnut tuosta wanhasta woimakkaasta ihmislapsesta.

Tuossa seisoi hän nyt, Heintz, mehiläisten hoitaja, niin paksuilla anturoilla warustetut saappaat jalassa, että maa täräsi hänen astuesansa. Hänen päänsä ulottui puuhaaraan, joka minusta oli milt'ei taiwaan tasalla, ja hänen selkänsä esti minut näkemästä alan arolle, itäänkuin olisi kiviseinä äkkiarwaamatta kohonnut ulkonaisen maailman ja oman iteni välille.

Tämä jättiläinen potki hämärän tultua tiehensä minkä walkeisen waatteen edestä hywänsä, ja sepä minua erittäin huwitti. Minä terroin usein hänelle niin hirmuisia aawetarinoita, että minua itseänikin wäräsiytti, enkä mihinkään hintaan olisi tohtinut katsoa likeisimpään pimeään nurkkaan. Pelkäsimmehän me molenmat yhtä paljon.

„Niin, Heintz, minä polsen rikki kahta filmää“, wastasin minä, lyöden jalkani vielä kerran niin lujasti weteen, että pijsarat roiskiwat aina hänen waalealle takkinsensa asti. „Tiedätkö, tuolla lammitossa ei kaiikki ole oikein“.

„Mitä! keskellä päiväkö?“

„Mitähän wedenhaltija päivänwalosta huolii, kun hän on wihastunut!“ Minä huomasin oikein mielihywällä hänen puoleiksi epäillen puoleiksi peloissaan katsoa tähystelewän ruusuwäristä wedenpintaa.

„Wai niin, wai et sinä usko minua Heintz? . . . No, jospinpa juuri että weteheinä olisi katsellut sinua yhtä häijysti kuin minuakin“.

Sepä jo sai hänet uskomaan. Hän otti piipun suustansa, sylki äkkiä ja ojensi naurettamalla woittoriemun ja pelon-alaisella katseella sen rikkipurun warren minua kohti.

„Enkö sitä aina ole sanonut, hä?“

huudahti hän. „Mutta minä en sitä enää milloinkaan tee! Minusta nähden saa helmiä olla waikka kasoittain tuolla alhaalla. Minä en niihin enää koske, en millään muotoa!“

Wythän olin saanut kelpo asioita aikaan!

Pikku joki, tuo waeltaja, joka niin yhsin kulkee aron läwitse, oli monta palatsien ja ihmisjoukkojen ohitse juoksewaa, uhkeaa wirtaa rikkaampi; sillä oli helmiä tastussa, waikk'ei niitä lukuisasti löydetty, eiwätkä ne olleet kylliksi kiittäwiäkään kelmataksensa koristamaan kuninkaan waltiöpäähystä, ei edes hänen kallista formustansataaan. Mutta mitä minä siitä hymäräsin? Minä pidin noista kiittäwistä kapineista, jotka niin ympyriäisinä ja sileinä wieriwät kädessäni. Tuntikausia käwelin minä wedessä etsien simpukoita, joita sitten wain Heintz'ille, sillä hän taisi awata niiden kuoret — kuinka hän sinä menetteli, oli hänen oma salaisuutensa. Mutta nyt kieltäytyi hän äkkiä sitä täst'edes tekemästä, kun hän oli warma siitä, että weden haltija oli syyttöwä meitä konnuudesta.

„Mutta, Heintz! tämähän oli waan pelkkää pilapuhetta“, lausuin minä katuwaisesti. „Älä ole siitä milläsfikään.“ Minä kumarruin taasen weden yli, joka oli jälleen tullut tyhneeksi.

„Katsohan itse — mikäpä tuosta kurtistaa?“

Ei mitään, ei mitään muuta kuin omat hirmuiset filmäni . . . Mutta minäkätähden ne owat niin tarwattoman awoinna, Heintz? Eiwät neiti Streitin filmät senkaltaiset olleet, eikä Ilsenkään“.

„Ei, ei Ilsenkään“, myönsi Heintz. „Mutta Ilsen filmät owat teräwät, pikku prinsessani, hywin teräwät.“

Heintz oli alussa, tosin kyllä nauraen, uhamut minua peloittawalla nyrkillänsä — Heintz ei woinut wihastua. Lausutuaan wiimeisen muistutuksen, joka kieltämättä oli saugen wiisas ja ojaawa, ummisti hän huulensa, weti tiheet kulmarwanja alaspäin ja työnäsi kädellänsä

hiuksiansa, jotka keltaisina ja kuivina seisoiivat pörröllänsä ja oikein värisivät ilta-auringon lämpimässä.

Sitten puhalsi hän oikean sawupilven piipustansa, suureksi kauhuksi tanssiville hyttysille, jotka mitä kiireemmin riensivät ulomaksi. Eipä „teräväsilmäinen“ Mieskään kärsinyt tätä sawua, vaan wäitti alinomaa tupakkaa ihmisen tappajakaswiksi. Minä yksin käyttäydyin urhoolliseksi ja, jospa tulisin waikka satamuotiseksi, muuttaisi tuo ilkeä tupakansawu minut heti takaisin uuniin nurkkaan Heintzin wiereen, missä tuntisin olewani hywässä turwasassa lumituiskulta, joka wintuen lentää aron ylitse, paukutellessan ihan oikeilla jääpalasilla ikkunaruutuja.

Minä juoksin hänen luoksensa rannalle ja samassa tuli Miesekin ja nyhti tuttavasti muutamia mehullkaita kaswia, jotka puoleksi sotkettuina kirkkistiwat Heintzin jalan alta.

„Woi minun päiwiani minkä näköinen tuo on!“ huudahti hän nauraen.

„Ei sinä mitään naurettawaa ole“, toruin minä.

Miese olikin komeasti koristettu. Leiwitten sarwien välillä riippui keltaisista, kiiltäwistä samettitukista ja koiwunlehdistä sidottu seppelä, minun miehestäni kantoi Miese koristeensa niin majesteettillisesti ja hilpeästi kuin olisi se sillä ollut syntyesään; woikukan warfista tehdyt witjat koristiwat hänen kaulaansa ja hännästä roikkui pieni kanerwa-kimppu, joka pitäisesti kieri alas lihawaa huppyriäistä ruumista myöten joka kerta kuin Miese häntäänsä heiluttamalla karvoitti karpästä seljästäänsä.

„Miese on juhlapuvussaan — mutta sitä et sinä käsitä“, jatkoin minä. „Kuuleppas nyt Heintz ja arwaa mitä tarkoitan: Miese on tänään kaikessa loistosansansa ja Dierkhof'issa paistettiin tänään pannukakkuja — mitä on siis tapahtunut?“

Mutta sinäpä nyt koskin hänen kiipeimpään kohtaansa; arwoitusten selittäminen ei ollut Heintz ystävän asia. Kun

oli niistä puhetta, oli hän aina awuton ja neuwoton kuin kaksivuotias lapsi — tässäkin tilaisuudessa saatin minä hänet mielelläni jemmooiseen pulaan.

„Sinä weitikka! et tahdo toiwottaa minulle onnea“, nauroin minä. „Mutta niin wähällä et pääse . . . Hywä, rakas Heintz kultani, tänään on syntymäpäiwäni“. Ilon ja liikutuksen wilahdus lensi hänen lemeitten kaswojensa yli. Hän ojensi minulle karkean kätensä, jota minä sydämellisesti puristin.

— „Ja kuinka wanhaksi, prinsessani, olet nyt tullut?“ kysyi hän huolellisesti karttaen onnen toiwottamisen.

Minä nauroin.

„Oletko sen taas unhottanut? Kuuntele nyt tarkoin, mikä seuraa kuudetta toista?“

„Seitsemäntoista — mitä? Seitsemäntoista vuotta . . . Mutta sehän ei ole totta . . . Tuommainen pikku lapsi kuin olet! Se ei ole totta!“ —

Hän korotti ikäänkuin wastustaen wolemman kätensä.

Semmoinen uskomattomuus suututti minua. Mutta wanha ystäväni, joka aina kahdenkymmenen vuoden ikään asti oli kaswanut kilpaa taiwasta kohti pyrkivän hongan kanssa, ei kuitenkaan ollut ihan wäärässä. Ja kolmen vuoden ajan olivat korwani ulottuneet juuri niin korkealle, että kuulin Heintzin wahwan sydämen sykkiwän, enkä minä sen perästä ollut hituakaan kaswanut. Minä olin pieni olento ja siksi jäin; lapsen jaloilla täytyi minun waeltaa elämän läpi ja se seikka riisti minulta, Heintzin käsityksen mukaan, luonnollisista ihmisistä kaiken oikeuden wanhentuakin wuosi wuodelta.

Kuitenkin toruin minä häntä ankarasti; mutta sillä kertaa pääsi hän astasta taiturin tawalla — hän muutti puheenai-
netta. Wastauksen sijasta osoitti hän peukalollaan olkapäänsä taakse ja janoi hymyillen: „Tuollapa he wasta syntymäpäiwääsi wiettwät. He kairawat ylös wanhan kuninkaan“. Ohjella hyyppäh-

fellä seisoin minä pensaitten toisella puolella.

Minun täytyi molemmin käsin varjota silmiäni, niin häikäisemästi purppuranpunainen oli iltarusko. Tuolta kaukaa etäisen metsärinteen takaa kohosi se keihääntapaisesti ohkaisten pilvien läpi — siellä ratsastivat muinaisuuden jättiläiset suuren aron yli ja koskivat taiwasta kiiltävillä keihäillänsä.

Kanerva ei vielä kukoistanut — tummanwiheriä kaswipeite oli edesämme sielänä kuin pöytä; ainoastaan wiidestä paikasta kohosi tämä tafainen tanner ja kuskakin niissä oli kukkula, yksi suurempi ja neljä pienempää. Kansan tarun mukaan peittivät ne kuolleen ihmisruunun jättiläisruumiita, joitten askeleista maa muinoin tärisi ja jotka wimakkaalla kädellä heittelivät kivilohkareita yhtä helposti kuin me pieniä piikiviä. Suuren kukkulan huipulla kaswoi orapihlajoita ja ginsterkaswit koristivat siwuja keltaisilla kutillaan. Pienekö lintu tulettautut siemenen, tahi oliko ihmiskäsi istuttanut sinne yksinäisen wanhan hongan, siinä se waan kaswoi kukkulan kyljesä, harwaotkaisena, tuulen tuudittamana ja pääsemättä talwen lumitaakan tähden kohoamaan ylös-päin; mutta kuitenkin seisoi se siinä ylpeänä, waikka se kyllä, yksin kun oli suojattoman awaran aron keskellä, satein jo taiseksa myrskysä taistella henkensä puolesta.

„Tässä on wanha kuningas haudattuna, sillä siinä on puu ja siinä kaswaa keltaisia ruusujakin — toisilla kukkuloilla ei niitä ole“, sanoin minä lapsuundesfani Heintzille istnesfamme kukkulalla. Sa tiesinhän minä mahtawan kuninkaallisen kultaruunuisen pään olewan juuri sillä kohdin, missä honka kaswoi ja tuuhean parran ulottuwan pitkälle ruumista peittävän purppurapeitteen yli. Sywä yksinäisyys wallitsi kuolleen jalaisuuden ympärillä; mutta metsän lintuset, jotka lewähtiwät hongan latwasfa, aron yli tans-

siwaisfet, sinertawät perhoset sekä hyrise-wät mehiläiset ja minä, me tunsinme sen. Siljaa hengittäen, kädet pääni alla, makasin minä pensaitten välisfä katsellen miten muurahaiset matelivat pieniin koloihin maahan ja miten he niistä pala-siwat päiwän waluon. Ne tiesiwät wiefä enemmän kuin me muut. Ne olivat näh-neet kummun kaiten sisällisen loisteen, oli-wat kentiesi juokfennelleet purppurapeiteelläkin. Minä kadehdin heitä ja halusin hartaasti saada kerran nähdä ne sal-laiset ihmeet.

Minä siihen hetkeen asti oli suuri hautakumpu ollut minun puutarhani, metsäni ja kieltämätön omaisuuteni. Dierkhof, kotini, oli ypyökyfin arolla. Tie, joka yhdisti kotini ulkonaisten mailman kansfa, kulti, metsästä tullen, kaukaa hautakumpujen siwutse, eikä sielläkään usein nähtynyt ihmisiä. Niinpä ei muistaakseni ollutkaan ihmisjalka milloinkaan astunut hautakumpujen alalle. . . Nyt seisoi siinä äkki-arwaamatta joukko wieraita ihmisiä; he kiskoivat irti suuria palasia maasta; minä näin nostetun kuofan; pienenä mustana wiwana nähtyi se punoittawaa taiwaanrantaa vastaan, ja joka kerta kun se iskettiin maahan, tuntui minusta, kuin harkkaisiwat nuot wieraat jonkun rakastetun olennon elämiä jäseniä.

Ihan miettimättä aloin minä juosta sinnepäin. Minun oli hautaa sanomat-toman säälä, mutta ääretön uteliaisuus saada nähdä, mitä sieltä tulisi ilmi, waltasi minut myöskin. Spitz juoksi haukkuen rinnallani, ja kun minä hengästyneenä pääsin perille, saapui Heintzkin sinne seitfenpeninkulmaisilla askeleillaan.

Silloin wasta waltasi minut kainous, tuo lapsimainen ujous, jota wieraat kas-wot minusfa aina waukuttiwat. Minä wetäydyin taaksepäin ja tartuin hämiläni Heintzin takin liepeesen. Sitä oli minulla kumminkin wähän tukea ja tur-waa.

II.

Kukkulalla seisoi kolme herraa äänettä odotellen sillä aikaa, kun työmiehet katoivat ja kuokkivat. Spitzin hirveästi haukunnasta kääntyivät wieraat hetkeksi meitä katsomaan, ja yksi heistä, silminnähtävästi nuorin kaitista, uhkasi koiraa kepillänsä, kun se tahtoi häntä lähestyä. Sitten katseli hän Heintziä ja minua tylysti tarkastellen ja käänsi meille selkänsä.

Työmiehet olivat alkaneet kaijaa kuoppaa hongan juurelle. Pensaat olivat rewitnyt ja wiskellyt sinne tänne; misjään ne olivat kaswaneet, siinä näkyi nyt suuri aukko ja hongan paksut juuret riippuivat alas laihaista sawi- ja hiekkamaasta. Wonesta paikasta näkyi walkoinen puu, sillä kuokat ja lapiot olivat säälimättä repineet juuret rikki.

„Siiitäpä löysimme kiven“, lausui yksi herroista, kun aseet kilisivät kiveä vastaan. Wimeinen multaterros luotiin syrjälle ja suuri kivilohkare tuli näkyviin.

Herrat astuivat syrjään sifji aikaa kun työmiehet valmistautuivat wierettämään kiveä paikaltansa. Heintz astui hywin uteliaana askeleen eteenpäin; työmiehet eivät luultawasti tehneet työtänsä tyllin käytännöllisesti. Hänen oikea jalkansa oli ojennettu ja ikäänkuin heitä auttawinansa nosti ja laski hän ehdottomasti käsiään. Sitä piippukaan lewännyt sillä aikaa, sillä wieraita näin minä enää waan sinisen sawupilwen läwitse. Mutta sepähän wasta teki erinomaisen wäikutuksen, joka olisi kyllen pitänyt nähdä.

Nuori herra, jonka takana ystävänäi seisoi, kääntyi niin pikaisesti kuin olisi häntä äkkirwaamatta lyöty. Hän loi pitkän sortawan silmäyksen piippumieheen ja löyhytti lauhistuneena silkkijellä nenälinallansa ilmaa, poistaaksensa sawupilwet.

Heintz otti sanaakaan wirtkamatta ri-

kos-esineen suustansa ja laski kätensä alas. Hän oli tawattoman hämillänsä. Mitään senkaltaista ei hänen tupakoimisen sa ollut vielä koskaan matkaansaattanut. Minua wieraan käytös peloitti ja saattoi wäpifemaan. — Minä häpefin ja olin juuri rientää pois, kun kivilohkare irtautui paikaltansa ja kumijewalla kalinalla wieri syrjälle.

„Se pyyhäytti minut vielä.“

Ensi filmänräpähkessä en taitanut nähdä mitään, sillä herrat tunkentuivat auton ympäri, mutta enhän siitä enää huolinutkaan. Weri nousi kulmiini ja ehdottomasti käänsin filmäni toisaalle, sillä minä luulin nyt jotakin suurenlaista tulewan näkyviin.

„Tuhat tulimaista tuosako kaikki!“ huudahti Heintz äärettömän kummastuneena. Minä katsahdin sinne ja minusta oli kuin olisi kaikki wäri, aron kaikki loiste sammunut ja kaikki sinisen kiiltävät perhoset laskeneet siipensä kokoon ja kuolleet. Ja mihin kaikki puna taiwaanrannasta oli joutunut? — Urinko waan oli vielä laskeumaisillansa . . . Kukulassa, ei ollutkaan wanhaa hopeapartaista, jättiläiswärtaloista kuningasta purppura-peitteen alla . . . Pimeä tyhjä luola waan ammitti sieltä.

Wieraista oli se wallan luonnollista. Yksi heistä — hänellä oli lasit nenällä ja pitkä lätkkinen kotelo selänsä — ryömi sifjalle aukosta ja nuori herra seurasi häntä, mutta kolmas, pitkä solakka mies jäi tarkastelemaan kivilohkareen sifjapuolta. Minä en woinut nähdä hänen kaswojansa, sillä hän oli selin minuun, mutta minä luulin hänet wanhaksi, sillä hän kiikkui hitaasti ja hänen lyhyeksi leikatut hiuksensa, jotka näkyivät ruskean hatun alta, olivat harmaat.

„Kiwi on silitetty“, lausui hän sitä keweästi koitellen tädellään.

„Niinpä toisetkin ovat!“ kuului ääni kulkulan sisältä; „ah, mikä jättiläisen suuri kattokivi meidän päällämme on! Oikein toimea lohtare!“

Nuori herra näkyi jälleen aukosta. Hän nähti kumartua syvään ja siinä pu- tosi häneltä hattua päästä. Siihen het- keen asti olin minä nähnyt waan muu- tamia miehiä; paitsi Heintzia ja wanhaa pappia lähimmäisistä, noin kahden tun- nin matkan päässä olewasta kylästä sekä muutamia rotewia harwapuheista maan- wiskelijöitä, oli ainoastaan silloin tällöin sitainen luudansitoja-poika ilmantunut tielleni. Muinalla ei sitis ennen ollut ti- laisuutta nähdä kunnista miestä. Mutta kotona Dierthof'issa löytyi Kaarle Suu- ren kuva; sitä täytyi minun ehdottomasti muistutella, nähdesäni tuon peittämät- tömän ofjan ilmestymän mustasta aukosta. Lemeänä, puhtaana walkeisena kilpenä kiilsi se kastanjan-karwaisten kähäräin alta, jotka nuorukainen pontewalla pään ny- käyksellä heitti taapäin.

Nuorella miehellä oli keltaisen harmaa sawiastia kädessä.

„Olkaa warowainen, herra Claudius!“ wari tti lasifilmäinen herra, joka häntä seurasi, itse kantaen wasenmassa kädessään muutamia kummallisia esineitä. „Ensin ovat nämät tomuastiat sängen heikot, mutta ne kowettuwaat pikaisesti ilmas . . .“

Enempää ei hän ennättänyt. Astia särkyi samassa kuin se laskettiin kielelle. Tuhaa pölähti ylös ja puoleksi palaneita ihmisluita wieriskeli kaikkialle.

Lasifilmäiseltä pääsi silloin surkutelutawa hundahdus. Hän otti warowaisesti fir- paleen peukalon ja etuformen wäliin, lyk- käsi filmälästä otsalle ja tarkasteli astia- kappaleen reunaa taittuneesta paikasta.

„Goutawia, wahinko ei ole suuri, herra professori“, lausui nuori mies. „Onhan niitä kumminin kuusi tuolla sisällä ja kaikki owat niin toisensa kaltaisia kuin munat“.

Professori irwisti juuri kuin olisi niel- lyt etikkaa.

„En, tuopa kuuluu aiwan hymmätä- mättömältä“, lausui hän teräwästi.

Toinen nauvoi, ja ihmeellisen kunnis se nauwu olikin, hilpeä ja uhkamielinen, mutta kuitenkin wieshättäwästi hillitty. Paitsi sitä katui hän heti iloansa ja muut- tui wakaaksi jälleen.

„Niin, olenkinhan minä waan hymmä- tämätön muinaistieteen harrastaja, waikka tyllä innokaskin“, puolustihe hän. „Käyt- tää sentähden armoa oikeuden asemasta ja juokaa anteeksi, jos alottelija wäliin unhottaakin taiteen ankarat vaatimukset ja ajaa wäärälle tielle . . . Minä tah- doin oikeastaan saada selwää näitten hau- takumpujen sisäpuolisesta rakennuksesta ja — ah kuinka kunnista!“ keskeytti hän äkkiä puheensa ja tarttui eräesen niistä pienistä kummallisista kaluista, jotka pro- fessori sillä wälin oli laskenut kielelle.

Oppinut herra ei silminnähtäwästi kuunnellut sanaakaan nuoren miehen puo- lustuksista. Waipuneena sywiin, woisi melkein sanoa, tuskallisiin mietteisiin, piti hän tutkistellen pientä esinettä milloin päiwää kohti, milloin liki filmiänsä.

„En, niin! Jonkunlaisia hopeateoksia.“

„Niin oikein!“ mumisi hän itseksen.

„Hopeatako, muinois-germanilaisessa hautakummuksa, herra professori?“ kysyi nuori mies wähdän pilkallisesti. „Katsok- kaa tätä waskikalua!“ Hän oli ottanut jonkunlaisen tikarin tahti weitsen käteensä ja nosti ja lasi asetta ikäänkuin olisi hän syöshyt sitä jotakin wasten ja pun- niitti sitä sitte form-llansa.

„Germanilaiselle kouralle ei tämä siwä pitku kalu todellakaan olisi ollut tylliksi wahwa, se olisi heti musertunut . . . Ja yhtä wähdän on germanilainen käsi wal- mistanut tuon heikon hopeakalun, joka teillä on kädessä, herra professori . . . Ja tohtori von Sasjen on kun onkin oi- keassa, wäittäesänsä, että nämät kummut owat foiniikkialaisten päällikköjen hautoja.“

Tohtori von Sasjen! Mikä tunne wal- loittikaan minut kuullessani sen nimen! Eikö puhuja formillaan osoittanut minua? Ja eikö kaikki luonut filmiänsä minuun,

pieneen hämmästyneeseen tyttöraukkaun?
 . . . Kaikki nuo filmät! Olisin tahtonut
 woida kätkeytyä maanpohjehen! . . . Ah!
 mikä hupsu minä olin! Ei minua huomi-
 mattu enempää kuin ennenkään. Ru-
 pestin jälleen hengittämään, mutta woi
 minua! En ollut muistanut Heingsiä.
 Tuossa seisoi hän, nyhkäytti minulle pää-
 tään erittäin wiekkaan näköisenä ja huusi
 kumartuen forwaani: „Ha ha, prinsessani!
 Herrat puhuvat . . .“

„Waihi, Heing!“ ärjäsin minä — ensi
 kerran elämäsfäni poljin wihastuneena
 jalkaani maahan.

Hän katseli minua tuofion aikaa ikään-
 kuin säikähtyneenä ja kääntyi sitten arasti
 toisanne päin. Mutta työntekijät tar-
 kastelivat meitä; he huomasiwät nyt vasta,
 ett'ei heidän takanansa ollut orjantappura-
 pensasta, tahi jotakin semmoista, waan
 pieni pelkääwä tyttö. He katselivat mi-
 nua laskaamatta uteliaasti ja iloisesti;
 minä olisin mieluisimmin juossut pois,
 waan siinä oli jotakin selittämätöntä,
 mikä wastustamattomasti pidätti minut
 siellä ja minulla oli silloin luja usko, että
 se „jotakin“ oli waan haluni saada kuulla
 puhuttawan äsken mainitun nimen omis-
 tajasta.

Sitä paitsi rauhoitti minua se seikka,
 ett'eiwät wieraat herrat olleet kuulleet
 Heingsin muistutusta. Sanat „foiniikkia-
 laisten päälliköt“ olivat säfenien tawoin
 syyttäneet profesforin sielun ilmi tuleen.
 Sen mielipiteen silmin nähtäwänä was-
 tustajana puolusti hän omaa mielipidet-
 tänsä innoilla ja kiivailta sanoilla,
 joita nuori mies kuunteli welwollisella
 huomiolla.

Ruskeahattuinen herra sitä wastoin ei
 ottanut osaa siihen tieteelliseen keskuste-
 luun. Wakawin askelin käweli hän edes-
 takaisiin. Hän kurtisti kauan alas awat-
 tuun hautaan, nousi sitten kuffulalle ja
 katseli laweata aroa.

Sillä wälin oli hehtuwa iltarusko ai-
 wan waalennut ja muuttui tawaan ran-
 nasfa tumman sinertäwän wäriiseksi. Mi-
 noastaan pitkä, ohut pilwihattawa, joka

uhkaawan käsiwarren kaltaisena kohosi hä-
 wäistyn hautakummun yli, oli wieselä wä-
 hän punertawa. Muuttuwaijen näön
 katoawa loisto loppui ja sitten oli taas
 tumman sininen tawas wakawannäwäinen
 yllämme. Sitte alkoi näkyä waalea kuu-
 kin, joka siihen saakka oli piileskellyt
 ikäänkuin iltaruskon peittämänä ja lewit-
 tää hopeista hohtoansa.

Hautakummun päällä seisowa herra
 katsoi kelloansa. „So on aika palata!“
 huusi hän toisille. Meistä menee wähin-
 tään tunti aikaa palatesjamme waunu-
 jemme luo.

„Niin, setä, paha kyllä runsaastikin
 tunti!“ wastasi nuori mies. „Minä soi-
 sin että tämä kirottu aro jo olisi taka-
 nanme“, lausui hän, katsellen siemiin jal-
 kimeihin puetuita! jallojaan, nulumielisesti
 profesforille, joka äkkiä oli lopettanut pu-
 heensa painawalla: „Niin, saammehan
 nähdä“. — „Täytyykö meidän todellakin
 palata tätä ilkeän huonoa tietä?“ lisäsi
 nuori mies.

„Minä en tiedä parempaa“, wastasi
 oppinut mies olkapäitään kohottaen.

Nuori mies katseli otta synkkänä, la-
 weata aroa.

„Siljaisella kankahalla

Kešäpäiwä paistaa“

lausui hän wällisellä innostuksella. „Mi-
 nä en hymärrä, kuinka woi kirjoittaa
 runoja arosta. Johan tuo nimikin saat-
 taa, tullesansa huulieni yli, kaiken ru-
 nollisuuteni jäätymään. — Miellyttääkö
 teitä todellakin tämä hirweä erämaa, herra
 profesfori? Minä rukoilen teitä, näyttä-
 kää minulle toki jotakin muuta kuin aroa
 ja taasen aroa, tuota kauheaa ruskeaa
 haanua! Kuuletteko ainoatakaan linnun
 liweryystä? Sa misä piileskelee se inhi-
 millinen elämä ja liike, joka täällä kui-
 tentkin sanotaan löytywän. Piilekö se
 maan alla? Minä en woi sitä auttaa:
 teidän aronne on Jumalan hylkäämä
 lapsi, puettu ruskeaan waippaan!“

Profesfori ei wastannut sanaakaan.
 Hän waan lykkäsi nuoren miehen muuta-
 mia askeleita syrjään, misä kuffula oli

korkein, tarttui hänen olkapäähänsä ja käänsi hänet eteläänpäin.

Sieltä nähti Dierthof. Sen paivu raskas katto kohosi komeasti neljän suuren tammen väliltä. Mälytävät savukiehkurat tupruusivat ofien välitse, muistuttaen kiehuwista lihapadoista. Hywin warustetuksa pesänsä, ja hajoiswat korkealle lämpimään ilta-ilmaan mustan kirjawan haitakan ylitse, joka alastomilla säärillään seisoi pesänsänsä ja miettiwäisesti piti punaista nokkaansa rintansa yli. Oli vielä kylliksi valoisa nähdäksemme huolellisesti hoidetun nurmen tumman viheriäisyyden ja heikon valon puutarhan aidan takaa, ikäänkuin olisi loistawan iltaruksen heijastus wiipynyt siellä — Mäsen lempikukista, punaisen kellertäwistä sametti-ruusuista se hohto tuli Ja tuollapa Miekkin tuli kylläksi rawittuna ja kowin ikämystyneen näköisenä yksin kottiinpäin. Se seisautui filmän räpähkyeksi tuhmana ja laiskana mieraanwaraisesti awatun korkean portin eteen, miettien, mennäkö siitä sijalle wai ei. Se muhkea elukka teki tämän maalaisen hymänwoinnin kuwan täydelliseksi.

„Onto tuo talo sen näköinen, että siinä asuisi tyhmiä luolalaisia?“ kysyi professori hymyillen. „Ja jos palaat kulkauksen perästä, jolloin aro on kukoistuksesaan, niin loistaa se purppura-wärisenä ja on ihmeen kaunis. Vielä myöhemmin tippuu siitä kultaa, hunajan kultaa — ja, mitä siihen sanotte, „Zumalan hyljätty lapsi“ koristaa itsensä kunnikaallisen prinsessan kaltaiseksi — monessa sen kätkeytyksissä puoroissa piilee helmiä!“

„Niin tuhat miljoonaa wesihelmiä, jotka juoksewat mereen“, muistutti nuori herra nauraen.

Professori pudisti maltittomasti päätänsä. Mhättä huomasi sydämellisesti pitäväni hänestä, vaikka hänen kaswonsa olivat kuivettuneet, vaikka hän käytti wieraita sanoja ja hänellä oli ruma helisewä lätki-kotelo selänsä. Puolustihan hän minun rakasta aroani. Hän oli muutamilla sanoilla lausunut sen kaiken

wiehättämöyden ja siunauksen. Mutta ilweilijän, pikallisesti naurawine huolineen, joka sanoillansa polki minun sydäntäni, hänen piti joutua häpeään. En tiedä wieläkään, mistä sain rohkeutta siihen, mutta minä seisoin äkkiarwaamatta hänen edessänsä ja ojensin sanaakaan lausumatta hänelle awatun kourani, misjä oli wiisi helmeä.

Minusta tuntui kuin olisin seisunut hehtuwien hiilien päällä; minä tunsin kuinka huuleni wapisuivat ujoudesta ja tuskasta, ja silmäni olivat luodut maahan. Maailma muuttui silmissäni; kaikki ympäröiwät minua. Herra, joka sillä wälin oli astunut alas kukkulalta, työmiehet, kaikki tuliwat sinne ja wieressäni näin Heinsin jättiläisen koloiset jalkimet. „No, näettekö herra Claudius, tämä lapsi tahtoo waluuttaa teitä sanojeni totuudesta. Diwallisesti, tyttöseni!“ huudahti professori kummastuneena ja tyytywäisesti hymyillen.

Nuori herra ei lausunut sanaakaan. Kentiesi kummastutti häntä rohkeus, jolla aron, korkeaan paitaan ja lyhyeen wila-hameeseen puettu lapsi tuli hänen eteensä. Sitäaasti ja, niinkuin luulin, wastahakoisesti ojensi hän minulle kätenjä — mutta nyt wasta pelästyin minä aina sydämeni pohjaan saakka ja häpesin käytöfkestäni. Näitten lumiwalkoisten pienten sormien rinnalla näytti minun päiwettynyt käteni aivan pahoin ruskealta; minä wedin sen ehdottomasti takaisin ja olin melkein pudottaa helmet maahan.

„Ne eivät todellakaan ole wielä läwistetty!“ lausui hän kiertellen kahta niistä kädesänsä.

„Muoto ja wäri owat tosiaan hywin wailinaisia — ne owat harmaita ja säännöttömiä“, puollusti professori. „Ne eivät ole suuren arwoisia, waan owat kuitenkin miellyttävä ilmaus.“

„Minä tahtoisin ne mielelläni omakseni“, lausui nuori mies. Tämä kuului kofteliaalta rukoukselta.

„Ottakaa ne“, wastasin minä lyhyesti, katjomatta ylös. Luulinhan heidän jo-

kaudesta sanastani kuuluvan kuinka pelkuri syhämeni sytti.

Hän otti varovaisesti toiset helmet lädestäni, ja nyt näin minä edessäni seisovan ruskeahattuisen herran ottavan taskustansa vähän kiiltävän virkatun kappinen.

„Katso, tässä, lapseni!“ janoi hän laskein wiisti suurta ympyräistä kiiltävää hopea-palaista käteeni.

Häneen minä katsahdin. Minä huomasin leveän, kasvoja puoleksi peittävän hatunkerin, ja alapuolella suuret siniset silmälasit, jotka tekivät posket kalmankalpeiksi.

„Mitä nämä ovat?“ kysyin minä ihastuneena näitten kummallisten esineitten muodosta ja killosta, mutta yhä vielä ujoitellen.

„Mitäpä ne ovat!“ toisti herra kummastuneena. „Etkö tiedä mitä raha on, tyttöseni? Etkö ennen ole nähnyt rahaa?“

„Ei herrani, sitä hän ei ole nähnyt“, vastasi Heinz minun edestäni oikein ijällisen vakavasti. „Vanha rouva ei kärsi rahaa talossa. Jos hän niitä näkee, heittää hän ne armotta jokeen.“

„Kuinka? . . . Ja kuka on tuo kummallinen vanha rouva?“ kysyivät kaikki kolme herraa melkein yhtä aikaa.

„Prinsesjan isoäiti, tiedänhän“.

Nuori herra nauvoi ääneen.

„Tämäkö prinsesjan?“ kysyi hän minua osoittaen. Minä pudotin hopearahat ruohoon ja pakenin . . . Paha, ilkeä Heinz! . . . Mutta minkä tähden olinkaan kertonut hänelle sadun ihmehen kunnista ja arasta herneen päällä nakaawasta prinsesjasta, ja miksi olin sallinut hänen sen jälkeen kutsua minua „prinsesjaksi“, syystä että hän uskoi, ett'ei hienompaa ja siwempää olentoa löytyisikään kuin se keweä-jalkainen lapsukainen, joka hänen rimmallansa hyppeli aron yli.

Minä juoksin kotiin päin kuin takaa ajettuna. Nuoren herran pillkanauru kaikui perässäni ja minulla oli himmeä tunto ett'ei se enää soisi korwisani, kun

waan olin ehtinyt Diehhojin suojelewan katon alle.

Portilla seisoi Ilse filminnähtävästi etseen minua, sillä olihan Miele tullut yksin kotiin. Jo kaukaa kiintyi katseeni hänen martaloonsa, jonka piirteet selvästi näkyivät hänen takanansa mallitjewaa puolihämärätä vasten . . . Kuinka minä rakaustin tuota waaleakäähäräistä päätä! Se oli yhtä olenkeltainen kuin Heinzin pörröillään olema tukka ja pääläelta kohosi aina itsepintaiset kähärät ylöspäin. Ilsellä oli samankaltainen terävä nenä kuin hänen welsjälänsäkin, ja yhtä terve veri wärjäsi hänenkin poskensa kauniin punaisiksi. Mutta filmät, terävät filmät, joita hänen welsjensä Heinz niin pelkäsi, ne olivat erilaiset, ja tultuani likemmäksi eiwät ne minua miellyttäneet.

„Oletko tullut hulluksi, Genore!“ huusi hän minulle jäykällä tawallansa! Hän oli suutuksissaan, niin suutuksissaan kuin hänen ylen tasainen luonteensa moi tulla — sillä hän kutsui minua nimeltäni ja tämä tapahtui ainoastaan silloin kun hän oli wihainen. Sitten wakeni hän ja osoitti formellaan sitä paikkaa missä seisoin. Minä loin silmäni alaspäin ja näin jotakin, joka minullekin oli erittäin onnetonta, nimittäin paljaat jalkani.

„Ah, Ilse, sukut ja kengät ovat vielä joen rannalla“, lausuin minä alakuluisesti.

„Dummärtämättömyyttä! Tuo ne heti tänne!“

Hän kääntyi ja meni takaisin takan luo, joka tosin oli puiden säästämistä warten tehty uuden-aikaisella tawalla, mutta vielä woiittoaasti anasti wanhan ali-saksilaisija taloisja tawallisen paikkansa, nimittäin talon ta'immaisen pään, joka oli likinnä puimaluwwaa ja omettaa. Ilse paistoi par'aikaa silwaa, joka käristen pannusja tuofui erittäin maukkaalta nenääni, ja pihijewästä perunapadasta nousi suuria wesiuplia.

Illallinen oli melkein walmis ja minun täytyi siis rientää ehtiäkseni takaisin

hyvään aikaan. Mutta en olisi millään muotoa enää mennyt suuresta portista. Waan jos mein ulos toisesta takapuo-
 lella olevasta ovesta, niin varjosi minut talo ja woin päästä joelle kulkulan päällä seisowien näkemättä.

III.

Minä menin sille siwu-owelle, joka puimaluoman ja asuinhuoneitten väliltä wei ulos niin fanotulle pihalle. Mutta Ilse esti minut ja ojensi waroittaen etisformensa.

„Sinne et woi mennä, siellä seisoo mummo!“ lausui hän puoliääneen.

Owi oli auki ja minä näin mummoni hurjasti heilutteleman kairopumpun wartata ylös ja alaspäin — joka nähy ei muuten minua ollenkaan kummasuttanut, sillä olihan se joka päivä filmäini edessä.

Mummoni oli pitkä, kookas nainen, jonka kaswot olivat otsasta paksuun kaulaan asti tulipunaiset.

Se wäri kaitinpuolin kaitisissa kaswoissa, ynnä kookas wartalo ja hänen pitkät askeleensa sekä pontewat, woimakkaat käden liikkeensä, tekivät hänet hurjan ja peloitawan näköiseksi, ja vielä nytkin kun muistelen miten hän äkkiarvaamatta lensi ohitseni, miten lattia narisi hänen jalkojensa alla ja miten hänen ohji mennessään tuntui kuin hyvä tunlen puuska, ja täytyy minun, vaikka hänellä oli mustat silmät ja itämaalaiset kaswojen piirteet, muistella noita woimakkaita kimbriläisnaisia, jotka, eläimennasha käärivätyinä ruumiin ympäri ja sotatimes kädesä, syölsiwät miesten ankariin taisteluihin.

Hän piti päätänsä paksun weisuihkausten alla, joka putosi hänen kaswojensa ja ylen runsaitten, kaulaloon saakka uletuwien harmaitten hiuspalmikkoinsa päälle.

Miin teki hän aina, kylmimpänä talwipäivänäkin, se wirwoitus nähtyi olewan hänelle yhtä wälttämätön kuin ilma-
 tin. Mutta sinä iltana oli hänen wä-

rinä tawallista kummallisempi. Ohlmän, alasputoaman wedenkin alta wilahdi ruskeannäköinen puna ja kuu woimakas naisen kädet lewitettyinä heitti päänsä pudistaen taaksepäin ja amosuin hengitti sywästi saatuaan wirtistystä, näyttiwät hänen huulensa tumman sinisiltä walloisien hampaiden rinnalla.

Minä katelin Ilseä. Hän kateli sinne itään kuin unhottaen kaikkea muuta; ja hänen teräksen siniset silmänsä osoittiwat sywää huolta.

„Mitä mummoa waiwaa, Ilse!“ kysyin minä lewottomasti ja alakuloisesti.

„Ei mikään — on waan niin kuuma“, wastasi hän lyhyesti. Silminnähtävästi oli hänestä vastenmielistä, että olin huomannut hänen surullisen katseensa.

„Etkö ole mitään apua tuohon kauheaan werensulkeutumiseen päähän?“

„Hän ei huoli awusta, sen tiedät... Eilen illalla kaatoi hän kylpyweden minun jalkojeni eteen. Mene nyt, lapsi, tuomaan kengäsi“.

Näin sanoen meni hän takaisin takan luo ja minä pidin welwollisuutenani mennä ulos toisesta siwu-owesta. Minä juoksin joelle, joka oli noin kolmenhymmenen askeleen päässä Dierkhofin takana ja koetin hiipiä rannalla kaswawien pensaitten välitse. Se ei ollut helppoa tiheässä pensastossa, joka ihmisten koskematta kaswoi, miten itse tahtoi. Mutta minä hiiwin kuitenkin wäsymättömästi eteenpäin, sillä pajupensaat, jotka tostaankätkä hystiwät minun takanani ja pahasti repiwät paljaita jalkojani, suojeluwat minua tykkänään wierailta silmilta, ja mentyäni

fillä tavoin melkoisen matkan, kiitin minä kahta wertaa enemmän siitä suojasta, sillä aron yli tulivat kaikki herrat, Heins etupäässä, nopein askelin suoraan jokea kohti. Nyt toivoin minä ennen heitä ehtiwäni pieneen wirran polwikkeeseen, mihin olin jättänyt jalkimeni, mutta waikka kuin ponnistin woimiani, en kuitenkaan ehtinyt niin nopeasti eteenpäin kuin wieraat, waan hiiwin, ollen jo jotenkin lähellä päämaaltani, maltillisesti pensaitten välillä.

Mikä heidät saattoi sinne, woin helposti käsittää, Heins nähti heille kapean, pitkin rantaa pensaitten wieresjä kaswan ruohokentän. Siinä oli paljon helpompi käwellä kuin kankeassa kanerwikossa; tie oli pehmeä, juuri kuin luotu arkojen jalkojen astuttawaksi.

Herrat kultivat ihan liikeltä minun ohitsemi; minä kuulin heidän astuntansa ja heidän waatteensa pyyhkäsi keweästi niitä oksia, joitten suojassa minä makasin. Koivun wiereen jäiwät he seisomaan.

„Ah, tähän on aron prinsessa riisuunut waatteensa!“ huudahti nuori herra.

Minä kumarruin eteenpäin ja näin hänen ottawan ylös toisen minun kengistäni. Silloin hymäräsin, waikk'ei minulla vielä ollut kokemusta maailmasta eikä elämästä, aiwan hywin, minkä kaltaisen siemän naisenkengän pitäisi olla. Minä olin saduisiani lutenut pienistä hopealla koristetuista tohveleista, pienistä punaisista kengistä, ja paperikin, jossa ne ihastuttawat tarinat olivat luettawina, oli minusta liian paksum ja kankeata anturaksi senkaltaisille hyläilmaille samettisille ja silkisille taideteoksille. Mutta tuo hiruio, jota wieras nauraa piti kädesjäsä, oli mitä paksummasta wastkannahasta tehty. Di Ilse, sinun mielestäsi ei edes puu ollut kylliksi „wahvaa ja kestäwää“ minun lewottomille jaloilleni.

Tänä aamuna olivat kengät lasketut minun wuoteeni wiereen, ihka uufina ja niiden rinnalla oli paksum sukkapari, jotka Ilse itse oli kutonut, wieläpä lehrännyt langankin niihin omien lampaittensa wil-

lasta — ne olivat hänen komea syntymäpäiwälahjansa minulle. Minä olin onnellinen ja Ilse oli hywin tyytywäisenä nyyhkäyttänyt päätänsä, sillä suutari oli ystävällisesti antanut kokonaisen kompanian kiiltäwiä nauvoja marsfia työpöydälle ja seisahtua formen paksumihin anturoihin. Nyt kiilswät ne kiiteltyt nauvanpääät oikein imallisesti minua vastaan.

„Warjelkoon sitä lasta! Onhan hän todellakin jättänyt kenkänjä tänne! — Ihka uudet kengät!“ huudahti Heins pudistaen päätänsä. „Tahtoisiapa kuulla, mitä Ilse sanoo“, liijäsi hän lewottomasti.

„Kenen on lapsi, jonka näimme hautakummun tykönä?“ kysyi wanha ruskeahattuinen herra wienolla äänellä.

„Hän kuuluu Dierkhofiin, herra.“

„Niin, mutta mikä on hänen nimensä?“

Heins lykkäsi hattunsa oikealle ja hiiwi formallistansa. Minä kyllä tiesin jo ennakolta hänen miekkaan wastauksensa, sillä hän muisti epäilemättä sitä hirweätä hetkeä, jolloin minä poljin hänelle jalkaani ja — niin, niin, Heins kyllä tiesi, miten pulasta päästä.

„Niin herra, Ilse sanoo häntä „lapsiksi“ ja minä sanon —“

Prinsessaksi, tähtti nuori mies samalla juhallisella äänellä, jolla minun sukkelat ystäwänikin oli puhunut. Kuten äskentikaria hautakummun wieresjä, punnitfi hän nyt kenkääni kädesjäsä, mutta tällä kertaa liikunnalla, joka osoitti, että hän pilkkasi sen painoa.

„Ah, naiset täällä kankaalla rakastawat liikkua painawaisesti!“ lausui hän ruskeahattuiselle herralle. Charlotten pitäisi näkemän tämä keijukaisen keweä loistoteos, setä! . . . Minun melkein tekifi mieli wiedä se mukamani.“

„Älä hulluttele, Dagobert!“ keskeytti toinen ankarasti. Heins puolestansa melkein huudahti pelästyksestä.

„Sumalan tähden herra . . . Warjelkoon meitä, mitä Ilse sanoisi! — ihka uudet kengät!“

Kas — tuo Ilsepä näkty olewan se

lohitäärme, joka wartioitsee awojalikaista prinssesaa! — — „tuos' on!“ nau-
roi nuori mies pudottaen fengän maa-
han. Sitten löi hän kädet yhteen pi-
distaaksensa hansikoistanja pölyn, mikä
niihin kentiesi oli tarttunut.

Se jättiwät Heingin hywästi ja me-
niwät edelleen, jonka perästä wanha ys-
tawäni ätkiä pisti onnettomat fengät suu-
reen nuttunsa taskuun. Niitä seurasiwat
fukat, kun hän ne huomasi riippuwan
puun oksalla; sitten läksi hän kiiruusti
menemään Diakhof'iin päin.

Minä wiimhin vielä hetkisen piilopai-
kasfani kuunnellen wieraitten asteleita,
jotka pian lakkasiwat pehmeällä ruohokolla
kuulumasta. Minä olin kowin innois-
fani. En silloin vielä woinut nimittää
sitä tunnetta, joka ikäänkuin kuristi kurt-
kuani ja saattoi minut taistelemaan pi-
dätettyjä kyyneleitäni vastaan, muttajoit-
ten waltaan minä kuitenkin autauduin
hillittömällä kiwaudella. Minä wihasin,
wihasin koston haluisesti Heingia . . .
„Mitä typerästi!“ olin mummisfut ham-
paitteni wälistä — „nyt olisi hän aiwan
kernaasti saanut kertoa tohtori von Sas-
senin olewan isäni“. Waan ei, hän oli
puhunut yhtä wiisaasti kuin itse Sala-
mokin, ja minä olin erittäin suuttunut
häneen.

Minä läksin pensastosta. Dierthofista
ei enää nousfut sawukiehkuroita ilmaan.
Itse oli jo aikoja sitten nostanut peru-
nat walkealta; lautasellani oli luultawasti
kainiimmat perunat kuorittuina kullankel-
taisina, ja wieressä oli pikarillinen mai-
toa. Itse oli warmaan antanut minulle
anteeksi, waikka hän näytti kowin anka-
ralta ja odotti minua kaikissa tapauksissa.
Mutta kotiin en kuitenkaan mennyt; mi-
nun täytyi ensin nähdä mihin tilaan wiera-
rat oliwat jättäneet häwäistyn hauta-
kumpu rautan.

Se oli paremmassa tilassa, kuin minä
olinkaan aawistanut. Kiwilohekare oli
pantu wanhaan paikkaansa. Muttakin
oli heitetty sen päälle ja tomuaastian sir-
kaleet oliwat poisja. Ainoastaan irti kai-

wetut pensaat oliwat hajallaan siellä ja
täällä nääntymässä. Rapealla hiekkareu-
nalla kuffulan juurella näkyi siihen kaa-
dettu ihmistuhja waaleana reunaan ja
pienen pensaan alla oli, puoleksi kätket-
tyinä, pieni mustakki palanut luusirkale
ainiaksi erotettuna toisista, jotka oliwat
laskeutut takaisin hautaan.

Minä otin warowaisesti sen käteeni.
Nuori herra oli ollut oikeassa; ne, joita
hautakumpu peitti, eiwät olleet aikoinaan
olleet jättiläisiä. Pikkuinen luusirkale,
joka minulla oli kädessäni, oli kuulunut
ruusuwäriiseen formeen. Kentiesi oli se
kerran ennen muodoltansa ollut yhtä hieno,
ja sen iho kentiesi yhtä waltoinen kuin
se, jonka tänään olin nähnyt, ollut ra-
kastettu ja ihuuteltu ja kalliin formuksen
ympäröimänä. Kentiesi oli pienimmäs-
täkin sen liikunnosta monen ihmisen onni
tahi onnettomuus riippunut. Minä nou-
sin kuffulalle ja kairwain sirkaleen maa-
han hongan alle. Hywä wanha puu le-
witti suojelewaisesti oksansa sen ylitse.
Kentiesi oli se tänään saanut kuolettawan
iskun.

Minä kiersin käsiwarteni sen tywen
ympäri ja katselin sitä paikkaa missä pieni
joki teki polwekkeen metsästä kohti . . .
Miten kummallista oli nähdä ihmisiä
siellä liikkuman! Ihmisiä täällä juhlassi-
sen hiljaisella yksimuotoisen ruskealla la-
kealla pinnalla, minkä yli korkeintaan pe-
tolintu huumaawan korkealla lenteli, ät-
kiä jälleen kuulumattomiin kadotaksensa.
Minusta tuntui kuin jäisiwät niiden jä-
let, jotka nyt läksiwät pois arolta, sinne
ijäiseksi.

Se riensiwät takaisin maailmaan —
maailmaan! . . . Olinhan minäkin ollut
siellä. Minulle oli se ainoastaan ollut
synkkä pihanpuolinen huone ja kosta nel-
jän taiwaankorkean nuurin ympäröimä
puutarha ja ihmisistä, joita myöskin sano-
taan „maailmaksiksi“, oli ainoastaan muu-
tania tullut minun läheishyhteeni. Tästä
pihanpuolisesja huoneessa olin minä wiet-
tänyt elämäni kolme ensimmäistä vuotta
. . . Dhuet harmaan waaleat lähärät

liehuivat niiden kaswojen ympäri, jotka selwimmin olivat kiintyneet muistiini — minä woisin vielä maalata hehtuwien silmien wehreän waalean loiston ja kaswojen harmaan-wärisen ihon. Hän oli neiti Streit, minun kaswattajattareni. Eräät toiset kaswot eliwät ainoastaan waaleana walona himmeässä muistossani. Niitä olin liian harvoin nähnyt, mutta joka kerta kuin myöhemmin kuulin silkkileningin kohisevan, ilmaantuivat ne eteeni jonkunlaisena epäselwänä warjokuwana, ja minä olin kuulewinani suuttuneen äänen tiuskaawan: „Lapsi, sinä saatat minun heikkohermoisesi!“ Olla suuttunut ja heikkohermoinen oli minun käsitykseni mukaan aivan samaa. Tätä silkkistä kahisevaa olentoa, joka ainoastaan liiteli huoneen läwitse ja korkeintaan yhden ainoan kerran lasti kuuman hienon kätensä pääni päälle, kutsui neiti Streit armoksi ja minun täytyi kutsua häntä äidiksi.

Ja sitten muistan heränneeni kerran — waan en enää pimeässä pihatammarissa. Minä istuin suuren miehen sylissä. Keltainen tukka oli pörröllään hänen kulmillansa ja hän nauroi minulle. „Hä, hä, hä, — onko pienokainen nyt nukkunut kylliksi?“ Hänen wieresjänsä käweli neiti Streit puettuna mustaan hatuun ja harpoon. Suuret kynneet wieriwät alas hänen poskiansa myöden ja minä näin hänen ääneti hierowan käsiänsä . . . Niwan liti meidän edesämme oli talo haitaran pesineen ja neljine tammineen ja kun minä katselin miehen kuumettuneita kaswoja ja pelästyneenä kumarruvin taaksepäin huutaakseni täyttä kirkkua, huusi hän: „pull pull, tulkaa tulkaa“, ja heti juoksi portista suuri joukko kirjawia kanoja hänen luoksensa.

Siinä seisoi punakaswoinen rouwakin. Hän ojensi neiti Streitille käden ja suuteli minua itkien, josta minä kauheasti pelästyin. Mutta minä unhotin pian pelkoni. Pihalla juoksi wassilla kōmpelösti ja seisautui ammuun sekä naurettawan lewä-jalkaisena miehen eteen. Ration päällä istui haitara, ja Ilse — tum-

masilmäinen Ilse — näytti minulle pienen elävän, jonka silkinhienolle karwalle minä epäilewäisesti lastin kätteni — se oli naukuwa kissanpoika . . . Ja kaikilla oli päivänpaistetta ja lehdet suhisivat lalkaamatta aron yli rientävän tuoksuwan tuulen heiluttamana. Minä riemuitsin ja kirkasin ilosta, sillä wälin kun neiti Streit, sydäntä särkewäisesti nyhykien ja horjuen astui sisälle.

Min tapahtui tuloni Dierkhsföin, Heingin sylissä, ja siitä hetkestäpä wasta woin janoa elämäni alkaneen. Minä tulinkin ätkä onnellisesi lapsesi, sillä wälin kuin ihmiset surkutellen itkivät minua . . . Hei waan! miten päivä päiväältä Heingin selässä lähdin hauskaa wauhtia aron yli! Ja siellä oli kaikkein yksinäisimmässä paikassa pikkuinen, matala olkikattonen sawinökti. Pitkän Heingin täytyi shwästi kumartua päästäksensä sisälle owesta; mutta sielläpä wasta kodikasta! Pöydät ja tuolit kiisiwät lumiwalkoisina ja kahden suuren kaapin välillä oli höyhenillä täytetyitä kirjawia makuuwaatteita. Heing ja Ilse olivat luodansitojan lapsia. Wanha luodansitoja oli rakentanut mökin omilla käsillänsä; molemmat lapset olivat siinä syntyneet ja sinne Heing tahtoi kuollakin. Joka wuosi heinäkuussa wei hän ympäri olewien kylien mehiläisjaot arolle, missä hän sitten hoiti niitä; sen lisäksi teki hän muutaman päivän wafasen rengin työtä Dierkhsföissä.

Minä kotiunnuin yhtä pian sawimötkissä kuin mummoni talossa. Minä autoin Heingiä tataripuuron shönnissä, ja olin hänen kansansa heinällä ja niitä korjaamassa Dierkhsföin. Hän nosti minun korkealle wanhoihin, ladon katossa riippuwiin mehiläis-pestin, joihin kanat tavallisesi muniwat, ja minä annoin ihastuneena fileät walkoiset munat wieresämme seisowalle Ilsele.

Neiti Streit istui sillä aikaa koko päivän itkien suuresa asuinhuoneessa neulonustyö shylissä. Hänestä lienee tämä wanha huone kyllä näyttänyt naurettawan yksinkertaiselta, sillä seinät olivat

waan walfoisiksi maalatut; muurin vieressä oli ruskea, kulumut puupenkki ja pöydät seisoiwat suurina ja jykeinä pitkin seinä. Mutta neiti Streitin mukawuudeksi oli mummo toimittanut pehmeän sohvan kaupungista ja Ilse oli ripustanut siivraitaisia nuttimia ikkunoitten eteen. Neiti Streit piti enimmäiten ne edessä ja walitti pelkääwänsä ääretöntä, hiljasta aroa; päivänpaisteessa ja kuutamossa rupefi hän opettamaan minua lukemaan. Hän oli wiisitoistavuotiaana tullut kaupunkiin palvelukseen mummolteni, ja tämä oli opettanut häntä lukemaan ja kirjoittamaan. Kuitenkin alkoi hän nudesta minun kansani. Usein, kun olin wäsynyt juoksesta ja leikistä, hiiwin iltasin hänen syliinsä, jossa nojasin pääni hänen rintansa vasten, ja silloin tuli Heinz luoksemme, tietysti sammutnut piippu suussa, ja siitä neiti Streitin wirkeni. Hänen ohuet poskensa punottiwat ja waaleat kähäränsä liehuwaluottomasti kaswojen ympärillä. Silloin kertoi hän wanhemmistani ja kodistani sekä oloista siellä ja minä sain niinmuodoin tietoa siitä. Minä sain tietää isäni olewan kuuluisan miehen ja että äiti wainajani oli ollut oppinut ja runoilija. Monta kuuluisista ja ylhäistä miestä oli usein käynyt heillä, ja kun neiti Streit huoaten lisäfi: „Minä olin puettu walfoiseen leninkiin ja minulla oli ruusupunaisia nauhoja hiuksissa, sillä armonluona oli luku-ilta,“ heräsi kaikenlaisia ikäwiä muistoja himmeästi lapsellisessa selustani. Minä kuulin taasen kammarin omen tafia lewotonta astumista ja käwelenistä edestakaisin — iltamaito annettiin minulle jääkylmänä ja kun säikähtyen heräsin aksen nukuttuani, olin ypy yksin suuresa, synkässä huoneessa. Minä pelästyin ja rupefin itkemään ja silloin tuli neiti Streit walfoisessa puwussa lantien huoneesen kuin aawe, torui minua, pisti konseptipalasen suuhuni, lewitti peitteen nenäni ylitse ja hiipi jälleen ulos.

Paitsi sitä koskiwat kaswattajattareni, „taiwaalliset muistot“, joiksi hän niitä

nimitti, minua fangen wähän. Minä enimmäiten nukuin niitä kuullessani ja heräsin wasta tuntiesani, että minua säälittävästi rewittiin hiuksista. Yhtä johdonmukaisesti kuin waaleat walkenewat kähärät, awattiin minunkin pitkät mustat palmikkoni ja sitte täytyi minun rukoilla kaukana minusta asuwan isäni puolesta, jonka kaswoja en woinut muistaa, waikka kuinka sitä koetin.

Minä kului muntamia vuosia ja neiti Streit käwi yhä lewottomammaksi ja itki vielä katkerammin. Hänellä oli tapana wäliin seisoa pihalla ja siellä huutaa lempäällä ohuella äänellään, silmät taiwaasen luotuina:

„Ah, rientäwät pilwet, oi ilman purjeet. Jos pääsisin kanssanne lähtemään pois!“ — ja kun eräänä päivänä hammas putosi hänen suustansa — se putosi päivällisellä hänen lautassensa eikä ollutkaan, werrattomaksi kumumaksi, luonnollinen hammas waan tekohammas — rupefi hän kätensä, sulloi kiireesti waatteesensa laukkuun ja lähti matkaan.

„Tämä on welwollisuuteni itseäni kohtaan, Ilse kulta —, eihän täällä ole mitään toimeentulon toivoa!“ kuuluwat hänen sanansa hänen erotessaan Ilsestä, samalla kun runsaat kyhneleet wieriwät alas hänen wanhoja kaswojansa myöten.

„Ei mitään toivoa laajan lawealla avolla!“ Minä olin kuin jähmettynyt siitä hirmuisesta jumaloitun kotini syötöfestä. Heinz tuljetti matkalaukun lähimmäiseen kylään ja minä saatin heitä kappaleen matkaa. Zätettyäni heidät huwästi, pyyhdyin katselemaan menemiä, kunnes hänen heiluwa leninkinsä katosi näkhwistäni kaukana metsän rajassa. Sitte otin hatun päästäni ja heitin sen korkealle ilmaan ja riisuin ahtaan puristawan nuttuni, jota ilman ei neiti Streit milloinkaan sallinut minun mennä ulos. Ah, kuinka wiehättävästi lämmin tuuli suuteli niskaani ja käsivarssiani! . . . Siellä lailla tulin kotiin . . . Siellä oli Ilse jo muuttanut sohwan toiseen huoneesen ja, suojellaksensa sitä, peittänyt sen

vaatteella, ja par'aikaa pani hän uuti-
mia kokoon ja laski ne sitte laatikkoon.

„Ihse, leikkaa nämät poikki!“ pyysin
minä, ojentaen hänelle pitkät, hantalat
hiukseni. Ja hän leikkasi heti ne pois,
että kihisi ja oli iloista kuulla. Käh-
vät heitettiin walkeaan, nuttu koristi kaap-
pia ja siitä hetkestä kävin minä samalla
tawalla puettuna kuin Ihselin.

Raikka tätä muistelin minä seisoesfani
hongan alla, lakkaamatta katsellesfani kol-
mea menewää miestä. Jo oli hämörä
ja minä woin töintuskin eroittaa heitä
tummista pensaista. He oliwattin jo eh-
tineet niin kauas, ett'en enää huomannut,
kuinka he astuivat eteenpäin. Mutta
tiesinhän minä, että heidän oli yhtä kiire
kuin neiti Streitinkin mitä pikemmin sitä
parempi jättää ylenkatsottu aro taaksensa
. . . Mitäpä nuori herra olisi sanonut,
jos hän olisi tiennyt Dierkhsosin wanhan,
punafaswoisen rouwan kerran jättäneen
wäekfään kaupungin lähtekfensä aroille ja
jäädäkfeen sinne ainiaakfi.

Neiti Streit arweli tostin, että mummo
oli haawekfiwainainen ja pelkäsi sanomatto-
masti hänen arkaa silmäystänsä; mutta
minusta oli wanhan rouwan kummalli-
nen käytös eroittamaton koko hänen ole-
muskfestsansa, ja jos hän wiime aikoina oli
muuttunut jäyhemmäkfi ja äreämmäkfi,
niin oli se tapahtunut yhtä hiljaa ja huo-
maamatta kuin minä olin kaswanut —
minä luulin kaikkien mummujen olewan
samanfaltaisia. Mutta mistä se tuli,
että minä silloin rupefin miettimään
asioita, jotka siihen saakka oliwat näyttä-
neet ihan luonnollisilta? Bieraitten ää-
retön ihmetteleminen „sitä kummallista
wanhaa rouvaa, joka ei kärsinyt wahaa
talosfansa,“ oli herättännyt huomiotani.
Ja eikö se ollut kummallista, että mum-
moni vuosien kulussa oli tullut ihan
mykäksi, että hän karttoi kaikkia talolai-
fiansa ja että hän katseli minua peloit-

tawan rankafewaisesti joka kerta, kuin
jattumalta jouduin hänen lähellensä?
Mistä syystä ei hän milloinkaan ncutti-
nut palaakaan siitä ruoasta, jonka joku
muu hänelle antoi. Hän otti itse mu-
nat, joita hän enimmäiten söi, kano-
jen pesistä; hän lypsi itse lehmän, ett'ei
wieras koskifi maitoastiaan, eikä hengit-
täisi liki sitä juomaa, jota hän nautti.
Hän ei milloinkaan syönyt lihää eikä lei-
pää . . . Ainoastaan ensimmäisinä wuo-
sina oli hän silloin tällöin hywäillyt mi-
nua — myöhemmin näytti hän peräti
unhottaneen, kuka olin.

Minun ifäni ei lähettänyt minulle
toista opettajatarta, mummoni ei pitänyt
minusta lukua eikä kaulana meistä asuwa
kylän koulumestari ollut mikään loihfija.
Sepä oli liian pahasti, arweli Ihs. Hän
ei lähettänyt minua kouluun, waan rhy-
tyi itse opettajatoimeen. Se oli hänestä
waikaa asia. Enimmäiten luki hän mi-
nulle pyhästä Raamatusta erityisfä lu-
kua, mutta aina waan puoliääneen, eikä
minulta jäänyt huomaamatta, että hän
usein seisahfui lewottomasti kuuntelemaan
eikö mitään kuulunut mummon huoneesta.
Seurakunnan wanha pappi lasfi minut
ripille ja Ihs oli opettanut minulle sitä
warten äärettömän paljon ulkoa. Kirk-
koon läksimme salaa, oikein warlain;
Heintz oli sillä aikaa kotiwartiana ja
minä notkistuin polwilleni pienessä ky-
läkirkkosja ja lausuin uskonnunnustukseni
mummoni sitä aawistamattakaan.

Min olin minä kaswanut wapaana ja iloi-
sena kuin pajupensaat joen rannalla, ja siinä
hongan alla seisoesfani awojaloin, lyhyesjä,
karkeasja hameesfani iltatuulen leikkiesjä
hiukfifsani, nauroin minä, nauroin täyttä
turkua nuorta herraa, joka niin huolel-
lisesti etsi pehmeää ruohokenttää hienoille
anturoilleen ja kantoi suojelewaa nahkaa
tädesfänsä — ja se oli minun kostoni.

IV.

Sitä tavalla varustettua huonetta, joka alifaktilaisissa taloissa aina on asunnon ja ometan välissä kutsutaan *Fleet'iksi*. Dierkhofissa kohosi tämä ikivanhan tavan mukaan ainoastaan muutamaa tuumaa korkeammalle ometan saviilattia, muuten ei mikään seinä, ei edes lauta-aita eroittanut niitä toisistansa; sillä tavoin voi siitä paikasta nähdä koko ometan ja sen molemmin puolin säilytettysi heiniä ja muita eläimen ruokia. Asuinhuoneesta wei yksi ikkuna sekä kaksi owea sinnepäin. Siinä huoneessa oli kiviilattia sekä, kuten jo olen maininnut, kaksi ulos wiewää owea. Mielestäni oli se koko talon hupaisin osa. Kesäijeen aikaan olikin ruokapöytä siellä lähellä takkaa.

Estuessani Ilksen kanssa, sifälle palattuani myrskuyheltä iltakävelyltäni, paloi lamppu pöydällä, waan nähti suuressa pimessä huoneessa ainoastaan pienen säkenen tapaiselta. Alwastusta owesta walahti hämärän heikko walo hieman lähimmäistä hinkaloita. Ne olivat tyhjiä, sillä Dierkhofissa wiljeltiin maata ainoastaan omaksi tarpeeksi. Lähellä meitä makasi Mieke märehkien ja ovensi minulle sarwensa — yökorisiteiksi eiwät heiluwat sepeleet ja tukkakimput kuitentaan olleet mukawia.

Ilse loi silmäyksen juhlallisesti koristettuun eläimeen, sitte löi hän keweästi minua olkapäälle kääntyen toisaalle; sillä eihän minun pitäisi saaman tietää, että „alinomaiset hullutukseni“ häntä wäliin naurattiwat.

Ilse ja Heing olivat jo ilman minunutta syöneet illallisensa. Suuresta perunankuorikasasta huomasi minä, misä Heing oli istunut. Ilse lytkäsi tällä kertaa torumatta jäähtyneet perunat syrjään minun lautaseltani ja asetti eteeni kaksi kuumaa kokonaista munaa. Minä

kunlin Heingin järjestyvän ulkona pihalla kaikenlaisia kaluja, sillä wälin kun Ilse waihä täydessä toimesa kiiruusti käwi edestakaisin. Se ei tosiaankaan ollut sopiwa tilaisuus, mutta siitä huolimatta kyhyin minä sitä, joka jo pitkän hetken oli ollut mielessäni:

„Ilse, misä isäni nyt asuu?“

Hän oli juuri mennä ohitfeni pihalle. „Tahdotko kirjoittaa hänelle?“ kyhyi hän seisahdun kummastuneena.

Minä nauroin ääneen.

„Minäkö? Minäkö kirjoittaisin kirjeen? Ah Ilse, sepä wasta on naurettavaa! . . . Ei, ei, Ilse, minä waan haluaisin tietää niiden henkilöitten nimet, joitten tykönä isäni nyt asuu.“

„Täytyykö sen tapahtua juuri nyt?“

Minä en tohtinut myöntää siihen, mutta kenties huomasi Ilse kaswoistani, kuinka maltiton minä olin. Hän meni äänettä asuinhuoneesen ja antoi minulle sitte pienen lippaan.

„Katso tuossa, etsi osoite itse, minä en sitä muista. Waan älä hukuta mitään, älä pane paperia liian suureen epäjärjestykseen.“

Hän meni ulos. Miten siwästi ja järjestettyinä ne muutamaat paperit, jotka yhdistiwät Dierkhofin ulkonaisen mailman kanssa, olivat siinä pienesä lippaassa! Siinä oli isäni kirjeitä sisältäwä pafka. To'ainoan päällekirjoitus oli Ilsele ja kaikki sisälswät ainoastaan muutamia kohteliaita riviä, terwehdys mummolle ja jyrkkä kiello Ilksen rukouksiin, että isä ottaisi minut Dierkhofista, ja lähettäisi minut kouluun. Kaikki kirjeellinen yhteys tapahtui Ilksen kautta ja joka kirjeesen wastasi hän suurella waiwalla, tottumattomasti piirtäen kookkaat kirjaimensa paperille niin lyhyesti kuin mahdollista. Minä en millloinkaan niistä

huolinut, sillä yhtä tottunut kuin olin lukemiseen ja yhtä hartaasti kuin minä kerta toisensa perässä luin neiti Streitin jätämät lastenkirja-joukot alusta loppuun, yhtä waikka oli minusta kirjoittaminen ja yhtä paljon minä sitä mihasinkin.

Isäni kirjeitten joukossa oli toinen, jonka tiesin wähää ennen saapuneen Dierkhosiin. „Neuwosjetar von Sasfen'ille, Hannoveriin“ kuului siinä, hieno päällekirjoitus; joku muu oli kömpelästi piirtänyt siihen sen kylän nimen, joka oli Dierkhosia lähinnä.

Kirje oli mummolleni — ainoa, joka minun muistaakseni oli saapunut hänelle. Kun Heing muutama wiikko sitte toi sen mukanaan ja antoi sen Isjelle, katselin minä ohitse mennessä päällekirjoitusta ja menin wälinspitämättä tieheni, huolimatta sen sisällystä. Aron toisella puolella olewa maailma ei minua vähintäkään wiehättänyt. Silloin oli kuitenkin kaikki nuuttunut; särjetty sinetti houkutteli minua tutkimaan sen sisällystä, waan sitä en kuitenkaan tohtinut tehdä Isjen luvatta ja lasin senwuoksi kirjeen wastaiseksi pöydänkulmalle.

Isäni osoitteen, jota tahdoin tietää, olin pian löytänyt. Nopeasti awattuani viimeisen kirjeen luin juuri hänen nimensä alta: „Rauppapuone Claudius, n:o 64. R—sa.“ Minä säpsähdin ätkiä ja tunsin kaswoni kuumenewan ja punehtuwan nähdesjäni nyt kirjoitettuna sen nimen, jonka professori tänään usein oli maininnut. Miten helposti taisin lukea isäni epäselwää käsialaa! Hänen nimensä oikein häikäsi silmiäni . . . Minä tunsin ennaltoita kirjeen sisällystä; Isje oli kertonut sen minulle ja kuitenkin rupefin uudestaan tutkimaan sitä. Ah! tämäkin oli yhtä wälinspitämätön ja kylmäkiskoinen kuin isäni edellisitten kirjeet! Hän ei kysynyt: mitä lapseni tekee? Onko hän terve ja muisteleeko hän minua? . . . Silloin tunsin ensikerran, waikka hämävästi, että isäni käyttihe wäärin minua kohtaan.

Wälinspitämättömät riivit loppuivat tällä lauseella: „Neapelistä lähetettävään

kirjeeseen ei saa wastata, ja että se on pidettävä salassa äidiltäni, on luonnollista.“ Sillä tarkoitettiin ihan selwästi sitä kirjetä, joka oli wieresjäni pöydällä. Siinä oli Neapelin postitemppeli ja se herätti nyt kahta wertaa enemmän uteliaisuuttani.

Dhuen kädesjäni olewan kirjeen taitoin minä sitä wastoin yhteen, pettyneenä toiwosjani. Siinä ei ollut mitään isäni uudesta asuinpaikasta, ei sanaakaan isäni oloista, Claudius-nimisistä ihmisistä, eikä isäni ja heidän keskinäisestä wälinspitämisestä. Minä kawahdin seisomaan ja heitin kirjeen lippaaseen. Ah! mitähän minä huolin wieraista ihmisistä! Siinä miestekelin minä ihmisiä ja seikkoja, jotka eivät ensinkään kuuluneet minun ja Heing työkenteli vielä ulkona pihalla, waikka jo oli pikkopimeä. Kun hän muuten työkenteli tavallista työaikaa myöhemmin, löin minä häntä formillani, tartuin hänen käsivarteensa ja wedin hänet sisälle luoksemme paksun ja paljaan puutuolin, hänen kiistämättömän istuinpaikkansa, luokse. Siellä tarjosin minä hänelle palkan pärepalasen ja heti sen jälkeen häilyiwät sawukiehkurat hänen autuaan näköisten kaswojensa ympärillä. Isje tuli siune ompelutöineen ja minä luin wälinspitämättömällä innolla kertomuksia, jotka jo tunsin puoleksi ulkoa. Jos oli pakka- nen tahi satoi ja myrsky winkui, pantiin enemmän turpeita pesään ja Isje keitti teetä. Silloin oli sulosta istua sisällä suojaassa, sillä aikaa kuin sadepisarat laskaamatta putoilivat katolle; sitä lisäsiwät walkean walo takasta ja wiehättävä hiljaisuus pikkasä ometassa, johon sawupilwet lensiwät. Silloin tällöin kalsiwiat kythet Miefen kaulassa, korkealla orsilla liikkui uninen lana tahi käänsihe Spits meliwhwin walkean edessä. Kaikki, mitä rakastin, oli koossa näitten neljän seinän sisällä.

Silloin oli rauha sielussani; minulla ei ollut mitään toiwetta eikä halua; nuori sydämeni oli ainoastaan täytetty hellyydellä molempia kohtaan, joitten välillä

minä istuin . . . Nyt tunkentui yht'äkkiä ulkomaista kasvoja meidän joukkoomme ja minä punastuin kowin muistellesani, minkä kaltaiseksi heidän vaikutustansa olin tullut. En sitä voinut kieltää — sen sijaan että olisin turvannut wanhaan ystävään, johon nuori mies oli luonut niin halveksivan silmäyksen, olin kehnoisti häwennyt häntä. Minä olin ollut äärettömän kiivas, polkenut jalkaa hänelle, hänelle, joka aina kohteli minua rajattomalla kärsivällisyydellä ja hellyydellä, sekä lutsunut hänet typeräksi, sentähden että hän oli rasittanut yksinkertaista ymmärrystänsä wastataksensa oikein minun mieleni mukaan. — Ja miksi olin tehnyt kaiken sen? Siksi että äkkiä pisti päähäni ylpeillä mainiosta itsästani, jota oli minut tykkönään unhottanut, sillä aikaa kun olin kasvanut suureksi Heingsin sylissä. Minun täytyi pyyttää anteeksi, katuvaisesti rukouksella anteeksi saamista ja se heti paikalla. Minun oli helppo täyttää se päätös, sillä samassa aukeni omi Heing Spitsin seuraamana astui sisään.

Minä riensin hänen luoksensa ja lasin käteni hänen lieweälle rinnallensa. Korkeammalle en ulottunut.

„Heing, sinä olet hirveän suuttunut minuun, se on warmaa!“

„Ah, siitähän minunkin pitäisi tietämän jotakin, prinsesfani,“ mummisi hän, piippu suusja. Hän seisoi ujon ja liikkumatonna kuin muuri edessäni.

„Sinä tiedätkin sen, Heing,“ lausuin minä. Kas niin, toru minua nyt waan kowasti . . . Minä olen ollut äärettömän häijy! . . . Sitähän et sinä milloinkaan olisi voinut uskoa minusta? . . . Polkea jalkaa sinulle —“

„No, olihan se waan wäähän leikitteä —“

„Veikintekoa! Älä usko sitä. Uhalani sen tein ja se oli oikein häwytöntä! . . . Älä waan ole niin hywä minua kohtaan, Heing kulta! Minä en ansaitse sitä, ja sinun täytyy minua ran-

gaista. Minä olen lapsellinen, kiivas ja kauhean kiittämätön olento!“ . . .

„Wai niin — ja mitä kaikkia wiefä.“

„Ja pelkuri, Heing! . . . Miin, näetkö, sehän se juuri oli, joka saattoi minut niin raiwoon! Kaiki nuot päät olisimat epäilemättä kääntyneet minun puoleeni, jos sinä olisit ilmoittanut heille minun olewan —“

„Mutta minä en ole mitään ilmoittanut, ha, ha, ha! En ainoata sanaakaan.“ — Hän osoitti merkittewäisesti otsaansa. — „Miin älytäs kyllä ollaan! Se olisimat saaneet kysellä kauan.“ — Kömpelösti pisti hän kätensä nuttunsa rintataskuun. „Mutta tawattoman suuria rahoja, jotka putosimat ruohoon, eiwät herrat tahtoneet ottaa takaisin, ei millään muotoa! . . . Minun täytyi ottaa ne ylös, ja tässä ne nyt owat, prinsesfani!“

Hän lasi kiittävät taalerikappaleet riisiin oikealle kämmenellensä. Hänen pienet silmänsä säihkyiwät ihastuksesta, kun hän katseli niiden loistoa.

„Wiisi hopearahaa! Yksi jokaisesta helmeistä!“

Sehän oli tarkoitus. Wanhan herran lause: „Katsa tässä lapseni“ oli kuulunut niin luonnolliselta, kuin olisin minä ppyhtänyt rahaa, ja kuitenkin oli aikomukseni ollut lahjoittaa helmet. Se suututti minua nyt wasta tawattomasti.

„Minä en huoli niistä, Heing,“ lausuin minä lykäten pois hänen kätensä.

Rahat wieriwät taas maahan. Kuinka nuot raskaat hopeapalaset helisiwät pudotesansa kowalle kivilattialle. Minä en ollut milloinkaan, eikä Dierkhof moneen wuoteen kuullut senkaltaista kilinää.

Tahtomattani käännihin äkkiä ja katsahdin arasti ometan puolista ikkunaa. Puoleksi kuulakan ikkunan takana riippui paksu kirjawa sametti-uudin, jota minun muistaakseni ei käsi ollut kertaakaan sisäpuolelta wostanut. Nyt siirtyi se sinulle ja mummon silmät säihkyiwät aufoista.

Se näkö olisi kauhistuttanut rohkein-

takin. Wavisten kumarruin kokoamaan rahoja, mutta silloin aukeni ikkunan vieressä olewa owikin — minä kuulin kuin tuulenpuuskan — minua lyötiin olkapäähän ja lykättiin luvuaan päin.

„Mää koske niihin!“ kaitui mummon ääni kormisani. Mikä hirveä kaitu olikaan hänen ääneseään, jota en vuosikautiin ollut kuullut! Minä katsahdin ylös wavisten kauhusta.

Siinä seijoi kookas, wanha waimo, raiwoisasti puristaen nyrkkiään Heingsiä vastaan: „Sinä“ — kuului kähisten hänen huulistanja.

„Mää suuttuko!“ änkytti Heings rukoillen. „Rannanhan minä kohta, heti paikalla pois koko turhuuden ja heitän sen jokeen.“

Hän wapisi kuin haawanlehti. Ensi kerran huomasi minä tuon terween näköisen wärin taitawan waaleta aina huuliin saakka.

Mummo käänsi hänelle selkänsä äkkinäisellä liikkunnolla. Pitkät, harmaat palmikot löiwät hänen kapeitansa ja minä odotin, weri jähmettyen pelosta suonisani, että hän taas sen syöksisi minun kimppuuni. Samassa sattui hänen jalansa yhteen rahaan; hän säpsähti, kuin olisi hän tallannut käärmettä. Ja nyt seurasi tapaus, jota en koskaan, koskaan woi unhottaa. Hengähtäen potkasi hän warpailiansa pois rahan, että se lensi korkealle ilmaan ja helisten putosi kiewelle takaisin, sitte toisen ja vielä kolmannenkin, ja niin astui hän edestakaisin huoneessa . . . Minun täytyi ehdottomasti muistella kisan armostonta leikkiä hiiren kanssa. Oh, kuinka ätkä muuttuikaan osoite hänen weripunaisissa kaswoisansa! Minä näin hänen wihan winmasja potkivan pois rahat ja kuitenkin kuunteli hän niiden putouksessa, laula kurotettuna, silmiinnähtävästi ihastuneena, vieläpä haullestikin, hopean kirkasta kilinää, kunnes viimeinenkin wäräjäminen oli tauonnut.

Minä en liikkunut paikaltani ja tohdin tuskin hengittää; Spitsikin, tawalli-

sesti äkeä Spits, hiipi häntä koipien välissä takan tyköä Heingsin luokse, joka liikkumatonna, ikäänkuin kiinimuvattuna, seijoi samalla paikalla ja hirveän kauhistuneena katseli muutaman kerran minuun. . . . Oh, misjähän Ilse olikaan? Uinnoastaan hänellä oli waltaa mummon yli. Eikä hän ollenkaan kuullut sitä meteliä, joka niin kammottawasti ja sydäntä koskewasti kuului Dierthofin wanhojen seiniä väliltä?

Yhä waan potkittiin hopearahoja ja yhä ne kilisivät. Wanha rouwa ei istinkään näkynyt enää tietävän, että kaikki ihmistä seijoi patsaantapaisina hänen lähellään. Hän juoksi yhä hurjemmin edestakaisin, wuhtoeten käsiään ja puhutellen jotakuta nähymätöntä olentoa . . . Silloin yht'ätkä ikäänkuin wärähtiwät kaikki hänen jäsenensä; hän tuli juuri ruokapöydän luokse ja jäi milt'ei jähmettyneenä katsoa tuijotamaan pöydän kulmaa . . . Siinä oli turmion tuottawa kirje, joka ijäni ehdottoman käskyn mukaan, ei milloinkaan saisi tulla mummoni käsiin.

„Rouwa neuwoisetar von Sassenille,“ keskeytti hän viimein haudan hiljaisuuden, ottaensa kädellään pyyhkien. „Rouwa neuwoisetar von Sassen olin minä — minä.“

Minä mietin itselteni, juoksisinko otta- maan häneltä kirjeen, jolle hän juuri lasti kätensä. Mutta mitähän minä heikko olento olisin woinut hänen käsissään! Hän olisi lioitta tempuita lykännyt minut takaisin ja kaikissa tapauksissa ottanut onnetoman paperin. Minä wiittasin niin selwästi kuin mahdollista Heingsille, mutta hän waan katseli minua sitä ymmärtämättä, ja nyt tapahtui juuri se, mitä olin pelännyt — mummo otti kirjeen luoksesta.

„Ratfokaamme,“ lausui hän lewittäen hitaasti paperin.

Hän ei lufenut mitään, hän katseli waan allekirjoitusta . . . Mikähän nimi lieneekään häneen niin kowasti waiikutunut? Raiwoisasti huutaen rutisti hän kohta kirjeen formillansa. „Sinun Kris-

tinasi, " ulvahti hän kimakasti nauraan, heitti muodottoman paperin kauas luvvaan ja juoksi, hurjasti estäväisesti liikuttaen kättänsä, takaisin huoneeseensa. Kohta sen jälkeen tiihi salpa, joka sisäpuolelta lykättiin eteen.

Ilse tuli samassa pihalta kantaen turvekoria ja jäi kummastuneena seisomaan kynnyselle.

"Etö se ollut mummo?" kysyi hän puoleksi pelästyneenä, puoleksi epäillen omia silmiänsä. Eihän koskaan ollut käytetty sitä ovea, joka nyt räiskähtäen meni kiini — olivathan sen luffo ja salpa jo aikoja sitten ruostuneet.

Hampaani kalifiwat kuin wilutaubisja, mutta minä tunsin itseni samalla pelastetukfi ja minä ferroin hänelle kuiskaten, mitä oli tapahtunut. Minä huomasin selvästi, kuinka hän pelästyi ja waaleni; mutta Ilse ei olisikaan ollut Ilse, ellei hän sanaakaan lausumatta olisi ruvennut ottamaan turpeita kopasta ja säännöllisesti latomaan niitä toinen toisensa päälle. Wasta Heingin lähestyessä nosti hän päätänsä — eipä Heing syyttä pelännytään hänen teräviä silmiänsä; ne katselivat musertavalla tawalla hänen kauhiseuntia kaswojansa.

"Sinäpä wasta olet oiwa poika, Heing!" lausui hän. "Minä olen monta vuotta pitänyt huolta, ett'ei edes pientä rahaa olisi ollut Dierkhofissa, ja nyt teit sinä wiisaudesasi näppärän tempun ja heitit kourallisen hopeataaleria kivilattialle. . . Di Herra Sumala! Neljäkymmenwuotias eikö vielä sen wiisaampi!"

Kyhyneleet nousiwat silmiini. Waikka minä todenmukaisesti olin kertonut asian ja syyttänyt itseäni tapauksesta, sai Heing kaikki nuhteet. Hän otti ne nöyrästi vastaan sanaakaan lausumatta puolustukseensa. Minä hyleilin häntä ja painoin kaswoni hänen wanhan nuttunsa hihaa vastaan.

"Kiin, lohdata häntä waan, sinun Heingiäsi! Te riiputte nyt aina yhdesä kuin kieruruoho!" lausui hän, mutta kaikki

ankaruus oli jo kadonnut hänen silmissänsä.

Hän otti lampun pöydältä ja meni luvvaan etsimään rytyistynyttä paperia, waan kuinka tarkasti hän hakikaan, ei hän sitä kuitenkaan löytänyt.

Tähän saakka olin ainoastaan kowin harwoin kuullut mitään ääntä mummon huoneesta, kentiesi sentähden, ett'en laskenut sitä huomiooni. Eikäsi kartin aina waistomaisesti sen läheisyyttä. Nyt kuului hänen äänensä, peitteellä warustetun ikkunan läwitse, intohimoiesti liikutettuna, ähkämisten ja sywien huokausten keskeyttämänä, käreästi mumisewan jotakin.

"Hän rukoilee," kuiskasi Heing minulle.

Mutta hän ei rukoillut, ollen polwillaan. Hän käwi niin woimakkain askelin edestakaisin tuolla sisällä, että ikkunan peite hiljaa heilui ja maa täriwi meidän jalkojemme alla.

"Tuo tänne lamppu!" huudahti hän äkkiä tuskallisesti.

"Lamppu!" toisti Ilse. "Weinhän minä lampun sinne." Hän juoksi kapeaan käytävään, joka, ollen asuinhuoneitten itäpuolella, wei puutarhaan, missä mummon kammarin ovi oli.

Setken perästä palasi hän takaisin, silminnähtävästi lewollisempänä. Melkein kohta sen jälkeen kilisi pumpunwarwi ja me kuulumme weben kohisten putoawan kairwon kaukaloon.

"Maa musteni taas hänen silmissänsä," wastasi Ilse lyhyesti minun huolestuneihin kysymyksiini.

"Nythän taasen saamme hauskan yön!" mumisi hän sitte surullisesti itseksään, koraatesansa watia ja lautasia ruokapöydältä, ja wei sitte kirjelaatikon takaisin asuinhuoneeseen.

Siis sai hän usein kärsiä waikeita öitä mummoni tähden! Se oli minulle surullinen uutinen; minun sywä rauhallinen uneni esti minut tietämästä, että jotakin erinomaista öisin tapahtui talossa. Nyt muistin tostaan usein ennen nähneeni Ilsen aamufin alakuloisena ja wäjä-

neenä, mutta silloin syytti hän aina wai-
waawan häntä usein pahan pääntwistyk-
sen. Minä lasin kästwarteni ristiin pöy-
dälle ja nojasin pääni niitä vasten.
Minä olin murheellinen ja huolestunut,
juuri kuin yön tultua jotakin pahaa ta-
pahtui Dierkhofissa. Melkein haawel-
sien kuuntelin minä Heingsin askeleita, hä-
nen vielä kerran käydesjensä talou yu-
päri. Hän jätti warowaisesti kaimopi-
han tarkastamatta, sillä waiikka pumpun-
warssi olikin liikkumatta, oli mummo kui-
tentin kaikissa tapauksissa vielä siellä.
Eräällä paikalla, missä pihan aita muo-
dosti terävän kulman, seisoi hän usein
tuntikausia katsoa tuijottaen äärettömään
ilmaan.

„Mene sinä lewolle, lapseni, sinä olet
wähynyt,” sanoi Else silittäen otsaani.

Minä olin siihen asti lapsellisessa ym-
märtämättömyydesjani ollut mitä huolet-
tomin itsekkäin olento maailmassa — minä
tunsin sen sywästi silloin.

„En, minä en mene lewolle!” wasta-
sin minä koettaen lausua sanani waka-
wasti. „Else minä olen tänä päivänä
täyttänyt seitsemäntoista vuotta ja olen
kylkiksi juuri ja wahwa — minä en salli,
että minut lähetetään lewolle, sillä aikaa
kun mummo saattaa sinulle niin paljon
tuskaa ja waiwaa.”

Minä olin kawahtanut seisomaan ja
menin hänen wiereensä.

„Wai niin, sehän vielä puuttui, että
sinäkin olisit minun tielläni,” wastasi hän
lyhyesti, siwulta katsellen minua kiireestä
kantapäähän. „Sin, nyt tiedän siis, minkä
näköinen suuri ja wahwa nainen on!
Hän ulettuu juuri pöyhän yli ja piipit-
tää kuin munasta wasta ulos hiipinyt
kanaanpoika . . .”

„Else, niin heikko ja kurja olento en
toki liene,” keskeytin häntä liikutettuna
ja surullisena — hän ei kioitellut.

„Paitti sitä en ollenkaan hymnärrä mitä
tahdot,” lisäsi hän antamatta keskeyttää
itseään. „Tämä on oikein naurettavaa.
Mummo seisoo rauhallisesti pihalla ja
nukkuu tunnin kuluttua yhtä makeasti
kuin me kaikki muutkin. Mutta sen sa-
non sinulle, hän tulee aina lewottomaksi
nähdessänsä kynttilän palawan aiwan kau-
wan täällä.”

Enempää lausumatta otti hän lampun
pöydältä — ja siihen loppui minun ur-
hoollinen päätökseni. Tahtoisiipa nähdä,
ken olisi koettanut wastustaa Elseä wi-
meisiä sanoja, kiatenkin kun niitä seurasi
pontewa päänn nyykkäys.

Minä huusin „hywää yötä” Heingsille,
joka juuri sulki portin ja seurasi Elseä
kuuliaisesti kulmakammariin, missä me
molemmat makasimme.

V.

Suoneessa oli hikistä ja kuumaa. Else
oli painnut luukut ikkunain eteen ja jos
hänellä olisi ollut uutimia, olisi nekin
läpinäkyvämmäksi wedetty eteen.

„Tässä, ajattelematon lapsi, owat uudet
kentakäsi,” lausui hän osoittaen sormillaan
wuoteeni wieresjä olewan tuolin alle.
„Ei’ei Heingsiä olisi ollut, olisimat ne
vielä ulkona ja sade weisi ne yöllä jo-
keen.”

Minä tunsin, kuinka poskeni punestui-
wat nähdesjani rautanaulaiset, rumat
kumppanini. Samassa walasi lamppu kirk-
kaasti wanhan, sawustuneen, seinällä riip-
puwan waskipiirroksen, joka oli olewinaan
Kaarlo suuren kuwa. Se nähti lakkaa-
matta katselewan minua — minä käänsin
sille selkäni ja lykkäsin itäänkuin huomaa-
matta jalallani kengät kauas tuolin alle.
Minä en enää tahtonut nähdä niitä, en

muistella wieraita, joitten tulo oli matkaan saattanut niin paljon mielihyvä ja herättänyt tuskallisia tunteita yksinäiseen, wiattomaan sieluuni.

Ilse ei lähtenyt huoneesta, ennenkuin näki minut wnoteella. Mutta ei edes nuorukainenkaan nuku, kun sydän on liikutettu ja täynnä pahoa aawistuksia. Minä hiivin jälleen hiljaa wnoteeltani, pukeuduin waatteisiini, nostin pois luukun läntisestä pihanpuolisesta ikkunaasta ja istahdin sen wiereen wnoteeni toiseen päähän. Syvä pimeys wäheni huoneesta ja minä rauhoitin; ainakin, äskeinen aaweyten pelkoni katosi.

Hiljaa awasin minä ikkunan. Matalan puun korkeimmat oksat ulettuiwät ikkunan ruutujen yli. Sen puun takana olin minä hywästä pillosa ja taistin puutarhan ja niityn yli nähdä yön pimeyden peittämiään awaraan maailmaan. Ilse oli äsken puhunut uhaawasta myrshystä, mutta tähtitaiwas ei milloinkaan lewinnyt kirkaampana aron ylitse kuin nyt! Suloinen, lämpöinen yöilma hiipi hiljaa minua vastaan tuskin huomattawasti hengähdellen; ei pieninkään lehti liikahdannut, ei kuiskaussellaan keskeyttänyt tuolon hiljaisuutta. Minusta oli kuitenkin vielä eloa ilmassa — waiikka en enää kuullutkaan jättikais-hewosen jälkiä sen kantaessa wanhaa haudattua kuningasta seurueineen aron yli, sillä sen kullasta ja purpurasta kiiltävän uuelman oliwät jäälmättömät tuokat juuri äsken perin pohjin häwittäneet; mutta minä tiesin, että mehu kuohui joka kanerman oksassa ja nuobosti lufemattomia nuppuja, jotka pian oliwät puhkeawat, antaaksensa vielä waalearin kuffainsa wälkkyä päiwän paisteessa. Ja samana päiwänä olin minä ollut tammen korkeimmisja latwaoxfissa ja lufennut neljä munaa wanhasja harakanpesäessä! sielläkin oli eloa ja kehitystä eikä kshyhty, oliko yö wai päiwä, kunnes pikkuinen nokka oli nakuttanut läwen munaan ja hankkinut tilaa ja waloa kahdelle uubelle älyttökälle silmälle. Minä tiesin

myöskin metsäeläinten kaukaa metsän rinteestä hiljaisin askelein tulewan halulisesti hengittämiään aron raitista ilmaa, joka myöskin ympäröi Dierkhofia, tuoden mukanaan tuhansien kaswien ja kukkien hywää tuofua.

Weren juofsu hiljeni wähitellen suonijsani. Dietämättäni kulkivat ajatukseni jälleen tawallista tafaista ja rauhallista suuntaansa ja minä mietin taasn asioita, jotka siihen asti oliwät perin pohjin tyydyttäneet waatimattoman sieluini.

Talossa wallitsi yhä vielä syvä hiljaisuus, että kuulin Wrieken kyttyen kalinan seinän läwitse. Ilse olitkin ollut oikeassa wakuuttaessansa kaikki olewan hiljaisista, ja hän woi nyt koska hywänsä ostua sisälle lamppu kädesjä. Ah, kuinka äkkiä saattoikaan se ajatus minut kawahamaan seisalle! Minä olisin luultawasti muutamain minuutin kulluttua kadonnut korkeaan hyyhenwoteeseen, ellei owen äkkiä sulkeutumisen olisi saattanut kaikkia owia ja ikkunoita Dierkhofissa täriwämään.

Minä olin juuri sulkemaisillani ikkunan, kun joku sywästi hengähtäen riensij kulman siwtitse ihan ikkunani alitse. Wummon woiwafas pelottawa pää kuffi kahen liki ohitseni.

„Tuossa palaa, tuossa!“ ähkösi hän juosten ohitseni, molemmat kädet likistetynä ottaa vastaan.

Minä en tohtinut kumartua ulospäin katsomaan hänen jälkeensä, mutta kuulin hänen heti sen perästä seisahduwan, ja huomasiin hänen lewitettyjen käsensä ulettuwan niin lähelle minun näköalaani, että ne woin nähdä.

„Sillä tuli on wihani sytyttämä,“ lausui hän korkealla äänellä ja juhallisen innoftaasti, „ja on palawa aina sywimpään helwettiin asti ja sytyttämä koko maan kaswineen ja polttawa wuoret pohjia myöden!“

Sitaasti kuffi hän eteenpäin tammien wälitse ja seisahtui pihan kulmaan. Hän

ei ollut aivan kaukana minusta, ja ilma oli tylliksi kirjas, voidakseni nähdä hänet selvästi, sillä taiwaan kullan kirkkkaus oli yksin pohjana tälle kookkaalle olennolle. Hän oli heittänyt pois päällyswaatteensa; leweät liinaiset hihat roikkuivat ulos hartioilta ja loistivat valkoisina minun silmissäni, ja seläsä kylluivat pitkät palmikot puoleksi hajallaan.

Minä en hymärtänyt mitä hän lausui, kääntynynä hiljaiseen aroon päin. Minusta oli kuin olisin kuullut kaikki wanhan profesorin wieraat sanat toisen toisensa perästä, waan kummallisen laulalla äänellä. . . . Äkkiä keskeytti puoleksi tutehtunut huuto mumisemisen; mummo kääntyi ja lewottomat jalat alkoivat jälleen kahta wertaa nopeammin astuntaansa. Minä luulin hänen rientävän kiihdon luokse, hän juoksi umpimähkään tammea kohti, horjasti takaisin, juoksi uudesta, mutta lankei äkkiä, kowasti, ikäänkuin nähtymättömien käsien maahan heittämänä.

„Ise! Ise!“ huusin minä, mutta siinä seisoi hän jo ja koetti Heintzin avulla nostaa langennutta. Molemmat olivat pihan owesta wartioineet ja pitäneet mummoa filmällä. Minä juoksin ulos ikkunasta.

„Hän on kuollut!“ kuisasi Heintz, minun tultuani heidän luokseensa. Hän antoi nulosti raskaan ruumiin waipua alas takaisin, sillä se hengettömänä oli sanomattoman painawa.

„Die wai!“ käski Ise puoli ääneen. „Kas niin, käytä woiמיאסי — eteenpäin!“ Ja hän tarttui mummoon käsivarrien alle ja nosti hänet ylen-inhimillisellä waimalla maasta, ja Heintz kantoi jaloista.

En milloinkaan unhota sitä kauheata näköä, kun he raskaasti hengittäen kuormanansa alla palašivat huoneisiin ja hengettömän harmaat hapsat laahasiwat kwiilattiaa, missä hän mieletonnä wielä tunti sitten oli hurjasti potkinut rahatappaleita sinne tänne.

Minä riefin edellä ja awasin mum-

mon kamarin owen. Minun täytyi kuitenkin, ennenkuin woin astua huoneeseen, siirtää pois owea puoleksi piirittäwä wäristin, joka oli siinä estämässä wieraita filmiä katsomasta sijalle. Minä en itse koskaan ennen saanut astua siihen huoneeseen, en edes pienenä lapsenakaan.

Waikka siinä päivänä olin kokenut niin paljon sieluntuskaa ja olin niin sywästi liikuttettu, tuntui minusta siinä hetkenä juuri kuin olisin pelkääwin silmin katsellut uutta, mutta sanomattoman synkkää maailmaa. Ainoastaan yhden ainoan kerran on sittemmin sama tunne walloittanut minut; se tapahtui kerran, kun astuin ikiwanhaan hämörään marttiivain kuwilla runsaasti koristettuun kirkkoon, missä koristeet olivat puoleksi kuluneet, ja ilma kylmän tumehtunut sekä suitsutuksista tunkahuttawa.

Mummo laskettiin nurkassa olewalle wuoteelle, jonka edessä oli wanhanaikuiset wiheriäiset kankeat silkkiuutimet. Kuinka ne kašisiwat, kun ne wedettiin syrjään, ja kuinka pelottawat olivatkaan siiniset kaswot ja sulkeutuneet filmät syntän, tummanwiheriäisen wäriin ympäröiminä!

Heintz oli pettynyt. Mummo ei ollut kuollut. Raskaasti hengittäen makasi hän siinä, liikuttamatta ainoatakaan jäsentä, mutta kun Ise lempeällä äänellä, niin lempeällä kuin en milloinkaan ennen ollut häneltä kuullut, lausui hänen nimensä, auferiawat sairaan filmät hetkeksi ja hän loi Iseen järkeä osoittaman filmäyksen. Ise pani tyhnyjä hänen selkänsä alle; tämä teki hänelle filminnähtävästi hywää ja heikko kammottawa ääni, joka kuului hänen hengittäesänsä, tuli yhä heikommassi.

Sillä aikaa oli Heintz lähtenyt noutamaan lääkäriä. Hänen täytyi sitä warten rientää kkeisimpään kylään ja sieltä lähettää wainut wielä peninkulman päässä olewaan kaupunkiin, saadakseensa lääkäriä Dierkhoffiin. Siis oli luultawa, että kolme tašä neljä tuntia kuluisi, ennenkuin woisi saada apua.

Minun avun yritykseni hyljättiin. Ilse lykkäsi ääneti pois käteni, lemottomasti katsellen sairasta, waan jalli minun jäädä huoneesen.

Minä hiivin puolittain uutimien suojassa vuoteen jalkapäässä olevalle topatulle penkille ja katselin alafuloisesti ympärilleni kummallista huonetta. Se oli suurin huone koko talossa, melkein jallin suuruinen. Kentiesi oli mummo antanut hakata pois seinän, saadaksensa sen niin tawattoman suureksi. Seinillä riippui willakangasta, johon kuvat oli si-dottu; minun filmäni kääntyivät alinomaan luonnollisen lapsen kuvaan, jonka ihanat kaswot osoittivat surua ja hurskasta kärsiwällisyyttä — se oli nuori Zisfakki, uhriksi sidottuna. Seinäwerhot olivat kowin wanhat ja koin wahingoittamat, niin että Abrahamin jäntewästä ruumiista puuttui toinen filmä sekä nostettu, uhrakseen waluis käsi . . . Kreitten, mylläin ukkojen kaltaisina olivat tuolit taiwaankorkuisine selkälautoineen ja suuri-kukkaisine samettipäälyksineen tyrmeästä järestyksesjää pitkin seinää. Wasta jälkeinpäin opin arwostelemaan näitä kal-liimmista puulajista weistettyjä, tumman ruskeita nojatuolia; ensi katsannolla tuijottivat nauhoilla ja lehti-seppeleillä koristetut eläimen päät ja aawentapaiset, ympärillä olewiin kaappeihin sekä laatikoihin weistetyt kuvat minua vastaan sekä uhtaawasti että pelottawasti.

Tummat wärit ja sywät nurkat kaik-kialla imiwät ahnaasti walon kahdesta pöydällä kirkaasti palawasta lampusta. Tumma oli matto jalkojeni alla ja melkein musta oli ikävän matala lauta-katto. Ainoastaan seinäwerhon, aikojen ku-luesja kolmen wärisiksi waalenneet kuvat loistiwat siellä täällä kuin walopilkut, ja yksi ainoa walkea esine roikkui sowitzawan, wallojen kyyhkysen kaltaisena synkässä huoneessa, — se oli monihaarainen, walloisilla walsfikynttiläillä warustettu, kattohirsistä riippuwa kynttiläkrunu.

Sairas näkyi hieman toipuvan sen tunnin kuluesja, jonka wietin hänen wuo-

teenja wieresjä. Hän katseli awosilmuin ympärilleen, joi wäähän raitasta wettä ja sai äkkiä puhewoimankin takaisin.

„Kuinka minun laitani on?“ kysyi hän sortuneella, wallan muuttuneella äänellä.

Ilse kumartui wastaamatta hänen ylit-sensä — minä luulin surun wieneen hä-neltä äänen — ja siirsi hywäillen ja lempeästi hiukset hänen otsastansa.

„Uskollinen Ilse!“ mumisi fairas. Hän yritti nousta, waan ei onnistunut. Kummallisen kankeasti ja kysywäisesti kat-seli hän wasenta käsiwarttansa.

„Kuollut!“ huokasi hän, antaen päänsä wai-pua takaisin vuoteelle.

Se sana kauhistutti minua. Minä liitähdin ehdottomasti, pieni penkki na-risi ja uutimet liitahiwat.

„Kuka täällä vielä on?“ kysyi mummo kuunnellen.

„Lapsi, armollinen rouwa — Lenore,“ wastasi Ilse hidastellen.

„Willibaldin lapsi — niin, minä tun-nen hänet; hän juoksentelee pienin pal-jain jaloin aroa pitkin ja laulaa tuolla ylhäällä kukkulalla. Minä en moi kärsiä laulua, Ilse.“

Sen minä hywin tiesin; Diertshofissa ei saanut milloinkaan kuulua laulun ääntä huultieni yli — ah, ja minä lauloin niin mielelläni! Minusta tuntui kuin sieluni olisi lentänyt kauas rinnastani kohoilewien säwelten mukana. Senpätähden lauloin Heinkin sawimötkisjä, että wehreat ikkuna-ruubut kilisiwät, tahi hautakummun päällä, mutta en minä milloinkaan olisi uskonut mummon sitä kuulewan.

Minä nousin ja astuin wawisten as-keleen lähemmäksi.

„Yhtä pieni kuin hänen äitinsäkin,“ mumisi hän itsekseen, „ja hänellä on sa-mankaltaiset suuret silmät ja kylmä, ah-das sydän — hänenkin otsalle on kaadettu wettä.“

„Ei, mummo,“ wastasin minä tywe-nessi, „minulla ei ole kylmä sydän!“

Mummo katseli minua niin kummas-

tuneena, kuin olisi hän siihen asti luultu minun, pienen olennon, voivan ainoastaan laulaa eikä puhua, vielä vähemmin puhutella jotakuta. Ilse wetäytyi uudinten taakse ja wiittasi lewottomasti minulle, että olisin waiti; hän pelkäsi, että minun äkkirwaamanaton iluemykseni jälleen saattaisi sairaaan hourupäiseksi. Mutta mummo pysyi ihan lewollisena ja hänen filmänsä kiintyivät liikkumatta minun kaswoihini. Nämät filmät, joita olin siihen saakka niin kauheasti pelännyt, niiden sattumalta epäselvästi ja hurjasti katsellessa minua, olivat fangen kauniit. Niiden synkkää loistoa peitti tosiaan kamala warjo, mutta niissä oli älyä ja järkeä.

„Tule tänne wähän luokseni,“ keskeytti hän minuutin pitkän waitiolon.

Minä astuin wuoteen wiereen.

„Tiedätkö mitä on rakastaa jotakuta?“ kysyi hän ja hänen fortunut, soinnuton äänensä muuttui lempeäksi.

„Kyllä, mummo, sen tiedän. Minä rakastan Ilsea niin sanomattomasti, niin paljon, ett'en voi sitä kertoa — ja Heingsiäkin.“

Hänen huulensa wapisivat hieman, ja sanomattomalla waiwalla ojensi hän minulle peitteen päällä olewan oikean käntensä.

„Pelkäätkö minua?“ kysyi hän vielä.

„En — en enää,“ aioin sanoa, mutta nielin molemmat viimeiset sanat ja kumarruin hänen ylitseänsä.

„Anna minulle siis kätesi ja suutele minua otsalle.“

Minä tähtin hänen pyyntönsä ja kummallista! Samassa kun huoleni tarttuivat pelättyihin kaswoihin ja hänen suuret kylmät sormensa lempeästi pudistivat minun kättäni, syntyi uusi suloinen tunnerinnassani. Minä tunstin nyt yht'äkkiä, että kuuluin siihen paikkaan, tunstin wveren salaisen yhteyden mummon ja lapsenlapsen välillä, ja imostuneena tästä tunteesta istahdin minä wuoteen syrjälle ja lasin hiljaa käsiwarterni hänen päänsä alle.

Onnen hymy wälähti hänen suurisfa, wahwoisfa kaswoisfanja; hän aietti päänsä käsiwarterreni wäsyneen lapsen tawalla, joka tahtoo nukkua.

„Lihaa minun lihastani ja wertä minun werestäni — Ah!“ kuislasi hän ummistaen filmänsä.

Mutta Ilse seisoi wuoteen uitimien takana. Hän kätki kaswonsa käsiinsä ja itki katterasti.

Taasen wallitfi kuolonhiljaisuus, ainoastaan sairaan heikon ähkimisen ja wanhan aaweentapaaisesti kiiltävän kellon tikittäminen keskeyttämänä.

Niin kului taasen pitkä, itäwä hetki. Kello oli jo lyönyt yksi. Silloin aukeni portti ja Heing tuli kotiin miehen seurausfa. Hän oli siis ennen, kuin aawistimmekaan, tuonut lääkärin mukanaanfa.

Ilse hengitti filminnähtävästi huokaimin ja wiittasi minua jättämään sijani wuoteen wiereessä. Minä wedin warowaisesti pois kangistuneen käsiwarterni ja annoin sairaan pään hiljaa waiwua tyyhylylle. Hän näkyi yhä waan nukuwan, eikä huomannut, että owi hiljaa aukeni ja molemmat miehet astuivat sisälle.

Siinä seisoi äkkiä lähimmäisen kylän wanha kirkkoherra täydesä wirtapurusfa keskellä huonetta, sillä wälin kun Heing hattu kädessä kunnioittawasti jäi seisomaan owen luo . . . Kunnianarwoinen wanhus papinkaapusfaan ja käsilkirja kädessä näytti liikuttawan juhalliselta. Mutta Ilse kawahti pystyyn, itäntuim oli si hän nähnyt aaween; hän syöksi eteenpäin wiitaten pappia peräytmään, mutta aiwan myöhään. Samassa awaji mummo filmänsä, juurikuin olisi hän tuntenut siään astuneen filmähksen.

Minä wetäydyin takaperin, sillä niin pelästyin hänen äsken rauhallisten kaswojensa kauheasta muuttumisesta.

„Mitä mustakaappu tahtoo?“ oihkasi hän.

„Lohduttaa teitä, jos lohdutusta tarwitsette,“ wastasi wanhus lempeästi, pelästymättä kowasta kysymyksestä.

„Lohdutusta? . . . Sitä sain jo

miattomasta lapsensydamestä, siitä rak-
landesta, joka antaa kysymättä: ketä
uskot ja mitä minulle annat siitä? . . .
Leonore, lapsi kultani, misjä olet?”

Minun sydäntäni liikutti hänen suru-
mielinen äänensä. Minä astuin nopeasti
päänalustan tykö, niin että hän taifi
nähdä minut.

„Te ette voi lohduuttaa minua, te,
jotka olette syösteet minut siihen hirveään
erämaahan, misjä auringon säteet ovat
polttaneet aiwoni!” lisäsi hän hengelliseen
herraan päin kääntyneenä. „Te ette ole
ojentaneet minulle ainoatakaan Wirkistä-
wää pisaraa sillä matkalla, joka, niinkuin
saarnasitte, on päättynä helwettisjä! . . .
Te, kärsimättömät, te kehutte, että kaikessa
nöyryydessä maellatte Jumalan edessä, ja
kuitenkin on teillä aina kivi kädessä hei-
tettäväksi lähimmäisenne päälle, ja anas-
tatte itsellenne oikeuden handan partaalla
häwäisewäisesti tuomita kuolleita, jotka jo
seisowat Herransa tuomio-istuimen edessä!

. . . Te, wäärät profetat, te kerskaatte
siitä, että muka rukoilette armollista, ja-
nomattoman laupeata Jumalaa ja teette
hänet murhien ja surmien johtajaksi, an-
karaksi sekä wihaawaksi Jumalaksi, niin-
kuin Hebrealaiset, joita te kutsutte kiro-
tuksi kansaksi. Te kiitätte häntä tähdelli-
seksi ja teette hänet kuitenkin kaiken syn-
tisen ihmislouonteen rikoksen alaiseksi, te
annatte hänelle kostonhimonne, wallauhi-
moisuutenne, ja teidän säälimättömyytenne
. . . Teidän Wapahtajanne on antanut
teille palmunoksan käteen, waan te olette
muuttaneet sen ruoskaksi!”

Pappi nosti kätensä, ikäänkuin keskeyt-
täkseen häntä, mutta hän jatkoi vielä
kiiwaammin:

„Ja sillä ruoskalla olette lyöneet mi-
nua ja karvoittaneet minut tainwaastanne,
kun kirositte: Sinun isäsi, juutalainen,
joka sinut on siittänyt, äitisi, juutalais-
waimo, joka sinut on synnyttänyt, owat
iänkaikkisesti kirohut! . . . Tiedä, minun
isäni oli yksi wiisahimmista miehistä.
Hän kokosi sieluunsa äärettömän tiedon
aarten — ja hänenkö pitäisi auttamat-
tomasti kadota helwettiin — ja päässi-
wätkö ne kuitenkin, jotka eiwät milloin-
kaan ole miettineet, waan ainoastaan
uskoneet, pääsivät ne waiwatta tainwaas-
ten, misjä tutkijalle on luvattu selwä
totuudesta? . . . Ja minun isäni,“ li-
säsi hän, „on taittanut leipäänsä nälkäi-
selle ja auttanut niin, ett’ei oikea käsi
tietänyt mitä wasen teki. Hän wihasi
walhetta, ahneutta, hirweyttä ja ylpeyttä
ja antoi anteeksi wiholjisillensa, eikä kos-
kaan kostonnut mitä muut häntä vastaan
rikkowat. — Hän rakasti Herraa Ju-
malatansa kaikesta sydämestänsä, kai-
kesta sielustansa ja kaikesta mielestänsä,
ja täytyhyö hänen kuitenkin iänkaikkisesti
nääntymän helwettisjä, sentähden ett’ei
wettä ole wuodatettu hänen osallensa?
. . . Olkoon menneeksi, minäkin tahdon
joutua sinne, misjä hän on. Minä an-
noin teille kasteenne talaisin! Pitäkää
taiwaanne. Te myytte sen kalliseen hin-
taan, te mustakaaput!”

Mitä sywin sääli kuwautuneena lem-
peissä kaswoisfansa, astui wanha pappi
likemmäksi häntä; waan siinä ei sowingo
enää ollut mahdollinen.

„Antakaa olla — minä olen walmis!”
lausui sairas katkerasti ja käänsi kaswonsa
seiwään päin.

VI.

Yhtä hiljaa läksi pappi huoneesta, kuin
hän oli tullutkin. Ehdottomasti täytyi

minun seurata häntä. Yhtä warmaan
kuin munnon käytös ilmoitti minulle,

että joku suuri määräys oli hänelle tehty, yhtä paljon suretti minua hänen käyttönsä vanhusta kohtaan, joka kirkossa sinunaten oli laskenut kätensä minun otsalleni. Hän oli lempeä ja hyvä; hän ei olisi ajanut juutalaisen onnetonta tytärtä mielletömyyden synkkään yöhön; hän, rakasmielinen ukko, oli kernaasti ja utterasti lähtenyt ulos yöhään iltafilla antamaan sairaalle uskonnon lohdutusta.

„Herra kirkkoherra,“ lausui Ilse hänelle etuhuoneessa, „älkää lufeko tätä hänen syhyksensä. Hän antoi lastaa itsensä, ja se pappi, joka sen teki, oli hyvä ja kristillinen kuin tekin ja emäntäni pyysi rehellisesti Kristuksessa . . . Mutta sitte tuli toinen — joka itse wastatkoon työstänsä — joka oli suvaitsematon eikä koskaan herennyt kiroomasta eikä tuomitsemasta. Niin, hänen silmissänsä olivat tämän perheen kaikki wahingot ainoastaan Herran rangaistuksia! Se wei sairaalta hymmärryksen — wastatkoon pappi itse siitä!“

„Minä en syytä sairasta siitä,“ wastasi kirkkoherra lempeästi. „Minä tiedän, paha kyllä, aiwan hymin, että wäärä palvelus Herran wiinitarhasssa on turmellut paljon jaloa hedelmää! . . . Wanha rouwa on kärsinyt paljon — Jumala on häntä armahtawa. Minua surettaa, ett'en saanut lohduttaa tässä, misä iloisin sydämin olisin woinut sen tehdä; mutta minusta on vastenmielistä pyytämättä, pakottaen tarjota viimeistä, waikeaa taistelua taistelewallesielulle kirkon apua.

Hän siweli hywäillen kädelänsä päättäni.

„Mene sisälle,“ lisäsi hän; „hän laippaa sinua . . . Minä soisin, että woisin laskea kaikki uskomme lohdutuksen sinun huulillesi, että kiusattu sielu saisi oikean lewon.“

Minä palasin kohta sisään; kirkkoherra joi lasillisen wettä ja lewähtämättä läksi Dierckhofista.

„Misä lapsi on,“ kuulin jo käytävässä sairaan kshywan.

„Tässä olen, mummo!“ huudahdin minä sisään astuessani ja riensin hänen

wuoteensa luo. Hän oli yhä yksin. Heins, jonka jätimme hänen luoksensa, oli mennyt tiehensä, niinkuin luulin, pelosta, kun hän Ilsen tietämättä omin päin oli tuonut papin tänne.

„Niin, niin, sinähän se olet, tumma kshyhtyseni!“ lausui hän lempeästi ja huotaten huojennuksesta. „Minä luulin jos sinunkin wihoisjasi ja ylenkatsoen menneen luotani!“

„Sitä et saa uskoa, mummo!“ sanoin minä innokkaasti. „Pappi lähtetti minut takaisin, hän on niin sanomattoman hyvä ja minä — minä en edes tiedä, mitä wiha ja ylenkatse on.“

„Se on, sinä rakastat koko maailmaa!“ lausui hän hieman hymyillen.

„Niin, olenhan jo sanonut sinulle! Ilseä ja Heinsä, Spitliä ja Miekeä sekä wanhaa hontaa tuolla kuttulalla ja sinistä taivasta —“

Minä waitenin äkkiä häpeästä. Enhän minä puhunut totta. Semmoista harrasta, puhdasta rakkautta koko maailmaa kohtaan ei minulla enää ollut. Juuri tänään olin minä ollut häijy, hurja olento. Sanoi-siinko minä hänelle sen?

Minä istuin taas en wuoteen syrjällä ja mummo piti minua kädessä kiinni, kuin eiwät ne milloinkaan enää irtautuisi. Sillä aifaa waipeiwat hänen silmänsä hitaasti kiinni. Hän oli siihen saakka puhunut niin woimakaasti ja pontewasti, ja minä olin niin perin fokematon, ett'en enää ollenkaan ajatellutkaan woimien uupumista. Mutta nyt laskin toisen käteni hänen ranteellensa. Minä tiesin aiwan hymin, että weren sinä täytyi tykyttää laikkaamattomasti ja jäännöllisesti. Sanomattomaksi hämmästykseni tulin wähitellen selwille siitä, että kamala hiljaisuus wallitsi kylmän nahan alla; ainoastaan harwoin, sydäntäni huolestuttawien seisahdusten perästä tunsin suonen tykyttävän kerran ja kowasti jorwiani wastaan.

„Me olemme kuin sawea ruukuntekijän kädessä,“ kuisiksi mummo äkkiä. „Mitä me olemme, mitä on elämämme ja kaikki

hlewyytemme?" Dihafewa ääni kuului hänen rinnastansa. „Mutta sinä olet meidän isämme ja me olemme sinun lapsesi; armahda meitä kuin isä armahtaa lapsiansa!“

Hän waifeni taas. Mutta minä jouduin sanomattomaan tuskaan; minä olin uhrannut kaikki, nähkäkseni nämät ummistetut silmät jälleen awoinna, ja koskin hiljaa hänen otfaansa huulillani.

Sairas säpsähti, mutta katseli minua hellästi ja lausui lempeällä waikalla heikolla äänellä: „Mene kutsumaan Ilseä tänne!“

Minä kawahdin ylös. Samassa kuului sanomattomasti lohdutuksekseni wainnut pihalla. Heti sen jälkeen astui Ilse erään herran seurassa huoneeseen.

„Lääkäri on täällä, armellinen rouwa!“ lausui hän antaen lääkäriin astua wuoteen wiereen.

Mummon kaswot muuttuivat jälleen wawawiksi ja lujiksi. Hän ojensi lääkärielle oikean kätensä, että hän woisi koetella hänen suonensa tykytystä, ja katseli häntä tarkasti.

„Kuinka pitkä elon aika minulla vielä on?“ kyysi hän lyhyesti ja wawawasti.

Lääkäri oli tuokion aikaa ääneti ja wältti hänen katsettansa.

„Roettafaamme,“ lausui hän epäillen.

Ei, ei! Ei siitä ole mitään hyötyä!“ keskeytti sairvas ja katseli aaweentapaisesti hymyillen wasenta siwuansa. „Tämä on jo tuoleman oma. Kuinka pitkä elon aika minulla vielä on?“ toisti hän ihan wawawasti ja kowalla äänellä.

„No niin, korkeintaan tunnin aika,“ kuului wastaus.

Kyhyneleet waluivat alas poskiani myöten; Ilse pakeni ikkunan luo ja painoi kaswonsa ruinta wasten. Mummo yksin pyysi wallan tyhynä. Hänen silmänsä katseliwät katosta kynttiläruneua.

„Syttyä kynttilät, Ilse!“ lausui hän, ja kun Ilse astui tuolille ja liekki toisensa perästä syttyi, kääntyi sairvas lääkäriin päin.

„Minä kiitan teitä tulostanne,“ lau-

si hän, „ja pyytäisin teiltä wiimeistä rakauden työtä. Tahtoistitteko kirjoittaa, mitä minä sanelen?“

„Minun mielelläni, hywä rouwa, mutta kun kyshymys on jälkijäättösestä, niin tahton muistuttaa, ett'ei se laillisitta todistajitta ole laillinen —“

„Minä tiedän sen,“ keskeytti sairvas häntä. . . . Mutta niiden hanffimiseen ei ole aikaa. Minun pojalleni on wiimeisen tahtoni tämmöisenäänkin kylliksi.“

Ilse toi kirjoitusneuwot ja mummo janeli:

„Minä määrään Ilse Widelle Dierhofin talon ynnä kaikki, mitä siihen kuuluu, niin kiinteät kuin irtaimet —“

„Ei, ei,“ huudahti Ilse tustisjansa ja peloisjansa, „minä en sallii sitä.“

Mummo loi häneen ankaran ja nuhtelewan silmäyksen ja jatkoi mistään huolimatta: „kiitollisuuden osoitteeksi hänen rajattomasta hellyydestään ja alttiiksi antamisestansa . . . Minä jäädän vielä poikani lapselle, Leonore von Sasjenille, kaikki jällellä olemat waltiopaperit, ältöönkä kukaan waatiko niitä itsellensä.“

Ilse oli nousut seisomaan ja katseli häntä hämmästyneenä. Sairvas katseli kaappia.

„Tuolla sijällä täytyy olla lääkitaitikko,“ lausui hän. „Anna se tänne, Ilse. Minä olen wallan unhottanut, kuinka paljon sinä on.“

Ilse awasi kaapin ja toi matalan lääkilippaan pöydälle. Pieni ruostunut awain oli laatikon ulkolusossa.

„Tuultawasti on pitkä aika kulunut siitä, kun wiimein koskin siihen,“ mumusi sairvas ja nosti heikosti kättänsä otfaan päin. „Minussa on kaikki ollut pimeää, minä tiedän sen. Mitä wuosi meillä nyt on?“

„1861,“ wastasi lääkäri.

„Ah, sitte on kenties monta korfoklippua jo langennut ja tullut arwottomaksi,“ walitti hän lääkäriin awatesa lippaan kanttä. Sairaaw pyhynnöstä luki hän kaikki paperit.

„Yhdeksäntuhatta taaleria,“ lausui hän.

„Yhdeksäntuhatta taaleria,” toisti mummo tyytyväisenä. „Siinä kylliksi suojelemaan häädästä . . . Paitfi sitä täyhyarkkufesja olla pieni kotelofin.”

Minä näin, miten Ilse pudisti päänsä tälle odottamattomalle sielun selkeydelle, joka niin helposti solmisi yhteen kauan sitte kattenneen ajatuksen fileään langan. Vääkäri otti pienen mitättömän rastian. Siinä oli helminauha.

„Jakobsohnin rikkauden viimeinen jäänös!” kuiskasi fairas surumielisesti itseksensä. „Ilse, pane helmet tuohon pieneen, ruskeaan kaulaan! . . . Ne kuuluvat sinun kasvoihijfi, lapseni,” sanoi hän minulle, jota niiden kylmä koskeminen väritytti.

„Sinulla on äitifi filmit, waan Jakobsohnin kaswojen piirteet . . . Nämä helmet ovat nähneet paljon perheen onnea ja kauniita rauhallijfi, loistawia aikoja; mutta ne ovat myöskin paenneet rowiota ja muita suwaitsemattoman kristin uson kauheita kidutuksia.”

Hän hengitti raskaasti hufan aikaa.

„Myt tahdon kirjoittaa alle,” oihkasi hän, oltuansa hetken uuvuffissa ja silmin nähtävästi suuresja tuskasja.

Vääkäri lasi paperin wuoteenpeitteelle ja pisti kynän hänen kanteaan käteensä. . . . Tämä viimeinen maallinen teko oli hänelle sanomattoman waikaa; mutta nimi: Klothilda von Sassen, syntynyt Jakobsohn, oli kuitenkin viimein suurilla, jotenkin selwillä kirjaimilla astakirjan alla, jonka alle tohtorikin muutamilla sanoilla kirjoitti todistajaksi nimensä.

„Mä itke, sydänkappyseni!” lohduitti sai-

ras minua. „Tule vielä kerran luoksesi!”

Minä heittäydyin sanatonna wuoteelle ja suutelin hänen kättänsä. Hän käski minun wiedä terwehdykijfi isälleni ja loifitten suuret filmänjä wawawasti ja paljon sanowasti Ilseen.

„Pappi ei saa willitythä täällä yksinäisellä arolla,” laufui hän merkitsemäisesti.

„Ei, armollinen rouwa, sitä minä kyllä pidän huolta!” wakuutti Ilse tapansa mukaan lyhyesti, waikka hänen huulensa wähän wawahiwat ja filmänjä tynneltyiwät.

Wielä kerran silitti kylmä, woimaton käfi hywäillen päätäni ja sitte lykkäsi mummo lempeästi, mutta niin kiireesti kuin ainakin hätäinen, joka ahneesti tahtoo temmata jokaisen sekunnin, minut pois luotansa ja katseli iffunaa kankeasti, waan niin kummallisen tunnoikkaasti, kuin olisi sielu tahtonut lentää siitä ijankaikkisuuteen.

„Kristiina, minä annan anteeksi!” huudahti hän waiwaloijesta kaffi kertaa ulos awaruuteen. Silmännähtävästi rauhallisempana lasi hän päänsä jälleen tynnylle, loi filmänjä ylöspäin ja alkoi juhallisen hartaasti ja sammuwalla äänellä: „Kuule, Israel, Herra meidän Jumalamme on ijankaikkinen ja ainoa Jumala! . . . Kiitetty olkoon hänen nimensä, hänen waltakuntansa ja kirkkautensa —” ääni loppui hiljaiseen huokaukseen; hänen päänsä kallistui hitaasti syrjälle.

„Ijankaikkisesti, amen,” lopetti tohtori lauseen, sen suun sijasta, joka ijäijeksi oli waiennut.

Hän painoi lempeästi kuolleen filmit kiini.

VII.

Minä menin ulos. Ensimmäinen suuri suru oli kohdannut minua. Ikäänkuin kangistuneena seisoin minä tuon järkähättämättömän „ijäijeksi” edessä, joka elä-

män loppua nähdesjä näyttää niin perin pohjin käsitämättömältä.

Minä olin kiintynyt jälleen saatuun mummooni niin innokkaasti ja hellästi,

kuin nuori, rikas sydän waan woi. Olinhan saanut koea sanomattoman sulosta tunnetta, joka ilmoitti minulle jonkun ikäwöiwän lapsellisen sydämeni rakkautta — ja nyt kidutti minua ajatus, ett'en antanut kylliksi, ett'en ikinainkaan wakuuttawastasi sanonut, kuinka sywästi tahdoin rakastaa häntä. Minun olisi tarwinnut wakuuttaa hänelle, että kantaisin häntä käsiesäni, jos hän paranisi; — — sen sijaan olin huolettomasti kuluttanut kallian ajan, lapsellisesti löpöstellän rakkaudestani koko maailmaa kohtaan . . . Sitä tahtoi hän vähimmän kaikista kuulla, hän, jolle maailma oli tehnyt niin äärettömän paljon pahaa . . . Ja nyt oli hän kuollut, enkä minä enää woinut häntä lohduttaa. Liian myöhää! koko meidän woimattomuutemme ja awuttomuutemme ilmentuu siinä sortawassa sanassa!

Minä menin ulos. Kosteaa ilma wirtaili woimakkaasti aron yli. Suuri höyhänen tapainen walkoimen yömyösy nousi nousemistaan sammalsuosta ja muuttui ohueksi harso-esiripukksi, jonka takaa aurinگون tulisäteet rupešiwat hehkumaan. Sunnisešiwat tammen latwat käiwöt punaisiksi ja kullawäriksiksi ja Dierkhsolin pieni päänpuoleinen ikkuna rupešii kimmeltämään.

Stäänkuin päihtyneenä horjui heinä raskaitten kastešijarain alla, mutta ruoho oli nousšut jälleen siinä paikassa, missä mummo edellisenä iltana oli viimeisen kerran käynyt. Kuolinhuoneen ikkunat, joita minä en muistanut nähneeni muuten kuin puoleksi werhottuina, oliwat nyt selki selällään. Minä kiipesin ikkunalaudalle ja katsoin sisään. Huone oli tyhjä. Sängyn uutimet, jotka nyt winosti sisään-tunkewassa päiwän paisteessa hohtiwat smaragdihwehreiltä, oliwat syrjään wedettyt, että raitis ilma pääši wapaasti wuoteen yli. Niin hiljaa ja rauhallista oli luultawasti harwoin ollut suuresa huoneessa. Woimakas ruumis, jonka weri niin kuumana juoksi suonissa, makasi siinä kuolleena walkoisen peitteen alla, niin muuttuneena, että sen woi ainoastaan tuntea paksuista harmaista palmikoistaan,

jotka oliwat jääneet peitteen päälle ja kiltuiwat alas wuoteen laidalta.

Pelästynyt suuri kärpänen lensi suhisten ohitseni ja hopeisesa kyntiläkruunussa liehui wahatynttilän liekki lewottomasti sinne tänne. Siinäpä olisiin kaikki mitä liikkui suuresa huoneessa. Kellokin seiso.

Pihalta sitä wastoin kuului jälleen herääwien eläimien äänet. Kufot lauloiwat; Spits juoksi haukkuen kofkottawien kanojen joukfoon ja Mieke kutsui mylwiwällä ammunimella laiturille lastijaansa. Kisša tuli hiljaa kattoa myöten ja hyppäsi kuulumatta alas ruohoon, mistä se säihtywin silmin hiipi pihlajan alle wäymään pientä lintua, joka huoletonna wiferteli oksalla. Minä tulin samassa nurkan ohitse ja ajoin sen pois. Ja ylhäällä pefässä pudisteliwat haitarat itseään, ahkerasti läiskytelley nokkiansa, ja lentää räpyhtiwät sitten korkealta pääni ylitse suolle aamiaista hankkimaan — kaikki oli entisellään! Etelisen edessä peljätti minut kuitenkin outo ja tawaton seikka — hewonen hirnui raittiissa aamuilmasa ja pihan matalan aidan wieresšä seiso tohtori, lädet selän takana, katšellen kasteesta ja auringon kullasta oikein hohtawaa aroa.

Pienet pölyšet waunut, joissa hän oli tullut, oliwat owen edessä, ja sisällä näin Nsen käwelewän lujana ja suorana kuten tawallista. Hän oli kattanut pöyhän, järestännyt kupit ja pannut leipää walkoiselle ruokaliinalle ja keitti siinä kahwia tohtorille.

Minä menin liikutettuna hänen luokse.

„Ilse, kuinka voit niin tehdä? Kuinka se on mahdollista täänkaltaisena hetkenä?“ huudashdin minä suuttuneena ja toruen.

„Täytyykö muitten kärsiä janoa ja nälkää sen tähden, että minä olen suruisšani?“ kysyi hän kiwaasti ja nuhtelewajesti. „Sinä näit tänä yönä mummoši kuolewan, että kuitenkin häneltä oppinut, ett'ei edes waikeimpanakaan hetkenä saa joutua pyörälle.“

Suuresti häveten tartuin hänelle kaulaan, sillä hänen kasvosensa, jotka hän silloin vasta käänsi minuun päin, olivat ikäänkuin kangistuneet surusta, ja terveyttä ilmoittava puna, joka tavallisesti näkyi hänen poskillaan, oli tyhjänään kadonnut. Ja kuitenkin astaroivat hänen kätensä kuten ennenkin, eikä vähintäkään meluollisuutta saatu laiminlyödä.

Tohtori astui sisään ja renkitin, joka häntä oli kyydinyt. Minä siirryin heidän tieltänsä ja menin jälleen ulos.

Talon ankat seisoiivat kaikki suljetun aitaportin edessä, nokat käännettyinä arolle päin. Ne ikävöivät hetkeä, jolloin portti aukenisi ja ne saisivat juosta ulos sekä päistikkaa heittäytyä jokeen. Yksi ainoa käveli vielä ympäri pihaa, valkoinen, raskas paperi suussa. Se oli sama kirje, jonka mummo edellisellä iltana oli heittänyt pois ja jota Ilse sitti niin ahkerasti oli etsinyt; se oli lentänyt avaruuteen oween saatta. Minä awasin ankkan nokan ja otin pois paperin. Sepä oli aivan kauniina: likainen waununpyörä oli kierinyt sen yli ja anka oli repinyt sen puoleksi rikki.

Kiirehtien pihalla olewan istuimen luurupefin minä silittämään paperia ja yhdistelemään rewittyjä palasia. Yksi osa puuttui ja sitä paitsi oli käsiala kowin epäselvä. Suurella waiwalla sain selon seuraawista riveistä.

„Minä en koskaan ole waiwannut sinua, kun minä, meidän keskinäisen välimme tähden, olen pitänyt kunnian astiana itsenäisesti waeltaa elämän tietä, jonka omawaltaisesti walitsin . . . Tuo „kadonnut“ on woimiansa myöten koettanut estää minkään warjon lankeamasta sinun päällesi, en ole milloinkaan muitten kuullen lausunut oikeaa sukunimeäni, en milloinkaan tiedustelemalla sinua tahientistä kotoani herättänyt epäluuloa, että olisit sukua von Sassenille, waikk'ei se olisi ollutkaan mikään häpeä, sillä, ajattele mitä hywänsä, niin lausun sen kuitenkin ylpeästi, minua sanotaan yksimielisesti nyhajan ihmeeksi, sen loistawim-

maiksi tähdeksi . . .“ Siitä kohdin oli pala paperista pois, mutta toiselta puolelta luin: „Nyt on suuri onnettomuus kohdannut minua, ja mihiin kääntyisin, ell'en sinun puoleesi? Minä olen kadottanut lauluääneni, kalliin ääneni! Lääkärit wakuuttawat, että minä kylpemällä Saffanmaalla jälleen paraniisin. Mutta minä olen tyhjin käsin; muitten epärehellisten hoidon kautta olen menettänyt omaisuuteni viimeiseen äyriin asti . . . Polwillani rukoilen sinua, jolla on yllin tyllin — joka et milloinkaan ole kokenut, mitä hätä, kowa hätä on — minä woin sin kertoa sinulle paljon unettomista tuskallisista öistä . . . Unhota ainoastaan kerta, tunnin aika waan, että olin totelematon ja anna minulle waroja pelastukseni! Mitä owat muutama sata taeleria sinulle, joka — —“ Seuraawat riwit peitti leweä musta pyörän wiiva ja muutentien waalea kirjoitus oli tyhjänään rewitty ja sotkeutunut. Toiseen lehteen kuuluwassa palassa näkyi kirjoittajan posti-osoite vielä jotenkin selwästi ja toisessa ne kaikki sanaa, jotka saattoivat mummoni semmoiseen raiwoon, nimittäin allekirjoitus: „Sinun Kristinaasi.“

Kuka oli se Kristiina? se nyhajan ihme, sen loistawin tähti? . . .

Lause: „Polwillani olen sinun edesjäsi“ waihatti minun yksinkertaiseen, wiattomaan sydämeeni äärettömän kuwaawasti. Heti kohta luulin näkewäni wallasnaisten kuvakirjastani lankeewan polwillensa ja rukoilemaisesti ojentawan walkoista käsiansä. — Janyt oli hän kadottanut äänensä, kalliin äänensä! . . . Pelästyneenä nostin käteni ehdottomasti kaulaani. Kuinka kauheata lieneekään huomata, kun wetää henkeä antaaksensa laulun laifua, silloin kirkun kieltäytyvän toimittamasta wirkaansa ja jäävän mykäksi!

Ei neiti Streit eikä Ilsekään olleet ainoallakaan sanalla maininneet tätä „kadonnutta“, joka kuitenkin lienee ollut sukua mummolle, sillä hänhän oli mummon viimeinen ajatus. Nyt vasta liikutti minua sydämeni pohjaan asti juhlallinen

huuto: „Kristiina, minä annan anteeksi!“ Ehdottomasti muistelin kertomusta tuhlaajapojasta, joka kuitenkin salaa ajui lempilapsena isänsä sydämen pohjaan.

Minä panin katkonnaisen kirjeen taskuun ja menin sisälle. Samassa ajoivat wainut pelottomasti täristen ulos portista wafemalle päin wiewää huonoa tietä myöten. Toiselta puolen tulla nahjusti Heinz Dierkhofiin. Minä menin Ilhen luo, joka oli saattanut tohtoria portille asti ja seijoi kynnnyksellä . . . Minusta näytti Heinz ystävää lähestyessään jotakin epäwakaalta; hän seisahdutti wallan suotta korjaillemaan porttia, ennenkuin tuli meidän luoksemme. Nähdessään meidän kynnneleiset filmämme, jäi hän hämmästyksestä seisomaan.

„No, mitä hän ajatteli?“ kysyi hän, ujusti sammaltaen ja peukalollaan yksi olkapäänsä osoittaen lähtewää tohtoria.

„Herra Zumala, Heinz! Etkö sitä tiedä!“ kysyin minä, mutta Ilse keskeytti minua tuimasti.

„Missä olet ollut?“ kysyi hän welseltänsä lyhyesti ja käskewäisesti.

„Kotona!“ wastasi hän uppiniiskaisesti.

Heinz uppiniiskainen! Minä en uskonut filmiäni enkä korwiani, mutta sinä seijoi hän kuitenkin, tuo aina mieltiwäinen Heinz, filminnähtävästi rohkaisten mieltänsä omalla uhkamielisellä äänellään, sillä hän oli niin mahdollottoman rohkea, että hän uskalsi katsoa Ilhen teräwiini ja wihaiisiin filmiin.

„Wai niin! mitä tärkeätä työtä sinulla oli kotona kello yksi yöllä? — Kuolitko kanojasi?“ kysyi hän pilkaten.

Heinz katsoi ylös lewottomasti ja epätietoisesti. „Wieläpä mitä — kello yhden aikaanko kanoja ruokkisin! Kuinka minä olisin niin tyhmä? Meljän seinäni sisällä olen ollut!“ lausui hän sitten kiwaasti. „Isäni on rehelliisillä käsillään räfantanut ne ja owen päällä on raamattun lause . . . Kuinka minä sitten olisin woinut olla Dierkhofissa, kun juutalaisfielu menee suoraa tietä helwettiin! . . .

Ilse, jos isäni tietäisi, että sinä olet palwollut juutalaisrouvaa . . .“

„Heinz, jos isäni tietäisi, että sinä olet palwollut kristittyä, jonka luona olet wählällä ollut kuolla nälkään ja wiluun, kristittyä, missä joka päivä on uhattu antaa sinulle kormapuustia ja selkääsi,“ matti Ilse häntä suuttuneena. „Tuopa wasta on ihka uusi tieto ja sen olet saanut tuolta . . .“ Hän osoitti sormellaan sitä suuntaa, missä suuri kylä oli metsän takana ja jossa Heinz nuorempana oli ollut palwelufsesa.

„Niin, sinä olet oikeassa, sieltä olen sen saanut,“ wastasi hän yhtä uppiniiskaisesti nyykäyttäen paatunutta, kankeata niskaansa. „Juutalaiset owat sentähden ijanlakkisesti kirotut, että he owat ristinnanulleet Wapahtajan. Minun isäntäni on sanonut sen, ja hän oli rikas mies tilanhaltia, ja kirkkoherra on saarnannut sen kirkossa ja hän kaiteti tietää sen parhaiten — sillä hänhän on pappi.“

Ilse katkeli puhujaa teräwästi filmiin. „Kuuleppas,“ lausui hän lyhyesti ja päätäväisesti, formi ojennettuna mennen niin liki meljeänsä, että hän peloisaan astui taaksepäin. „Ei ole ollenkaan totta, että Zumala ijanlakkisesti tahtoo kostaa Wapahtajan puolesta! Jos hän sen telisi, olisi minunkin uskoni mitätön, sillä hän on sanonut meille „siunattakaa niitä, jotka teitä kiroowat, ja sen teki hän itsekin. Kun luen Kristuksen kärsimysen historiaa, wihastun minäkin kuin pakana juutalaisiin, mutta huomaa tarkoin, weli Heinz, niihin juutalaisiin, jotka silloin eliwät! . . . Kuinka minä woisin olla senkaltainen hirwiö, että olisin wihoisiani ihmisille, jotka, aina tähän saakka, owat syntyneet maailmaan wiattomina lapsina, ja joita wanhemmat kaswattawat omaan wanhaan uskoonsa . . . Olisiko se sinusta oikein, Heinz, jos joku telisi minulle pahaa ja minä sentähden tahtoisin rangaista hänen wiattomia lapsiansa?“

„Ne owat hywin wiisaita asioita,“ wastasi Heinz hämmästyneenä . . . „sen olet oppinut wanhalta rouwalta.“

„Sitä en ole oppinut samalla tavalla kuin oppii raamatunlauseita koulussa. Sen on omatuntoni ja —“ hän osoitti oisansa — „selvä ihmisjärki minulle opettanut Alusja puhuin tosiaan paljon emäntä raukkani kanssa ja toinen sana synnytti toisen. Usein lohduitin häntä, kun „mustatakit“ saattoivat onnettomuutta aikaan Juutalaiset ovat ennen ristiinnaulinneet Wapastajamme, — mutta semmoiset kuin kirkkoherra tuolla“ — hän osoitti vielä kerran metsän takana olevaa kylää — „ristiinnaulitsevat hänet vieläkin joka päivä. Ei tuli, miekka eikä kivous kehoita ihmisiä pyrkimään Kristuksen waltakuntaan, emmekä me saa moittia heitä, ell'eivät he sentähden tahdo sinne! Se on minun mielipiteeni asiasta ja nyt lausun sinulle: Hyi, häpeä sydämessäsi, sinä kiittämätön olento! Etkö monta pitkää vuotta ole saanut leipääsi Dierkhofista — ja minä luulen juutalaisleiwän maistuneen sinulle hywin — ja nyt jätät wanhan rouwan yksinään kuolinhetkellänsä. Wene kotiisi ja lue laupiaasta samarialaisesta!“

Hän kääntyi ja meni sisälle.

Ilse oli oikeassa! Jokainoasta hänen sanastansa tuntui sydämeni keweänmästä, juuri kuin itse olisin lausunut ne antaakseni wihalleni waltaa. Minä olin kowin liikutettu ja kuitenkin oli minun jääli Heintziä, neuwotonta raukkaa, kun hän wallan fortuneena jäi siihen seisomaan kynnyselle rohkenematta asiina sisälle. . . . Kuinka se oli mahdollista? Heintz, joka oli hellätuntoinen kuin lapsi, joka ei woinut nähdä pikku eläwäntään kärsimistä, hän ilmaisi meille äkkiä pahan kohdan mielesjänsä, selittämättömän kowuuden ja sydämettömyyden ja luuli vielä lisäksi olevansa siihen wallan oikeutettu — kristittyinä ihmisenä. „Heintz, tuo oli kowin pahasti tehty!“ toruin minä häntä ankarasti.

„Ah, prinsessani, ketä on uskominen?“ huokasi hän kynnysfilmiin. „Se on kuolemansynti hywää Zumalaa vastaan, jos ei tottele kirkkoherraa, ja nyt sauu

Ilse minua sentähden huonoksi ja pahaksi ihmiseksi, että noudatan hänen käskyänsä.“

„Ilse on oikeassa, se olisi sinun todelakin pitänyt tietämän,“ lausuin minä.

Ei onnistunut minulle enää oikein pyyhä yhtä ankarana kuin alusja. Waikka olinkin tottumaton miettimään, kästiin aivan hywin, ett'ei kowuus ensinkään ollut juurtunut hänen sieluunsa, waan oli järestöllisesti sinne istutettu. Inhoittawaa!

Ujattelematta katselin taiwasta. Runfas walo ei enää pelättänyt minua. Se oli lempeä lohdotus fortuneelle sydämelteni ja minä yumärsin ylösnousemisen ihmeellisen ewankeliumin silloin katseltuani kuolemaa synkkiin filmiin.

Minä tartuin molemmiin käsin Heingin oikeaan käteen.

„Tänne pihalle et woi jäädä seisomaan,“ lausuin. „Tule waan sisälle minun kanssani. Ilse kyllä pian leppyy jälleen. Ja minun rakas mummoiltani, — hän antoi jo kohta sinulle anteeksi — hän on nyt taiwaassa.“

„Zumala tietää, kuinka minä surkuttelin wanhaa rouwaa,“ muijisi hän ja antoi kuin lapsi minun taluttaa itseään sisälle.

Samassa tuli Ilse pihalle, lasi sangon kaiwolle ja nosti pumpunwarren. Mutta hän ei ehtinyt nostaa sitä tarpeeksi korkealle, ennenkuin hän, kalman kalpeana sen kitijemisestä antoi sen jälleen painua alas.

„Di, herra Jesus, minä en enää woi kuulla tätä ääntä!“ ähkäsi hän.

Hän meni sisälle takaisin ja waipei tuolille, peittäen kaswonsa esiliinallansa. Waan se ei kestänyt kahta minuuttiaikaan.

„Mitä hupsu minä olenkaan!“ lausui hän kiwaasti, nousi seisomaan ja filitti esiliinansa. Minä en kuitenkaan enää tahtoisi nähdä rouwaani seisomassa tuolla kaiwolla, missä hän aina wirtisti kuuma otja raukkaansa, waan kiitän Zuma-

laa, että hän matkaa rauhallisesti tuolla sijällä vapautettuna kaikista suurista suuristaan.

„Isse, olitko Kristiina syypää suureen suruun?“ kysyi minä häneltä ujosti.

Hän katsoi minuun terävästi. „Oli niin!“ vastasi hän kotwafen mietittyään; „sinäkin olet kuullut sen viime yönä. Tiedä siis, että hän on tuottanut niin paljon surua mummollesi, kuin ainoastaan pahantapainen tytär voi matkaan saada.“

„Wai isälläni on siis sifar!“ huudahdin minä kummastuen.

„Sifarpuoli, lapseni . . . Mummosi oli ensin ollut naimisisä eräällä juutalaisella, joka kuoli nuorena, kun Kristiina vielä oli kapalolapsi. Kahden vuoden kuluttua antoi mummosi kasvaa itsensä ja lapsensa ja tuli neuwojsetar von Sasfeniksi. Nyt tiedät kaikki.“

„Ei Isse, en vielä kaikkia. Mitä pahaa on Kristiina tehnyt?“

„Hän pakeni salaisesti kotoa ja rupeesi näyttelijättäreksi . . .“

„Oliko se niin pahaa?“

„Oli pakeneminen tietysti, se pitäisi sinun itsesi tietämän. Waan mitä näyttelijöihin tulee, niin en tunne niistä ainoatakaan, enkä siis voi sanoa, owatko he hyviä wai pahoja. Oletko nyt tyytyväinen?“

„Isse, älä suutu, mutta minun täytyy kuitenkin sanoa sinulle, Kristiina on äärettömän onneton, hän on kadottanut äänensä“, lausuin minä epäileväisesti.

„Wai niin, oletko löytänyt ja luenut hänen kirjeensä, Lenore?“ kysyi hän minulta niin jäähtymästi kuin suinkin.

Minä nyökkäsin ääneti päätäni.

„Etkö häpeä?“ torui hän. „Minua sinä nuhtelet, että minä waikaisin hetkissä teen welwollisunteni, ja heti kohta sen jälkeen kirkkiselet sinä wieraisin kirjeisiin, jotka eivät ollenkaan koske sinuun. Se on yhtä pahaa kuin warkauskin, tiedätkö sen? . . . Älä usko sanaakaan niistä liiallisista lawerruksista, ja tyydy siihen.“

„En, sitä en tee! Minun on häntä

jääli. Etkö todellakaan aio lähettää hänelle rahaa?“

„En äyriäkään! . . . Hän otti muasfaan ennakolta enemmän kuin perintönsä sinä yönä, jolloin hän pakeni kotoa . . . Sefin on waiwannut tuota pääraukkaa, joka on tuolla sijällä.“

„Mummo on antanut anteeksi, Isse!“

„Niin, sen voi tehdä äiti, liiatenkin kuolinhetkenänsä. Mutta len, niinkuin me, monta vuotta on nähnyt ja rehellisesti kärsinyt hänen tähden kurjuutta, sille se on waiketta . . . Uskotko kaikki todeksi, mitä on tuossa kirjjeessä? . . . Niin, niin, polwillaan hän todellakin tulee, waan ei pyytämään anteeksi; kyllä kai, sillä sitä ilman on hän elänyt monta vuotta ja on kyllä menestynyt — ei, ainoastaan rahaa hän tahtoo. Rahakullat, ne ansaitsewat kyllä, että niiden edestä lankee polwillaansa!“

Kuinka sywästi olikaan se seikka hänen koskenut, kun hän, harwapuheinen Isse, nyt puhui siitä niin paljon.

„Koska niin nyt sowluttu, niin voit myöskin saada kuulla, mistä syystä mummosi ei kärsinyt rahan helinää“, jatkoi hän sywästi huoahtaen . . . „Ei haittaa waikka saattin kuulla, kuinka paljon onnettomuutta riippuu rahoisja, niissä, joita eilen ensi kerran näit . . . Mummosi oli Hannoverin rikkahin rouwa — hänen ensimmäiseltä mieheltään jäi hänelle täysinäiset rahanarkut . . . Mutta toisen kerran menesjensä naimisiin — hän rakasti liian sywästi sitä miestä — teki hän suurimman uhrin minkä taiksi, hän uhrasi uskonsa. Hän ei saanut ottaa sitä mukaansa — juutalaisista rahoista sitä wastaan ei ollut wäliä. Eipä wiipynyt kauan, ennenkuin hän pääsi selwille, ett'ei hänen miehensä huolinut hänen rakaudestansa, waan rahat häwisiwät aikaa myöten joka ilman haaralle. Niitä hän ymmärsi käyttä.“

„Hän oli minun isoisäni, Isse.“

Kaunis, tumma puna näkyi äkkiä hehkuwan Isjen poskissa.

„Niin, sinunpa kysymyksiltäsi ei kukaan saa olla rauhassa, ja siten tulee sanotuksi senkaltaisia asioita!“ torui hän minua suuttuneena ja nousi. „Mutta sen sanon sinulle, Kristiinasta et saa enää puhua sanaakaan. Hän on kuollut minulle, muista se, lapseni! . . . Ei sinun sitä pitäisi pitää ajatteleman menneitä asioita, — se ei sovi niin nuorelle tytölle kuin sinulle!“

Hän antoi Heinsille, joka ääneti ja nöyränä oli istahnut tuolilleen, kupin kahvia, waan ei vielä katsonut häneen. Sitten meni hän jälleen ulos kaimolle. Minä näin, kuinka hän puri hampaitansa nostaessaan pumpun wartta. Waan täytyi hän sen tapahtua, wesi wirtasi lakkamatta santoon, kunnes se täytyi.

Ei, waikkapa Ilse olisikin oikeassa, niin en woinut kuitenkaan totella häntä. Mi-

nun täytyi muistella onnetonta laulajataarta! Olihan hän minun tätini — minun tätini! Se soi niin suloiselta ja hywältä, mutta kuitenkin liian wakawalta sille lumoawalle kuwalle, jonka näin mielikuvituksiani . . . Ja kuitenkin — hän oli isääni wanhempi, siis enemmän kuin neljäkymmentä kättä vuotta — huh! kuinka äärettömän wanha! . . . Mutta se ei auttanut, mielikuvituksiani minä alin omaa koristelin sitä miellyttävää olentoa — olihan hän laulajatar.

Minä pakenin ylen täysin sydämin yksinäiselle kulkulalle ja katselin kynneltämin ihanaa, sinistä tawasta . . . Nätkö minun armas wanha mummoni, miten siinä istuin surullisena? Warmaan hän ei ollut suuttunut siitä, että minä muistelin Kristiinaa — olihan hän antanut hänelle anteeksi! . . .

VIII.

Neljä wiikkoa oli kulunut mummoni kuolemasta. Minä olin saapuwilla, kun hänet haudattiin lähimmäisen kylän kirkkomaahan. Wanha, lempeä kirkkoherra rukoili niin innoikkaasti rauhaa poismenneelle kuin olisi hänen rakkahin rippilapsensa maannut siinä hänen jalkainsa edessä, ja Heinskin näkyi unhottaneen, että nuot neljä lautaa sisälswät kastetun, waan kristinuskon yhteydestä jölleen eronneen juutalaiswaimon — hän itki katkerasti. . . . Nyt kukoistiwat jo lesän kirjawat kukat wasta tehdyn hautakummun päällä. Ne nousiwat keweästi ja wapaasti maan mustasta mullasta, kuin niiden alla leppämän suloiset unelmat ja katselivat kirkkain silmin päivänloistoiheen maailmaan.

Se oli yksinäisen, keskellä perstikanwäristä pengertä olewan Dierthofin kauniin aita, — aro rupefi kukoistamaan ja mehiläisparwet, jotka siihen asti olivat

ahmineet elatuksensa rapsaatti-maista ja tattaripelloista, lewisiwät hurmaantuneina hujajarikkaalle tasangolle Ne hyrisiwät jälleen itiwanhaa yksimuotoista lauluaan wanhan katon ympärillä! Ilmassa liipottelivat minun pienet lemmikkini, siniset perhoset, niin suurin joukoin, että olisi luullut kirkkaan kewaattawaan pienissä palasissa putoilewan alasmaan päälle; hiedalla juoksiwat kullankiiltävät kuoriaiset, niitty- ja puutarhaukkien päällä lewähtiwät perlemono, komea amiraali- ja kaunis pillkusiipiperhonen. Ennen ajoin minä aina perhosiä takaa, jain niitä kiinni, ihailin heidän siipiensä ihmeellistä wärikkautta ja päästin ne sitten wapauteen — niin olin minä usein kulkenut puolen päiwää pitkin aroa; Nyt oli kaikki ihan toisenlaista. Minä oleskelin paljon mummon huoneessa, joka wanhanaiuisine juutalaiskodista tuotuine

huonekaluineen waitutti minuun kummallistesti. Siinä oli kaikki entisellä paikallaan, ei ainoatakaan kalua ollut muutettu suuri kello vedettiin taasen säännöllisesti ja ett'ei mitään puuttuisi, joka waan woisi saattaa uskomaan, että wainaja vielä asui huoneessansa, oli Ilse pannut uusia wahakynntilöitä hopeaisiin kynttiläjalcoihin palaneitten sijaan.

Hän awasi minulle milloin minkin arkun taikka kaapin; laatikot olivat enimmiten tyhjät; mummoni oli paetessaan maailmasta heittänyt kaiken tyhjään painon laivastaan. Sentähden oli minusta jof'ainoa kirjoitettu paperipalananen, jokainen kuitunut kukanjäänöns kallis löytö.

Muntamassa kaapissa roikkui vielä joitakuita waatteita, joita ei mummo ollut arolla milloinkaan käyttänyt. Eräänä päivänä otti Ilse mustan willaleningin kaapista, ratkoi sen ja rupesti leikkaamaan — hän oli kaupungissa oppinut ompelamaan, ja siitä oli hän hywin ylpeä. . . Minä pelästyin kowin, kun hän waati minua koetteeksi pufemaan leninkiä ylleni. — Se oli minusta haarniskan näköinen.

„Ilse, ai päästä minut tästä!“ wastustelin minä väristen ja wenytiin lewotomasti kaulusta, joka kiristi kurtkuani ja kyhnäspääni koetti salaisesti kaikin tawoin halaista ahdasta hihaa.

„Wieläpä mitä — siihen kylä pian totut,“ wastasi hän kylmäksikoisesti, yhä waan ommellen.

Me istuimme pihalla tammien alla, johon minä olin lantanut pöydän ja muutamia istuimia. Urolla paistoi kuuma, kiltävä iltasaurinko; mutta siinä oli kalwetta, wilpoista ja hiljaista; ainoastaan mehiläiset hyrisivät, ja ylhäällä huusivat harakanpojat. Minulla oli tawattoman suuri olkihattu käsissä, jonka Ilse noin wiisi vuotta sitte oli tuonut kaupungista; siitä ratkoin pois ruusunvärisen silkinauhahan, joka ennen oli ollut filmäteränäni.

Samassa palasi Heintz kylästä ja antoi Ilsele kirjeen.

Sähkösanomalla olimme antaneet isälteni tiedon mummon kuolemasta ja hän

oli kirjallisesti wastannut, ett'ei hän woinut tulla hautajaisiin, kun hän oli kowasti sairastunut. Siitä asti oli kirjeenwaihto hänen ja Ilsen välillä ollut jotenkin wilkas; minä en tietänyt mitä he keskustelivat, sillä minä en saanut nähdä riviäkään kirjeistä, mutta niin paljon tiesin kuitenkin, että Ilsen viimeisen kirjeen ja isäni wastauksen välillä, jota hän nyt minun nähteni luki oli kulunut wiisi päivää.

„Siitä ei tule mitään!“ lausui Ilse pistäen kirjeen taskuunsa, „yliluomenna lähemme — se on päätetty!“ Sattu ja saksat putosivat käsistäni.

„Lähdenne!“ toistin minä ja ääneni tufehtui. „Lähdekö sinä pois Heintzin kansa? . . . Jätättekö minut hypö-ylsin tänne Dierkshofiin?“

„Kas, silloinpa wasta Dierkshof raukka tuli hywin hoidetuksi!“ janoi hän, ja ensi kerran mummon kuoltua näin heikon hymyn hänen huulillansa. „Hupsu tyttö, sinun pitää lähtemään!“

Minä nousin seisomaan ja lykkäsin tuoliini niin äkkiä taaksepäin, että se kolisten kaatui.

„Minäkö? — mihin sitten?“ kysyin minä.

„Kaupunkiin,“ kuului wafawa wastaus.

Koko päiväpaisteinen aro ja wanhat, mahtawat, kumisewat tammet katosivat äkkiä filmistäni — hirweä synkkä pihanpuolinen huone otti minut vastaan ja minä luulin nälewäni kostean puutarhan neljän wiseriän, homeisen seinän välissä.

„Ja mitä minulla on kaupungissa tekemistä?“ kysyin häneltä.

„Oppiminen.“

„Mutta minä en lähde, Ilse, ole warma siitä!“ selitin päättäväisesti, waikka taisellen kyneleitteni kansja. „Dee kanssani mitä tahdot — mutta saat nähdä, että minä tartun kiinni portinpieliin . . . Hennotko ajaa pois minut?“ Minä pudistin epätoivoisesti hihasta Heintziä, joka seisoj siinä awosjuin.

„Etkö kuule — minut lähetetään pois!
 . . . Woittoas sallia sitä, Heinz?”

„Onko se siis totta, Ilse?” kysyi hän alakuluisesti ja pani kätensä ristiin.

„Katsokaapas waan noita lapsia, eivätkö he walita, juuri kuin leikkaisi joku kirkkua tuolta tytöltä!” torui hän; mutta minä huomasiin aivan hywin, ett'ei hän ollut hywiällä mielin kiwaudestani.

„Kuuletko siis kaiken woivan käydä ijankaikkisesti tällä tavoin, Heinz, luuletto lapsen päivät päästänsä woivan juokfennella ympäri kuin pieni willi ja iltasin palata sukut ja kengät kädessä? . . . Hän ei taida eikä hymyrrä mitään ja juoksee tiehensä kuin willi kissa, kun hän waan näkee wieraita kasvoja tiellä! . . . Mitähän siitä syntyi?” . . .

„Ole järjekäs, lapseni!” jattoi hän otlaen minut polwellsensa kuin pienen lapsen. „Minä wien sinut isäsi luokse — ainoastaan kaksi vuotta täytyy sinun wiipyä siellä oppimassa monta astia, ja jos et menesty siellä, niin saat jälleen palata Dierkhofsiin, ja sitten olenme aina yhdessä.”

Kaksi vuotta! Oihhan se oikea ijankaikkisuus! . . . Kaksi kertaa kukoistaisi sill'aitaa aro, muuttaisivat haitarat ja jälleen palaisivat, enkä minä olisi Dierkhofissa. Sen sijaan täytyisi minun istua neljän seinän sisällä, kinsallinen sukan kutomus käsissä, tahi harjoitella kirjoitusta ja oppia nusta raamatun lauseita ulkoa! . . . Minä wapisin kauhusta ja jos'ainoassa jäsenesä tunsin halua kowaan watarintaan.

„Ilse hautaa minut ennemmin kirkomaahan!” lausuin minä uppiniskaisesti. „Siihen kauheaan pihanpuoliseen huoneeseen et koskaan minua saa . . .”

„Soutawia!” keskeytti hän minua. „Kuuletto siis isäsi wieneen sen mukanaan matkalahusjansa? . . . Onhan hän muuttanut toiseen paikkaan ja kaikki on paljon muuttunut — asuahan hän R:ssa.”

Herranen aika! taasen olin näkewinäni ruskeakääräisen ja walkeaoitfaisen pään ja katselewan minua pilkallisesti. Se il-

mesty aina niin äffärwaamatta ja peljätti minua joka kerta niin kowasti, että punastuin hiuksiin saakka.

„Mutta eihän isäni minusta huoli,” lausuin minä kätkien kaswoni Ilsen kauhuuwiin.

„Sen saamme nähdä!” wastasi hän salaisesti huoaten; mutta samassa heitti hän uhkamielisesti päänsä taaksepäin ja lasi minut luotansa.

„Tähtyykö sen siis todellakin tapahtua? Di Ilse! . . . Sen täytyy tapahtua, lapseni! . . . Ja ole nyt hiljaa äläkä tee elämäni raskaaksi! Muistele mummoasi — hänkin tahtoi sitä!”

Sitte ompeli hän kahta wertaa kiireemmin toista hihaa mustaan leninkiini; mutta Heinz pisti sammuneen piippunsa taskuun ja hiipi pois. Illalla näin hänen istuman suurella hautakumulla; hän piti kätet polwillansa ja katseli lakkaamatta ilmaan . . . Minä juoksin hänen luokfensa, istahdin hänen wiereensä ja silloin waluiwat kyhyneleet wirtanansa, sillä Ilsen nähden en tohtinut itkeä. Niin sywää surua ei sininen taiwas luultawasti moneen aikaan ollut nähnyt.

Seuraawana päiwänä näytti huone erittäin siivoomattomalta. Suuri arku oli keskellä lattiaa ja Ilse sulloi siihen waatteita.

„Katso tässä!” lausui hän näyttäen minulle suuren tasan paksuja ruudullisia lakanoita. „Eivätkö ne ole oiwallisia? . . . Ne wasta wahvoja owatkin! . . . Minä en milloinkaan kärsinyt niitä hämähäkin werkoja, joita mummosi aina käytti.”

Hän lykkäsi ylenkatsellisesti sinulle kimpun erittäin hienoja, pitsillä koristetuja lakanoita. „Uudet lakanaat saat mukaasi; minä olen wähitellen harkkinut ne Dierkhofsiin tultuamme — pidä niitä hywästi!”

Kolonainen rykmentti paksuja, karkeita willajukkia marssi sitten arkuun ottaen siitä sängen suuren tilan. Ilse oli monta vuotta koonnut niitä minulle melkoisen waraston, ja semmoisilla minun nyt piti

„komeilla“ ulkona maailmassa . . . Sitte solmittiin äärettömän suuria, pehmeitä höyhenpölstaria pakaksi ja ommeltiin säkikiwaatteeseen — sepä waan oli koko jättiläisläjä!

Raikki nämät valmistukset saattoivat minut äärettömän alakuloiseksi, ja kuitenkin oli hetkiä, jolloin minun nuori sieluni äkkiä ikäänkuin paisui, jolloin joku iloinen aawistus, joku suloinen toive sitä ihastutti; mutta se syntyi ja kuoli nopeasti kuin salama, ja — kummallinen ajatuksenjakso — minun silmäni vilkasi joka kerta ujosti ja tarkastellen kenkiini. Ne olivat jo hyvin wenyneet ja sallivat jalkani liikkua niissä mitä wapaimmalla tavalla. Minä poljin jalkaani niin kowin kuin suinkin woin ja koetin rauhoittaa lewontonta sydäntäni wastustamattomalla totuudella, ett'eiwät nauhanpäät enää liikmainkaan kalisheet niin kowin kuin neljä wiikkoa sitten. Mutta se ei aina auttanut, ja niinmuodoin rohkasin kerran häädäkseni mieleni ujoon rukoukseen, että Ilse matkalla ostaisi minulle uudet kenkät. Waan siinä wasta jouduin pulaan. Hän weti toisen kengän jalastani ja piti sitä päiwän walossa.

„Täänkaltaisia saumoja ja anturoita saa etfää!“ lausui hän. „Mäissä kengissä voit sinä vielä kahden vuoden perästä tanssia! . . . Sinä et tarwitse uusia!“ Siihen se asia päättyi.

Ja viimein koitti aamu, jolloin minun täytyi lähteä rakastetusta Dierkhofistani . . . Warhain aamulla, ennen kello neljää, juoksin minä kosteisen aron yli, ojentuin käsin jätin hywästi lukemattomilla kullilla koristetuille kanerwikoille ja sumuiselle suolle ja pudistin ikäwisäni wanhaa honkaa niin kowin, että viimeiset edellisen talwen kuivat neulaset karisivat liehuwiin hiutuksiini . . . Spits oli tullut minun kanssani ja iloitsi kuin narri — hänestä olivat kaikki minun innostuneet liikuntoni ainoastaan liekkiä. Minä siidoin kirjawan seppeleen ja laskin sen Miefen sarwiin, hän waan katsoi ylös ollen unisena liian laiska edes heikolla

ammunnalla kiittämään minua tahti jänomaan minulle jäähyväisiä.

Sitten puki Ilse uuden, mustan lemmingin päälleni ja solmisi leweään, lumivalkeisen, rhyppytyh kauluksen nummon liinawarastosta kaulaani — minun rustea pääni makasi siinä juuri kuin pudonnut päähkinä pienen lumikinoksen päällä. Sen yli lewisi suunnattoman suuri ruskea olikihattu, johon Ilse oli pannut mustan nauhan. Luultawasti olin kummallisen näköinen matkustaja, suurihattuisten sienten kaltainen, jotka minusta olivat niin naurettawia.

Rahwin jälkeen, jonka minä itkien join, toi Ilse laatikon ja otti siitä juhlassisesti sinertävän silkkihatun.

„Tämä oli minun kirkkohattuni Hannoverisä,“ lausui hän astuen peilin eteen ja pani kummallisen silkkirakennuksen päähänsä. Kaupungisä ei woi kähä hättä — nuoti on semmoinen!“ —

Minä katsoin häntä ujosti. „Nuoti“ sanaa en minä tietysti käsitännyt. Minä en aawistanut, että aron toisella puolella wallitsi woima, jonka alaiseksi ihminen usein wastustamatta waipuu ja joka muodostaa hänen ulkonaisen näkönsä kaikkien oikujensa mukaan. Sentähden ei minun kunnioitukseni tuota eriskummallista rakennusta kohtaan ensinkään wähentynyt; mutta se oli kaksikymmenwuotisesä lewossaan laatiossa silminnähtäwästi kahtunut. Ilse ei nähnyt sitä huomaawan. Hän järesti kahtuneet orwokit kähäräisten, kultaisten hiustensa yli, heitti solmiamattomat nauhat niskaan, puki mustan willawiitan yllensä ja oli walmis lähtemään.

Heins ynnä renki lähimmäisestä kylästä weiwät matkafalumme. Lempeästi, waan wakawasti lykkäsi Ilse minut omesta, jonka kynnnyksellä jalkani wiiwähtiwät ikään kuin siihen kiintyneinä. Minä kulin awaimen wääntyvän ympäri, sitte peljätti Ilse pois ankat ja kanat, jotka tahtoivat meitä seurata; ne kaatottiwat kaikki ja ometasta kuului Miefe ammuwan . . . Porttikin suljettiin takanani ja niin läh-

sin minä paratististani samaa tietä kuin neiti Streitkin oli käynyt . . .

Minä en muista, kuinka erosin Heingsistä. Koko sitä päivänpaisteista eroaamua peittää vieläkin kyyneleinen varjo. Minä muistan ainoastaan, että kiersin molemmat käsiwarteni tämän hyvän, itkewän wanhuksen ympäri ja että kätkin kaswoni,

waikka hattuni oli niin suuri, sywälle hänen wahaan nuttuunsa, ja että hän, uteliaitten kyläläisten ympäröimänä, otti siniruutuisen nenäliinan taskustaan ja piti sitä filmiensä edessä, kun minä kyläsä astuin waunuihin, joita weivät meidät ensimmäiselle rautatien asemalle.

IX.

Puolipäiwän aikana saavuimme wäshy-
neinä ja kankeina R:n rautatien asemalle, matkustettuamme puolen edellistä päiwää ja koko yön. Wieraat, kaikkialla kohtawat waitutukset oliwat wähällä uuwuttaa minut. Päiwä paistoi suoraan päämme yltä, juurikuin olisi se tahtonut polttaa poroksi niin meidät ja kohisewan junan kuin edesämme olewan kaupungin suuret talorivit.

„Tohtori von Sasfenin luo!“ sanoi Ilse käskewäisesti kahdelle miehelle, jotka laskiwat matkakalumme pienille käsiraitaille.

„Emme tunne häntä!“ wastasi toinen heistä.

Ilse ilmoitti talon numeron.

„Wai niin, suureen sementtauppaan — Claudiuksen kauppahuoneesen, hyvä!“ lausui mies kunnioittawasti ja kärryt pyörivät pois.

Tukehuttawa tomupilwi kohtasi meitä kaupungin ja aseman välillä olewasja huwitujasja, peittäen leweät ruohokentät ja pienet siwät kastanjapuut päittemme yllä tuhkan tapaisella harmaalla kuorella . . . Siinä tuuli kumminkin heikosti, mutta kaduilla, joita myöten meidän oli kulkeminen, wallitsi lhyjnrrastak, tukehuttawa kuumuus. Siellä täällä aukeni joku ka-
pea katu ja aukea tori lewisi ysfimuotoi-
sen, kimeltävän lewyn kaltaisena, — mi-
nun mielestäni olisi kuumenneiden katu-
tiwien pitänyt oikein höyrytä ja säkenöidä

. . . Ah, punakukkainen tasanko kotona wirtistawine aroilmoineen ja wilpoisine humisewine tammineen Dierkshofin ympärillä! „Woi tämä on kauheata kuin kuolema, Ilse!“ oihkasin minä, samasja kun hän tarttui käteeni ja weti minut katuwierustalle — waunut tuliwat juuri rautisten kulmasja.

Siihen asti olimme kohtanneet ainoastaan muutamia ihmisiä; puolipäiwän kuumuus teki kadut tyhjiksi ja hiljaisiksi. Mutta silloin alkoi kaukaa kuulua rumpujen ja torvien ääniä.

„Wahtiparaati!“ lausui Ilse kuunnel-
len ja tyytywäisesti hymyillen — wanh-
hoja, wiidenkolmatta wuotista muistoja Hannoverista oli luultawasti wirinnyt hänesjä.

Melu läheni lähenemistään ja äkkiä wirtaili ihmisjoukko yht'aikaa kadulle.

„Hei! — katsokaas tuota! Hän on roikkunut jata wuotta waatekaapissa!“ huudahti katupoika seisahdun Ilsen eteen. Hän pani molemmat nyrkkinsä toinen toisensa yli päänsä päälle, sillä tawalla näyttäen hatun nuotoa ja nauvoi pillallesi. Kaikki huusiwat ja nauwoiwat sekaissin, ajomiehemmekin hymyiliwät.

„Katupoikia!“ lausui Ilse ylentatfeel-
lesesti ja ojentuen ylpeästi päätänsä, sa-
masja kun me minun suureksi lohduituk-
sekseni poikkeimme hiljaiselle siwakadulle.
„Hannowerissa on kansa kuitenkkin siwis-

tyneempi — siellä ei koskaan minulle tämmöistä tapahtunut!”

Joka jäseneni wapii ja sywä alaluoisuus waltasi minut. — Ilseä — minun pyhimyksenä kunnioitettua Ilseäni pilkattu! . . . Minä nostin hänen käntensä lohduttaen ja hywällen postkelleni ja laahasin kuumia, wäsyneitä jalkojani koneentapaisesti eteenpäin.

Wahtiparaadin melste wäheni wähitellen ja viimein seisahutuivat wetoniehemme syrjäiselle, waan suurilla koneilla rakennuksilla ympäröidylle kadulle . . . Me seisomme kolkon kiwimuurin edessä. Mikkeroksen kaitisja ikkunoissa oli rautaristikot ja korkealla olemalle owelle wei kauriilla rautaisilla käspuilla koristetut portaat. Wanha rakennus, jonka leweä rintapuoli oli pohjoiseen päin, näytti jangen mahtawalta; mutta minua kauhistuttivat rautaristikot, mustat muurit, joihin ei päiwäpaiste ulettunut; ja runsaasti weistoksilla koristetut, raskaat owet taawottoman suurine, kiiltäwine waskikokuttiniineen katselivat minua synkkänä peiloittawana arwoituksena.

„Katsopa, Ilse, minä olen oikeasja pihanpuolisen huoneen suhteen?“ huudahdin minä epätoimioisesti. „Palatkaamme takaisin!“

„Dbota kuitenkin!“ lausui hän ja weti minua rappuja ylös. Kantajat ottiwat matkakalumme olallean ja seurasiwat meitä. Ilse soitti.

Kohta aukeni owi hitaasti ja wanha mies lasi meidät sisään. Taawottoman leweä ja korkea etehinen oli edesämme. Me seisomme kiillotetulla kiwimosajikkilattialla — leweät, kiwiset portaat olivat perällä ja keskellä kaffi mahtawaa kiwipylvästä, jotta katosja muodostiwat kauriita kaaveja. Ne lewittiwät juloista willeyttä, mutta samassa synkkää pimentoa, kirkontapaista hämävää, jota ei edes rappuja walasewa päiwäpaistekaan woinut poistaa.

„Tässäkö kauppuhuone Claudius?“ kysyi Ilse.

Mies nyykäytti kanteasti päätään ja

samassa silminnähtävän wastahakoisesti astui syrjälle jättääksensä sijaa sisään astuwille kantajillemme.

„Eikö tohtori von Sassen asu täällä?“

„Ei täällä!“ wastasi hän pitäisesti, ojennetuin käsin astuen molempien miestien tielle. „Herra von Sassen asuu Karolinenlustisja — teidän täytyy mennä kadunkulman ohi oikealle, —“

„Di Herra Zumala, täytyykö meidän siis taafen mennä tuonne hirweään helteeseen?“ walitti Ilse, syrjästä katsellen minua.

„Minä teitä jäälin,“ wastasi wanhus kylmästi, „waan tämän talon kautta ei sinne käydä — ja teidän pitäisi tietämän, että tuonkaltaista tawaraa warten on suuri portti siwukadulta!“ jatkoi hän kantajille osoittaen kapineitamme.

Samassa kun hän toruen kohotti äänensä, rupeji pieni koira kiukkuisesti haukkumaan etehisen peräpuolella. Siellä oli alaspäin portaat, joilla seisoi wanha rouwa puettu mustaan silkkileninkiin ja kirjawilla nauhoilla koristettuun myssyyn, pyyhkien ulkoa tulleen pienen sylkoiwan jalvoja warowaisesti pyyhkinlinalla.

„Raste kuitenkin ihmiset pihan kautta, Erdmann!“ janoi hän ystävällisesti wanhalle palwelijalle.

„Mutta, neiti Fliedner, ettekö huomaa pölyä!“ wastasi hän innoffaasti, juurikuin olisi Wesuwiuksen kaikki tuhka kiintynytwaatteisimme ja kenkiimme. „Ja jos herra Claudius sattuu olemaan pihahuoneessa ja näkee heidän menemän pihan yli, niin syntyy siitä rettelöitä.“

„Minä lähetän heti Dörten alas lafasemaan, ja mitä rettelöihin tulee, niin otan syyn päälleni. Sitä paitsi ei herra Claudius ole pihafammarisja — parin minuutin kuluttua lähtee hän Dorotheenthaliin.“

Hän awasi itse meille pihan owen ja wiittasi meitä tulemaan etehisen läwitse. Hieno, weittikkamainen hymy lensi hänen kaswojensa yli, kun Ilse ohi mennesänjä kiittäen nyykäytti tornimaista päätänjä; sitten kääntyi hän ätkä ja astui, murisewa

koira sylissänsä, jälleen hyls portaita myöten.

„Hän on hymäntäväinen nainen,“ lausui Ilse tyytyväisesti itselleen, kun owi ratisten sulkeutui takanaamme.

„Piha“ sana oli kokonansa innostuttanut minut. Minä luulin näkeväni Dierkthofin koko siipikarjan iloisesti lentelämän edessäni; waan mitään jenumoista ei ollutkaan suuresa tyhjässä nelikulmiossa, mihin tulimme. Sen ympärillä oli katurakennus, kaffi siihen ulettuaa siwuratennusta ja neljännellä siwulla korkea muuri. Wasemmalla puolella oli suuri amonainen portti, josta ohitse kulkewan kadun toisella puolella oleswat talot nähtywät. Suuri joukko uusia laatikoita oli päällystysten la'aistulla pihalla ja uuti-mien sekä muitten koristeitten puute ikkunoissa ilmoitti niiden kuuluvan toimistohuoneisiin.

Kun astuimme pihalle, talutti ajaja juuri kahja wirtua hewosta ulos tallista ja wei ne somien waunujen luo, jotka olivat waunuliterin edessä.

Kantajamme riensiwät keskellä muuria olewalle portille ja me seurasinme heitä.

„Mihin aiotte?“ kuului äkkiä jotenkin jäykkä ääni.

Minä wedin hattuni sywemmä kaswoilleni ja waroin tarkasti, ett'en kääntänyt päätäni — tunsinhan minä heti wanhan, ruskeahattuisen herran äänen, waikk'ei se nyt sujunut yhtä pehmeältä kuin arolla neljä wiiikkoa sitten. . . Hän oli siis kuitenkin peräkammariassa ja nyt „syntyi rettelöitä“, kuten wanhus porsuasssa oli ennustanut. Molemmat miehet seisahtuuivat myöskin ikäänkuin kokennosta, eiwätkä tohtineet liikahtaaakaan ainoastaan Ilse kääntyi säikähtämättä.

„Me aiomme tohtori von Sasfenin luo — saammeko käydä tätä tietä?“ kysyi hän kohteliaasti.

Me emme saaneet vastausta, mutta herra wiittasi luultawasti myöntäväisesti kädellään, sillä Ilse awasi enempiä wiiipymättä portin ja kantajat astuiuivat edelleen. . . Siinäkin täytyi hänen, sama-

ten kuin edellisenä aamuna Dierkthofissa, wetää minut mukaansa, sillä minä seisoin kuin kiwettyneenä paikallani. . . Minun, aron ruskeanharmaasen wärin ja ysi-muotoisiin punakuffiin tottuneet silmäni lensiwät, ensin ihan hämmästyneinä, leweää kenttää peittäwän kulkajärwen yli. Minusta oli mahdotonta käsittää, ett'eiwät ne kaisenwärijet leweät wirrat olleet muuta kuin monenmuotoisia kuffia. . .

Siinä vasta tulin selville siitä, kuinka inhimillinen kumituswoima oli woinut keksiä satujen ihmeitä — yksinäisen, tuntemattoman, loihditun saaren kaltaisena uiskenteli ihmeen kaunis kulkakenttä keskellä mutta maailmaa, joka ennen oli minusta ollut niin ruma, harmaa ja pölyinen.

Minun jalkojeni juurella lewisi sinertäwä päiwänkulkapenger; raskas waniljan tuoksu täytti ilman ja saattoi minut jonkinlaiseen huumehdutukseen. . . Unhotetut olivat pölyhiet kadut ja wäsyttämä matka; unhotettu kauhea wahtiparaati, pikkaamat katupojat ja pihakammarin-pelkoni! Minun hattuni ei enää ollut kuin naukattuna päässäni — minä heitin sen korkealle ilmaan.

„Ah, Ilse, minä tahtoisin mielelläni heittäytyä keskelle kuffia, että ne peittäiwät minut!“ riemuitin minä.

„Niin, sen sinä kyllä woiisit,“ wastasi hän kuiwasti ja katsoi sopiwaaksi pitää minua kiini hameesta.

Suuresa puutarhasa oli sangen hiljaista, sillä paitti mehiläisten lattaamattontonta sushinaa ei sieltä kuulunut mitään ääntä. Pikku linnut olivat waieten wettäytyneet pensaitten wiileään siimekseen ja ihmiset lepäsiwät päiwällisen jälkeen. Ainoastaan wanha mies, puwustaan päättäen puutarhuri, tuli meitä vastaan kaswihuoneesta ja osoitti kantajille yhimmän tien Karolinenlustiin. Ilse kiitti häntä neuwosta.

Me saamuimme pienelle joelle, jonka yli wei soma rautasilta. Siinä oli tawattomien kulkakenttien raja; toisella rannalla kaswoi tiheä pensasto ja aukkoja

wälistä kohtasivat kaunit ruohokentät ja waaleita hietakäytäviä warjoovat tuuheat puut katsojain silmiä.

Minä säpsähdin ja pakenin pelästyneenä äkkiä Ilsen taakse, sillä menthämmen sillan ylitse kuului nauru, jonka neljä wiiikkoa sitten kuulin hautakummuun tykönä ja jota, minä tiesin sen, en ollut milloinkaan unhoittawa . . . Kuitenkin pakenin minä, sillä siellähän pitkälliset silmätkin oliwat, joita minä niin hirweästi pelkäsin. Ilsen leweä, jäntevä wartalo peitti minun pienen olentoni täydellisesti ja niin menimme eteenpäin warjoisten kujien ja wilpoisten lehtimajojen läwitse — kowaäänisiä huutoja, naurua ja jutelevia naisääniä kuului yhä selwemmin ja äkkiä näimme kirjavia wanteita liitewän aukean, ympyräisen hietakentän yli, jolle juuri olimme saapuneet.

Yksi wanteista oli etsynyt ja putosi lehtimajaan. Nuori, solakka neiti ja hoikka mies walkeissa kesäpuvuisissa etsiwät sitä nostetuin käsivarsin ja kepit pyssytysjä; he tunkeusivat kauas pensaitten wäliin, mihin se oli kadonnut. Hoikka mies oli herra Claudius, ja tyttö, joka oli juossut hänen kansansa, pienet keweät jalat siewisissä kengissä, waaleat hiukset wapaasti liehuen, oli minusta hopeanheleöine nauruineen oikein inhottawa, waikka en woinut nähdä hänen kaswojansa . . . Minä olin kummallijella tuulella; olin suuttunut, waan tietämättäni mistä syystä, ja hengitin kuitentim wapaammin ja iloisesti, että pääsin heidän ohittensa nuoren herran näkemättä.

Minä kurtistin esiin Ilsen takaa ja huomasin vielä muitakin neitiä seisowan siellä täällä; yksi heistä oli kaikkia muita pitempi, wahwawartaloine nainen waltoisessa puwussa, jonka ylle hän oli heittänyt tulipuwaisen, kullalla koristetun, pienen nutun . . . Hänen liikkunneisjansa oli jotakin uljasta, waan hän osoitti myöskin wälinpitämättömyyttä, joka syntyy woiman tunnoista ja mielen lujuudesta.

„Kaikki hywät enkelit!“ huudahti hän,

lyöden muka naurettawalla ja pelättäwällä liikkunnolla kätensä yhteen, kun kantaajamme, Ilse etupäässä, tuliwat näkywiin; sitten puskakasti hän hillitsemättömään nauruun. Ilse kääntyi katsomaan sänkywaatekuormaamme, joka niin yhtäwaisesti ja naurettawasti häilyi kantajien päitten päällä.

Silmänräpäyksessä olimme ympäröidyt.

„Di, Herra Jeesus, Lenore, mitäpä pidät minua hameesta kuin pieni lapsi?“ torui Ilse suuttuneena; hän irroitthe minusta ja weti minut käskewäisesti jälleen luoksensa.

Kuinka minä häpesin! Toisessa kädessäni oli hattu ja toisessa juuri walkoinen kaulus, joka, Sumala tiesi kuinka, oli pudonnut kaulastani . . . En kaatiskaakaan olisi häwennyt enempää kuin kaikkien näiden uteliasten wieraitten naisilmien edessä.

„Ah, pieni mustalaistyttö!“ huudahti kaikki ääntä yht'aikaa, kun minä tuskisiani nostin päätäni ja katsahdin ylös.

„Mustalaistyttökö — vielä mitä?“ wastasi Ilse sywästi loukkautuneena.

„Hän on tohtori von Sasjenin lailinen lapsi —“

„Mitä, onko sillä kuivettuneella lapsia?“ keskeytti juuri, nuori nainen kummaistuneena, ja hänen huulijansa leikki wieläkin pidätetty naurun halu. Toiset sitä wastoin wetäytyiwät hieman taaksepäin ja katseliwat minua ihan toisilla, woisimelkein sanoa ystäwällisen kunnioittawilla silmillä.

Samasssa tuli nuori herrakin luoksemme. Minä katselin kentiäni, joitten rumat kätret uljaasti pistiwät esiin waaleasta hiebadasta ja ehdottomasti wein ja wenythin mustaa pufuani, saadakseni sitä edes puolta tuumaa pitemmäksi.

Herra heitti käydesään wannettansa ja otti sen aina siwästi liikkuen keppiinsä, waikka nuori nainen hänen wieresfänjäu kuinka olisi loettanut saada sitä walkoisiin käsinsä . . . Silloin sattui hän katsahamaan minuun: hän säpsähti ja ryypisti

tutkistelemaisesti suuria ruskeita filmiänsä. Wifhoin tuli hän äkkiä minun luokseni.

„Mitä hullua — onhan tuo aron prinsessa!“ huudahti hän kummastuneena. „Kuka?“ kysyi pitkä suurifilmäinen nuori neiti.

„Niin, etkö muista, Charlotte — aron prinsessa! Kerroinhan minä sinulle pienestä, awojalkaisesta olennosta, joka sifiliskon kaltaisesta juoksi aron yli — todellakin, prinsessanruunuinen sifilisko!“ Hän nauroi ääneen. „Mutta mitä hullua on helmen myyjä tullut tänne?“

Tunnottomuus, millä nuori herra arwoosteli minua ihan filmieni edessä, ja hänen sanomaton kummastuksensa, kun näki minun puutarhasanssa, masensa minun viimeisen rohkeuteni; mutta „helmenmyyjä“ sana saattoi myöskin wereni tuohumaan.

„Se ei ole totta!“ tiuskasin minä. „Minä en ole myynyt teille helmiäni — te tiedätte aiwan hywin, että heitin taalerinne hiekkiaan!“

Charlotte nauroi ja astui säihkyihin filmin nopeasti minun luokseni.

„Ah, kuinka wiehättävä — hän on ylpeä — tuo pienokainen! huudahti hän.

Hän kumartui ja silitti hiuksiani waltsoijella kädellään, melkein samalla tawoin kuin hywäillään siwää, pientä koiraa.

„Mitä sanot kummallisesta uutisesta, Dagobert?“ sanoi hän nuorelle herralle.

„Muumialla on perhettä — tuo siwä olento on tohtori von Sasenin tytär —“

„Mahdotonta!“ huudahti hän rajattomasti kummastuen.

„No, mitä äärettömän kummallista siinä on?“ wastasi Ilse kiiwästi. „Kuuletteko siis, ett'ei tyttö woi olla ylhäisten ihmisten lapsia, sentähden ett'ei hänellä ole tuonkaltaista satulalointa yllänjää?“ lausui hän osoittaen Charlotten somaa nuttua.

Nuori neiti nauroi kuin mieletön, — pistämä moite näkyi huvittawan häntä äärettömästi.

„Mutta minä näköinen sinä olet, Leonore!“ torui Ilse. „Puuttuu vielä waan, että myöskin riisut sulat ja kengät!“ Hän pani kauluksen jälleen kaulaani, silitti molemmin käsin hiukseni ja pani hatun päähäni. Minä katselin lewottomasti ympärillä seisowia naisia; huomasiinhan minä äkkiä olewani heidän rinnallansa sängen naurettawa olento — he warmaankin naurowat; waan kaikki oliwat niin wakawat, kuin olisi todellinen prinsessa järestänyt pukunsa heidän edessjäänsä. Ainoastaan Charlotten suu wetäytyi nauruun.

„Mhri raukka!“ lausui hän sääliswäisellä äänellä. „Mutta tuleeko prinsessan nyt jääda isänsä luo,“ lisäsi hän wilkkaasti.

„Tietysti!“ wastasi Ilse päättämättä. „Kenen tykö sitten joll'ei hänen? . . . Mutta nyt pyytäisin, että laskestite minut — me olemme wäshyneet . . . Dnko tuo tuossa viimeintin Karolinenlust, tahi mikä nimi sillä lienee?“ kysyi hän osoittaen waaleata wiiwaa, joka kiemseli puitten latwojen yli.

„Minä tulen teitä saattamaan,“ tarjoutui nuori mies sängen kohteliaasti — hän oli tykkönään muuttunut; filmätin, jotka ensin erhettymättömällä ilolla oliwat katselleet Ilsen naurettawaa päähinettä, kielsiwät itseltään jok'ainoan pilkallisen katseen.

Minun sydämeni paisui. Mikä mainio mies minun ijäni onkaan, koska jo hänen pelkkä nimensä tuottaa Ilsele ja minulle niin paljon kunnioitusta, — arwelin itsekseni.

Neidit jättiwät meidät hywästi, ja me menimme nuoren herran seurassa hiekkakentän yli punakatajien wälitse Karolinenlustiin päin.

X.

Meillä oli enää waan wähän matkaa astuttawa wiheriäisten puitten wirtistäwää siimestä, mutta minä käwin sen syksyyn sydämin. Ilse astuskeli wilkkaasti eteenpäin meidän edellämme, eikä katsah-
tanut kertaakaan taakseen. Tuskin oli-
wat nuoret neidet kadoneet tiheän pen-
saston taakse, kun nuori herra nopeasti
kumartui minun puoleeni, katseli minua
sywään ja weittamaisesti wiattomiin sil-
miini.

„Oletteko vielä suutuksisianne mi-
nun, prinssiessa?“ kysyi hän puoliääneen.

Minä pudistin päätäni — kummallista,
että joku puoleksi kuisattu sana woi saata-
taa minut wapisemaan aina sydämeni
pohjaan asti . . . Karolinenlust näkyi
äkkiä edesämme! . . . Minua ei ensin-
kään olisi kummauttanut, jos haltiat-
tarien kuningatar olisi nyhkyttänyt mi-
nulle päätään korkeista ikkunoista ja kut-
sunut minua järjestämään wnodettansa
ja lafajamaan huonettansa . . . Minä
olin kuin lumottu, eikä edesämme olewa
rakennus ensinkään ollut semmoinen, että
se olisi woinut herättää minut siitä ti-
lasta . . . Mitäpä minä siihen aikaan
tiefin renessanssi- tai rokoko-rakennusta-
wasta! Lumoawaa näköä ei ankarien
rakennusääntöjen tieto siis woinut wähen-
tää. Minä näin ilmaan kohoawan ai-
noastaan kauniita wiiwoja, niin hienoja
ja pehmeitä, kuin olisimat ne olleet wahasta
eikä kivistä. Minä näin pylwäitä, pat-
saita ja reunuksia, ihastuttawan kauniisti
yhdistettyinä tuhlaawaisen monilla kukka-
ja hedelmäköynnöksillä, sekä niiden välissä
ikkunoitten kiiltawät, isot peililemyt —
kauniin, pienen rokoko-linnan, niin koris-
tettuna kuin wiime wuosijadan rakennus-
tapa waan woi matkaan saada. Se ku-
wastui hopeantirkkaasen weteen, joka rei-
läijän kiwiseinän ympäröimänä wirtaili

sen jalcojen juuressa. Pieni lammikko
hynä wihhtantapaiset walcoisilla kiwillä
ja kankeilla kuusilla koristetut ruohokentät
täyttiwät jotenkin ahtaan leweän tien ympäröimän tilan; mutta sen toisella puolella le-
wisiwät taasen puitten synkät warjot. Kun
helmi wiheriäisissä aalloissa oli se pieni
linna kätettynä keskellä metsää, joka ko-
hosi korkealle sen takaa. Melkein jalco-
jemme yli pakeni arka hopeafasaani pen-
sastoon ja siimeksessä pylwäskäytä-
wän edessä käweli riikinkukko, komea,
loistawa pursto lewitettyä, samalla kun
tuhanharmaa kurki seisoi toisella jalallaan
lammikon rannalla, pitäen paljasta pu-
naista päätänjää mieltiwäisesti alhaalla
— se tuli arwookkaasti meidän luoksemme,
rupefi tanssimaan, kumartaen mitä nau-
rettawimmalla tavalla, juuri kuin olisi se
linnan juhallisuuksten ohjaaja — ihme
toisensa perästä minun tokemattomissa
silmissäni!

Kantajat lastiwat taktansa aliferroksen
awonaiseen etihiseen, he saiwat kanto-
palkkansa, ja sitte astuimme me ylös.
Ensimmäisessä kerroksessa kuljimme monen
owen ohitse, jotka, kummallista kyllä, oli-
wat warustetut suurilla, ympyräisillä,
pölyisillä oikeuden sineteillä — leweitä
walcoisia paperi-kaisaleita oli rakojen
päällä, muistuttaen äänettömyyttä waa-
tiwasta, huulille lasetusta formesta.

Wasta kolmannessa kerroksessa seisah-
duimme. Nuori herra awasi owen ja
me astuimme sisälle, samalla kun hän
ystäwällisesti kumartaen peräytyi ja ää-
nettä sulki owen meidän jälkeemme. Rau-
hea tuska ja pelko walloittiwat minut
äkkiä. Minä olin kotonaa Dierthhofissa
sangen oikein tuntenut, ett'ei isäni minusta
huolinut, että minä olin hänelle rasi-
tussa, jonka hän mielellään olisi iäksi päi-
wäksi jättänyt arolle; kummauksesta,

jonka täällä kaikkialla herätin, tulin selville siitä, ett'ei hän ollut ainoallakaan fanalla puhunut minusta. . . Ja nyt olin kuitenkin tunkeutunut hänen huoneisiinsa ja katselin arasti sitä maailmaa, misjä hän eli ja oleskeli. . . Kuinka wieraalta ja käsittämättömältä se kaikki näytti! Seinät suuressa salissa, johon olimme tulleet, olivat lattiasta kattoon asti kirjojen peitosia; „peitettyt niin monilla kirjoilla kuin kanerwan kukkia oli arolla,“ arvelin minä. Siinä oli tilaa ainoastaan neljälle wiheriäisillä willawarjostimilla peitetulle ikkunalle ja kahdelle owelle. Wasen owi oli selki selällään — siitä pääsi toiseen suureen huoneeseen, mihin walo tuli ylhäältäpäin. Korkeasta, awarasta kupulaesta walaui kimeltävä päiwän paiste walloista weistokuvaa: nuijaa kantawaa, uhtaaman näköistä olentoa ja vielä muitakin ihania, hienopukuisten naisten kuvia. Kirjaston ikkunan luona kirjoituspöydän edessä istui herra kirjoittamassa. Hän ei huomannut meidän tuloamme, sillä kun epäilemättä seifajhuimme hetkeksi hynnykselle, kuulimme kynän latkaamatta waan rapisevan — se oikein waiwasi hermojani. . . En tiedä, oliko siihen hyynä huoneen tawattoisuus tahti ahdistawa tuone — isäni pelkääminen — samapa se, Ilse, aina wireä, päättäväinen Ilse epäili silmänräpäyksen, mutta otti sitte minua wawasti kädestä ja wei minut ikkunan luo.

„Hywää päiwää, herra tohtori, tässä olemme nyt!“ lausui hän. Minusta kuului hänen heleä, hieman wapisewa äänensä ukkosen jyrintästä hiljaisia seinää vastaan.

Ilse näköisesti paperiensa keskellä ja katseli meitä; sitten kawahti hän pystyyn kuin fähön waiikutuksesta.

„Ilse!“ huudahti hän silminnähästä kauhistuneena.

„Niin Ilse, herra tohtori!“ wastasi Ilse tywenesti. „Ja tässä on Leonore, ainoa lapsenne, joka ei neljäentoista wuoteen ole nähnyt isäänsä. . . Se on

pitkä aika, herra tohtori, eikä olisi kummaa, jos ette enää tuntisikaan toisianne.“

Ilse oli ääneti ja pyyhki monta kertaa otsaansa, itäankuun olisi hänen ollut waikea saada ajatustiansa selville ja käsittää läsnäoloamme. Kewestä lykkäsi hän hattuni taaksepäin ja katseli minua silmiin. Minä ajattelin itseseni hieman peläten, että laihempia ja kuituneempia kasvoja kuin isäni tuskin oli olemassa; mutta hänellä oli nummon kumiit silmät.

„Wai niin, oletko sinä siis Leonore?“ lausui hän hywin lempeästi ja suuteli minua otsalle. „Hän on pieni wartaloltaan, Ilse, wainowainajatanikin pienempi, luulen.“ Hän huokasi. „Kuinka wanha lapsi on?“

„Seitsemäntoista wuotta, herra tohtori. Olenhan sen jo kahdesti maininnut kirjeesinä.“

„Ah, wai niin!“ lausui hän taas silittäen otsaansa; sitte pani hän kätensä ristiin ja wäänäsi ne ulospäin että luut lusiwät — hän oli sywistä unelmista täyteen todellisuuteen äkkiä heränneen ihmisen kuwa.

„Sinä olet wäshnyyt, lapseni, suo anteeksi, että sallin sinun seisoa niin kauan,“ lausui hän sängen kofteliaasti, käwelyään ensin kerran edestakaikin pitkin lattiaa.

Keskellä lattiaa seijoi kirjoilla ja papeilla peitetty pöytä. Ilse lykkäsi meille kaffi sen wieresjä olewaa nojatuolia.

„Ole warowainen, Ilse, minä pyydän, ole warowainen!“ huudahti hän tuskallisesti, kun Ilse, istuutuesjaan, wiattomasti asetti pienen korinsa awatun paperiwihon päälle. Hänen laihat kätensä wapiswät, kun hän warowaisesti nosti pois korja, eikä hellä äidin sydän woisi lewottomamin tutkia fairaan sydänkäpysensä kasvoja kuin isäni ikwanhaa kellastunutta papeeria, wapautettuansa sen wieraasta painosta.

Minä katsoin Ilseä. Hän ei ollut siitä millänjälkään; kenties tunsi hän jo ennakolta isäni omituisuudet.

„Tule lemähämään wäähän!“ lausui isä huomattuaan, että epäilin istua.

„Sitten mememme ravintolaan . . .“

„Ravintolaanko, herra tohtori?“ kysyi Ilse tyvenesti. „Mitäkä lapsella siellä olisi tehtävää? Se maksaisi waan suuria summia kahtena wuotena . . .“

„Isäni wetäytyi äkkiä taaksepäin. „Kah-tena wuotena! Mitä sanot, Ilse?“

„Minä sanon waan, mitä jo kymmenen wuoden kulussa olen teille joku-ainoassa kirjeessä sanonut. Me olemme nyt täällä ja jäämme tänne! . . . Minä en woi kärsiä, että tyttö williyytyy arolla! Katsokaa Leonorea! Hän osaa tuskin lukea; ja kirjoittaminen — warjalkoon meitä — teidän pitäisi nähdä hänen harakanwarpaitansa! Puihin osaa hän kylä kiivetä turkistamaan linnunpestiin, waan ommella säännöllistä saumaa tahti kutoa kantapäätä sukkaan, sitä ei hän taida — minä en ole millään tawoin woinut opettaa hänelle sitä, ja hän juoksee kypälämäkeen nähdesjäänä wieraita kaswoja, juuri-kuin olisimat he roswoja. Ettekä te woisi saada häntä terwehtimään edes „hywää päiwää!“ Ja tämä on tohtori von Sassenin ainoa lapsi! . . . Teidän rouwa wainajanne kääntyi haudassaan, jos hän sen tietäisi!“

„Isälleni ei joutunut mieleen Ilsen kiitetävän kertomuksen jälkeen edes katsel- lakaan minua, pientä, mitätöntä olentoa.

„Herra Zumala!“ huudahti hän repien molemmin käsin epätoivoisesti päätänsä, „se woi kaikki olla ihan totta; mutta mitä minä teen tällä lapsella?“

Siihen saakka olin lewottomasti ja ääneti kuunnellut heidän puhettansa, waan silloin nousin seisomaan.

„Di, kuinka kauheata tämä kaikki on!“ huudahti minä tuskasta wapisewalla äänellä. „Ole huoletta, isä, minä en enää tule silmieksi eteen! Minä palaan heti, ja jos en muuten pääse, niin menen waikka jalkaisin takaisin arolle. Onhan Heing siellä, ja hän warmaankin iloitsee siitä . . . Ja minä rupean myöskin ahkeraksi, isä; voit olla warma

siitä — minä tahdon oppia ompelamaan ja kutomaan . . . Saat nähdä, minä en milloinkaan enää, en koskaan tule sinulle kiufaksi! . . .“

„Siljaa, lapsi,“ waroitti Ilse nousten seisomaan; kyyneleet waluiwat hänen silmistään.

Mutta silloin ympäröi minua kaffi kättä, minä lepäsin isäni sydäntä wasten. Hän riisui pois hattuni, heitti sen lattialle ja painoi pääni lempeästi rintaansa wasten.

„Ei, ei, lapsi kultani, pikku Leonore raukkani, sitä minä en tarkoittanut!“ lohdutti hän minua liikutettuna.

Kummallista — oli ikäänkuin sanani wasta täydellisesti olisimat saattaneet hänet käsittämään, miten asia oikeastaan oli.

„Nyt juuri pitää sinun jäämän minun luokseni. Ilse, eikö tytöllä ole samankaltainen ääni kuin waimo wainajal- laniakin? Eikö se ole yhtä hopeanheleä? . . . Minun luokseni täytyy lapsen jäädä, arolle hän ei enää saa palata, se on selwää! . . . Mutta Ilse hywä, kuinka nyt tehdään? . . . Tämä ei edes ole minun oifea kotini; minä olen itse wieras tässä talossa, määrättömäksi ajaksi . . . Niin, kuinka nyt tehdään?“

„Kyllä minä pidän siitä huolta, herra tohtori,“ lausui Ilse wakawasti . . . ja hän oli jälleen oikeassa mielityönsään.

„Minä woin huoletta wiipyä wiikkokau- den poisja Dierkhofista, waikka Heing sillä aikaa tekisikin muutamia tyhmän töitä . . . Kyllä minä järestän kaikki . . . Eikä tyttö sitä paisi tule tyhjin käsin.“

Hän otti paperin koristansa ja ojensi sen isälleni; se oli mummon perukirja.

Minä nostin pääni isäni rinnalta ja lausuin hänelle kuolleen wiimeisen terwehdyksen.

„Eikö äiti kuollut mielspuolena?“ kysyi isä.

„Ei,“ wastasi Ilse. „Hän oli täydessä järjessään kuin terweimpinä päiwinä ja määräsi kaikki, ennenkuin nukkui wiimeisen uneen . . . Lufekaa waan. Laillista tobistajaa ei ollut läsnä, mutta

hän armeli teidän pitävän hänen wiimeisen tahtonsa tämän kaltaisenakin armo-
sossa —

„Se on tietty.“

Hän awasi paperin ja silmäili ensim-
mäisiä rivejä. „Tämä ilahuttaa minua
teidän tähtenne, Ilse!“ lausui hän. „Dierk-
hof on laillisesti teidän omanne.“

„Kuuletteko todellakin niin, herra tohtori? . . . Mutta, jos olisin teidän si-
jasanne, ajattelisin minä: Mhaa, Ilse on
pysynyt wanhan rouvan luona, ainoas-
taan saadakensa peria hyvän tilan —“

„Se ei joutuisi mieleeni —“

„Mutta minun . . . Minä en ota
Dierkhofia omakseni; se kuuluu, jos su-
waitsette, tytölle. Hänellä täytyy olla
suojapaikka, oma koti, mihin voi jäädä,
jos ei maailma häntä miellytä . . . Jos
minä saan asua Dierkhofissa ja te sallitte
minun hoitaa sitä kuolemaani asti, on
se minulle kylliksi. Minä olisin heti
emäntäni kuoltua repinyt paperin palastiksi;
waan minulla ei ollut oikeutta siihen,
sillä siinä on vielä enemmänkin.“

Ilse luki eteenpäin. „Kuinka, siis
oli vielä rahojakin jällellä?“ huudahti hän
kowiin kummastuneena. „Olettehan te
aina kirjoittaneet äitini eläneen ainoas-
taan aläkerahastansa ja Dierkhofin pie-
nistä tuloista.“

„Se onkin ollut pelkkää totta, herra
tohtori . . . Mmussa saapui muutama
kerta rahaa muualta, waan minä en ym-
männä senkaltaisia asioita ja kun armol-
linen rouwa laskasti itse kirjoittamasta kir-
jeitänsä, ei enää ainoatakaan groschenia
saatu ulkomaailmasta. Tohtori selitti mi-
nulle nyt vasta, että pienet painetut pa-
perit ovat poisleikattawat ja lähetettävät
pankkiin, joka niistä maksaa korkoa.“

„Onko teillä paperit muasanne?“

„On“, lausui Ilse äkkiä hämillään ja
wiippen. „Mutta, herra tohtori, sen sa-
non teille“, lisäsi hän päättäväisesti,
„niitä ei saa käyttää samalla tavalla kuin
— hän osoitti merkittävästi päällään
läheistä jalia — „kuin olette käyttäneet
ne suuret rahasummat, joita armollinen

rouwa alinomaa lähetti teille Hannoveris-
tista.“

Ilse oli laiha, kiihtuneet posket punoit-
tivat ja hänen katseensa oli niin epäwa-
kawa, juuri kuin olisimme tawanneet hä-
net jotakin pahaa tekemästä.

„Ei, ei!“ wakuutti hän elävästi.
„Olkaa huoletta — rahat ovat Leonor-
ren.“

„Ja tallennatteko ne huolellisesti? Ja
säännöllisesti neljästi wuodessa —“

„Ei, Ilse, sitä minä en voi!“ keskeytti
ikä oikein kauhistuneena. Raha-asioihin
en minä millään tawoin voi ryhtyä!
Minun työni wie minulta kaiken aikani —“

„Olkaa huoleti, siihen kyllä saamme
neuwoa, herra tohtori!“ rauhoitti Ilse
— minulta ei jäänyt huomaamatta, että
se suuresti rauhoitti häntä. „Mutta
kuinka täällä nyt järjestetään? Tuohon
suureen huoneeseen emme toki voi jäädä
. . . Eihän täällä näy pesukaappia eikä
muitakaan kaappia —“

„Minä saatan teidät heti alas asuin-
huoneisni — maltataa hiukan, filmän-
räpäys waan! Minä lasken ensin käsitir-
joitukseni talteen.“

Hän meni pöydän luo ja käänteli ha-
jamiellisesti, pää kumarruksissa, paperiansa.
Sillä wälin hiwutti hän laskaamatta ot-
saansa, sitten ohutta harmaata partaansa
ja waipei wiimein hitaasti nojatuoliinsa.
Ätkiä tarttui hän kynään ja rupe-
si kirjoittamaan.

Ilse oli sillä aikaa mennyt lähimmäi-
seen saliin ja minä seurasin häntä . . .
Miltä me molemmat näytimme keskellä
kaikkia muinaisteoksia, woin nyt wallan
hywin kumailta, ja millä filmillä minä
silloin katselin taidearteita, joitten nimiä
en tietysti tuntenut, muistan sangen sel-
västi. Että kaikki oli siinä sofin odotel-
len järjestävää kättä, woi helposti huo-
mata. Arkuista kiltti marmori heinien
ja pahnosten väliltä; pompeiolaisia was-
fikaluja olivat pöydät täynnä ja muinais-
sia terrafotta-tekosia — puoleksi särky-
neitä, kauhtuneita sawikorisuksia, joita
en wiitsinyt katsellaan — oli hajallaan

lattialla. Siellä oli ylipään paljon särjettä ja heikkoja kaluja; suljetun arkin päällä makasi vielä käsitön ja jalaton naisen kuva — mitähän minä „torjosta“ tiesin!

„Voisiko uskoa tätä mahdolliseksi!“ mumiisi Ilse tyhtymättömästi, melleinpä suuttuneena. „Täänkaltaisessa särjetyksessä rojusja on melkein Saksoihin koto riikkaus!“

En minäkään voinut sitä käsittää, mutta jäin kuitenkin miehötettyä seisomaan, ja tietämättäni koitti minussa aamistus taiteen ihmeistä ja niiden valloittavasta voimasta. Puuta vasten makasi siinä poika. Wasemman käsiwärtensa oli hän kiertänyt taitetun ofsan ympäri ja jäsenet osoittivat femmoista wälinpitämättömyyttä, joka ilmoittaa unen lähestymistä. Minä katselin liikahuttamatta hetimiten aikaa kauniita kasvoja; hieman awatuista huulista kuului hänen hengityksensä, puoleksi ummistuneet silmät taitelivat unen kansja ja alas riippuwasja, laihassa, mutta jäntewässä kädessä näkywät painuneet suonet kellertävän nahan alta: siinä oli elämää — pelottawaa elämää. Minä säpsähdin.

„Älä pelkää, lapsi!“ lausui Ilse. „Kylläpä tämä kuitenkin on pelottawaa! . . . Katsohan waan isääsi! Kuulenpa hänen kokonaan unhottaneen, että me olemme täällä.“

Samassa kolkutettiin ulko-owea; isäni ei sitä kuullut, waan jatkoi kirjoitustansa. Toiseen kolkutukseen huusi Ilse woimakkaasti: „astukaa sisälle!“ Samoin kuin meidän tullesjamme, kawahti isä pyysthyin ja katsoa tuijotti hajamielisesti tulijaa, kalluisen pukuun waatetettua palwelijaa, joka nöyrästi lähestyi kirjoituspyytä.

„Hänen korkeutensa herttua, lähettää sydämelliset terwehdyksensä ja pyytää teitä, herra tohtori, puheillensa wiheriäiseen huoneesen kello wiisi,“ lausui hän sywästi kumartaen.

„Wai niin! — Minä olen aina walmissa noudattamaan hänen korkeutensa käs-

kyä!“ lausui isäni molemmin käsin wenyttäen hiuksiansa.

Palwelija meni ääneti ulos.

„Täällä me vielä olemme, herra tohtori,“ huudahti Ilse kynnnykseltä, kun isäni taaseni aikoi käydhä istumaan.

Minä en voinut olla oikein makeasti nauramatta; mutta minusta tuntui myöskin, kuin olisi raskas kuorma nostettu rinnaltani — minä rupefin hymärtämään isääni. Hän ei ollut sydhämensä kylmyyden eikä kowuuden tähden unhottanut minua ja äitiäni — hän eli waan toisessa maailmasja. Minä olin warma siitä, että hän rakastaisi minua, jos waan olisiin hänen luonansa eikä mitään tunkeutuisi wälillemme . . . Ensiksi tähtyi minun woittaa ujouteni, ett'en enää säpsähtäisi omasta äänestäni.

„Isä,“ lausui minä yhtä reippaasti kuin eskuwani Ilsefin ja osoitin nukkumaa lasta, kun isä melkein naurettawan hämmästyneenä, käsiänsä wäönnellen tuli meidän luoksemme, „ethän naura minulle? Eikö tuo lapsi herää tai irwoita kättänsä ofkasta? Onhan se ihan eläwä?“

„Minäkö nauraisin sinulle, pikku Leonoreni, sentähden että heti huomastit helmeni, aarteeni?“ huudahti hän silminnähtävän iloisesti. Hän silitti kellertawää marmoria vielä hellemin kuin äsken posteani. „Niin katselehan oikein tarkoin, lapseni! Tämä on kaunis teos Jumalan kaunihinten luotujen kappalten wertainen! . . . Semmoista on ainoastaan yhdessä maailman paikassa, ainoastaan tässä, tässä! . . . Mikä löytö! . . . Jumala tiesi, kuinka kauppias on saanut sen käsiinsä! . . . Tässä talossa piilee äwretömiä aarteita, ja mistä olen minä ne löytänyt, ell'en juuri sieltä, mistä eilen wasta wedin tämän werrattoman kalliin taideteoksen päiwän waloona? Tuolta kellarin nurkista, missä ne owat olleet wähintään neljäkymmentä wuotta arkkuihin pakattuina, unhoitettiin jääneinä — ryöstö tieteeltä, jota ei milloinkaan woi anteeksi antaa! . . . Di tuota kauppiaan mieltä!“

Se ei tostin kuulunut siltä, kuin olisi

hän puhunut minulle, arvosta tulevalle lapselle, joka vasta ensi kertaa sain mitään hymmärtämättä kurkistaa taiteen ja tieteen valtakuntaan; mutta hänen puheensa hymmärsin kuitenkin paljon paremmin kuin professorin vierasanaista pakinaa tuolla kuffulalla, ja äkkäarwaamaton löytö „kauppahuoneessa“ oli minusta yhtä miellyttävä kuin hautakummun salaisuus.

Isä katseli minua siwulta, juurikuin olisi hän tahtonut sanoa: „mai niin, nyt alkaa tuokin;“ waan hän pidätti kaikki muistutukset ja lausui, kuten ainakin, suoraan ajatuksensa. Hän osoitti pölyisiä jalkimiansa.

„Anturat polttawat jalkojani ja minä olisin iloinen, jos saisin lasillisen raitasta wettä, herra tohtori!“

Isä hymyili, luki kirjotuspöytänsä laatikon ja wei meidät aliterrokseen. Me näimme ohitse mennessämme awatusta owesta vähäiseen huoneeseen; siellä seisoi siwä palvelusneiti, waltoinen esiliina edessä, tomuttamassa huonekaluja.

„Neiti Fliedner käski awata kaffi huonetta armolliselle neidelle,“ lausui hän kunnioittawasti isälleen.

Minä nauroin hänelle wasten silmiä. „Armollinen neiti“ oli viimeksi edellisenä aamuna lähtiesänsä Dierkhofista juosut awajaloin aroa pitkin.

„Herra tosin läski Dorotheenthaliin,“ jatkoi tyttö, „eikä neiti Fliedner tiedä, kuinka hän tahtoo asettaa kottiin tultuansa; waan hän tahtoi kuitenkin ennakolta pi-

tää huolta wälttämättömmistä tarpeista. Minä olen kattanut pöydänkin kolmelle hengelle ja tuonut ruokaa kahdelle lisää ravintolasta.“

Isäni kiitti häntä ja awasi meille sangen komean asuinhuoneensa owen.

Kerronko, kuinka woimallisen aistin ihmeet melkein kohta heräsivät yksinkertaisessa lapsessa; sen ihmeen, joka saattoi tuhat hellää huolenpitoa heti syntymään lapsellisessa sielussani, kun rakkaita welvollisuuksia minua kohtasi? Minun „äärettömän taitamattomiksi“ moititut käteni kuorivat perunat ja lastivat ne, waikka vielä ujosti ja kömpelösti, isän lautaselle; minä rientsin wetämään akuttimen eteen, kun aurinko rupefi kuumasti paistamaan isälleni otsaan, ja kun hän hetken perästä jälleen meni rakastettuun kirjastoonsa, huusin minä hänen peräänsä, että hänen kello wiifi täytyi mennä herttuan luokse, ja kysyin, saisinko tulla ylös häntä siitä muistuttamaan.

Hän kääntyi säihkywin silmin owessa.

„Minä kiitän teitä, Isä,“ huudahti hän. „Te olette lapsesjani tuoneet minulle sen onnellisen ajan takaisin, jolloin minulla oli vielä waimo wainajani elossa! . . . Leonore, juuri kello wiifi tulet ylös! Minä olen usein wähän hajamielinen ja, paha kyllä, on jo usein tapahtunut, että olen ihau unhoittanut koko tultumuksen.“

Hän meni ulos.

„Käyhän kaikki hywin!“ arweli Isä tyyhywäisesti ja lykkäsi nuttunsa hihat tynnäspäittänsä yli.

XI.

Isäni asuinhuoneitten wieresjä oli se huone, jonka neiti Fliedner toistaiseksi oli määrännyt minulle, ja sen talana pieni makuukammari. Ne olivat rakennuksen lounaisessa kulmassa ja ensimmäisessä oli

kaffi ikkunaa, joitten edessä riippui raskaat, waikka wähän kauhtuneet tamastuntimet. Siinä oli keltaisella siltipeitteellä katettu wuode, pehmeitä, puhtaisiin linapäällähyisiin pistettyjä tynnyjä, siwä,

keltaisilla pönnöksillä koristettu peilipöytä, ja toisella seinällä kierrejalkainen, kalliilla puusajilla vuorattu kaappi.

„Makuuvaatteita ei tarwita,“ janoi Ilse, wetäen wahwoilla käsillään meidän säkkiwaatteen ommeltua, jättiläisen kokoista tawaraläjäämme kynnnyksen yli. „Makuuvaatteita on meillä itsellämme, ja minkä kaltaisia lisätki!“ Hän otti hienot vaatteet vuoteesta ja punnitsti ylenkatseellisesti käsisjansä keweitä tyynyjä. „Mutta tämä on pahasti!“ huudahti hän äkkiä, kädet puuskassa tarkastellen pientä huonetta. „Tuosja, misjä wuode nyt on, mafaat puoleksi kylmän ikkunan alla, ja tuolla seinällä on kaappi suotta suojasja. Kas niin, auta minua wähän, tyttäveni — se otetaan siitä pois!“

Ne siirsimme kaapin syrjälle; Ilse löi käteni yhteen. „Sumala warjeltsoon meitä, silkkiä ikkunain edesjä ja sormen paksulta hämmähäinwerkkoa ja tomua kaappien takana — sepä wasta hywää jores:tystä!“ Minun täytyi ehdottomasti muistella neljäyhymmentä vuotta kellarin pimeydesjä oleita arkkuja; niin pitkään aikaan ei luultawasti kaikkialla kiitelemiä hämmähäkkiä ollut häiritty. Paitti wanhuuttansa mustaa tomua ja pitkäjalkaisia pakenevia seinälukia tuli wielä pieni, tuskin huomattawa sala-owi näkhyiin. Ilse awasi sen kusematta; tuskin kahta jalkaa leweät, jyrkät portaat wiewät ylös toiseen kerrokseen.

„Ei kaappi siis ole siinä suotta aikaan“, lausui Ilse, sulki owen jälleen. „Meidän täytyy nostaa se paikalleen takaisin!“

Hän meni ulos luutaa ja rikkawiskuria hakemaan.

Hiljaa awasin minä jälleen owen . . . Kuka asui tuolla ylhäällä? Kenties kallis Charlotte? . . . Minä astuin portaan toisensa perästä ylöspäin . . . Ukki näin omien silmiäni tasalla heikon walon — raon kynnnyksen ja molempia kerroksia yhdistämän owen välillä. Hiljaa, kuten aijoin, awasin sen — oi taiwas! mikä hirweä melu syntyi: wahwa kahise-

minen kuului ja tuo hirweä owi kirisi, itäänkuin ei sitä olisi wuofikymmeniin awattu! Käteni putosi lufosta ja minä olin wähällä kaatua takaperin. Owi aukeni hitaasti sijälle päin — siellä ei ollut ketään — musta silkki nuttu oli puoleksi riippunut owen edesjä ja siitä se melu syntyi.

Minusta tuntui, kuin olisi ensimmäisen waalea aamurusko, jolle niin usein olin riemuinnut arolla, wirtaillut ympäri seinää — ne olivat ruusunpunaiset. Ruusuwihkoja nähyi kaikkialla, mihin waan katseli, hormaapohjaisessa matosja, pienisjä feltälaudattomisja tuoleisja ja alaslasketuisja akuttimisja — ne kyllä olivat waan ruusun jäännöksiä, sillä aurin gon paisteessa olivat ne wallan kauhtuneet. Ikkunan wieresjä oli peilipöytä täynnä hopeakapineita; muita huonekaluja ei ollut . . .

Minä astuin warowaisesti sisään . . . Hyi — eihän sielläkään ollut pitkään aikaan puhdistettu . . . Tämäpä hywää jarestystä! olisi Ilse taasen sanonut. Menestys Charlotte todellakin senkaltaisessa tufehuttawassa, tomuisessa ilmasja? Wasemmalla puolella oli owi auki, ja minä huomasin kaikki rinnakkain olewaa wuodetta tumman sinertämän päällystimen peitosja; niiden wieresjä oli kehto, täynnä pieniä tyynyjä, joitten yli wiheriäinen harso oli heitetty . . . Kummallista, kuka asunee täällä? . . . Hiljaisuus, hywä, aaweentapainen hiljaisuus wallitsi hämärisjä huoneisja; rullakuttimet olivat alaslasketut, wieläpä uutimetkin eteen wedetyt, ja kaikki näytti niin autiolta . . . Ah, nyt tiesin sen! Ukijat olivat sieltä lähteneet pois! . . . Silmänräpäyksen aikaan wavoitti minua muuten fangen wapaamielinen omatuntoni enempä urkkimasta — eihän minun nenäkäs olentoni kuulunut tänne . . . Zoutawia! oli niin wiehättämää kufkistaa salaa wentowieraasen, aawistamattoman komeaan kottiin! . . . Minhan minä todellakin haltiattaren luona hänen omasja samettisessa ja silkkisessä, kultaissessa ja hopeisessa kodisjansa. Tomua oli kyllä

laistakseni ja vuoteitakin järestääkseni . . . Minä kävelin yppöyksiin hänen huoneitensa ja salinsa lävitse — yppöyksiin! Mutta en pelännyt — en ollenkaan! Waan jos haltiatar todellakin istuisi lähimmäisesjässä huoneessa korkeassa nojatuoliansa — silloin astuisin rohkeasti hänen eteenpä ja kumartaisin hänelle, siihen ei tarvitsisi aiwan paljon uskallusta — ei juinkaan, mutta — minä huudahdin äkkiä, että seinät kajahtivat, ja peitin kasvoini käsiläini. Avasin juuri oven. Minä en ollut yksinäni, mutta ei haltiatarakaan siellä istunut — pieni, musta olento tuli vastaisesta ovesta minua kohti.

Sykkivoin sydämin odotin minä wieraan lähestymistä; luulin hänen ensin ottawan kädet kaswoistani ja waatiwan selitystä, miten olin tullut wieraisiin huoneisiin, mutta haudan hiljaisuus waltitsi yhä, ei ketään tullut lattian yli, ei mitään oweakaan suljettu — päättäväisellä liikkumolla lopetin tuskallisen tilani, minä katjahdin ylös. „Musta“ seifoi yhä vielä kynnyskellä, antaen ruskeiden käsiensä hitaasti waipua alas kaswoitansa ja heitti sitte wallattomat mustat kähäränsä niskaan — no, mutta niinhän minäkin tein! . . . Minä nauroin, nauroin tähttä kirkkua. Huoneessa oli peiliseiniä; aina kattoon asti ulottui lasi — luultawasti näytti siitä kokonaan kuwastuwa olento sangen kummalliselta! . . . Minä pudistin kähäroitäni, nauroin kuin hullu ja astuin edessäni olemaan saliin.

Se huone ulottui koko rakennuksen leveyden yli ja siinä oli etelän ja pohjan puolella liki toistaan kolme tawattoman suurta, ulos wiewää lasi-owea. Ne olivat warustetut sinisillä silkkimutimilla, joissa wäri ainoastaan pohjan puolella oli säilynyt, eteläpuolella oli se kauhunut likaisen harmaaksi . . . Siellä ikäänkuin wirtaili elämä vastaan seinistä. Pienillä lihawilla, lentäwillä lapsilla oli seppeleitä käsissään, ne nauroivat minulle weitikkomaisesti, ja katosta ripottelivat ihanat naiset oikeita tukkatiekuroita

ympäriin. Kullattuita koristeita nähti maalausten välillä, ympäröiden ne tuhansilla pauloilla ja köynnöksillä. Huonekalut olivat loistawan waltoiset, reunnukset kullatut ja päällästyyhnyt sinisestä silfistä.

Se oli juhlasali, waikka sitä filminnähtäwästi oli käytetty hupaisena arkihuoneena. Siemissä ryhmissä täyttiwät huonekalut kaikki neljä nurkkaa ja pohjanpuolisen katseinaisen owen edessä oli suuri kirjoituspöytä, peitetty posliinikuvilla ja kaikenlaisilla siemillä taluilla, joitten käytännöllisyyttä en tuntenut . . . Minä näin siinä myöskin hopeiset kirjoitusneumot; ne olivat taiteellinen teos: ofista kudottu pieni matto, jonka päällä musteastia ja hietatolkit pilkistiwät esiin kahdesta ruusunupusta — yhdelle lehdelle oli waakuna ynnä ruhtinaallinen ruunu piirretty . . . Kirjoitusneujen edessä oli waakunalla koristettuja paperilewyjä. Hieno, keweä naisen käsi oli filminnähtäwästi koetellut kynää; lukemattomia kertoja seifoi siinä ristiin vastiin: Sidonia, R—n ruhtinatar, ja wälistä oli aina nimet Claudius ja Lothar.

Minä säpähdin. Kuinka, olisimatko nämä ruhtinaallisia huoneita? . . . Ruhtinatarlo on istunut tämän pöydän edessä ja kirjoittanut tuolla kultaisella wälinpitämättömästi paperien sekaan heitetyllä kynällä! . . . Hänen hienot jalkansa owat liidelleet kiilloitettua lattiaa pitkin, jota minun pakjut willasukkani nyt naarmoittawat, ja olivathan ihanat kaswot katselleet ulos lasiowesta? . . . Ujous waltasi minut — minä en enää tarttunut lähimmäiseen oween, epäilewäisesti siirsin pienen wastilewyn awaimenreiän edestä ja kurtistin siitä — ulkoa nähti kauniit portaat, joita aamuisilla Iljen ja nuoren herzan seurassa olin astunut ylös . . . Ah, seisonhan minä niiden owien takana, joissa oli suuret sinetit! . . . Niin lu-jasti oli prinsessa siis tahtonut suojella huoneitansa kaikilta utelailta silmiltä, kunnes hän palaisi — hän oli oikein warustanut owet sinetillä. Eikä sekään autta-

nut; olinhan minä siellä siellä ja katselin uteliaasti kaikkia, mitä ei wieraan filmän pitänyt näkemän. Mutta siitä minä en ensinkään huolinut — päinwastoin oli erinomaisen wieskättävää, että sinetit olivat siinä ja ettei sinne woinut tunkeutua ainoatakaan elävää olentoa, paitsi nenäkästä, jostakin awaimen reiästä hiipiwää karpästä, — ja minua, minua yhsin!

Ja minun täytyi tulla selwille, milta ihanasta ruhtinattaresta tuntui, katsellessansa ulos lasiowesta. Minä sirsin uuttimen hieman syrjälle — kuin pieni, kookas, ulos ilmaan pistävä huone, kaatot ja seinittä, liittyi palkkonki owiin — minä en milloinkaan ennen ollut nähnyt palkkonkia — ah, kuinka ihastuttawaa lieneekään saada kuumasta huoneesta astua suorastaan ulos raittiisen ilmaan.

Kentiesi woişi puitten välitse nähdä maalle! Minä olin kylläksi kewymielinen ja rohkea wääntääkseni awaimen ja awatakseni owen raolleen; raiķas kesiäilma tuuli minua vastaan tuoden mukanańsa kulkapengerten suloiķta tuolķua — kyllähän kaiķeti toħbin pistää päätanikin ulos filmänröpyhķeksi — tawas! siellä astui Ilse nopein woiľakkein askelin wasta-päätä olewasta pensastosta kantaen pitkää luuttaa olallańsa! Minä löin owen kiinni ja juokķin kuin hullu huoneitten läwitķe, wedin kengät jalkaani ja hiimin portaita alas. Olin juuri ehtinyt sulķea salaowen ja mitä wiattonimman näkwiķenä istahťaa tuolille, kun Ilse astui siķään.

„Minun täytyi mennä aina pihalle asti, löytääkseni luuttaa!“ lausui hän. „Tämä talo on kuin loihdittu — sulķe-tuita owia, mihin waan katslee, eikä ainoatakaan ihmistä nähywiķsä . . . Ja wastuķķia minulla wiela oli sen lisäķi — palwelustytķö ei taķtonut antaa minulle luuttaa, palķaasta kunnioitukseķa . . . mutta se suututti minua! . . . Tuolķea kirkkoħattu on syypää kaikķeen! — jättäiķin sen mieluisimmin tást'edes kaitķ-tämättä.“

Hän laķasi huolelligesti kaiken tomun

owesta, wääńsi awaimen kaitķkertaa ympäri ja lyķķäsi kaapin entiselle paikalleen. Sitten ratķoi hän säķkiwaatteen auki ja pinoķi tawattoman suuret säńķywaatķet korkealle wuoteelle . . . Miten häwytķemäķi punaraitainen pääĺlys koki kĺpaa loistaa keltaisen silķittamastin rinnalla, ja miten pienilķi ja mitättömilķi hienot, hlenkatķeelligesti poisheitetyt liinalakanańat näyttiwät minun palķun waatķeni wiereķķä, jonka langat minä melķoisen kauķaa woin lukea!

Mutta Ilse tarkasteli tyytywäisen näkwiķenä tyķtāńķä — olinhan kaikki waiķwaa ja kestāwāā, eikä silloin ollut syytā walitukķin.

„Suomenna warħain menemme katurakennukseķen,“ lausui hän minulle, otti puħtaan, siķeāń kaulukseķen matķalauķusta ja pani sen peilipöħdälle. „Siķtā päätāen, mitä iķäķi tāńāń sanoi, näķywät he siķellä olewan fangen järķewāā wāķeä.“

Minä koetin turħaan muistella senkaltaista lausetta; iķāni oli waan suuttuneena puhunut kellariin unħotetuista arķuista ja laatikoista ja kutsunut „jārķewāā wāķeä“ tauppiailķi.

„Kentiesi saan tilaiķuutta puhua herran kansķa sinustakin“, lisäķi hän.

„Herran tāħden ei, ei, Ilse!“ huudahdin minä tuskastuneena. „Minä juokķen paikalla siķtā pois, etķi sińā nāe minua milloinkaan enāā!“

Hän katseli minua kummastuneena.

„Eiħāń waan oliķi wiķa?“ kysyi hän osottaen merkisewāiķesti otķańķa.

„Uolķo mitä taħdot, waan minā en kārķi, etķā puhut ainoatakaan sanaa minusta tuon nuoren herran kansķa —“

Kuķapa nyt muistelee tuota keikaria — tuota teeskentelewāā nuorta herraa, joka wanteita heitķelee? . . . Seħāń wiela oliķi puuntunut —!“

Minā tunķin, kuinka posteni punottiwat — kiukusta, tuskasta ja hāpeāķtā . . . Ei, Ilse oli kuitenkin liian tunnoton, kowa ja tórķeä!

„Minā tarķoitāń siķā herraa, joka eilen

huusti meidän takanamme," jatkoi hän tyvoneesti.

"Häntäkö," vastasin minä, "minun puolestani saat puhua hänen kanssansa, kuinka paljon tahdot — hän on vanha, itivanha!"

"Vai niin — ja olitko hän todellakin yksi niistä, jotka neljä viikkoa sitten olivat arolla?"

Minä nyökkäytin hänelle.

"Ja tuo vanhako antoi sinulle ne onnettomuuden taalerit?"

"Niin, Ilse!"

Minä menin itkunan luo ja katselin

ulos. Olin vähällä käyttäytyä naurettavasti — khyneleet nousivat silmiini. Ilse tiesi tosin, että minä itkin, kun hän oli liian ankara Heingsiä kohtaan; mutta se oli ihan toista, häntä vakastin minä ensimmäisestä lapsuudestani saakka — waan mitä wento wieras mies minuun koski? Mitä se minuun koski, että Ilse kutsui häntä keifariksi ja teeskentelewäksi nuoreksi herraksi? . . . Se oli todellakin naurettavaa — mutta Ilsen mielipide suututti minua kuitenkin vielä enemmän ja ihan toisella tavalla kuin hänen toruessaan vanhaa hyvää Heingsiäni.

XII.

Seuraavana aamuna herätessäni olin fangen kummallijella tuulella . . . Uudet waiutukset olivat edellisenä päivänä niin äkkiarvaamatta karanneet päälleni, että menin lewolle kuin päihtyneenä; aamu- sillä, kirkaana selkeänä aamuna, oli lewähtänyt sieluni selennyt, ja minä olin taas in arta sielisko, joka koetti paeta ihmäisilmiä johonkin synkkään turwapaitkaan. Itäänkuin lohduttajana lauloi ja wiserfi äkkiä pieni lintu minulle, keskeyttäen alakuloiset mietteeni. Luultawasti istui se itkunalaudalla ja minä surumielisesti hymyten arwelin, että se kentiesi oli tullut Dierkhostista, suoraan sen pihalla kaswawasta pihlajasta . . . Sywä aamuhiljaisuus keskeytyi suureksi kummas- tusekseni toisellakin tawalla. Seinän takana, misä kaappi seisoi, alkoi äkkiä sywä miehen ääni hitaasti weisata wirttä. Samalla aukesi owesi ja Ilse astui kunnellen khyntäkselle. Hän nyökkätti ääneti minulle hyvää huomonta ja jäi kädet ristissä seisomaan.

"Hurskas mies," lausui hän mielihymin, kun ensimmäinen wärssy oli loppunut, ja astui wuoteeni luo. "Tässä ta- losa asuu siis muitakin ihmisiä paitsi

isäsi, ja wieseläpä tämän miehen kaltaisia! . . . Eilen illalla näytti koko talo mi- nuosta niin pakanalliselta ja loihditulta —"

Hän waikeni, sillä ääni alkoi toisen wärssyn — suloinen liiritys ulkona itkunalaudan päällä oli lakannut. Ihmis- ääni oli karvoittanut pois pienen aron lau- lajan. "Niin, nouse ylös nyt, lapseni!" lausui Ilse, hurskaasti kuunneltuansa tois- tain wärssyä. "Tämä hawainto on mi- nulle aawetta rakkaampi. Mitä kaunis aamurukous! . . . Mottakaamme nyt työmme!"

Sitte weti hän ylös rulla-akuttimen ja meni ulos.

Minä hyppäsin wuoteestani. Ulkona säkenöiwät kultasäteet wedenpinnalla; puis- ta ja pensaista tippui kimeltämä aamu- kaste, riikinkukot ja fasaanit juoksenteli- wat ruohokentillä.

Minun puikutuessaani lauloi naapuri yhä edelleen.

"No hyvänen aika, laulaako tuo mak- sosta?" kysyi Ilse kummaastuneena ja otta wähän ryppysä, kun kuudennen wärssyn loputtua seitsemäskin wiesä alkoi. "Tuon- kaltaiseen laulamiseen suuttunee pian Ju- mala! . . . Sitä warten hän ei war-

maanlaan ole luonut ihanaa kallista aamuhetkeä!

Itse oli jo ollut ahkera. Hän oli saanut tyhjän omen amatuffi ja, huolimatta palvelusneidon kaikista tarjoutumisista, itse laittanut aamiaisemme — Itse „ei millään muotoa woinut juoda wieraan keittämää kahwia“. Suone oli jo laistu, wuode, jonka hän oli walmistanut itselensä sohvalle, oli pois ja pöydälle oli siinä järjestyttynyt neiti Fliednerin lähetämät kahwiastiat.

Minä koputin ujusti isäni omaa.

„Astu sisälle, Leonoraseni!“ kuului sisältä. . . Jumalan kiitos! isä muisti vielä kuitenkin minun olewan täällä eikä minun siis tarvinnut ilmoittaa nimeäni! Hän weti minut kynnysen yli, suuteli minua otsalle ja puolusti eilistä poisjaolooan sillä, että hänen täytyi wiipyä herttuan luona kello yhteentoista saakka. Itse ilmoitti hänelle aikomansa „hetken perästä“ keskustella neiti Fliednerin kansa siitä, mitä minun kansani olisi tekeminen, ja siihen isä mielellään myöntyi. Neiti Fliedner oli erittäin kunnioitettava nainen, arweli hän, ja se olisi hänelle mieleen, jos Fliedner pitäisi wähän huolta hänen pienestä tyttärestään; myöhemmin lupasi hän itse käydä hänen luonansa sitä pyhittämissä, waan silloin oli se mahdotonta, kun hänellä oli kiireitä töitä ja hänen täytyi kirjoittaa joka hetki.

Hän ei ollut liikimainkaan niin hajanmielinen kuin ylhäällä kirjastossa, ja waikka hän muutamana kerran kutsui minua äitiwainajani nimeltä ja hywin huolellisesti kysyi ikääni, huomasi kuitenkin kaikesta siitä hänen jo tottuneen minun jäämiseeni. Se rohkaisti mieleni jälleen. Hän piti minua yhä edelleen lädestä ja minä saatoin hänet kirjastoon asti, sillä hän oli tottunut juomaan aamukahwinsa siellä.

Etehisessä astui pittä, wanha herra ohitsemme. Hänen hiuksensa ja kaulahuiwinsa olivat lumiwalkat ja musta puku kiilsi kuin atlaska päiwäpaisteessa. Hän terwehti tosin sangen kosteliaasti, mutta hy-

win jäykästi, ja hänen waalean siniset silmänsä tarkastelivat oikein ylenkatseellisen ylpeästi isäni huolimattonta ulkomuotoa.

„Kuta se on?“ kysyin minä hiljaa, hänen nopeasti ja erinomattain arwoffaasti mennessänsä lammikon ohitse; kun hän äkkiarwaamatta ilmestyi, tunsin kuin terävän pistoksen sydämmessäni.

„Kauppahuone Claudiusen wanha kirjjanpittäjä“, wastasi isäni. „Hän on sinun naapurisi — etkö jo ole kuullut hänen laulawan?“ Zwallinen hymy näkyi hänen huulillaan, kun hän loi katseen laumain toisella puolella kaswawien pensaitten taakse katoawaan, hartaasen aamuweisaajaan.

Kaksi tuntia myöhemmin astuin minä samaa tietä Itsen rinnalla — me menimme katurakennukseen. Itse kantoi mummon arwopaperia sisältämää läkkilipusta mustan wiittansa alla. Hän oli lisännyt matkapukunsa tummilla, puumillaisilla formikkailla ja näytti siten sangen juhla-liseltä.

Ruuhokenttä oli tyhjä, waan sen sijaan oli elämä sitä wilkkaampi kukkatarhassa. Käsitärtyt narisimat hiebatulla tiellä, kukkapengerden välillä käweli työmeffoon puettuja miehiä, sitoen kukan toisensa perästä kimppeihin, ja ruusupensas-tojen takaa kurkisti monta päätä, meitä kummas-tuneena katsellen.

Tultuamme liki suuria kaswihuoneita, astui wanha kirjjanpittäjä ulos ovesta. Hän oli paljainpäim ja hänen kunnioitusta maatiwa, lumiwalka päänsä oikein hohti päiwäpaisteessa. Hän puhui nuoren herran kansa, joka, walmiina menemään kaupungille, käweli hänen wieresensä. He eiwät huomanneet meitä, waikka me ihan heidän takaansa poikkessimme lewelle tielle, joka wei muurisssa olewalle portille.

„Te olette huimapäitä, sekä te että sifarenne; te tähtäätte korkealle“ — lausui wanha kirjjanpittäjä.

„Mititkette meitä siitä?“

„Etikö pesä, misjä kaswoitte, kun-

nes pääsitte lentoon, kelpaa enää — minä olen kauan tietänyt sen!” jatkoi harmaapäinen herra vastaanotta toisen kysymyksen.

Hänellä oli puhuesanfakin hwyä ja kaunis ääni; mutta hänen lausumatapansa oli niin kummallisen leweä ja korotettu, kuin olisi hän pitänyt jol'ainoa sanaansa kullanpainavana.

„Sitä en juuri tahdo sanoa“, vastasi toinen, olkapäitään nykähdyttäen; „mutta eihän pitäisi olla niin paljoa masentamassa Charlottea ja minua, painamassa meitä seuraelämässä lyhyypainolla maahan ja olemassa vastuksina korkealle pyrkiesäni . . . Soipa waan setä ferrankin luopuisi tästä kauppuodista!“

Hän heilutti hienoa käwelykeppiänsä, siten lyöden kaunista tulipunaista neilikkaa niin kowasti, että se taittui ja lensi kauas tielle . . . Minä huudahtin hiljaa ja koetin ehdottomasti molemmin käsin kaulaani, juurikuin olisi kowa lyönti jätynyt minua niskaan.

Molemmat herrat kääntyivät. Minun pelästynyt nuotoni ja vielä enemmän liikuntoni houkutteli pilkallisen hymyn nuoren herran huulille.

„Ah, woiko aron prinssessa olla herkätuntoinenkin?“ huudahti hän kohteliaasti terwehtien ja nostaen lakkiansa kastanjakarvaisilta kähäröiltänsä. „Nyt olen luultawasti oikea hirwiö, raaka ihminen ja Sumala tiesi mitä kaikkea ja olen kadotettu iäksi päiwäksi“, jatkoi hän nauvaen ja katsellen minua siwultapäin; „minun ei nyt auta enää tehdä muuta kuin asettaa kukka kunniaipaikkaan“. Hän otti ylös neilikan ja pisti sen napinläpeensä.

„Se ei enää paranna pientä kukkarauffkaa“, lausui Ilse kuivasti, ohitse menessämme.

Herra nauvoi.

„Etkö teidän nimenne ole Ilse?“ kysyi hän weittikamaisesti.

„Teidän palvelijanne — Ilse Wichel“, vastasi Ilse kääntyen hänen puoleensa. — Se kuului pistäwältä kuin olisi kielen päässä ollut pippuria ja suola; mutta

mistä se olisi kuulunut, jos hän olisi tietänyt nuoren herran arolla yhdistäneen hänen nimensä — lohikäärmeesen!

Minä en woinut käsittää, mistä Ilse ylipään sai rohkeutta katsella niin itsetyösti, melkein huolimattomasti noihin ruskeihin silmiin, juurikuin oliswat ne luudansitojapojan, jolle hän Dierkhofissa lahjoitti aina leipäpalasen, ja laittoi hänet sitte matkaansa. Niin, Ilse oli uljas kuin sotamies, hänelle ei kukaan woinut wetää wertoja, ei kukaan koko maailmassa, minä kaikesta wähimmin, sillä minun arka sydämmeni sykki niin kowasti, että luulin wanhan firjanpitäjän sen huomaawan ja sentähden katselewan minua niin tutkivaisesti kireestä kantapäähän.

Luulempa nuoren herran tahtoneen esitellä meitä kumppanillensa; mutta Ilse ei wiipynyt; hän nyykäytti päätänsä ja kääntyi, ja minä tein tietysti samaten.

Herrat käweliwät hitaasti meidän peräsämme.

„Waunut tulewat tuolla kulmassa!“ sanoi nuori herra äkkiä seisahduen. „Niin, niin, owathan ne meidän hewosemme! Erkki setä palaa Dorotheenthalista!“

Se kiiruhtiwat askeleitansa ja saapuivat meidän edellämme pihalle samassa kun siewät waunut, katto alaslastettuna, ajoiwat sijalle portista. Wanha herra istui siinä ruskea hattu päässä ja siniset lasit silmillä. Hän oli juuri samannäköinen kuin arollakin, liikkui waan paljoa keweämmän astuesansa alas, kuin mitä minä, hänen tywenistä, wanhuuteensa sopiwista liikunnoistansa olisin osannut arwata.

„Hywää huomenta, setä!“ terwehti nuori herra, ja „Sinäkö se olet, Erkki setä?“ kuului Charlotten ääni erästä ikkunasta.

Wanha herra wiittasi terwehtien ylös sekä ojensi kätensä nuorelle herralle ja wanhalle firjanpitäjälle. Me menimme samassa huomaamatta ohitse, sillä wauujen sijalle ajaessa astui pitkä, woimakas mieskin matkalaukku selässä pihalle ja ojensi rukoilewaisesti hattuaansa.

Minä näin nuoren herran kohta ottaman esin kuffaronsa ja aivoman heittää suuren hopearahan hattuun, mutta setä lykkäsi anteliaan käden talaisin.

"Minkäläinen käsityöläinen olette?" kysyi hän kerjäävältä.

"Puuseppä".

"Oletteko hakeneet työtä kaupungissa?"

"Olen, armollinen herra, — kaikkialla! Mutta en ole saanut, en ollenkaan, ja Zumala tietää, että mielelläni tekisin mitä hyvänsä! — Minä olen tyllästynyt kulkemiseen!"

"Bai niin, — sitten voitte tulla minun luokseni; minulla on teille työtä" — hän osoitti ympärillä olevia laatikoita — "ja maksan hyvin".

Mies repi hämillään sekaantuneita hiuksiansa. "Siitä olen teille kiitollinen — mutta tekisi mieleni ensin mennä majataloon", lausui hän sammaltaen.

"Mene!" vastasi vanha herra lyhyesti ja kääntyi pois.

"Katso häntä waan, hänpä waasta on mies puolestansa!" arweli Ilse ihmetellen, astuessamme etehiseen, waan minä olin liikutettu. Kerjäläinen oli kurjannäköinen ja kuinka lyhyesti ja raa'asti häntä kohdeltiin! Eikö jo itsestään ollut kanheata, kun täytyi käydä mievon tietä! Sydäntäni kirkeli, kun tuon pitkän miehen täytyi niin nöyränä seisoa ylpeitten rikkaitten edessä! . . . Nuori herra oli kuitenkin paljoo laupeampi ja jalompi; kysymättä olisi hän antanut roponsa . . . Minua ei ensintään olisi kummastuttanut, jos puuseppä ei olisihtaan tullut takaisin — kukapa tahtoisi kohdata katsetta noista rumista, sinisistä filmälästä?

Charlotte oli sillä wälin nähnyt meidän tuleman pihan ylitse. Hän tuli alas ja tervehti meitä etehisessä. Minä en woinut kääntää silmiäni hänestä. Pieni pitkipäähine, keweä ja läpinäkyvä kuin hämmähäkin werlko, oli huolimattomasti heitetty tummankiiltävän pään yli ja ympäröi sädekehänä kauniita, waikka nuorelle immelle melkein liian suuria kasvoja. Hänen suuren wartalonsa ympäri liehui

runfaisja laskoffissa walkea aamupuku, joka ainoastaan kapealla wyöllä kiinnitetynä selwästi osoitti hänen uhykean muotonsa.

"Niotteko minun luokseni, aron prinsessa?" kysyi hän ystävällisesti tarttuen kurjaleimatta käteeni.

"Sittenmin teidänkin luoksenne, neiti; mutta ensin täytyy meidän puhutella neiti Fliedneriä," wastasi Ilse. Hänenkin silmänsä katselmwat mielihyvällä kauniista wartaloo — niin, suuruutta ja wahwuutta hänkin kunnioitti; kaikissa tapauksissa luuli hän aina tuommoisessa, leweitten hartioitten päällä olewassa suuresa päässä olewan yhtä wahwan tahdon kuin hänellä itsellään . . . Minä olin mielestäni niin pieni, yhtä mitätön kuin kahden tammen wälillä liehuwa höyhen, näitten molempien kookkaitten naisten rinnalla.

Charlotte pudisti nauraan päätänsä Ilsen suoralle wastaukselle ja awasi owen . . . Zumalan kiitos, meidän sifään astuessamme ikkunanloukosta noujewa nainen ei ollut kuitenkaan yhtä pitkä kuin minun molemmat äärimieheni! Neiti Fliedner näytti silkkipukuineen, walkoisine myssyhineen ja hienoine, wyöstä riippuwine kultawoitjoiheen yhtä hienolta kuin eilenkin etehisessä ja tuli ystävällisesti hymyillen meitä vastaan.

Minä waiwuin kohta alas Ilsen wiesreen wanhanakuisen karttuunisen sohwan pehmeisiin höyhentyynyihin; Charlotte puolestansa heittäytyi nojatwoliin, otti haukkuwaa sylkioiraa, joka juuri oli koettanut repiä palasta kalliista purwustani, kiinni niskasta ja torui sitä.

Ilse kertoi pitkittä mutkitta lyhyesti entisen elämäni. Pääni, täynnä hulluttusia, ruskeat käteni, jotka eiwät tahtoneet kutoa sukkaa ja woittamaton haluni juosta awojaloin, oliwat kuwan hirweät alkupiirteet, jotka kaksikuotisesta siwistysajan piti poistamaan . . . Minä istuin ääneti kuunnellen ja katselein suurta posliinikuwaa wastapäätä olewassa lasikaapissa; tuo hirweä olento nyhytytti wäsymättä päätään Ilsen nawafalle puheelle.

„Niin, niin, kaisen tämän täytyy muuttua!“ Sitten luin minä seinällä olevia loppumattomia awainriiviä — voi tais, mikä ääretön joukko suuria ja pieniä awaimia, ja neiti Fliednerin täytyi pieneessä, siwässä päässä muistaa, mihin kufin niistä kuului! Minä tustastuin ja rupefin pelkäämään taloa, johon kuului niin lukemattoman monta lukkoa ja awainta — ah, rakas, rauhallinen Dierk-hofini, jossa oli waan yksi portin awain, ja sekin usein jäi yöksikin wäantämättä!

„Mielelläni, sydämellisen mielelläni otan pienen neiti von Sasfenin siipieni suojaan“, lausui wanha neiti Ilfen lopetettua puheensa ja laskettua lätkkilip-paan paperineen pöydälle. „Mutta siinä täytyy miettiä monta asiata, erittäinkin rahaasia. Minä arwelen teidän tarwitsewan siinä herra Claudiuksen neuwoa —“

„Waan ei tänäpäiwänä, herran tähden, rakas Fliedner!“ keskeytti häntä Charlotte wilkkaasti. „Erkki sehdällä on tänään työtä entistä enemmän, hän oli wähdällä pakottaa onnettoman kiskallin työhön, mutta kiskallipä oli kyllin wiefas ja pakeni . . . Hän olisi valmis pistämään tyttö raukan tuonne pihakammariin ja antamaan hänen siellä koko ikänsä sitoa hautaseppeleitä kuivista kufista!“

Minä katselin häntä myökkänä kauhusta.

„Niin, niin, katsele minua waan pienofaiseni!“ lausui hän tarwastellen suuria, walkoifia, hywin hoidettuja kynsiänsä. „Näitä kymmentä formiraukkaa wapisen minä alinomaa, peläten, että nekin lähettäisiin pihakammariin!“

„No, teillä ei suinkaan ole syytä walitukseen, Charlotte“, arweli neiti Fliedner hieman teräwästi.

Ilfen kaswot piteneiwät. Waikka hän näytti äärettömän ankaralta, rakasti hän minua kuitenkin liian paljon kersästäjensä ajatusta, että hän jättäisi minut yksin wieraaseen kaupunkiin onnettomuuteen

. . . Niin, hän kuwaili taitamattomuuttani mitä tummimmilla wäreillä; mutta hänen täytyi myöskin myöntää itse olleensa syyppää siihen — hänellä ei ollut milloinkaan kylliksi woimaa eikä wakuutta pakottamaan minua työhön ja tulehuttamaan haluani wapaasti kulkemaan ulkona.

„Olkaa huoletta“, lohdutti häntä neiti Fliedner hymyillen. „Neiti Claudiusta humittaa wäliin kiiotella. Herra on ankara, waan ei tunnoton; te woitte huoletta neuwotella hänen kansansa“.

„No niin, koska sen wakuutate“, wastasi Ilse filminnähtäwästi huojetunna. „Minä en tiedä mistä syytä, mutta minulla on luottamusta häneen. Hänen kaswojansa en ole nähnyt — hän seisoi tuolla pihalla selkä minuun päin — mutta tyttö näki hänet neljä wiikkoa sitten arolla ja sanoo hänen olewan wanhan, ikiwanhan herran ja silloin hänellä tietysti on kokemusta maailmasta“.

Charlotte nosti kätensä ja purskautti nauruun.

„Erkki setä on warmaan erittäin kii-tollinen teille, armollinen prinsessani!“ huudahti hän ja neiti Fliednerkin katseli minua weitikkamaisesti.

„Ottakaa waan lippaanne ja seuratkaa minua!“ janoi hän Ilsele. Hän heitti witaan hartioilleen, järestä walkoifet kalwokkaansa ja silitti molemmin käsin twattoman fileitä, harmaita hiuksiaan.

„Siellä minunkin täytyy olla läsnä!“ huudahti Charlotte ja heitti koiran pehmeään makuuforiinsa.

„Amupuwusjako?“ kysyi neiti Fliedner kummastuneena.

„Tietysti, eikö se ole puhdas ja fileä?“ kysyi Charlotte nauraen ja weti peikkin edessä pitsipäähineen sywemmälle ottaan.

Wanha nainen nykähytti olkapäitään ja antoi meidän jälleen astua ulos synkään etehiseen. Hän awasi melutta was-taisessa päässä olewan owen.

XIII.

Minä olisin mieluummin kääntynyt taikaisin kynnnyksellä ja juossut ulos pihalle katjomaan, paistofo kesjaurinko tobella-fin wielä kirffaalla aamutaiwaalla . . . Niin kolkkoa ja kylmää oli ristikko-ikkunain takana! Kadun toiselta puolelta näkyi kylä walkoinen seinä ikkunasta, mutta se kimeltävä paikka wai kutti ainoastaan, että holwifatto ja ruskeat nahkatapetit näyttiwät wielä tummemmilta. Zofa hengähdyksellä saiwat keuhkot kuumaa, raskasta ilmaa, jossa mitkä kufat hywänjä olisimat näyttäneet surkastuneilta ja kuivilta.

Pitkän pöyhän wieresjä seisoj wanha kirjanpitäjä. Hän oli wetännyt harmaat, liinaiiset hihat käsiwarjihinsa ja järesteli pieniä paperitukfuja; hänen ympärillänjä työskenteli monta ihmistä.

„Hywää päiwää, herra Gähof!“ terwehti häntä Charlotte ja ojensi hänelle ohimennesjään wälinpitämättömästi kätenjä ihan samoin kuin ylioppilas terwehtii toistaan. Wanhus wastasi ystäwällisestii terwehdykseen — neiti Fliednerille kumarj hän yhtä kanteasti ja kylmästi kuin isällenikin.

Me astuimme suuren salintapaisen huoneen läwitse toiseen huoneeseen. Siellä oli ainoastaan yfji herra, wai kka monta kirjoituspöytä seisoj pitkin seinää.

Herra istui niin, että hän woi nähä kofa huoneen ja owenikin, mistä tulimme. Meidän astuesjamme sijälle nosti hän päätänjä; sitten nousi hän wahan kummastuneena ja läfji ikkunanloukosta, misjä hänen kirjoituspöytänsä oli . . . Hänellä oli kapeat, jalot, wahan waaleat kaswot.

Charlotte riensii meidän edellämme hänen tykönsä.

„Namupuwusfako, Charlotte?“ kysyi hän ja hänen suuret siniset, eläwät silmänjä katjeliwat kummastuneina Charlottea. Terme puna neiden postikisa eneni, peittäen kofa kaswot hiukfiin saakka.

„Di, setä, olethan yfjinäsi“, lausui hän rufoilewaisestii, katsellen pikaisestii ympärilleen. „Mä pidä sääntöjä niin tarkoin tällä kertaa — minun täytyy olla läsnä, kun saat miellyttävän uuden tuttawan“.

Minä olin jo aikoja sitten paennut Zfsen taakke.

„Tuo ei ole herra; jofa antoi minulle taalerit“, kuiskastii minä pelästyneenä.

Charlotten tarlat korwat kuuliwat sanani.

„Setä!“ lausui hän nauruen kuin hulku, „neljä wiikkoa sitte näki nuori nainen sinut Lyneburgin arolla, ja hän tahtoo nyt puhutella wanhaa, ikiwanhaa herra Claudiusta —“

„Ah, se on ihan sama, oletteko te se herra, jonka pienokainen on nähnyt, wai ette“, keskeytti Zlse wakawasti. „Minä tahtoisin puhutella herra Claudiusta, ja tehän se olette?“

Hän nyhkäytti päätänjä, tuskin huomattawasti hymyillen.

Ja nyt alkoi Zlse toisen kerran kerto- muksensa. Hän oli luultawasti oppinut sen ulkoa kuin pappi saarnansa; sillä suu käwi lakkaamatta kuin hyrrä ja hän puhui puhumistaan samassa järestyksessä kuin neiti Fliednerinkin luona.

Sill'aikaa olin minä piilossa naisten takana ja katjelin salaisestii herraa tarkemmin. Hänellä oli wanhan ruskeahattuisen korkea, solakka wartalo ja sama äänikin; waan se oli mahdotonta, että pää oli sama. Nuorekkaan, fileän otjan yllä aaltoiliwat waaleat, tuhankarwaiset käyhäret, jofa winosti sijään tulewassa walosja näyttiwät hopeanharmailta. Suurena wastatohytana näkyiwät ruskeat kulmakarwat kiiltämien hiuksien alta. Lujina ja wakawina ympäröiden siniset silmät, tekiwät ne hänen waaleat, ylewät, wai kkei kauniit kaswonsa miehuullisiksi ja woi- makkaisiksi . . . Minä huomastii, kuinka Zl-

sen puhnessa pieni ryppyh asetui hänen otsaansa; Ilsen kertomus suututti häntä silmännähtävästi eikä hänellä ollut vähintäkään halua sekautua koko asiaan; silloin tällöin katseli hän siwultapäin wieresjäsä olewia awatuita kirvoja; näky selwästi, että hänestä oli wastenmielistä tulla häirityksi, waikka hän kohteliaasti näytti olewan huomiollinen kuulija.

„Minä woin“, lausui hän kylmästi, kun Ilse hieman lewähti, „ainoastaan neuwoa teitä mitä pikemmin sitä paremmin lähettämään nuori neito oppilaitokseen —“

„Ei, setä!“ keskeytti häntä Charlotte. „Hirweätä olisi pafottaa tätä nuorta, yjoo olentoa, joka tähän saakka on nauttinut suurinta wapautta, laitokseen, misä kaikki luonteet muodostetaan saman kaawan mukaan! Elämä opetuslaitoksessa on hirweä!“

„Onko se hirweä, Charlotte?“ kysyi hän kowin kummasuneena. „Ja sinä olet wiettänyt melkein koko elämäsi semmoisessa paikassa! . . . Miksi et milloinkaan ole sitä sanonut?“

Neiti kohotti olkapäitään. „Mitä wakitukset olisimat auttaneet?“ kuului jotenkin katkerasti hänen huuliltansa.

Herra Claudius loi häneen ankaran ja läpitukenman katseen, waan ei lausunut sanaakaan. Samassa aukeni owi; wanha kirjanpitäjä astui sisälle ja häntä seurasi kookas, hywin kaunis nuori mies. Wiimein mainittu säikähti silmännähtävästi naisten läsnäolosta ja aikoi peräytyä.

„Astukaa waan sisälle!“ kehoitti herra Claudius. Hänen kulmafawansa wetäytyiwät hieman ryppyyh; hän otti kellon taskustansa ja näytti sitä tulijalle. „On jo kowin myöhään, herra Hellborf“, lausui hän kylmästi.

Charlotte wastasi nuoren miehen terwehdykseen ylvästi ja huolimattomasti nyykäyttään päätään; mutta sedän sanoista tuli hän tulipunaiseksi ja loi häneen wihaisen silmäyksen.

„Suokaa anteeksi, herra Claudius; toinen weljeni lapista sairastui muutama

tunti sitte sangen kowasti,“ puolustihe nuori mies hiukan epäwakaifella äänellä ja istahti kirjoituspöytänsä eteen.

„Minun on häntä säälä — onko henki waarassa?“

„Waara on, Jumalan kiitos, ohitse.“

Herra Claudius kääntyi taas Ilsen puoleen. „Minä en tiedä, millä tawoin woin teitä tässä asiassa auttaa“, lausui hän. Herra von Sasfenia ei millään tawoin woi waatia pitämään filmällä — kuten itse sanotte — jotenkin laiminlyödyn nuoren neiden opetusta —“

„Sen minä kyllä mielelläni teen!“ keskeytti neiti Fliedner.

„Ja minäkin“, lisäsi Charlotte wilkkaasti.

„Pääkshymys on pienen omaisuuden hoidosta, joka perinnön kautta on tullut neiti von Sasfenin omaksi“, lausui wanha neiti.

„Mutta senkin woisi minusta katsoen hänen isänsä hoitaa.“

„Hän ei millään muotoa juostu siihen“, wastasi Ilse kiirunsti. „Ja se onkin minulle mieleen, kun — kun“ — hän waiteni hetkeksi ikäänkuin hieman hämillään etsien sopiwa sanoja — „no niin, kun hän aina ostelee säretyitä kiwikuwia ja astian palasia“, lisäsi hän päättäväisesti.

Hän laski lippaan pöydälle ja awasi kannen. Herra Claudius otti paperit ja rupefi niitä tutkimaan.

„Mäitten joukossa on monta kofkolippua, joista ei enää saa rahaa; mutta welkasetelit owat hywiä“, sanoi hän lastien ne takaisin lippaasen. „Ja minäkö sitis hoitaisin rahat? . . . Tahdotteko, että kasnut pannaan pääomaan?“

„Niin, niin, säästääkin niin paljon kuin mahdollista!“ kehoitti Ilse. „Mutta tohtori on kowin hajamielinen ja sentähden olisi hywä, jos tyttö wäliin saisi muutama groschenin pieniin tarpeifinsa.“

„Miesä nuori neiti on?“

„Mutta näyttähtykää toki kerran!“ sanoi Charlotte minulle. Ennenkuin ehdin hiiskuaakaan, otti hän hatun päästäni, silitti itsepintaista tukkaani molemmilla

käsilään ja rupesti taluttamaan minua olkapäästä eteenpäin melkein kuin lasta, jonka pitäisi lausuman ulkoa opittu nimipäiväruno. Sillä kertaa astuin kuitenkin wallan ujustelematta esiin. Tymentä kauppiamestä minä en ensinkään hävennyt — minä katselin häntä filmiin yhtä wiattomasti kuin vanhaa herraa arolla. Kuulenpa, että minulla olisi ollut rohkeutta vastustaa häntä, jos hän olisi ruvennut puhumaan kiviästä haudanseppelleistään.

Samassa kun filmämme kohtasivat toisensa, huomasin hänen tuntewan minut — hän oli siis kuitenkin siilasilmäinen mies.

„Tobellakin! Kummallinen pieni tyttö, joka ei milloinkaan ollut nähnyt rahaa!“ fanoi hän kummastuneena.

„Niin, setä, aron prinsessa, kuten Dagobert fanoo, pieni wapaa leivo, joka heitti rahanne jalkojenne eteen eikä niin waan anna sulkea itseään häkkiin!“ huusi Charlotte nauruen. „Nyt, pienofaiseni, täytyy sinun kunnioittavasti terwehtiä tuota vanhaa herraa!“

Herra Claudius punastui äkkiä hie-man. „Ei mitään sopimatonta pilaa, Charlotte!“ fanoi hän yhtä watawasti ja anlaraasti kuin hän oli nuhdellut Dagoberttiä tuossa onnettomassa kenkäjutussa.

„Teidän tahtonneko on, että rahat jätetään minun hoidettawakseni?“ kysyi hän minulta ystävällisesti.

Minusta tuntui niin kummalliselta tieto, että ensi kertaa olin rahan omistajana, että nauroin.

„Owatko ne tobellakin minun omiani!“ kysyin minä.

„Tietysti, kenen sitte?“ fanoi Ilse närkästyneenä.

„Kuuluwatko ne minulle samalla tawalla kuin läteni tahti filmäni! Saanko menetellä niiden kanssa kuin tahdon?“ kysyin minä melkein hengittämättä mielen ponnistuksesta.

„Ette, niin wapaamielisesti ette vielä saa niiden kanssa menetellä“, lausui herra Claudius — hänellä oli sama lempeä

ääni kuin arollakin. „Te olette vielä liian nuori . . . Jos minä hoidan pa-perinne, täytyy teidän myöskin tehdä ti-liä kaikesta, mitä minulta pyydätte“.

„Silloinhan ei ole mitään hyötyä niistä“, fanoin minä surullisesti ja alakuloisena.

„Oliko teillä jokin erityinen pyyntö?“ Hän kumartui minun puoleeni katsellen minua kysymäisesti.

„Oli, herra Claudius, waan minä en tahdo lausua sitä — te ette kuitenkaan sitä täytä“.

„Wai niin — hui, mistä sen päästätte?“ kysyi hän tyweneesti.

„Siitä, että minä näin teidän lähettävän pois köyhän kirjallirauhan ilman awutta“.

„Te tahdotte siis auttaa jotakuta!“ Hän pysyi huolimatonna. Minun wäliäinen moitteeni ei ensinkään häntä liikuttanut.

„Mitähän nyt on juolahtanut lapsen mieleen?“ huudahti Ilse kummastuneena. „Ketä sinä tahdot auttaa? Etihän tunne ketään koko awarassa maailmassa!“

„Ilse, sinä tiedät sen“, fanoin minä rukoilewaisesti. „Sinä tiedät aiwan hywin, kuka nyt on hädässä ja kenties laskee joka tunnin, kunnes rahoja saapuu Hannoverista —“

„Kuuleppas Lenore, jos ryhdyt siihen, niin loppuu pian kaikki“, keskeytti hän minua. Hän oli niin suuttunut, ett'en milloinkaan ennen ollut häntä nähnyt seumoisena, „ei grosheniakaan anneta pois!“

„No, pitäkää sitte rahanne!“ tiuskasin minä kiwaasti; kysyneet himmensiwät näköäni. „Waan en minäkään ota niistä grosheniakaan — en koskaan, usko se, Ilse! . . . Ennen istun minä pihakammarissa ja sidon hautaseppeleitä ja kulkafimppuja herra Claudiukselle!“

Hän katjeli minua. „Kuka on jo ehtinyt kertoa teille pihakammarista?“

Minun filmäni etsiwät ehdottomasti Charlottea, joka punastui ja hmyyli.

„Charlotte laski leikkiä, herra Clau-

dius!" sanoi neiti Fliedner lempeästi puolustaan. Kun minä purskahdin itkunsa, laski wanha neiti kohta käsiwar-
teensa minun ympärilleni ja veti minut hellästi luoksensa. Ilse sitä wastoin suut-
tui yhä enemmän minun „lapsellisuus-
destani". Hän laski suuren työstä kar-
kean kätensä raskaasti ja lujasti lätkilip-
paan kannelle, kuin olisi se siten suojeltu
kaikilta ryöstäjiltä.

„Herra Claudius, älkää koskaan salliko
Lenoren lähettää pois rahaa!" varoitti
hän hartaasti. „Muistakaa, että jos hän
sen kerran tekee, niin on koko hänen
perintönsä kadonnut! . . . Minä en voi
sitä tarkemmin selittää — se on itävä
perhesalaisuus, jonka täytyy olla hauda-
tuna . . . oi Herra Zumala, miksi pa-
kottaa noin nuori tyttö minua puhumaan
siitä vieraille ihmisille! . . . Sanalla
janoen, tässä on kysymys sukulaisesta,
joka on tuottanut häpeän toisensa perästä
koko perheelle, sukulaisesta, joka on hy-
lätty —"

„Tunnetteko sen sukulaisen?" kysyi
herra Claudius, kääntyen minun puoleeni.

„En, minä en ole koskaan häntä
nähty ja sain vasta neljä viikkoa sitte
tietää, että hän on olemassa —"

„Pyytääkö hän apua?"

„Pyytää, kirjeessä kuolleelle mummo-
leni . . . Hän on antautunut näytteli-
jain pariin, sanoo Ilse, ja hän on lau-
lajatar —"

Tumma puna lensi herra Claudiuksen
kasvoihin. Hän pani wieresfään ole-
wan kirjan kokoon.

„Mutta hän on kadottanut äänensä,
ihmeen kauniin äänensä!" jatkoin minä,
koettaen tuskastuneena ja rukoilevaisesti
katjella häntä silmiin — hän kääntyi
pois. „Kuinka hirveätä lieneekään, kun
tahtoo laulaa ja ääni pettää! . . . Ilse,
sinä olet kuitenkin niin hyvä, kuinka voit
olla auttamatta, kun toinen on hädässä!"

„Kuinka suuren summan tahtoisitte?"
keskeytti herra Claudius lempeällä, tywe-
nellä äänellään minun innokkaat rukouk-
seni.

„Pari sataa taaleria", vastasin minä
rohkeasti.

Ilse löi kätensä yhteen.

„Ette armattavasti aavista, kuinka
paljon rahaa sinä on", sanoi herra Clau-
dius.

Minä pudistin päätäni. Olsoon kuinka
paljon hymänsä. Minä annan ne mielel-
läni — jos hän waan saa äänensä ta-
kaihin.

„Niin, sen kyllä uskon!" nauvoi Ilse
katkerasti. „Tuommoinen lapsi kuin sinä
tahtoo tehdä oman mieltensä mukaan eikä
huoli seurauksista!"

„Minä annan teille rahat", lupasi herra
Claudius.

Ilse oikein kirkasti kuullesjansa sen.

„Olkaa huoletta. Kyllä minä toimit-
tan, ett'ei neiti von Sassen siitä joudu
wahinkoon — minä siitä vastaan!" Hän
otti neljä seteliä kirjoituspöydällä ole-
wasta lippaasta ja antoi ne minulle.
Sitten kirjoitti hän nopeasti muutamia
sanoja paperille. „Olkaa hyvä ja piir-
täkää nimenne tämän kuitin alle", lau-
sui hän antaen minulle kynänsä.

„Se täytyy Ilsen tehdä — minä kir-
joitan liian huonosti", vastasin minä
roskeasti.

Salainen hymy näki Claudiuksen huu-
lissa.

„Se ei olisi säännöllisesti tehty. Jos
minä annan rahat teille, ei Ilse rou-
wan allekirjoitus kelpaa . . . Taidat-
tehan toki kirjoittaa nimenne?"

„Taidan kyllä, mutta saatte nähdä
sinä oikeata harakantallustusta".

Minä kiipesin topatulle kirjoitustuolille,
jonka hän ajetti minulle pöydän eteen ja
katjelin tyhtywäisenä neiti Fliedneriä ja
Charlottea, jotka molemmat nauvoivat.
Miten hullunkuriselta lieneekään pieni
tyttö, suuri raatimiehen kaulus kaulasja
ja keshyttömät kähävät häilywinä, näyttä-
nyt suurella, kunnioitettawalla kirjoitus-
tuolilla ja paksun, wafawan kirjan edessä,
jonka yli hänen pieni nenänsä tuskin
ulottui! . . . Minä nauvoisin heidän kans-
sansa, ah, oikein sydämeni pohjasta! Minä

olin niin fanomattoman onnellinen, että olin voittanut rahajumman tähdilleni.

Herra Claudius nojasi kätensä kirjoituspyyhtää vastaan, niin että hän oli ihan erillään toisista. Minä tartuin kynään ja rupestin maalaamaan L:ää. „Mutta ei se noin käy“, lausuin minä huomatesani hänen katselewan minua. „Käsiäni ette saa tarkastella.“

„Wai niin, onko se kielletty? Saanko luwan kysyä, mistä syystä?“

„No, ettekö sitä itse huomaa? Sentähden, että ne ovat niin ruskeat ja rumat“, vastasin ujostelematta ja hiukan närkästyneenä, että hän pakotti minun itseni sitä ilmoittamaan.

Hän kääntyi nauraen toisaalle ja minä rupestin jälleen kirjoittamaan — mutta olipahan siinä nimesä liian monta kirjainta! Silloin aukeni omi ja nuori herra astui kiireesti sisälle. Tulipunainen neilikka hehkui minua vastaan kuin tulipallo — minä pudotin kynän ja peitin kasvoni käsilläni; minusta tuntui, kuin olisi koko maailma pyörinyt edessäni.

„Setä“, huudahti hän kiireesti, „minä olen sopinut kreivi Kellin kanssa hinnasta — ainoastaan wiisi Louisdoria määräämäsi hinnan yli . . . Suostutko siihen? Ja etkö tulisi Darlingia katsomaan? Minä olen tuottanut sen tänne pihalle.“

„Herra Helldorf tervehdi sinua, Dagobert“, sanoi herra Claudius vastaanotta hänen puheesensa ja osoitti nuorta kirjoittajaa.

Dagobert nyökkäytti huolimattomasti päätänsä tervehdykseksi ja astui, nähtävästi kummastuneena ja huwitettuna minun näöstäni, lähemmäksi.

„No kaitkiansa, Dagobert, hemmoiteltu neilikka napinreiässä?“ huudahti Charlotta lyhden kätensä yhteen. „Kuinka se on saanut senkaltaisen kunnian?“

Dagobert nauvoi merkittävällisesti ja katseli minua weittikamaisesti. Ilse ymmäräsi hänen katseensa, joka paitsi sitä ei woinut jäädä keneltäkään huomaamatta.

„Oh, älkää ollenkaan luulotelko meille,

että pienokainen tuossa olisi antanut teille kuffajen!“ lausui hän kiihasti. „Herra on meidän nähden kepillänsä lyönyt kuffa raukan poikki ja antaa sen nyt vielä kuffajasti surkastua nappinsa reiässä“, ilmoitti hän yleiseksi huwiksi ympärillä seisowille.

Nuori herra kohotti olkapäitään ottaen osaa toisten nauruun.

„Mutta kuinka on, Erkki setä, etkö tule hevosta katsomaan?“ kysyi hän, jättäen kuffajutun siksensä.

„Käräsiwällisyhyttä! Ensin täytyy meidän päättää raha-asia. — No, kuinka käy?“ sanoi hän, kääntyen minun puoleeni ja asetantuen entiselle paikalleensa.

Kynä oli vielä kuitin päällä. Minä kätin yhä waan kasvoni käsiini, sillä minä tunsin olewani tulipunainen.

„Minä en woi“, kuiskahti hänelle.

„Mene ulos, Dagobert, ett'ei mitään häiriötä tapahdu pihalla“, käski hän. „Minä tulen heti paikalla perässä.“

Nuori herra läksi huoneesta.

„Niin, kirjoittakaa nyt“, sanoi herra Claudius rauhoittaen ja katsoi sinisilmilään wakawasti, mutta ystävällisesti minun punaisiin poskiini.

Minä lopetin viimeiset kirjaimet ja annoin hänelle paperin. Samassa tartuin hänen käteensä — ensi kerran elämässäni wieraan ihmisen käteen. „Minä kiitan teitä sydämestäni!“ sanoin hänelle liikutettuna.

„Mistä sitte?“ kysyi hän hywäntahtoisesti, wälttäen sekä kiitostani että kättäni. „Me olemme waan joutuneet asia yhteyteen, eikä siitä tarwitse kiittää.“

Minä astuin alas ja kiersin käsiwarteni Ilsen kaulan ympäri — hänen hylkkä katsantonsa huolestutti minua äärettömästi. „Ilse, älä ole suuttunut“, rufoili häntä. „Sen täytyi tapahtua. Katso, nyt woin taas nukkua rauhallisesti.“

„Niin, niin, Ilse on nyt lykätty syrjälle, eikä hänellä enää ole mitään sanomista“, sanoi hän lykkäämättä minua luotansa. „Wai niin, sen täytyi tapahtua. Wiwan kernaasti minun puolestani — mutta minä en vastaa seurauks-

fiista . . . Krossa et taitanut wieraan kuullen lukea kolmeen, waan nyt, kun on tyshymys oikkujesi täyttämisestä ja kun huomaat toisten olewan sinun puolellasi, taibat lörpötellä ja lawerrella kuin harakka, ja postkesi owat kuumat kuin paistetut omenat . . . Siunauksesi ei tämä tapaus ole — muista se; waan minun luokseni et silloin saa tulla walittamaan.”

Hän irroitti käteni kaulastansa, otti minut kädestä ja aikoi lähteä huoneesta.

„Dbottakaa!” huudahti herra Claudius, joka sillä wälin oli istahtanut kirjoitus-pöytänsä eteen ja kirjoitti nopeasti jotakin paperille. „Miotteko jättää neiti von Sasfenin omaisuuden ihan kuititta minun haltuuni?”

Siinä muuttuivat Ilsen postket wuorostansa kuumiksi kuin paistetut omenat. Hän häpesi, että oli unhottanut kaiken warowaisuuden, hän, tuo ajatteluwainen, „joka ei milloinkaan tullut hämille.”

„Siihen owat ainoastaan hywännäköiset kaswonne syhyvät, herra Claudius — joltakulta toiselta en misjään tapauk-

sesja olisi unhottanut pyhää kuittia”, puolustihe hän häweten ja otti paperin haltuunsa, kun minä samalla iloisesti pistin setelit taskuuni; nekin olisimat jääneet pöydälle herra Claudiuksen muistutamatta — tuo ankara toimimies lienee saanut kauniin käsitöksen arolaisista.

„Herra Zumala tuota inhottawaa tuhantarkkunta!” huudahti Charlotte ulkona etehisesä. „Itkäänkuin ei koko maailma tietäisi, ett’ei kaupahuone Claudius milloinkaan tahraisi mainettaan mitättömän parin tuhannen taalerin tähden! . . . Mutta kuitenkin waativat he allekirjoitusta jokaisesta siemenestä ja äyristä!”

„Ärestystä täytyy noudattaa — kenties opitte sen kerran ymmärtämään”, wastasi neiti Fliedner nenäliinallaan pyhien liinaan, johon ensimmäisesä huoneessa oli tarttunut hiukan pölyä.

Nuori nainen heitti päätänsä taaksepäin. „Menkäämme nyt Darlingia katsomaan!” huudahti hän wastauksen asemasta ja riensi rappuja alas pihan owelle.

XIV.

Piha oli tyhjä. Sitä wastoin oli puutarhan portti selkiselällään ja sieltä kuului melua ja huutoa, itkäänkuin juoksi ihmisiä ja eläimiä siellä ebestalaisin.

Herra Claudius tuli kohta meidän peräsämme. Hän kuunteli tuokion aikaa kummastuneena melua, sitten riensi hän ennen meitä puutarhaan.

Sydämmeni sykki tuskasta ja sääliwäisyydestä, kun näin awomaisesta portista, mitä oli tapahtunut . . . Pelästynyt heimonen riehui kulkapengermillä. Salaman nopeasti riensi solakka eläin, jonka kiiltävän selän auringon säteet wärjäsiwät puhtaimman kullan karwaiseksi, suuren kulkakentän yli, harjaansa heiluttaen ja huimasti hirnuen wapauden ilosta, pilka-

ten kaikkia takaa-ajajiansa. Todellisella riemulla sottiwat sen kawiots awaraa leukoijakenttää, sitte lensiwät ne häwittäväisesti suuren kaswihuoneen lasiruutuja vastaan. Waahoisena ja pelästyneenä lasten kilinästä seisoi kultarantio filmänräpähksen aikaa ihan hiewahtamatta, mutta filmänräpähksen waan — nuolen nopeasti kääntyi se jälleen ja syöksi eteenpäin tuhansilla kufilla koristettua ruusufäleistöä kohti, joka heti kaatui maahan.

Raikki puutarhan työwäki, siellä työsentelewät työmiehet, molemmat kirjanpitäjätkin, jotka oliwat kuulleet melun konttoriin saakka, ynnä Dagobert ja nauhoilla koristettu tallirenkki, juoksentelimat ebestalaisin ja jo riensi Charlottekin, joka sii-

hen saafka oli säihkyin silmin seisunut minun rinnallani, puutarhaan.

Ikäänkuin maasta nousseena ilmestyi äkkiä korkea, voimakas nainen valkoisessa liehuwassa puvussaan keskelle tietä, jota pitkin eläin hurjasti lensi. — Se wa-
wahiti tawattomasta näöstä, ja hypähti kuorskuen syrjälle, mutta taitawalla ja nopealla liitunnolla tarttuivat rohkean naisen molemmat voimakkaat kädet lu-
jasti ohjiin ja hän laahasi hewosen ja-
loisja muutaman askeleen, kunnes pelas-
tajia kaitkialta tuli hänelle awuksi.

„Charlotte, sinä olet uljas nainen!“
huudahti Dagobert hengästyneenä, mutta
ylpeästi, ja riemuiten sekä pitkittä mut-
fitta suuteli sijartaan otsalle. Hänen
wieresfään seisoi nuori kirjanpitäjä —
kalman kalpeana ja ujona, — hän oli
ensimmäisenä rientänyt hänelle awuksi...
Minä näin Charlotten luoman katseen
nuoreen mieheen ja punastuwan; mutta
heti kääntyi hän niin wälinpitämättö-
mästi kuin olisi halwekstiwa „ah, jouta-
wia“ kuulunut hänen huuliltansa.

Kaikki ihmettelivät ja kiittivät yksimielis-
esti hänen woimaansa ja uskallaisuuttaan;
minä olisin mielelläni tahtonut suudella
hänen woimakkaita käsiään — ainoastaan
herra Claudiuskella, hänellä waan ei ollut
kiittäwää sanaa hänelle.

„Kuka awasi puutarhan portit?“ kysy-
i hän ankarasti, astuen wäljoulkoon,
joka heti funnioittawasti wetäytyi syr-
jään.

„Minun piti wiemän uusia kuffia
pankkiiri Tresjelin luo ja kaffi miestä oli
minulla apuna suuria purilaita kanta-
massa, sentähden täytyi molempien portti-
puolikkaitten alla auki“, wastasi lempeän
näköinen puutarhuri, joka eilen osoitti
meille tien. „Suultawasti pelästyi he-
wonen suuresta oleanteri-puusta, jota
kannoinme.“

Herra Claudius oli ääneti. Hän ei
lausunut moittiwaa sanaa Dagobertille,
joka oli tuottanut wieraan eläimen pi-
halle, eikä torunut renkiä siitä, ett'ei hän
pitänyt parempaa huolta eläimestä. Ei

edes puutarhasja tapahtuneesta häwityk-
sestä kuulunut moitetta. Hän katseli tar-
kasti waahstoista kultarautiota. Se oli
kaunis eläin, mutta siitä, miten se piti
päätänsä alhaalla ja sitte äkkiä nosti sitä,
woi arwata sen oikkuiseksi ja pahaksi.

Sillä wälin oli Dagobert hypähtänyt
sen seltään ja hewonen lensi ratsunieh-
neen äkkiä pihalle takaisin... Se oli
tobellakin kaunis näkö. Pyhhen, innok-
kaan wastarinnan perästä totteli eläin
herransa ja woittajansa pienintä wiit-
tausta.

Kuinta mitättömiltä näyttiwätkään kaikki
muut, filmiinpistäwän kaunis Helborffin,
hewosen selässä istuwan, kastanjauruska-
kähäräisen Tankredin rinnalla!... Li-
noastaan ratsuniehen posttiin äkkiä ko-
hoowasta punasta woi huomata, että he-
wonen wieläkin silloin tällöin salaa teki
wastarintaa; ensimmäitun jäntää wartalo
ei ilmaissut wähintäkään woimanponnis-
tusta.

„Setä“, huudahti hän, „suo Darlin-
gille anteeksi pahat tekonsja hänen hyvien
awujensa tähden!... Eikö hän ole kau-
nis? Katsele sitä waan! Kaunis, jäntewä
ruumis, pieni pää hienon kaulan päässä,
siwä kuin hento nainen ja kuitenkin ul-
jas kuin sankari... Setä! sen omista-
minen tekisi minut niin onnelliseksi!“

„Minua surettaa kowin, Dagobert,
sillä minä en osta sitä. Kreiwi ratfas-
takaan itse sillä!“ wastasi herra Claudius
ystäwällisesti, mutta wafawasti ja meni
katselemaan puutarhasja tapahtunutta wa-
hinkoa.

Yhdellä ainoalla hyppäyksellä oli Da-
gobert maassa ja ojensi ohjat pilkallisesti
hymyilewälle rengille. „We terweisiä
hera kreiwille ja sano, että minä wielä
tulen hänen puheillensa“, lausui hän hen-
gähtäen.

Renki ratfasti pois ja ympärillä sei-
sowat hajoiswot nopeasti töillensä.

Charlotte tarttui welsensä käsiwarteen
ja katseli häntä hellästi tummiksi puneh-
tuneihin kaswoihin. Hän weti hänet puu-
tarhaan, johon Ilse ja neiti Fliednerkin

jo olivat ehtineet ja nopein askelin astuivat särjettyä laswihuonetta kohden. Tyhkänään unhotettuna kävelin minä sil- lalle päin menewien wcljen ja sijaren jä- lestä.

„Eikö totta, siinä seisoin taasen kuin kurlitettu koulupoika?“ munnisi Dagobert kiivaasti hampaitten wälistä — hänen äänensä oli puoleksi tufahutettu, ikäänkuin wiha ja kiutku olisimat kurlistaneet hänen kurlkuansa. „Minua ei mitään kiwas- tuta niin kowin kuin tuo ulkokullattu tyhnyys kaikissa astioissa! . . . Hän ei ota ratsua kahdesta syystä, ensiksi sentäh- den, että hewonen hurjuudesaansa on me- nettänyt häneltä muutamain groshenin ebestä kulkawihjoja ja siementötteröitä, ja toiseksi sentähden, ett'ei hän poro-por- warillisessa ylpeydesjäsä tahdo saada te- kemistä ylhäisen myöjän kansa; ennen antaa hän ensitulewan juutalaisen pet- tää itseään . . . Mutta siitä ei tietysti saa kuulla hiiskaustakaan! Hän ei wirka sanaakaan eikä ole huomaawinaan wahin- koa, waan kostaan sen perusteettomalla kiel- lolla . . . Ja sitte tuo äkkirwaamaton hewoistuntijaksi teeskentelewäisyys! Nau- rettawaa! Hän, joka ei koskaan ole rat- tastanut muulla kuin omalla kirjoitustuo- lillansa; hän teeskentelee muka hymmärtä- wäisyhyttä hewosen arwostelemisessa —“

„Äläpä päätä siinä liian nopeasti!“ keskeytti häntä Charlotte. „Minä luu- len päinwastoin hänen ennen, eninmiten Pariisissa, wiettäneen aikansa ylhäisten tapojen mukaan, ei himosta — himoja hänellä ei ole, paitsi työhalua — waan kentiesi sentähden, että se oli sen ajan tapa, mikäli minä tiedän!“ Hän kohotti olkapäitään ja katseli taakseen ruusu- leistä, jota par'aikaa herra Claudiuksen johdolla taasen nostettiin pystyyn.

„Tuota kylmäkiskoisuuden ja apriko- misen teräskilpeä vastaan emme me kum- pikaan woi mitään!“ jatkoi hän osoittaen setäänsä. „Silloin ei ole muuta jälellä kuin purra hampaitansa, laskea kätensä lewottomalle sydämellensä ja odottaa, kun- nes wapauden päiwä meille koittaa.“

Hän huomasi minut kääntyessjäsä ja ojensi minulle ystävällisesti kätensä mi- nua taluttaakseen. Dagobert sitä was- toin säikähti minut nähdesjäsä; silmin- nähtävästi oli hänelle sangen wastenmie- listä, että olin kuullut hänen puhettansa . . . Jospa hän waan olisi taitanut lu- kea minun sydämesjäsäni! Sormeni puser- siwat taskusani olewia pankin seteliä — minä olisin mieluummin heittänyt ne ta- kaisin ruusu-aleiston wieresjäsä seisowalle miehelle, kuten arolla taalerit hänen jal- kojensa juureen, tuon jäälohkareen eteen, joka teeskennellen hellää ystävällisyhyttä ja hywyhyttä, kuitenkin kohteli näitä iha- nia nuoria hirmuwaltaisesti ja antoi hei- dän kokea mahtawuuttansa . . . Eikö heillä siis ollut ketään muuta maailmas- sa kuin tuo wanha, kowasydäminen setä? . . . Minä olin, heidän tietämättänsä, heillä innoikkaana liittolaisena.

Charlotte käweli hitaasti minun wie- resjäsäni ja sanoi tahtowan- sa ottaa erään kirjjan kirjastosta.

„Tule tänne pienokaiseni“, sanoi hän laskien käsiwartensa hartioilleni; — hän weti minut, astuesjamme eteenpäin, niin liki itseään, että minä tunsin hänen sy- dämensä wahwan, nopean sykkimisen. „Minä pidän teistä. Teistä on mielen- lujutta ja uljas syhdän sykkii pienokais- ruumiisjäsanne . . . Tarwitseehan siihen- kin rohkeutta, että woi katsoa Erkki se- tää silmiin ja pyhtää häneltä jotakin.“

„Eikö teillä siis ole isää, ei edes mum- moakaan?“ kysyin minä hiipien häntä likemmäksi ja ujusti katsellen hänen iha- niin kaswoihinsa, joissa wielä näkyi äs- keisen liikutuksen jälkiä. Minulle joutui silloin mieleen, että minäkin olisin woi- nut olla onnellinen lapsi mielisaira- an mummoni luona.

Hän katseli minua hymhillen. „Ei, prinsesjäsäni, ei edes mummoakaan, jota olisi woinut jättää winulle yhdeksäntu- hatta taaleria — oi Zumala, miten mie- llessäni heittäisin kahleet luotani! . . . Me jaimme sangen pieninä orwoiksi. Isäni kaatui 1844 Islyu tappelus- sa

Marokossa — hän oli ranskalainen upseeri. Hänen lähtiesänsä Ranskasta olin vielä kapalolapsti — minä en edes tiedä, minkä näköinen hän oli —”

„Kentiesi herra Claudiuksen — eikö hän ollut hänen veljensä?”

Hän seisautui, weti käsiwärtensä takaisin sekä löi nauruun pureskahtaen kätensä yhteen.

„No, hywäinen aika kuinka eriskummallisen wilpitön te olette! . . . Claudiusko Ranskan sotapalveluksessa! . . . Tämänkö tuitikunniotettawan saksalaisen kauppuhونهen poika! . . . Sehän wasta olisi saattanut sen pölkkyää-omistajan wapisemaan! . . . Ei, ei meissä ole hituakaan tuosta alhaisesta alkuaineesta! Dagobert ja minä olemme ihan ranskalaisia, ranskalaisia sydämemme pohjasta! . . . Jumalan kiitos, meillä ei ole pisaaraakaan tuota kalanwertä suonissamme! . . . Ottolapsta me olemme — Erkki setä on ottanut meidät, Jumala tietä mistä syystä — waan warmaan ei säälisyydestä! . . . Tämä kuuluu luultawasti hirweältä minun suustani, mutta minä en woi muuta uskoa.”

Hän laski taas kätensä minun ympärilleni ja käwinme hitaasti eteenpäin.

„Tämä ottaminen olisi itsestään hywin jalo ja kiitettävä, enkä minä warmaan olisi viimeinen häntä siitä kiittämässä”, jatkoi hän, „ei juuri sinä kohdasja olisi suurin itsewaltaisuus. Hän on pakottanut meitä ottamaan hänen nimensä — waikka meidän oma nimemme on Mericourt, täytyy meidän kutsua itseämme Claudiukseksi, kirjoittaa itseämme Claudiukseksi . . . Claudius, mikä kauhean kauhea poroporwarillinen nimi! . . . Jos se misjään tapauksessa wastaiksi saksalaisia kormia loukkaawaa Mericourt nimeä, pitäisi sen edellä kumminkin oleman tuo pieni sana „von”. Meillä ei ole wähintäkään kiitollisuuden syytä siitä wäkinäisestä muutoksesta! Se on ripustanut kauppiaan kyltin otsaamme ja on Dagobertille erinäiseksi wastukseksi hänen kotiesaan kohota korkeammaksi upseeriksi.”

„Onko hän upseeri?” huudahti minä kummastuneena. Neiti Streit oli monesti kertonut minulle upseerien kirjawista puwuiista ynnä kiltawista napeista ja sanonut heidän usein käyneen wanhempieni luona.

„No, kummastuttaako se teitä niin suuresti? . . . Todellakin, te ette ole vielä nähneet häntä luutnantinpuwussaan! Mutta minusta pitäisi jokaisen tuntea hänet siwilipuwusfakin sotamieheksi. Rykmentti, misjä hän palwelee, on B:in kaupungissa ja hänellä on nyt muutama kuukausi warkawapautta . . . Minä olen ylöpeä Dagobertista. Me olemme yksimieliset ja täydellisennämme toistamme enemmän kuin sisarukset tavallisesti. Me rakastamme toistamme kentiesi sitä enemmän sentähden, että olemme niin kauan olleet eroitettuiina. Minä olen kolmevuotiaasta elänyt kaswatuslaitoksessa aina siihen asti, kunnes kaksi vuotta sitte sieltä pääsin ja welsjeni ensin eräässä professoriperheessä ja sen perästä kadettikoulussa.”

Me saawuimme Karolinenlustin edessä olewalle kentälle.

„Tule tänne, Hans, tule!” huusi Charlotte. Kurki, jota nytkin seijoi lammikon rannalla, kiiruhti hänen luoksensa kuin tulinen rakastaja; kaikilta tahoilta riensi riikinkukkoja ja pikkukanoja ja siellä täällä wilahti fasaanikin, waan juoksi taas heti pensastoon piloon — minun läsnäoloni pelotti noita arkoja elämiä.

„Katsokaa tätä anjaitsematonta rakautta kaikialta!” nauvoi Charlotte. „Sen olen todellakin waiwatta saawuttanut! minä en koskaan anna niille mitään enkä hywäile niitä ja kuitenkin seurawat ne minua askel askeleelta heti kun kuulewat ääneni. Eikö se ole kummalista?”

Minua ei se ensinkään kummastuttanut. Olinhan minä itsen hywäilyh sylkioiran kaltajena juossut innostuneena hänen peräsänsä. Minä olin vielä aivan kofematon ja hymärtämätön, woiakseni sowitzaa hänen tenhowoimaansa

hänen luonteensa eri kohtiin. Rakkisissa tapauksissa olivat hänen käytöksensä tavaton lujuus ja voima ynnä wafawalla kimakalla äänellä lausutut sanat se taikavoima, joka pääasiallisesti minuun niin waitutti ja minut waltasi, että pidin hänet itsensä ja kaikki hänen sanansa totisena ewankeliumina. Että hän taitaisi hairahtua ja olla wääräsä, ei silmäwäpähäykseksikään joutunut mieleeni.

„Mihin owat tuolla asuwat ihmiset lähteneet?“ kysyin minä, osoittaen sinetillä suljettuita owia, astuessamme Karolinen-lustin ensimmäisen kerroksen ohiitse.

Charlotte katseli minua epäilewäisesti suurilla silmillään, ikäänkuin en olisi täysijärkinen; sitte purskautti hän nauruun.

„Suljetaanko siis teillä tuolla maalla owet sinetillä, kun lähдете pois? Onko Ilse rouwa kentiestä myöskin sinetittänyt Dierkhofin owet? Ha, ha, ha! Mihin owat he lähteneet? . . . Taimaasen, pienokaiseni!“

Minä pelästyin kowasti. „Owatko he kuolleet?“

„Eiwät he, waan hän . . . Naimaton, nuori herra Lotar, Erkki sedän wanhempi weli asui ensimmäisessä kerroksessa — hän oli komea upseeri. Saatte nähdä hywin kauniin öljykuvan, joka riippuu katurakennuksen salissa —“

„Ja onko hän kuollut?“

„Kuollut, lapseni, todellakin peruuttamattomasti kuollut . . . Hän kuoli halwauksesta, kuten julkinen kuolonsanoma ilmoitti — mutta kaikessa salaisuudessa ampui hän itseänsä otsaan. Maailma yhdistää hänen kuolemansa erääsen herttuaalliseen ruhtinattareen —“

„Onko sen ruhtinattaren nimi Sidonia?“ kysyin minä ehdottomasti.

„Kuuleppas waan, tuolla pienellä aron willilapsella on sifurjohteista tietojakin!“

„. . . „Ditko“, täytyy teidän sanoa, „sillä Sidonia ruhtinattarin on jo aifoa sitten kuollut — muutamia päiwä ennen kaunista upseeria . . . Se aika on jo aikojakoja sitten kulunut, eikä kenelläkään ole

warmojoja tietoja, minulla kaikkein wähimmän. Minä tiedän ainoastaan sinettien siinä olewan ja viimeisen asukkaan tahdon mukaan siinä pysywänkin, kunnes — no, aina maailman loppuun asti — jos Jumala sen sallii! . . . Mielelläni kurtistaisin sinne — wallan salaa. Mutta onhan siinä kaikki suljettu ja teletty jäiseksi, ja Erkki setä wartioitsee sinettä kuin muinoinen satafilmäinen Argos.“

Woi taiwas, jos tuo jäykkä, ankarakatseinen mies tietäisi wieraan kohta hiipineen sinettien taakse! Minä wapisin — jospa waan tuo onneton salaisuus ainaan pyyhisi salassa! . . . Tustin olin tullut ulos maailmaan ja heti oli minulla jotakin salattawaa, minulla, jonka ajatukset ja löpötykset siihen saakka olivat yhtä wapaasti ja hillitsemättömästi häilyneet ympäri kuin kähäräni tuulesa.

Sillä wälin oli Ilsefin tullut portaita ylös ja torui minua, että olin „karannut hänen luotansa“ hänen katseleessaan turmiota, jonka hewonen oli tehnyt kaswi-huoneessa.

„Sepä kaunis juttu, jonka hirweä eläin on saanut aikaan!“ sanoi hän kowin pa-hoillansa. „Rakki suurta kallista lasilewyä on tykkänään särkynyt ja suuria tukkakaswia on se yhdellä potkauksella kaatanut — kauniit punaiset kukat owat kuin poikkileikkattuina hajotetut maahan . . . Ja siinä on herra Claudius ääneti kuin hiiri eikä lausu sanaakaan — jospa se olisi tapahtunut minulle.“

„Erkki sedällä on kamelioita kylliksi“, sanoi Charlotte kewyhtymielisesti ja pilkallisesti, „muutamista taitetuista kukista ei maffa puhua! Mtkääk! luulko ainoankaan niistä menewän hukkaan; ne sidotaan rautalankaan ja käytetään tukkawihkoihin, jotka tänään tilattiin porwaripitoihin. Täällä ei mitään mene hukkaan — olkaa siitä warma.“

Hän awasi kirjaston owen; mutta minä tunkeusin ennen häntä sisälle owesta ja rientsin alkunaloukfoon, missä isäni kirjoitti. Ei, Charlotten ei sopinut nähdä, kuinka naurettawasti hän säpähähti ja hyp-

päsi seifomaan sekä awuttomasti ja haja-
mielisesti katseli maailman menoa! Hän-
nen ei tarwinnut saada tilaisuutta nau-
raaksensa, minä en sallinut sitä!

„Isä, tässä olemme taas“, lausuin
minä ja lasstin käsiwarteni hänen kau-
laansa; siten hän ei woinut kawahtaa
pystyyn, eikä hän sitä tehnytkään, hän
waan loi filmänsä ylös ja katseli hymyil-
len minua silmiin. Minä olin ylen on-
nellinen — hän tunsi jo minun ääneni
ja minulla oli waltaa hänen ylitsensä.

„Wai niin, pikku weitikiani tuletko äkki-
arwaamatta luokseni?“ kysyi hän leikkil-
isesti ja taputti postiani. „Mutta jos
tahdot tulla ihan äitikultasi kaltaiseksi, niin
saat ainoastaan hiljaa, hywin hiljaa las-
kea kätesi otsalleni, tahsi pudottaa kukan
käsi kirjoitukselleni ja sitten täytyy sinun
samasja olla poisja, ennenkuin edes olen
woinut arvata, kuka siinä oli.“

Minun sydäntäni kirkweli kuullessani
hänen niin puhuvan äidistäni, jota hän
lienee rakastanut ylitse kaikkia. Miehel-
leen oli äidillä ollut tuhansia rakkauden
osoitteita, waan hänen yksinäinen lap-
sensa oli häneltä ihan unohduksissa.

Silloin näki isäni Charlottenkin. Hän
nousti ja kumarsti hänelle.

„Minä olen tuonut teille pikku tyttä-
renne takaisin“, lausui hän. „Herra toh-
tori, sallitteko tietämättömien katuru-
kennuksessa asujain wäähän siwistää tuota
aron pientä hörriäistä?“

Isäni kiitti häntä sydämmellisesti hänen
tarjoomuksestaan ja myönsi hänelle siinä
rajattoman wallan. Äkkiä hiwui hän
miettikäsi otsaansa. „Minä muistan
nyt wasta . . . ah, minä olen wälistä
kowiin hajamielinen . . . Minä puhuin
eilen hetkisen Margareta ruhtinattaren
kansja ja ferroin siwumennen sinun tu-
lostasi ja hän sanoi mielellään tahtowansa
nähdä sinut tulewalla wiikolla. Hän tunsi
äitisi, hänen wielä ollessaan howineitsyhenä
L:n howissa.“

„Te onnen lapsi!“ huudahti Charlotte.
„Wanha aatellinen nimi, kuuluisa isä ja
äiti, joka on ollut howineitsyt — todella-

kin Jumalat owat kaataneet runsautensa
sarmen ylitsenne! Eikö tämä kaikki ole
teistä edes toiwottamaa?“

„Ei — minä pelkään ruhtinatarta!“
wastasin minä ujusti ja tuskastuneena
pitäen kiinni Isästä.

„Älä huoli pelätä, Leonorajeni; sinä
kyllä pian pidät hänestä“, lohduutti mi-
nua isäni.

Charlotte sitä wastoin ryypisti kulumiansa.
„Pikku kanerwakkajani, älkää olko lap-
setas!“ torui hän. „Ruhtinatar on hy-
win rakastettava. Hän on Sidonia ruh-
tinattaren sisar, josta äsken puhuimme,
ja nykyisen herttuan täti. Hän on emän-
tänä herttuan howissa, sillä herttua ei
ole wielä naimisissa, ja hänen sanotaan
olewan erittäin hywän pieniä, ujoja ja
— älkää pahastuko — wäähän hölmö-
mäisiä tyttöjä kohtaan, jotka pelkääwät
ensimmäistä esittelemistä howissa . . .
Rauhoittukaa siis, pienokaiseni!“

Hän käänsi minua olkapäästä. „Mutta
aiotteko esitellä tyttärtänne ruhtinattarelle
tuonkaltaisena?“ kysyi hän isältäni ja
näytti iloisesti hymyillen walkeiset ham-
paansa.

Isä katseli häntä neuwotonna, käsitä-
mättä hänen tarkeitustansa.

„No, minä tarkoitan tuosja wedenpai-
sumisen aikuisessa puwissa?“

„Kuulkaa, neiti“, keskeytti Isse terä-
wästi, „noissa waatteissa on minun emäntä
wainajani nurehtinut armollista herraa.
Silloin oli hän wielä kyllä ylpeä ja yl-
häinen ja puku oli hänelle kylliksi hywä,
eikä se sentähden woi olla haitaksi ruhti-
nattarelle, jos hän saa nähdä tämän ty-
tön famoisja waatteissa.“

Charlotte nauroi häntä wästen naa-
maa. „Kuinka monta wuotta siitä on,
hywä Isse rouwa?“

Silloin asja selleni isällenikin. Hän
hiwutti otsaansa. „En, sitäkös kysymys
on? . . . Miin, niin, te olette oikeassa,
neiti Claudius; tuonkaltaisena ei
Leonora woi esitellä. Minä muistan
nyt — rouwawainajallani oli erittäin
hywä kauneuden tunto ja hän oli monta

kertaa howissa minun kanssani. Hyvä Ilse, tuolla alhaalla kellarisia minun kappineitani joukossa pitäisi olla kaksi arkua täynnä naispukuja — surullisen tappelun jälkeen wei emännöitsijä ne —

„Wärjelkoon meitä, se tapahtui jo neljätoista vuotta sitten!“ huudahti Ilse lyöden kätensä yhteen. „Eikö niitä kaikkia ole kertaakaan otettu ylös ja tuuletettu?“

Isä pudisti päätänsä.

„Ah teitä kurjaa raukkaa!“ riemuitti Charlotte lyöden käsiwärtensä ympärilleni. „Nyt täytyy minun pelastaa teidät; muuten saa howiwäki semmoisen naurun aiheen, jota heillä ei vielä milloinkaan ole ollut! . . . Kyllä minä pidän huolta kaikesta, herra tohtori!“

„Wai niin — ja kuka kaikki maksaa?“ kysyi Ilse kiuwasti.

Isäni kaswot wenyiwät pitkiksi ja näyttiwät erittäin tuskallisilta — hän wäänzeli käsiään, että nivelet ratistiwat.

Charlotte huomasi sen sangen hywin. „Minä puhun kohta jedän kanssa“, janoi hän.

„Hän ei woi antaa lapselle muuta rahaa, kuin mitä hänen omaansa on“, wäitti Ilse itsepintaisesti, „ja siinä on meillä kohta ulosmaksu; sillä tawoin lentää omaisuus tiehensä turhuuteen ja hlellisiin koristeihin kuin tuhka tuuleen, ennenkuin sitä aawistamme.“

„No, pitäkää minusta nähden rahanne taskussa!“ huusi Charlotte suuttuneena. „Minä annan hänelle uusimman pukuni, jonka ompelija eilen toi kotiin . . . Tässä puvussa minä en laske häntä howiin — sitti pidän jo liian paljon hänestä.“

Minä kumarruin siwulle ja suutelin salaisesti pehmeitä, walloista kättä, joka lepäsi hartioillani. Ilse näki sen liikunnon; hän pudisti päätänsä ja hän näytti niin alakuloiselta ja katkeralta, ett'en milloinkaan ennen ollut nähnyt häntä niin pahoilansa. Kuulenpa hänen jo toisen kerran sinä päivänä katuneen, että oli tuonut minut „ymmärtäväisten ihmisten“ luo.

Ei hänellä kuitenkaan vielä ollut syytä

lewottomuuteen; thydytetyn turhamielisyyden jälkiä ei vielä sekaantunut kiitollisuuteen, jolla suutelin Charlotten kättä. Minä en tietänyt ajatella, että ehkä olin kauniimpi ilman tuota suurta ryyppyttä kaulusta, josta Charlotte nopeasti wappautti minut — minun ruskeat kaswoni eiwät suinkaan näyttäneet walfoisemmilta hienon pitsikauluksen rinnalla, semmoisen, kuin nuorilla naisella oli, ja minun pienet korwan, jotka aina wähimästäkin tuskasta tuliwat niin punaisiksi, pistiwät luultawasti yhtä naurettawasti ylös sittäkin kuin walfoisesta ryyppykauluksesta. Waan en minä ymmärtänyt miettii sitäkään — minä kiitin ainoastaan raffaudesta, jolla hän minua kohzeli

Charlotte jätti isäni hywästi, ottamatta haluttua kirjaa; minun esittelemiseni howissa oli saattanut koko joukon ajatuksia ja huolia hänen päähänsä. Alhaalla etehisesssä wakuutti hän vielä kerran pitävänsä huolta kaikesta, kehotti minua vielä kerran waka-wasti luopumaan „turhamaisesta pelosta ja ujoudestani“, ja rienzi takaisin katurakennukseen.

„Tietysti et pue päällesi, mitä hän tarjoutui lainaamaan sinulle“, lausui Ilse, kun Charlotte lammiton toisella puolella katosi pensaitten wäliin. „Sinun mummo wainajasi kääntyi sitti haudasansa . . . Di herra Zumala, nyt täytyy minun itseni mennä herra Claudiuksen luo pyytämään rahaa kaikkiin koristimiini! . . . He telewät siant kanniikki hemputaksi, he, tuolla katurakennuksessa!“

Astuesamme asuinhuoneeseni, missä palvelusneitsy par'aitaa kattoi pöytää, tuli wanha ystävällisen näköinen puutarhuri minua vastaan ja ilmoitti herra Claudiuksen kästystä asettaneensa kulkapöydän minun huoneeseni.

Waiwalla mumistin minä jonkun kallean sanan kiitokseksi — enhän minä huolinut herra Claudiuksen kufista; minusta nähden olisi hän hywin woinut myydä ne, tuo ahdasmielinen raha-setä! . . . Minä en edes mennyt niitä katso-

maan. Mutta iltapuolella, tuskallisim-
pana ja vaikeimpana hetkenä, mitä siihen
asti olin kokenut, istuin kuitenkin niiden
wieressä, sillä ne puoleksi warjosivat mi-
nun kirjoituspöytäni . . . Minun kir-
joituspöytäni! Miten iwallista! laskea
minun huoneeseni pöytä, jonka ääressä
ainoastaan piti kirjoittaman! . . . Ja
nyt istuin siinä kuitenkin ja hikoilin tus-
kasta; tähtyhän minun sepittää kirje —
ensimmäinen elämänsäni. Ilse oli ollut
taipumaton. „Pidä nyt itse huolta,
kuinka pääset tuosta jutusta, jonka olet
saanut aikaan; minä en formellanikaan
siihen ryhdy!“ selitti hän armahtamatta
ja wakawasti sekä jätti minut yksin jätti-
läistyöhöni.

„Kakas tää! Minä olen lusenut kir-
jeesi. Minun on sinua sääli sydämeni
pohjaan saakka, kun olet kadottanut kau-
niin äänesi, ja kun mummoni on kuollut,
lähetän minä rahat sinulle“, merkitsivät
wäärät, suuret, mustat, edessäni olewalle
walkoiselle paperille piirretyt kirjaimet.
Mtu oli onnellisesti löydetty, ja minä
katshdin ylös saadakseni ulkoa neuwoa,
millä tawalla jatkaisin.

Surmaawa tuoksu tuli vastaan; niin,
olihan siinä edessäni kuffapöytä; komeat,
waalean keltaiset ruusut riippuivat ras-
kaina oksissaan ja — oi taiwas — kail-
kia korkeita ruusu-, atsalea- ja kamelia-
kuffia ympäröi seppelä aron kuffia! Duo
oli wallan hywä tuuma wanhalta puu-
tarhurilta, arwelin. Minä heitin pois
kynäni ja tartuin molemmiin käsiin kuf-
fiin . . . Olihan siinä mehikäisten ym-
päröimä katto, aron kuffia koristuksena
joka tiilin raossa, ja harakattin säkätti-
wät tammien latwoista alas hiljaiselle pi-
halle! Wanhalla kuffella oli koko taakka
iltapäiwän paistetta oksissaan ja punai-
sesta ja siuertävästä arosta kurtistiwat
keltaiset ginster-kukat kultotähtinä! Sini-
siä perhosia! Minä ajoin niitä takaa aina
koiwuun saakka, tiheään lepistöön, paju-
pensastoon, ja hei waan, jo polkiwat alas-
tomat, kuumat jalkani herttaisen wilpoista,
tummaa jokiwettä! . . . Minä pelästyin,

webin käteni takaisin ja kastoin suuttu-
neena kynäni jälleen sywälle tuohon il-
keään musteesen, jonka ihmiset oliwat
kiusakseni keksineet.

Mutta nyt enemmän! „Minä ajun
isäni kanssa herra Claudiuksen luona
R:ssa, jos tahdot kirjoittaa minulle ja
janoa, oletko saanut rahat postissa.“ —
Piste! Se oli hywä, mutta osannekohan
hän lutea sitä? Ilse janoi aina, ett'ei
löytnyt ajatusta minun kirjoituksistani,
sentähden että kirjaimet oliwat niin sekai-
sin. — Ah, ja ulkona rupesti kurki hyp-
päämään ja joukko piskukanoja juoksi pe-
lästyneenä lammittoa ympäröiwän kiwi-
aidan taakse. — Dagobert tuli pensait-
ten väliltä; hän käweli nopeasti ja hei-
lutti keppiänsä ilmassa ja astui suoraan
Carolinenlustia kohti . . . Minä kyykisi-
tyin pelästyneenä alas, sillä hän katjeli
laskaamatta minun iffunaani. Ei, ei,
hän ei tullut sisälle — olisihan ollut hy-
sinfertaista, jos olisin noudattanut ensin-
mäistä nuolennopeaa aikomustani ja pan-
nut owen salpaan . . . hän meni ylös
kirjastoon; minä kuulin vielä hänen as-
keleitansa kiwirappujen ylimmäiseltä por-
taalta . . . Di Sumala, kuinka paljon
tapahtuikaan maailmassa ja kuinka pal-
jon katjottawaa ja koettawaa on ja kui-
tenkin on ihmisiä, jotka wiettäwät päi-
wänsä kirjoittamisella ja nojautuwat kan-
kean kuolleen paperin yli niinkuin esimer-
merkiksi herra Claudius suurten kirjainja
yli katurakennuksessa . . .

Nyt vielä allekirjoitus „weljeiti tytär
Leonora von Sassen“ ja viimein pääl-
lekirjoitus, jonka minä kirjain kirjai-
melta koptioitsin tätini rewitystä kir-
jeestä . . . Sumalan kiitos! Tämä oli
ensimmäinen, mutta aivan warmaan wi-
imeinenkin kirje, mitä milloinkaan sepitän
— minä en tee sitä koskaan enää! . . .
arwelin itseseni. Kynä oli jälleen wanhan-
aikuisien kirjoitusneuwosten päällä, niin-
kuin sen siitä olin löytänyt — minä
soin sille sydämmestäni kuolleen rauhaa.
Ilsen tähtyi wasten tahtoansa painaa
wiifi sinettiä kuorelle; sitten otti hän

suuttuneena firjeen arasti formiensa wäliin, ikäänkuin polttawan hiilen, ja wiefen itse postiin — wieraille ei millään tawoin woitu uskoa niin paljoa rahaa.

Se minun firjerausfani muistuttaa mi-

nuu aina pienestä wiattomasta linnusta, joka tietämättänsä tuo pahan rikkaruohon siemenen taiteellisesti tehtyyn kuffakenttään

XV.

Kauppahuone Claudius oli hyvin wanha. Se oli ollut kukoistuksissaan ja hywässä moineessa jo silloin, kun tulppaanihuimaus lewisi Hollannista maailmaan seitsemännentoista vuosifadan keskiaikoiilla, jolloin kolmesta Semper Augustus-stipulista maksettiin meidän ajasamme todellakin tarumainen hinta, kolme-hymmentätuhatta guldenia. Siitä ajasta jai Claudiuksen rikkaus oikeastaan alkunsa. He olivat ryhtyneet siihen osaan kuffakauppaa ja kaswattaneet mitä kallimpia tulppaanilajia. Kerrotaanpa kaikkein kallimpien lajien olleen juuri Claudiuksen taitawien kätten kaswattamia, jonka perästä Hollantilaiset ostiivat ne tawattoman korkeihin hintoihin, pitivät niitä ominansa ja tarjoelivat niitä kaupaksi hollantilaisina lajina . . . Mutta mitä enemmän kauppahuoneen rikkaus enentyi, sitä siwommitki, ja yksinkertaisemmiksi maailman ja sen ilojen suhteen tulivat sen päämiehet. He olivat kannattaneet ankaraa porwarillista yksinkertaisuutta ja jälkijäädöksen kautta wakawasti kehoittaneet aina seuraawaa kauppahuoneen päämiestä elämään siwosti ja yksinkertaisesti ja perinnöttömyyden uhalla karttamaan kaikkea ylellisyyttä.

Siinäpä syh, ettei syrjäisen Mauerkadun warrella olewan synkän kiviakennuksen ulkomuotoa koskaan kaunistettu . . . Kaikkien päämiesten täytyi asua siellä yhden toifensa perässä, ja konttorihuoneet ynnä niihin kuuluma juuri kaarifattoinen sali, jonka seinät olivat werhotut ruskealla nahalla, olivat juuri saman näköiset kuin

ennen muinoin, jolloin kaupisteltiin kalliita sipulia, joista sitte itfewaltaisesti hallitsewa kuffakuningatar uudessa loistossaan kaswoi kuumeentapaisesti lewottoman tulppaanien ihailijan silmien edessä.

Wanhosten herrojen, jotka toifella kädellään kaswattiwat arkoja, kalliaita kuffia ja toifella koettiwat panna jälkeifensä rautakahleisiin, olisi pitänyt käsittämän, ett'ei siwulaji eikä lajin muute huoli luonnon lakien määrähkistä ja jos he olisimat olleet älykkäät, olisimat he sowitzaneet sen hawainnon ihmisluonteesenkin.

Eberhard Claudius, henkisesti sangen etewä mies, oli luultawasti kärsinyt paljon perheen ankarista sääböfistä, mutta hän oli keksinyt keinon millä pääsi kahleistanfa. Kuten kerrotaan, oli hänen ihana, ylhäinen rouwansa, jota hän innokkaasti rakasti, tullut synkkämieliseksi katurakennuksen kolkoisfa huoneisfa . . . Silloin tuli — maailman tietämättä — ferran wieraita työmiehiä; ranskalainen rakennusmestari johtajanaan, rupefivat he keskellä awaraa, korkealla muurilla ympäröityä metsää, joka kuului Claudiuksen kauppahuoneelle, kaatamaan ikiwanhoja houkia ja wähitellen kohosi tiheässä suojelemässä metsässä pieni, soma linna, täynnä päiwäpaistetta, tähtelöistä tyynyjä, hymyilewiä lemmikkiä ja lattiasta kattoon saakka ulottuwia peiliä, joisfa rakastetun puolison kuwa nähti kaikessa kauneudessaan. Ja sinä päiwänä, jolloin se waa-lea kuffa ensikerran käweli ihmeen nopeasti esiin loihditun lammikon ympärillä ja riemuiten lankefi hellälle miehellenfä

laulaan päiväpaisteisessa salissa, antoi Claudius pienelle linnalle puolisonsa kunniaksi nimen „Karolinenlust“.

Eberhard Claudius oli muinaistaide- teos-kokoelman sekä suuren kirjaston ja runsaitten käsikirjoitusten kokoelmienkin perustaja. Hän oli matkustanut läpi Ranskan ja Italian ja harvinaisen taitavasti koonnut taiteen ja tieteen aarteita, jotka hän toi kotiinsa, mutta jotka sitten Saksanmaalla pysyivät yhtä kätkehtyinä Karolinenlustin saleissa kuin hänen ihana, jälleen kukoistava nuori rouwanjakin.

Hänen jälkeensä tuli hänen poikansa Konrad kauppahuoneen päämieheksi ja hän asetti jälleen kaikki wanhoilleen. Hän puhdasusomaisten ankaruudella jälleen noudatti perheen wanhoja tapoja, luki Karolinenlustin, kun se muka oli esi-isien määrääyksiä rikkoma teko, ja lajimuute jai vasta hänen poikansa pojassa, Gotthar Claudiuksessa, taasen edusmiehen.

Tämä jyrkästi kieltäytyi tulemasta kauppahuoneen esimieheksi, jäätyänsä nuoremman welsensä kanssa warhain orwoksi. Hänen tulinen luonteensa sopi parhaiten sotilaaksi. Hän pleni nopeasti, aateloitiin, tuli ajutantiksi ja nuoren ruhtinaan suurimmaksi suosikiksi. Silloin awattiin Karolinenlust jälleen. Sopihan se erittäin hywin asunnoksi ylöspäin pyrkivälle eriävälle wefalle, ja ikäänkuin suosijaksi kaikia katurakennuksen oloja vastaan rakennettiin sillanpäähän Karolinenlustin eteen wahwa portti.

Siellä mallitti nyt, oikean metsänhilsaisuuden ympäröimänä, kaunis nuori sotilas, sillä wälin kun kirjanpitäjä Ekhof hoiti kaikki toimet katurakennuksessa, kunnes koulussa kaswatettu Erkki Claudius palasi matkoiltansa, ja seuraten esi-isänsä esimerkkiä rautaisella kestämyyhdellä ja woimalla omisti perintönsä.

Muinaisteosten kokoelmista huoli iloinen ja wilkas upseeri yhtä wähän kuin isänsäkin. Urkut ja laatikot jäivät moneksi wuodeksi koskematta kellariin, kunnes muinaistietoon oikein innostunut

nuori herttua äkki tuli hallitsijaksi. Isäni, ollen mainioimpia muinaistutkijoita, kutsuttiin R:hon ja silloin kaswoi muinaistieteen tutkijoita kuin sienä maasta — hänen korkeutensa olisi woinut täyttää niillä koko herttuallisen linnan. Ho-wipiboisja kuului kreikkalaisia, roomalaisia ja etruskialaisia lauseita; sanoja senkaltaisia kuin numismatika, glyptika ja epigrafika wirtaili siemien tanssijattarien purppurahuulilta.

Dagobert oli kertonut howin uudesta mielenmuutoksesta hiljaisessa kauppahuoneessa Mauerkadun warrella. Neiti Fliedner, joka jo wiimeisen rouwa Claudiuksen, Gottharin ja Erkin äidin, eläessä oli tullut perheesen rouwan apulaiseksi ja sitten hänen määrähksensä mukaan jäänyt sinne emännöitsijäksi ja talouden hoitajattareksi, tiesi kertoa paljon, puoleksi unhotettua, edellististä perheistä ja niin muodoin joutuivat hylkyinä olevat muinaistaarteekin hänen mieleensä. Dagobert puolestansa kertoi niitä isälleni. Isä kertoi myöhemmin miten hän kerran seisoi hetkisen epäilemättä hymyillen tuon syntään porwarillisen talon edessä; mutta hän kuitenkin astui sisälle pyytämään isännältä lupaa niiden tutkimiseen. Herra Claudius oli siihen suostunut, waikka wastahakoisesti.

Warhain eräänä aamuna oli isäni astunut Karolinenlustin kellareihin eikä palannut sieltä koko sinä päivänä; hän ei syönyt eikä juonut, waan oli melkein mieletön liikutuksesta — sanomattoman suuri taide aarre oli siellä lewällään hänen silmäinsä edessä . . . Herra Claudius suostui arkkujen purkamiseen ja taide-teosten järestämiseen sekä tarjosi isälleni asunnon alikerroksessa ja myönsi hänelle rajattoman oikeuden käyttää kirjastoa.

Siitä kaikesta en tietysti saanut tietoa ensi päivinä R:hon tultuani. Minä olin ylipäin hywin wastahakoinen kotiutumaan, sillä tyyntyyttäni ensi ihastuksesta waltasti aron itäwä minut kaikella woimallaan . . . Ilse oli tosin vielä luonani; hän

oli ottanut muutaman päivän vapautta lisäksi „perinpohjin järjestääksensä isäni nuoremiehen taloutta“ ja kenties vielä nähdäkseenä minun vähän tottuvan uuteen ilmanalaan. Mutta se ei rauhoittanut minun levotonta sydäntäni; minä muistin aivan hyvin, että hän kerran oli lähtewä ja jättävä minut yksin, ja se ajatus liikutti aina mieltäni äärettömästi.

Naturafennuksessa olivat kaikki sanomattoman hyvät minua kohtaan; mutta minä vihajin tuota kolkkoa, kylmää taloa ja astuin sinne ainoastaan pakosta neiti Fliednerin tahti Charlotten kanssa. Wapaaehtoisesti en millään tavalla voinut mennä sinne. Sitävastoin weti minua näkymätön voima yhä enemmän isäni läheisyyteen. Hänen lempeitten nuhteittensa perästä en enää häirinyt häntä samalla äkkinäisellä tavalla kuin silloin Charlotten kanssa tullessani ja lastiesiani käsiwarteni hänen kaulansa ympäri — minä en edes tohtinut, kuten äitiwainajani, heittää kuffaa hänen kirjoituksellensa; mutta tultuani rohkeammaksi, oli joka aamu äskenpöimituitä niittykuffia hänen kirjoituspöydällänsä, ja hiipiesäni kuulumattomasti ohitse silitin ujusti ja hiljaa hänen harmaita hiuksiansa. Minä oleskelin mielelläni kirjastossa, mutta vielä ennenmin jalisia, mihiin kaikki „färjetty romu“, kuten Ilse itsepäisesti kutsui kaikkia muinaisaiide-arteita, oli tuotu. Kaikki ne mykät kaswot innostuttivat minua wähitellen, että usein hetkiseksi unhotin pohjoisessa olewan, awaran aron, jota minä kaikesta sielustani ikäwöin.

Mutta minut peloitettiin kowin usein sieltä pois. Dagobert, joka näytti olewan oikein innostunut muinaisaiideeseen ja ylpeillen kutsui itseään isäni apulaiseksi, wietti usein puolen päivää kirjastossa ja taidekokoelmien luona. Ruullessani hänen tulewan kirjastoon, pateniin minä wastaisesta owesta, syöksin päätä hawin rapuja alas, eikä edes wäli kolmannesta kerruksesta alikerroksen ollut kylliksi pitkä minun ujolle, tuskastuneelle sydämmelleni

— minä juoksin, juoksin, kunnes wasta metsänsä hengästynenä tyhmyin.

Se metsä oli ihana, alkuperäisessä tilassaan. Entiset herrat Claudiukset olivat ostaneet sen ja hupäröineet korkealla muurilla, ei käyttääksensä sitä kauppatoi-meensa, waan woidaksensa sumuntaisiin wirtistää itseänsä kämelemällä omalla alallaan wieraitten näkemättä — sepä olikin ainoa ylellisyys, mitä he nauttivat . . . Minun suuri koti-ikäwäni ja aron kirkkaan taiwaan kaipaukseni teki minut alussa kylmäksi ja fokeaksi, ett'en nähnyt metsän kaunutta. Minä en kertaakaan luonut filmiäni ylöspäin — wiheriäinen taiwas, kuinka kauheata! Mutta sitä ihastuneemmin wiipyhvät filmäni loistawissa kuffaisissa, jotka ujusti kurtistiwat sammalista, ruohistosta ja kasteisista kwiirainioista — ne näyttiwät minusta yhtä pelästyneiltä ja esyneiltä kuin minäkin.

Yhtä rohkeasti ja huolettomasti kuin kuljeskelin pitkin aroa, yhtä vähän rohkeutta oli minulla mennä sywenmälle jylhän näköiseen, autioon metsään. Minä tyhdyin Karoliinenlustin läheisyyteen, ja rakkahaksi olopaikakseni olisi luultawasti wirran ranta tullut, sillä siellä oli niin kodikasta, ell'ei minua jo toisena päivänä olisi peljätetty sieltä pois. Kun Ilse wei kirjeeni postiin, saatoin häntä sillalle asti. Rauniin rautakaaren alla wirtaili kirkas wesi liristen niin hiljaa ja suloisesti kuin Dierkhofin takana olewa tuttu joki. Minä hiuwin pensastoon — siellä oli leppä- ja pajupensaita ja toisella puolella nähti walkoista koiwutyhiä. Simpukoita ei tosin ollut pohjassa, waan sen sijaan pieniä fileitä piikwiä ja matalalla rannalla kaswoi siewiä sinisirkkuja ja leinikkejä. Epätasainen, loistawa, sininen paikka tärisi pienten laineitten päällä — kesätaiwashan siinä kumastui weteen — kaikki, kaikki oli ihan samankaltaista kuin pienessä kotoisessa lammikossa; minä viisuin sukut ja kengät ja pian wirtaili kirkas joki jalkojeni yli, jotta mielipahakseni, jo olivat muutaman päivän ankarassa wankuudessa muuttuneet koko joukon wal-

koisemmiksi. Minusta tuntui, kuin olisivat kahleet pudonneet sekä ruumiistani että sielustani ja virtailleet pois joen aaltojen kanssa. Minä nauvoin ilosta ja riemusta itseni ja poljin lakkaamatta wallattomasti wettä, että kirkaat pisarat roiskiwat korkealle. Samassa kahisi pensaisfa. Ollihan Spits usein tullut Dierkhofista minua etsimään ja juossut luokseni jokeen. Hän tuli silloin tawallisesti läpi pensaston, ja minä olin siinä niin perin juurin muuttunut kotioloihini, että odotin kuulewani rakkään kumppanini haukkumista. Ääneen huusin hänen nimeänsä . . . ah, siinäpä juuri tähtäydyin kauniisti — tietysti ei Spitsiä kuulunut; mutta samalla paikkaa, mistä minä kuulin kahisemisen, liikkuiwat pajunoksat taasen ja waaleihin waatteihin puettu miehen käsiwarsti wetäytyi äkkiä takaisin.

Yhdellä ainoalla hyppäyksellä seisoin minä jälleen rannalla; olin melkein itkeä kirkusta. Johan heti siwistyswuosieni alussa olin antautunut wanhoihin tapoihini; Dagobert oli taasen nähnyt siiliskön awojaloin — nyt pilkkaawat he warmaan minua katurakennuksessa, mietin . . . Mutta ollihan hänellä tummat pukimet nähdesäni hänen tunti sitten menewän isäni luo, waan — eikö nyt näkynyt kirkasta loistoa pensastosta? Sitä loistoa olin jo kerran samana päivänä nähnyt, niin tobellakin, konttorissa, ja se tuli herra Claudiuksen kädestä . . . Minä hengitin huokeammin — herra Claudius-han se waan olikin! Hän oli luultawasti kuullut wallattoman loiskimiseni ja tullut lewottomasti katsomaan, eikö kuka taittanut pajunoksa hänen tilallansa tahti pannut siwiä piikwiä joen pohjassa epäjärestyksen. Antara herra saattaa olla huolelta — minä en suinkaan tee sitä enää toisten.

Me olimme olleet wiisi päivää R:ssa; oli sunnuntai. Dierkhofiin kuulumme aina etäiset kirkonkellot epäselvästi — sentähden oikein säikähdyin kuullessani äkkiä sywiä, juhallisia kellonääniä humisewan ilmassa! . . .

Ilse valmistihe kirkkoon ja hänen, kellojen soidesa juhallisesti mennessänsä lammikon ohitse, jäin minä etehisesä seisoen katselemaan hänen jälkeensä . . . Samassa tuli wanha kirjanpitäjäkin huoneestansa; hänellä oli wirsilirja kainalossa ja hän weti mennessänsä uuden, ahtaan, sinertävän hanstikan käteensä — wanha herra oikein loisti puhtaudesta ja somuudesta.

Tultuansa minun lähelleni pysähtyi hän. Hän ei kuitenkaan terwestinyt; peilinkilittäwä hattu oli kuin naulattu hänen pääsänfä ja hän loi minuun pitkän, ranta-sewan silmäyksen ja tarkasti minua kireestä kantapäähän. Minä wapisin pelosta, ja samassa kun hän awasi huulensa, puhutellaksensa minua, pakenin metsään.

Tuo hirweä — seurafiko hän minua? . . . Minä seisahduin hengästyneenä ja katselin taaksepäin olkapääni ylitse. Tie, jota olin juossut, weti tiheimpään metsään — ja huomaamattani olin juossut jotenkin jyrkkää mäen rinnettä ylöspäin. Allaalla pysyi kaikki hiljaisena ja rauhallisena — hurskas mies oli siis jatkanut kirkkomatkaansa . . . Edesjani olewa polku weti niitylle; aamukaste oli vielä ruohossa ja koko metsäurinne oli täynnä itäänkuin kylwettynä purpuran punaisia mansikoita; luultawasti ei kukaan käynyt niitä sieltä poimimassa. Ne lewittiwät hywää hajuansa kirkkaasen ilmaan ja minä luulin huomaawani niiden wähen tarisewän kellojen huminasta. Pitkäneulaisia kuusia oli ylt'ympäri; niiden jättäläistywiä myöten walui piikahyneeitä ja tummissa latwoissa kuului hiljainen humina.

Siellä wallitsi wieras, salaperäinen henki — siellä oli hiljaista ja äänetöntä kuin sinettien takanakin . . . Mutta kahisi metsässä; punaruskean ja walkeisen kirjawa jotain liikkui siellä ja samassa tuli äkkiä kaunis majesteetillinen sarwiruunu nähywiin puitten välillä; kaunis metsäkauris oli kesy ja rohkea: eläwät tuliwat niitylle ja katseliwat minua pelkäämättä lempeillä silmillään.

Minä kävelin eteenpäin . . . En tiedä kuinka kauan löytömättäni sillä alalla kesti, mutta luultavasti kului monta tuntia minun niin kuljeskellessani mäkeä ylös, toista alas. — En ollenkaan tietänyt, misjapäin olin; mutta en kuitenkaan peljännyt, puhdas metsäilma poisti minusta kaiken pelon . . . Mäki oli taas en takana ja minä olin jälleen laaksoissa, mutta misjäs? . . . Polkuja kävi ristiin rastiin, enkä tietänyt, mitä niistä minun piti lähteä — samassa kuului vasemmalta puoleltani ihmisen ääni. Minä tunsin sen heti. Vanhan, lempeän näköisen puutarhurin ääni kuului mitä hellimmin koettavan rauhoittaa taukoamatta itewää lasta. Minä kuljin ääntä kohti ja tulin äkkiä korkean muurin eteen; sen takana ei enää nähtynyt puita — siinä loppui metsä. Sanomattoman mielelläni tahdoin nähdä pienen parkujan; waan muurin ylitse en päässyt; se oli korkeaa ja sielä kuin lasi. Sitä vastoin taisin kiivetä puisia kuin orawa, olihan se ynnä polkeminen kirkaassa, kylmässä wedessä minun suurin huwitukseni, ja muutaman filmänräpähkysen perästä istuin siis korkean lähellä kaswawan jalawan latwasja.

Siitä katselin ympärilläni ja näin suuren kappaleen sinistä taivasta. Dikealla puolellani oli kaupunki komeine kävely-paikkoinen ja tornineen; näkyipä Claudiuksen alan läwitse juoksewa wirtakin . . . Minä olin tietämättäni tullut sangen liki Karolinenlustia, sillä joki ei ollut edes kahden sadankaan askeleen päässä; leweä kivi silta kaarehti sen ylitse. Minun puolellani wirtaa aina metsän rinteesen asti oli siellä täällä siemiä huwiloita kauniitten puutarhojen ympäröimänä.

Wasemmalla puolen minusta oli soma sveitsiläisrakennus niin likellä, että huokeasti woin erottaa joka estineen sen yläkerwasja. Alla, johon se oli rakennettu, oli sangen pieni ja ahdas. Etupuolen edessä oli kapeatulkatarha ja toisella puolen lewitti upea kastanjapuu tuuheat oksansa pienen ruohofentän yli — se olikin ainoa puu koko pienellä tilalla, jonka ainoastaan leweä

tie erotti Karolinenlustin metsää ympäröiwästä muurista.

Vanha puutarhuri Schäfer käweli edestakaisin warjoisan pylwäskatoksen edessä. Hän oli heittänyt ruusunwärisen witaan hartioilleen ja kantoi pientä parkujaa yhtä taidokkaasti kuin tottunein lapsenpiita, laulaen silminnähtävässä tustassa kaikenlaisia tuudituslauluja. Muinhuoneitten wieresä olemalla nurmella leikki noin neljäwotias pieni tyttö. Hän oli puettu waltoiseen leninkiin ja pitkät pellawankeltaiset lähärät riippuivat alas hänen niskastansa aina wyötäisiin asti. Pikku tyttö oli innostuneena kaikesta sielustansa kiintynyt leikkiinsä. Hän repi molemmin käsin ruohoa ja koki ne pienille koppawauuille. Kotwaan aikaan ei hän huolinut pienokaisen itkusta; mutta viimein meni hän kuffien luo, poimi puoleksi lastustuneen lenfoijan ja tarjosi sitä tyytyväntömälle weljellensä.

„Eihän sinun pitänyt saaman poimia kuffia, Gretchen — kielstihän isä sinua!“ kuului miehen ääni pylwäskatoksesta.

Tämän etäinen kulma oli niin tiheästi ympäröity metsäwiiniföynnöksillä, etk'eiwät auriongon säteet woineet tunkeutua paistamaan keskellä pylwäskatosta seisowaa ruotapöytää. Nuori herra Hellborn, herra Claudiuksen kirjjanpitäjä, kumartui lehdistöstä; minä en ennen häntä huomannut. Hänellä oli kirja kädessä ja waikka hän lausui warioitukseensa rankasewalla äänellä, lensi kuitenkin hellä hymy hänen huulillensa, nähdesjansä sulofisen lapsen seisowan siinä warpailaan.

Silloin tuli herra naista taluttaen, sillan yli. He pysähtywät hetkeksi kuuntelemaan; sitte iroititse nainen hänen seurastansa ja riensi edellä lewottoman lapsen tytö. Hän oli luultavasti ollut kirkossa, sillä hän lasi joutuisasti wirtakirjan lähimmäiselle puutarhan pöydälle ja tarttui poikaan, joka, kuullesjansa hänen ääntänsä, heti waikeni ja leletellen käsin, jaloin sätyytteli häntä wästen — ylimääräisessä äidinvakkaundesjaan juuteli hän juutelemistansa pientä, paksua lapsu-

kaista. Sitte löi hän wasemman käsi-
wärtensa pienen tyttönjä ympäri ja weti
hänet luoksensa; nuori rouwa oli niin
hento, että melkein olisi woinut otaksua
heiton käsiwarren musertuman lihawan
lapsen painosta. Hän riisui olkihattunsa,
joitten sinistä nauhoja poika rytisti pal-
leroisilla käsillään, ja silloin näin minä
ihmeen hienot, lumiwalkoiset, pienet kas-
wot runsaitten waaleitten kähäräin alta.

Sillä wälin saapui jällelle jäänyt puo-
liso perille ja tuli puutarhaan. Hän oli
hywin nuoren Hellborfin näköinen; he
olivät silminnähtävästi weljekset. Wo-
lemmin käsin nosti ijä pienen tyttärensä
korkealle ilmaan; walkoinen puku liiteli
kuin kesäpilwi; kultaiset kähärät aaltoili-
wat ja liehuivat ilmassa ja lapsi huusi
riemuiten ylös pylwäskatokselle: „Max
setä, näetkö minut?“

Minä olin hurmaantunut; ensi kerran
näin mitä puhtaimpaa perheonnea. Sydä-
mellinen ilo ihanan kuman näöstä ja sywä
nimetön ikäwöitsämys jekaantuivat juru-

mielishyden kanssa sielusjawi. Minua ei
äiti koskaan ollut innokkaasti sulkenut sy-
liinsä; minä en koskaan ollut kokenut kute-
ten tuo onnellinen lapsi tuosja, että ainoa
ääni äidinhuulilta kohta woi poistaa kaikki
luuletelut tuskat. Mutta minä näin
myöskin salaisella riemulla, kuinka nuori
äiti rakasti lapsiansa — tuo kadehtittawa!
Kuinka suloiista lieneekään, kun tuommoi-
nen pieni lapsen käsi ojentuu odottaen
ainoasti äidiltään lepoa ja menestystä!

Gretchen palasi jälleen heinäwaunuil-
lensa ja jatkoi lawerrellen leikkiänsä, sillä
wälin kun muut astuivat sisälle. Siljaa
hiuwin minä alas jalawasta ja käwelin
etsien muuria myöten; kohta löysinkin por-
tin, joka woi metjään. Awainfin oli
suulla, waikka sitä, ruosteesta päättäen,
silminnähtävästi ei koskaan käytetty.
Mutta haluni puhutella pientä tyttöä
teki minut wahwaksi ja taitawaksi; suu-
ren ponnistuksen perästä liikkui awain
käsisjäni, wäantyi ja owi aukesi naristen,

XVI.

Minä juoksin tien ylitse aidan tykö.
Gretchen katseli minua kummastuneena;
hän jätti äkkiä waunut ja tuli luokseni.

„Sinäkö awasit?“ kysyi hän minulta
osoittaen awattua porttia. „Woitko tehdä
sen, waikka olet niin pikkuinen?“

„Mutta kuulepas, sinun puutarhasi ei
ole kaunis“, sanoi hän, hlenkatfeellisesti
nyrpistäen nenäänsä — hän miittäsi por-
tista näkywää wiheriäistä, hämärää leh-
distöä. „Eihän sinulla ole siellä kukka-
siakaan! . . . Mutta katsopas tänne —
herra Schäferillä on monta, monta —
niitä, monta sataa tuhatta kukkaa!“

„Niin on, mutta sinä et saa niitä poi-
mia.“

„En, en poimia“, wastasi hän alaku-

loisesti ja pisti pienen etusormensa juu-
hun.

„Mutta minä tiedän, misjä on pal-
jon sinikelloja ja siemiä walkoisia kukkia
— niitä saat poimia ja mansikoitakin,
juuret heinäwaunusi täpötähteen!“

Hän otti heti waununsa, tuli luokseni
ja laski luottawaisesti kätensä minun
kouvaani; kuin pieni linnunpoika, niin
hienona ja lämpöisenä hiipi se sormieni
wäliin. Minä olin onnellinen uudesta
tuttawuudestani; ei joutunut mieleeni
sulkea itsewaltaisesti awaamaani owea,
waan se jäi auki, meidän mennessämme
siitä pensastoon. Siellä oli mansikoita
ja sinikelloja, juurikuin olisimat ne olleet
puitten oksista warisseita. Pikku tyttö
löi kätensä yhteen ja rupesti repimään,

ikäänkuin olisi ollut aikomus wiedä herra Claudiusen koto metsä kotiin.

„Di, kuinka tawattoman paljon mansikoita!“ jupisi hän ylen onnellisena ja pöimi pöimimistään, kunnes hiljipisarat waluivat hänen otsastansa. Samassa hyräili hän itseksen pientä laulua.

„Minäkin taidan laulaa, Gretchen“, lausui hänelle.

„Niinkö kauniita lauluja kuin minä? Sitä en usko — Marg- setä on opettanut ne minulle — mutta laulapas wäihän!“

Minun soitannollinen taipumukseni lie-
nee hywin warhain kehittynyt, sillä kaikki pienet laulunni oli neiti Streit jo pihakammarissa opettanut minulle. Enemmän kaikkia muita rakastin Taubertin lasten-lauluja ja aloitin nyt: „Kyyhkyislasta mieheltä on.“ Minä istahdin kiwipenkille. Kuullessansa ensimmäiset säweleet jätti Gretchen maunnsa, laski käsivartensa polwilleni ja katseli, innoikkaasti kuunnellen, minua filmiin.

Kummallista — minä pelästyin omasta äänestäni. Krolla oli se heikko, tuuli lewitti sen kaikkiin ilman suuntiin, mutta metsänsä pidättiwät puitten latwat äänen, joka siitä kuului täydellisellä ja kirikkaana, niin toijenkaltaisena, että epäilin kuuleni omaa ääntäni.

Se oli naurettawa laulu miehestä ja hänen kyyhkyisistään, jotka lensiwät pois. Gretchen nauroi täyhttä kirkkua ja löi käntensä yhteen ensimmäisen wärshyn jälkeen. „Saako hän jälleen kiini kyyhkyisensä? Eikö sitä laulua ole enempää?“ kysyi hän.

Minä aloitin toista wärshyä; mutta äkkiä waiteni ääni huuliltani. Minä taisin istuinpaikastani nähdä sangen pitkälle Karolinenlustiin wiewää tietä. Tuulen siellä täällä ofsia heiluttaessa näin minä ikkunoitten kimeltävän . . . Sieltä päin tuli wanha kirjanpitäjä — minun täytyi muistella walkeareunaista vaepilmeä, tuulen sitä wiedessä aron yli; yhtä synkännäköiset oliwat kaswot peittämättömien hopeanharmaitten hiusten alla ja

yhtä kummallisen kiireesti astui peloittawa ukko eteenpäin meitä kohti.

Gretchenkin katseli sinnepäin — hänen kaswonsa muuttuivat tulipunaisiksi; ilosta huudahtaen riensi hän wanhan herran luo ja löi käsiwartensa hänen polwensa ympäri.

„Waari!“ huudahti hän katsellen häntä sanomattoman hellästi.

Wanha herra seisahdun ikäänkuin kiwettyneenä katsoa tuijottamaan lasta; hänen käsiwartensa oliwat ojennetut kuin olisi hän huolettomasti eteenpäin astuessansa huomannut tuntemattoman sywyhyden edessänsä ja pelästyneenä säpsähtänyt takaperin, ja siihen asemaan jäi hän liikkumatta seisomaan; kentiesi pelkäsi hän käntensä woiwan alas waipuessaan tarttua pienen tytön kultaakääröihin.

„Eikö totta, olethan sinä waarini? . . . Lowisa on sanonut sen —“

„Kuka Lowisa?“ kysyi hän sointuwalla äänellä — minusta kuului kuin olisi hän sillä kysymyksellä tahtonut kartaata kaikkia selityksiä.

„Mutta, waari — meidän Lowisamme! — hän joka silloin kantoi pientä welsjeäni, kun hän vielä oli kapalossa. Mutta nyt on hän poisja. Me emme woi pitää lapsentyttöä, sanoo äiti, se on liian kalista . . .“

Wanhan herran kiwettyneet kaswot wawahdintan ja kädet waipuimat sywenimmälle alas.

„Mitä sinun nimesi on?“ kysyi hän.

„Ah, etkö sitäkään tiedä, waari? . . . Ja herra Schäfer sekä hänen Raaronsakin sen tietävät ja meidän pikku kissammekin! Gretchen on nimeni. Mutta minulla on muitakin nimiä — oikein kauniita nimiä — minä kerron ne kaikki sinulle. Anna, Maria, Helena, Margareta Helledorf on nimeni.“

Suhlallisesti lausuesansa erittäin kunfin nimensä, luki hän sormiansa. Wiat-toman lapsen koto olenossa ja äänessä oli jotakin sanomattoman miehättävää ja lumoawaa eikä wanha herra woinut pönnistustjellakkaan sitä wälittä — minä näin

äkki hänen formuukilla koristetun kätensä lepäävän lapsen pään päällä; hän kumartui — tahtoiko hän todellakin suudella noita juloisia kasvoja . . . Kentiesi, jos hänellä olisi ollut aikaa ottaa pieni olento syliinsä ja sydän vasten sydäntä tuntea saman veren tyhättävän molempien suonissa — kentiesi olisi silloin tullut hetki, jolle taiwaan enkelit olisivat ilosta hymyilleet. Mutta usein tarttuu kova käsi hyviin, lempeisiin ja sowingollisiin tunteisiin ja loukkaa oikullisesti juuri parantumaisillaan olevia sieluja niiden hellimmissä tunteissa.

Minä en tiedä, miksi niin kovan pelästyin nähdesäni maalean naisenhaamun liehuwan portin edessä olevien pensaitten välillä. Oh! lähemmäksi se lähestyi meitä ja äkkiä seisoi sveittiläisessä talossa asuva nuori rouwa muutaman askeleen päässä herrasta ja lapsesta — hän kiljahi ja löi kädet silmiensä eteen.

Vanha herra säikähti. En ikinä voi unhottaa sitä iwan osoitusta, joka heti taasen saattoi liikutettut, kauniit vanhat kasvot kangistumaan.

„Ah, katsopas waan! näyttely on onnistunut oikein oivallisesti! . . . Täällähän osataan hywin, sängen hywin opettaa ja käyttää lapsiaan!“ Hän lykkäsi lapsen niin kowasti luotansa, että se kaatui.

Rouwa rienyi ottamaan lapsen syliinsä. „Isä“, sanoi hän ojentaen varoittavaisesti etuformensa, samalla kun melkein mielipuolinen hymy nosti ylähuulen, että hampaat tulivat nähtyihin, „minulle voitte tehdä mitä hyvänsä, minua voitte polkea jaloillanne — minä kärsin sen nöyrästi; mutta lapseeni ette saa koskea kowalla kädellänne, sitä ette enää tohdi toista kertaa!“ Hän otti pienokaisen, jonka waaleista huulista ei ääntäkään enää kuulunut, syliinsä. „Minä en tiedä kuka on tuonut lapsen tänne —“ jatkoi hän.

„Minä!“ lausuin minä wapisewalla äänellä ja astuin esiin. „Antakaa minulle anteeksi!“

Waikka hän olikin hywin liikutettu, kääntyi hän kuitenkin lempeästi minun puoleeni, mutta se haihtui samassa.

„Minä aioin wiedä pienen tyttöni sille“, jatkoi hän kääntyen manhan herran puoleen — minusta näytti josta jätävä tuossa läpinäkyvässä, hennossa olenossa muuttuneen teräskentowaksi; „hän oli pois ja portti oli auki. Sanomatoman tuskastuneena riensin tänne estämään teitä koskemasta lapseeni — minä tulin liian myöhään . . . Isä, minä olen kauheitten taistelujen perästä tyhynyt siihen, että te sanotte minua sydämättömäksi, kiittämättömäksi kadotuksi tyttärekseenne; minä en voi mitään teidän soimaufianne vastaan, joihin hurstas maailma sanoo niin ja amen. Mutta äitinä ette saa minua hätyyttää! . . . Minäkö käyttäisin sydämättömyydeni, aarrettani“ — hän puserfi innokkaasti lapsen sydämellensä — „tätä sulloista, wiatonta lapsensydäntä itsekkaitten weskaitten täyttäjäksi? Tämä on soimaus, jota en kärsi, jonka kumoon, ja josta teidän herran tulee wastata Jumalan edessä!“

Rouwa kääntyi ja meni pois.

Minä luulin wanhuksen tähtywan rientää syvästi loukatus rouwan perästä ja sowingollisesti sulkea hänet syliinsä; mutta hän oli silminnähtävästi niitä itserakkaita ihmisiä, joitten on mahdotonta myöntää olewansa wäärässä; — jos he herran hinmeästi huomaawat olleensa wäärässä, tekee se häpeä heidät wasta oikein uhlamieliseksi ja kowiksi.

Hän loi poisrientäväan wihaisen silmäyksen ja astui äkkiä, kasvot tiukusta tulipunaistina, niin liki minua, että minun täytyi peräytyä takanani olewiin orjantappurapensaisiin.

„Kuinka rohkenette te wieraalla alalla luvatta awata suljetun portin?“ tiuskasi hän minulle; hänen äänensä ilmaisi wihaa, jota hän selwästi kauan oli tuntenut minua vastaan.

Minä seisoin, ikäänkuin halwattu pelästyksestä, enkä woinut liikuttaa kättä en jalkaa . . . Oi Jumala, ja tuossa

jai tuo hirviö vielä lüttolaisen! — Ihän wierasfäni seisoi herra Claudius juuri-
kuin maasta kaswaneena; hän oli kuul-
tawasti tullut taajasta pensastosta. Minä
katselin hänen kaswoihinsa; hänellä oli
kausheat, siniset lastit silmillä ja hän näytti
niiden tähden paljoa waaleammalta kuin
nykyisin toimihuoneesansa . . . Hän ei
warmaan koskaan anna minulle anteeksi,
että omawaltaisesti olin awannut hänen
puutarhaporttinsa ja päästänyt wieraita
sisään, arwelin. — Nyt tuomitsiwat he
molemmat, heltyvättömän ankarat kowa-
sydämiset kauppiaat . . . Enkö minä voi-
nut paeta — minä seisoin turwatonna
heidän edesfänjä . . . Enköhän koettaisi
huutaa Ihsää tahti isääni awukseni?

„Herra Claudius“, walitti kirjanpitäjä
nulomielisesti, kummallista kyllä säpsäh-
täen isännän äkkäriwaamattomasta läsnä-
olosta, „te näette minut tässä kowin lii-
kuttettuna. Minä tulin tänne tawallisuud-
den mukaan käwelemään, kun —“

„Minä näin koko tapauksen pensaitten
takaa“, keskeytti häntä herra Claudius
tyhneesti.

„Sitä parempi — sitten myönnätte
minulla olleen syytä kiidastua. Ensiksi
awataa meidän tietämättämme syrjäinen
takaportti, jota emme moi wartioida ja —“

„Se on tosin luvatonta, herra Eckhof
. . . Mutta te olette innostuksesanne
unhottaneet, että neiti von Sasfen on
minun wieraani tytär, eikä ole soweliaasta,
että häntä puhutellaan sillä tawalla
kuin te äskän.“

Minä katselin kummastuneena ylös ja
koetin nähdä lasten takana piileskelewiä
silmiä — tulihan tästä ihan toista, kuin
odotin. Kirjanpitäjä puolestansa astui
niin kummastuneena taakse päin kuin olisi
hän ensikerran kuullut senkaltaista was-
tausta isäntänjä suusta. Hän weti suut-
tuneena kulmakarwansa yhteen ja koston-
haluinen wihahdus rumeni hänen kas-
wonja alipuolen.

„Neiti von Sasfen?“ kertoi hän iwal-
lesti. Kenesä pitää minun kunnioitta-

man aatelisfäytyä? Ei juinkaan tuosja
naurettawasti puetusja lappesja?

„Minun mieleeni ei juolastanut ko-
rottaa aatelista nimeä“, wastasi herra
Claudius, hieman punehtuen. „Minä
ainoastaan muistutin teitä welwollihuu-
destanne jokaista talon wierasta kohtaan,
olkoon hän ken hymänsä.“

„No, no, saattehan vielä nähdä mitä
siunausta wieraanwaraisuus juuri tässä
kohdassa tuottaa rehelliselle perheellenne!
. . . Minä olen waroittanut ja rukoillut
kylliksi — ei mikään ole auttanut! Pa-
kanalliset kuwat owat taasen kannetut
päiwän waloon, ja tuolla ylhäällä Karo-
linenlustissa istuu eräs, joka ei tunne
Jumalaa, waan pystyttää jälleen wanhat
epäjumalat. Ja hän, jolla on waltikka
kädesjä, tuo nuori jumalaton ruhtinaal-
lisella waltaisuimella, hän, jonka pitäisi
olla kansallensa hurstauksen, siweyden ja
nyhteetömmuuden esimerkkinä, jonka pitäisi
tekemän maansa ylistyswirtten ja rukous-
ten majaksi, hän auttaa kultawastikan ko-
hottamisessa. Sodomassa ja Gomorassa
on suuri huuto ja heidän syntinsä owat
sangen raskaat . . . Herra on pitkämie-
linen, mutta hetki on tullut, jolloin tulta
ja tulitwää on satawa taiwaasta.“

Herra Claudius falli äänettä, mutta
säikähtyneenä hurjan raiwion jatkaa. Wan-
hus oli silminnähtävästi tähdellisesti wa-
kuutettu puheensa totuudesta. Hän ojensi
kätensä ja oioitti henkien näkijän tapai-
sesti Karolinenlustia. „Tuo talo on syn-
nissä rakennettu ja on aina ollut pahuu-
den pesäpaikka; he, jotka owat siellä rik-
koneet Jumalan käskyjä, eiwät saa rau-
haa — he käywät ympäri walittaen ja
ennustaen turmiota sapatin rikkojitten
ratentamalle talolle —“

Herra Claudius nosti keskeyttäväisesti
kätensä.

„Enkö ole kuullut tuota sydäntäsräke-
wää huutoa suljetuisja saleisja?“ jatkoi
yhä wanhus, korottaen waan äänensä.
„Enkö ole nähnyt huoneeni katosja riip-
puwan kruunun häilywän edestafaisin tuon
kamalan olennon lewottomien askeleitten

alla? . . . Minä tiedän sen, he ovat nousseet haudoistansa; he ovat syntensä tähden tuomitut palaamaan maailmaan ja varoittamaan soaistuja. Herra Claudius, samana päivänä jolloin tämä nuori olento — hän wiittasi minua — saapui Karolinenlustiin, tuli eloa kiinimurattuihin saleihin.”

Suuri Jumala, mies oli kuullut minut! Kun minä häpeämättömästi kuleskelin kuolleen huolellisesti wartoituisia huoneissa, olivat terävät, siniset filmät lakkaamattomasti luodut kynttiläkruunuun ja sen liikunnoista taih hän laskea jokaisen askeleeni; wanhus oli kuullut huutoni oman kivan edessä ja käytti syntänsä erehdyksessään tilaisuutta, saadaksensa talon omistajaa suuttumaan isääni ja minuun.

Ehdottomasti etsiwät filmäni herra Claudiuksen kasvoja — ne olivat käännetyt minun puoleeni; mutta siniset filmeltäwät lastit peittiwät ne niin täydellisesti, että oli ihan mahdotonta nähdä miten kirjanpitäjän sanat häneen waituttiwat. Hän oli lähestynyt minua askeleen; kentiesi waalenin pelosta ja hän waroi jotakin heikkohermoisuutta minun puolestani; mutta nähdesjäsä, etteivät jalkani minua pettäneet, kääntyi hän jälleen syntän wihamieheni puoleen.

„Te todistatte tässä ojaawasti, että puhdas uskowaisuus wiimein on jälleen wiewä meidät takaisin mitä suurimpaan taikauskoon!” lausui hän. Suuttumusta ja sääliä kuului selaisiin hänen muutoin aina tyynestä äänestään. „Minä en woi selittää, miten minun on sääli nähdä teidän, herra Eshof, antautuwan tuohon kauheaan salapyyhäisyhteen! Minua on jositā huomautettu, waan en ole tahtonut sitā uskoa . . . Minulla ei ole tietysti wähintäkään oikeutta moittia mielipiteitänne — minä waan pyyhän teitä olemaan huolimatta niin tavallisista toimistani kuin muistakin tekemistāni muutoksista.”

„Minä en ole sitā unhottawa, herra

Claudius”, wastasi herra Eshof. Hänen filmiinpistäwäsfä alamaisuudessaan oli paljon salaista häijyyttä. „Mutta sallikaa tekin minun tässä paikassa lausua pyyntö. Minä asun monta vuotta sitten Karolinenlustissa ja minua on aina ilahuttanut woida wietää pyhää lepopäiwää Jumalan käskyn mukaan kaikessa hiljaisuudessa ja hartaisissa miettimyksissä. Minä pyyhän teitä siis mitä wakawammiin asetettavaan kaikki niin, ettei samankaltainen sopimaton huuto eikä kemytmie-linen laulu kuin äskeinen enää häiritse sapatin pyhyyttä — luulenpa wanhana miehenä ansaitsewani niin paljon kun-nioitusta.”

Taasen kääntiwät siniset lastit minun puoleeni; minä odotin ankaria moitteita ja sääntöjä, miten was'edes käyttäytyisin — waan ei tullut mitään. „Minä en ole kuullut mitään huutoa”, wastasi herra Claudius fangen tyynesti. „Mutta minä olen nähnyt tapauksen, joka kowasti on loukannut tunteeni . . . Tämä nuori nainen — hän osoitti minua — ei ole wiattomalla lapsenlaulullaan rikkonut Jumalan käskyjä; mutta, herra Eshof, te tulitte juuri kirkosta — te olette, kuten selwästi tänään olette osoittaneet, yhti niitä nuhteettomia kristityitä, jotka sowitzte jokaisen tekonne Jumalan käskyihin — kuinka oli teidän mahdollista saastuttaa pyhää lepopäiwää kowuudella omaa lastanne kohtaan?”

Häijy katse leimahti harmaitten kulumien alta.

„Minulla ei enää ole lapsia, herra Claudius, sen tiedätte te parhaiten”, lausui hän teroittaen pistäwästi te sanan itäänkuin tahtoen sillä iskeä sywän haawan.

Hän kumartui sywästi ja palasi nopein askelin samaa tietä, kuin oli tullutkin. Minä tunsin selwästi, että herra Claudiuksen piti tuleman loukatuksi tuosta omituisesti lausutusta pienestä sanasta; minä katsoin häneen: tikari oli sattunut.

XVII.

Minä, kirjanpitäjälle onnistui syvästi loukata herra Claudinusta. Nuolennopean wawahduksen jälkeen jäi hänen solakka wartalonsa seisomaan ja hän katseli kiireesti poismenewää, kunnes hän katosi pensasten väliin.

Minä aioin käyttää tilaisuutta hiipiäkseni pois, mutta liikuniiseni tuottamasta hiljaisesta kahinasta kääntyi herra Claudius minun puoleeni.

„Wiipytkää vähän!“ lausui hän estäwäisesti ojentaen käsiwarsansa minua kohden. „Wanhus on syvästi liikutettu; minä en tahtoisi, että te vielä kerran kohtaistte hänet siinä tilassa.“

Hän puhui yhtä tyweneesti ja ystäwällisesti kuin tawallisesti . . . Ilmasenkö tässä kahden kesken ollessamme miten Karvosenenlustin toisenkerroksen kummitusten laita oli? miehen itsensä. Ei, minä en luottanut häneen ja aina lämpöisesti sytkiwään sydämeeni asti tunsin itseni lanistuneeksi hänen läsnä ollessansa. Yhtä intoisasti kuin sieluni oli kiintynyt Charlotteen, yhtä vähän myötätuntoisuutta oli minulla tuota kylmää lascentomiestä kohtaan — hänen kummallinen käytöksensä ja tywen luonteensa, jotka eivät milloinkaan sallineet liiallisuutta itsesänsä eikä toisijaksaan, pidättiwät minut aina kaukana hänestä. Hän puhui kyllä äskän kristillisen rakkauden luonteen mukaan — ja jos olisin kuullut jonkun muun lausujan sanat, olisin kuullut niiden tulewan sydäimestä — hänen suussansa oliwat ne minusta ainoastaan tywenen ihmisen lauseita. Hän oli suojellut minua; mutta waikka olinkin lapsellinen ja kokematon, osasin kuitenkin päättää hänen tekneen niin, ainoastaan estääksensä alamaistaan käyttäytymästä röyhkeästi minua kohtaan . . . Minä olin liian inuostunut Charlotteen, että olisin herra

Claudinusta tawatesfani unhottanut hänen mielipiteensä sedästään.

Mutta siinä tottelin häntä ja odotin kärsiwällisesti, kunnes emme enää kuulleet kirjanpitäjän raskaita asfeleita. Koneentapaisesti lyhkästin minä warpaallani hiekan pienen kasaan — paksu kenkä kaikesa rumuudessansa tuli näkhywiin, minä en siitä wähintäkään huolinut — herra Claudiusshan waan seisoi wieressäni, ja hänhän sen waan näki.

„Minä menen porttia sulkemaan“, lausui viimein keskeyttäen lyhyen äänettömyyden; minun mieleeni joutui äkkiä, että se vielä oli auki . . . Minä tahdoin pyytää häneltä anteeksi, waan en saanut sanoja huulieni yli.

„Menkäämme siis“, sanoi hän. „Enkäsitä, miten pienet kätenne woivat awata wuosta sitten ruostuneen lukon.“

„Lapsi oli syy siihen —“ wastasin minä ja minun täytyi hymyillä muistellesfani suloista pienokaista — „minä tahdoin kaikin mokomin likempää nähdä tyttöä ja sitä perhettä, joka on niin onnellinen. Minä en ole milloinkaan tietänyt, miltä tuntuu, kun wanhemmat niin syvästi rakastawat lapsiaan.“

„Mutta millä tawalla oli teille mahdollista nähdä wierasta perhettä?“

Minä osoitin ujostelematta jalawan latwaa, jonka alla juuri olimme. „Minä istuin tuolla.“

Hän hymyili salaisesti ja lastienkin läwitse huomasi minä hänen silmänsä wilkafewan wasenta simuani; ehdottomasti seurasiwat omatkin silmäni hänen katsettansa — woi! kostonhimoinen jalawa oli repinyt suuren kolmikulmaisen läwen mustaan juhlapukuuni, niin suoran kuin olisi siihen käytetty kulmamittaa.

Minä tunsin punastuwani hiuksiin

saakka ja waikka ainoastaan herra Claudius sen näki, häpefin kuitenkin.

„Di Zumala — Ilse!“ enemppää en woinut sanoa.

„Ilka huoletta, Ilse rouva ei teitä toru — sitä emme falli!“ lohdutti hän ystävällisesti, mutta yhtä huolenpitäväisellä äänellä, kuin olisi hän puhutellut pikku Gretcheniä. Ja se suututti minua — semmoinen awuton lapsi en kuitenkaan ollut . . . Silloin huomasin vasta selwästi, kuinka toisellainen Dagobert oli käytöksessään. Hän kohteli minua kuin täysikasvuista neitoa, warsinkin sitte, kun kuuli, että minut kohtaa aiottiin esitellä hewisä. „Ilse rouva on jo pitänyt huolta, että saatte uuden puwun,“ jatkoi hän puhettaan. „Hän pyysi jo eilen minulta rahaa, ostaaksensa teille homipuwun . . . Mutta minun täytyy muistuttaa teitä, että Ilse kyllä woi täällä ollessansa pitää huolta senkaltaisista asioista; myöhemmin pitää teidän itsenne kääntymän minun puoleeni.“

„Dnko se wälttämätöntä?“ kysyin minä salaamatta tytyhmättömyyttäni.

„Se on wälttämätöntä, neiti von Sassen — säännöllisyyden tähden.“

„No, sitten oli munmo wainojani oikeasja, koska hän ei woinut rahaa karsia . . . Di Zumala, kuinka monta tempua on makfaessa muutamia taaleria toiselle!“

Hän katseli minua hymyillen siwulta. „Minä koetan tehdä sen teille niin huokeaksi kuin mahdollista,“ lausui hän hywäntahtoisesti.

„Mutta täytyyhän minun kuitenkin jorkaisen groschenin tähden tulla teidän kolktoon huoneesenne?“

„Tietysti . . . Dnko se huone siisteistä niin hirweä?“

„Koko katurakennus on niin kylmä ja haudankolkko . . . minä en käsitä, kuinka neiti Fliedner ja Charlotte woiwat elää siellä! . . . Minä kuolisin tuskasta ja ahdistuksesta!“ — Niin sanoesfani lasfin ehdottomasti käteni rinnalleni.

„Tuo paha, wanha talo — jo ennen-

kin on se saattanut naishengen wauraan!“ arweli hän heikosti hymyillen. „Ja nyt on se luultawasti hyppää siihen, ett’ette menesty meidän luonamme?“

„Di, kuffarhasta minä pidän paljon!“ lausui kiireesti, wastaamatta suoraan hänen lauseensa. „Minusta on se kirja täynnä ihmeellisiä satuja! Minun täytyy usein nopeasti ummistaa silmäni ja tarkoin pitää waari käfistä ja jaloista, muutoin — woisin tahtomattani päistikkaa heittäytyä kuffapenkereihin!“

„Woittehan niin tehdä“, lausui hän ystävällisesti ja tywenesti.

Minä katselin häntä kummastuneena. „No sittenhän te wasta kauniisti toruisitte“, sanoin minä. „Kuinka monta groschenia kuffakimpuista silloin menisi hukkaan! . . . Di Zumala! ja niin paljon semeniä sitte!“

Hän kääntyi, sulki portin, jonka eteen olimme ehtineet ja otti awaimen lukosta. „Oletteko oppineet tuon groscheniwifauden samasta suusta, joka jo on ehtinyt kertoa teille pihakammarista ja hautaspepeleistä?“ kysyi hän pistettyään awaimen taskuun.

Minä olin ääneti — Dagobertin nimeä oli minun mahdoton mainita; häneltähän olin oppinut tämän „wifauden“, kuten sitä herra Claudius wähdän kattevasti nimitti. Hän ei kuitenkaan sen enemppää kysellyt.

„Mutta eiwätkö Karolinenlust ja metsä teitä niellyt?“ jatkoi hän.

„Täällä on hywin kaunista —“

„Waan ei likimainkaan niinkuin arolla — eikö totta?“

„Sitä minä en tiedä — mutta — minä ikäwöitsen niin kauheasti Dierkhsfiin! Minä kärsin usein hirweästi ja olen niin tuskfisani, että woisin halaista otsani puita vastaan.“ Se walitus tuntihe melkein ehdottomasti huuliltani . . . Sitä ei kuitenkaan ollut tukaan minulta kysynyt; he luulivat epäilemättä kaikki oloni täällä kaitissa tapautfissa ebullisenmaksfi ja hupajemmaksfi.

„Lapsi raukka!“ lausui herra Claudius, — ei, se ei ollut sääliwäisyyttä! War-

maankin oli luonto waan lahjoittanut hänelle niin hellän äänen.

Me astuimme juuri Karolinenlustiv vieressä olevalle kentälle. Siinä seisoj wanha Erdmann, joka nykyisin oli kieltänyt Ilseä ja minua käymästä katurakennuksen pihan lävitse. Hänellä oli wassemmassa kädessä laatikko, josta hän wassymättä ripoittelee tielle kanan syötettä. Herra Claudius meni nopeasti hänen luoksensa ja tarttui hänen oikeaan käteensä, joka juuri oli heittämisillään ohrasadetta siipikarjalle.

„Te ruokitte noita liian ylellisesti, Erdmann“, huhteli hän. „Katsokaa tuonne pensaitten wäliin, kaiffialla itäwät jywät, joita kanat eiwät millään tavalla jaksu syödä, minä olen mielipahakseni huomannut sen.“ — Hän otti kourallisen siemeniä laatikosta ja antoi niiden pudota alas takaisin hienojen sormiensä wälistä.

„Wathan nämä puhtaita nifuja, Erdmann; siitä täytyy minun torua teitä! Tiedättehän minun wihaawan senkaltaista ylellisyyttä. Sillä tavalla hukataan meillä wiljaa, waikka moni köyhä lapsi raukka turhaan hakee leipää.“

Minä oikein wihaustuin. Miten tuo mies ymmärsi kaunistaa itaruuttansa! Hän ei mufa torunut, että hänelle tapahitui muutaman groschenin wahinko nifujen hukkaamisesta — ei, ei suinkaan! Hän waan walitti, että ne leiwät meniwät hukkaan, jotka olis saattanut leipoa jollekin köyhälle lapselle.

Erdmann wanhus puolustitise sillä, ett'ei enää ollut ohran hituakaan koko talossa. Hän kohotti kuin pahantekijä olkapäänsä molemmin puolin päätänsä ja koetti nopeasti paeta suojelewien pensaitten wälille . . . Huh, noita hirweitä sinistä lastia, miten ne kimelsiwät hänen jälkeensä! Minä en enää ollenkaan tahtonut katfella herra Claudiusista ja käänjin pois kaswoni; käteni tarttuivat lähimpään pensaaßen, repiwät sen lehtiä ja lewittiwät ne hiekalle.

„Mitä tuo kakaopenjas raukka on rikkonut?“ kuului herra Claudiuksen ääni

wieressäni, niin hellästi ja tywenesti, kuin hän ei äsken olisikaan torunut. „Entäs jos näisä teidän oifullisesti repimisjänne lehdisiä olisi wähan samaa tuskastuttawaa koti-itämää kuin teissäkin!“

„Minä kumarruin, pomin nopeasti lehdet maasta ja lastin ne wiileään pensaan juurella kaswamaan ruohoon, tiseän ohsan alle. „Nyt ne kuolewat ainakin kodisjanfa“, lausuin minä tahtomattani katsoen sinisiin lastisilmuiin.

„Woitteko kestää täällä?“

„Täytyyhän minun — pitäähän minun täällä siwistyä ja siihen tarwitaan kaksfi vuotta.“ Minä panin ehdottomasti kädet ristiin. „Kaksfi pitkää vuotta! . . . Waan ei auta, minä tiedän itsekin, että minun täytyy oppia — olenhan jäänyt hirweän taitamattomaksi arolla! . . . Pitku Gretchen tuolla huwilasja tietää paljon enemmän kuin minä.“

Herra Claudius nauwoi hiljaa.

„Tietysti on tämä opetus- ja kiusausaika teille wälttämättömän tarpeellinen, liiatenkin kun tiedämme, miten waikata on oman nimennekin kirjoittaminen pienelle kädellenne. Kahdesja wuodesja woitte oppia paljon; mutta isänne ja joku muukin toiwonee ehkä, ett'ei nuori, wiaton sielunne oppisi kaiffia, mitä maailma, wassinkin hallituskapunki opettaa, wiesläpää waatiikin . . . Ilse rouwa pyysi eisen minua pitämään töitäänne ja toimianne filmällä.“

Minua wärihytti — sitä en woinut kärsiä! Sitä aioin wastustaa kaikin woiimin! Wapaaehtoisesti en suinkaan eläessäni aikonut antautua tuon saman sietämättömän iteen alle, jonka painoa Dagobert ja Charlotte kärsiwät! Mutta kummallista oli kuitenkin, ett'ei minulla ollut uskallusta ilmoittaa hänelle sitä jyrkkää päätöstäni wasten filmiä. „Minä en ymmärrä, mitä on Ilsen mieleen juolahtanut — senhän neiti Fliebnier jo kohta lupasi tehdä ja Charlottetin“, lausuin minä hitaasti. „Ja Charlottesta pidän minä niin paljon, häntä minä warmaan aina tottelen.“

„Sehän juuri on wältettävä“, wastasi hän wakavasti. „Neiti Fliedneristä kyllä saatte hyvän kaswattajan. Charlottella on vielä itselläänkin liian paljon oppimista, että hän woisi rumeta teidän opettajaksenne . . . Jos sallisin hänen rajatomasti waijuttaa kokemattomaan lapseen, tähtyisi hänen itsensä olla kaikissa kohdin esimerkkinä — mutta siitä hän on kaukana . . . Charlottella on oikeastaan jalo luonne, mutta hänen sielusansa on vielä monta heikkoa kohtaa — minä tiedän, että monta kertaa olen astuwa waroitteen ja kieltäen teidän molempien wälilleme.“

Jos pieninkään myötätuntoisuuden kipinä oli hehkunut sielusani, niin sammui se tykkönään näistä suorista ja moittimista sanoista. Hän kosti siinä katkerasti Charlotten lawertelemiset pihakammarista — minä käsitin sen hywin — ja semmoinen wieras kostotapa se juuri niin sywästi suututti Dagobertia . . . Ja tuon jäykän, tunnotoman lastumiehen käsiin oli Ilse vielä jättänyt minutkin. Hän warmaankin aikoi pidättää minut neljän seinän sisällä, hankkia minulle opetuksia ja puhua kansani ennen kaikkea muuta noista wihatuista kirjoitusharjoituksista ja kaikkea, mitä telttiin, olisivat nuo inhottawat filmäläsit tirkistämässä.

Sillä wälin olimme astuneet etehiseen ja seisomme sen käytävän edessä, josta päästi minun kammiooni. Herra Claudius otti filmäläsit pois ja pisti ne taskuunsa . . . Ja waikka hän waan oli herra Claudius, enkä minä häntä karsinyt, oli hänellä kuitenkin erittäin kauniit filmät — minun käwi hänen suhteensa samoin kuin kirkkaan taiwaankin, se näyttää niin lempeältä ja wiattomalta, waan jos tahtoo katsella sitä, ummistuwaat filmäläsuomet heti sen hehkuwista säteistä.

Minä waikein ujusti — filmäläsit olivat minun warustukseni; niiden kanssa katosti rohkeuteni ja lymyi sieluni sisimpään nurkkaan. Silloin kuului lähenewiä askeleita.

„No, älkää paheskiko, neiti!“ kuulin jo

kaukaa Ilsen sanowan. „Tämä on hirweä tapa! . . . Noin nuori kaunis nainen, ja sawuaa kuin uuninpiippu!“

„Ah, te pelkäätte waan tupakan sawun turmelewan koreat orwokit hatustanne, rouwa Ilse!“ nauvoi Carlotte.

„Joutawia — se ei johdu mieleeni! Mutta sen sanon, että jos kuulisin lapsen pistävän tuommoisen tupakkapaperin hampaittensa wälkin, niin — lähtisin heti pois hänen kansansa —“

Hän waikei; sillä he olivat ehtineet kynnnykselle ja seisoiwat meidän edessämmä. Charlottella, joka oli hänen seurassansa, oli paperossi kirjikkahuuliensa wälissä ja hänen naurawat kaswonsa katosiwat juuri sakean sawupilwen taakse, jonka hän kiusataksensa Ilseä puhalsi suustansa.

Nähdesänsä herra Claudiusen, säikähti hän kuitenkin silminnähättävästi, punastui korwiinsa asti ja otti pikaisesti paperossin suustansa. Se nauratti minua ja siwä tapa, jolla hän käytti sitariansa, teki hänet minun filmisäni vielä miellyttävämmäksi.

Herra Claudius ei nähnyt häntä huomaawan.

„Te olette oikeassa, Ilse rouwa; älkää sitä salliko!“ lausui hän tywenesti. Teidän hattuanne ei tupakan sawu rumenna; mutta naisen puhtaana, lempeän mielen peittää se rumalla noella.“

Charlotte heitti kiwaasti sitarinensa lamppuun.

„Oletko pitänyt huolta kutsuunuksista, Charlotte?“ kysyi hän lewollisesti, ikäänkuin hän ei ollenkaan olisi huomannut kiwautta ja suuttumusta, jotka saivat neidon sormet wawahtamaan ja filmät säihkyään.

„En vielä — Erdmann wie ne illalla.“

„Älä unhotta lähettää Hellborfillekin kutsuuskorttia.“

„Hellborfilleko, setä?“ kysyi hän samaltaen, ikäänkuin epäillen korwiaa; tumma puna lensi hänen kaswoillensa.

„Niin, hän syö huomenna meidän kans-

samme — onko sinulla mitään sitä vastaan?"

"Eipä juuri — vaan odottamatonta se oli", vastasi Charlotte viipyen.

Herra Claudius kohotti hukan olkapäitänsä, otti kohteliaasti tervehtien hatun päästänjään ja astui rappuja ylös; hän ei mennyt kirjastoon, minä kuulin hänen ylempänä awaaman toisen oven.

"Dnko maailma äkkiä mennyt ylösalaisiin?" huudahti Charlotte, joka, kadet alaswaipuneina, oli seisunut liikahtamatta, kunnes ylösastujan askeleet lakkasivat kuulumasta ja owi sulkentui hänen takanansa.

"No, Sumala warjeltsoon, tästä syntyh hauska juttu! . . . Minä woin panna weikkaa, että Eckhof — juolaa liememme huomenna!"

"Kaikkia wielä, mitä wanhalla kirjanpitäjällä olisi keittiösä tekemistä!" huudahti Ilse suuttuneena. Wähymätön aamuja iltaweisaaja oli kokonaan joutunut hänen epäsuostoonsa.

"Ilse kulta!" nauroi Charlotte, "minä tahdon sanoa teille jotakin . . . Kauppahuone Claudiuksen toimitustaiwaassa paistaa toinenkin aurinko, nimittäin herra Eckhof. Erkki setä tekee kyllä oman tahdonsa mukaan; mutta hän noudattaa herra kirjanpitäjän neuvoja ja tahtoa niin paljon, että se vaatimaton auringonsappi oikeastaan on hallitsewa isäntä . . . Ja Helldorf on herra Eckhofin weriwihollinen, syystäkö wai ilman, sitä minä en tiedä, enkä minä siitä huolitakaan, sillä minä en tunne — tuota Helldorfia — en wäghintäkään! Minä tiedän vaan, ett'ei Helldorf tähän asti ole astunut jalallansa herra Claudiuksen saleihin siitä yksinkertaisesta syystä, ett'ei herra Eckhof sitä ole sallinut . . . Ja huomenna pitää hänen äkkirwaamatta tulla päivällispitoihin, jotta herra Claudius pitää kahden amerikalaisen kauppamiehen kunniaaksi — Eckhof sytyh raiwoon ja kaikella herännäiskirjojen kannopuheisuudella, jotta hän täydelleen taitaa, kutsuu alas taimaan tuomita ja wihaa — sillä tämä on Helldorf-

silte jemmoinen kunnia, jonka setä muuten osoittaa vaan arwoffaille kaljupäille ja maailman mainioille kauppahuoneiden päämiehille . . . Niin, minä sanon, että maailma on nurin narin, eikä minua wäghintäkään kummastuttaisi, jos kiwiherrat tuosja" — hän osoitti keskellä lammitkoa olewia kiwikuwia — „neusisimat, kumartuisimat kohteliaasti ja wakuuttaisimat meidän olewan kauniita tyttöjä."

Minä nauroin ja Ilsekin hymyili.

"Mitä herra Claudius tekee ylikerrassa?" kysyin minä, sillä minua suuttutti että „kauppias", jost' isäni häntä nimitti, astui tieteen alalle.

"Hän katselee luultawasti tähtiä kaupokutkella . . . Ettkö ole huomanneet Karolinenlustiin kahta pientä tornia? Toinen on muinaisteos-kokoelmia walasewa kupulaki ja toisen on setä tehnyt itselleen tähtitorniksi . . . Etkö totta, näyttääpä siltä, kuin miellyttäisimat häntä korkeammattin astiat. Alkää kuitenkin Sumalan tähden uskofo sitä! Kaikkialla on hänen työskentelynsä samankaltainen, hän laskee tornissa samoin taimaan hopearahoja, kuin toimitushuoneensa suurella pöydällä heilwisiwä taaleriaan."

Hän otti taskustansa pienen, kapean tukun. "Ja nyt syh, miksi tulit tänne. Tässä ovat sulat — tusina — jotka tilasin teille R:stä — ne saapuimat wast'ikään ja huomenna tuo ompelijatar leningin."

"Alkää antako pettää itseänne, neiti; tässä ei millään muotoa woi olla tusinaa", huudahti Ilse, punniten tukua leweässä kädessänsä; mytty oli yhtä suuri kuin yksi ainoa pari noista kehtuista kotituoijista willasujista. Ilse awasi kääreen: ihmeellisen hieno pitsikutoma oli edessäni.

"Wai niin — no tämäpä wasta kunnista!" lausui hän suuttuneena. "Tällä tawoin woi lapsi R:stäkin juosta awojaloin . . . Kyllähän nämä ovat hienoja ja ylhäisiä kaluja, mutta niitä ei milloinkaan woi pestä — ensimmäisen käwelyn

jälkeen pistetään ne ryysyfoppaan . . .
"Voi emäntä-raukkani rahvoja!"

Hän riensti asuinhuoneeseeni.

"Mikää antako hänen hämmentää itse-
änne, pienolaiseni", sanoi Charlotte jär-
kähtämättömyydenään. "Minä
en milloinkaan käytä toisenkaltaista, vaikka
neiti Fliedner kuinka nyrpistäisi pientä ne-
näänsä tälle yllellisyydelle, joski hän
sitä sanoo, niin . . . Minulla on nyt
kerran tuommoinen arka Parisin iho ja
teidän täytyy asettautua olonne mu-
kaan — muuta neuvoa ei ole!"

Hän riensti pois ja minä menin sytti-
win sydämin Ilse'n luo. Hän oli riisu-
nut hattunsa, laskenut virsikirjan kädes-
tänsä ja seisoi hehkuwin postin luttapöy-
täni edessä, joka näytti laiminlyödyttä
ja huonosti hoidettua. Minä olin alusta
saakka katsellut kuttia epäsuosioillisesti enkä
huolinut kastaa niitä, vaikka Ilse anta-
vasti oli muistuttanut minua sitä teke-
mään. Kukat riippuivat siinä surkastu-
neina ja janosina.

Ilse ei lausunut sanaakaan, osoitti
vaan formellansa tekoani. Silloin sai
vastustushaluni minusa wallan.

"Mitä tuo pöytä minuun kuuluu?"

tiuskasin minä kiukkuisesti. "Minä en
ymmärrä, mitä warten minun pitää nähdä
wairwaa niiden hoidosta. Enhän minä
ole niitä pyhtänyt herra Claudiukselta —
mitä warten hän siis tuo ne minun
huoneeseeni. Pitäköön itse huolta niiden
kastelemisesta!"

"Sepä oivallista — tästäpä syntyhy
yhä parempaa!" lausui hän sointumatto-
malla äänellä. "Pitää jalassa ja kiittä-
mätön sydän. Lenore, Dierkhoffin et enää
kostaan palaa — enkä minä enää huo-
likaan sinua sinne!"

Minä kirkasin ja heittäydyin hänen
syliinsä — hänen sanansa läwistiwät ti-
karin tapaisesti sydämeni.

"Pitku kyyhtyeni sanoi sinua munmo
wainajasi", jatkoi hän heltyvästi;
"kaunis kyyhtynen! . . . Jos hän waan
olisi aawistanut, mitä piileskelee sydämes-
säsi, olisi hän sanonut sinua —"

"Viruksi", lisäsin minä kiwaasti ja
kowiin suuttuneena itseeni. "Niin, niin,
Ilse, se minä olen — minulla on paha,
musta siu; mutta enhän minä ole siitä
tietänyt ja pahuus walloittaa minut alin-
oma."

XVIII.

Seuraavana aamuna kertoi isäni Mar-
gareta ruhtinattaren tahtowan nähdä mi-
nut kello kuusi illalla. Paremmaksi war-
muudeksi tuli vielä palwelija ilmoitta-
maan minulle, koska minun piti saapu-
man hoviin, sillä ruhtinatar näkyi sil-
minnähtävästi epäilewän isäni muistoa.
Isä olikin eilisestä saakka tawallistaankin
hajamielisempi. Iltapuolella oli nimit-
tään eräs fangen hywin puettu herra as-
tunut ylös kirjastoon ja wiipynyt siellä
pikkän ajan, ja kun isäni myöhemmin
meni herttuwan luo, unhotti hän tykkönään
ottaa minulta jäähywäisiä. Minä kuulin

hänen askeleensa, juoksin ulos etehiseen
ja näin kuumeentapaisen punan hänen
poskillaansa; hänen silmänsä säihkyivät
kummallisesti ja kädet ehtimiseen häm-
mensiwät tukkaa.

Sitte olimme päiwällisillä. Minä woin
nauttia ainoastaan wäähän ruokaa; sillä
olin niin peloisiani ja tuskisiani — pel-
käsinhän minä kauheasti ruhtinatarta, jota
en woinut kuwaita muun näköiseksi kuin
puetuksi kullankirjattuihin waatteisiin ja
kalliista kivistä säkendiwä ruunu päässä.
Pikäksi huolestutti isäni käytös minua.
Hän ei nauttinut palaakaan; lakkaamatta

kierteli hän leipämuruja formiensa wälissä ja katsoa tuijotti eteensä. Hän taisteli silminnähtävästi itsensä kansa; hänen silmänsä katsahivat silloin tällöin Ilseen, joka wiattomasti hywällä ruoka halulla nautti ateriatiaan ja wäsymättä wakuutti ei missään olewan niin hyviä perunia kuin Dierkhostissa, jonka hiekkamaa muka oli erittäin sowelias niille.

„Ilse hywä, minä pyytäisin teiltä jotakin“, alkoi isäni äkkiä — hänen sanansa kuuluwat niin lyhyiltä ja pakotetuilta, kuin olisi hän ainoastaan sisällisestä pönistuksesta saanut ne huuliensa yli.

Ilse katsahti ylös.

„Sanottehan tuoneenne äiti wainajani jättämät arwopaperit mukauanne tänne?“

„Niin, herra tohtori“, wastasi hän kuunnellessaan tarkasti ja lastien äkkiä pois kahwelinsa. Isäni otti warowaisesti rintataskustansa paperiin käärityn esineen; hänen kätensä wapiuivat ja silmänsä säihkyiwät hänen awatesaau hienon kääreen: suuri komea muistoraha oli sen sisässä.

„Katsokaa tätä, Ilse — mitä siitä pidätte?“

„Kaunis raha“, arweli Ilse nyhkäytäten hywäksyväisesti päätänsä.

„Ja arwattaas waan, se on myytävänä ihan poltuhinnasta. Kolmella tuhannella taalerilla woin saada oikean raha-aarten, joka meidän kesken sanoen on wähintään kahdentoista tuhannen taalerin arwoinen.“

Hänen muuten lempeät ja tyhenet kaswonsa näyttiwät melkein mielettömiltä. — „Tämä on ensimmäinen onnellinen satuma koko elämänsäni; tähän asti olen ainoastaan suurilla uhrauksilla woinut ostaa kaikki kokoelmani — eikä minulla tällä hetkeä ole sanottawasti rahoja käytettävänäni. . . Hywä Ilse, te saattaisitte minut ijähäni kiitollisuuden welkaan, jos antaisitte teille uskotuista rahoista kolme tuhatta taaleria minulle. Leonore ei joudu wähäkään wahinkoon, sillä minä wakuutan kunniasanallani tämän muistorahan olewan kumminkin kolme kertaa arwoisemman.“

„Niin, niin, saattaa olla; waan käykö

se myöskin rahasta?“ kysyi hän käännellen formiensa rahan, joka tuotti isälleni niin suuren hermojen kiihotuksen.

„Mitä sillä tarkoittatte?“ kysyi hän werlalleen.

„No, minä tarkoitan, ottaako kauppa-mies sen maksosta.“

Isäni säpsähti, juurikuin olisi Ilse häntä pistänyt.

„Ei, Ilse“, lausui hän hetken perästä alakuloisesti; „siinä erehdytte. Täännäksellaisilla rahoilla ei woi mitään maksaa — niitä woi ainoastaan jälleen myydä.“

„Wai niin — sitten jäisiwät ne kolumetuhatta taaleria lippaasen katsottawiksi niinkuin kaikki särjetyt kumat ylhäällä suuresa salissa? . . . Siitä ei lapsi woi saada ruokaa tarpeeksi eikä kentiä jalkaansa. . . Herra tohtori, sanoihan minä kohta, ett'ei rahoihin saa koskea! Kun Hannoverissa wein wiidellä sinetillä suljettua kirjettä toisensa perästä posttiin ja viimein nurisin siitä, sanoi emäntä raukkani aina; Ilse, sitä et sinä hymmärrä! Minun poikani on kuuluisa mies ja sen täytyy niin olla. — Ja minä olen niin tyhmän tyhmä, herra tohtori, ett'en koko eläkseni ole woinut käsitää, miksi minun emäntä wainajani täytyi tulla niin köyhäksi, miksi hänen täytyi myydä kaikki Saksohoinin perheen hopeakalut, kulta sormuksensa, rannerenkaansa ja witjansa, sen tähden että te olette mainio oppinut — ja nyt woin minä vielä wähemmin käsitää, miksi lapsenkin täytyy luopua pienestä perinnöstänsä. Alkää pahetsuko, herra tohtori, mutta minusta on aina tuntunut kuin putoisimat nämät tawattoman suuret rahajummat sywään, pohjattomaan kaimoon, sillä niistä ei sitte enää sen enempää näy eikä kuulua. Mahdollista, että ne owat tallessa ja että niistä myöhemmin, kun kaikki myhdään. . .“

Isäni hypähti ylös tuoilta. Raikkia woi hän kärkeä paitsi ajatusta, että wieras tulisi hänen kokoelman sa, hänen artoitensa omistajaksi. Hän ojensi pelästyneenä keskeyttäen kätensä Ilsee kohti.

Use waileni filmärpäykseksi, mutta jatkoi sitte rohkeasti:

„Minulla ei muuten enää olekaan waltaa niitä antaa — ne ovat katurakennuksen kasakaapisissa — ettehän te tahoneet niitä tallettaa — sentähden jäitin minä ne herra Claudiukselle. Mutta hän ei ole mies, jonka kanssa saa menetellä mieltensä mukaan, eikä hän ota tänään rahoja vastaan, huomenna antaaksensa ne jälleen pois.“

Isäni kääri sanaakaan enää lausumatta kultarahansa paperiin ja pisti sen taskuunsa. Hänen alaluoijuutensa ja äänetön surumielisyytensä koski minuun, waan mitäpä sille taistui. Ilksen koko käytös osoitti erinomaista mielihyvää siitä, että oli toimittanut rahat warmaan paikkaan tallelle. Minä pelkäsin hänen ankaroita tyhviä silmiään enkä tohtinut lausua sanaakaan isäni hywäksi, kun hän meni kirjastoon.

Kello neljän aikaan tuli Charlotten soma palvelusneiti minun huoneeseeni. Hänellä oli pieni kori kainalossaan ja kun hän otti pois peitteen, nähti siinä pienillä mustilla lehdillä koristettuja harsoilaineita.

„Neiti Claudius lähetti minut pukua koettamaan“, lausui hän tyhjentäen korpansa. Sitä tehdesänsä wakuutti hän Ilkselle, että nyt oli päivä semmoinen, jolloin woiisi „pötkiä tiehensä“ katurakennuksesta.

„Matelkaahan waan, meillä on päiwälispidot herroja warten. Raikki owat liikkeellä ja juoksawat edestakaisin — silloin käskee herra Claudius äkkäwäamatta — sen woiisi sitä uskoa? — että toimitushuoneet heti owat muutettawat pihanpuolelle — kaikki miehemme owat kuin pilwistä pudonneina! Matelkaahan toki, konttorihuoneet, joissa kaikki Claudiukset owat työskennelleet enemmän kuin sata vuotta! Ei kukaan ole tohtinut muuttaa kaappiaakaan paikaltansa, ja nyt pitää kaikki heikot ja lahoneet huonekalut wanhoista, tolkoista huoneista muuttaa toisiin päiwäpaisteisiin ja walkoiisiin! Woi miten ou-

doilta ne siellä näyttänewät! . . . Päällystäjän täytyy heti panna wiheriäisiä uutimia iffunain eteen, sillä huoneet owat liian waloisat, eiwätkä herra Claudiuksen heikot silmät woi sitä kersä . . . Kulkapajen woi selittää . . . ei kukaan; mutta wanha Erdmann käwlee siellä ihan kalpeana ympäri ja sanoo sen ennustawan maailman loppua.“

Minä kuuntelin häntä waan puoleksi — mitäpä herra Claudiuksen konttorihuoneet minuun koskiwat? . . . Minä waan katselin noita ihmeellisiä waatteita, jotka tuliwat nähyihin puhujan kästistä. Ilksin katseli jol'ainoa waatekappaletta tarkastelewin silmin ja hänen sormensa nyppiwät minun kauhukseen ohutta waatetta, koetellen kuinka wahwaa se oli; mutta kun neiti viimein otti parin ihmehen pieniä mustia atlasia jalkimia korin pohjasta ja hymyillen piti niitä minun edessäni, läksi hän sanaakaan hiiskumatta huoneesta.

Minä olin kuitenkä äärettömän paahtunut. Hänen poismenonsa ei minua wähintäkään liikuttanut, päinwastoin, oikea tafka putosi sydämeltäni kun viimeisen kaistale Ilksen karkeasta hameesta katosi owesta. Aronsuutarin arwoikkaat mestariteokset lensiwät heti nurkkaan. — Use oli oikeassa, pitkisä ja atlaskasfa tuntui minusta, kuin olisin awojaloin, kuin suutelisi arotuuli jälleen hywäillen jalkojani. Sitten antoi neitsy minun sukeltaa harsopilwiin, joita hän kutsui leuningiksi ja asetti aina mustan nauhasolmun minkä mihinkin — harsoa, mihin waan katselin! Keweeää harsoa aaltoili käsivarjieni ja hartioitteni ympärillä, wyötäisistä aina jalkoihin asti — ja minäkö sen sijäsä piileskelin? Minäkö? . . . Ah, se oli todellakin enemmän kuin mitä woin kestää, minä en woinut seisoa paikallani, minun täytyi juosta pois! . . . Ja minä juoksinin.

„Seisahutkaa, wiipykkää!“ huusi kamarineitsy, „wielä puuntuu nauha waseumalta olaltanne! Tuolla tawoin ette woi näyttätyä kenellekään!“

Mutta siitä minä wiisi. Minä lensin jo etehisen läpi, sitte sillan yli ja kukkarharhan lävitse; ympärilläni liehui ja löyhä, kuin olisin ollut pukeutuneena waltoiseen kesäpiltveen.

En enää pelännyt katurakennusta. Minä juoksin rappuja ylös Charlotten huoneeseen. Hämärässä käytävässä seisoi vanha Erdmann kankeana kuin puusta meistetty, ruokaliina käsiwarrella. Hän katsoa tuijotti minua, silmät seljälläään kummastuksesta, ja minusta näytti, kuin olisi hän koettanut tarttua leninkiini pidättääksensä minua ohitse rientäessäni. Vieläpä mitä! mitä minulla oli tuon manhan karhun kansa tekemistä? . . . Minä syöksin pitkittä mutkitta huoneeseen.

Ikkunat olivat pihalle ja puutarhaan päin. Waikka seinät olivat tummat ja rasfaat, ruskeat tamasti-akuttimet riippuivat ikkunain edessä, oli se kuitenkin iloisin huone koko rakennuksessa. Kallis piano oli wastapäisellä seinällä; Charlotte istui sen edessä ja hänen kätensä lepäsiwät koskettimien päällä juurikuin par'aikaa soittamassa. Lähellä häntä istui neiti Fliedner puettuna siniharmaasen silkkileninkiin ja siellä harvoista ja pitkistä tehty myssy päässä — enempiä en nähnyt.

„Ah, neiti Charlotte“, huudahdin innoissani, „katsokaahan toki minua! . . . Mitä nyt sanotte minusta?“ Minä koskin leweään hihaan. — „Eikö minulla ole siivet, ihan oikeat siivet? Ja kenkäni sitte — ne teidän täytyy nähdä!“ — Minä nostin hiukan hameeni liewettä, että kengät tulivat nähyihin. „Nyt ei enää kuulu kopinaa, kuin hirweistä nauvaluista kengistäni! . . . Huomatkaa waan, kuulletteko pienintäkään ääntä, kun astun lattian yli.“ — Wakawin askelin kuin sotamies marssin minä hänen luoksensa. — „Eikö totta, nyt en enää ole nauwetawasti puettu lapsi, niinkuin herra Eshof sanoo?“

„Ette, prinsessani, ette!“ huudahti hän. „Kuka olisi luullut semmoisen perhosen

piileskelleen mustassa kotelossa?“ Hän nauroi, nauroi niin, että hänen täytyi pidellä itseään kyljistä ja neiti Fliednerin piti nenäliinaansa suunsa edessä katsolessaan hymyilewin silmin ohitsemi. Minusta näytti hän katselewan seinää.

„Oletteko jo katsoneet peiliin?“ kysyi Charlotte.

„Wieläpä mitä — minulla ei ollut aikaa siihen; eikä se ollut tarpeellistakaan. Näenhän minä sekä leninkini että kenkäni, mihiin minä sitten peiliä tarvitsisin?“

„No, mutta tottahan teidän kuitenkin täytyy nähdä itsenne“, nauroi hän ja osoitti suurta, lattiasta kattoon asti ulottuwaa peiliä, joka oli ikkunain välillä. Mitään aawistamatta juoksin sinne ja katsahdin lastin — minä huudahdin ujoudesta ja peitin kaswoni käsilläni — oi Jumala, en yhtään muistanut päiwällispitoja ja nyt olin kaikkien wieraitten keskellä. Takanani juuri wastapäätä peiliä oli wierashuoneistini wiewä owi. Siihen saakka olin sen nähnyt waan suljettuna — nyt olivat molemmat puolet auki ja Dagobert seisoi hynnyksellä; hänen ruskeat filmänsä kohtasivat hymyillen minun filmiäni. Punainen kaulus hohti hänen leukanja alla ja sekä rinta että olkapäätsäkenöiwät kullasta — hän oli luutnantinpuwussa. Hänen takaansa tuli muuta naurawia miehen kaswoja nähyihin ja eräässä sohwan kulmassa manhan herran wieressä istui herra Claudius . . . Naiksen sen huomasi minä yhdellä filmäyksellä.

Koko ruumiini wapisi; sekä häpeän että wihan hynneleet nousivat filmiini. Silloin tarttui kaksi wileätä kättä käsiwarssini ja weti ne kaswoistani. Herra Claudius oli hpyhätännyt ylös ja seisoi minun wieressäni.

„Te pelästytitte, neiti von Sassen“, lausui hän. Tämä oli huono leikki Charlottelta, josta hänen on pyytäminen teiltä anteeksi. Hän woi minut nojatuolin luo ja painoi minut hellästi alas siihen. „Ewulempa sinun nyt woiwasti alottaa soittamisesti“, janoi hän Charlottelle.

„Seti paikalla, setä kulta!“ Hän rienfi minun luokseen, lankei polvilleen ja tarttui käteeni. „Teidän korkeutenne, suoteko minulle kurjalle, syntiselle anteeksi“, rukoili hän weitikkamaisesti. „Minä rukoilen teiltä täten anteeksi antamusta, prinsessani; mutta ainoastaan teiltä — kaikilta muilta waadin kiitosta, että pitte heidän ihannettansa.“

Minun täytyi nauraa, waikka kyyneleet vielä riippuivat rippsieni . . . Kuinka oli hänen mahdollista kaikkien näiden langeta polvilleen minun eteeni — se oli minusta ihmeellistä — minun, joka puolestani olisin mieluummin paennut hiiren läpeen. Hän silitti molemmin käsin hywäillen kähäroitäni, nousi sitte ja istahti pianon eteen.

Hän soitti taitawasti, mutta liian woimakkaasti; soittofone humisi hänen käsiensä alla, waan minusta olisi senmoinen äänien kuohuileminen ja humina ollut kauniimpi, jos se olisi soinut ja haihtunut awaralla arolla. Mutta minä olin erittäin kiitollinen soitosta; weitihän se läsnäolewien huomion minusta; istutuani hetken aikaa nojatuolisissa kuin suojelewasja satamasja, tohdin wiimein luoda silmät ylös.

Ensimmäisenä näin wanhan kirjanpitäjän. Hän istui ikkunan loukosja puoleksi akuttimien peittämänä — Charlotte oli ollut oikeasja — „hän oli raiwoisjaan“. — Eilen oli hänen wihansa wimma ollut jotenkin suurenmoinen — hän oli jonkinlaisen profeetan kaltainen ja hänen äänensä manaawa into täytti minut pelolla ja kauhulla. Nyt oli hän sitä wastoin waan sywästi wihastunut, ainoastaan waiwalla itseään hillitsemä mies — wasen käsi, josja kiilsi kallis formus, oli kowasti pufertunut ikkunalautaan; minuun päin puoleksi käännettyä las sillisen jaloa siwukuwaa rumensä kirkusta alaspäin westäytyneet suupielet ja koko seura näthi menettäneen hänen suosionsja, sillä hän oli kääntännyt sille sellänsä . . . Hänen wihansa esine, nuori Heldorf nojasthe owea vastaan, josta minä olin tullut sille.

Hän oli kenties huomiollisin ja kiitollisin kuulija, sillä hän seijoi liikkumatta, silmät kiintyneinä soittoajaan. Hän lienee ollut toista mieltä kuin herra Claudius, joka jokaisesta säweleen korotuksesta thytymätömästi ryypisti silmäkulmiansja ja moittiwaisesti pudisti päätään. Täsäkin oli hän olewinaan hymärtelijä tuo — kauppias!

Älttä tunsin tuolini hieman tärisewän ja katsahdin siwulle. Dagobert seijoi wieresjäni; hän nojasi tuttamasti käsiwartenja selkälautaa wasten. Ratsjoesjäni ylös, katseli hän minua sywästi arkoihin silmiin, kumartui lioitta mutkitta puoleeni ja kuisksja kowaani soiton estäsä muita sitä kuulemasja: „pitääkö teidän jo tänään menemän ruginattaren luo?“

Minä nyhytäytin päätäni.

„Minä rukoilen teitä — muistakaa wähän minuakin siinä paratiisissa, johon tulette!“

Minua melkein pyörrytti. Tämä kuiskailewa, hellästi ja innoikkaasti rukoilewa ääni waiwutti sanomattoman kummallisesti sieluuni. Minun piti suosittolisesti muisteleman häntä — häntäkö, joka niin pilkallisesti ja ylpeänä oli arolla seisonut edesjäni, tuotako Tanfredia, joka kauneutenja ja sotilasarwonsja kautta oli tunnukaan kaltainen kaikkien noitten „kauppiaiden“ joukosja! Weri syöksi kaswoihini ja wastaaamatta sanaakaan waiwui pääni sywälle rintaani kohti — minä olin ylpeä ja onnellinen, mutta sitä ei muitten tarwinnut nähdä.

Soittolappaleen loputtua ja tawallisten kiitosten jälkeen läksiwät wieraat pois. Heldorffin otti hattunja. Herra Claudius wiittasi häntä kuitenkin jäämään ja minä kuulin hänen hiljaa kuiskaawan nuorelle miehelle: „Wiipykää wielä, minä tahtoisin mielelläni kuulla teidän laulawon; teidän barytonianne kiitetään paljon.“

Raikkien pois mennessä hiimin minä wiereiseen huoneesen, toiwoen sieltä löytäwäni owen läytäwään. Koko asemani, äkkirwaamaton ilmestymiseni seuraan

olivat kuitenkin olleet liian naurettavia, minä pelkäsin Charlotten pilkkaawan, jos jäisimme kahden ja sentähden tahdoin mieluummin olla sen päivän pois ja hänen näkyvästään.

Biereinen huone oli suuri sali, jossa wieraat olivat syöneet. Alvonaifesta omesta päästi käytävään, jossa vanha Erdmann vieläkin käveli edestakaisin kuin wahtimies . . . Mitä hopean paljous kiilsi keskeltä huonetta pöydältä ja siwupöydiltä. Minä katelin niitä ohimennen, waan sitte kiintyivät silmäni siwuseinään, woinatta katsoa muualle . . .

„Romea upseeri“, joffi Charlotte oli lutsunut häntä, katsele alas paksusta, runsaasti koristetusta kehystestä! — Kaunis, yspeä mies, elämänhalu ja woiwonwaruus hymyilewissä huulissa! . . . Ja oliko tuo waltioinen käsi, joka niin woinakkaasti ja kuitenkin luontewan wieshätämästi nojautui pöytää wasten . . . oliko se todellakin kohottanut murha-aseen ja ainoalla laukauffella musertanut firikkaan hehuvan otsan? . . . Oliko hän tehnyt tuon murhatyön Karolinenlustisissa? Oliko kentiesi jalkani astunut samalle paikalle, jossa tämä mies makasi w resfään, pää muserrrettuna? . . . Kuinka usein oli Heintz wäristen wakuuttanut, miten itse murhaajien sielut öisin „waelsiwat ympärä saamatta lepoa ja rauhaa“ . . . Kentiesi tämänkin haamu todellakin kesti yönä hiipii suljettuun salien läpi, astuu alas kapeita portaita ja äänettömästi lykkää wuoteeni syrjälle? — Minä olin wähällä huutaa kauhusta ja käänsin aswoni elämästä, säihtywin silmin minua tirkistelewästä kumasta. Samassa astui herra Claudius huoneesen ja näkyi etsiwän jotakin. Unhottaen kaiken ujonuden ja warowaisuuden osoitin formellani pelättyä kuwaa.

„Tapahtuiko onnettomuus Karolinenlustisissa?“ kysyin melkein ehdottomasti.

Hän peräytyi askeleen, punastui sywästi ja silmät leimahtiwat.

„Ei, mihin sekaannutte?“ wastasi hän synkästi. „Minun täytyykin, näen mä, käskeä näitä sopimattomia kieliä wähän hillitsemään lawertelemishalunsa!“ Hän waikeni hetkeksi ja loi silmänsä weli-wainajansa kaswoihin. „Ei, lausui hän sitte lempeämmiin, surullinen seikka ei tapahtunut Karolinenlustisissa. Pelottaako se ajatus teitä?“

„Minä — minä pelkään aaweita, ja Heintz ja Ilsekin, waikk'ei hän sitä myönnä!“

Hellä hymy näkyi hänen huulillaan. „Minäkin näen wälistä aaweita, joita pelkään ja nyt juuri enemmän kuin milloinkaan ennen“, lausui hän. Minä en tietänyt, laskeko hän leikkii wai puhuiko hän wakawasti. „Menettekö tänään vielä ruhtinataren luokse?“

Minun täytyi nauraa itsekseni, hän kysyi juuri samaa asiaa kuin Dagobert. „Menen“, wastasin hänelle, „ja minun täytyy rientää, kello kuusi pitää meidän oleman linnassa.“

Minä tahdoin kiireesti astua kynnysen yli, mutta hän pidätti minua lempeästi.

„Warokaa, ett'ette kadota itseänne howiilmasia!“ waroitti hän kummallisella äänellä ja ojentauen etusormensa. Se oli kummallista, mutta hänen äänensä melkein koski sydämeeni — joutawia, sitä neuwoi minulle mies, joka aina muisteli waan itseään! Ihan toista oli Dagobert pyytännyt! . . .

Minä pudistin päätäni, juoksin ulos ja riensin portaita alas . . . Onneksi ei Ilse nähnyt tuitupäistä päänpudistustani. Niika nuhbesaannanya olisinkin silloin taas saanut kuulla!

XIX.

Ramarineitsy oli vielä huoneessani. Hän sai minut käsiinsä, kiinnitti puuttuvan nauhasolmuun ja pani ympyriäisen valkoisen olkhatun päähäni.

Minä katsahdin peiliin ja huomasin ätkiä, että ylönkatjotut hiukseni, jotka siihen saakka olivat minulle olleet ikävänä waiwana, pakuisia, sinertävän mustissa kähärisissä aaltoiluivat niskassani ja että ne erisivät erittäin kauniisti hattuni maidonvalkeista nauhoista. Ihsen terävät silmät taposivat minut heti tässä ensi ihastuksessani, hänen karkeat kaswonsa, niiden tummanpunaiset poskipäät näkyivät äkkiä katkeran ja suuttuneen näköisinä koristetun pääni ylitse peilistä.

„Wai onko peilinarvikin jo valmis?“ torui hän. „Mutta sen sanon sinulle, sitwo nainen ei koskaan uteliaasti kurkista peiliin, waikka nenä istuisikin siwästi oikealla paikallaan . . . Syntiä se on, tiedätkö sen? . . . Jos emäntä raukkani ajoissaan olisi ottanut Kristinan pois peilin luota, olisi monta asiaa ollut toisella kannalla . . . Minä peitän peilin ennen lähtöäni, tiedä se!“

Sitä hänen ei tarwinnut tehdä. Minä en woinut käsitellä sen olevan syntiä, sillä niin nenän kuin koko ruumiinkin oli rakas Sumala minulle antanut; mutta naurettawaa oli ihailia ja ihmetellä itseään; minä punastuin ja häpesin, juuri kuin olisin fanonut jotakin kowin tyhmää.

Ramarineitsy läksi sääliwäisesti katsellen minua, jolle lafi niin ankarasti luettiin, ja minä menin ylös kirjastoon noutamaan isääni.

So owen ulkopuolella kuulin hänen nopein askelin käywän edestakaisin ja ääneen puhuvan itseksensä. Minä luulin jonkun olevan hänen luonansa ja awasin hiljaa owen. Hän oli yksinänsä, mutta janomattoman lewoton ja liikutettu. Kat-

kaamatta mittasi hän askeleillaan awa-
raa huonetta ja siweli molemmilla käsil-
lään hiuksiansa. Monta kertaa seisattui
hän, otti pöydältä kultarahan, jota hän
oli näyttänyt Ihselle, tarkasteli sitä ikään-
kuin tahtoen läwistää sen silmillänsä
ja laski sen sywästi huoaten jälleen pöy-
dälle. Sitte löi hän laihalla kädelään
niin kowasti pöytään että laikui, ja al-
toi taas käwelenimisensä. Minua hän ei
huomannut, waikka jo olin seisonut muu-
tampia minuuttia huoneessa.

„Ihä, mikä sinun on?“ kysäsin viimein
ujosti

Hän kääntyi ätkiä. Ensin hän ei tun-
tenut minua uudessa puwusfani; minä
juoksin nauraen hänen luoksensa. Hänen
hyntistyneet ja sangen kuumat kaswonsa
irkastuivat heti; hymwänfuopa hymy lensi
auringonsäteen tapaisesti niiden ylitse ja
teki minut janomattoman onnelliseksi.

„Ah, Leonore, sinäkö se olet! . . . Mi-
ten kaunis pikku tyttö sinä oletkin!“ huu-
dahti hän. Hän tarttui molempiin käsiini
ja tarkasteli minua kiireestä kantapäähän.
Kuinka selittämättömän kiitollisesti sydä-
meni sykki häntä kohtaan! Kaikissa tieteel-
lisisä suruisaan ja huolisään huomasi
hän kuitenkin minun kaltaiseni pienen
mitättömän olennon.

„Ihä, emmekö lähde jo pian?“ kysyin
minä, ja rohkaisten mieleni silittelin hä-
nen harmaat hapsensa ja asetin parem-
min kaulahuiwinsa. „Kenties ruhtinatar
jo odottaa meitä — oi, kuinka sydämeni
sykki pelosta ja tuskasta!“

„Minä odotan ensin herraa, jonka
wien herttuan luo“, wastasi hän lyhyesti,
huomaamatta viimeisiä sanojani. Poissa
oli taasen iloinen mieleni! Hän siirtyi
pois luotani, rupesti jälleen käwelemään
ja kahden sekunnin perästä olivat suu-
rekki mielisapahakseni silitetty hiukset taasen
pörröllään.

„Etkö tahdo kertoa, mikä sinua niin surettaa?“ kysyin rukoilevaisesti.

Hän astui juuri, kädet selän takana, ohjiteni.

„Di lapseni, sitä en voi sinulle sanoa; enhän edes tiedä, kuinka alottaisin selittääkseni sitä sinulle! — Päivällispöydässä oli minulla jo oikea jättiläisthyö, kun puhuin siitä *Iselle*“, sanoi hän melkein maltittomasti ja jatkoi kävelemistensä.

Minä en jättänyt häntä niin vähällä. „Tosi kyllä että olen tullut äärettömän tyhmäksi tuolla arolla“, vastasin wilpittömästi, „mutta kentiesi käsitän sinua kuitenkin paremmin kuin uskot; koeta kuitenkin.“

Hän hymyili puoleksi nurjasti, puoleksi vastahakoisesti, mutta otti kuitenkin rahan ja piti sitä edessäni.

„No, katso siis tätä! . . . Tämä on ihmeellisen harvinaisen esine — kunnia- raha . . . Minun kokoelmisiani ei ole senkaltaista, syystä ett'en tähän hetkeen saakka ole voinut saada semmoista ostaa.“ Sähkyin silmin piti hän sitä valoa vasten. „Divallista — kuva on melkein kulumatta! . . . Herra, jota odotan, kyllä tämän rahan ja hänellä on niitä ainoastaan mervattoman harvinaisista — hymmärrätkö minua, lapseni?“

„Minä en hymyvä lauseitasti; mutta tarhoitukseksi käsitän selvästi. Sinä et millään tavalla tahtoisi päästää tätä kultarahaa käristäsi.“

„Lapsi, minä antaisin ilomielin vuosia elämästäni, jos voisit ostaa tämän!“ keskeytti hän minua innokkaasti. „Mutta minä en, ikävä kyllä, voi sitä tehdä. Tunnin perästä on herttua останut kaikki harvinaisimmat kappaleet muinaisraha-koelmiansa — ja minä —“

Hän wakeni; sillä herra, joka jo eilen pienine lippaineen oli ollut hänen luonansa kirjastossa, astui sisään. Minä näin, kuinka isäni waaleni. „No, kuinka käy, herra von Sassen?“ kysyi herra lähestyessänsä.

„Minun — täytyy luopua siitä!“

„Isä“, lausuin minä päättäväisesti, „minä hankin sinulle mitä tarvitset!“

„Sinäkö, pikku tyttäreni? . . . Millä tavalla sitte käyttäytyisit?“

„Jätä se minun huolekseni! Mutta minä tarwitsen rahan, että woin sen näyttää!“ . . . Ah, kuinka käytölliseksi ja päättäväiseksi äkkiä olin muuttunut! Minä oikein yspeilin itsestäni; se olisi Isien pitänyt näkemän.

Isäni hymyili epäilewäisesti, mutta se oli kuitenkin ainoa oljenkorssi, johon hän woi tarttua. Hän katseli kysywäisesti wierasta herraa; hän nyhkytti myöntäväisesti päätään, kääri rahan paperiin ja antoi sen minulle. Minä puserstin sitä suonenwedontapaisesti taskusani ja juoksi katurakennukseen.

Ah, miten aioin rukoilla herra Claudiussta antamaan minulle kolmetuhatta taaleria rahoistani! kuinka innokkaasti kertoa hänelle isäni huolen! Ell'ei hän ole oikea kivi, pitää tyttären rukouksen häntä liikuttaman, tyttären, joka ennen kaikkea tahtoo nähdä isänsä onnellisena . . . Minä en kuitenkaan koskaan ennen peljännyt Claudiussta niin paljon kuin silloin wäristen ja rukoilewaisena astuessani wilpoiseen, kolkkoon etehiseen, josta äskens läksin uhkamielisenä ja uppiniskaisena. Mutta eteenpäin! Sen täytyi tapahtua! Minä rakastin isääni liian paljon, ett'en olisi uhrannut hänen hywäksensä, mitä waan woin, tahdoimpa kärsiwällisesti kestää herra Claudiusksen kylmää katsettakin . . . Soutawia! Antoihan hän minulle neljäjataa taaleria lähetettäväksi tähdileni — mistä syystä hän siis kieltäisi minulta kolmeatuhatta! Minä waan kirjoitan nimeni kuitin alle ja sillä on asia suoritettu.

Erdmann ja kamarineitsy kantoivat juuri ruoka-astioilla täytettyä koria rap-puja alas, kun minä astuin glös. Ruokafalin owet olivat wieläkin auki. Jos herra Claudius wielä on Charlotten huoneessa, woin minä kentiesi awatusta owesta herättää hänen huomionsa muitten näkemättä, sillä minä en tahtonut muita ku-

ljiota ppyhtäessäni häneltä puheenalaista rahafummaa.

Olin juuri astumaisillani wiereiseen huoneeseen, kun kaffi kannista, wahvaa ihmisääntä kohtasi korwiani — ikäänkuin fiintyneenä jäin seisomaan, waikka lattia oikein poltti jalkojani ja sydämeni sykki tuskallisesti jokaisesta kuluwasta silmän-räpäyksestä.

Jos myrskys' sinut näkisin
Synkässä erämaas',
Ma wiittan' sulle tarjoisin
Suojaksi tuulesa.

lauloivat Charlotte ja Sellborf. Minä näin owesta molempien jalot wartalot ja Dagobertinkin, joka heitä äästi.

Di, minun aroni myrksyässä, kewät-myrsksysjä! Kun se winkuen lensi Dierthofin yli, koettaen irvoittaa wahvoja nurlkapylwäitä ja särkeä lasveja, kun se repi tammien menneenwuotiset kuuwet lehdet ja jauhtoi ne pieniksi palasiksi, kun Ilse huolellisesti sulki kaikki owet ja lanat awarasta pihasta pakeniwat ometan suojele-wille orsille, silloin juoksin minä aidan toiselle puolelle ja huusin kowasti ilman ohitse humisewalle henkijoukolle . . . Nyt ei myrsky pauhannut kuten talwella! Nyt kuului tuhat, monta tuhatta wastaherännyttä ääntä riemuittsewan toisillean! Nyt kuohui jäästä irroitettu wesi, nyt humisi metsäkin, josja elon suonet jälleen wilkkaasti tytyttiwät, tuosja soi pieni kellokuffakin, joka juuri oli pahjennut nupustansa . . . Ja minä annoin myrskyn wiedä itseäni eteenpäin; wastustamatta lensin aron yli, pyöriskellen kuin tuulen pyöröttämä lehti, kunnes seisahduin kuffulan päälle ja puoleksi peljästyneenä, puoleksi riemuitten kiersin käsiwarenti wanhan hongan ympäri. Molemmat, wanha puu ja minä, horjuimme ja wapistimme, mutta houka rawisti iloisesti neulastaan ja minä nauvoin suuria paksumia pilwäitä, joitten wastustamatta ja awuttomasti täytyi hyökätä eteenpäin hirmuisesja wauhdissa, wiimein haihtuaksensa. Tuuli repiä riuhtoi lennittäni ja hiukseni löiwät kaswojani —

mutta minä en tarwinnut „suojelewaa wiittaa“, pienisjä lapsenkästisjäni ja jaloisjäni oli jotakin raudan ja teräksen kowaa; minä taistelin urhoollisesti tuulta vastaan palatesjäni kotiin ja toruin Spitziä, joka sillä aikaa laistasti oli lämmittänyt nahkaansa lämpimän takan edessä.

Jos turma onnes häwitää
Ja rauhas häiritsee . . .

lauloiwat he tuolla sijällä ja äänet paisuiwat samoin kuin myrskyn pauhaa päästyään korkeimmillensa. Äänet oliwat melkein lumonneet minut; mutta en saanut antautua lumouksen waltaan — pois kaikki koti-ikäwä tuskallisen wiehättäwäine unelmiseen! — Minä olin näkewinäni isän liikutettuna käwelewän edestakaisin kirjastossa ja astuin päättäväisesti kynnyksen yli.

Huoneessa istui herra Claudius hypö yhsin. Hän oli nojallaan tuolinja siwua wasten ja oli kätkenyt otsansa ja silmänsä käteenjä. Tiheät, waaleat kähärät peittiwät walfoiset formet — minä peräydyin tuskastuneena, yhsin hänen hiustensa heikko hopeanhohtokin waukutti minusja kylmyyttä ja saattoi minut jälleen tointumaan; minä en enää muistanut sanaakaan rohkeasta kauniista pyhynöstäni; nähdesjäni hänet siinä, tunsin selwästi, että hän kuitenkin kieltäisi minulta rahat, tosin kyllä sängen kohteliaasti ja hywäntahtoijella äänellä, mutta niin lujasti ja wakawasti, että jos uudelleen ppyhtäisin, olisi se tunkeilewaisuutta. Ja waikka hän nyt istui siinä ikäänkuin muistamatta koko maailmaa, ainoastaan kuunnellen liikuttawaa laulua, pyöri kuitenkin — siitä olin warma — numeroita hänen päässään, ja, minä tietin sen, hän olisi hiljaa nauranut, kun waan olisiin maininnut kolmeastuhatta taaleria ja sanonut: „teillä ei silminnähtäwästi ole kästystä, kuinka paljon rahaa siinä on!“

Mutta kuitenkin seisoin ällkiarwaamatta hänen wieresjänsä; tuskin tiedän, kuinka rohkenin astua ne muutamat askleet hänen luoksensa. Minä kumaruin hänen

puoleensa ja lausui puolittaneen hänen nimensä . . . En aikonut häntä pelättää, ja ääneni kuuluihin hywin heikolta ja ujolta, mutta kuitenkin kawahti hän pysyhyyn, ikäänkuin olisi tuomiopasuuna lausunut hänen kormisansa. Hän nousi seisomaan ja hymyili — minä tiesin kyllä miksi — kuinka oli mahdollista pelästyä tuommoisesta pienestä olennosta, joka tuli sisälle äänettömästi hypistellen kuin pieni peikko!

Hän ei ollut suutuksissaan, sen kyllä huomasin, vaan en kuitenkaan saanut sanaakaan huulieni yli. Jospa hänellä edes olisi ollut kamalat lasit silmillä ja leweälterinen hattu päässä! mutta ilman niitä näytti hän, sinifilmät tulisen wilkkaina, niin nuorelta . . . Minusta tuntui, kuin olisin siinä seisoesfani näyttänyt äärettömän tyhmäntyyppäältä, eikä edes juolah-tanut hänen mieleensä auttaa minua pulastani. Hän oli ääneti sen aikaa, kun sisällä laulettiin:

Sa turwan; suojan löydät ain'
Minu sydömesfani!

„Tahdotteko puhutella minua?“ kysyi hän viimein puolittaneen, kun laulu oli loppunut.

„Tahtoisin, herra Claudius, vaan en täällä.“

Hän läksi heti kansfani wiereiseen saliin ja sulki molemmat owet.

Silmät lakkaamatta luotuina parkettilattian kiltävään ruutuun, puhuin hänelle astani, käwihän se kuitenkin; minä muistin jälleen sanat ja lauseet, niinkuin olin ne miettinyt! minä kerroin hänelle, miten hartaasti isäni halusi saada rahan omaksensa, miten isä ei woinut nauttia ruokaa pelkästä liikutuksesta, miten en woinut nähä hänen kärsiwän, en millään tawoin, ja sentähden täytyi minun keksiä keino, millä mihin hintaan hymänsä saisin hänelle kolmetuhatta taaleriala. — Sitte katsahdin ylös.

Hän näytti juuri samalta kuin seisoesfansa tuolla alhaalla toimitushuoneessa suurten, paksujen tilikirjojensa keskellä —

suurimman huomion ja kylmimmän luwunlasun eläwänä kuruana.

„Onko tämä teidän oma tahtonne waino herra von Sassen sanonut halua-wansa teidän rahoistanne tuota summaa?“ kysyi hän viimein. Di, miten kiusalliselta tuo tywen ääni kuului minun lämpimän, hellän puheeni rinnalla ja miten se minua suututti! . . . Mutta minä en woinut katsoa noihin kirkkaimiin silmiin ja suoraan walhetella, enkä muistellut mitään weruketta, waikka mieleni sängen suuresti sitä teki.

„Sfani puhui sitä Sfelle tänään päiwällispöydässä“, wastasin wiipyen.

„Ja kielteki hän?“

Minä myönsin sen alakuloisesti. Tiesin hän minä nyt, että sillä menetin wiimeisenkin toiwoni.

„Ettekö ole ajatelleet, neiti von Sassen, että minä siinä tapauksessa vielä wähemmin woin antaa teille anottua rahajummaa?“ —

Unhotettu oli nyt päätökseni ainoastaan nöyrästi rukoilla ja kärsiwällisesti kestää hänen kauppiaan tapaisia laskejansa ja kylmäksikoista tymenyhtänsä! . . . Minä tunsin poskeni punestuvan, „paha sydämmeni sai minusfa wallan“.

„Tosin olen sitä ajatellut“, wastasin kiireesti, nopeasti hengittäen, — minä osoitin kynnystä. „Tuosfa seisoin äsken wawisten epäriedosta . . . Mutta minä rakastan isäni ja tahtoisin uhrata rahat hänen hywäksensä.“

Hän ei lausunut sanaakaan minun hetkeksi waiettesfani. Hän oli todellakin oikein kiwenkowa, kaikki rukoukseni olivat turhat — enkä minä siis olisi suuttunut? . . . Minua halutti melkein wastustamattomasti polkea jalkaani — käänsin äkkipikaisesti hänelle selkäni ja huudahdin olkapääni yli kuohuen wihasta: „Nyt en enää huolitaan koto rahoista en ol-lenkaan! Naurettawaa, että minun täytyy kerjätä wierailta ihmisiltä sitä rahaa, jonka rakas mummowainajani on minulle antanut! . . . Mutta sitä en tee, en millään tawoin! . . . En koskaan, koskaan

enää pyyhä teitä mitään, vaikka se kymmenesti olisi minun omaani ja minulla olisi oikeutta sitä käyttää —"

"Tänä hetkenä ei teillä ole äyriäkään käytettävänäne!" keskeytti hän minua ilman vähintäkään kiivautta, mutta suurimmalla vakavuudella ja voimalla. "Ja sen sanon teille, että jos noin kiivaasti näytätte olevanne aron kesytön lapsi, ette voita minulta mitään . . . Täst'edeskin saatte kiivetä puitten latvoihin ja kävellä joesja, siinä ei teillä ole pienintäkään es-tettä — mutta sielustanne täytyy minun poistaa kaikki villiys."

Hän aikoi siis iskeä kiinni minuun rauta formin eikä päästää minua ennenkuin noiden piinavuosien kuluttua! . . . Jumalani, minkä surkean walhekuwan oli hän minuista telewäkään!

"Ja luulette minun siihen suostuvani!" wastasin hänelle, heittäen pääni taaksepäin. "Heinys oli kerran saanut kiinni kaarneen, mutta kun hän tahtoi leikata siltä siipiä, nokki lintu häneltä formet werille —"

"Ja niin rohkeastiko tekni, pieni arvo-leimonen, puolustaisitte itseänne?" kysyi hän, hymyillen katsellen hienoja waltoisia formiaan. "Waan katsokaa, se paha kaarne ei käsittänyt, että Heinys tahtoi tehdä sen uskolliseksi kumppanikseen . . . Mutta puhukaamme vielä raha-asiaastanne. Minulla on yhtä vähän oikeutta menetellä omaisuutenne kansja kuin teilläkin; sitä wastoin jätän mielelläni omista rahois-tani tarpeellisen summan herra von Sas-senille . . . Ettekö sanoneet myöjän par'ai-kaa olevan isänne luona?"

Häweliäästi pistin käteni taskuun ja ojensin hänelle rahan. "Ah, keisarillinen raha, Antoniuksen ajoilta! Kaunis kappale!" huudahti hän, meni ikkunan luo ja katseli sitä kauan aikaa tarkasti kai-kilta puolilta — taas sen juuri kuin olisi hän sitäkin hymärtänyt.

"Tulkaa", janoi hän ja awasi oikealla puolella olevan huoneen owen. Siellä oli raskaat silkkiuutimet ja sekin sali oli yhtä synkkä kuin koko muukin loppumat-

toman pittä huoneeni. Erään ikkunan wieresjä oli weistokilla ja hopeaheloilla koristettu kaappi tummasta puulajista.

Herra Claudius awasi sen kummallisen, wanhanaikuisen kapineen ja weti ulos laa-tikon — siinä oli riwittäin samankaltai-sia rahoja, joita isäni wäitti ihmeen har-winaisiksi, ja kaikki järjestettyinä tumman sametin päällä. Hän otti yhden niistä, laski sen kädellensä sen wiereen, jonka minä olin tuonut muasjani, wertaili niitä vielä tarkasti ja ojensi ne minulle. Ne olivat toisensa kaltaiset kuin kassi munaa, laatikosta otettu oli waan paljoa kulu-neempi.

"Tämä on kauniimpi", päätin minä osoittaen isäni hartaasti haluttua rahaa. "Sen kyllä uskon", wastasi herra Clau-dius. "Mutta minua se ei miellytä."

Sama-sja aukeni ruokasalin owi, ja kääntyesämme, näimme Dagobertin seisowan kynnyskellä. Herra Claudius rypisti tyytymättömästi kulmiansa, waan nuori mies ei siitä näkynyt huoliwan; hän lähestyi ja hänen silmänsä lensiwät kummastu-neina rahariwien ylitse.

"Taimas, mikä loisto!" huudahti hän ihmetellen. "Setä, oletko siis kotoilija?"

"Siukan, kuten näet."

"Eikä maailma tiedä siitä sanaakaan?"

"Bitääkö maailman siis wälttämättö-mästi tunteman minun mielipiteeni?" — Miten ylpeältä se kuului!

"No, ell'ei juuri sitä," wastasi Da-gobert; "mutta tähän aikaan, jolloin koko pääkaupunki kuumeentapaisesta on mieltynyt muinaistieteeseen, on tämä ofanot-tamattomuus todellakin käsittämätön."

"Luuletko niin? . . . Mutta minä sanon sinulle, että harwoin nautin siitä, jota nuotitawarana enimmäin ostetaan maailman markkinoilla ja jota yleisö käyttää ihan toisella tawalla, kuin tiebe on mää-rännyt . . . Minä olen sitä paitsi hiwvin waroillani pienten mieltymysten suhteen, minä en niillä kilwoittele — ne walloitta-wat meidän pian wieraitten hlyttämisestä, eikä senkaltaiselle hillitsemättömälle hi-molle mitään ole mahdotonta, silloin kos-

ketaan pyhimpäänkin esineeseen, olkoot wa-
rat silloin otettavat waikka alttarilta."

"No, siitä hynnistä warjelee sinua
esi-iesi säästöt!" nauroi Dagobert. Hän
pudisti päätensä. "Räpäyttämätöntä: Mui-
naistiede sinua miellyttää ja kuiten-
kin olet monta vuotta sallinut kalliin
taidekokoelman koskematta homehtua kella-
reissa."

Herra Claudius kohotti hieman olka-
päitään. "Kenties olisit toista mieltä,
jos saisit lukea esi-ikäni perukirjan. Hän
määräsi taideosten itipäiwiksi jäämään
kellariin haudatuiksi."

"Wai niin — no silloinhan herra von
Sassen woisi ylpeillä — hän on rukouk-
sillaan kumonnut perheen mielettömät
mielipiteet —"

"Hän vähemmin kuin minun mielipi-
teeni asiasta, sillä ei esi-ikällän iekä minulla
ole oikeutta salata maailmalta taidearteita
sekä ijäiseksi antaa niiden kadota", kuului
hänen sangen lewollinen wastauksensa.

Minä olin kuin neulain päällä tämän
keskustelun kestäessä — kallis aika kului.
Minä rauhoituin kuitenkin, kun Dagobert
astui ikkunan luo katselemaan ohitse kul-
kevia wainuja! Herra Claudius lasi
rahansa jälleen laatikoon ja antoi mi-
nulle omani takaisin. "Minun on sääli,
että minun täytyy peräyttää sanani,"
lausui hän minulle. "Mutta täänkaltaisten
rahojen ostamiseen en voi olla awul-
linen — teidän kourasanne olewa raha
on wäärä."

Dagobert kääntyi pikaisesti.

"Kuka tahtoi ostaa tuon muistora-
han?"

"Herra von Sassen."

"Kuinka, setä, hän sanoo rahan oi-
keaksi ja sinä oikafet häntä? . . . Suo

anteeksi, mutta sanat tunkeusivat ehdot-
tomasti suustani — minä olin epäoh-
telias!" lisäsi hän heti puolustuen it-
seenä.

Herra Claudius nauroi hiljaa. "Sinä
todistit waan mielipiteeni, että meikäläi-
set tekewät parahiten, kun pitämät wii-
sautensa salassa. Mainion tiedemiehen
rinnalla on hänen mielipiteensä aina roh-
keus."

Hän sulki kaapin oven ja minä läksin
sanaakaan lausumatta ylpeästi huoneesta.
Dagobert astui samalla aikaa kuin mi-
näkkin kynnyksen yli.

"Häwyttöntä!" muni si hän hampait-
tensa välissä, kuitenkin niin ääneen, että
minä woin sen kuulla, ja meni sisarensa
huoneeseen, sillä wälin kun minä ääneti
ja ujona juoksin pois.

Min, häwyttömyyttä se oli maailman
mainiota iääni kohtaan! . . . Minä juok-
sin kuin takaa ajettuna puutarhan läwitse
ja riensin mitä sywinmin liikutettuna Ka-
rolinenlustin rappuja ylös.

"No?" kyäsi ikäni melkein hengästy-
neenä mielen ahdistuksesta, minun sisään
astuessani.

"Herra Claudius sanoo muistorahaa
wääräksi!" kerroin minä tukehuneella
äänellä.

Wieras herra purskahdi hillitsemättö-
mään nauruun — hän tuskin woi tynny-
tyä. Ikäni sitä wastoin nykähytti ylen-
katseellisesti olkapäitään. "Kauppiaan
wiisautta", fanoi hän. "Senkaltaisten
ihmisten kanssa ei saa ruweta tekemi-
siin."

Hän otti hattunsa, lasi sen pörröisten
hiuksensa päälle ja tarjosi minulle käsi-
wartensa. "Menkäämme nyt", fanoi hän
alakuloisesti.

XX.

Rientoaskelin käwimme puutarhan lä-
witse; ikäni ei muutamaa silmänräpäyk-

sen perästä enää tietänyt, että ujosti te-
puttelewa pieni tyttö riippui hänen käsi-

warressaan ja warpailaan lensi eteenpäin kuin kiehtowa lumihiede. Hän puhui lakkaamatta wieraan herran kanssa ja, minun närkästyksessäni, yhtä käsitteämättömästi kuin wanha profesjori arolla, sillä hän käytti wieraita sanoja.

Mennessämme winosti pihan ylitse, kuului Hellsdorfin kaunis ääni alas, hän lauloi yksin. Isäni pysäytti hetkeksi kulunsa. Siihen asti en ollut koettanut kotiutua pihaan, olihan se minusta liian paljas ja jokapäiväinen. Mutta nyt, kääntyesämme wasemmassa siwurakennuksessa olemaa porttia kohden, lensivät silmäni edessäni olewan aliferoksen yli. Meljässä ikkunasssa oli toinen puoli awattu raolleen; ja nuori tyttöjoukko oli sisällä; ikkunat oliwat fangen matalalla ja siellä nähti lakkaamattoman ahleria kästi; likimäisesä ikkunasssa nosti tyttö juuri puolivalmistista myrttiseppelettä sitä tarkastaaksensa, ennenkuin sitoi siihen toista osjaa.

Se oli siis pihakamari, jolla Charlotte jo toisena päivänä tuloni jälkeen minua niin kauheasti peljätti. Huone, ei kuitenkaan näyttännyt minusta niin pimeältä ja kammiotavalta; waloa ja ilmaa oli siellä kylliksi ja työtöt näkyivät olewan fangen puhtaasti ja eheästi puetut. Kaikki nävät tumman ja waaleanweriset neidot kuuntelivat laulua, ei ainoakaan huuli liikkunut. . . Samassa näin, miten äkkiaamaton peljästyksensä säikäytti kaikkia; päät kumartuivat vielä shwemmin tyhön ylitse; myrtti-seppelettä sitowa tyttö lytkäsi hiljaa ja huomaamattomasti hynnäspäälläään ikkunan kiini ja hänen punehuomat kaswonsa kääntyivät sisälle päin. . . Dwi suljettiin sisällä ääneen ja heti sen perästä kuului kirjanpitäjän toruwa ääni. „Mitä kauhea weto!“ sano i hän. Hänen soituwa äänensä kuului vielä kowemmin pihalle, kun laulu samassa wakeni. „Wai niin, te olette awanneet ikkunat kuunnellaksenne saatanan wiettelystä ja istutte sillä wälin kädet ristissä! . . . Te tyhvät neitsyt, teillekin sanotaan kerran: totisesti, totisesti sanon minä teille, minä

en tunne teitä . . . parempi on kuulla wiisaan torumista kuin narrien laulua.“

Min lausuen sulki hän ikkunan toisensa perästä, että ruudut kilisivät, tärisytti niitä vielä nähdäksensä, oliko mikäään niistä jäänyt vielä raolleen. Hän näki meidän menewän ohitse; waan hänen silmänsä katselivat ylpeästi ohitsemme — hän ei terwehtännyt.

Isäni pudisti iwallisesti hymyillen päätänsä. „Tuo tuossa on tawallansa käskewäinen pikku paami“, lausui hän wieraalle, „yhä noita tyhmiä, jotka owat walmiit huutamaan häwäistystä, jos wastawakutus julistaa tieteen pannaan. . . Miten kummastuen ja pilkaten tulewaiset vuosifadat katsowatkaan näitä meidän aikakautemme rumentawia ja kuitenkin niin sydämellisesti suositteluja auringonpilkkuja!“

Di, kuinka minä säälin noita nuoria tyttöjä tuolla pihakammarissa! Heidänkin siipensä oliwat kauheasti leikatut; heidän sieluissaan ei warmaan enää ollut „willyhden“ merkkikään; mutta sentähden oliwatkin he wankia ja omaa tahtoa wailia. He painoiwat päänsä alas hiljaa kuin hiivet ja salliwat vielä, että heitä estettiin raitista ilmaakin nauttimasta, sentähden, että se oli tuonut mukansa heille kiellettyitä ääniä. . . Ja tämä hirweä aamurweisaajahan se oli, jonka täytyi leikata heidän siipensä ja heitä wartioida. Di, herra Claudius, minä saatan teille paljoa enemmän waiwaa! Minä woin juosta kuin jänis, ja jos en täällä missään löydä suojelemaa kattoa, jonka alle woisin pistäytyä, niin lähden jonakuna päivänä äkkiaamatta sinne, mistä tänne tulinkin. . . Eihän minun juuri tarwitse mennä Dierkhsfiiin, jossa Ilse toruen ottaisi minut vastaan — minä hiitwin pie-neen wihertäikkunaiseen sawimökkiin ja shön Heinzin kanssa tattaripuuroa ja lennän naurauen leikkaamattomida siwilläni tasaisen aron yli. . .

Me olimme jo jättäneet Muurikadun warrella olewan talon jäljellemme ja me nimme nyt ruman pölyisen kaupungin lä-

witse, jota en koskaan tahtonut nähdä jälleen. Nyt se ei ensinkään näyttänyt niin kauhealta kuin puolipäivän kuumuudessa. Paljon oli paitsi sitä muuttunut — eihän silmäni nyt kohdanneet ainoatakaan pilkallista katsetta. Meidän ohitsemme kulkurouvia, jotka hywänsuontoisesti ja ystävällisen uteliaasti kurtistivat hattuni alle, juuri kuin olisi heille niin erittäin huopaista tietää, minkälaiset kasvot olivat tuolla, ihka uuteen juhlapukuun waattetulla taputtelewalla lapfella. . . . Mutta se tapa, jolla isääni tervehdittiin, antoi minulle äkkiä erityisen luottamuksen, jonkunlaisen sisällisen rohkeuden, jonka waitutuksesta minä koetin pitää päättäni ta-wallista korkeammalla. Kiireesti eteenpäin rientävä, huolimattoman näköinen, pörrötukkaainen mies ei suinkaan ollut kunnioitusta waituttaman näköinen ja kuitenkin kumarjivat hänelle upseerit ja komeasti puetut herrat hywästi ja kunnioittawasti, ylhäiset, kauniissa waunuissa ohitsekulkewat naiset tervehtiwät häntä ja wiittasivat hänelle käsilleen, kuin olisi hän heidän likin tuttamansa. . . . Se suuri kunnioituksen osoitus tarkoitti yksistään mainiota oppinutta, jolla oli niin ääretömän paljon taitoa ja wiisautta päässä — kaikki kumarjivat hänen edesjansä paitsi Muurikabun warrella asuwa „kauppias“ — hän oli tietäwinään kaikki paremmin. . . .

Wihastuneena muistelin minä kohtausta rahakaapin edessä ja enimmin suututti minua sen waitutus omaan itseeni. . . . Hän seijoi todellakin siinä itäänkuin suuremmalla wallalla warustettuna, itäänkuin olisi hänen sanansa yhtä wahwalla pohjalla kuin wanha kauppuhuoneensafin ja — kamalaa — loistawa upseerikin oli, kaikesta komeudesta ja kauneudesta huolimatta joutunut tämän, yksinkertaiseen mustaan nattuun puetun miehen rinnalla hetkeksi unhotuksiin. . . . Mikä muutos! Ja hänkö oli siis sama „hiljainen, wanha herra“, joka hautakummulla oli näyttänyt minusta niin mitättömältä, ett'en häntä edes tarkastellutkaan. . . .

Meidän täytyi käwellä kauan aikaa ennenkuin saawuimme herttualliseen linnaan. Palwelija rieni meidän edellämme meitä ilmoittamaan ja wahanmyöjän jäädesä etuhuoneeseen odottamaan, wei ifäni minut lukemattomien salien kowitse. Hän pörristyyti vielä kerran formillaan hiukfiansa ja lytkäsi minut sitte hiljaa palwelijan awaaman owen kynnyksen yli. Nyt oli tuo suuri hetki tullut, jota aron koluttamaton lapsi waittomaisesti oli waitustanut — minä käytin itseäni ylen kurtjasti. Charlotte oli opettanut minut kumartamaan — hywä Jumala, tekihän Spits Heizin opettamat konstinsa paljoa paremmin! Minun „elohopea“-jalkani pyhyiwät lyhyyn raskaina samalla paikalla, johon ifäni oli minut lykännyt. Minä näin alaslutujen silmäluomieni alta ainoastaan kappaleen peilikirkasta lattiaa jalkojeni edessä sekä kuulin silkkileningin kahiseman ja wihan kyyneleitä pidättäen suspihin itsekseäni, että seisoin siinä tyhjänä ja yksinkertaisena kuin mikä puinen pukkki. . . . Silloin kuulin lempeän ja puhtaata nais-äänen — ruhtinatar tervehti isääni — ja samassa tarttui pehmeä formi leukaani ja nosti kasvoni. Minä katsahdin ylös, waan ei mitään kiiltowistä loistawa ruunu häi'äisyt silmiäni — minä näin ihmeellisen paksujen ruskeiden lähäräin ahtoilseman hienojen runjuisten kaswojen ympärillä ja säihkyvän silmäparin, niin sinisen kuin lemmittyäni, aron perhoset, hynnyilewän minua kohden. Minä tiesin, ett'ei ruhtinatar enää ollut nuori, olihan hän hallitsewan herttuan tati ja äitiwainajani nuoruuden tuttawa, ja sentähden arvelin, ett'ei tuo pitkä, solakka nainen, sametti-ihoineen ja nuorekkaain siwukuwineen, woinut olla Margareta ruhtinatar. Mutta ifäni wapautti minut tästä epäilyksestä. „Teidän korkeutenne, woitte nyt itse nähdä, miten oikeassa olin, rufoillsefani mitä suurinta anteeksi antamusta“, lausui hän. Pidätetty hymy piileskeli hänen äänesejansä. „Minun ujo hanhikukkani on wallan alapäin ja neuwoton —“

„Sen kyllä kohta saamme muuttumaan”, vastasi ruhtinatar nauraen. „Minä kyllä tiedän, miten seurustelen täänkaltaisten arkojen pienten tyttöjen kansa. . . Menkää te waan, hyvä tohtori, herttua odottaa teitä. Teeppöhdässä tapaamme toisemme.”

Sfäni läksi huoneesta ja minä seijoin siinä yksin, howin pettäväisessä ilmassa ja sen liukkaalla pohjalla. Silloin huomasin myöskin, ett'ei ruhtinatar ollut yksinään. Muutaman askeleen päässä hänen takanansa seijoi siwä, nuori neito — ruhtinatar esitteli hänet minulle ja niin sain tietää hänen olewan howineidon, nimeltä Konstantia von Wildenspring. Ennenkuin aawistinkaan, olivat hänen wikkelat kätensä riisuneet minulta hatun ja päällysnutun ja minä istuin vasta-päätä ruhtinatar, sillä wälin kuin nuori neito istahti lähelle akuttimien taakse ja alkoi työskennellä korko-ompelesta.

Witen oiwallisesti hymärskään ruhtinaallinen nainen päästää „pienen, aran tytön sielun lumouksesta! Hän kertoi minulle, miten hän usein oli kohdannut äitiäni L:n howissa, mikä onnellinen iloinen aika silloin oli, kuinka siwistynyt ja oppinut äitini oli ja kuinka ihmeen kauniita runoelmia hän kirjoitti. Samalla näytti hän minulle punaistin kanstin siidotun kirjjan — wainajan tekemät runot ja yksi draamallinen teos olivat siinä ja ne olivat ilmestyneet painosta wähää ennen hänen kuolemaansa. Monen minun kaltaiseni tytön mielestä olisi se kenties ollut suuri onni, kun ensi kertaa howissa ollessa ilmestyi niin suosittolinen mielipide, waan minä en tuntenut mitään senkaltaista. Totenkin surullisesti ja ujosti katselin minä kirjaa; olihan sen siällisyhypää siihen, että ensimmäisen lapsuuteni tähtyi kaiwata äidinrakkauden auringon säteitä. Sillä wälin kuin runoilija kirjkaassa iloisessa kadunpuolisessa huoneessa hellästi suojeli ja hoiti mielikwituksensa teoksia, oli hänen lapsensa sielun tähtynyt neljän syntän seinän wälissä riutua ja itäwöidä rakkauden puutteesta.

Ruhtinatar kenties aawisti salaiset ajatuksetni — olihan minä kertonut hänelle, ett'en millään tawoin woinut muistaa äitiäni. Huomaamatta ohjasi hän puheen omaan elämäni — ja silloin unhotin woiimeisen ujon. Minä kerroin, ja annoin Heinzin, Sifen, Wiefen ja iloisesti naurawien harakkain tammen latwoista rohkeasti kulkea howihuoneitten läwitse; wanha, yksinäinen honkakin karisti sinne neulastansa ja suosta nousi wedenhaltiat laahaten walkeista wiiitojansa ja raskaita, kosteita kepeitänsä yönhihaisen aron yli. Annoinpa vielä lumimyrskyntin wihuen pauhata Dierkhofin wanhan katon ympäri, kun minä istuin Heinzin rinnalla takan edessä, ja omenat paistuen kihisiwät kuumassa uunissa. . .

Monta kertaa pistäytyiwät kauniin howineiden kaswot esiin akuttimien takaa, ikäänkuin kauhistuneina, ja katseliwät minua iwallisen kummastuneesti. Waan minä en hukannut aiwojeni awaimia — siähtiwähän ruhtinattaren silmät yhä kirjkaamunin ja katseliwathan ne minua mitä suurimmalla hellyhydellä, woisin sanoa hänen kuunteleman melkein yhtä hengittämättä kuin Heinz ja Ilse, minun kotona, walkean ääressä luitessani heille ihmeellisiä satuja.

Ja minä kerroin vielä siiliskoista ja muurahaista — oliwathan ne olleet sielikkumppanini ja tunsinhan minä niiden työt ja toimet yhtä täydellisesti kuin Dierkhofin talouden. Minä tunnustin rakastaneeni kaikkia eläwiä, pienimpiä ja rumimpiakin, sentähden, että heissä oli henkeä ja heidän heikkojen ääntenjä ja liikuntojenjä kautta pieni elon merkki nähti yksinäisellä awolla. En tiedä enää, kuinka tapahtui, mutta äkkiä ilmestyi suuri hautakumpukin kertomuksiansi — minä istuin sen kukkulalla keltaisten giinst-kukkien keskellä ja lauloin, kädet polwillani, että ääneni haihtui awaraan ilmaan.

Ruhtinatar tarttui äkkiä molempiin käsiini, weti minut luoksensa ja suuteli minua otsalle. „Minä tahtoistin mielelläni tietää, miltä yksinäisen tytön ääni kuului

lawaella arolla." Tosin värihytti ja peljätti minua ajatus, että ääneni kaikui näitten neljän seinän välissä; mutta minä olin kuin jollakin tavalla lumottu — olinhan jo kuitenkin voittanut ujouteni ja kertonut osan lapsen-elämästäni. Minä rohkasin mieleni ja lauloin pienen laulun.

Kerran säikähdin keskellä laulua — howineidon harmaat silmät kiilivät niin kummallisesti silkkiruudinten takaa; minun täytyi ehdottomasti muistella Dierkhsolin kissaa sen kiiluvain silmin väijyessä pilhajan oksissa wiserteliwiä lintusia. Sou-tawia, mitähän minä huolin tuon pienen neitosen mielipiteestä! Enhän minä hänelle laulanut, eikä ääneni tarwinnut wä-hintäkään wawista — minä annoin sen paisua enemmän ja lauloin rohkeasti loppuun.

Minun kertoesjani oli kaffi palvelijaa kuulumatta kantanut täydellisesti katetun teepöydän huoneesen ja samassa kun wiimeinen laulun ääni waikeni, astui mustaan frakkii puettu herra sijalle. Hän kumarsti sywään, rienssi sitte eteenpäin ja löi kieltämättömän wiehättävästi hansikkailta peitetyn kätensä yhteen.

"Hymeen kauniista, Teidän Korkeutenne! Diwallista, totta Sumaliste!" huudahti hän innostuneena, nopeasti, mutta kuitenkin kuulumatta rientäen ruhtinattaren tykö.

"Mutta mikä kowuus meitä kaikkea kohtaan", lisäsi hän moittiwaisesti ja antaen wiehättävästi nostettujen käsiwarjiensa waipua alas. Hän oli wanhanpuoleinen olento, mutta käyttihe teeskentelewän nuoren neiden tapaisesti. "Wuosia sitte rukoilemme polwillamme saada kuulla waan yhdenkin äänen tästä satakielen kirkkusta — turhaan! Ikäänkuin waras, kuin onneton pois ajettu, täytyy meidän seisoa tuolla owen tafana, jos haluamme kauan kairwattua nautintoa . . . Ruinka! tämäkö olisi siis fairas, turmeltu ääni? Tämä hieno, hopeanheleä ääni, mistä se siis tulisi, Teidän Korkeutenne!"

Hän katsahti taivaasen päin ja pani kaffi formeaa suullensa käsimuistiksi . . .

Minä olin oikein hämilläni. Tämä ihmislaji oli minulle yhtä outo kuin Dtaheitin afukkaat. Winoastaan jotenkin sywä ääni ja huolellisesti jaettu leufaparta saattoi minut arweluamaan häntä mieheksi; muuten olisin woinut wannoaa hänen olewan frakkii puettun howineidon.

"Hywä herra von Wismar", fanoi ruhtinatar salaisesti nauraen, "ennen aikaan olin wäliin rikofsellinen suututtaesjani läheisöäni sangen heikolla ja kowin keskintertaisella äänelläni — älkää toki muistuttako minua siitä, olenhan koettanut sowittaa lakatesjani hywisä ajoin . . . Pitäisi sitä huomaan suurimmalla mielihyväällä soitannolliset pahatekoni unhotuiksi, sillä meidän jalo kaumariherramme muuttaa minun sywän alttöääneni hopeanheleäksi sopraaniksi, warpusen satakieleksi — Sidonia lauloi hywin — minä en millloinka.

"Jalo kaumariherra" seisoi siinä wallan ällistyneenä. Hänen pidentyneet kaswonsa huwittiwat minua suuresti — minä nauroin itsekseni, kuten aina Heingin seisoesja hämmästyneenä, kun olin lausunut jotakin odottamatonta.

Neiti von Wildenspring oli, ruhtinattaren lausuesja wiimeiset sanansa, nopeasti nousnut seisomaan. Hän loi wihaisen filmäyksen iloiisiin kaswoihini ja meni teepöydän luo.

"Mutta, Teidän Korkeutenne, tuo was-taus on jotenkin ontuma!" maivitteli hän astaroidessaan hopeisella teekannulla.

"Jos herra von Wismar erchtyykin äänenne laadusta, niin olette, Teidän Korkeutenne, kuitenkin laulaneet ihmeen kauniisti — kreiwitar Fernau on wieläkin wallan innoisjaan puhuesjansa siitä!"

"Warjalkoon meitä, hänkö siitä waan puhuu, Konstantia", nauroi prinssessa. "Tuo hywä Fernau on wiistikolmatta vuotta ollut umpifuurona."

"Mutta wanhempanikin ihmettelewät wielä Teidän ääntänne", puolustihe howineiti uttterasti, waan loi kuitenkin alas silmänsä siitä iwallisesta katseesta, jolla ruhtinatar häntä tarkasti.

„Ostaa hyvä, herra von Wismar, luotaa filmänne oikealle“, lausui ruhtinatar osoittaen minua, „tuossa on satakieli.“

Hoviherra kääntyi joutuisasti. Hän ei ennen ollut huomannut minua, sillä juurilehtinen kasviryhmä peitti minut kotonaan. Ruhtinatar lausui estellen nimeni ja minä nousin seisomaan hänen syvästi kumartaessaan, nauroin hänelle vasten silmiä ja kumarstin minäkin niin syvästi ja taiteellisesti, että Charlotta sitä nähdesjansa olisi nauranut täyttä kurkkua. Wertikamaisuus, joka mummoni kuolemasta saakka oli melkein nukkunut sielustani, heräsi jälleen ja antoi liikkunni luonnollisen liukkautesa taikaisin.

Herra von Wismar heti minua mairittelemaan ja niin muodoin ylistettiin isäni hanhenkukka ruusunpuffeksi ja teijukaiseksi; hän torui „hyvää tohtoria“, joka tähän saakka oli viistänyt howilta minun huwittawan läsnäoloni ja niin kauaksi jättänyt minut kaswatuslaitokseen.

„Missä oppilaitoksessa olette kaswattettu, armollisin neiti?“ kysyi hän wiimein.

„Eräässä talonpoikaistalossa yksinäisellä arolla, herra von Wismar!“ huudahti neiti von Wildenspring, hymhillen wiattomasti kuin lapsi.

Kammariherra säpsähti; mutta filmäys ruhtinattaren minulle hymyileviin kaswoihin saattoi hänet jälleen entisellensä.

„Ah, siitäpä sitis tuo vaitisääni... Se maalaisilma, niin maalaisilma!... Teidän korkeutenne, tässäpä vasta olisi jotakin uutta tarjottavana howilaulajaisimme —“

„Mitä ajatus, herra von Wismar!“ keskeytti häntä howineiti. „Eihän toki neiti von Sassen tahtone kilpaila howiteaterimme oivallisen laulajattaren kanssa — siinä suhteessa olisi minun häntä jäälä!“

„Katsokaa teetänne, Konstanfia, pelkäänpä sen farwastuwan!“ lausui ruhtinatar. „Muutoin woitte rauhoittua, minä en misjään tapauksessa hyväksy ehdotusta; harwinaista wieraita warjelen

minä kuin filmäterääni ja „yksinäisestä talonpoikaistalosta“ meidän helteisiin seuroihin tunkeutuneen, wirkistämän aron ilman pidän minä ihan itseäni warten.“

Neiti von Wildenspring oli ääneti. Hän kallisti teekannua sekä kaatoi niin äkkiä ja kiivaasti ensimmäisen kelwottoman weden wiereiseen hopea-astiaan, että ruskeita pisaroita läikkyi lumiwalkoiselle tamasti-pöytälinalle.

„Ja a sutteko nyt isänne kanssa herra Claudiuksen talossa?“ kysyi kammariherra minulta äkkiä, huomatessaan hopean, nuhtelemaisen katseen, jolla ruhtinatar rankasi taitamatonta howineitoansa. Herra von Wismar näkyi olewan jonkinmoinen ukkosenjohdattaja linnassa.

„Me asumme Karolinenlustissa“, wastasin hänelle.

„Ah, Lothar raukan huoneissa!“ wirkoi hän säälillä ruhtinattarelle.

„Ei suinkaan“, oikastin minä häntä innokkaasti, „ei siellä! Owathan ne sineteillä suljetut.“

Minä huomasin, miten tumma puna kohoosi ruhtinattarelle aina hiustähäroihin asti. Hän tarttui molemmin käsin wieresissä olewan hortensian kukkaryhmään ja painoi syvästi hengittäen kaswonsa alipuolen siihen. „Wai wieläkin sinetit? Mistä syystä?“ kysyi hän hetkisen wai'olon jälkeen kammariherralta. „Eikö hänen weljensä ole hänen ainoa perillisensä?“ Herra von Wismar kohotti olkapäitänsä. Hän ei sanonut tietävänsä enempiä; „owathan ne unhotuneita asioita, ja Claudius-nimeä on nyt vasta ruwettu mainitsemaan, kun herra von Sassen löysi muinaistaiteet wanhasta kauppuhuoneesta“, arweli hän.

„Sinettien täytyy jäädä owien eteen iäksi päiwäksi“, ilmoitin minä ujosti. Minä muistelin aiwan hywin uteliaisuuttani ja häpestin hieman; mutta en kuitenkaan tahtonut olla tietoon ilmoittamatta ruhtinattarelle. „Wainaja on tahtonut sen; herra Claudius ei sentähden sallii, että ainoaankaan sinettiin kajotaan!“

Hän on niin ankara, niin hirveän ankara!"

"Vai niin, kuuluupa melkein siltä, kuin pelkäisitte häntä, pikku armoni!" nauvoi kamariherra.

"Minäkö pelkäisin? En — en!" vastustelin minä kowin suuttuneena. "Minä en ollenkaan pelkää, en yhtään enää. . . . Mutta minä en voi kärsiä häntä!" lisäsin melkein ehdottomasti. "Oh, häntä ei kukaan rakasta; ei kukaan koto maailmasja pidä hänestä ja sehän onkin luonnollista!" huudahdin elävästi. "Hän rakastaa itse ainoastaan kahta asiaa, työtä — Janoo Charlotte — ja suurta, passua tilikirjaansa. . . . Hänellä on tulkia, niin suunnattoman paljon tulkia, että hän woisi haudata niihin koto Muurikadun warrella olewan rumman talonsa, mutta työhuoneessa, jossa hän aamusta myöhään iltaan piteleskelee työssään, ei hän kärsi ainoatakaan wiheviä lehteä. . . . Kello kädessä toruu hän wäkeänsä, jos he silmänräpäyksenkään myöhästyvät umpihentiseen huoneeseen tulemasta ja öisin katselee hän taitaansa tähtiä sentähden waan, että hän woii lukea ne samaten kuin pöydällä olewat taalerit. Hän on faituri, eikä milloinkaan anna köyhälle ropoa —"

"Seis, lapseni", keskeytti minut ruhtinatar, "tätä täytyy minun wastustaa! Kaupunimme köyhillä ei ole parempaa ystävää kuin hän, waikka hän kentiesi antaa ja waikuttaa hywää jotenkin erisimmallisella tawalla eikä milloinkaan kirjoi nimeään keräyslistoille."

Minä olin hetken aikaa liikuttetuna ääneti. "Mutta hän on kowasyhäminen ja jäähtymä — Charlottea kohtaan", lausuin sitte kiireesti, "ja kaikki tahtoo hän paremmin ymmärtää kuin muut."

"Kaunis hymninluetelo!" nauvoi kamariherra. "Muuten on hän wähen aikaa sitte osoittanut todellakin wäliin ymmärtävänsä jotakin muita paremmin", lausui hän ruhtinattaren puoleen kääntyen. "Wiekas kreivi Zell on wihdoin kaifeksi ilofemme perin pohjin petetty; hänen Dar-

linginsa, jonka hän toi mukanaan wiimeiseltä matkaltansa, on erittäin kaunis, mutta häijy ja wiekas eläin. Moni wäittää sen olleen sirkushewofena, kun sillä on niin kummallisia tapoja. Zell tahtoi erittäin mielellään jälleen päästä siitä; mutta meikäiläisistä ei tietysti kukaan ole tarttunut onkeen, waikkemme kreivi Zellin tähden ole lausuneet mitään, ett'emme peljättäisi muita. . . . Nuori luutnantti Claudius syytti sentähden ilmituleen, kun muutamat Zellin ystäwistä wakuuttivat hewofen olewan hywän kaupan, mutta setä herra on tarkastanut hewofen ja hyljännyt sen; sängen suuri hywätys nuorukaiselle, sillä tunti sitte on hepotäntynyt alas pankiiri Tresjelin pojan, joka oli ostanut sen ja jota sanotaan hywäksi ratfastajaksi, sekä wiiellä sängen pahasti tallannut häntä kawoioillaan."

"Sen sanon, herra von Wismar, semmoinen faalimys teikääläisistä suuttuttaa minua kowin, ja olkoon kreivi maroillaan, kun tulee ensi kerran tänne!" huudahti ruhtinatar ja hänen suuret silmänsä säihkyiwät wihasta. "Onko nuori Tresjel pahasti haawoitettu?"

"Tuskinpa luulen sen", sammalsi kamariherra. "Teidän korkeutenne, te woiitte rauhoittua, kun waan muistatte kuka ratfastaja oli", lisäsi hän hiljaa ystien ja nauraen. "Hänesä on wäkewää wertä ja ihan toisenlainen luurakennus kuin aatelistolla, hän ei wähästä kuole; muutamilla naarmoilla ja sinisillä piltuilla pääsi hän koto tapauksesta."

"Te puhuitte äsken eräästä Claudiuksen talossa asuwasta Charlotte-nimisestä naisesta", lausui herra von Wismar, joka luultawasti huomasi menneensä liian pitkälle ja nyt tahtoi kääntää puheen toisalle. "Onko hän tuo uhkea, nuori kaunotar —"

"Niin, eikö totta, Charlotte on kaunis?" keskeytin häntä autuaallisena — minä annoin hänelle kohta anteeksi kaiken lapsellisen käytöksensä näitten sanojen tähden.

"Minusta on hän liian kookas, itsejy-

nen ja uhkamielisen näköinen; minä olen kerran nähnyt hänet rouwasyhtiössä", lausui ruhtinatar kammariherralle. "Stse-tyis" sanaa en ymmärtänyt, mutta käsitin moitteen enemmän äänestä kuin sanoista ja se suretti ja loukkasi minua syvästi. "Kummallinen seikka", jatkoi ruhtinatar. "Mistä syystä on Claudius ottanut ranskalaisen lapset omiikseen?"

Herra von Wismar kohotti olkapäitään taitamatta antaa ruhtinattarelle tietoja asiasta.

"Ja sitte vielä ovat nämät ottolapset komin kiittämättömät siitä", huudahti neiti von Wildenspring. "Tämä Charlotte vastusti aina Claudius-nimeä; hänen koulukirjoissaan oli Mericourt ja koulukunppanit olivat häijyjä kyllä ja lausuiwat niin usein kuin mahdollista vihattua nimeä, ainoastaan saadaksensa nähdä, miten hänen silmänsä säihkyivät."

"Ah, tunnetteko tarkemmin häntä, Konstantia?" kysyi ruhtinatar.

"Tunnen, Teidän forkentenne, sen meren kuin yhteenpakoitetut erisäätyiset oppilaat woivat toisensa kanssa tutustua", vastasi neiti wälinpitämättömästi nykähdyttien olkapäitään, jota saattoi wereni luohumaan. "Me olimme kaksi wuotta fantasia opetuslaitoksessa Dresdenissä... Hän koetti tänne tultuansa uudistaa tuttavuuttamme ja käwi heti minua terwehtimässä —"

"No?" tiedusteli ruhtinatar, kun nuori nainen waiheni.

"Hänen seuransa ei ollut isälleni mieleen ja sentähden lähetin kerran ohitse kulkiekseni waan käyntikorttini hänelle —"

Hän waiheni äkkiä, kääntyi siwulle päin ja kumarsti sywästi ja siwästi. Kaunis, nuori, wawannaköinen mies astui siälle siwuwosta isäni ja muutamien muitten herrain seurassa; hän oli herttua.

Ruhtinatar terwehti häntä hellästi ja sydämellisesti kuin äiti ja esitteli minut hänelle. Minä en enää tarwinnut erittäin paljoa rohkeutta katsella hänen Salouttansa silmiin ja tyweneesti wastata hänen ystävällisiin kysymyksiinsä, minä

olin äkkiä oppinut seisomaan wawannamin liukkaassa howissa ja "isän hanhenkukka" lienee paljoa uljaammin nostanut päätänsä, kuin isä osasi odottaakaan, sillä hän katseli minua kummastuneena ja silitti äkkiä hywäillen lähäwöitäni.

Hänen kaswonsa olivat taas en sangen kuumat. Dikein wihajesti katselin kulketaraheja, joista nyt herttuafin näytti muutamia tähdillensä. Hän kertoi sen muistotarahe-aarten maksaneen melkoisen rahajsumman; mutta nyt olikin wanhastaan mainiossa R:n herttuallisesa muistotarahe-kokoelmasa mitä harwinaisimpia aarteita, sillä hänen oli juuri onnistunut saada ostaa kappaleita, jotka monelle harrastajalle olivat yhtä tarunomaisia kuin Niebelungenin aarteet.

Minä näin, miten isäni wawahti kerta kerralta ja minun oli häntä sanomattoman säälä. Minun hywin woin käyttää, miten hän kärsi tuskaa, nähdesänjä sen aarten, jota hän niin hartaasti olisi tahtonut omaaksensa, kulkewan kädestä käteen, toisen rehellisesti ansaittuna omaisuutena... Katkeruus ja wihä häntä kohetaan, joka "kauppiwiiisaudesansa" oli kieltänyt isältäni tuon omistusiilon, saattoi seluini raiwoon ja minun unhottamaan kaiken warowaijuuden.

"Katsokaa", sanoin puoliääneen ruhtinattarelle, joka juuri ihastuneena katseli keisarirahaa, "tätäkin on herra Claudius tahtonut ymmärtää paremmin, hän wäittää rahan wääräksi!"

Herttua kääntyi äkkiä ja kauhukseni katsoi minuun terwästi, puoleksi kummastuneena, puoleksi wihajesti.

Mutta isäni waan nauroi ja silitteli kädellänjä latkaamatta hiuksiani otsastani. "Katsos waan pikkuista waltiwiiisasta tyttöäni!" huudahti hän. "Duni on, että isänjä istuu lujasti satulasjaan, muuten woisi tämä sukela löppötelijä saattaa hänelle paljon tekemistä! Nauratawaa!" sanoi hän halweksien herra von Wismarille, — ainoalle, joka epäilewäisesti koetti rypyttää kaswojansa, waikei foto narrimainen ihminen warmaan ym-

märtännyt hitnakaan asiasta. „Herra Claudius hymmärtää numismatiikkaa yhtä paljon kuin minä hänen tulpaanahoitoansa. . . Rahoittaakseni teitä ilmoitan nyt, että rahakauppias vielä tänäpäivänä lähtee R—sta, monta minun antamaani suosituskirjettä taskuun; hän matkustaa nyt moneen hoviin ja yliopistoon minun nimeni suojaassa; tyydyttääkö teitä tämä maksutus Hänen korkeutensa viimeisen osaston suhteen?”

Herra von Wismar nauvoi häveliäisesti ja wakuutti, ett’ei hän muka vähimmällä ajatushellakaan ollut epäillyt puheenalaisten rahojen todenperäisyyttä.

Diea kapina muinaisharrastajia vastaan syntyi nyt läsnä olewien seassa, eikä kenkään ollut anarampi lauseissaan kuin neiti von Wildenspring, joka äsken mitä lujimmin oli seoitannut oppineita lauseita puheensa.

„Niin, harrastajajoukko on oikea kiusa tiedemiehelle”, lausui isäni. „Wanhempaa Claudiusta en tosin woi tähän saakka walittaa, — hän elää hywin itjekseen, karttaa minua silminnähtävästi omalla maallansafin ja antaa minun hallita ja wallita taideteoksia oman mielen mukaan — sitä wastoin tekee niin sanottu apulaiseni minulle elämän sangen raskaaksi.”

„Ah, tuo kaunis luutnanttiko?” nauvoi eräs herroista.

„Hän maistelee tiedettä niinkuin perhonen kukkalupua”, jatkoi isäni nyykäytäten myöntäväisesti päätään kysyjälle. „Mutta jos vähintäkään wetoan hänen hymärykfeensä, niin menee hän kohta tiehensä! . . . Hänen mielestänsä on howista lähtewä muinaistieteen raffaus yhtä ja samaa waihtelewien hullujen pukutapojen kansa, jotka määrääwät häntä tänään kantamaan pientä kultasatulaa, huomenna fuoriaista kellonwitjoisiansa. . . Ehyht aika sitten seurasi hän setäänsä toimimattalle pohjoiseen päin. Hänen hartaista pyhynöistänsä annoin hänelle suosituskirjeen Hannoverilaiselle professori Hartille, joka olikin kyllin ystäwällinen, wei molemmat herrat Lüneburgin arolla

olewien muinaishautojen luo ju awautti yhden niistä. . . Di minun päiwiani, minkä näköiset ne jäännökset olivat, jotka herra luutnantti antoi käsiini! Taitetuita ja kappaleiksi särjetyitä, sentähden että hän oli pannut ne erään kiviwokoelman sokaan, jonka professori Hart lähetti erälle wirtakawelijellensä, kuten hän puolustihe — siitä olisin woinut tulla melkein mielestömäksi!”

Kuinka wähän woi isäni silloin awistaa, että minäkin olisin woinut tulla melkein mielettömäksi, että sanomaton wiha syntyi minusa niitä vastaan, joitten parissa olin! . . . Weljeä ja siwarta naurettiin ja pilkattiin eikä kenenkään mieleen juolahtanut puolustaa poisä olewia. Herra Claudiusta oli ruhtinatar kohta puolustanut minun liioiteltuja syytöksiäni vastaan; herra von Wismarkin oli puhunut hänen puolestansa — Charlotten ja Dagobertin hywäksi ei waan lausuttu ainoatakaan ystäwällistä sanaa — orpo raukat! . . .

Ruhtinatar keskeytti äkkiä yleisen puheen kysymällä isältäni, koska muinaistaideteokset Karolinenlustissa tulisiwät järjestetyiksi; häntä muka erittäin halutti nähdä päiwän waloon tuodut taidearteet ja hän oli päättänyt seurata herttuata hänen ensiferan mennessänsä sinne.

„Minulla on samassa toinenkin aate”, lausui hän. Minä tahtoisin mielelläni nähdä Claudiuksen koko talon — owathan hänen kaswihuoneensa suurine palmuineen lawealti kehutut. . . En tahtoisi wartawasten mennä sinne, — onhan isäntä tavattoman ylpeä; kenties olisi vielä waikeakin saada lupaa —

„Entäs tuo silmiinpistäwä jumalallisuus, jota laitos on jonkun aikaa muka ollut noudattawinaan ja joka Teidän korkeustanne on niin wastenmielistä?” kysyi neiti von Wildenspring wiekkaasti. Ruhtinattaren aikomus näkyi häntä erittäin inhottawan.

„Suuri sentähden on taideteosten katseleminen päätarkoitukseni — minä waan ohitse mennän tarkastelen puutarhaa, enkä

fiis ota lukuun herra Claudiuksen ylpeyttä enkä jumalisuutta."

Howineiti tarjoi ääneti hallitsijattarensa kupillisen teetä ja tarttui sitte silmiinnähtävän alamaisesti työhönsä. Sitä wietettiin sitte wilkkaalla keskustelulla muinaistaitteesta ja howiherrat, jotka äsken armotta olivat tuominneet tieteen harvastajia, haasteliwat niin wakawasti ja innokkaasti samaa ainetta, juuri kuin olisivat he kaikki yhtä mainioita oppineita kuin isäni ja kuin olisi muinaistiede ollut ainoa asia, jota he koko ikänsä olivat tutkineet ja joka heiltä muka oli waa-

tinut kaikki heidän sielunsa ja ruumiinsa womat. Minä oliskuin perinpoihin uskonut sitä, ell'en olisi huomannut pilkallista katseita, joita herttua wäliin loi isääni.

Lähtiesämme käski ruhtinatar hemineitonsa tuomaan huiwin, jonka hän pani kaulaani. Sitä oli muuttunut wiileäksi eikä hänen rafas aron leiwosensa saanut wilustua. Isälleni wakuutti hän hywin usein tahtowansa nähdä minut luonansa ja sanoi aikowansa erittäin suojella minua; sitte suuteli hän minua otsalle ja me läksimme linnasta.

XXI.

Ulkonen oli sillä wälin kulkenut kaupungin yli. Wilpoisesti suuteli iltailma otsaani ja linnan edustalla olewa läpimärkä hiekkä kiilsi kaasulamppujen walossa. Howiwaunuisa palasimme kotiin; jyrysten ajoimme Claudiuksen pihalle ja sydämeni sytki lapsellisesta ylpeydestä hypähtäessäni alas, kun ruhtinaallinen palvelija awasi owen ja nöyrästi seisoi kiwipihalla, joka muutama päivä sitten wielä oli minulle kielletty paikka. Silmäni etsiwät Charlotten ikkunia; minä toiwoin hartaasti, että minut sieltä nähtäisfin. Mutta koko rakennus oli pilkkosen pimeä, paitsi porstuan ikkunat. Komea, waikka ylen wanhanakuinen lamppu roikkui keskellä kattoa, walaisten harmaat, wahwat kiwiholwit, joita ei päiwän walossa woiu nähdä.

Yksi niistä tawattoman suurista kaswihuoneista, joista ruhtinatar juuri oli puhunut, oli walaistu — kaikki isoa ympyriäistä lamppea loisti sieltä purpuranpunaisina. Astuessamme eteenpäin suurta waltatietä, kuulin nopeita askeleita lähestywän anjarista — jotakin walfoista liehui liekeisessä ruusupenastossa ja äkkiä seisoi Charlotte edessäme.

„Minä kuulin teidän tulewan“, sanoi

hän hengästyneenä ja puoliääneen. „Minä rukouilen teitä herra von Sassen, jättäkää pitku prinssessa waan puoleksi tunniksi minun seuraani — onhan nyt herttaisen kaunis yö — minä saatan pienokaisen wahingotta takaisin Karolinenlustiin.“

Isäni jätti minut hywästi ja lupasi ilmoittaa wiipymykseni Iselle. Hän meni; Charlotte löi käsiwärtensä ympäri ja wahvasti likisti minua luoksensa.

„Ei auta, kultajeni, sinun täytyy wäihän tulla ukkosenjohdattajaksi“, lausui hän minulle kiireesti ja kuisaten. „Tuolla“, sanoi hän osoittaen kaswihuonetta, „on kaikki kowaa miestä toisensa kimpussa... Erkki setä wiettää niin kummallisen harwoin iltansa meidän parisamme, että Eckhof wähitellen on tottunut soittamaan ensimmäistä wiilua teepöydäsämme. Tänään ilmaantui kuitenkin setä itse kaikkien meidän kummaksemme; mutta tuskin olimme ehtineet ensimmäisten sadepisaroitteen pakoittamina paeta kaswihuoneeseen, kun Eckhof sanomattoman yskinertaisesti ja tyhmästi rupesti nuhtelemaan setää, että hän oli kutsunut Helldorfin täänpäiwäisiin pitoihin — mutta silloin pisti hän kätensä kauhiaan mehiläispesään...“

Hän wakeni ja jäi hetkeksi kummellen

seijomaan: Eckhofin wahwa ääni kuului meidän luoksemme asti. „Ei se todella-kaan woi wahingoittaa wanhusta, että hänen ulkokultaisuuttansa niin talossa kuin toimesja wähän tukistetaan“, lausui Charlotte ja hänen äänestänsä kuului selwästi, että hän oli suuttunut; „hänen käytkönsä on tullut liian jäykäksi ja nenäkääksi, se on tosi! mutta asian ei olisi pitänyt tuleman Erkki sedän korwiin — hän tappaa wanhuksen teräwillä silmilään, kylmyydellensä ja tywenyhdellään, jotta tekewät jokaisen sanan teräwäksi tikariksi“. Me astuimme eteenpäin hiukan nopeammin. „Jumala tiesti, mikä lienee syhypää tähän ätkinäiseen riitaan! Setä on monta wuotta ikäänkuin sokeana elänyt tämän ulkokullatun olennon kansa — Eckhof on ollut warowainen eikä hänen kuullen ole joutunut tuohon kärsimättömään piplialliseen intoon; mutta nyt kiirauden ja mielenliikutuksen waitutuksesta pujahtaa ulkokultaisuus ehdottomasti hänen huuliltansa — tuskin woi häntä kuunnella! Minun on kowin wastenmielistä kuulla tuonkaltaista lapsellista löpötystä miehen suusta; mutta toiselta puolen olen kiitollisuuden welassa wanhukselle; hän pitää Dagobertista ja minusta ja sentähden on minun welwollisuus niin paljon kuin mahdollista lyhentää hänen kuritustansa . . . Tulkaa, teidän ilmeistymisenne tekee heti lopun koko riidasta!“

Mitä enemmän lähestyimme kaswihuonetta — se ei ollut sama, jonka lasti Darling oli rikki potkaisut — sitä haawesiwammaksi tulin; töin tuskin käsitin Charlotten kuiskauksia; minä annoin koneentapaisesti hänen wiedä itseäni eteenpäin.

Kuuman ilmanalan kaswien osasto oli hyvän matkan päässä waltatieltä — minä olin ennen ainoastaan nähnyt sen kielletävät lasiseinät, enkä ollut koskaan ollut sen lähellä. Siihen aikaan ei minulla tietysti ollut wähintäkään aawistusta maantieteestä eikä kaswitieteestä; minä en silloin käsitännyt, että lasiseinän sisälle wangitut kummalliset kaswit olivat osa

kuumaa maata keskellä jalkalaista kaswikutua. Minusta olivat ne waan: ihme ja todellisuus.

Siellä ei ollut kukkaruukkujakaan eikä laattikkoa. Suoraan maasta kofosiwat palmut uljaina ja tukewina korkeuteen, ikään kuin olisimat ne tahtoneet särkää suojelewan lasitaiwaan. Ruskeain kivilohkareitten wälistä nousi wessisuihkujakaan ylös ilmaan ja alas pudotesansa hajosimat ne lufemattomiin sätenöiwiiin pisaroihin, jaattaen kauniitten höyhenntapaisten sanajalkojen lehdet lakkaamatta wapisemaan. Kaktus-kaswit hiipiwät kiviien yli ja koettiwat kummallisen näköisillä, rumilla warfillaan ulottua kaikkialle; mutta niiden wiheriästä lihasta riippui suuria purpurafupuja ja sywimmässäkin hämärässä piilestelewistä ofjista loisti keltaisia ja waltoisia kukkia ikäänkuin sinne asetellut pienet liekit.

Minä katselin Charlottea, luullen hänen olewan yhtä hurmaantuneen kuin minäkin, pieni kofematon olento, joka riippui hänen käsiwarresanssa. Minä en muistellut, että setin kuului „rihtamapuotiin“, jota hän Dagobertin kansa niin sywästi halweksi . . . Hänen säihtywät filmänsä katsoa tuijottiwat lakkaamatta yhtä samaa esinettä, herra Claudiusen kaswoja, joka seisoi täydessä lampunwalossa palmun wieresessä — juuri yhtä suorana ja solakkana kuin sen kuorinen tywi . . . Charlotten puhe ei ollut totta — sinä filmänräpähkyksenä ei ollut surmaawaa kylmyyttä noisissa „teräwisissä läpituksissa silmissä“. Kaswot olivat eläwät ja punottiwat sijällisestä liikutuksesta, waikka rinnan yli ristissä olawat käsiwarret teliwät hänet tywenen ja liihtaamattoman näköiseksi.

Kummallijelta näytti joutuisasti sijäänkannettu teepöytä keskellä tätä tawatonta, wierasta paikkaa. Dagobert istui sen wieresessä — hän oli vielä wirtapuwusjaan; kaikki loisto ja kiilto rinnalla ja olkapäillä sopi paljoo paremmin kukkien kirjawaan wäriiloistoon kuin sedän kaikkia koristeita kaipaawa puku. Selkä kää-

nettynä herra Claudiuskeen päin, häveliäisesti viiputtaen teelusikkaa sormensa päässä, näytti hän siltä, kuin masentaifi häntä ehdottomasti hänen lähellänsä pauhaava myrsky. Hän ei nähtynyt ainoallakaan sanalla ottavan osaa kiivaasen keskusteluun, hän, yhtä vähän kuin neiti Friedner, joka neuloi sukkaansa niin kuumentapaisen kiireesti, kuin olisi pakko varustaa sukilla kokonainen orpohuone.

„Sillä ette mitään minulta voita, herra Eähof“, lausui herra Claudius kirjanpitäjälle, joka melkoisen kaukana suuttuneesta isännästään seisoi kädet nojattuina tuolin selkälautaa vasten, mutta kuitenkin oli ufkamielisesti heittänyt päänsä taaksepäin. Hän oli juuri puhunut tuolla sointualla äänellä, jonka wäلتämättömästi täytyi vaikuttaa hämmästyttä — „Zumalan pilkkaamista, uskottomuutta, Zumalan kielätmistä, noita teikäläisten lempisanoja ei todellakaan voi pitää mitättöminä sanoina“, jatkoi herra Claudius. „Niillä juuri saatte yhdeksännellä vuosifadalla aikaan sen uskomattoman totuuden, että suuri osa walistuneista ihmisistä suostuu ahdasmielisiin yhtiöihin; monet, erittäinkin älykkäät ja oppineet lammoawat vielä tuota kyllä kulumutta kirousta, joka vaikuttaa tawallisiin ihmisiin, ja owat waiti vasten parempaa wakuutustansa; ja se wait'olo vielä jonkin aikaa tukee puolueenne waltaistuinta sawijaloilla . . .“

Tuoli täristi kirjanpitäjän läppen alla, waan herra Claudius ei siitä huolinut.

„Minä kunnioitan kristinoppia — ymmärtäkää minut oikein — en kirkkoa“, jatkoi hän. „Minä olen omasta wakuutustestani pitänyt lukua esi-isäni jälkijäädöistä, joitten mukaan minun pitää walt woman, että hurskas henki pyshy työmieshäni ja apulaissani. Mutta minä en milloinkaan ole kärsiwä, että taloni tulee hengellisen harhauskon kotipesäksi! . . . Kauppatoimi, jonka juuret ulottuwat merten toiselle puolelle ja kaswawat Turkinnmaassa ja Kiinassa ja jokaisessa maassa — ja synkkä puhdasuskoisuus, hairahtumattomuus uskonasioissa, joka hiipii si-

jälle hywin kitattuun raakunkuoreensa — ristiriitaisempaa yhteyttä ei ole! . . . Eikö meidän nuoret tawaran-näyttelijämme, joita te hartaasti koetatte kaswattaa puhtaasen uskoon, tule ulkokuultuiksi joutuessaan ystävälliseen kauppaan niiden kanssa, joita he pitämät Zumalan hylkääminä uskottomina? . . . Minä en woi antaa itselleni anteeksi, että tämä synkkä aawe on niin lauan saanut waltita minun talosfani, että wäkeni on saanut siitä haittaa.“

„Minä en ole ketään pakottanut!“ huudahti kirjanpitäjä.

„Ette tosin ruoska kädesjä, herra Eähof, mutta sitä enemmän asemallanne, joka teillä on wäkeni suhteen . . . Minä mainitsen esimerkiksi, että nuorempi kirjanpitäjäni, joka palkastaan elättää äitiänsä, antaa paljoo enemmän, kuin hänen waransa kannattaisiwat, lähetyshastolenne, jonka olemisesta ei minulla ole ollut wähtintään wihä. Kaikki työwäkenne jalliwat kärsiwällisesti teidän joka wiikon lopussa ottaa heidän palkastansa osan jamaan rahastoon, kun he eiwät tohdi wastustaa, kun he luulewat teidän woiowanne vaikuttaa minuun ja siten wahingoittaa heitä . . . Ettekö mieti, että he kallisti kyllä saawat maksaa uskonsa? Eikö pappi jokaisessa heidän tärkeimmässä elämäntohdasjansa tule heidän luoksensa, aina walmisna ottamaan? Tyhöllään saawat he maksaa kasteensa, wihkimyksensä, yhsin waintonsa Zumalan kanssa, yhsin wiimeisen matkansaakin täältä maailmasta saawat he maksaa kirkolle — ja sentähden pois kaikki lähetyshasto minun talostani! Pois kaikki lutijaiskirjat, joita tänään joukotain löhsin työhuoneitten pöytälaatikoista ja jotka lapsellisilla lörpötyksillään turmelawat puhtaan kielemme ja muistuttawat meitä keskiajan raaoista mielipiteistä!“

Koko tämä masentawa tuomio lausuttiin mitä tywenimmällä äänellä, tuskin kohoosi punaa puhujan poskille, hän waan silloin tällöin ojenesi rauhallisesti, ikäänkuin pois torjuen, kätensä kirjanpitäjää kohtaan.

Charlotte oli pyhähtynyt kuin kiininau-
lattuna — hän näkyi unhottaneen tuo-
neensa minut mukansa saadakseen lopun
asiasta. „Hän puhuu hyvin“, mumisi hän
itsefseen. „Minä en olisi sitä hänestä
uskonut, kun hän tavallisesti on niin
harvapuheinen. . . Eshof on todellakin
tylliksi tyhmä ja ottaa vielä kerran ylös
hansikkaan, saadaksensa toisen löylytyksen!“
mumisi hän suuttuneena ja loi äähtävät
silmänsä niin läpitunkewaisesti kirjanpi-
täjään kuin tahtoisi hän särkeä lasiseinän
sirkaleiksi. Wanhus oli lähtenyt paikal-
tansa ja lähestynyt herra Claudiusa muu-
taman askeleen.

„Waikka te halveksitte lapsellista lör-
pöystä, herra Claudius“, lausui hän
ja hänen kimakka äänensä tuli tikarin te-
räväksi — „niin wirwoittaa ja wahwis-
taa se minua ja tuhatta muuta oikeata
kristillistä sielua. . . Tahtoohan Her-
ramme meitä waeltamaan lapsellisessa
yhsinertaisuudessa ja sentähden saammekin
ennen armoa hänen silmänsä edessä kuin
lukiesamme „kuolemattomien“ herrojen
Schillerin ja Goethen mestariteoksia, jotka
luonnollisesti eivät turmele kieltämme.
Jos ette te tahdo kärsiä rehellistä pyrin-
töjani teidän talossanne Jumalan kun-
niaksi, täytyy minun tietysti kärsiwälli-
sesti tyytyä siihen. . . Minä arvelin
waan, ett'ei olisi Muurikadun warrella
olewalle kauppaoneelle haitaksi, jos paljo,
paljo rukouksia sieltä nousisi taiwaasen
— siellä on niin paljon tapahtunut, joka
huutaa taiwaallijelle Jumalalle ja waatii
fowitusta —“

„Te lausutte jo toista kertaa muuta-
man päiwän kuluessa tämän salaisen nuh-
teen“, keskeytti herra Claudius tyweneesti.
„Minä kunnioitan ikäänne ja anstotanne
meidän toimissamme, enkä sentähden huoli
nimittää sitä käytöstapaa, joka ei halveksi
repiä ylös wanhoja haawoja, käyttääksensä
niitä liittolaisina puolustaesjansa katoa-
waa woimaa — minä jätän teidän it-
senne päätettäväksi, onko se jalosti tehty
. . . Mitä minä nuoruudesani himosta
ja hulluudesta olen rikkonut, otan omille

niskoilleni — minä olen, ikävä kyllä,
koonnut uuden welan, siten, että tahtoes-
fani jollakin tavoin olla teille pojan si-
jainen, olen antanut teille liian rajatto-
man wallan talossani ja toimissani sekä
itsenikin ylitse. Siirweä wääräys olisi,
jos antaisin kaikkien waltani alaisten ih-
misten päiwääkään enää minun kanssani
kärsiä pahantekoni rangaistusta — minä
en huoli esirukouksistanne, jotka eivät
waituta mitään, kun ne kuitenkkin ovat
patollisia!“

„Mitä hän sitten on tehnyt?“ kuisikas
Charlottelle.

„Hän on ampunut Eshofin ainoan
pojan.“

Minä irroitin itseäni kauhistuen hä-
nestä ja tekehutin waiwalla huondon.

„Herra Jumala, älkää toki olko niin
lapsellinen!“ torui Charlotte minua kär-
simättömästi ja weti minut woimallisesti
jälleen luoksensa. „Rehellisessä katsintais-
telussa Eshofin poika kaatui ja se oli luul-
tawasti romantillisin kohta Erkki sedän
koko poroporwarillisessä elämässä. . .
Mutta mentäämme jo sisään. Riita on
nyt nousnut korkeimmillensa.“

Sen enempää lausumatta käwi hän
kanssani lassiseinää myöten ja lytkäsi mi-
nut siwuowen kynnyksen yli. Minä sei-
soin nyt hienon hieban päällä; mutkalli-
sta polkua käwi synkän näköisten pen-
fastojen ja kalliolohkareitten wälitse leika-
ten siellä täällä poikki mitä hienoimmat,
wihერიän sametin kaltaiset ruohokentät.
Mitä enemmän meitä lampunwalosta ja
riitaweljistä erottawa lehdistö harweni,
sitä enemmän rupestin tuskastumaan. . .
Niin tuttu en toki ollut katurakennuksen
asukkaiden kanssa, että olisin myöhään
illalla woinut ilmautua heidän keskellensä
kuulemaan sanoja, jotka eivät olleet aio-
tut wieraille kowille. . . Entäs jos ta-
lon omistaja suuttuisi siitä? . . . En
tiedä mistä syystä, waan en woinut, kun-
ten ennen, ajatella: „Joutawia, onhan
se waan herra Claudius!“ — Minä wa-
pistin hänen edesjansa.

Charlotte lasi käsiwärtensä ympäril-

leni ja kun kiireesti paeten astuin taaksepäin, puserfi hän minua armottomasti. Nientoaskelin menimme eteenpäin ja äkki arvaamatta seisoin itäänkuin taiwaasta pudonneina kummastuneen seuran ebesä.

„Minä kohtasin prinsessan puutarhasa“, lausui Charlotte rohkeasti, sillä tawoin keskeyttären lausetta, joka jo oli kirjanpitäjän huulilla. „Fliedner kulta, katsokaa toki lasta, eikö hän ole ihan toisen näköinen? Hän on juonut homiteetä ja ajanut kotiin homiwaunuisja, juuri kuin tuhkimuskin — katsokaa, lapseni, ett'ei toinen silkkikengistäni ole jäänyt linnan portaille!“ . . .

Kaikesja peljästykseni nauvoin kuitenkin ja istahdin tuolille, jonka Dagobert toi minulle. Charlotte oli oikeassa: lopetettu, keskeytetty oli koko kiista, juuri kuin sitä ei olisi ollut olemasjakaan ja katsahtaessani ylös näin wanhan kirjanpitäjän katoawan samaa tietä kuin minä olin tullut . . . Herra Claudius seisoi vielä palmupuun vieressä; ujosti tarkastellen loin silmäni häneen — eikö hänellä ollut Rainin merkkiä otsassa? olihan hän surmannut ihmisen! — Minä näin ainoastaan hänen wakawain sinisten silmänsä katselewan minua ja wedin peljästyneenä pääni olkapäitteni väliin.

Neiti Fliedner hengitti huojennettuna; hän iloitsi silminnähättävästi tulostani ja pudisti hellästi kättäni.

„Kerropas, lapseni, kerro!“ kehotti hän minua, riisuen pois hattuni ja silittäen rytistyneitä hihojani. „Miten oli homiissa ollu?“

Minä hiivin sywälle witsatuoliin — jättiläisen kotoinen, wiuhkan tapainen, lampun walossa smaragdinwiheriäisenä kiemeltävä sanajalan lehti heilui pääni yllä ja toiset koskivat siwulta hywäillen niskaani ja alastomia hartioitani. Minä istuin siinä itäänkuin warjoowan päällystimen suojaassa ja tunsin olewani pillossa. Eikäsi wetäytyi herra Claudius takaisin; mutta hän ei lähtenyt kaswihuoneesta — hän kuului hiljaa ja lakkaa-

matta käwewän ebestakaisin kivilohkareitten ja pensastojen välissä.

Mieleni rohkeni ja minä kerron, alussa ujosti, waan sitte itsekin huwitettuna, kunniarikkaasta esittelemisestäni ja siitä, miten hywin harjoitettu kumarus jäi piileskelemään polwiini; kerron vielä laulustani ja elämästäni, jonka wilpittömästi olin kertonut ruhtinattarelle.

Charlotte keskeytti minua tuontuostakin suurella naurulla; neiti Fliednerkin hymyili itselleen ja taputteli hywäillen poskiani; ainoastaan Dagobert oli nauramatta; hän katseli minua samalla kummastuneella kauhulla kuin homineidon harmaat filmät, ja kun viimein heitin huiwin pöydälle sentähden, että minun tuli liian lämmin ja samassa ilmoitin sen olewan ruhtinattaren oman, otti hän hywin kunioittawasti huiwin ja ripusti sen waro- waisesti tuolinsa selkälaudalle, joka kaikki mahdottomasti ärjytti ja närkästytti minua.

„Obottakaa!“ huudahti Charlotte äkkiä ojentaen kätensä minulle, kun aioin jatkaa kertomustani. „Sanokaa nyt itse, neiti Fliedner, eikö prinsessa, waikka hänellä on tumman siniset filmät, ennemmin woisi olla yksi Israelin tyttäristä, joista Raamatussa puhutaan, kuin ikiwanhasta saksalaisesta aatelisjuwusta! . . . Nyt juuri mustan kähäräisen pään turkistaessa esiin sanajalan lehden alta — olkaa hywä prinsessani, antakaa kätenne vielä olla otsanne päällä — muistutatte minua elämästä Paul Delarochen nuoresta juutalaisuudesta, joka Niilin kaislikossa salaa wartioitfee pientä wirtaan laskeutua Moosesta.“

„Mummowainajani oli kin juutalainen“, lausuin minä huolimattomasti.

Säännölliset askeleet kaswien talana waikeiwat äkkiä, teepöydän ympärilläkin waltitsi tuokion aikaa tuolon hiljaisuus.

Kun oli nousjut, mutta piileskeli vielä pilwien takana, joitten syrjät se walasi hopeanwärisiksi. Lawaren kentän yli liiteli heikko, epäselwä walo, muuttaen aawentapaisiksi esineitten näön — walkoi-

nen, joen rannalla kaswawien puitten suo-
 jasja lewiäwä Iljapenger näkyi anasta-
 neen kaiken heikon kuwalon ja loisti
 kirikkaasti silmisjani: minun täytyi taasen
 wäristen ja sääljen muistella mummo-
 raukkaani, miten hän tunnotonna makasi
 tammien alla . . . Minussa heräsi taas-
 sen muisto siitä, mitä sinä yönä olin ko-
 kenut ja kärsinyt. Minä muistelin taas-
 sen niitä muutamia kertoja, jolloin mo-
 nen pitkän vuoden kuluessa olin tawan-
 nut mielenwikaista wanhusta, miten hä-
 nen rakkautensa minuun oli äkkiä tullut
 näkywiin hänen viimeisinä hetkinään ja
 miten itse olin tuskisjani, kun huomasiin
 kuoleman todellakin anastawan wasta
 woittamani sydämen — kaikki se walloitti
 minut ja samalla tawalla, kuin sen tun-
 sin, kerroin sen myöskin. Minä kerroin
 hirweestä tapauksesta mummoni ja wan-
 han kirkkoherran välillä, kuinka mummo
 hylkäsi hengellisen awun ja kuoli juuta-
 laisena ja kuinka lempeä wanha pappi
 silloin oli. — Äkkiä kaikkien huomiolli-
 sesti ja hiljaa kuunnellesa narisi hietka
 kiireistä, raskaista askeleista ja wanha
 kirjanpitäjä, jonka jo aikoja luulin olleen
 kotona Karolinenlustissa, seijoi edesjani.

„Mies oli oikea pölkkyhä!“ huusi
 hän minulle kaitwalla äänellä. „Hänen
 ei olisi pitänyt lähteä wuoteen wiereestä,
 ennenkuin wastahakoinen sielu olisi ollut
 hänen wallassansa. Hänen olisi pitänyt
 pakottamalla kääntämän hänet. Papeilla
 on kyllä keinoja millä kauhistuttaa uskon-
 heittäjiä, heidän julkeinmielin ja wapa-
 ehtoisesti sydöstesjään helwettiin —“

Minä kawahdin seijomaan. Ajatus,
 että tuommoinen raiwoawa ääni kuuluisi
 jonkun kuolinwuoteen ääresjä ja enentäisi
 viimeistä, waikeaa taistelua kampaile-
 wan sielun tuskia, liikutti minua jano-
 mattomasti.

„Di, sitä ette olisi tohtineet! Me em-
 me olisi sitä sallineet, Ilse ja minä —
 emme misjään tapauksesja! . . . Enkä
 minä nytkään salli teidän lausua ainoas-
 takaan sanaa armaasta mummo-wainajas-
 tani!“ huudahdin tuskastuneena.

Neiti Fliedner oli kiireesti nousnut sei-
 somaan — hän laski suojelewaisesti mo-
 lemmat käsiwartensa ympärilleni ja kat-
 seli pelonalaaisesti kwiilohkareitten taana
 olewaan pensastoon; sieltä kuului taasen
 askeleita — ne lähestyiwät nopeasti meitä.

„Dletteko kertoneet kaikkea tätäkin ruhti-
 nattawelle, neiti von Sassen?“ kysyi Da-
 gobert äkkiä. Se esti kaikki muut kiis-
 tat ja saattoi kuuluwat askeleet paikalla
 waikenemaan.

Minä pudistin kieltäwäisesti päätäni.

„No, sinä tapauksesja olisi — jos
 minä saan teitä neuwoa — parasta jät-
 jää se täst'edeskin kertomatta.“

„Mutta mistä syystä?“ kysyi neiti
 Fliedner.

„Sen woitte aiwan hywin käsittää, Flied-
 ner kulta“, wastasi hän melkein wasta-
 hakoisesti ja olkapäitään nykähyttään.

„Dnhan kyllin tunnettu asia, et'tei hert-
 tua woi kärsiä juutalaisia, sentähden että
 hänen entinen astiamiehensä Hirschfeld ää-
 rettömästi petti häntä ja viimein pakeni
 maasta. Sitä paitsi — ja se onkin pää-
 asia — pidetään von Sassen-nimeä ho-
 wisja jo wuosisatoja sitten puhtaana ja
 saastuttamattomana. Hänen herttualli-
 sen korkeutensa mielestä on kyllä herra
 von Sassenin oppi ja taito tärkein, mut-
 ta ihan toisin owat howilaisten mielet
 — siihen waifuttaa ainoastaan nimen
 wanhuus ja sukutaulun puhtaus; tuom-
 moinen pieni kielemys ei olisi ainoas-
 taan haitaksi herra tohtorille, wain se
 hämmentäisi neiden omaa loistawaa was-
 taanottoakin howisja, eikä hän luultawasti
 tahtoisi sitä.“

Minä olin ääneti, sillä hänen puheensa
 ei ollut minulle oikein selwä; minä en
 käsittänyt, millä tawalla se seikka, että
 mummoni oli juutalainen, woisi wahin-
 goittaa isääni; eihän minulla ollut wä-
 hääkään kästystä niin janotuista maail-
 man tawoista. Ei se hetki paitsi sitä ol-
 lut otollinen aika sitä miettimään — wa-
 pisinhan minä vielä kauhusta, jonka tuo
 pelottawa wanhus äkkiarwaamattomalla
 esiinastumisjellaan oli minussa herättänyt.

Sinä hän vielä seiso, käsiwarret ristissä ja filmät säihkyvinä minua vastaan hartaitten kulmien alta, itäänkuin olisi hän tahtonut minua poltaa. Minä tunsin nyt ensikerran elämänsäni olevani vihattu — kokemus, jota nuoren sielun on vaikea käsitellä: ilma, jota minä vihamieheni kansa hengittin, oli vähällä tukehuttaa minut ja minä tahdoin wälttämättömästi päästä pois. „Minä lähden kotiin — Ilse odottaa“, sanoin viimein. Woimakkaisesti irtaannuin neiti Fliednerin käsiwarista ja otin hattuni, katsellen kuummeentapaisesti ulos wiileään, awaraan puutarhaan.

„No, menkäämme siis“, lausui Charlotte nousten. „Minä huomaan katseestanne, ett'emme moi enää pidättää teitä — Te voisitte särkeä ikkunat, kuin hurja Darling . . .“

„Darling on tänä päivänä heittänyt alas herransa ja pahasti tallannut häntä lamioillaan.“

Dagobert kawahti seisomaan. „Kuinka, Artur Tresselinkö? Berrattoman ratsastajan! Mahdotonta!“

„Soutawia, kaunis ratsastaja! Hänen olisi ollut parempi jäädä kotiin kirjoitus-tuoliansa ratsastamaan“, wirkoi Charlotte silminnähättävän tyvenesti; mutta halwekswaisesti alasluotujen ripsien alta leimahi vihainen katse salaisesti lasihuoneen peräpuoleen. „Duko poika raukkaan sattunut?“

„Herra von Wismar sanoi ruhtinattarelle hänesä olevan wäkewää wertä ja ihan toisenlaisen luurakennuksen kuin aate-lisäätyisissä — ei hän vähästä kuole.“

Kiwilohkareitten takaan kuului hiljainen nauru. Eipä olisi äkillinen maanjäristys woinut hirweämmiin waiuttaa weljeen ja sisareen kuin minun wälinpitämätön wastaukseni ja se lyhyt, tustin kuuluwa nauru. Mitä minä, pieni olento raukka, olinkaan rikonut, että Dagobertin silmät noin salamoiwat wihasta ja kiukusta? Ja näyttäähän siltä, kuin olisi Charlotte ensimmäisesä kiwastuksessa tahtonut sinkahuttaa wihansa kiwilohkareitten taakse,

waan hän maltoi mielenfä ja oli ääneti, pää hlypeästi pystysfä.

„Tulkaa, pienokaiseni — lyökää kättä neiti Fliednerille ja sanokaa hywää yötä! So on aika wiedä teidät lewolle!“ lausui hän minulle.

Se kehoitus olisi jossakin toisesä tilaisuundesä lausuttuna mitä sywimmin loukannut seitsemäntoista-wuotista armokkaisuuttani, mutta nyt annoin sen heti Charlottelle anteeksi; sillä hänen suunsa, jota pakottise leikkipuheesen, oli ihan waa-lea: hlypeä nainen oli sywästi loukattu, sen huomasin, waikka en käsitännyt mistä syystä.

Hän kulki tywenen näköisenä ja äänetönnä minun wieresfäni lasihuoneen ohitse ja puolen puutarhaa; mutta tustin olimme ehtineet sillan yli, kun hän seisahtui ja sywästi hengähtäen puserfi kätenfä rintoihinsa.

„Kuulitteko, kuinka hän nauroi?“ kysyi hän wihastuen.

„Herra Claudinsko se oli?“

„Kiin, lapseni! Kun olette meidän parisamme wähän kauemmin, huomaatte itse, ett'ei tämä suuri elämä henki koskaan naura ääneen, ja jos hän ollenkaan nauraa, niin se tapahtuu, kuin ästen, ihmillisille heikkouksille. Pienokaiseni, kun täst'edes ferrotte, mitä olette kuulleet hewisä, täytyy teidän sedän läsnäollesä olla warowaisempi.“

Minä suutuin. He oliwat ppytäneet minua kertomaan ja minä olinkin oikeastaan ollut suoraan, wilpittömään luonteeseni nähden sangen warowainen; ei saakaan pujahtanut huulieni yli siitä, mitä homisä lausuttiin Dagobertista.

„Mitä warten torutte?“ kysyin uhkamielisesti. „Enkö saisi kertoa, että maahan heitettyä ratsastajaa pidetään homisä wahwana ja woimakkana?“

„Tawas, mikä ysfinkertaisuus!“ huudahti Charlotte pilkallisesti nauraen. „Artur Tressel on solakka ja hieno kuin fokerikalusta leiwottu. Ulykkään herra von Wismarin lause tarcoitti raakaa porwarisfäätähä ylimalkaan. Matelismies olisi

pubotesjaan taittanut eritavalla rakennetut kylkiluunsa ja lähettännyt jalon sielunsa takaisin taimaaseen; mutta voimakkaassa porwariveressä on aivan paljon sora, se tarttuu kiinni siihen, eikä sentähden niin vähästä wahingoitu."

Hän nauroi taasen, kävi nopein askelein eteenpäin ja pian seisoinme Karolinenlustia ympäröivällä ruohofentällä.

Kuu paistoi, pilvistä vapautettuna, kirkaasti pienen linnan yli. Pieni, hiljainen, metsän hämärästä anastettu maakappale hurmasi minut kirkaassa kuutamossa samoin kuin puutarhan kukkien tuoksu. Marmorinen Dianankuwa näytti tammiensa alla niin kauhistuttavan elävältä kantakivellensä, että olisi luullut miekkaan nuolen heti wihuwun jännitystä jousesta halkasemaan ilmaa. Kuu walasi seinien kukka- ja hedelmäköynnöksiä, koristuspaitsaitten jäykkiä silmiä ja suljettuja huulia, sekä uiselteli lammiton pinnalla ja kivistui ikkunoitten suuriin lasilewyihin. Minä taisin erottaa jokaisen lastoksen palkonki-ikkunan waalenneissa silkkiiutimisissa — nyt käweli kuu hopeajaloillaan salaperäisissä huoneissa; warmaankin pyyhki kynttiläkruunu nyt liikkumatta wauhan raiwion huoneen katossa.

"Hän, joka asui tuolla ylhäällä, hän olisi käsittänyt weljeäni ja minua", lausui Charlotte osoittaen formella Karolinenlustin toista kerrosta. "Hän wiskasi pois wahwalla kädellä kauppias-hengen kaisen pölyn ja lian ja astui uljaasti siihen piiriin, jota yksin antoi hänelle elämän wapauden." Meito katseli lakkamatta kiiltäviä ikkunoita ja nykähytti olkapäitään. "Hän kyllä kaatui, pää muserrettuna — waan mitäpä siitä? Hän pakotti kuitenkin tuon ylpeän aatelisjäädyn häntä tunnustamaan heihin kuuluwaksi; hän tuli heidän wertaisheijensa ja on kulkenut loistawaa elämän tietään samalla alalla, jonka he raiwoawalla kauteudella aina olivat anastaneet omakseen. Ihan yhdentekewä on, kulkeeko sitä tietä hminen tai wiisihymmentä wuotta. Minä kuolisin mielelläni nuorena, jos

siellä hinnalla woisin lunastaa itselleni kahdentoista kuukauden elämän kunnian kuffuloilla! . . . Minä olen täydellisesti saanut kokea, mitä on wiettää puolen aikaa nuoruudestaan, syvän ylpeä ja kunnianhimoinen, nimi halpa, nennäänsä nuuristawien aatelisten oppilaitten joukossa — minä en ainiaan tahdo olla toista halwempi — minä en tahdo!"

Hän löi nyrkillään pontewasti ilmaa ja astui nopeasti hengittäen rajusti edestakaisin.

"Erkki setä tuntee piileskelewäisen tulen sydämesäni — Dagobert ajattelee, tuntee ja kärsii ihan samaa kuin minä", jatkoi hän seisahdettua, "ja kaikella porwarwarillisella ylpeydellään koettaa setä sitä tukehuttaa . . . Meidän pitäisi muka etsiä arwomme omasta itsestämme eikä ulkonaisista kohtauksista, lausuu tuo suuri filosofi — naurettawaa! Se minua äräsyttää; minä tunnen olewani sidottuna fibutuspaaluun, minä kalistelen kahleitani ja kiroan kohtaloani, joka on saattanut nuoren kottkan wariksen pesään! Mistä nämät poistamattomat tunteet owat syntyneet?" kysyi hän hitaasti astuen eteenpäin. "Ne owat jo olleet minusja niin kauan, kuin olen hengittänyt, ja niiden alku on weressäni . . . Puhe ylimyksellististä tunteista ei ole tyhjä houraus, ihan warmaan wenyh sukupolwesta toiseen lankoja, jotka tietämättämme yhdistäwät meidät menneesen suurvuteen, waikk'ei sitä enää ulkonaisista oloista huomaa, kuten esimerkiksi Dagobertin ja minun laitani, kun meidän syntyperämme pidetään ihan salassa, synkän pimeyden werhossa —"

Hänen innokas walituksensa waikei alkia ja viimeiset sanat muuttuivat jonkinlaisesti sammaltamiseksi, sillä herra Claudius seipoi edesämme pensaston lämitse wiewällä tiellä ja katseli liikutettua naista tywenesti ja wakawasti.

"Kerran on tämä pimeys selkeäwä, Charlotte, minä lupaan sen sinulle", lausui hän niin tywenesti, kuin olisimat kiwaat, katkerat sanat olleet lausjutut suoraan hänelle ja hän wastaisi niihin. "Mutta

filloin vasta saat kuulla totuuden, kun voit sen kantaa, jolloin elämä ja minä — hän osoitti käskäväisesti itseään — „olemme tehneet sinut järkewämmäksi . . . Mene nyt kotiin, Dörte on siellä valmistawa sinulle lasillisen sokurivettä . . . Ja vielä yksi asia: Minä kiellän sinua täten ankarasti täst'edes kävelemästä tuutamossa neiti von Sassenin seurassa, luuletukset ylhäisyhydestä ovat tarttuwaisia, sinä kyllä käsität, mitä tarkoitan.“

Kummallista, lujamielisellä naisella ei ollut sanaakaan vastauksesi; äkkiruuumaton kohtaus lienee heikoksi weltostanut hänet ja wienyt häneltä kaiken vastustamisen woiman. Heittäen päätänsä uhkamielisesti taaksepäin, puseri hän niin lujaasti kättäni, että olin wähällä huutaa, wistasi sen sitte äkkiä luotansa ja syöksi pensastoon.

Minä olin kahden kesken herra Claudiuksen kanssa — tuska ja pelko walloittiwat sydämeni; mutta minä en tahtonut näyttää pelkoani hänelle, en millään muotoa! Jos wahwa Goljatti oli hetki sitte joutunut hämilleen ja paennut, niin pyyhki pikkuinen Daawetti rohkeampana! . . . Minä astuin hitaammin, kuin nopsat jalteni olisivat suoneet, Karoliinenlusia kohti ja herra Claudius käweli ääneti wieresjäni . . . Stehinen oli kirkaasti walaistuu; minun huoneeni owen ohitse wiewässä käytävässä paloi joka ilta herra Claudiuksen kästystä kaksi lamppua. Kun minä ehdin käytävän lattialle, seisattui hän. „De lästte tänään iltapuolella suuttisianne luotani“, lausui hän. „An-

takaa minulle kättä, minä en tahtoisi tehdä yhtä pahaa kokemusta kuin Heinz pahan kaarneen suhteen.“

Hän ojensi minulle kätensä. Käytävän owessa oleman purppuranpunaisen lasin läwitse heitti lamppu punaisen walon walloisten sormien päälle, ja kalliilla kiwellä koristettu formus säkenöi: minua wärihytti.

„Kättenne on werinen!“ huudahdin kauhistuneena ja työntäsin sen pois.

Hän peräytyi ja katjeli minua. En elämänsäni unhotta sitä sammuwaa katjetta, joka kohtasi filmiäni — ei koskaan ihmisilmä ole minua sillä tawalla katjellut! ei koskaan! . . . Hän kääntyi ja läksi pois lausumatta sanaakaan.

Minä lasin ehdottomasti käteni sydämelleni, juuri kuin olisi pisto sattunut siihen — ah, miten sitä kirweli! Katumus, sywä katumus se oli! . . . Minä juoksin portaita alas, ulos häntä estämään. Minä tahdoin antaa hänelle kättä, kuten hän pyyhki, ja rufoilla, ett'ei hän minuun suuttuisi. Mutta hiekkakenttä oli tyhjä; enkä minä kuullut poistuwia askeleitakaan, herra Claudius oli warmaankin mennyt metsään päin.

Sywin alakuloisena menin viimein Ilksen luokse. Hänen aina walppaat silmänsä huomaawat kohta kyyneleet ripittäni, waan minä sanoin tuon hirweän, weripunaisen lasin käytävän owessa olewan syynä siihen ja että olisi ollut paljon parempi, jos Darling olisi särkenyt sen eikä lasihuoneen irtunoita.

XXII.

Tätä iltaa seurasi monta surun päivää, semmoisen surun, jonkalaista nyt ensi kerran eläessäni jain kokea — suru ja huoli sairasta iästä. Hän sairasti niin kauheata päänkiwistystä, ett'ei hän kolmeen päivään woinut mennä rakaa-

sen kirjastoonja . . . Aron kehtön waapasahainen, joka kauniilla säällä tuskin pyyhki puolta tuntia Dierthosin iloisessa tuwassa, istui nyt aamusta warhain myöhään iltaan hämärässä huoneessa, ääneti sairawuoteen wieresjä huolellisesti kuun-

nellen jokaista ääntä hänen juustansa. Itämyys metsään ja halu nähdä loistavaa elokuun ilmaa, eivät ainoatakaan kertaa waiwanneet minua; wälkähtihän päivätin wäliin synkkään sairashuoneeseen! nimittäin kun minä istuin wuoteen syrjälle ja wuorotellen laskin joko wileän käteni taikka kylmän kääreen ijäni kuumalle otsalle ja hän heitosti hymyen kuis-kasti Iselle, ei kostaan aawistaneensa, mikä siunaus oma lapsi on; äitini kuoltua oli hän joka kerta taudin ilmestyessä — hän sairasti aika-ajoin palaawaa pääntwistystä — aina tuntenut itsensä tahta wertaa yksinäisemmäksi ja sairaammaksi, sentähden ett'ei mitään hoitawa käsi eikä hellä, huolellinen silmä ollut hänen lähelänjä; hän katui sywästi, että oli niin monta wuotta elänyt erotettuna tyttärestään.

Serttuan henkilälääkäri käwi hywin usein isäni luona. Howista tuli palvelija kaksi kertaa päivässä kuulustelemaan sairaan tilaa ja toi mukanaan aina jotakin wirtistawää ja Isellä oli „täyttä työtä“ wastata jokaiseen, kaikista kaupungin ääristä tulewaan kysymykseen. Meiti Sliedner tuli itse joka aamu meitä katsomaan ja sanoi kaikkien palvelioitten olewan meidän käytettävänämme. — Charlottekin oli eräänä iltana puolen tunnin aikaa luonani hieman lohduutaaksensa „pienokaisista“ yksinäisyydessään. Mutta minusta näytti hän itse paremmin tarwittewan lohduusta ja huwitusta kuin minä. Tummat, tiheet kulmarwat osoittiwat jonkinlaista synkkää mietiselewäisyyttä; hylpeä, huolimaton wakawuus hänen käytöksessään oli kadonnut ja jonkinmoinen lewottomuus astunut sen sijaan. Hän ei sanallakaan maininnut kohtaustaan sedän kanssa lehtimajan edessä; mutta kertoi sitä wastoin ilman katurakennuksessa olewan kuuman ja helteisen itäänkuin ukkosien ilman synthyssä.

Herra Claudius täytti mitä huolellisimmin lupauksensa puhdistaa talonsa kaikesta sinne tunkeutuneesta ulkokulmaisesta. Hän antoi jalomielisesti kaikki entiset työ-

wäen antamat raha-awut jääbä wanhan kirjanpitäjän haltuun, mutta lahjoitti itse yhtä suuren summan oman perustamansa rahaston aluksi, jonka tarcoitus oli helpottaa reaalkoulun käyntiä työwäen pojille ja antaa wähän myötäjaisia köyhempien tyttäville. Luikajaiskirjat kannettiin kaikki talosta ja nuorta kirjanpitäjää, joka tekojumalisuudesta yli woimiensa oli antanut rahaa lähetykskasaan ja niin suurella menestyksellä harjoittanut ulkokultaisuutta, nuhdeltiin julkisesti ja kiellettiin paikkansa kadottamiin uhalla jälleen antautumasta samaan inhottawaan tekoahursteuteen. Wanha kirjanpitäjä oli tietysti wallan kurjannäköinen wihan wimmasta — sen tietu jo, sillä minä olin monta kertaa aluttimen reiästä nähnyt hänet, hänen astuesjansa weljen ja sisaren seurassa lammiton ympäri. He kolme näkyiwät yhä hartaanmin liittyneen toisiinsa — sen todistiwat heidän alinomaiset yhteiset käwelynsä metsään.

Charlotten mainitesa herra Claudiusa tunsin aina pistoksen sydämesjäni; mutta katumuksen ja itseni soimauxen tusta oli merkittävästi wähentynyt tultuani suuttuneena siihen päätöfseen, että isäni sairaus sai alkunsa siitä mielenliikutuksesta, johon hän joutui muistoraha-kaupan myttyyn menemisestä; seitsentoistawuotisen pääni tarffa ajatus-tyky lytkäsi viimein koko syyn tuon kowashämäisen sairurin niskoille ja — olimmehan sillä tawoin kuitit! —

Mutta nyt oliwat kaikki waikeat päivät ohitse. Sairashuoneen kaikki ikkunat oliwat selkiselälään, ilma ja aurinko wirtailiwalat jälleen wapaasti sisään ja Isse lakasi ja puhdisti josta nurkan, itäänkuin olisi kaikki erämaan pöly tunkeunut sinne. Minä olin ensi kertaa taasen wienyt isäni kirjastoon, siellä walmistanut hänelle keittimesjä kahwia, wetänyt wiheriäiset wilauntimet puoleksi ikkunain eteen, kuten hän oli tottunut niitä pitämään, ja kääwinyt lämpimän willapeitteen hänen jalkojensa ympäri. Minä tiesin hänen olewan tyytywäisen ja onnellisen kun woi

taasen ruweta työhön ja rientsin nuolennopeasti puutarhaan. Silloin ofasin paremmin arvostella tuoksuavaa metsäilmaa ja virkistävää kalvetta ristiin vastiin yhteen kutoutuneitten oksien alla. Nurinko paistoi tulipallon kaltaisena puutarhan yli, näyttipä siltä, kuin olisi se tahtonut ahnaasti juoda loppuun kaikki lammikon siertävän weden, joka liikkumatonna pyösi kivitöykäksensä sisäpuolella.

Minä astuin samaa tietä, jota en sunnuntaista asti ollut käynyt ja tunkeusiu pensastoon: ihan oikein, siinä olivat vielä Gretchenin pikku waunut täynnä surkastuneita kukkia ja ofaksi kuivaneita, ofaksi mädänneitä mansikoita. Ei kukaan ollut käynyt waunuja esimässä, paitsi kentiesi kuitenkin wanha puutarhuri Schäfer, waikka ei ollut niitä löytänyt. Minusta oli jäälly pikkuista tyttöä, joka warmaan kaipasi kadonnutta leikkikalua! Oliwathan hänen wanhempansa köyhät, niin köyhät, että äidin täytyi itsensä toimittaa kaikki talon askareet — kentiesi he eiwät woineet ostaa pienofaisellensa toisia waunuja kadonneitten sijaan.

Waikka herra Claudius moittiwaa sanaa lausumatta silloin niin selwästi kielsi minulta porttitien, pistäessänsä minun silmiäni edessä awaimen taskuunsa, juoksin kuitenkin puutarhan porttia kohti; mutta katso, uusi lukku kielsi minua vastaan, suuri, wahwa lukku ilman awaimetta, saranatkin olivat uudet. Todelakin! — he lienewät sängen paljon peljänneet lapsen käsien woimia, koska portti oli niin rauhoitettu!

Minä kiipesin jalawaan; se oli sillä kertaa waikea työ. Minulla oli niin sanotut pitsit jalassani, jotka sitten olin pistänyt arosuutarin tekemiin kenkiin, ne olivat niihin äärettömän suuret ja uhkasivat joka silmänväpäs pettäväisesti jättää minut ja lentää alas tiheikköön.

Wiimein istuin onnellisesti jalawan latwasfa. Pikku sveitsiläis-rakennuksen pylväskaton alla metsäwiiniköynnösten kalveessa olivat pienet lapsenwaunut — pikku German makasi siinä walfoisten tyy-

nyjen päällä, kowin laiskana, kumminkin hywin rawittuna. Hänen wieresfänsä sei-soi Gretchen halukkaasti sydöden suurta woileipää, wälkästä loruelien pienen welsensä kansa; mutta sisällä huoneessa näin äidin silitävän waatteita ja alinomia kirkistawan owesta nähdäksensä, oliwatto lapsukaiset lähellä.

Kuka olisi woinut aawistaa senkaltaisen myrskyn, jonka minä sunnuntaiaamuna jain nähdä, taitawan lentää näitten juloisten naiskaswojen yli! Siitä ei enää woinut huomata wähintäkään jälkeä hyyhilewisjä filmisjä, yhtä wähän kuin Gretchen nähyi itäwöiwän kadonnutta leikkikalua. Mutta lapsen piti saaman se takaisin ja heti paikalla; minä poimin sen täyteen mansikoita ja metsäkukkia ja pyyhän sitte wanhaa puutarhuri Schäferiä wiemään sen kotiin. Minä kiipesin alas latwasta, hiipien oksalta oksalle, mutta siinä lähestyi ihmisiä Karolinenlustista ja luultawasti oliwat he jo sängen liki piilopaikkaani! Peljästyneenä jätähdin kuulesfani wanhan kirjjanpitäjän äänen, joka kaitui minua kohti, itäänkuin olisiwat he olleet jo jalawan juurella. En enää woinut kuulumatta kiweta takaisin latwaan. Hiljaa toiwon myrskyn pian menemän ohitse, kiersin kästwaren tywen ympäri, sillä minä istuin sängen heitolla oksalla ja kuuntelin sykkewin sydämin alhaalta päin lähestywiä ääniä.

Mitä ensiksi näin tiheän lehbistön läwitse, oli Charlotten purpuraanpunainen samettinen ruusuksolmi, jota hän tavallisesti kätyi hiuksissaan — misjä Charlotte oli, siellä oli Dagobertkin; weli ja sisar pakeniwat taasen katurakennuksen ukosenilmasta metsän wiileyteen; he oliswat onnettomia ja tarwisiwat lohduusta, mutta kuitenkin tuntui minusta tuskalliselta, että he kääntyiwät kammottawan wanhuksen puoleen.

Käwijät poikkisiwat minun piilopaikkani ohitse kulkewalle tielle. Eshof hiljensi selwästi äänensä; mutta hänen lewä puhetapanja waihatti, että minä selwästi kästin hänen joka sanansa. Hä-

nellä oli hattu kädesä; hänen lumiwalkeat hiuksensa hohtivat kirkaasti, mutta muutoin olivat vanhat, kauniit kasvot eristummallisen synkistyneet. — Wihasuus ja kielu olivat piirtäneet lukemattomia ryppyjä noihin tawallisesti kiittäwiin, woisi melkein sanoa turhamielisesti hoitettuihin kasvoihin.

„Lopettakaa jo Herran tähden lohduttuksenne!“ huudahti hän seisahdun oikein epälohteliaasti. „Seuraukset owat armaattomat! Sitä ette te kumpikaan voi käsittää, te, jotka ette tiedä, minkä tawattoman askeleen eteenpäin me oimme sen kautta, että kauppuhuone Claudius lukuisine työmäkineen liittyi meidän riveihimme — se waitutti ja tuotti monen heikon ja horjuwaisen takaisin kirkon helmoihin. Ja nyt rewitään koko rakennus alas näin julkisesti ja hämyttömästi . . . Surkuteltawin sikeus asettaa nyhjäajan epäjumalan, niin sanotun siwistytksen, siihen paikkaan, misä wanhurstas Sumala jälleen waltitsi woimallaan ja ankaruudellaan.“

„Setä läimähyttää keppihewojensa itseään wasten naamaa“, lausui Dagobert kylmästi. „Mahtawilla ja rikkailla ei ole parempaa liittolaista kuin kirkko niiden hyökkäyksiä vastaan, jotka julkeasti tahtowat kumota kaikkea pyshywää järjestystä . . . Jos minulla olisi waroja ja woimaa, niin olisi puolueenne yhtä innokasta ebistäjää rikkaampi. Minä käsitän aikani ja kuulun niiden joukkoon, jotka estelewät hullua hurjuutta, jota kutsutaan ebistymiseksi.“

„Kirkon suhteen ajattelee neiti Charlotte ihan toisella tawalla“, wastasi Eckhof ja hänen säikkyvät silmänsä katselivat ankarasti ja läpitunkewaisesti nuorta naista.

„Niin, siinä suhteessa olemme eri mieltä“, wastasi Charlotte wilpittömästi. „Jos minulla olisi rahaa, niin olisi wät ne ennen kaikkea wälifappaleina, joilla poistaisin tuon häpeällisen pimeyden, joka peittää perheemme entisiä waiheita — minä en tahdo enää syödä leipää, jota

minulle armosta annetaan, sentähden en tahdo, että selwästi tiedän ja tunnen sen olewan minulle halpaa ja että kerran saan vielä häwetä siitä! Minä rupean täst'edes säästämään ja kokoomaan —“

„Tekö säästämään?“ intti Eckhof iwallisesti ja epäilewäisesti.

„Minä wakuutan teille“, wastasi Charlotte kiwaasti, „minä teen niin, hankkakseni waroja, joilla sitte woin lähteä Pariisiin tiedustelemaan —“

„Mutta jos ette tarwitisi lähteä niin kauas tämän pimeyden poistamisen tähden?“

Sokainen näistä sanoista soi kimakasti korwissani. Mies, joka hitaasti ja painawaisesti lausui nämät sanat, seisoi ällä siinä, juurikuin olisi hän ainoalla päättämällä iskulla lopettanut kowan sisällisen taistelun. „Tulkaa“, lausui hän lyhyesti ja käskemäisesti nuorelle neidelle, joka äänetonnä ja koneentapaisesti seurasi häntä. Hän istuutui penkille, joka oli wähän syrjässä piilopaikastani ja jolla minä wiime sunnuntaina lauloin pienen laulun.

Woi minua, mihin hirweään pulaan nyt olin joutunut! Lärettömän tuskissani pidin puoleksi riippuen kiini jalawan tywestä — minä pelkäsin painollani taittawani pienen osan altani; ja lisäksi vielä nuo onnettomuden jalkineeni wähitellen, waan lakkaamatta luistiwat pois voikkuwista jaloistani, eikä minulla ollut walttaa niiden ylitse! Herra Sumala, jos nuot hirwiöt ällä putoisimat, mikä riemu siitä syntyisi Dagobertille ja mikä oiwallinen tilaisuus wiholliselleni pitää minulle pauhaawa nuhdesaarna!

„Minä kerron teille tositapauksen“, lausui kirjanpittäjä welsjelle ja sisarelle, jotka olimat istahaneet hänen wiereensä. „Mutta kuulkaa ensin suora selitykseni . . . Minä en ilmase sitä, mitä nyt aion kertoa, rakkaudesta teihin — se olisi walhe, — enkä minä puhu koston halustakaan. Minä koston, janoo Herra! Te että tänä hetkenä saa pitää minua Eckhof-ihmisenä, waan herran sotilaana, jolla ei ole

malitsemista, jos hän asetetaan ihmisten maallisten toiveitten — waikkapa hänen oman perheensä, oman werensäkin — ja kirjon edun väliin.”

Ja rajaton uskon winna todellakin innostutti wanhusta — kowa wakaamielisyys oli hänen fanoisensa. Ei tarwittu siihen muuta todistusta kuin nähdä syntä tulta, joka säihkyi hänen filmisjäsä, kun hän hetkeksi katsahti ylös, lehtien wälistä etsien taivasta.

„Te olette lakkaamatta wakuuttaneet yhtymänne meidän puolueesemme, jos saisitte ylhäisen nimen ja rikkautta” — sano i hän Dagobertille.

„Minä toistan sen lupaukseni tässä juhlallisesti — enhän woisi hankkia niille kummallekaan parempaa suojaa — en katsoisi tuhansia taalerialian paljoksi —”

Ethof nyykäytti päätänsä.

„Herra on katsowa ne sowinguhriksi kaikista salaisista synneistä ja on viimein kääntäwä rankasewan kätensä niistä kurjista sieluista, jotka vielä waeltawat ympäri rauhattomina”, lausui hän innostuneena. „Syy kaiktiin pahoihin tekoihin oli, että kauppiaan poika halweksi sitä asemaa, johon Jumala oli hänet syntymisestäään asti asettanut, ja tarttui miekkaan. Hän oli kaunis ja tiesi perin pohjin, millä tawoin wiefoitella ihmisten sydämet puolueensa, ja sitte aateloitsi hänet herttua eikä laskenut häntä enää luotansa. Howissa wietettiin silloin iloista elämää, waikka sieltä olisi nuhteettomuuden, puh-tauden ja Jumalan pelon pitänyt kirikkaana walona paistaman koko maalle. Herttua oli iloinen, hänen korkea puolisonsa herttuatar samoin ja hänen nuoria sisaria nsa ruhtinattaria Sidoniaa ja Margaretaa woi kuulla Herodesen tyttäriksi. He noudattiwat paljon omaa tahtoansa, sillä herttua rakasti heitä sydämellisesti — he woivat pyytää häneltä kaikkea paitsi hänen suostumustansa saada mennä naimisiin alhaisemmalle, sillä hän oli ylpeä ruhtinaallisesta werestänsä. Ihanat sisarukset lähtiwät pois ja palasivat kotiin, koska heitä waan miellytti — Margaretta ruh-

tinatar oleskeli enemmän E:n howissa kuin kotona; wanhempi sisar taasen oli mieltynyt matkoihin, Sweitsinmaahan ja Pariisiin. Hän lähti usein pois kahdeksi, kolmeksi kuukaudeksi, wieläpä pitemmäksikin ajaksi — aina tuntemattomana, wanhan sangen armokkaan homirowansa ja samman ikäisen howiherran suojassa — nämät kunnan ihmiset owat jo aikoja sitte kuolleet!”

Hän wäifeni hetkeksi, leukaansa siwollen, ja minä istuin sywästi tuskastuneena ofalla; jalkani wetäytyiwät suonenwedontapaisesti yhteen pidättääkseni kentiä paikallaan ja weri syösiyhi päähänt, sillä minä en edes tohtinut hengittää wapaasti. Ja tuo mies kertoi kaikki niin laweasti kuin mahdollista — eihän siitä nähtynyt loppua tulewan.

„Mutta kummallista oli”, jatko i hän taasen, „että aina ilmestyi kaunis nainen Karolinenlustiin, kun Sidonia ruhtinatar oli lähtenyt Sweitsiin. Hän oli yhtä mustakiharainen ja yhtä solakawartaloine n kuin ruhtinatar sekä oli ylipään erehdyttäväisesti hänen näköisensä. Silloin oli etupuutarhasta wiewä silta, jos mahdollista, tawallista huolellisemmin suljettu ja joen rantaa myöten Karolinenlustin puolella käwi wahwa lauta-aita, joka tiehysti Lotharin tuoleman jälkeen heti rewittiin alas. Ainoastaan yksi ainoa henki eturakennuksesta sai estämättä käyda sillan yli — neiti Fliedner. Wieläpä oli hänellä oma awainkin, jota hän käytti enemmiten illoin, mutta wäliin öisinkin. Jos tahdotte tietää, mistä tiedän kaiken tämän, niin woin ainoastaan sanoa teille: waino-wainajani on kertonut sen minulle. Hän ei ollut osallinen siihen salaperäiseen juttuun — olkoon se sanottu hänen kunniaksensa — mutta naisten korwat ja filmät owat tarfat ja kun waimon uteliaisuus kerran on herätetty, ei hän enää huoli, kastuwatko jalat wirrasa, ja aina löytyy joku reikä mistä hiipiä läpi —”

„Wai niin, tuo oiwallinen rouwa kuunteli myöskin!” ajattelin minä suureksi

mielilyhäkseni ja unhotin hetkeksi kauhean asemani.

„Siellä elettiin kuin kyyhkyispesässä. Ihana nainen ääni lauloi kauneimpia lauluja ja kuitamosa myöhemmin yön hiljaisuudessa kuultuivat upseerin olkaiset tuolla pienellä niityllä ja hoikka, valkoiseen puettu rouwa piti häntä käsiwarresta. Mutta eräänä iltana juoksi neiti Friedner kiireesti tavallisesta warowaisuudesta huolimatta sillan yli. — Karolinenlustissa liehuivat kynttilät edestakaisin ja sydän-yön aikana kuultiin lapsen itkuu.“

Charlotte kawahti pystyyn, suu auki, ikäänkuin olisi hänen ollut waikkea hengittää. Hänen säihkyvät silmänsä imivät ahnaasti jokaisen sanan kertojan huultilta.

„Monta vuotta peräkkäin huomattiin aika ajalta naisen läsnäolo Karolinenlustissa — samankaltainen seikka kuin äsken kerrottu, tapahtui vielä kerran“ — jatkoi Eckhof — „mutta sitte kuoli iloinen Sidonia ruhtinatar äkkiä halwauksesta eräässä kylpylaitoksessa ja kaunis Lothar ampui kuulun otjaansa kolmea päivää myöhemmin Wienissä, jossa sattui olemaan Herttuan kanssa. Erkki herra palasi muutamia päiviä kauhean tapauksen perästä kotiin; hän oli matkoillansa ollut Wienissäkin, etinyt Lotharia ja tawannut hänet. Molemmat welsjeket, jotka niin harwoin olivat kohdanneet toistaan, olivat siellä yhtyneet sängen liekeisesti — minä kuulin sen Erkillä itseltään. Ensi kerran saadesani tilaisuutta puhutella häntä kahden kesken, mainitsin siwumennen, mitä Karolinenlustissa oli tapahtunut. Hän katseli minua ylpeästi ja synkästi, ja osoittaen Lotharin kirjelaufkua wastasi, tuosfa owat astafirjat; welsjeni eli waimonsa kanssa laillisessa awioliitossa! Seuraawana päivänä kutsui hän wainajan tahdon mukaan oikeuden jäsenet. Minä seisoin heidän kanssansa sill'aitaa ulkona käytävässä, kun hän vielä kerran meni weliwainajansa huoneisiin. Minä näin hänen lastewan kirjelaufkusuuren salin kirjoituspöytänsä ja lukitse-

wan laatikon; sitte käwi hän kaikkien huoneitten läwitse, joihin me emme päässeet, sulki owet, pudisti ikkunoita katsoaksensa oliwatko ne lujasti kiinni ja kolme minuuttia sen jälkeen olivat oikeuden siinit owissa . . . Molemmat Karolinenlustissa syntyneet lapset olette —“

„Hiljaa, hiljaa — ei sanaakaan enää! Ätkää lausuko sitä!“ huudahti Charlotte hypähtäen ylös. „Ettekö tiedä, että minä tulen mielenwikaan, että minun täytyy kuolla, jos — hetkeenkään waan — uskoisin tuota ihmeellistä kertomusta ja minun sitte täytyisi janoa itselleni: se ei ole totta — se on waan aikoja sitten kuolleen waimon tyhjiä houreita.“

Pufertaen kädelään kulmiansa hän melkein juoksi edestakaisin.

„Tyyntykää, älkääkä hufuttako aivojenne awaimia!“ waroitti kirjanpitäjä nousten ja tarttuen nuoren neiden käsiwarteen. Minä kysyn teiltä ainoastaan: ellette ole Lotharin lapsia, kenenkä lapset sitte olette?“

Di tawas, Charlotte ruhtinattaren tytär! Wähällä olin pudota alas piilopaikastani. Nythän kaikki oli hywin, kaikki! Miten selwästi ruhtinaallinen weri todisti ylewyhtensä hänen suonissaan! Minä olisin riemuinnut ääneen, ellei minulla olisi ollut hirweätä kiusaa jalostani ja ellei minun olisi tarwinnut ponnistaa ihan viimeistään woimiani pyyhäkseni hiljaa ylhäällä. Mitähän olisikaan tapahtunut minulle, jos raiwoisa wanhus nyt, todistuksensa jälkeen, olisi huomannut minut, waikka tahtomattani kuunnelleen!

„Mistä syystä kaswattaisi herra Claudius wento wieraitten lapsia, liiatenkin toisia kansalaisia ja ottaisii ne omiksensa?“ jatkoi wanhus. „Katsokaa, welsjensä perwintöä, teidän laillista omaisuuttanne hän eli tahdo teiltä ryöstää — siksi on hän liian rehellinen — niin, hän tekee vielä enemmän hywäkseenne, hän wakuuttaa teille omanakin omaisuutensa, kun pysyy nuorena miehenä. Rahojen puolesta pitää hän teistä huolta — waikka wasta kuolemansa jälkeen, waan hän tahtoo, että

siihen asti käytti hänen ohjansa mukaan — mutta teidän oikean nimenne aikoo hän ijäiseksi salata teiltä, sentähden ett'ei hän salli tämän aatellisen osjan kasvaa — minä tunnen hänet perin pohjin — hänessä on Claudiusjen koko porwarillinen ylpeys! Mutta tyyntykäähän tofi?" lopetti Eckhof maltittomasti, „ja koettaa koota aikaisimpia muistojaanne!"

„Minä en muista mitään, en mitään!" jannalsi Charlotte laskien kätensä otsalle. Wahwa, lujä mieli wallan masentui ätkinäisen onnen painosta.

„Charlotte, tyynty tofi!" huudahti nyt Dagobertin — hän oli silminnähtävästi paljoo tyvenemmällä mielellä kuin sisko; mutta minuusta tuntui, kuin olisi hän äkkiä kaswanut, sillä hän ojensihe niin ylpeästi ja hänen kaswonsa minua oikein peljättiwät. „Tietysti voit ainoastaan wähän ja sangen epäselvästi muistaa, mitä ennen asemamme ensimmäistä muutosta tapahtui; tustinkpa minäkään sen enempää tiedän", lausui hän kirjjanpitäjälle. „Me emme eläneet pienintä lapsuuttamme Parisissa, waan pienellä tilalla kaupungin lähellä erään rouwa Godinin luona — sen jo ennakolta tiedätte. Minä muistan selvästi, kuinka ijäni antoi minun ratistaa polwellansa, mutta, waikka kuolisin, en muista, minkä näköinen hän oli. Tiedän waan hänen kiiltäneen ja loistaneen — onhan meille kerrottu, että hän oli upseeri. Mitini näin harwoin — selwimmin pysyyn eräs ilta muistissani. Mitä tuli Erkki-sedän ja toisen herran kanssa luossamme; kahwia juotiin puutarhalla ja Erkki-setä juoksi kanssani ruohokentän yli, heitti minut korkealle ilmaan ja kantoi Charlottea tunteittain sylissään. Hän oli silloin ihan toisen kaltainen; kaswot oliwat terveennäköiset, postet punottiwat, liikkunnot wilkkaat ja nopsat. Rahtakymmentä vuotta wanhempi ei hän saattanut olla —"

Hän läksi yhdenkolmatta wuotiaana Parisista ainiaaksi", todisti kirjjanpitäjä synkän näköisenä.

„Mitä istahti pianon eteen", jatkoi Da-

gobert, „ja kaikki huusiwat rukoillen: Tarantella, laulakaa Tarantella! Ja sitte lauloi hän, että seinät tärisiwät ja kaikki oliwat ikäänkuin hullut ihastuksesta, minäkin. Rouwa Godin täytyi sittemmin usein heikolla wanhalla äänellään laulaa se minulle, saadakseen minua tottelemaan, enkä minä koskaan woi unhottaa sitä. Mitini kaswoja en millään tawoin woi muistaa — minun mielestäni oli setä sinä iltana päähenkilönä. Jos te näyttäisitte minulle waikka kaikenlaisia naisen kuvia, en woisi niistä tuntea äitini kuvaa. Minä muistan hänen ainoastaan olleen sangen kookkaan ja solakan ja pitkien kähäröitten riippuneen alas hänen rintansa yli — kentiesi olisiin unhottanut nekin, ell'ei äiti juuri niiden tähden olisi torunut minua, sillä minä olin hywällessäni häntä saattanut ne epäjärjestykseen. Sen käynnin jälkeen tuli Erkki setä hywin usein yksin meitä katsomaan; hän lellitteli meitä — nyt tekee hän päinwastoin — sitten pysyi hän kauan pois, kunnes hän eräänä päivänä erotti meidät rouwa Godinista. Siinä on kaikki, mitä minä tiedän kertoa."

„Se riittääkin tylliksi", lausui Eckhof. „Herra Claudius lienee jo aikaisemmin saanut tiedon salaisuudesta ja saattanut kälhynsä welsensä lasten luokse. Kähtihän ruhtinatar tawallisesti Pariisiin, kun herttua ajutanttineen oli matkoilla."

Hän pisti käsiwartensa nuoren luutnantin kainaloon. „Nyt on waan saatava selwille, miten woimme tiedustella ja käyttäytyä warowaisesti, päästäksemme yhteisen tarkoituksen perille", jatkoi hän hitaasti käyden Dagobertin kanssa metsään. „Neiti Fliedneriä, joka yksin tietää kaikki, ette tietysti woi saada puhumanan sanaakaan — ennen antaa hän hakata itsensä palasiksi! Eikö totta, kuinka wiaattoman näköiseksi hän woi tefeytyä — tuo wanha, wiekas kisa! Ruhtinattaren howirouwa, sekä herra ja lääkäri, jotta saiwat wapaasti käydä Karolinenlustissa, owat kaikki kuolleet —"

„Ja rouwa Godinkin — monta

vuotta sitten⁴, lisäsi Dagobert äänettä-
mästi.

„Kohkeutta waan, me emme tarvitse
heitä! Me kyllä keksimme keinoja“, loh-
dutti Erhof päättäväisesti — hän oli
tykönnään unhottanut hurksaan puheta-
pansa — „Mutta, kuten sanottu, kaikkea
kiirettä tähtyy meidän wälttämättömästi
karttaa, waikka vuosiatkin kuluisi.“

He astuivat eteenpäin — Charlotte
ei seurannut heitä. Huomattuana ole-
mansa yksinänsä, nosti hän äkkiä käsiwar-
tensa ylöspäin ja purskautti wapisewin
sydämin kummalliseen nauruun tahti yh-
tähywin nyhyhkäykseen. Minä en tietänyt,
kuwasiwatko ne sanattomat äänet sano-
mattomata autuutta — tahti oliwatto ne
mielettömyyden alkua. Suuri samankal-
taisena olin nähnyt mummoni seisowan
kaiwolla. Peljästyneenä kumarruin taak-
sepäin: silloin lensi toinen kengistäni alas
tiheikköön — pieni, nauloitettu hirwiö
kolisi aita lailla penjastossa. Charlotte
huudahti heifosti.

„Siljaa Jumalan tähden!“ kuiskasin
minä, hypähdin alas ja juoksin hänen
luoksensa.

„Onneton lapsi, oletteko kuunnelleet?“
kuului hänen huuliltansa, jolle olin las-
kenut käteni — hän heitti sen wihaisesti
luotansa ja katseli minua hurjin silmin.

„Kuunnellutko?“ kerroin minä syvästi
loukattuna. „Woinko minä siihen mitä, että
te tulette pakinoimaan puun juurelle, jonka
latwasja minä istun? Woinko minä huu-
taa: älkää tulko tännepäin, jos teillä on
salaisuuksia kerrottawana, sillä minä olen
täällä, sillä en millään muotoa tahdo,
että tuo wanha kirjanpitäjä minut näkisi,
joka aina on minulle niin wihainen? Ja
minä tähden pitäisi minun olla onneton?
Dunellinhen minä olen, niin onnellin-
nen ja hyvillä mielin, ett'en sitä voi se-
littää, neiti Charlotte! Nythän on kaikki
hywin! Nyt woitte ylsellä! Ajateltua
toki, Margareta ruhtinatar on tätinne!“

„Taiwaan Jumala, tahdotteko kiusata
minut kuoliaaksi?“ huudahti hän, pudistaen
minua niin woimakkaasti olkapäästä, että

häilhin edestakaisin kuin hyyhen. Sitte
lasti hän minut äkkiä irti ja käweli no-
pein askelin edestakaisin. „Älkää uskoko
sitä — en minäkään usko siitä sanaa-
kaan!“ janoi hän pitkän hetken perästä
siluinnähtävästi tyvenempänä, waikka
rinta kohoili nopeasti hengähdyksistä.
„Wanhus on uudestaan tullut lapsiksi —
hän on jostus nähnyt unta siitä ja luu-
lee nyt aikoja sitten kuolleen wainonsa
kertoneen hänelle tuon tarinan. Wähän
todenperäisyyttä saa asia siitä, että Erkki-
setä on ottanut meidät lapsitsensa — ei
tukaan ole tähän saakka käsittänyt, mistä
syystä hän on sen tehnyt ja minä lisään
aina sydämesäni: jääliwäisyydestä ei
hän warmaan sitä ole tehnyt. Ainoas-
taan käyminen Karolinenlustin toisen ker-
roksen läwitse woisi wakuuttaa minulle,
onko wanhuksen kertomus todenperäinen.
Minusta on mahdotonta, että ylpeä ruh-
tinatar on woinut elää Karolinenlus-
tissa salaisesti naituna, kun koto meidän
herttuaallinen perheemme on erittäin yl-
peä. Woisin wannoa, jos sinetit tänään
otettaisiin pois owista, ett'ei siellä ole
muuta kuin comea nuoren miehen-asunto,
yksinäisen nuoren-miehen koto.“

„Älkää wannoko, neiti Charlotte!“ kes-
lehtyin minä kuiskaten -- minä olin ifään-
kuin hurmaantunut, ifäänkuin aiwoni oli-
sivat olleet sekaisin. „Huoneisja riippuu
naisen silkinuttu ja kirjoituspyöhdällä on
paperia, joihin on piirretty: Sidonia
R—n ruhtinatar — sen lienee hän itse
kirjoittanut, sillä ei ifäni eikä herra Clau-
dinskaan kirjoita senkaltaista — niin woi
ainoastaan nainen kirjoittaa.“

Hän katsoi tuijotti minuun. „Miet-
teko ollut siellä? Sinettien sijäpuolella?“

„Niin, minä olen ollut siellä“, was-
tasin nopeasti, waikka filmäni olivat maa-
han luodut. „Minä tiedän tien sinne
ja wien teidät huoneisiin, mutta wasta
— sitte kun Ilse on lähtenyt.“

Lausuessani Ilsen nimen, tunsin ääret-
tömän tuskan. Minusta tuntui, kuin
olisi hän seisonut edessäni waroittawaisesti
kohottaen etuformiansa ja kuin olisiin teh-

nyt sanomattoman pahan, jota en koskaan voisi sormittaa. Ei edes Charlotten hyväilemiseltään minua rauhoittaneet ja minä pysyin yhtä levottomana hänen

innokkaasti painaesiansa minua rannoilensa. Olinhan hänen tähtensä uhranut vanhan uskollisen Iseni.

XXIII.

Isse oli seuraavina päivinä tavallista utterampi toimissaan. Hän oli isäni kapineitten joukosta löytänyt kaffi huolellisesti suljettua, liinawaatteilla täytettyä laatikkoa, joita ei ollut awattu äitini kuoleman jälkeen. Silloin kuului moittiwia sanoja kummallisesta miehestä, joka purki ylös noita särjetyitä kiviä, ikäänkuin olisivat ne sokurileiwoksia ja jätti mitä kauneimmat ja hienoimmat lakanat ja pöydänpeitteet homehtumaan kosteihin kellareihin. Hänen katseensa selkeni kuitenkin, kun waatteet walfajewan auringon awulla jälleen muuttuivat keltaisista lumiwalkoiksi; mutta tämä toimi oli syypää siihen, ett'ei hän ehtinyt pitää aivan paljon huolta minusta, eikä hän huomannut, mitenkä minä usein sydämellisesti syleilin häntä, näillä rakkauden osoituksilla sormittaen tuota kavalaa: sittekun Isse on lähtenyt.

Mutta oli toisiaakin arveluksia, jotka huolestuttivat minua. Minä en tietysti miettinyt, että apuni tässä salaisuudessa voisi olla minulle waarallinen — sitfi oli minulla liian vähän maailmanwiisautta; minä waan himmeästi tunsin itseni rikoksen alaiseksi eturakennuksen omistajaa kohtaan, joka mitään aawistamatta lewollisesti istui kirjoituspöytänsä ääressä, sillä wälin kun kaikki salaisesti liittyiwät häntä vastaan. Hän oli rikoksellinen, siitä ei ollut epäilemistä — viistihän hän eteenpäin pyrkimältä welsjeltä ja sifarelta heidän jalon nimensä; minä toiwoin hartaasti heidän mitä pikemmin pääsevän luonnollisiin oikeuksiinsa; mutta että syimmän salaperäisyyden suojaassa juoniteltiin häntä vastaan hänen omassa

talossaan, että katala kirjanpitäjä ynnä weli ja sisar, kuten ennenkin, seurustelivat hänen kansiansa sekä nauttivat ruokaa hänen pöytäkumppaleinaan ja että isäni hallitsi ja wallitsi Karolinenlustisja kuin omassa kodissaan, hänen oman lapsensa ottaessa osaa kaikkeen tähän kavaluuteen, oli minusta tuskastuttawaa sydämen pohjaan saakka.

„Te kuuntelitte meitä eilen“, lausui Dagobert minulle seuraavana aamuna, kulmat synkissä ryppyissä, kun minä, peljästyneenä hänen äkkirwaamattomasta läsnäolostansa, aioin etehisesjä rientää hänen ohitsensa. Hän näkyi odottaneen minua. Isäni nöyrä „apulainen“ oli yön kuluesja muuttunut käskewäiseksi herraksi, hän näytti taasen yhtä ylpeältä ja röyhkeältä kuin aron hautakummullakin — ja se suututti minua; mutta näillä ruskeilla, rohteilla filmillä oli niin paljo waltaa ylitseni, ett'ei ainoakaan niistä kiiwaista sanoista, joilla aioin hänelle wastata, pujahtanut huulieni yli.

„Charlotten kertomus on saattanut minut mitä kauheimpaan pelkoon“, jatkoi hän; „minä olin warma siitä, että jo tänään wisertelewät warpuset katolla toisilleen meidän kallista salaisuuttamme, sillä te olette vielä liian nuori ja kofematon ymmärtääksenne, mistä on kyshmys. Yksi ainoa ajattelematon sana teidän suustanne on herättäwä wihollisemme epäluuloa ja tekewä iäkji päiwäkki kaikki kärejäjoimisyrittysemme tyhjiksi.“

„Mutta sitä sanoo minä en lausu“, tiuskasin minä wihaisesti. „Saadaanpa nähdä, kuka meistä paremmin taitaa olla puhumatta.“

Minun sanoen juoksin rappuja ylös ja pakenin kirjastoon. Nyt oli minunkin huulillani sinetti — ennen tahdoin kuolla kuin ilmaista sanaakaan.

Dagobertin ylpeä ja nurja käytös teki minut uhkamielisiksi. Charlotte sitä vastoin minua peljästyi ja saattoi minut ujoksi. Tunnittain seisoi hän pensastossa käsitwarret ristissä ja säihtywin silmin katsellen toisen kerroksen ikkunoita. Hän oli minusta paljoa kalpeampi entistänsä ja kohdatesansa minut, sulki hän minut sylhinsä ja kuislasi kuumasti hengähtäen: „koska Ilse wihdoin lähtee? Minä en syö enkä nuku — minä en kärsi näitä tuskia!“

Päästäkseni näistä rettelöistä, esin enemmiten suojaa isäni luona. Hän järjesti par'aitkaa viimeisiä muinaistaideteoksia, sillä ruhtinatar oli ilmoittanut tulewansa niitä katsomaan muutaman päivän kuluttua. Minun täytyi olla hänelle amullinen siinä ja jos pitelin näitä särjetyitä kipsi- tai marmoripalasia yhtä warowaisesti ja wistusti kuin isänikin, tapahtui se hänen selityksistänsä yhteisessä työssämmä. Minun käsitykseni oli tosiaan hyvin epäselvä, mutta minä huomasin kuitenkin „särjetyssä rohjassa“ kuolemattoman ihmishengen taidon, joka wuosisabasta toiseen asun aivoissa ja nyt jokaisella muodolla ja wärimuuttelella osoittaa uuden mitan, uuden syyn inhimillisen kehityksen tawattomassa puussa.

Sa viimein koitti kauhea päivä. Aurinko lewitti kuuman kultansa puitten latwoille ja kumastui kummallisen sinisilmäisenä pikkuiseen lammiin. Ah, miten minä undestaan wihasin tätä lampea, loistawia, pilkallisesti minuun tuijottelemia kumapatsaita ja pensasjoukkoja, joitten yli syhy jo oli hajoittanut muutamia kellertäviä lehtiä! Minä katselin sykkäwin sydämin ulos ikkunasta — khyneleeni taittoiwat wärien loiston.

„Itkeä et saa, lapseni, et millään muotoa“, lausui Ilse pyyhkien silmiäni kärkeällä kädellään. Hän oli jo matkawiitasta, kirkkohattu oli pöydällä ja liki sitä

pieni laatikko, jossa hänen wähäiset matkalunsa oliwat. Hän oli jo ollut ylhäällä isäni luona hywästijättöisillä, waan minä en saanut seurata häntä sinne; mutta ulkona rappujen juurelta kuulin hänen vielä kerran rukoilewaisesti purkawan surullisen sydämensä. Hän palasi sieltä postet punaisena, mutta mielenliikutus ei estännyt häntä palaamasta pyyhkiin kädessä. Joka askeleella pyyhki hän leweitä marmoriportaita, sillä piti hän ruhtinattaren tuleman tunnin perästä ja silloin täytyi kaiken oleman „loistawan kirjasta“ ja puhdasta.

Sitte otti hän muumowainajani antamat helmet pienestä kotelosta. „Katsota tämä lapsi“, lausui hän lastien helmet paljaasen kaulaani, ruhtinatar huomattoon, ett'et ole tullut aiwan köyhänä isäsi luo. Minä tiedän, kuinka äärettömän paljon rahaa piilee tuonkaltaisissa kapiineissa, sillä minä näin usein, miten rouwa raukkani möi osan toisensa perästä koko Jakobsohnin perinnöstä.“

Sattu pantiin kiireesti päähän, suuri willamiitta lewitettiin hartioille, niin että se peitti pienen matkalaukun, jota hän kantoi wasemmassa kainalossaan. Sitte läksi hän kansani taaksensa katsomatta katurakennukseen. Minä pidin häntä oikeasta kädestä ja painoin sitä sydämellisesti rinnoilleni, astuessani koneentapaisesti eteenpäin. Mutta etehisesä säikähdin; Ilse ei mennytkään neiti Fliednerin huoneeseen. Hänen kysyttään herra Claudiusta, wastasi wanha Erdmann osoittaen formellaan: herran uusi työhuone.

„Oletko lapsikas vielä viimeisessä silmänräpähjesäkin?“ torui hän suuttuneena lastien laukun lattialle ja pitittä mutkitta awaten osoitetun omen.

Riskoitellen astuin wiheriänhämärään huoneeseen. Minä en ollut nähnyt herra Claudiusta siitä illasta, jolloin niin sywästi loukkasin häntä. Minä olisin mieluummin karttanut häntä; mutta kun nyt pakotettiin minut astumaan hänen eteensä, koetin näyttää niin uhkamieliseltä kuin

mahdollista, sillä hän hän oli syhllinen waan minä en, en suinkaan!

Hän istui eteläisen ikkunan edessä ja kirjoitti. Mähdesänjä meidän astuwan sisälle, weti hän erästä nuoraa; wiheriät ikkunan warjostimet lensiwät syrjälle ja tuoksuwien penfaiten lehdistön läpi loistiwat puntarhan kirjawat kulkapenkereet. Hän nousi ja ojensi Ilsele kätensä. Minä luulin hänen filmänsä wälttämättömästi olewan ihan toisen näköiset, sen katseen jälkeen, jonka hän taannoin loi minuun, waan ne katseliwat minua yhtä tywenesti ja wakawasti kuin hänen ensi kerran katsah- taessaan minua kirjoituspöydän edessä. Ne tekivät minut ujoiksi.

„Herra Claudius, nyt on lähden hetki tullut“, janoi Ilse ja siihen saakka pon- tewasti hillitty eron tuska kuului jokai- sesta hänen sanastansa. „Minun täy- tyy wälttämättömästi lähtä kotiin, ell'en tahdo, että kaikki menee päin mänttyyn Dierkhofissa. Zumala tietää, miten ras- kaalta se minusta tuntuu; mutta te olette lohbutuksenani, sillä te kyllä muistatte, mitä olette minulle luvanneet ja tuosja on Leonore!“

Mitään aamistamattani sieppasi hän kä- teni ja aikoi laskea sen herra Claudiuksen oikeaan. Mutta hän katsoi toisaalle päin ja tarttui kirjaan, jota hän sitte piti kä- desjään — minä kästiin hänen tarkoituk- sensa liian hywin — olihan siihen kos- keminen vähää ennen minua wärihyttä- nyt.

„Minä tahdon walwoa wäsymättä, Ilse rouwa“, lausui hän tawallisen tywenesti; „mutta saanko milloinkaan waltaa ohjata häntä ja häneen waiuttaa, en warmaan woi taata.“

„Herra Claudius, ettehän tofi tarkoit- tane lapsen liian vähän kunnioittawan teitä?“ kysäsi Ilse. Leonore tietää kyllä, ett'ei tohtori tieteellisiltä töiltään ehdi pal- joa muistelemaan häntä, että jonkun toi- sen täytyy pitää hänestä isällistä huolta“, — minä huomasiin heikon punan lentä- wän herra Claudiuksen kaswojen yli hius- rajaan saakka — „kunnes hän jälleen woi

palata kotiin Dierkhofiin . . . Minä tun- nustan teille, että te olette lohbutukseni tänä waifeana hetkenä ja waiette tah- dokaan ojentaa Leonorelle kättänne, olette kuitenkin ankara ja wakawa mies ja tyttö on vielä ihan lapsi niin sanoisjaan kuin töisjansjä —“

„Asian laita lienee kuitenkin toisin, kuin luulette“, keskeytti hän Ilseä . . . Mikä tuska! Nyt Ilse vielä tarttui ko- wakouraisesti minun iskemääni haawaan. Katumus walloitti minut taasen kaikella waimallaan — olisihan minulla nyt ti- laisuutta sowittaa mitä olin häntä was- taan rikkonut — waan en, nyt en enää saanut sitä tehdä, sillä minä olisin siinä tapauksessa yhtä kawala kuin wanha kir- janpitäjä, joka häntä petti ja kuitenkin teeskenteli uskollisuutta ja ystäwyhtä.“

„Hoidokkaanne tarwitsee ennen kaikkea lohbutusta“, jatkoi hän, filmät tuskakseni lakkaamatta luotuina kaswoihini. „Hän on niin kalpea, että minä pelkään hänen täst'edes kahta wertaa enemmän wihaa- wan ja inhoawan korkeita, tuuheita puita, jotka estävät häntä näkemästä tawasta.“ Hän otti uuden awaimen seinältä ja laski sen eteeni kirjoituspöydälle. „Minä tie- dän, misjä parhaiten tyhnytte eron ikä- wästä ja tuskista, neiti von Sassen. Minä olen toimittanut uuden lukon puu- tarhanporttiin — awaimen jätän teille; nyt woitte häiritsemättä käydä Hellsdorfin perheessä ja seurustella pienen lemmit- tyne kansja, niin usein kuin teitä ha- luttaa.“

Ilse nähtyi olewan äärettömän kum- mastunut; mutta nyt ei ollut aikaa seli- tellä. Ullooa pihalta kuului waunujen jytinä.

„Ilse rouwa, nyt täyty teidän lähtä“, lausui herra Claudius mennen ikkunan luo ja wetaen uutimet enemmän syrjään. Portaitten edessä seisoiwat hänen wau- nunsja ja wanha Erdmann nosti par'ai- kaa siihen häwen laukkuansa.

„Warjelfoon meitä, enhän minä tofi waunuisja lähde!“ päiwitteli Ilse.

„Mitä ette? Minä luulen eron tällä

tawoin huokeammaksi, kuin jos lähtisitte jalkajin.”

„No, Jumalan nimesä siis. Katso tässä! lapsi, älä unhota awainta!” — hän pisti sen taskuuni. „Minä en tostaan tiedä, mitä sillä teet; mutta koska herra Claudius on antanut sen sinulle, niin jätän sen huolelta käsiisi.”

Hän pudisti sydämellisesti herra Claudiuksen kättä ja lähti. Ulkona etehijesssä seisoiwat neiti Fliedner ja Charlotte. Minä en woinut kärsiä wiimemainitun säihkyviä silmiä ja onnellista hymyä, waan kätkin nyyhkien kaswoni Ilfen rinnoille. Hänkin, tuo woimakas nainen, taisteli urhoollisesti tynneleitä vastaan, — minä kuulin sen hänen raskaasta hengähtämisestänsä — ja silmänräpäyksen ajaksi sulki hän minut innoikkaasti syliinsä. Itkäänkuin sumun läwitse näin herra Claudiuksen seisowan wiheriäisten uurtimien välissä; hän wiittasi salaa Ilfelle lyhentämään tuskani ja suruni; hänen ei tarwinnut sitä tehdä — minä tein sen itse. Kädet puserrettuina kulmiini, pakenin minä pihasta puutarhaan ja wasta juostessani sillan yli kuulin minä waunujen ajaman ulos portista kadulle.

Minä suljin ikkunaluukut, lufitsin owet ja heittäydyin sohwanikulmaan, jossa Ilse viimeiseksi oli istunut. Miin makasin pari tuntia syvän surun wallassa.

Margareta ruhtinatar tuli; isäni terwehti häntä etehijesssä. Minä kuulin, miten herra von Wismar ja howneitti tozruen ajoivat pois turjen, jota luultawasti oli alinomia kumartaen lähestynyt liian liki herttuallista wierasta. Toisessa kerroksessa katosiwat ylös astuwien askeleet kuulumattomiin, ruhtinatar wiipyi luultawasti salaperäisten sinettien edessä. Rauhea tuska ahdisti rintani, sillä olihan Ilse nyt pois ja hetki lähestyi, jolloin olin sitoutunut hankkimaan kumomattomia tobistuksia kirjanpitäjän kertonuksille. Minä pistin käteni taskuun ja heitin äsken saadun awaimen kauas lattialle, itäänkuin olisi se polttanut sormiani. Minua uskottiin, ja minä olin

kuitenkin kawala. Kummallista, tuo mies tuolla katurakennuksessa oli aina wieressäni, mihin menin, waan wakarana, tywenenä ja karvoittamattomana. Entä minä kuitenkin tahtoanut olla hänen hoidoilkaansa, minä wetäydyin toisten puoleen, luopumattomasti welsen ja sifaren puoleen; terran oli hän sen huomaawa — omaksi wahingokseen. Minä kätkin kaswoni sywemmin tynnyihin. Silloin häikäsi kapea ikkunanluukun reiästä tulewa päivän walon sinne silmiäni.

Ruhtinatar tuli alas jälleen ja isäni kolkutti oweani; hän kufui minua. Minä en liikkunut ja olin iloinen, kun kuulin kaikkien lähtewän pois; mutta hetken perästä tuli Charlotte rientäen käytävään; hän pudisti kowasti owea ja huusi käsewäisesti nimeäni. Entistä launiimpana ja komeampana seisoi hän, kun awasi owen, edessäni mitä kalleimmasa puuussa.

„Joutuun, joutuun, lapsi, ruhtinatar tahtoo nähdä teidät!” huudahti hän kärsimättömästi. „Oletteko mieleton, kuin suljette itsenne todelliseen egyptiläiseen pimeyteen! ja kaiken tämän teette ainoastaan sentähden, että olette päässeet wapaaksi ikävästä nuhbesaaruaajasta! Te olette oikein hullu arkatuntoisnuodesjanne!”

Hän silitti hiuksiani ja rypistynyttä leninkiäni ja käsiwartenja, jonka hän kiersi ympärilleni, ohjasi niin woimakkaasti liikuntojani, että sängen pian olimme matkalla katurakennukseen.

„Minä olin Dagobertin kanssa sattumalta puutarhasa ruhtinattaren ohitse mennesjä”, kertoi hän minulle melkein huolimattomasti. Waikka olinkin wiaton ja heti walmis uskomaan kaikkea, mitä minulle kerrottiin, katselin kuitenkin wähän epäillen tuota werattoman siewää pufua, johon hän „sattumalta” oli pukeutunut — ja mitä siitä sanotte, teidän hajamieliselle isällemme, joka ei tawallisesti woi erottaa minua wanhasta Erdmannista, johtui mieleen estellä Dagobert ja minut ruhtinattarelle, ja ajatelkaas waan, se on-

nistui hywin, hän ei kertaakaan erehtynyt Dagobertin ja minun suhteeni!"

Siinä oli taasen tuo ylpeä käytös, joka aina minua njoistutti ylemyhtensä kautta.

"Etki setäkin joutui homiseuraan — tietysti vasten tahtoansa", jatkoi hän. Hän antoi par' aikaa muuttaa kasvihuoneen kivilohkareita, kun ruhtinatar astui sisään meidän seurassamme. Minä olen varma siitä, että hän sydämensä pohjasta kiroaa kaupunkimme sanomalehtiä, jotka huomenna lauseasti kertovat Hänen Korkeutensa käynnistä Claudiuksen kauppa-toimistossa; mutta siitä ei voi mitään huomata; hän on varustanut itseään porwarillisten amujensa koko tyvenyydellä ja näyttää siltä, kuin kunnioittaisi hän ylhäistä seuraa läsnäolollansa. Naurutawaa, waan minä luulen sen melkein waikuttawan ruhtinattareen — tämä on jos mahdollista haistellut jokaista kulkua ja on nyt mennyt katurakennukseen perin pohjin tarkastelemaan koko toimistoa — hirweää pihatammaria esimerkiksi. Sui hui, no, jokainen tekee mieltensä mukaan!"

Me saavuimme juuri etehiseen ruhtinattaren tullessa pihatammarista. Hän kävi herra Claudiuksen wieresessä, suuri komea kulkakimppu kädesä.

"Missä aron prinsessa on piileskellyt?" kysyi hän ja uhkasi nauraa minua sormellaan. Charlotte oli jo saanut tilaisuutta kertoa pilkkanimestäni.

"Pilkkopimeässä huoneessa, Teidän korkeutenne", wastasi hän minun sijastani. "Pienokaisella on ikävä, sentähden että hänen on tänään täytynyt erota wanhasta palkkapiiastansa."

"Minun täytyy toki pyytää sinua mainitsemaan Ilse rouvaa toisella tawalla, Charlotte", ojensi herra Claudius. "Hän on hellästi ja uskollisesti monta vuotta ollut neiti von Sassenilla äidin sijaisena."

"No, sitte hän kyllä ansaitsee, että hänen tähtensä olette itkeneet silmänne noin punaisiksi", wastasi prinsessa hellästi suudellen minua otsalle.

Neiti Fliedner tuli nyt helisewä awain-

kimppu kädesä juhallisesti rappuja alas ja ilmoitti sywästi kumartaen kaikki huoneet olewan awatut. Wanhanaikuinen kaupahuone miellytti ruhtinartta erittäin ja hän halusi nähdä ylikerroksen, kun herra Claudius kertoi huoneitten suurimmaksi osaksi olleen monta vuotta samassa kunnossa. Silloin astui isänikin herra von Bismarin ja homineiden seurassa hymyillen neiti Fliednerin kammarista; he olivat olleet katjomassa kaikenlaisilla harwinaisilla kalleuksilla täytettyä lastaappia.

Silmäni seurasiwat ehdottomasti herra Claudiusta hänen astuessaan herttuallisen ruhtinattaren rinnalla hitaasti portaita ylös. Charlotte oli oikeassa: ylepeässä umpimielisyydessään ja armoikkaisuudessaan näytti "kauppias" todellakin siltä, kuin kunnioittaisi hän korkeita wieraista läsnäolollaan, ja minusta tuntui, kuin olisi koko se loisto äkkiä lewinnyt hänen esi-isensä wanhaan, synkkään taloon ja kiviakarien yli, joista joka sana, joka askel majesteettillisesti kailui, ja leweiden waan hienotekoilla käsipuilla warustettujen portaiden yli.

Wanhanaikuisen porwarillisesti ja käytännöllisesti olivat todellakin ylikerroksen huoneet sijustetut; huonekalut näyttiwät olewan sitä warten hanakitut, että "kestäisivät ikuisesti". Mahdottomasti eroten Karolinenkustin aistillisesta komeudesta loistiwat ne sijällisestä rikkaudesta. Siinä ei näkynyt pehmeästi topatuita tuolia kiiltäwäine, hienoine silkkipäälyhksineen; weistettyinä kalleimmista puulajeista, mutta kulmiillisina ja suorina kuin niiden entisten istujain rankeat niskat, olivat tuolit järjestetyt pitkin seinä, joista kulkia ripottelewien, weitikfäilmäisten keijukaisten sijasta korkeintaan tummaksi muuttunut Kristuksen kuva tahi Holbeinin maalaama siwo saksalaiswaimo katselwivat alas, silmät sämyhisesti luodut maahan ja otsa käärittynä kummallisen kirkkänsä läpinähtävään harsoon; mutta oikean gobelini-kankaan waalenemattomat wärit ja nahkatapettien wääristämätön kultaus loisti siellä sen sijaan ja kultakirjaiset

uutimet kahistivat syntäsä komeudessaan jollaisen ikkunan edessä.

Todellisen falsalaisen porvariston ankarat tawat, jotka olivat melkein suljetut näitten seinien väliin, lienevät epäilemättä vaikuttaneet kummallisesti ruhtinattareen. Hän astui ensimmäiseen saliin, tarttui siellä molemmin käsin keskellä huonetta taunni-pöydällä loistavaan hopeamaljaan, jättiläisen koloiseen esineeseen. Nauraen koetti hän nostaa sitä huulilleen. Samassa seisoi herra Claudius nopealla askeleella hänen vieressään ottaaksensa vastaan raskaan astian, joka luiskahti ruhtinattaren käsistä; mutta korkea vieras tuijotti kalmankalpeana kauniin Lot-harin kuua.

„Di Zumalani!“ sammalsi hän laskien kätensä filmien eteen.

Jos jotakin löytyy, joka tuskallisisa hetkissä tuottaa meille lujutemme takaisin, niin on se muitten teeskennelty osanottavaisuus ja sääli. Neiti von Wildenspring syöksi hallitsijattarensa luo häntä tukeaksensa. Mutta ruhtinatar tointui pian ja wiittasi hänet takaisin ylpeällä, käskewäisellä liikkunnolla.

„Mitä ajatteletkaan, Konstansia?“ kysyi hän hiljaa, wapisewalla äänellä. „Olitko siis niin heikko, että luulette minun pyörtymän? Eikö woisi tulla liikutetuksi nähdesjään aitoja sitten kuolleen henkilön äkkäriwaamatta seisowan edessänsä peljättyttämän elämänä? Luultawasti olen unhottanut hajuwestipullon kaswihuoneeseen ja minä soisin mielelläni, että toisitte sen minulle.“

Sowineiti ja herra von Wismar katsoivat heti käytävään. Dagobert ja Charlotte peräytyivät ikkunakomevon läpituksematomien uudinten taakse ja isäni katseli siwuisessa huoneessa erästä weisitettyä ristiinnaulitun kuua. Suone nähtyi niin muodoin hetkiseksi jääneen tyhjäksi. Sywästi hengittäen meni ruhtinatar kuuan luo; tuotion äänettömyyden perästä wiittasi hän herra Claudiusta luoksensa.

„Antoisko Claudius maalata tämän ku-

wan teille?“ kysyi hän nopeasti hengittäen.

„Ei, Teidän Korkeutenne.“

„Sitten ette luultawasti tiedä, kenen oma se ennen oli?“

„Tämän ainoan esineen olen ottanut weliwainajani kodista.“

„Ah, Karolinenlustista“, lausui hän huojuennettuna; „siis hänen omasta asunnostansa. Kuka lienee sen maalannut? Tämä ei ole wanhan, typerän howimaa-lari Krausen tekoa; hän ei koskaan taitanut näin walloittawaisesti kuwata sielua filmiin.“

Hän waikeni hetkeksi ja painoi nenälinnaa huuliansa vastaan.

„Tämä ei woi olla maalattu pitkää aikaa ennen hänen poismenoansa“, jatkoi hän wapisewalla äänellä. „Tämän toisten rintatähtien väliltä esiin pilkistävän pienen hopeatähtisen keksi Sidonia-sifareni kerran wallattomalla tuulella ollesjaan eräällä pienellä huwiretkellä. Sen päälekirjoitus on: „uskollinen ja wirkkamaton“, eikä se tietyksi ollut koristetulle suuremman arwoinen kuin ainoastaan muisti hauskasti wietetystä hetkestä.“

Taasen wallitsi kuolonhiljaisuus, jota ainoastaan filkkiauttimien hiljainen kahina keskeytti.

„Kummallista“, puhkesi ruhtinatar ätkiä sanomaan, „Claudius ei milloinkaan käyttänyt formuksia, turhamielisyydestä, kuten sanottiin; hän ei sallinut niiden peittää kätensä kaunista muotoa, ja tuossa — katsokaa kultawiwua wajemman käden nimettömäsä formessa! Minä tunsin tarkoin tämän käden, näinhän minä sen niin usein, mutta, aina tuohon onnettomaan tapaukseen asti, jota kerta ilman tuota kummallista — yksinkertaista koristetta — mitä warten kantoi hän sitä siinä? Näyttääpä se — wihtiformukselta.“

Herra Claudius ei wastannut sanaakaan; hänen somat huulensa, jotka aina olivat unmitetut, kuten miettäwäisten henkilöitten useimmiten, näyttiwät nyt twallista selwemmin kaikki juonteet; mah-toisko hän nähdä yhtä hywin kuin minä,

miten Charlotten filmät oikein hehkuen riippuivat hänen kasvoisansa?

„Herrainen aika, mitäpä tässä kuvitellen!“ jatkoi ruhtinatar hettiksen äänestömyyden perästä. „Eipä hän ollut edes kishloissa — ei, koko maailma sen tietää. Sanoo minulle kuitenkin suoraan, eikä kukaan todellakaan ole hänen kuolemansa jälkeen omistajana vaatinut tätä kuvaa?“

„Teidän Korkeutenne, ei ole ketäkään pitäisi minua, jolla olisi oikeutta meliwainajani omaisuuteen.“

Mitä se oli? . . . Vastaus oli niin selvä ja näytti niin erehtymättömän todenmukaiselta, että oli melkein mahdotonta häntä epäillä. Kalpein kasvoihin ja sangen peljästyneenä turkisti Charlotte esiin uutimien väliltä. Silmunnähtävästi oli herra Claudiusen vastaus vaikuttanut jamaa häneen kuin minuunkin. Ainoastaan Dagobert mittasi setäänsä pitkällä halveksivalla silmäyksellä ja pitkällinen hymy näkyi hänen huulillaan: hän oli lämmin asiastansa, ja lujasti uskoi ruhtinattaren edessä seisovan miehen walhetteen. Kuka heistä oli oikeassa? Minä toivoin vielä voittoa wäljelle ja sisarelle; mutta minä tunsin myöskin, ett'en koskaan eläessäni enää woisi luottaa ihmiseen, jos nyt totentuisi, että herra Claudiusen wertainen mies oli alentunut walhettelijaksi.

Molemmat lähettiläät palasivat olkapäitään kohottaen tyhjin toimin kaswohuoneesta ja hajupullo löydettiin viimein ruhtinattaren taskusta; hän oli ätkiä woitanut takaisin koko vaikuttawan tywenyhtensä. Ainoastaan hänen poskensa, joita tawallisesti hieno puna rusotti, hehkuiwat nyt purpuranvärissinä.

Neiti von Wildenspring wakuutti huolestuneena taiwaan olewan ukkosenpilwillä peitetyn, ja sitä sanomaa todistiwat synkät warjot, jotka ätkiä lewisiwät huoneesen. Kuitenkin istahti ruhtinatar nauttiaksensa harwinaisen kalleita hebelmiä, joita neiti Zliebner tarjosi hopeastiasista. Päänsä olewat istuutuimat hänen ympärillensä, ainoastaan isäni puut-

tui; äärimmäisessä huoneessa käweli hän tutkien huonekalua toisensa perästä: hän näkyi ihan unhottaneen, kenen seurassa hän oli tullut sinne ja ruhtinatar antoi nauraan hänen jatkaa tutkimistaan.

Minä olin niin synkkämielinen ja minusta alkoi tuntua oikein kamalalta, juuri kuin olisin peljännyt koko katon raskaine weistoksineen putoaman helteiseen saliin, taikka kauniin Botcharin kosta hywänsä astuwan alas kehystestänsä ja yhtywän seuraamme. Miten pelottawaisesti ja puhuwin silmin hän meitä katseli ja miten lämpimästi ja elävästi tuo „tawattoman kaunis käsi“ yksinkertaisine koristelemattomine formuksineen erosi tummasta sametintapaisesta pohjasta!

Kentiesi luki ruhtinatar nämät tuskaliset ajatukset minun kaswoistani; hän wiittasi minut luotsensa.

„Kapseni, ette saa olla niin surullinen“, lausui hän hellästi ja lempeästi, sillä wäljin kun minä wawisten kaikkien katseesta, ätkiä ja ehdottomasti lasteusin polwilleni hänen eteen — olinhan minä usein tehnyt niin Isellekin. Hän lasi kätensä pääni päälle painaen pääni taaksepäin. „Aron prinsessa! Miten kauniilta se kuuluu! Mutta te ette oikeastaan olekaan pohjoisten arojen lapsen kaltainen, teillä kun on ruskeat kaswot, itämainen nenä, mustat wastahakoiset kiharat ja ujo uhkamielisyys käytöksesänne ja liikunnoisjanne: Paljoa ennen otaksuisin teidät Unkarinmaan arojen prinsessaksi, jonka jalokojen eteen illalla lasketaan kaikki ryöstehty aarteet ja joka koristakse itämaiden kalleimmilla helmillä — ah, katsokaa, kuinka oikeassa olen!“ nauroi hän tarttuen alas rinnalleni luistaneeseen helminauhaani; hetken aikaa kierteli hän sitä kummastu-neena formiensä wälissä. „Mutta owat-han nämä werrattoman kauneita helmiä!“ huudahti hän ihmetellen! „Owatto ne teidän omanne ja keneltä olette saaneet tämän harwinaisen koristeen?“

„Mummo-wainajaltani.“

„Isänne äidiltäkö? Eilen aiwan paljoa erehdy, oli hän synthyisin von Olde-

robe, tuosta ikivanhasta rikkaasta wapaaherran suwusta — eikö totta lapseni!”

Liikunto ruhtinattaren pään yli saattoi minut katjastamaan ylös: siinä seisoi Dagobert, etusormi warottawaisesti pystyssä ja hänen silmänsä kohtasivat minua maoneitillisesti ja läpitunkewaisesti. „Mä ilmasi mitään!” waroitti minua mielenilmeinen liikunto. Käänkuin unessa muistitin hänen jo ennenkin kerran minua waroittaneen; mutta tässä elämäni rumimassa hetkessä ei minulla ollut aikaa eikä ajatuskykyä kysymään itseltäni: „mistä syystä”. Ainoastaan sen katseen waltoittamana ja äärettömän hämmennyneenä sammalsin: „minä en tiedä”.

Mitä olin tehnyt? Wiimeistä sanaa lausuesfani katosi lumous ja oma walheellinen ääneni kauhistutti minua. Kuinka! Olinko todellakin selittänyt kaikille läsnäoleville, ett’ en tietänyt, oliko mummo-wainajani ollut syntyisin wapaaherratar von Oderode? Walhetta! walhetta! Yhtä hyvin kuin tunsin Jumalan hymmenet käskyt, tiesin hänen olleen syntyisin Zaksobohn. Olinhan nähnyt hänen kuolewan juutalaisena ja olinhan ollut hänen viimeinen lohdutuksensa . . . Minkä tähden siis walhettelin? Vielä tänään täytyy minun tunnustaa, „ett’ en sitä tietänyt”. Minä puhuin melkein koneentapaisesti wieraan wakituksen alaisena ja huomasin katkeralla tuskalla saawani koko ikäni häweta sitä tapausta. Ja mitä se auttoi, jos kaikki Dagobertin kanssa osoittaisivat minulle tyytywäisyyttänsä siitä? Ytisi tuomitsi minua kuitenkin ankarasti — hän katseli minua hillitsemättömästi säikähtyen, kääntyi ja meni ulos; hän oli herra Claudius.

Minä taistelin itseni kanssa, waan ei minulla ollut rohkeutta heti tunnustaa totuutta. Häpeä ja pelko tulla naurunalaiseksi sulkiwat huuleni; sitä paitsi keskeytettiin samassa wastaukseni tuottama hetkinen äänetömyys; ukkosen ilman ensimmäinen tuulenpuuska syöksi katua pitkin, heittäen kadun tutehuttawaa pölyä ja kuuwia lehtiä ikkunoita wasten. Vielä

kerran halkasi salama paksun pilwiseinän, kirkas säde tunkeusi sisään, kiilsi loistawasti wastapäätä olewien talojen ikkunoissa ja heitti waalean heijastuksen hämärän salin tummiin seinii ja huonekaluihin.

Ruhtinatar nousi seisomaan, kaikki riensivät ikkunoitten luo ja isänikin luopui miellyttävästä tutkimisestansa ja tuli kiiressä meidän luoksemme.

Äärettömässä tuskassani näin ja kuulin kaikki ikäänkuin unessa. Minä näin herra Claudiuksen jälleen astuwan sisään, korkeana, lujana ja wakawana; mutta nyt wasta käsitin, miksi ruhtinatar niin lakkaamatta häntä katseli, häntä puhutellesfansa — olihan hänellä juuri sama loisto silmissään kuin kuwallakin, loisto, jonka ruhtinatar kutsui „sieluksi” ja jota typerä wanha howimaalari ei woinut maalata. Ruhtinatar lasi kätensä hänen käsivarrellensa antaaksensa hänen taluttaa itsensä alas; minä seurasin heitä koneentapaisesti ja menin niinuodoin neiti Fliednerin ohitse; hänen lempeässä katseesfansa oli jotakin kylmää ja wierasta, kun hän kääntyi minuun päin, — ah niin, olihan hänkin nythään kuulut kaswihuoneessa Dagobertin waroituksen ja näki nyt walheen mustan, härpäsewän pilkun otsassani; minä purin alihuiltani ja astuin kynnnyksen yli. Naisten silkkiliipeet kahisfivat rappusissa ja niiden yli kuului ruhtinattaren lempeä, sointuwa ääni; minusta ei hän koskaan ennen ollut puhunut niin hellä-äänisesti. Häntä halutti vielä kerran tulla tähän „mielenkiintoiseen ylimystaloon”, wakuutti hän herra Claudiuselle. Neiti von Widen-spring ja herra von Wismar kuiskasfivat toisillensa ja sitte nosti hämytön howineiti liewettänsä, katseli epäilewäisesti rappusia ja herra von Wismar löyhyyti nauran ilmaa nenäliinallansa, juuri samaten kuin Dagobert teki hautakummulla. Se oli mitä selwin tyytymättömyyden osoitus ruhtinaalliseen päätöfseen. Charlotte käweli heidän takanansa; minä huomasin siwulta, miten hänen postensa pu-

nottivat ja miten juonteet suun ympäröivät ja osoittivat sanomatonta vihastusta — ei sekään minuun koskenut! mutta nyt heräsin siitä jäykkydestä, johon olin väsynyt.

„Divallista!“ kuului ääni kuiskaavan vieressäni. „Aron prinsessa on käyttänyt urhoollisesti, nyt olen rauhoitettu salaisuutemme suhteen!“ Ja Dagobert kumartui niin tuttavasti puoleeni, että tunsin hänen hengityksensä.

Jos joku olisi äkkiä lyönyt minua kavalasti ja kovasti, en olisi voinut kiivastua siitä enemmän kuin tästä kuiskauksesta. Minä vihasin noita surkeita filmiä, jotka hymyilivät minulle? ne olivat miekoittelleet minut tuohon julmaan käyttökseen ja tuo lämmin, postiani koskeva hengitys, ärsytti ja loukkasi minua — hän ei enää ollut mies, jonka hyväksi urhoollisesti taistelisin joidenkin vastustajan kansa — hän oli katala, tuo kaunis Tankred, ja hänen kastanjantarkkaiset kiharansa, joita niin paljon oli

ihailnut, olivat otan ympäröivät kiemuroitsevia kääreitä. Mielettömänä löin häntä kädeläni, juoksin kuin hullu rappuja alas ja turvauduin isäni käteen, kun hän ruhtinattaren vieressä astui alas juuri viiveltä portaalta.

„No, no, lapseni, emmehän nyt ole arolla!“ nuhteli hän minua nauruen. Howincito ja kammariherra olivat kauhistuneina väistyneet syrjään, juostessani heidän ohitsensa ja ruhtinattarin käänshe kummastuneena, kun kuuli minun tawatonta meluani.

„Älkää toruko pientä metsämehiläistä, rakas tohtori“, puolusti hän minua helästi. „Illoikka, että hänen lapsellinen luontonsa niin pian tointuu eron ikävästä.“

Sitä olin vähällä tulla mielettömäksi: nyt luultiin vielä vihastustani lapsimaisuudeksi ja fiksihän herra Claudiuskin sen otaksui. Hän katseli ylitseni, hänestä en ollut olemasakaan — ja olinhan ansainnutkin sen rangaistuksen.

XXIV.

Kuumaa ilmaa toi tuuli etehiseen. — Tuntui siltä, kuin puutarhan kukkien tuoksu olisi saennut paksuksi liihtaamattomaksi aineeksi. Ukkonen ei vielä ollut jyrisyt, ei ainoakaan virkistämä sadepisara vielä kastanut kiviä, janoista maata; mutta kivoitetyllä pihalla kieri pieniä lastuja ja paperiliuskoja ja poppelipuut heiluivat joen rannalla edestakaisin. Tuuli hengähti syvään, hystäksensä uudestaan hurjasti esiin.

Ruhtinatar astui kiireesti siivokadulta tulewiin vaunuihinsa ja isäni, jota oli pyyhdytty herttuan luo, seurasi häntä. Vielä kerran tarjosi hän herra Claudiuselle kätensä, Dagobertille ja Charlottelle nyhytti hän ystävällisesti päätänsä, josta he kiittivät syvästi kumarruksella. Mi-

nuu, pikku olentoa ei kiireessä huomattu, ja se olikin minulle mieleen: mitä minä heistä huolin? Minä menin pihan ylitse ja awasin puutarhan portin. Minun oli vaikea pysyä jaloillani. Tuuli raimosi jälleen awaran kentän yli. Viivaisesti hyökkäsi se päälleni ja irvoitti portin kädestäni; ponnistaen kaikki voimani tartuin siihen uudestaan ja työnsin sen lukkuun, sillä ankarien talousääntöjen mukaan ei sitä koskaan saanut jättää auki.

Ja nyt eteenpäin! Minä tuppuroin hengästyneenä muutamia askeleita ja minusta tuntui, kuin olisi minut heitetty keskelle aaltoilevaa wettä. Miten kirjawa kulkameri lainehti, miten wälisiä nähyivät ainoastaan warret ja lehtien waa-leanwiheriäinen alapuoli, wälisiä taasen

kukat kohosivat komeassa loistossansa! Ja miten nöyrästi solakat, kauniit italialaiset poppelit kumartelivat hurjassa tanssissaan tuulen kanssa, huminallaan sekoittaen äänensä sen winkumiseen!

Minä en ätkä enää tuntenut maata jalkojeni alla: kohta lensin keskelle päiwänkukkapengertä, sitten heitettiin minut takaisin pihan muuria vasten. Nosteitin käsiwarsin pitäen kiinni epätasaisista kivistä nojastin päätäni muuriin ja annoin hengähtäen ja lewähtäen myrskyn raiwota pääni ylitse. Ujosti kirkkistin esiin kaswoihini lentäneitten lähärvöitten alta, sillä portti aukeni ja herra Claudius tuli puutarhaan. Hän katseli etsien joka haaralle ja huomasi wihdoin minut.

„Ah myrsky on lennättänyt teidät tänne!“ fanoi hän. Heti seisoi hän suojelewisesti edessäni: ei ainoakaan hiuskarwa lähärvöistäni enää liikkunut tuulessa.

„Todellakin pääskysempojan kaltainen, jonka myrsky on heittänyt pesästä!“ nauroid Dagobert, joka oli setäänsä seurannut ja horjuen piti kiinni portinpielestä.

Ätkä lastin käsiwarteni alas ja käännin toisjalle: saman kaltainen nauru oli arolla ajanut minut pakoön Dierhoshin suojeleman katoksen alle.

„Tulkaa takaisin eturakennukseen; te ette enää woi päästä Karolinenlustiin!“ kehotti herra Claudius minua lempeästi.

Minä pudistin päätäni.

„No, sitte minä saatan teitä; suojatta on teidän mahdotonta pysyä jaloillanne.“

„Mun wittan’ sulle tarjoisin — suojaksi tuulessa!“ kaikui liikutetussa sielussaani. Ei, minä en tahtonut! Mentkööt molenmat pois! Tuota, jonka otsan takana kawaluus afui, inhoshin minä, ja häntä, joka minua niin lempeästi ja kärsiwällisesti puhutteli, häntä häpesin minä.

„Minä en tarwitse suojelemaa wittaa, minä kyllä menen yksinäni“, wastasin waiwaloisesti katsahtaen hänen silmiinsä, mutta kiiltävien hynneleitten läwitse, joita suurimmalla ponnistuksellakaan taita-

nut hillittä. Sampaani kalisiwat itäänkain wilusta.

Herra Claudius katseli minua Dagobertin udestaan nauraessa, kummallinen liikutus näkyi hänen kaswoisjansa. „Te olette fairas“, lausui hän hiljemmin ja kumartuen puoleeni. „Nyt woin vielä wähemmin jättää teitä yksin. Olkaa hywä ja seuratkaa minua.“

Tämä loppumaton kärsiwällisyys ja säälä pientä, tuitupäistä olentoa kohtaan, jota hänen warmaan täytyi halweksia, saattoi minut tottelemaan wastustelematta; samassa laimeni tuuli hetkeksi, minä pyyhyn helposti jaloillani ja läksin muurin wieresestä.

Dagobert seiso i vielä portin luona. Luultawasti olivat herra Claudiuksen hiljaa lausutut sanat ja minun ätkiarwaimaton myöntymiseni häntä seuraamaan, herättäneet hänen epäluuloansa. Hän lasi merkittäweisesti formen huulillensa ja kohotti ankaran uhkaawaisesti oikean kätensä. Sitten palasi hän pihalle ja sulki portin. Turha warowaisuuden kehoitus! Minä en wirkkanut mitään — ensin walhetella ja sitten pettää — silloinpa wasta olisin ollut oikein inhottawa herra Claudiuksen silmissä, waikka ilmoitukseni olisikin ollut hänelle werrattomaksi hyödyksi. Mutta minä muistelin myöskin shwästi surullisena Heinzin kauhistuttawia kertomuksia panttautuneista sieluista: olinhan minäkin samanlainen edestakaisin liitelewä, eteenpäin pääsemätön sieluraukka.

Me saawuimme rientoaskelin etumaisen kaswihuoneen luo; minun ei tarwinnut kertaakaan etsiä turmaa suojeelijaltani — waatteet liehuivat ympärilläni, mutta jalat pysyiwät kuitenkin aina maassa lentäessäni eteenpäin hänen wieresensä. Silloin leimahti wahwa ukontuli itäänkain etsien itselleen tietä tuuheitten poppelpuitten wälitse ja wärjäsi ne ruusupunaisiksi; melkein paikalla sen jälkeen iyrähti kauheasti ja ensimmäiset jadediparat putosivat rapisten kaswihuoneen lasiseinille. Me astuimme kiireesti sisään wieraan ilmanalan korkeitten kaswien kes-

helle, jotta, tietämättä ulkona raiwoavasta rajuilmastasta, liikkumatta sitä katselivat. Minä katsahdin siwulta ylös äännettömään saattajaan: yhtä erillään seisoi hänkin keskellä häärivää ihmisfukua — sentähden että hän kätki rikoksellista salaisuuksia rinnasansa?

Hän huomasi filmähkfeni ja katseli minua tutkivaisesti kaswoihin. „Nopea liikunto on jälleen wärjännyt huulenne — onko teidän nyt parempi olla?“

„Minä en ole kipeä“, wastasin hänelle katsahtaen siwulle päin.

„Mutta hymästi liikutettu“, lisäsi hän. „Eipä kummaakaan, asunnon muutos sen wailuttaa — nuori wiaton sielu ei koskaan astu rauhaseimästä hiljaisesta kuisauksettomasta yksinäisyydestä häärivään maailmaan.“

Minä kästin aiwan hywin hänen tarkeituksensa. Miten lempeästi hän armosteli rikostani! Eilen olisin vielä ajatellut: „sentähden että hän itse wälhetee maailmalle!“ Nyt en sitä enää taitanut!

„Minä teijän mielelläni tämän muutoksen teille huokeammaksi“, jatkoi hän.

„Ensin sanoin itselleni tuolla ylhäällä salissa, ett'en sitä woisi, ell'en mitä pikemmin sitä paremmin lähettäisi teitä talostani; mutta minä en ole erhetymätön teoisjani ja woin kowin pettyä niiden suhteen, joille jättäisin teidät kaswatettavaksi —“

„Enkä minä sallikaan lähettää itseäni pois“, keskeytin häntä. „Suuletkeko, että minä olisin tuntiaakaan kestänyt täällä eron tuskan jälkeen? Jalkasini olisin juosut Ilsen perästä awolle saakka, ell'ei minun — täytyisi pysyä isäni luona. Tiedänhän minä, että lapsen pitää kuuluman isällensä; ja hän tarvitseein minua. Waikka olenkin lapsellinen ja taitamaton, on hän kuitenkin jo tottunut minuun.“

Hän katseli minua kummastuneena. „Teissä on enemmän mielenlujuutta, kuin luulin. Tarwitaanhan sängen paljon luojamielisyyttä pakoittaessa suurimmasa wapaudessa kaswanutta luonnetta welwolisuuden ikeen alle. No niin, minä huo-

maankin arwelukfeni mahdottomaksi, se heräsitkin minussa pahana henkenä, kun olin masentawien tunteitten wallasja ja nähdesjäni teidän horjuwan.“

Niin sanoen kääntyi hän luotani, tarttui loistawan kauniisen, lasiseinää vastaan liistyneesen kukaan ja wäänäsi sen niin warowaisesti toisaalle päin, että olisi kuulut sen toimen anastawan kaiten hänen huomionsa. Hän ei näkynyt tahtowan huomata, miten minä wein kädet kaswoihin peittääkseni häpeätäni.

„Te ette luota minuun, elikkä luottamus on säännöllisesti teissä häwitetty, sillä tullessanne tänne ei teissä warmaankaan ollut luottamattomuutta maailmaa ja ihmisiä kohtaan“, jatkoi hän wafawasti, „Minulla on waieka tehtävä teissä; uskollisen Eckhardtin kattera kohtalo on tullut osakseni, minunkin on waroittaminen ihmisiä tästä wiettelewäisestä synnistä ja palikani on — ett'ei kukaan minua rakasta. Mutta se ei ole estävä minua tästä hetkestä alkaen rupeamasta suojelijaksenne. Kentiesi tulette ferran huomamaan, että olen tarfottanut parastanne, että käteni on ollut isän käden kaltainen, joka warowaisesti laskeutui pöydän kummalle, ett'ei lapsikullan otta siihen sattuisi — ja tämä todistus on olewa minulle tylliksi, minä tyyhyn siihen. Mutta älkää toki niin ahkerasti lufeko hiekkaa jalkojenne edestä!“ keskeytti hän itseään.

„Ettekö huoli katsahtaa ylös? Minä haluaisin mielelläni tietää, mitä ajattelette.“

„Minä luulen teidän kieltäwäy seurustelemistani Charlotten kansa“, wastasin minä nopeasti ja nostoen päätäni.

„En tyhkänään: minun nähdesjäni tahi neiti Fliednerin läsnäollessa saatte seurustella hänen kansansa niin usein, kuin suinkin haluatte. Mutta minä pyydän teitä wälttämään kahdenkeskenoloa hänen kansansa. Hänellä on, kuten jo olen teille sanonut, pää täynnä kaitenlaisia turmiollista aatteita, enkä minä soisi samankaltaisia tyhjiä houereita tarttuwan teihin. Kuinka helposti puhdas, wiaton ihmissielu woi joutua senkaltaisen wailu-

tuksen alaisiksi, olen nähnyt tänä päivänä. Lupaatteko totella minua tässä ahtasassa?" Hän ojensi minulle kätensä.

"Minä en voi!" huudahdin minä, sillä wälin kun hän waaleten weli kätensä takaisin. "Minä tuskastun niin tässä kuumassa tuofuwaisessa ilmassa" — sydämeni sykkii, että luulin sen palahtuwan. "Katsokaa, sade on jo hiljennyt — ja pääsenhän puitten suojassa Karolinenlustiin saakka — sallitkaa minun mennä!"

Niin sanoen seisoin jo ulkopuolella ja juoksin jokea kohti; rajuilma raiwoi entistä wäfewämmin; kohta paikalla tulin läpimärjäksi. Suojelewaisesti pidin käteni silmäni ylitse, muuten olisiin pimein päisin syössyt jokeen tahti puita kohti ja niin juoksin eteenpäin, kunnes hengästyneenä seisahduin Karolinenlustin etehiseen. Zumalan kiitos, nyt en enää kuullut tuota tywentä ääntä, jota kuitenkin waukutti minuun, itäänkuin lämmin sykkiwä sydän ilmaantuiksi siinä.

Minä heitin pois wettä wuotawan musliini-leninkini, hiiwin pilkattuun mustaan pukuuni jälleen ja awasin ikkunan luukut. Minä olin yppö yksin koko awarassa suuresa talossa; ja tuolla ulkona kaakottii jateesta etehiseen paennut siipiraja. Minä hiiwin ikkunatoveroon ja irroitin wapisewin formin helminauhahan kaulastani. Hirweän elämänä joutuivat mummo-wainajani puoleksi lakastuneet silmät mieleeni ja luulin kuulewani hänen kōrisewän äänensä lausuman: "Ihse, pane helminauha tuolle rustealle kaulalle, se kuuluu siihen", ja sitte sanoman minulle: "helmet sopiwaat sinun näköösi, sinulla on äitisi silmät, mutta Jakobsohnin kaswojen juonteet". Nimi jota en tänään ollut tuntewinani, oli siis kirjoitettu kaswoihinikin: tuskin oli walheellisempaa, petollisempaa olentoa kuin minä suuresa awarassa maailmassa! Mitä tietä waelsinkaan! Kuinka useasti olinkaan näinä muutamina wiikkoina wieloiteltu walheesen ja petollisuuteen! Mutta tästä lähin tahdoin tulla hymäksi jälleen; innostu-

neena suutelin helmiäni. Minä en enää käyttäydy ajattelemattomasti kshymättä: "Kenelle sillä teet wäärhyttä ja ketä suretat?"

Ulkona winkui tuuli heikkenemättä. Näyttipä siltä, kuin taisteli siellä kaffi raju-ilmaa wallasta. Nyt näin äkkiä kauhukseni kaffi henkeä tulewan lehtimajasta ja lähestywan taloa: weli ja sisarhan ne olivat.

"Noin, lapseni, täytyy raiwata itselleen tietä etsiesään onnenja jälkiä!" lausui Charlotte. Hän heitti tuulen rikkoman sateenwarjon huoneen kulmaan ja läpimärjän wiittansa sohwalleni; sitte pyyhki hän nenälinallaan kaswonsa ja hiuksensa.

"Wihdoin!" huudahti hän. "Me olemme olleet kuin kiristyspuisja sedän wiipyesä puutarhassa, kun emme woineet salaa päästä tänne! Nyt istuu setä kirjoituspöytänsä edessä Ekhojin kanssa, jolle emme teidän tahtonne mukaan ole kertoneet, että olette uskottumme; tohtori on linnassa, eikä parempaa tilaisuutta siis woisi sattua. Me woimme rauhassa hallita ja wallita täällä. Eteenpäin siis!"

"Nytkö?" huudahdin minä wäristen. "Tuolla ylhäällä mahtaa olla hirweätä tännmöbert ilmassa!"

Dagobert purskahi suureen nauruun; Charlotte sitä wastoin tuli tumman punaisiksi ja poltti wihastuneena jalkaansa.

"Herra Zumala, ätkää toki olko semmoinen jänis!" torui hän kiwaasti. "Minä olen tuolemaissillani lewottomuudesta ja te rupeatte tuommoista lörpöttelemään! Luuletteletke todellakin minun wielä kerran menewän maltillisesti lewolle, toiwottuani ja odotettuani tuon itävän Ihsenne lähtöä yhtä hartaasti kuin juutalaiset odottawat Messiasiansa? Luuletteko minun edes woivan odottaa iltaa, wapauttamattani itseäni tuosta kauheasta epäluulosta, jonka setä tänään selityksellänsä herätti sielussani? Oma sydämeni tutehuttaisi minut sykkimisellänsä! Lisäksi palaa Dagobert yllhuomenna rykmenttiinsä ja hänenkin täytyy tulla waukuttetuksi. Me emme suo teille minuit-

tiakaan aikaa! Täyttäkää lupauksenne! Eteenpäin, eteenpäin, lapseni!"

Hän pudisti minua olkapäästä. Siis hen asti olin ujosti vakastanut ja ihailut sitä voimakasta päättäväistä tyttöä, nyt pelkäsin häntä, ja hänen puheensa Iljestäni suuttutti minua; mutta minä en virkkanut sanaakaan, sillä olinhan minä vapaaehtoisesti pistänyt pääni paulaan entä enää saanut sitä siitä pois. Ääneti awasin matkukammarini owen ja ajoitin kaappia.

"Onko se poislykättävä?" kysyi Charlotte heti käsittäen tarkoitukseni.

Minä myönsin ja samassa tarttuivat weli ja sisar siihen ja lykkäsivät sen syrjään, joten salaami tuli näkyviin. Charlotten awasi sen ja astui portaalle. Tuotien seisoi hän siinä kalman kalpeana, kädet yhdämellä, ikäänkuin olisi se pakahdumaisillaan kuumasta werestään — sitte meni hän lentäen ylöspäin, Dagobert ja minä seurastimme häntä.

Minä olin oikeassa — siellä ylhäällä oli kauheata olla. Myrsky winkui juuri siinä kulmassa ikäänkuin tahtoen laista sen pois ja lewitellä siellä säilytettyjen salaperäisten tapausten jäännökset kaikkiin ilman suuntiin. Ruusunwäristen rullawarjostimien tafana kilisivät ikkunaruu-
dut ja sade wirtasi lakkaamatta alas huuhdoen niiden ulkopuolia; ruusunwäriset nutimetkin näyttivät hämärässä ikävän harmailta.

Awata owi, astua sisään ja tarvittua ovesa riippumaan kauhtanaan oli Charlottelle silmänräpähkyen työ; hän otti sen alas naulasta ja lewitti sen, sitä tarkastellessensa.

"Tätä kauhtanaa woi mies käyttää yhtä hywin kuin nainenkin", lausui hän, pudottaen sen lattialle. Olkapäitään kohottaen astui hän peilipöydän luo, huolellisesti tarkastaaksensa siellä olevia hopeakapineita. "Siiswoidetta ja puuteria sekä kaikenlaisia kauneuswesti-pullusia!" huudahti hän puhaltaen pois paksun pölyn. "Minikäkaltainen naisten ihailleman upseerin peilipöydän täytyy olla, tiedämme

ennakolta, eikö niin Dagobert? Kaunis Lotthar oli turhamielinen kuin nainen — ell'ei teillä ole parempia todistuksia, on astamme huonolla kannalla!" janoi hän olkapäänsä yli minulle tywenen näköisenä; mutta minä huomastin jotakin kiltävän hänen silmissään, joka täyhti minut surulla ja säälillä: minä näin siinä kuolon-tustaa ja sywintä alafuloisuutta.

Sitte kaikui äkkiä jonkinmoinen wapijewa huuto hänen huulistanza, riemuitsewa, ytimiin saakka tunkewa huuto. Hän lewitti käsivartensa, syöksi awonaisesta owesta wiereiseen huoneesen ja heittäytyi kehdon yli, joka oli sinertämä-peitteisten wuoteitten wieresellä.

"Meidän kehtomme, Dagobert, meidän kehtomme! Oi Jumalani, hyvä Jumala!" sammalsi hän ja Dagobert riensi ikkunan luo wetämään uutimia syrjään. Kalpeasti ja epäselvästi walasi päiwä pieniä kellastuneita tynnyjä, joihin Charlotten oli kätkenyt kaswonza.

"Kaikki on totta, kaikki aivan tesmä-lensä!" mumiisi hän. "Minä siunaan kuuntelewa rouwaa haudassaan! Dagobert, täällä on herttuallinen äitimme kuullut ensimmäisen ikkumme! Herttuallinen äitimme, K—n herttuoitien ylpeä tytär, miten hurmaawalta se kuuluu ja miten saawat nöyrytä nyt kaikki ylimysten tyttäret, jotka owat nyrpistäneet nenäänsä kauppiaan ottolapsille! Taiwaan Jumala, minä sorrun onnestani!" keskeyttihe hän huutaen ja pusertaen käsillään otsaansa. "Meidän kauhea wastustajamme tuolla kauppiaan talossa oli oikeassa, sanoessaan minulle taannoin, että minun ensin täytyy oppia kestämään totuutta! Minua huikase!"

"Wai niin!" wastasi Dagobert tylysti ja suuttuneena ja laski uutimen ikkunan eteen. "Lakkaa tofi riehumasta! Tynny, että voit käyttää järkeäsi; tuo liiallisuus on ihan moittittawaa! Minä en enää tarwinnut täänkälaisia todistuksia, Etkhofin kertomus oli minusta kyllin tyydyttävä ja sekin oli ainoastaan päiwänjäre, joka

tarvemmin walasi, mitä jo kauan olemme tunteneet rinnoissamme ja sydämissämme.”

Charlotte lewitti huolellisesti wiheriän harjon jälleen pienen kätkyen päälle.

„Kiitä Jumalaa tästä sielunrauhasta!” lausui hän tyvenemmin. „Minun epäileväinen luonteeni on antanut minulle paljon tekemistä viime päiwinä. Oi, te pikku wiaton olento”, pilkkasi hän minua nauraen, „te löypöttelette naisen käsialasta ja kauhanoista, joitten käyttämistä woi suuresti epäillä ja tämä huonekalu ei kiintynyt mieleenne! Oletteko todellakin niin tawattoman — wiaton? Ohdella ainoalla sanalla olisitte woineet säästää minulta kaikki viime ajan kauhheat tuskat.”

Minä tuskin kuuntelin näitä pilkkasanoja. Peljäten muistelin Eshofin innostunutta kertomusta, että taas oli eloa suljetuissa saleissa. Kahden, monta vuotta sitten kuolleen hengen salaisuudet tulivat ilmi sinä hetkenä. Ja kuitenkin oli salaisuus niin tarkoin wartioitu! Ruhtinat-taren oma sisarikin oli mitään aawistamatta mennyt niiden ohitse — kenties tahtoivat wainajat, ett’ei salaisuus heidän kuolemansakaan jälkeen tulisi ilmi. Mutta nyt lepäsiwät kaunis ruhtinatar ja mies werisine otisine haudassa, eiwätkä woineet estää wieraita käsiä koskemasta heidän omaisuuteensa — tahi kenties palaawat he vielä waroitamaan, miten tuo synkkä raiwio ennusti! Hirweän elämäksi oli paikka muuttunut, jossa minä joku wiikko sitte näin ainoastaan äänettömän auringon säteen pilkistävän sisään. Niin, ulkona raiwosi tosin tuuli; mutta täällä hiipi se hiljaa huoahtellen pitkin kattoa. Sitäasti liikkuiwat ja kahisiwat uutimet kuin naisten liepeet lattialla, silloin tällöin laskien kalpean walon säteen aaweentapaisesti hiipimään hämärän huoneen läwitse — aaweentapainen oli se kuin rauhaton, taivaan ja maan välillä liittelemän tuomittu itsেমurhaajan sielu!

Ulkaroheata oli, luonnon woimien näin raiwotesa, urkkia kuolleitten salaisuuksia; wawisten ja sykkiiwin sydämin mietin minä sitä. Minun heikko ääneni

ei woinut hillitä sitä himoa ja sitä korkean säädyn ja arwon ahneutta, joka raiwosi Charlotten rinnassa.

Weli ja sisar seisoivat kirjoituspöydän edessä, jota minä taannoin niin sywästi kunnioitin, että tuskin tohdin hengittää sen yli — nyt oliwat kaikki sen päällä olemat kapineet nuolen nopeasti heitetty jikin jokin.

„Tässä nähyy äitimme waakuna sinitissä, kirjoitusneuwioissa ja paperissa!” lausui Charlotte. Hänen äänensä wapii mieläkin; mutta ylpeä lewollisuus ja päättäväisyys oliwat palanneet hänen käytköseen. „Ja tässä on muutamia wanhjoja kirjeenkuria.” — Hän otti kuoret kirjepinteen alta: „Hänen herttualliselle korkeudellensa R—n ruhtinattarelle Sidoniale. Lutferni. Katso Dagobert, kaikki kirjeet owat lähetetyt Sweitsiin, sen näkee postimerkeistä. Luultawasti oli joku uskottu aina äidin sijasta matkoilla, joka otti kirjeet vastaan ja lähetti ne salaperäiseen Karolinenlustiin.”

Dagobert ei wastannut. Hän tärihytti laatikko: awainta puuttui; mutta Eshofin kertomuksen mukaan sisälsi tuo ikäänkuin pöytäään kiinnimuurattu laatikko Rotharin kirjelaufun ynnä tärkeät paperit. Olkapaitään kohottaen, ota syntisä ryppisä kääntyi Dagobert toisaalle, meni ikkunan luo ja weti untimen syrjälle, katsellaksensa ulos; Charlotte sill’aikaa heitti kuoret huolettomasti pöydälle ja meni salin wastalkaiseen päähän. Siinä oli wiano — minä en taannoin kireesti paetessani sitä huomannut. Charlotte awasi sen pitkittä mutkitta ja lasi kätensä koskettimille, jotka oliwat tuomitut iijäiseksi waitenemaan: ne puolustuiwat kumminkin kauhella epäsoinnulla, siten niillä oli ääntä; katkaistujen kielen säestämänä särisiwät äänet niin hermoja kiihottawaisesti, että wahwa Charlottekin säpsähti ja kauhistu-neena sulki kannen. Hän oli peljästynt; mutta hänessä ei kuitenkaan näkynyt hituakaan siitä sydäntä-ahdistawasta pelosta ja awasta hellhyden tunteesta, jolla minä katselin näitä hengettömiä kapineita, joissa

minun mielestäni oli ikäänkuin jonkinlainen sielu. Hän kosti soittimen päällä olevia nuottiviikkoja, lewitti ne hajaalleen, kunnes hän äkkiä huudahti ja puoltääneen mutta kuitenkin riemuiten rupefi laulamaan: „Già la luna in mezzo al maro“.

„Dagobert, tässä on laulu, jota äitimme lauloi rouwa Gobinin luona, tässä se on — tässä, tässä!“ keskeyttihe hän, heiluttaen wihkoa ilmassa. Minä en kuullut, wastasiko meli mitään, ja käännyn sentähden hänen puoleensa. Hän seisoi seljin meihin päin, kumartuneena kirjoitus-pöydän ylitse. Nopeasti rientsin hänen wiereensä.

„Sitä ette saa tehdä!“ lausuin hänelle. Minä peljästyin omasta äänestäni, niin wieraalta ja wapisevalta kuului se; kuitenkin katselin häntä rohkeasti silmiin.

„Hä, mitä en saa!“ kysyi hän pilkallisesti, mutta antoi kuitenkin kätensä, jossa oli kummallinen esine, waihua alas.

„Murtaa luffoa“, jatkoin minä rohkeammin. „Minun on syyni, että olette täällä sinettien takana, minä olen teitä tänne houkutellut; kowin pahaa se on, minä käsitän sen hywin. Mutta muuta ei saa tapahtua, minä en sitä sall!“

„Todellako?“ nauroi hän. Kummallista: — hänen filmänsä kiitwät oikein nielten koko ruumiini yli ja niihin syttyi tuli, jommoista en ikinä ollut nähnyt.

„Miten sitten käyttäytyisitte, te pilku hausas, elohopean kaltainen olento?“ kysyi hän pilkallisesti ja pisti nopeasti tiirikansa luffuun. Minä kuulin, miten se ritisi ja ratisi. Tuskastuneena, mutta myöskin suuttuneena tartuin molemmiin käsiin hänen käsiwarteensa ja koetin wetää sitä pois. Samassa tunstin hänen kowasti kiertävän käsiwarten ja ympärilleni ja kuiskaawan formaani: „Pilkku willi-kissa, älkää koskeko minuun, älkääkä katseleko minua noin — se on waarallista teille! Teidän hurmaawat filmänne owat jo ensimmäisestä hetkestä asti lumonneet minut! Juuri teidän kesytön kiukkunne ärsyttää minua ja jos vielä kerran lyötte minua

kuin tänään rappusilla, niin olette hukassa — hurmaawa, luffas sifilisko!“

Minä huudahtin ja hän päästi minut jälleen.

„Mitä hulluttelet, Dagobert!“ torui Charlotte rientäen luoksemme. „Anna lapsen olla rauhasa, sanon sinulle! Hän ei ole sopiwa esine sinun luutnantin-oi-kuillesi. Leonore on minun suojani alla, siinä kyllä! Sitä paitfi on hän oikeassa, tuo pieni wiaton olento! Me emme saa wäkiwaltaisesti awata, mitä löydämme täällä lukittuna. Mitä paperit meitä hyödyttävät, jos meidän täytyy tunnustaa anastaneemme ne konnamaisesti oikeuden sinettien takaa? Ne owat kuitenkin nyt hymwäsä kätöksä, kunnes ne eräänä päivänä julkisesti tuodaan esiin. Ei Erkki setäkään voi saada niitä käsiinsä sinettien tähden, jotka hän on antanut laappia owiin. Emmekä me tarwitse enempää todistusta: yhtä warmaan kuin olen elossa, yhtä warmaan tiedän nyt seisowani wanheppaimme talossa, omalla perityllä alallamme!“ lausui hän juhlassisesti. „Kuuletko? Myrsky lausuu siihen Amen!“

Niin, nyt tulikin tuulenpuuska, joka saattoi lattian tärisemään jalkaimme alla ja lennätti aukki owen, jonka minä, nähtyäni Ilsen, olin paetessani ainoastaan lykännyt kiinni ja jättänyt lukitsematta. Silmänräpäyksessä waleli myrsky kirjoitus-pöydän wendentulwalla.

„Ha, ha, myrsky sanoo todellakin amen ja näyttää meille, miten meidän on menetteleminen!“ nauroi Dagobert, jälleen julkien owen. „Tuuli koskee kowafouraisesti tähän tärkeään pöytään, kuten näet — walta waltaa vastaan, sanotaan! Jos asti käwisi sinun ja Eshofin mielen mukaan, täytyisi minun kerjätä joka groshenia Erkki sedältä ja kuulla hänen nuhteitansa minun weloistani, kunnes tulen harmaapäiseksi ja sinä saisit wanhan pian ikävän kohtalon osaksesi!“

„Wanhaksi piiaaksi tulen kaikessa tapauksessa“, wastasi Charlotte hieman walesten. „Minä en milloinkaan mene halwemman säätyiselle miehelle, mutta noita ho-

winarreja en millään muotoa voi kärsiä. Eikä minä myöskään tahdo lempiä, minä en tahdo! Minulla on toinen pyrintöperä: minä tahdon tulla abedisaksi aatelisessa naisluostarissa — silloin tulee monta, jotka ennen ovat minua halveksineet, minun waltani alaisiksi — ka wahtakoot itseään silloin! Paitsi sitä en käsitä sinua, Dagobert", lausui hän syvästi hengittäen. „Nemmehan jo aikoja sitte päättäneet, että asia wasta tammikuussa, sinun tänne siirrettyäsi, tulee tutkittawaksi ja että siksi kokoomme niin paljon todistuksia kuin mahdollista. Minusta on hirweän waikea kestää täällä yksin; jo nytkin on minun äärettömän waikea katsoa Erkki setää silmiin huutamatta hänelle: Sinä olet pettäjä! Jeurustella neiti Fliednerin, tuon kawalan noidan kansa, joka näyttää mitä wiattomimmalta ja yksinkertaisimmalta, waan kuitenkin ahlerasti auttaa setää wawastamaan meiltä nimemme ja perintömme! Ja minä olen kuitenkin pitänyt hänestä! Tämä käy melkein yli woiimieni, mutta mitäpä on tehtävä, minun täytyy kestää! Eshof on oikeassa, kun lakkaamatta saarnaa meille wawowaisuutta ja suurinta mallillisuutta.“

Hän pyyhki nenälinallansa märkää pöytä ja lykkäsi laatikon jälleen lujasti liitoksiinsa.

Minä en enää ottanut osaa heidän etsimiseensä ja tiedusteluunsa, waan pakenin lasti-owen ja pöydän välille wartiaksi. Kuulin maan wieläkin tärisewän allani, mutta huomasin itse sen sijaan wawisevani. En koskaan eläessäni ole ollut

niin peloisiani kuin sinä kauheana hetkenä, jolloin niin äkkiä tunsin eläviä kahleita kiertäytyvän ympärilläni.

Kos minut heitettäisiin sywyhteen, en woisi enempää peljätä, kuin kuullessani tuon puoliääniäisen kuiskauksen, jota en kokenaan ymmärtänyt, mutta joka kuitenkin ajoi punan kaswoihini. Ennen kaikkia olisin jättänyt kaikki sinne ja juossut niin kauas, kuin jalkani olisimat kantaneet; mutta pelko, että kirjoituspöydän laatikko kuitenkin wiimein tulisi auki murretuksi, ypidatti minut paikallani.

„Katsokaa, tämä on meidän wakuamme, pienokaiseni!“ lausui Charlotte wiimein, tullen luokseni ja näyttäen sinettiormusta. „Jäämme ei tosin koskaan käyttänyt formuksia, wakuutti hänen kortteunsa tänään, mutta kaikissa tapauksissa on tämä olemassa ja sitä on silminnähtävästi käytetty sinettinä, sillä olihan se isän kirjoitusneuvojen päällä; minä anastan sen ainoan kapineen edeltäpäin.“ Hän pisti formuksen taskuunsa.

Nyt olin wawautettu, sillä me menimme alas ja kaappi siirrettiin jälleen paikallensa. Wapaaaherra Lothar von Claudiuksen laillisiin perillisiin, herttuallisen perheen siwuharavana astuiwat weli ja sisar alas niitä rappuja, joita Charlotte epätoiwossa ja tuskastuneena äsken astui ylös. Päiwän selkeä oli nyt se arwoitus — minullekin — mutta kuinka oli herra Claudiuksen mahdollista punastumatta ja wawawasti kieltää totuutta? Ja kuitenkin: hän ei walhetellut, olipa asian laita sitte miten hywänsä!

XXV.

Charlotte otti wiittansa, waan pudotti jälleen peljästyneenä, rienssi itkunan luo ja awasi sen kiireesti.

„Mitä nyt on tapahtunut, herra Eshof?“ huudahti hän ulos.

Wanha kirjanpitäjä juoksi juuri hiekkakentän yli taloa kohti. Hän oli hatutta ja hänen tawallisesti rauhalliset kaswonsa näyttiwät peljästyneitä; hän oli silminnähtävästi hywin liikutettu.

„Wedeutulwa on tapahtunut Dorotheenthalissa!” huudahti hän hengästyneenä. „Wähintään neljänkymmenen tuhannen taalerin wahinko Claudiuksen kauppa huoneelle! Kaikki meidän monenwuotiset istutuksemme ja laitoksemme owat tulwan wallassa! Ettekö kuule hätäampumista? Ihmisiäkin on waarasja!”

Dorotheenthal oli herra Claudiuksen oma maafartano, wanha, entinen aatekshowi, joka ynnä kylä oli wäjäisessä, jotenkin sywässä laakiossa. Kauppa huoneen toiminta-ala oli enemmän Dorotheenthalin istutuksissa kuin kaupungin talon ympärillä puutarhoissa. Puitten kylwö oli tykkänään asetettu sinne ja erittäin oliwat kallit havupuut tuottaneet sille jonkinlaista kuuluisuutta. Siellä oli kaitenlaisia suuria kukkalehtiiä ja monta ananas-, lämmeikä- ja kaktus-huonetta pienen linnan ympärillä. Muutamat pienet lammet ja jotenkin wäkewä wirta helppottiwat sanomattomasti tätä suurta tointa; mutta nyt oli auttaja muuttunut puvulliseksi wiholliseksi — lammit oliwat paifuneet tawallisen wesarajan yli ja wirta, joka oli rikkonut sulun, yhtyi nyt niihin, kuten Echhof kertoi, ennenkuin katosi huoneensa.

„Mitä onneton tapaturma!” huudahti Charlotte kalman kalpeana.

„Ah, joutawia! Mitäpä siitä niin peljästyit?” lausui Dagobert wälinpitämättömästi olkapäitään kohottaen. „Eihän neljänkymmentätuhatta taaleria ole paljon Erkki sedän rikkautteen werraten? Hän woi kyllä sen wahingon kestää — ja loppuksi, mitä se meihin kuuluu? Hänen oma asiansa se on — meidän perintömme ei wähenny siitä äyriäkään! Hänen otsanssa pysyy luultawasti ryppysienä muutamain päiwän ja matkarahat, jotka huomenna saan, eiwät arwattawasti ole runsaat. No niin — olisihan minun tähtynyt tyyhtyä niihin, waikka kaikki täällä olisi tawallisessa järjestyksessä.”

Wiimeisiä sanoja tuskin kuulin. Charlotte juoksi ulos ja minä hänen kanssansa. Ihmisiä oli waarasja! Di miten surfealta

se kuului! Minä tahdoin tarkempia tietoja enkä woinut jäädä yksin Karolinenlustiin. Charlotte tarjosi minulle käsiwärtensä ja niin riensimme sateen lafkaamatta meitä kastellesa wuohuilewan joen ylitse ja wäbestä waluwia käytwäviä myöten katurakennukseen.

Siellä täällä juoksi puutarharentki peljästynein kaswoin tien ylitse ja jo kaukaa kuulimme muurin takaa selawia ääniä ja huutoja. Melkein kaikki tywöwä oli koossa pihalla, kun saawuimme sinne, ja porstuan edessä seisoiwat herra Claudiuksen waunut. Hän itse astui samassa portaille sadennuttuun puettuna ja hattukädesä. Oli ikäänkuin rauhoittawa woima lähtisi hänen ihan tywenistä kaswoistansa: melu loppui heti. Hän lausui muutamia käskyjä; ei wähintäkään kiivettä eikä malttamattomuutta nähnyt hänen tywenistä, jaloista liikunuoistansa. Siinä nähti, että tuo walkea, wakawa pää pysyi suorana kaitsewa elämän kohtauksissa.

Meidän saawuttuamme wäistyi wäki syryälle antaaksensa meille tietä; minä riipuini wälä Charlotten käsiwarressa. Samassa näki herra Claudius meidän tulewan pihan ylitse ja melkein kuin peljästy, sillä salaman nopeasti lensi hänen otsansa ryppysihin; hän weti kulmansa yhteen ja niiden alta kohtasi minua pitkä, rankasewa katse. Minä loin silmäni alas ja wedin käteni kumppalini kainalosta.

„Setä, tämä on suuri wahinko!” huudahti Charlotte astuen hänen luoksensa hynnykselle. „Niin”, vastasi hän yksinkertaisesti, muuta lisäämättä. Sitte kääntyi hän sisälle etehiseen, jossa neiti Fliedner seisoi.

„Sywä Fliedner, pitäkää huolta, että neiti von Sassen heti saa kuivat waatteet! Minä jätän hänet teidän suojelemaksenne!” käski hän tawallisella tyvenellä tawallaan, osoittaen litaisia, ihan märkiä atlaslenkiäni ja läpimärkää leninkiäni. Mutta kaswoihini hän ei enää katsonut.

Hän astui nopeasti waunuihin ja tarttui ohjiin.

„Dttakaa minutkin Dorotheenthalliin, setä!“ huudahti Dagobert, tullen samassa kirjanyhtäjän kanssa puutarhan portista.

„Ei ole tilaa enää, kuten näet“, vastasi herra Claudius lyhyesti ja viittasi muutamille työmiehille, jotka Eshofin kanssa istahivat maunuihin; he olivat Dorotheenthalista.

Maunut pyöriivät pois ja neiti Fliedner tarttui käteeni, wiedäksensä minut huoneeseensa. Charlotte tuli meidän peräsämme.

„Niin, te olettekin märkä kuin pesty kisanpoika“, lausui hän minulle, neiti Fliednerin noutaessa minulle kiviä vaatteita. „Kummallista, että setä sen huomasi tämmöisenäkin hetkenä, jolloin hänen kaupustelijajielunsa kadottaa tuhansia!“

„Siitähän juuri voitte huomata, ett'ei hänellä ole kaupustelijajielua“, vastusteli neiti Fliedner. Hänen lempeät kasvonsa olivat kalpeat peljästyksestä ja nyt nähti katkera juwakin hänen suupielisjäänsä. „Minä olen usein pyytännyt teitä, Charlotte, vapauttamaan kovan tuommoisista koviista ja ansaitsemattomista lauseista; minä en todellakaan voi niitä kärsiä.“

„Vai niin! Mutta olettehan ääneti ja teistä on ihan luonnollista, että setä teidän kuultenne pitää minulle nuhdesaarnoja ja kauheassa tyvennyhdesjään käyttää itseään epäkohteliaasti minua vastaan!“ huudahti Charlotte kiivaasti. „Jos hän edes olisi kunnioitettava harmaapäinen vanhus, niin kärsisin sen helpommin; mutta ylpeyteni kohoaa tuota miestä vastaan, jolla weljeni ja minun suhteeni on vähemmän etua vanhemmuudesta kuin mahtawammuuudesta. Hän menettelee julmasti kanssamme!“

„Se ei ole totta“, vastasi neiti Fliedner wakaasti. „Hän wastustaa ainoastaan senkaltaisia haluja, joita hän ei kärsi. Jos käytäydhytte omawaltaisesti ja kiittämättömästi, niin täytyy teidän nöyrästi ottaa vastaan nuhteita. Tänään on taasen jotakin tapahtunut, jonka olisitte voi-

neet estää. Herra Claudiuksen ollessa ruhtinattaren kanssa kaswihuoneissa, oli niikkarimme ottamassa mittaa kaikista teidän huoneen ikkunoista; hän janoi teidän tilanneen luukkuja.“

„Niinpä niin! Minä olen kauan kyllä sallinut päivän paahtaa arkaa ihoani“, keskeytti häntä Charlotte uhmamielisesti. „Päivän puolisisä huoneissa täytyy olla luukut.“

„Mivan oikein; mutta olisi ollut kohtuullista, jos ensin olisitte puhuneet siitä herra Claudiukselle. Tämä on hänen talonsa ja te menetätte hänen rahaansa.“

„Taiwaan Jumala, kerranhan toki päivä koittanee, jolloin ei minun enää tarwitse kuulla näiden kahleiden kalisewan!“ huudahti Charlotte innoisjansa.

„Kentiesi te kerran vielä sitä tahtoisitte“, vastasi neiti Fliedner sangen tywenesti.

„Kuuletteko niin, hyvä rakas neiti?“ Nuoren naisen pilkallinen ääni kuului oikein kauhealta minun korwisiinani. „Se oli mieltä masentawa ennustus! Kuitenkin olen kylliksi rohkea toiwomaan, ei, warmaan odottamaan, että sallimus on minulle suosiollisempi ja määrää minulle paremman kohtalon.“

Hän meni owen luo.

„Ettekö tahdo juoda teitä minun kanssani?“ kysyi neiti Fliedner niin ystävällisesti ja rauhallisesti, kuin ei katkeraa sanaakaan olisi lausuttu. „Minä walmistan sen kohta; onhan minun wastaminen neiti von Sasenin terweydestä ja minun täytyy siis koettaa estää mahdollista wilustumista!“

„Kiitoksia!“ lausui Charlotte kylmästi olkapäänsä yli, awatessaan owen. „Minä tahdon olla kahdenkesken weljeni kanssa. Lähetetään teekitin hlös, mutta pieni hopeinen; minä en enää tahdo juoda mesfinkisestä, waikka Dörte kirkastaisikin sen kullankiiltäväksi. Hyvästi, prinssiessani!“

Charlotte luitisi owen ja riensä kuulumien askelin rappuja hlös. Melkein hetimiten jälkeen kaikui kowa pianon soitto muuten hiljaisessa talossa.

Vanha neiti säikähti. „Di Sumala, miten sydämättömästi!” mumisi hän itsejseen. „Jokainen ääni koskee kipeästi tuskastuneesi sydämeeni.”

„Minä menen pyytämään häntä laskaamaan!” lausui lähestyen ovela.

„Ei, ei, älkää tehkö sitä!” pyysi hän pidättäen minua tuskastuneena. „Hänen tapansa on femmoinen, kun hän on suuttunut; antakaamme hänen siis olla; mutta tänään, tänä tuskallisenä hetkenä — mitä hän väki ajatellee hänestä! He luulevat häntä jo ennakkoltakin paljoa kovaasydämfemmäksi, kuin hän todella onkaan”, lisäsi neiti huolestuneena.

Hän vei minut sohvan luo ja pyysi minua istumaan sen pehmeille höyhentyynyille. Toisessa tilaisuudessa olisi ollut erittäin hauska miellyttävässä wanhainkuisessa huoneessa. Tekeitin hyräili; tuuli kitti huoaten tyhjiä katuja pitkin ja sadepisarat waluiwat laskaamatta alas ikkunaruutuja myöten. Tyhytwäisesti nhytytteli jankkailijasti hmyyilewä kinalainen mandariini päättään lastikaapissa, äkäinen pikkumillakoira makasi laiskana ja tyhytwäisenä pienellä tyhnyllänjällä. Mutta neiti Fliedner walmisti woileipia wapisewin käsiin — minä huomasin sen aiwan hywin — ja Dörte, wanha keittäjä, joka par'aitkaa toi sisälle laudallisen wasta paistettua leipää, kysyi lewottomasti huoaten: „Mitenkähän lienee Dorotheenthalissa, neiti Fliedner?”

Minun sydämeni sykki sanomattomasta lewottomuudesta. Tulin äärettömän tuskalliseksi muistellesani herra Claudiuksen lähteneen suuttuneena luotani ja minun täytyi tuskakseni laskaamatta sitä muistella. Di, miten lapsellisen itsepäiseltä nähtinkään hänen filmisjansä, kun tulin pihaan pitäen Charlottea käsiwarresta! Ja kuitenkin piti hän huolta minusta, huolta tämmöisestä mitättömästä olenosta, wieläpä femmoisenakin hetkenä, jolloin suuri wahinko tapahtui hänelle! Hampaani kalisiwat hiljaa ja wäristen tunteuiduin sywemmälle sohwan kulmaan. Neiti Fliednerin innokkaasta pyynnöstä

join kuitenkin kupillisen teetä, mutta wanha neiti itse ei nauttinut mitään, hän waan äänettä istui wieresfäni.

„Onko herra Claudiuskin waarasja tuolla ulkona?” kuului viimein huultani.

Neiti Fliedner kohotti olkapäitään. „Minä waron hänen olewan — kauheata siellä lienee olla — wedenhätä on melkein pahempi walkeanwaaraa, eikä herra Claudius täänkaltaisessa tilaisuudessa muistele itseään. Mutta, lapseni, hän on Sumalan kädesjä!”

Se ei ensinkään mieltäni huojentanut. Dlinhan usein lakenut uponneista ihmisistä — wiattomista ihmisistä, jotka eiwät olleet mitään rikoksellista tehneet — ja waiwasihan murha Claudiuksen omaatuntoa! Olisko murhaajakin Sumalan kädesjä? Tuskani pakotti minun wälttämättömästi ilmafemaan ajatukseni.

„Onhan hän shypää ihmisen kuolemaan”, kuiskasin waiwaloisesti ylöskatsomatta.

Neiti Fliedner säikähti ja ensi kertaa näin hänen lempeät filmänjä säihytwän shyimmästä wihasta.

„Kauheata! kuka on sitä jo teille kertonut? Ja wieläpä noin säälimättömällä tawalla?” huudahti hän liikutettuna. Hän nousi seisomaan ja astui hetkeksi ikkunan luo; sitte istahti hän wiereeni ja otti mollemmat käteni omiinsa.

„Tiedättekö enemmän siitä asiasta?” kysyi hän lewollisempänä.

Minä pudistin päätäni.

„Wai niin, no sitte lienee teidän elämän ja maailman menoista tietämätön mieleenne kuwaillut jotakin hirweätä — — minä woin elämästi uskoa sen — Erkki parka! Se on todellakin hänen elämänsä synkin tapaus; mutta, lapseni, hän oli silloin nuori, tuskin yhtäkolmatta wuotta wanha ja sen lisäksi innokas, tuntefikas mies. Hän lempi naista, joka oli hänelle niin rakas, niin rakas — no, siitä ei minun tarwitse sen enempää kertoa. Hänellä oli wielä ystäwä, joka oli hänen uskottunsa, ja jonka hän monta kertaa

oli pelastanut häviöstä suurilla uhrauksilla. Eräänä päivänä huomasi hän, mitään edeltäkäsin aavistamatta, naisen ja ystävän häntä pettävän, molempien olevan kavalialta ja uskottomia. Kiivas kohta tapautui heidän välillensä ja sanoja lausuttiin, jotka miesten kauhean tawan mukaan ainoastaan voi werellä somittaa. He taistelivat kaksintaistelun katalan rouwan tähden; ystävä —

„Nuori Edhof!“ keskeytti minä nopeasti.

„Niin kirjanpitäjän poika — hän sai luodin olkapäähänsä ja herra Claudius saagen pahan haavan päähänsä, hänen silmiensä heikkous sai siitä alkunsa. Edhofin haava ei itestään ollut vaarallinen, mutta hänen jo ennakolta turmeltu- nnt ja heikonnut ruumiinsa ei sitä kestänyt. Moniviikkoisen sairauden perästä kuoli hän, vaikka mainioimmat lääkärit häntä hoitelivat.“

„Ja rouwa, entäs rouwa?“ keskeytti häntä taas.

„Niin rouwa, rakas lapseni, lähti Pariisista jo aikoja ennen herra Claudiuksen parantumista; hän lähti matkaansa erään englantilaisen kansa.“

„Hän oli syyppää herra Claudiuksen sairautteen, eikä tullut anteeksi pyytämään ja häntä hoitamaan?“

„Dyhtäreni, rouwa oli näyttelijätär; werisen uhrauksen katsoi hän laurentensa ylistämiseksi eikä ollenkaan pitänyt welloisuusutenaan rufoilla anteeksiantamusta ja vielä wähemmin parantaa hänen haawojansa hienoilla käsilään. Kohta parantumisensa jälkeen palasi herra Claudius kotiin. Hänen welsensä oli — kuol- lut ja jättänyt paljon toimia perillissellensä. Pitkän poisja olon perästä näin hänet siis jälleen — en koskaan koko eläessäni ole nähnyt kenenkään kärsiwän niin kauheasti, kuin tämä, sielunsa pohjasta liituttettu nuorukainen kärsi.“

„Oliko hän kowisja omantunnon waiwoisja?“

„Mitä hänellä wähemmän oli, waan hän ei woinut unhottaa rouwaa. Itkään-

kuin mieletönnä juoksi hän tunnittain puutarhojen läwitse tahti soitti hän hurjasti pianoa.“

„Wakawa ja tywen herra Claudiusko?“ kysyihin minä hengetönnä kummastuksesta.

„Hän ei ollut semmoinen silloin. Hän etsi rauhaa ja surunsa kiewitystä soitanosta ja miten hywästi hän soitti! Minä käsittän aiwan hywin Charlotten „mätimisen“ häntä usein tuskastuttawan. Hän ei kestänyt pitkää aikaa täällä. Vielä wuoden matkusteli hän ympäri, sitte palasi hän tykkänään muuttuneena ja rupesti wakaana, ankarana, hiljaisena miehenä, jommoisena te häntä tunnente, kauppatoimensa esimieheksi. Minä en sen jälkeen enää ole kuullut hänen soittawan, en ole koskaan sittemmin kuullut kiwasta sanaa hänen suustansa enkä huomannut akkipi- kaista liikuntaa. Hän oli taistellut toisella tawalla kuin weli, joka sielunsa suruineen menetti henkensä. Hänen woi- makas henkensä antoi hänen löytää parhaan parannuskeinon — työn. Ja niin- muodoi tuli hän siiksi, mikä hän nyt on, työntekijäksi sanan oikeimmasja merkityk- sessä, lujaksi luonnoksi, joka säännöllisyy- desjä ja nerollisuudessa näkee ihmisen parhaan lääkkeen ja sen wuoksi tahtoo sitä kaikkialla käyttää.“

Neiti Fliedner puhui niin elävästi, ett'en olisi woinut uskoa sitä hänestä, tosin kyllä aina miellyttävästä, mutta myöskin harmapuheisesta neidestä; silmin- nähtävästi oli hän erittäin innoisjansa. Ja minä istuin hänen wieresjensä ja kat- selin, henkeäni pidättäen, tuntemattomaan maailmaan: miten ihmeellinen oli minusta miehen innokas ja palawa rakkaus naista kohtaan! Lempisatuni waaleniwat ja ka- dottiwat lumouswoimansa tämän tositapauksen rinnalla. Ja mies, joka ei woi- nut unhottaa uskotonta rouwaa, joka ka- dottamisen tuskasta mieletönnä syöksi puu- tarhojen läwitse, oli siis herra Claudius — woiko hän todellakin tuntea mitään niin sywästi?

„Rakastaneeko hän vieläkin sitä rou-

maa?" keskeytin minä hiljaa äänettömyyden.

"Bapseni, sitä en voi teille sanoa", vastasi vanha neiti hymyillen. "Luuletto todellakin kenenkään tietävän, mitä herra Claudiusella on mielesä? Tunnettehan te itse hänen katfantonsa ja käytöksensä ja sanotte niitä wakariksi ja tyweniksi. Hänen sielunsa on kaikille suljettu kirja. Päitsi sitä en voi uskoa sitä mahdolliseksi; täytyyhän hänen halweskia sitä kawalaa rouvaa."

So oli pimeä. Neiti Fliedner oli hetken aikaa sitte awannut ikkunan, sentähden, että huone oli niin helteinen; sade oli jo tauonnut. Täällä syrjäisellä kadulla wallitsi hiljaisuus, mutta etäisimmistä kaduilta, joilla liike oli wilkkaampi, kuului humina milloin enentyvän, milloin wähentävän. Kadun toisella puolella sytytettiin kaasuliekki toisensa perästä. Ne kuwastuivat kadun wesiätäkösissä ja näyttiwät meille, miten mustina ja uhkaawina pilwet vielä peittiwät taiwaan ja riippuivat kaupungin yli. Huoneesfenkin, jossa me äänettöminä istuimme wierekkäin, loisti niiden heikko walo ja minä ppyysin neiti Fliedneriä jättämään lampun sytyttämättä, sillä olthan meillä firkaista kyllä, waikka oikeastaan pelkäsin katsella häntä silmiin, sillä minä tiesin hänen oleman tuskaisena ja liikutettuna.

Silloin kuului kowia askeleita katuwiestustalta ja ikkunan alta tunkentui kertonawa ääni meidän luoksemme: "Eräs rampa rouwa ei woinut pelastua, waan on hukunut! Siellä lienee kauheata!"

Ne kawahdimme seisomaan ja neiti Fliedner alkoi lakkaamatta käwellä edestakaisin. Etähisestääkin kuului jo puhetta. "Eikö vielä ole uutista Dorothieenthalista?" kuulimme Charlotten kähäpuita vastaan nojautuneena huutawan alas samassa kun neiti Fliedner awasi owensa. "Meidän wäestämme ei ketäkään ole palannut", vastasi vanha Erdmann. Hän seisoi palvelijoitten keskellä ja hänen karkea äänensä wapii liikutuksesta. "Mutta toiset kertowat siellä ole-

wan hirweätä", jatkoi hän, "ja meidän herramme on ensimmäinen pelastamassa — Zumala warjelloon, hän ei kysh, kaatuuko tuommainen pähtinänkuoren tapainen kappine kuin hänen pieni ruuhensa! Onhan siellä nuutakin pelastukseen kytkenwää wäkeä! Jospa hän olisi edes wähän warowaisempi! Herttuankin sanotaan siellä olewan".

"Kuinka, hänen herttuallinen korkeusaso itse?" huudahti Dagobert alas.

Erdmann myönsi. Yliwii lyötiin kiinni; mutta heti kohta tuli herra luutnantti alas — käski satuloida hewosensa ja lennätti pois — kaunis Tankred — miten kurjalta hän nyt näytti minusta!

Minä hiwim jälleen sohwan kulmaan, neiti Fliednerin istahtaessa ikkunan koveroon. Minä en woinut muistella muuta kuin wettä, miten se raiwoisasti syöksii eteenpäin hukuttaen kaikki ihmiset, jotka eiwät woineet pelastaa itseänsä. Kuinka kauheata hukkaa kuohuilewiin waahtoisiin aaltoihin! Mutta "herra Claudius ei huoli, kaatuuko pieni pähtinänkuori", kuten Erdmann wanhus wakuutti; hän ei luultawasti rakastanut maailmaa, ihmisiä eikä omaa elämätänsä ja siihen oli hänellä syytä. Rouwa, jota hän ei woinut unhottaa, oli ollut uskonon; kawalat olivat weli ja sisar, kawala vanha kirjanpitäjä, ja minäkin, jolle hän aina osoitti niin paljon hywyhttä, minäkin olin wielas ja olin muutama tunti sitte ilmaissut kumoomattomimpia todistuksia häntä vastaan. Neiti Fliedner yksin piti hänen puoltansa; minä katsahdin melkein kateellisesti ikkunan koverossa istuwaa, pientä, siwää olentoa; hänellä oli puhdas omatunto, hän ei koskaan ollut tehnyt isännällensä pahaa, eikä hänen tarwinnut katuwaisesti nuhdella itseään pahasta käytöksestä, jos — aallot lainehtisivät jalon waaleahiuksien pään ylitse. Olin melkein kiljahtaa sitä kuwaillessani, mutta purin hampaitani ja rupestin jälleen tuskallisesti lukemaan jokaista kuuluwaa askelta, jokaista kaukaista waunun jytinää.

Niin kului tunti tunnin perästä. Ei isänikään ollut vielä palannut. Neiti Fliednerin käskystä oli Erdmann ollut kuulustelemassa Karolinenlustissa. Melu ei vielä ollut tyhjänään taonnut liikuttetussa kaupungissa, mutta oli jo vähen-
tynyt. Sydänyö lähestyi. — Silloin pyö-
rivät waunut muurikadulle. Neiti Flied-
ner kawahti pystyyn, hiljaa huudahtaen
sekä ilosta että pelosta ja minä juoksin
lentäen etehijän lävitse ja awasin pihan
owen. Melkein läpitunkematon pimeys
wallitsi ulkona, mutta minä rientsin so-
keasti pihalle ajawia waunuja kohti.

„Herra Claudius, oletteko itse siellä?“
huusin wäpifewin äänin.

„Olen“, kuului kuskini suimelta.

„Sumalan kiitos!“ Minä painoin kä-
det sydämelleni, luulin sen palahtuvan
wapaasti hengähtämisestäni, kun waara
oli ohitse.

Nyt rientsivät palveliat kaikkialta ja
ympäriwät waunut. Herra Claudius
astui alas.

„Onko turmio todellakin niin suuri,
herra Claudius?“ kysyi Erdmann. „To-
dellakin neljänhymmenen tuhannen taale-
rin wahinko, kuten Schöfer sanoo?“

„Wahinko on suurempi — kaikki on
häwitetty; saamme alkaa Dorotheentha-
lissa uudestaan. Minä waan surkutte-
len hamupuitani — ei ainoatakaan
ole enää“, lausui hän liikutettuna. „No,
kaikki ne woi hankkia uudestaan aikaa
myöten; mutta tässä“ — hän waikeni
ja awasi waununowen.

Hän auttoi warowaisesti jonkun alas
waunusta. Useitten sytytettyjen lamp-
pujen walo lankefi nyt etehijän owesta
nuoreen neitoon, joka puoleksi riippuen
herra Claudiuksen käsiwarressa, astui alas.
Suonenwedontapainen nyhkiminen tär-
sytty hentoa, eteenpäin kumaraututta olen-
toa ja peittämättömät hiukset riippuivat
epäjärjestyksessä ja hajallaan kauniitten,
mutta kauheasta tuskasta wääristyneiden
kaswojen ympäri.

„Hänen äitinsä on hukannut“, kuiskaifi
hänen seurassansa tullut wäki.

Herra Claudius kiersi lujemmin käsi-
wartensa tytön ympäri ja saattoi hänet
etehijeen. Hän sattui minuun pimeässä
— ja hänen waatteensa olivat läpimär-
jät.

Neiti Fliedner seisoi ylimäisellä por-
taalla ojentaen hänelle molemmat kätensä;
en kuullut, mikä herra Claudius hänel-
le sanoi; ällinäinen, selittämätön ujou-
den ja tuskan tunne karchoitti minut hei-
dän läheisyydestänsä etemmäksi, mutta
minä näin wanhan neidon lempeästi ja
hellästi tarttuwan itkewän tytön käteen
ja taluttawan häntä sijalle. Herra Clau-
dius wiipyi vielä tuokion aikaa etehi-
jessä puhuen Charlotten kanssa. Minulta
ei jäänyt huomaamatta, että hän ikään-
kuin etsien katseli ympärillensä — oliko
hän siis kuullut ääneni ja tahtoiko hän
täten tulla wakuutetuksi, olinko minä,
johon hän oli niin suuttunut, todellakin
siellä. Mitä hullu ajatus! Hänellä oli
tärkeämpää mietittävänä — kuinka pal-
jon kurjuutta olikaan hän nähnyt tänään
ja kuinka paljon waikeuksia olitkaan hä-
nellä taasen uudestaan woitettavana!
Eikö hän nyt tuonut sywästi fortunutta
orpoa tyttöraukkaa kotiinsa, ottanut häntä
luoksensa sydämellisen hellästi ja sääli-
wäisesti? Hän ei warmaan ollut yhtä
kiittämätön kuin minä; hän ei lytänyt
suojelewaa kättä luotansa; luottawaisesti
turwasi hän hänen tukewaan köteensä.
Ja sitte muisteli si hän vielä arolta tul-
lutta, uppiniskaista lasta? Ei suinkaan!

Hän astui taasen portaita alas, seisah-
tui owessa ja katseli tarkkaan ympärillensä
pimeään. Sillä wälin oli herrakin astu-
nut alas waunusta ja meni hänen luok-
sensa — minä tunsin hänet isäkseni.
Kummastuneena näin hänen ojentawan
herra Claudiukselle, halveksitulle „kaup-
piaalle“, mitä ystävällisimmästi kätensä
ja mitä hartaimmin häntä kiittäen, jät-
tävän hänet hywästi. Puutarhasa hii-
win hänen luoksensa ja tartuin hänen
käsiwarteensa. Hän oli siitä erittäin hä-
millään ja hänen oli erinomaisen waikea
käsitteä, „että hän näin myöhään yöllä

näki pikku kyyhkysensä ulkona". Hän oli seurannut herttuaa Dorotheenthallin ja sitte palannut sieltä herra Claudiuksen maunniisa. Mennesjämme Karolinenlustiin kertoi hän vedentulwasta ja herra Claudiuksesta.

"Minkälainen mies! Herttua oli innostunut nähdesjään hänen kylmämielisyhtensä ja neuwoikkaisuuttaan ja wakawaa arwoikkaisuutta, jolla hän kärsi wahinkonsa. Minä olen tähän saakka luullut miehen eläväksi luvunlastun esimerkiksi — siitä tähtyy minun pyytää häneltä anteeksi!"

Miin, minkälainen mies! "No, kaikki voi hankkia uudestaan aikaa myöten, mutta tässä" — niillä yksinfertaisilla sa-

noilla wertasi hän oman äärettömän wahinkonsa nuoren tytön onnettomuuteen. Ja hän olisi numero-setä, jääkylmä rahamies? Ei, waan "työntekijä sanan oikeimmasssa merkityksessä", joka ei tehnyt työtä halwan woiton tähden, mutta sentähden että "huomasi säännöllisyyden ja nerollisuuden olewan ihmisen parhaan lääkkeen". Ah, nyt jo rupestin ymmärtämään häntä paremmin!

Sinä yonä en enää mennyt lewolle. Minä istahdin ikkunankomeroon ja odotin päivän koittoa. Puitten takaa koitawan päivän kulussa tahdoin alkaa uutta elämää.

XXVI.

Seuraavana päivänä iltapuolella otin minulle usotun puutarhan awaimen ja menin sveitsiläistaloon: Minä tiesin pikku Gretchenin isän olewan opettajan K:n korkeammasja tyttökoulussa — hän kylä oli auttawa minua tulemaan toiseksi ihmiseksi. Pitkää esittelemistä ei tarwittu. Rouwa Helldorf tunsi minut heti kohta. Kuten myöhemmin sain kuulla, oli wanha Schäfer tarhuri jo kertonut paljon "oppineen herran" kelyttömästä, kummallisesta lapsesta, joka niin äkkiarwaamatta oli tulla tipahtanut Karolinenlustiin, ja pikku Aretta kawahti minulle laulaan. Taannoisesta tapauksesta puutarhasa, johon minä olin syypää, ei lauttu sanaakaan.

"Tahdotteko opettaa minua?" kysyin yliopettaja Helldorffilta, joka korjaeli äärettömän suurta kirjoituswihko-kasaa. "Minä tahtoisin oppia, oppia niin paljon kuin waan mahtuu päähäni! Olenhan jo koko wanha tyttö, enkä taida edes oikein kirjoittaa." Hän hymyili ja hänen suloinen pikku rouwansa samoin, ja me päätimme lujasti, että minä saisin käydä kuin heidän oma lapsensa heidän perheensä ja

saisin joka päivä vähintään kolme oppituntia. Sen päätöksen kerroin minä neiti Zliednerille, joka hywäksyi sen kokonaan ja lupasi minun pyhynöistäni toimittaa kaikki siihen kuuluvat raha-asiat. Siis ei minun tarwinnut sentähden mennä herra Claudiuksen kirjoitusshuoneeseen.

Siitä alkaen tein minä wäsymättä ahkerasti työtä. Tosin lensi kynä alussa usein pöydän alle ja minä juoksin kuumettunein päin kyyhneksilmin metsään; mutta minä palasin myöskin huoaen takaisin, otin pienen terästramin hitaasti lattialta ja rupestin jälleen maalaamaan, kunnes kopioiminen tykkönään oli tarpeeton ja somat, wakawat, paperille piirretyt kirjaimet tulivat ajatusten eloon saattajiksi. Silloin aukeniwaat filmäni ja minä käsitin entisen tietämättömyyteni! Minä edistyin opettajani iloksi sanomatoman nopeasti ja sitte lisääntyiwät alussa harwat oppiaineeni laululla ja soitannollakin, joissa luonnollinen taipumukseni oli minulle suureksi awuksi. Kohta seisoin minä pianon wieresessä laulaen kaksiaänisiä lauluja nuoren Helldorffin kanssa.

Se seurustelu sveitsiläis-talossa, waitta

isäni sen hyväksyi ja neiti Friedner sekä herra Claudius sitä julkisesti suojelivat, oli erälle henkilöille malta filmässä. Ekshof raiwosi ja Charlotte oli kummallisen kirkkainen ja wihasunut. Minä sain sieltä likempia tietoja wanhan kirjanpitäjän ja hänen tyttärensä välisestä eripuraisuudesta. Helldorf oli lukenut jumaluusoppia ja jo ylioppilaana kihlannut Anna Ekshofin. Wanha salapyyhäinen oli suostunut tähän liittoon sillä ehdolla, että nuori mies lopetettuaan oppimääränsä, lähti nuoren rouwansa kansa Itä-Indiaan lähetyssaarnaajaksi, — mutta tietysti ewankelisen uskonlahkon sääntöjä ankarasti noudattavana saarnaajana. Se määräys tuntui sulhosta yhä raskaamalta, hän kieltäytyi viimein sitä tähtymästä ja ilmaisihe kaiken ulkokultaisuuden ja tekopyhän lawertelemisen jyrkäksi wastustajaksi. Lisäksi selitti lääkäri nuoren morsiamen ruumiinrakennuksen liian heikoksi kestämään lähetyssaarnaajan waimon waiwaloista ja puutteellista elämää. Wanhusta ei se lepyttänyt; hän hurjasti wäitti Herran kyllä suowan tyttarelle armonsa kautta siihen woimaa, ja ellei niin käwisi, menisi hän Sumalan luo pyhän kirkon oikeana ja walpaana soturina. Kun Helldorf lujasti pysyi kielposjansa eikä tahtonut luopua armaastansa, hylkäsi isä tyttärensä.

Minun selwästi käsitin minä ukon wiuhan, kun muuri sillä tawoin rewittiin alas sveitsiläistalon ja hänen hallitsemansa alan wäliltä, mutta mistä syystä katseli Charlotte epäsuosiollisesti seurustelemistani opettajan perheen kanssa? Suuttuneena fanoi hän minulle wasten filmiä, ett'ei hän käsittänyt, kuinka herra Claudius taifi uskoa waltatien warrella olewan portin awaimen minun huolimattomiin lapsenkäsiini; pian pääsihwäi muka kaupungin kaikki kerjäläiset tulwamaan puutarhaan. Hän wäitti minun tulleeni siitä saalka inhottawan ylpeäksi, kun rupestin harjoittamaan sekä lukemista, että kirjoitusta; „ihastuttawan luonnollisesta aron prinsessasta“ ei enää löydy jälkeä-

kään ja lähäroitäni olin muka ruwennut järjestämään jotenkin paljoo teeskentelewäisyyttä ja kiekailewaisuutta osoittawalla tawalla. Vielä wihaisemmaaksi ja pistelewäisemmäksi tuli hän alotettuan soitantoa ja laulua harjoittamaan. Useasti tapasin hänet muurin takana, kun oppitunnin perästä palasin kotiin; säihkywin silmin, mutta kuitenkin melkein loukkaawan wälinpitämättömästi fanoi hän pienen linnun woiman ylpeillä sängen kimasta äänestään, josta hän oli waan ohitseminen kuullut muutamia säweleitä; mutta kun eräänä sunnuntaina iltapäiwällä laulukumppalini, nuori Helldorf saatti minut puutarhan portille asti; hyökkäsi hän esiin pensastosta ja rupesti laakamatta nauramaan, silloin tällöin iwallisesti kysyen: „Saanko luan onnitella, neiti von Sasfen?“

Minä annoin hänen olla, kun en tobellakaan käsittänyt hänen käytöstänsä. Muuten hillitsi hän itseään ilmoittamatoman salaisuuden suhteen paljoo paremmin kuin mitä olisin woinut uskoa. Niinoastaan kahdesja kohdasja ilmaantui hänen enentynyt ylpeytensä selwemmin: hän ei nimittäin milloinkaan enää tullut aterialle muuten kuin puettuna sibiwään silkkiin ja lisäksi näytti hän kaikisja tilaisuuksisja ylenkatsettansa porwarisäätjä kohtaan. Enimmiten sai nuori Helldorf sitä tuta, sillä herra Claudius kutsui häntä yhä useemmin perheesensä. Hän kohteli nuorta miestä kylmästi ja epäkohteliaasti, joka usein suututti minua, liiatenkin kun wähitellen puhdas sisarellinen rakkaus häneen oli syntynyt minusja. Suurekfi mielihywäkseni ylenkatsoi nuori mies tykänään hänen käytöstänsä. Hän ei ollut huomaawinaanankaan ylpeätä loukkaawanaista. Minulla oli usein tilaisuutta huomata se, sillä minäkin otin enimmiten osaa Claudiuksen pieniin pitoihin, mutta kuitenkin aina isäni seurassa. Hänen ja herra Claudiuksen wälillä oli sängen wilkas seurustelu saanut alkunsa. Herra Claudius tuli hywin usein kirjastoon, jota hän ei ennen koskaan tehnyt, ja isäni puolestaan

meni iltaisin tähtitorniksi valmistettuun huoneeseen. Pienissä teepidoissa olivat he aina yhdessä. Se näkyivät sängen paljon mieltyneen toisiinsa; mutta he eivät koskaan, vaikka usein kuuntelin heidän puhettansa, koskeneet muistoraha-seikkaan. Herra Claudiuksen ja minun keskinäinen välimme ei kuitenkaan vähääkään muuttunut. Päinvastoin kartoin häntä entistä huolellisemmin, sillä olihan tuo onneton salaisuus välillämme. Tammiuussa, Dagobertin palatessa, oli asia ratkaistava; kuinka kavalat olisinkaan ollut, jos olisin teeskennellyt ystävyyttä ja luottamusta, ennenkuin herra Claudius saisi tietoa asiasta! Ja vielä toinenkin seikka ujostutti ja peljätti minut hänen läheltänsä. Usein, katsahtaessani ylös, juttellesani toisten kanssa, huomasin hänen filmänsä, oikein tuskallisen miettäväisesti, olewan luodut minuun; minä tiesin aivan hyvin miksi: Hän näki walheen yhä vielä tahraawan otsaani. Wevi syöksi kasvoihini ja synnytti taasen minussa entisen uhkamielisyhden ja uppiniiskaisuuden. Hän ei nähnyt odottaneen toisenlaista käytöstä minulta. Hän ei sanallakaan uustuttanut minua Ilsen antamasta hohhojaoikeudesta, vaikka minä tiesin hänen, kuten alusta asti, pitävän huolta töistäni ja toimistani ja sitä paitti minun tietämättäni joutuneen yhteyteen opettajan kanssa, jonka itse olin valinnut. Hän piti uskollisesti Ilsele annetun lupauksensa, vaikka se aikaa myöten olikin tulema hänelle waiwaloisempi ja tuskallisi. Nähdessäni hänen lempeän wakawana ja moittimattoman arwokkaana käwelewän wieraitensa joukossa, tuskastuin usein sanomattomasti, kun häntä uhkaawa salaisuus muistui mieleeni. Woineekoohan hän puollustaa itseään sen ilmi tullessa?

Niin kului kolme kuukautta. Minä ylpeilin wakawasta kauniista kästälästani, jonka awulla jo olin jalaa kirjeenwaihdoissa Kristina tätini kanssa. Hän oli innokkaasti kiittänyt minua lähettämästäni rahasta ja kertonut aikowansa läheteä Dresdeniin lääkärien hoidettawaksi,

lujasti toivoen saawansa äänensä takaisin. Hänen wakuutuksensa mukaan olin muka hänen pelastajansa, suojelusenfelinä ja ainoa olento, joka enää jääli häntä, kowasti koetettua rouwa raukkaa. Hän lausui lakkaamatta toiwowansa kerran saada sulkea minut syliinsä. Se kirjeenwaihto liikutti minua niin sywästi, että eräänä päivänä ujosti yritti puhua isäni kanssa onnettomasta tädistäni. Isä kawahti seisjoalleen, kieltäen minua koskaan enää puhumasta hänestä ja lausui suuttuneena, ett'ei hän hymärtänyt, miten Ilse oli antanut sanankaan tästä synkästä perhejutusta tulla minun tietooni. Tätini yhä useammin saapuwat kirjeet saattoiwat minut siis sängen lewottomaksi, waan minä en kuitenkaan hennonnut jättää niitä wallan vastaamatta.

Wähitellen sain kokea toisistakin huolia. Minä, joka en muutamaa kuukautta ennen vielä tietänyt, mitä raha oli, minä luin nyt lewottomasti jokaista groszenia, sillä — sitä puuttui usein. Minä olin iloisesti ja hiukan taitawastikin hoitanut pientä talouttamme; joka iltä oli pieni teepöytä kirjastossa, mukawuus, jota isäläni ei ollut moneen wuoteen ollut; mutta että meidän myöskin kerran täytyi maksaa kaikki, sitä en minä käsittänyt, ennenkuin palvelusneitini laski eteeni pitkän luettelon kaikenlaisista ostoksista.

„Rahaa!“ huudahti isäni kawahtaen pystyyn papereistansa, kun minä wiattomasti amoin hänelle rätingin. „Lapseni, minä en käsitä — miksi sitte?“ Hän tuunusteli esien liiwinsä ja nuttunsa siwutastuja. — „Minulla ei ole, Leonoraseni!“ selitti hän olkapäitään nykähyttäen, awuttomak ja tuskallisen näköisenä. „Kuinka — äskenhän maksoin ravintolan päivällisrätingin?“

„Maksoitte, isä. Mutta tämä on illallisista“, sammalsin minä hämmästyneenä.

„Wai niin!“ Hän repi molemmin käsin hiuksiansa. „Ratso, lapseni, tämä on minulle ihan uutta, minä en ole sitä koskaan käyttänyt. Ratso, tässä!“ sanoi hän,

näyttäen minulle harmaasen paperiin käärittyä sokuripalasta kirjoituspöydältä, „tämä on erittäin ravitsevaista ja hyvin termeellistä“.

Ah, miten minä peljästyin ja mikä hirveä valo nyt koitti silmissäni. Itselläni oli runsaat tulot, mutta hän kielsi kotoelmiansa tähden itseltään wälttämättömmätkin tarpeet. Se oli siis syh hänen kauhiaan laihuuteensa; oliwathan hänen kaswonsa jo Ilfen ja minun lyhyestä hoitostani muuttuneet silminnähävästi terweemmän näköisiksi. Jos tahtoisiinkin, niin en kuitenkaan hänen itsensä tähden woisi suostua tähän kummalliseen sokuriruuan nautintoon. Mutta minä en tohtinut häntä wastustaa, en edes pyytää rahaa, nähdespäni hänen useasti maksawan satoja taalereja vanhasta kellastuneesta käsil kirjoituksesta tahi vanhasta, korokowajaisesta postiliniirukusta eikä jättämään äyriäkään taskuunsa. Hänen lempeä ja hellä käytöksensä, melkein lapsellinen ilo, jolla hän näytti minulle ostetut aarteensa ja oma kunnioitukseni hänen työtänsä ja tietoaensa kohtaan sulki minulta suun.

Minä etsin pienen kuffaron, jonka Ilse oli jättänyt laatikoon „hätäwaraksi“, waan jota minä siihen saakka olin ylenkatsonut. Ne rahat riittiwät jossikin aikaa; mutta kun sitte annoin ulos viimeisen grosheinin, palasivat huolet jälleen. Ilfen puoleen en tohtinut kääntyä, enkä herra Claudiuksenkaan; täytyihän minun heille aina ilmoittaa, mihin aioon käyttää omaisuudestani otetut rahat. Nyt, woidaksemi selwemmin armostella ihmisiä ja seikkoja, muistin myöskin Ilfen ankavasti moittineen tätä liihteätä kotoomista; minä kästin nyt perin pohjin herra Claudiuksen lauseen: senkaltainen hillitsemätön kotoilija ottaa warat waikka alttarilta, enkä minä siis woinut toivoa, että hän suostuisi pyyntööni. Mutta mitä itse ansaitsin, siihen ei hänellä ollut oikeutta; minun ei edes tarwinnut sanoa, mihin käytiin ansaitsemani rahat — salaman nopeasti juolahti se pelastawa ajatus mieleeni.

Ja toisena päivänä Dorotheenthalin weskutlwan jälkeen näin nuoren neidon, jonka äiti oli hukkunut, istuwan pihakamarin ikkunassa; kauniit, waaleat kaswot hymälle alaspainettuina teki hän niin ahterasti työtä, että minun oli mahdotonta nähdä ainoatakaan katsetta.

„Mitä hän tekee?“ kysyin neiti Fliedneriltä.

„Hän on pyytännyt työtä, sillä hän luulee ainoastaan sillä tavalla woiwansa hillitä surunsa. Hän kirjoittaa kuffasten nimiä siemenkotoiloihin; hänen isänsä oli koulunopettaja Dorotheenthalissa ja tyttö kirjoittaa sangen kaunista käsialaa.

Tämä joutui taasen mieleeni, kun Emma, palvelija-neitsyt, antoi minulle paperin täynnä numeroita. Minulla ei enää ollut äyriäkään ja pyysin sammaltaen häntä oboittomaan muutaman päivän. Silminnähävästi kummastuneena ja hämillään läksi hän huoneesta ja minä menin kello kuusi sykkimän sydämin taturakennukseen. Herra Claudiuksen luona oli pidot — isänikin oli kutsuttu, mutta hän wiippi vielä linnassa terwehtimässä Margareta-ruhtinatarta, jota sinä päivänä oli palaawa kolmekuukautisen poisjalon jälkeen.

Minä riisuin päällyswaatteeni ja hatun neiti Fliednerin huoneeseen.

„Lapseni“, lausui wanha neiti wähdän hämillään ollen, wetäen pääni rinnoilensa „jos joskus joudutte rahapulaan, eikö totta, tulettehan silloin minun luokseni?“

Minä peljästyin — Emma oli kielteilyt; mutta minä en kuitenkaan tahtonut myöntää olewani tarpeessa, minä häpesin isäni tähden. Enhän minä kuitenkaan ollut sillä autettu, että hän lainaisi minulle rahaa. Täytyihän minun kaitisja tapauksissa maksaa ne hänelle takaisin. Minä kiitin häntä sydämellisesti ja menin jotenkin wakawin askelin toimitushuoneeseen — ensi kerran Ilfen lähdettyä.

Jo omen takana kuulin herra Claudiuksen kämelewän edestalaisin. Awatesjani omen kääntyi hän puoleeni ja sei-

jattui kädet selän takana. Hänen kirjoituspöydällään paloi yksinäinen wiheriämarjostiminen lampu, kaikki muut pöydät olivat jo pimeät; herrat olivat lähteneet työstään.

Minua wärişytti: kookas, solakka mies oli juuri nopeilla askeleilla mitannut puolihämärää huonetta; entistä elävämmiin muistui aika mieleeni, jolloin ääretön suru ja tuska saattoivat hänet rauhatonna puutarhan ja metsän yksinäisyyteen. Tu- lioni näky kummaşuttawan häntä, ikään- kuin ehdottomasti tarttui hän lampun warjostimeen ja kohotti sen, että walo kirkaasti walasi minua, uşosti seisoisiani odottaen owen edesfä. Tilani oli minusta niin tus- kallinen kuin olisiin äkkiä joutunut pilkka- lawalle; mutta minä kokosin kaiken rohke- uteni, menin hänen luoksensa ja las- kin jotenkin kömpelösti niiaten, paperin hä- nen eteensä kirjoituspöydälle.

„Olkaa hywä ja tarkastelkaa tätä kä- sialaa!“ pyyşin alasluoduin silmin.

Hän otti paperin käteensä.

„Kauniita, luontewia kirjaimia: ne owat siinä niin lujina ja uşfamielisinä, tahto- sin sanoa, wiaarniskaan puettuina, mutta kuitenkin wiehättäwänä“ lausui hän ja puo- leksi hymyillen käänsi kaswonsa puoleeni. „Eulsişpa kirjoittajan pukeutuneen rauta- hansikkaasen peittääşsenfä pienen käden!“

„Siis on kirjoitus kaunis — mutta kelpaako se myöşkin käytännöşfä? Minua ilahuttaişi, jos niin olisi!“ lausui sam- maltaen.

„Wai niin, asia koki teihin enemmän, kuin luulin. Oletteko te tämän kirjoitta- nut?“

„Olen.“

„Ja mitä tarkoitate käytännöllä?“ Ettekö tyydy siihen, että äkkiä olette oppi- neet kirjoittamaan niin kauniisti ja kuten kirjoituksesta huomaa, myöşkin sujuvasti ja nopeasti?“

„En, en, en lainkaan!“ wastaşin wilk- kaasti. „Minä tahtoşin osata kirjoittaa niin, että — että minulle uskottaişin työtä.“ — Nyt olin sen sanonut ja nyt tulin rohkeaksi. „Minä tiedän teidän anta-

wan naisienkin kirjoittaa kuffasien nimiä sie- mentötteröihin; ettekö antaişi minunkin koettaa? — Minä koettaşin parastani ja kirjoitaişin tarkkaan, mallin mufaan.“

— Nyt katsahdin ylös, mutta loin heti jälleen silmäni alas, sillä katseliwathan hänen siniset silmänsä minua niin tuli- seşti, mutta samalla myöşkin ikäänkuin sääliwäisesti. Ne olivat niin faişkywät ja iloiset, kuin eiwät ne ensinkään olisi- tuon muuten rauhallisen, wafawan mie- hen omat.

„Tahdotteko siis kirjoittaa rahasta?“ ky- şyi hän kuitenkin kowin tywenesti, mel- kein toimekkaasti. „Ettekö tiedä, ett'ei teidän tarwişe sitä tehdä? Onhan teillä omaişuutta. Sanokaa waan, kuinka pal- jon tarwitsette ja mitä warten.“ Hän las- ki kätenşä wieressään seisowalle rauta- arkulle.

„Ei, minä en huoli!“ huudahdin äk- kiä. „Antakaa rahojen olla myöşemmäksi. Armas mummo-wainajani sanoi siinä ole- wan kyllişi hätää torjumaan, enkä minä wielä ole hädäşfä, Jumalan kiitos!“ Hän otti jälleen pois kätenşä arkusta. En tiedä, mistä syystä joutui mieleeni, hänen eriskummallista hymyänşä nähdesşäni, että hänkin jo tiesi Emman lörpötyşistä. Se mafenşi minut, mutta wahwisti sa- masşa päätöşeni.

„Te ette silminnähtäwästi käşitfä sitä työtä, jota nyt minulta pyydätte“, jatkoi hän. „Minä tiedän jo ennakolta, miten käy: yhden minutin kuluttua rupeawat postenne punottamaan, ajatufenne ja jal- kanne kapinoitfemaan kauheata kirjoitusta wastaan —“

„Nyt on kaikki ihan toista“, keskeytin häntä puoliääneen ja häweliäänä, sillä toistelihan hän omia lapşellifa sanojani, joilla olin kertonut hänelle, miten inhoşin kirjoitusta. „Waikeaa on oppiminen mi- nusta ollut, se on toşi, enkä minä sitä kiellä, mutta minä olen woittanut itseni.“

„Tobellakin?“ Duo paha hymy lenşi taasen hänen huulillensa. „Te olette siis jättäneet kaişfi, mişin olitte arolla tottu- neet? Te inhoatte kiimettä puisşa, ettekä

voi käsittää, miten ennen mielellänne juoksite joen vedessä!"

"Ei, ei, niin siivostynyt en ole lainkaan!" huudahti tahtomattani. "Minä en ylipäänsä voi käsittää, koittaako koskaan päivä, jolloin ikävöimättä taidan kuulla puitten huminaa ja laineitten loiskimista; mutta minä opin hillitsemään ikävyyttäni, samaten kuin olen hampaitani kiristäen — minä osoitin paperia — pakottanut itseni oppimaan kirjoittamaan tätä."

Herra Claudius kääntyi wiheriän ikkunan warjostimeen päin, ikäänkuin olisi hän tahtonut lukea sen lankoja. Sitte otti hän pienen paperi-töttörön ja näytti sen minulle. Kauniisti kirjoitettuna seisoi siinä "Rosa Damascena".

"Katelkaa nyt, että teidän täytyy kirjoittaa nämät sanat neljä sataa kertaa", lausui hän painawasti.

"Syvä, saatte nähdä, sen taidan!" Onhan se kuffasen nimi, ja waitka tuhat kertaa kirjoittaisin "rosa"-sanan, niin olen aina tuntewinani sen herttaisen tuoksun. Kuusu on minusta ihme, minä olen aina pitänyt sitä kuoriaisen linnana — sekin on totumus arosta — tahdotteko uskoa minulle työtä?"

Hän oli ääneti ja raskain sydämin arwelin minä hänen luetteleen nämät waitkeukset päästäksensä sanomasta, ettei hän woinut kirjoitustani käyttää. Syvästi alakuloinena muistelin Lowiisaa, tuota orpoa opettajan tytärtä — hän oli vielä täällä ja kaikki kiittiwät hänen ahkeruuttansa; kaikissa tapauksissa suoritti hän tehtävänsä paljoa paremmin kuin minä ja minä olin röyhkeä vertaillessani itseäni häneen. Ah, miten katkerasti nyt kaduin tuloani toimitushuoneesen! Entinen uhkamielisyys kuohui taasen minuussa, minä otin näytekirjoitukseni ja pistin sen taskuuni.

"Minä huomaan olleeni nenäkäs ja arwostelleeni omaa taitoani liian hywäksi", lausui hengähtäen. "Nyt häpeän nähdessäni tuon wiewhättävän käsialan."

Kiireesti läksi owen luo, mutta herra Claudius seisoi samassa wieresessäni.

"Alkää menkö noin luotani", lausui hän mitä hellimmällä äänellä. "Minä olin wäärässä! Te osoitate ensi kerran minulle heikkoa luottamusta ja minä wastustan teitä. — Mutta minä en falli, että te kiisaatte itseänne työllä, joka on koko luonteellenne wastenmielistä. Sanoittehan äsken itse hampaita purren tekewänne koneentapaista työtä. Minä en sitä paitsi tahtoisi, että puhdas kätenne, jota kulta tuskin on liannut kirouksellaan, rupeisi ahkeruimaan muutaman groschenin tähden. Luuletteko te seitsentoistawuotisen ihmis-ihmeen, joka ei koskaan ollut rahaa nähnyt, todellakin luiskastaneen silmiäni ohitse, kuten wieraan maiseman, kummallisen kansallispuvun tahi jonkin muun femmoisen? Minä selitin kohta alussa teille, että kesytön, uhkamielinen luonteenne on kufistettava, sillä säädytön käytös rumentaa minun mielestäni naisen, kiittäköötpä waitka tuhannet sitä kesytönnä wiewhättyksensä; mutta luonteenne omituisuukfien täytyy jäädä hätyyttämättä."

"Mutta minä otan ohjat omiin käsiini ruwetesjani anlaraan työhön", wastasin tuittupäisesti. "Etsiwähän toisetkin lobdutusista työksiä; olettehan te itsekäin toimekias aamuista iltaan ja waadittehan te muilta samaa."

Hän hymyili. "Minä waadinkin oikeuden mukaan kaikilta ahkeruutta, wewollisuutensa täyttämisesjää. Mutta luuletteko minua senkaltaiseksi työnharrastajaksi, että tahdon muodostaa kaikki ihmiset saman kaawan mukaan? — Jos joku sahaa pois liikanaiset oksat puusta, annan minä hänen jatkaa työtänsä; mutta minä en falli kenenkään karkeilla formilla koskea hienoon kuffaan ja riistää sen lehibistä kaunistamista. — Minä tahtoistin mielelläni nähdä tämän pienen kähäräpään uhkamielisyuden wähennehtynä, mutta ainoastaan henkisen ylewhyden, ei millloinkaan koneentapaisen työn waitkutuksesta."

Minä olin wähällä kadottaa ainoan keinon, millä ansaitfisin rahaa, sillä nyt en woinut enää puhua aslanmukaisesti,

liiatenkin kun hänkin äkkiä hylkäsi saman puhutaman. Kaikki hänen sanansa kuulivat niin pidätetyiltä ja hillityiltä kuin pelkäisi hän jokaisen äänen korotuksen sytyttävän sisällisen innostuksen ilmituleen ja saattavan hänet kiivaaksi. Olinkohan lausunut jotakin, joka muistutti häntä kavalasta uskottomasta rouwasta? Sanomaton säälä tuota syvästi loukattua miestä kohtaan liikutti minua ja nyt tartuin ainoaan jäljellä olevaan keinoon — rukoukseen, ja lausuin sanani niin innoilla, hellällä äänellä, että itsekin siitä peljästyin.

Sikäänkuin auringonsäteet valaistamana fikastuivat hänen kasvoinsa.

„No niin, te saatte, mitä pyhätte!“ lausui hän, tuokion aikaa mietittyhänsä, wäräjäwällä äänellä. „Nyt käsittän, miksi ei ankara, jäykkä Ilse rouwakaan woinut wastustaa aron pikku prinsessaa! Ei, ei, niin nopeasti emme ole walmiit!“ huudahti hän, kun minä, lausuttuani muutantia kiitosfanoja, aioin lähteä huoneesta. „Onpa kohtuullista, että minä wuorostani pyytäisin teiltä jotakin, eikä niin? Älkää peljästykö, teidän ei tarwitse lyöä minulle kättä —“ Miten kattervalta tämä selitys minusta kuului ja kuinka minä häpeäsin! „Minä pyytäisin teitä ainoasti wilypittömästi wastaamaan kysymyksiini.“

Minä palasin ja katsoin häntä silmiin.

„Petyinkö — wai teidänkö äänenne huusi nimeäni, kun palasin Dorotheenhalista tuona onnettomana päivänä?“

Minä tunsin tumman punan lentävän kasvoihini ja kuumentaman poskiani; mutta wiipymättä wastasin hänelle: „Minä se olin, niin — minä olin niin lewoton —“ samassa waikein, sillä owi aukeni ja wanha Erdmann astui sisään. Tobellakin tyytymättömän näköisenä osoitti herra Claudius kirjejoukkoa, joka oli wietämä postiin. Wanhuksella oli muasjaan kirje, jonka hän lasi pöydälle, kunnes ehti pistää toiset laukkuun.

„Neiti Charlottelta“, selitti hän huomatesjaan isännän suuresti kummastuneena katselewan pienen kirjeen sinettiä.

„Tämä kirje on wasta huomenna waihain wietämä, Erdmann“, lausui herra Claudius lyhyesti ja pisti kirjeen taskuunsa.

Sillä aikaa olin minä saapunut owen luo ja ennenkuin hän ennätti huutaa minua, seisoin jo kowasti sylkiwin sydämin etehisessä. Minä hengähdin sywästi. Karhumainen, äreä wanhus tuli sisälle tostaan onnellisena hetkenä; eipä paljoa puuttunut, että olisin tunnustanut, mitä tuskia silloin kärsin hänen tähtensä. Mutta mitä tämä on? Johan luja pohja luiskahtaa jalkojeni alta; ikwanha herra sinisine silmälasineen — walekuman tapaisesti haihtui tämä ensi kuwailemiseni kaikkiin ilman suuntiin, eikä mikään, mikä oli minuun waiuttanut astuesjani uuteen, wieraasen maailmaan, wettänyt wertoja kunnioitusta waatiwalle kauppiaille.

XXVII.

Minä rientsin rappuja ylös seurahuoneisiin. Kolme peräkkäin olevaa suurta huonetta — Charlotten siihen luettuna — olivat aina wiehättäwästi lämmitetyt ja walaistut. Omet olivat selki seljällään, sillä herra Claudiusista huwitti puhuesjansa silloin tällöin, wittkallisin astelin käydä huoneitten läwitse. Teepöydän ympäri

fokoontuwa seura ei ollut juurilukuinen. Muutamia wanhoja herroja, talon ystämiä entisiltä ajoilta tuli wälistä; mutta isäni — tietysti „hanhenkullineen“ — ja nuori Helldorf olimme wakinaisia wieraita; Lowiisakin, tuo nuori hiljainen orpo oli siellä. Sitä wastoin oli kirjanpitäjä kofonaan kieltähtynyt tulemasta, selittäen

olemanja liian vanha sekä pelkääwänsä wilustumista mennessjensä kylminä, sumuisina iltoina puutarhan läwitse; mutta oikeastaan oli hän peittämättömästi ilmoittanut Claudiuksen kauppahuoneen muuttuneen niin pelottavasti, että hän kumminkin „pesti kätensä“, eikä huolinut ottaa osaa rikoksiin, joista toimen päämiehen kerran oli vastaaminen edellisille päämiehille.

Sinä päivänä olivat huoneet vielä työpötyhjä. Oli kylmä marraskuun ilta; ensimmäiset lumihöyryt sekaantuivat hiljaiseen fateesen, joka maanpinnalla kohosi tiheäksi pahanhajuiseksi sumuksi ja tuuli winkui tyhjillä kaabuilla.

Astuesani jalliin järjesti neiti Fliedner paraitaa kiliseviä teekuppia. Hän oli liikuttettu, sillä hän muutteli jotenkin typerästi astioita edestakaisin. Charlotte katjeli häntä iwallisesti hymyillen. Hän oli heittäytynyt sohvan kulmaan, puoleksi waipuneena pitseillä ja rimsuilla koristettun wiheriäisen silkki=eningin kimeltäwiin laskofsiin. Hänen uhkea kaunentensa miellytti minua taasen — muhkea ruumiin muoto kuwautui niin kauniisti lämpimässä, pehmeässä sohwasja; kuitenkin wäriytyi minua wertaillessani kylmää syysilmaa ihanan neiden paljaisiin, ainoastaan erittäin hienojen pitsien peittämiin hartioihin ja käsimaarsiin.

„Herran tähden, Fliedner kulta, menetkää waromaisesti!“ huudahti hän teeskentelijän pelolla, wähintäkään muuttamatta huolimattontaa, mukawaa asemaansa. „Nouwa Claudius=wainaja kääntyisi haudasaan, jos hän tietäisi, miten te nyt menettelette hänen posliinisten ristiäisja muitten perhejuhlamuistojen kanssa, sillä jotakin jemmaista luultavasti kuppeihin poltetut kirjoitukset warmaan ylistänewät. Asia ei kannata puhumista — mitä siitä siis niin ällistytte? Woinko minä siihen mitä, että tämä Lowiisa on minulle niin wastenmielinen? Ja olenko minä syypää siihen, että tämä itkullinen naama aina näyttää siltä, kuin tahtoisi hän pyytää sekä Sumalalta, että ihmi-

siltä anteeksi, kun on niin rohkea, että on ollenkaan olemassa? Tyttö tuntee wais=tomaisesti, mitä minä nyt peittämättä lausun — hän koulumestariwaineen ei kuulu hienoon seuraan. Ylipään on setä liian hywä, kun asettaa hänet seuraan, johon hän ei missään tapauksessa kuulu. Hywä Sumala, minä en ole mitään hirmiwö, mutta mikä oikeata on . . . ! Hywää iltaa, prinsessani.“

Hän ojensi minulle kätensä ja weti minut wiereensä sohwalle. „Pysykää nyt tässä, älkääkä aina lentäkö tuulispään tapaisesti ympäri huonetta!“ lausui hän käskewäisesti! „Muuten asettaa setä taasen wiereeni kumppalin, joka itkuisella korko=ompeluskellansa ja karkealla teräsformustimellaan saattaa minut epätoivoon.“

„Yhden noista monista wastuksista woitte helposti poistaa“, armeli neiti Fliedner tyweneesti. „Antakaa Lowiisalle yksi hopeasformustimistanne. Te ette kuitenkaan koskaan niitä käytä.“

„Täi hywin harwoin ainakin“, nauroi Charlotte, liikuttaen kauniita walkoisia formiaan silmiensä edessä. „Ja tiedämpä myöskin, mistä syystä. Katsokaa, hywä Fliedner, näitä kynsiä! Ne eiwät ole erittäin pienet, mutta somat, ruusuiset ja nuhteettomat — jokaisessa on aate=iskirja — ettekö usko?“ Hän awasi ylpeästi huulensa ja näytti nenäkkäästi nauraen koko riwin kauniita, tasaisia hampaita.

„En, sitä en usko“, wastasi neiti Fliedner liikuttettuna; puna lensi suuttumuksesta hänelle poskiin. „Luonto ei salli etemyhtyä, joka wauputtaa ihmisen työstä, eikä tuolla kirjoitetulla ruhtinaanfanalla=kaan, jolle mieleton luulo suo saman muuttamisen woiman kuin pyhälle ehtoolisellekin ja josta muka terme punainen luonnollinen weri muuttuu siniseksi — ei sillä sanallakaan ole waltaa wauputtaa ketään työstä, jota tekemään ihmisjuku kuitenkin on luotu. Rowin pahaa olisi ja wasten Sumalan tahtoa, jos waltioille todellakin olisi suotu oikeus hywä=tyä tyhjätöimitusta. Mutta eräästä asiasta täytyy minun nyt muistuttaa teitä,

Charlotte — ne sanat eivät koskaan ennen ole käyneet huulieni yli; maan teidän ylpeytenne on tullut rajattomaksi, hetki hetkeltä se tulee tietämättömämmäksi ja niin muodoin muistutan teitä siis: Älkää unhottako, että olette ottolapsi!”

„Niin, niin, tuommainen armonleipää nauttiwa raukka, eikö tosi, hyvä, armas Friedner?“ huudahti Charlotte, ja hänen tuliset, säihkyvät filmänsä katselivat terävästi vanhaa neitoa kasvoihin. „Mutta ajateltkaa maan, minä en siitä paljoa huoli“ — hän nipisti peukalonsa ja etujormensa — „armonleipä maistuu minusta oivallisesti, sentähden ett'en voi päästä wapaaksi ajatuksesta, että minulla on oikeutta sedän leipään. Paitsi sitä oli hywin totta, mitä tänään kirjoitin Dagobertille: te wingutate ensimmäistä wiulua sedän teepöydässä, kun Eshof on joutunut epäsuosioon. Te tulette nenäkääksi, ystävänä!”

Hän wakeni ja katsoi awonaisen owen puoleen, jonka kynnnyksen yli herra Claudius kuulumatta juuri oli astunut. Wähintäkään hämmästyystä osoittamatta nousi hän setäänsä terwehtimään, johon terwehtyksen setä lyhyesti wastasi, astui pöydän luo ja piti tafawarikoon otettua kirjettä lampun walossa.

„Mistä olet saanut tämän waakunan, Charlotte?“ kysyi hän tyvenesti, waikka jotenkin terävästi.

Charlotte peljästy — minä huomasin sen hänen puoleksi suljettujen filmäluomiansa wäräjämisestä, waikka hän huolimattomuutta teeskennellen katseli waakunaa.

„Mistäkö sen olen saanut, setä?“ toisti hän melkein leikkillisesti kohottaen olkapäitään. „Minä olen pahoillani — mutta en moi sitä selittää.“

„Mitä sillä tarkoitat?“

„Entö ollut kylliksi selwä, setä? — No niin, minä en tällä hetkellä moi selittää sinulle, millä tavoin tuo siwä sinetti on joutunut käsiini. Minullakin on pieniä salaisuuksia, jommoista Claudiusen wan-

hasja perheensä on yltäkyllin. Warastanut sitä en ole, enkä ostanutkaan, eikä sitä myöskään ole minulle lahjoitettu.“ Hän oli vielä kylliksi rohkea pitääksensä noiden wakawien filmien edessä jalapeväistä arwoitustansa leikkikalunaan!

„Särjellinen selitys on siis, että olet löytänyt sen, waikka en moi aawistaa, mistä“, lausui herra Claudius filminnähävästi pahoillansa hänen röyhkeästä leikkipuheestansa. „Minä en enää huoli urkkia salaisuuttasi — pidä se omanasi. Sitä wastoin kysyn sinulta wakawasti: „Minkätähden käytät tätä sinettiä?“

„Eikö että — no, että se miellyttää minua!“

„Wai niin! Sepä kummallinen käsitys omastansa ja toisen omaisuudesta! Tällä sinetillä ei tosiaan ole omistajaa, enkä minä puolestani pidä mintään arwoisena tuommoista pientä waakunaa ympäröitsiwää loistoa; woisin siis suoda sinulle lapsellisen ilon sulkea kirjeesi tuolla kruunatulla kottansiiwellä, ell'et — olisi Charlotte; mutta himolliselle pelaajalle, jota tahtoo parantaa, ei jätetä korttia käteen. Minä kiellän sinua täst'edes käyttämästä löydettyä sinettiä!“

„Setä, minä kysyn teiltä, onko teillä todellakin siihen oikeus!“ huudahti Charlotte tuskin hillittämällä innolla. Minä wapisin tuskasta ja pelosta: Charlotte oli wähällä hakata yhdellä ainoalla yönillä poikki gordilaisfolmun.

Herra Claudius peräytyi askeleen ja katsoi häntä kiireestä kantapäähän ylpeällä, kummastuneella filmäyksellä.

„Kohlenetto sitä epäillä?“ Hän suuttui, mutta hillitsi kuitenkin tykkönään mi-hansa. „Setkenä, jolloin te — welsjei ja sinä — minun taluttaminani jätitte rouwa Godin'in kodin, sain minä oikeuden siihen. Minä olen antanut teille nimen Claudius, eikä mikään oikeuskunta maailmassa moi kieltää minua vaatimasta sinua käyttämään sitä ilman kaikitta koristeita. Koittaisiko todellakin hetki, jolloin minun täytyisi katua, että olen pitänyt tätä esi-isieni kalliinta aarvetta kil-

penä sinun ja Dagobertin pään yli? Welseni tahrafi sen, liittäessänsä tämän pienen turhamaisuuden siihen" — hän osoitti finettiä; — „minun suostumukse-
lani se ei enää saa tapahtua.“

Pistallinen hymy näkyi Charlotten suun-
sopissa; herra Claudius näki sen ja ry-
pisti synkästi kulmiansa.

„Lapsellisen heikko, kiuulloinen sielu niin
terweessä, moimallisessa ruumiissa!“ janoi
hän silmäillen nuoren neidon yhtea-
martaaloa. „Sinä walitat ja nureksit aat-
teliston tietämätöntä ylpeyttä ja wahwis-
tat sen kuitenkin, ynnä tuhannet toisetkin
heikot sielut, halullasti pyrkiä heidän pa-
riinsa ja orjamaisella alamaisuudellaasi,
jos sinua waan siellä kärsittäisiin. Minä
en kuulu aatellisjäädyn raimoisaan was-
tustajajoukkoon, joka tahtoo syöstä sen
kantakiviltään — pysyköön se minusta
nähdessä siinä aiwan kernaasti — mutta
minäkin puolustan asemaani. Aateliston
merkitys on nyt ihan toisenlainen: ellen
tee itseäni sen palvelijaksi, en siiksi tu-
lekaan. Sen luuleteltu woima ja ete-
myys owat ainoastaan teidän heikkou-
desanne; misä ei ole rukoilijaa, ei
ole epäjumalaakaan.“

Charlotte heittäytyi jälleen sohwan kul-
maan. Hänen poskensa hehkuivat; sel-
västi oli hänen äärettömän waikaa hil-
littä kieltänsä.

„Herra Sumala, mitä woin minä luon-
tooni!“ huudahti hän iwallisesti. „O-
luon niin — minä en woi auttaa, että
kuulun noitten heikkohenkisten lukuun!
Mitä sitä salaisin — jos tuo kuunnattu
kotkausyipi todellakin kuuluisi oikeaan su-
kunimeeni, olisin ylpeä — ylenmäärin
ylpeä!“

„No, onhan, Sumalan kiitos, pidetty
huolta, ett'eivät puut kaswa taivaasen
asti. Woi niitä raukkoja, joitten täytyisi
elää sinun parisasi, jos todellakin tulisit
osalliseksi tuosta jäädyn niin sanotusta
etemyydestä! Kaikkei onneksi ei sinun ny-
kyinen nimesi eikä oikea sukunimesikään
oikeuta —“

„Oikea sukunimenikö? — Mitä se on,

setä?“ Neiti kawahti ehdottomasti seis-
maan, ja hänen säikkyvät silmänsä oikein
salamoivat hänen katsellessansa herra
Claudiusta kaswoihin.

„Oletko todellakin unhottanut sen, joka
kuuluu tuhat wertaa kauniimmalta ja yl-
häisemmältä kuin karkea, karhumainen, sak-
salainen poroporwarillinen nimi Clau-
dius? . . . Mericourt, se on.“ Hän
lausui, kuten selvästi näkyi, tuon nimen
wastennielisesti.

Charlotte waipui jälleen pehmeisin tyy-
nyihin ja puserfi nenäliinaansa huuliansa
wastaan.

„Onko teenne jo walmis, hywä Flied-
ner?“ kysyi herra Claudius wanhalta
neideltä, joka, kuten minäkin, äärettömässä
mielen ponnistuksessa kuunteli waarallista
puhetta.

Herra Claudiuksen lykätesä tuolia pöy-
dän wiereen kaatoi neiti Fliedner kiireesti
teetä; hänen pienet, somat kätensä olivat
hijeman epäwafawat hänen tarjotesaan
isännälle kuppia ja huolestunut katse wil-
kasi ujusti hänen ryppistynyttä otjaansa.
— Mutta kuinka: pitihän tuon wanhan
naisen oleman hänen rikostumppalinsa,
tuon lempeän, helläsydämmisen, hywän nei-
don tietämän siis jattetusta, julmasta
rikoksesta — mahdotonta! Herra Clau-
dius oli lujalla, wafawalla wastaufjellaan
taasen saattanut asian mitä suurimpaan
epätietoon; mutta häntä minä uskoin.
Charlotte oli sitä wastoin toista mieltä;
minä huomasin sen hänen kaswoistansa,
hän oli luja uskosansa. Rukhinattaren
tapaisesti istui hän wieresjäni sallien neiti
Fliednerin häntä palwella, ja iwallinen,
halwekstiwa, suunsoppia alaswetäwä hymy
syntyi Mericourt nimestä. Mitä risti-
riittäisyys tässä ylpeässä sielus! Mui-
noin wastusti hän suuttuneena ja ponte-
wasti tällä ranskalaisella nimellä luulon,
että Claudiusten sakjalainen poroporwa-
rillinen weri tyytyi hänen suonisansa
ja nyt heitti hän sen luulon itäänkuin
wanhan kuluneen waatteen, huomatesaan
todellakin olewansa Claudiuksen, halwek-
situn kauppiaan lihallinen welsentytär.

„Ah, minä aron wiaton lapsi, enhän minä kästittänyt, että ruhtinaan mahtawa sana, muutama kirjain hänen kädestänsä oli halaisfut wanhan kauppuhuoneen suvun kahteen osaan aina juuriin asti ja jalostuttanut erotetun wesan tuntemattomaksi! Lomiiisa astui sisään ja kohta hänen peräsänsä Hellborf. Minä hengähdin wapaammin, ikäänkuin waitis ilma olisi tuultaanut minua vastaan — he kumpikaan eiwät aawistaneet, millä tulivuorifellessä pohjalla miehättämä, rauhallinen teepöytä seifoi, he keskeyttiwät tietämättänsä herra Claudiuksen sanojen jälkeen syntyneen synkän äänettömyyden, ja lisässi tuntui minusta turwallisemmalta, kotoisemmalta Hellborfin läheisyydessä, sillä wähitellen olin tullut lellitellyksi lapseksi hänen welsjensä kodissa.

Hän tarjosi minulle hymyillen ja warowaisesti paperitötterön. Minä tiesin, mitä se sisälsi — tuskin täysipuhjenneen teeruusun, jota rouwa Hellborf jo kauan aikaa oli hoitanut minua warten ja jonka hän jo aamulla lupasi teen aikana lähettää minulle, jos se päiwän kuluessa awaisi kupunsa. Minä huudahtin ilosta, awatesani paperin — walkoisena, wähän keltaiseen wiwahtaen riippui tuofsuwa tukka warressaan.

„Ah, warokaahan toki hiukan pukuani, Lomiiisa! Kemittehän pitsit rimpusitani!“ huudahti Charlotte samassa kiukuisesti ja weti kanteen puwun kahisemat poimut likenmäksi. Hän oli kowin wihastunut, waan minä en saanut päähäni, että hän olisi huolinut leningistänsä, sillä läpi kalleimmasjakin puwussa oli hänestä aina yhdentekewä. Minä näin hänen kerran suurentawan ruusupensaän repimää kolmikulmaista läpeä pitsijesä nenällinaasansa sentähden, että se näytti „niin naurettawalta“, ja neiti Fliednerin pientä willaakoira repi hän kerran nauraen ja hywällen kormista, kun se „niin miehättämän häijyisti“ oli repinyt hänen uuden leninkinsä rimpusut rikki.

Lomiiisa kawahti pystyyn kuolon tuska ilmisjään, sammaltaen toisen anteeksipyyh-

nön toisensa peräsä, waikk’ei wäitettyä wahinfoo misjään nähnyt; selwästi woi huomata, miten ujo orpo raukka peltäsi tuota wallanhimoista nuorta naista. Koko kohta oli erittäin tukala ja olisi warmaan tuottanut Charlottelle ankaria nuhteita, ell’ei neiti Fliedner olisi tullut ukosenjohtajaksi. Luoden filmäyksen herra Claudiuksen ankarasti rypistyneihin kaswoihin otti hän ruusun ja pisti sen kähäroihini.

„Te nähtätte komealta, pikkui itämaalaiseni“, lausui hän taputtaen minua poskelle.

Charlotte nojautui takaisin sohwanlumaan — pikkut, tummat ripset hänen alasloduista filmistänsä warjosiwat hänen hehkuwia poskiansa, eikä hän edes katjahanutkaan koristettani.

Suolimatta pahasta ilmasta tuli muutamia wieraita kaupungista. Wilkas keskustelu alkoi kohta ja Charlottekin heräsi waleellisesta haluttomuudestaan, eikä woinut wastustaa puhetaidollansa loistamisen wiettelhä. Hän oikein säkenöi elämyhdestä; minä en milloinkaan ennen ollut nähnyt häntä niin wilkkaan puheliaana. Tosin kuului hänen ilkkunaurunsa usein sekä teräwältä että tuimalta ja uhkean naisen hillitsjemättömät liikkeet hynnä paljaitten hartioitten rohkea keikaleminen riistiwät häneltä waimollisen kainouden viimeisenkin jäljen. Oli ikäänkuin sähkää jokaisessa hänen jäsenesänsä ja tulta weren asemasta hänen suonissaan.

Puoleksi wäristen, puoleksi ihailien oliwat filmäni kuin häneen lumotut, waan silloin laskeusi mitkaan käsi filmien eteen; herra Claudius, joka istui wieresjäni, tahtoi siten estää minua häntä katsomasta. Samassa pyysi hän Hellborfia laulamaan. Hänen epäilemätön aibomuksenja jaaba nuorukaisen laululla tuo punainen sutkasuu kunninkin hetkeksi waikenemaan, ei nähnyt onnistuwan; Charlotte jatko puhettansa, waikka kuitenkin hieman hiljemmin, juurikuin ei hänellä olisi aawistusta, että Schubertin „Matkamiestä“ par’aikaa mitä tunteellisimmin laulettiin.

„Et itse huoli soitannosta, niin älä kuitenkaan häiritse toisten nautintoa“, keskeytti äkkiä herra Claudius ankarasti waarten käden wiittauksella wait'oloa.

Charlotte säpsähti ja waikeni. Wälinpitämättömästi ja ylpeästi nojasi hän päänsä sohwaan wästen, tarttui toiseen paksuista alasoikkowista kähäröistensä ja kiersti sitä heikkohermoisesti formissaan. Hän ei edes katjastanut ylös nuoren miehen jälleen astuessa huoneeseen ja saadesa kaikkien läsnäolewien kiitoksen.

Eräs herroista pyysi häntä laulamaan yhdessä Hellendorfin kanssa.

„En, en tänään — minä olen haluton“, wastasi hän wälinpitämättömästi, liikkamatta ja huolimatta edes luoda filmiään ylös.

Minä näin, miten Hellendorfin kauniit kaswot kalpeniwat aina huuliin saakka. Minun oli häntä sanomattoman säälä. Minä en woinut kirstiä, että joku siitä perheestä, jota minä niin rakastin, tulisi jolwaisitukseksi. Rohkeasti nousin seisomaan.

„Kyllä minä laulan kanssanne, jos tahdotte“, sanoin hänelle — ääneni wapii ehdottomasti, sillä minusta oliwat sanani äärettömän rohkeat ja yli-inhimilliset.

Hellendorf tiesi sen — tunsihan hän pelkoni laulaa wieraitten kuullen. Kiitollisesti suuteli hän kättäni; sitte menimme pianon luokse.

Tuulenpa, ett'en koskaan eläessäni ole laulanut niin hywin ja tunteellisesti kuin sinä iltana. Mahtawa käsitämätön liikutus saattoi minut woittamaan ensi säweleitäni heikontaman pelon. Jo laulun alkupuolessa tuliwat läsnäolijat toinen toisensa perästä luoksemme ja lopetettuamme saimme ylen runsaat kiitollisuuden osoitukset osaksemme; wanhat herrat kiittiwät minua erittäin, wertaillessa minua leiwoseen ja Zumala tiesi mihiin kaitkeen.

Charlottetin tuli rientäen. Hän syöksi luokseni ja laski käsiwarternsa ympärilleni. Minä peljästyin — hän kumartui sywään ylitseni, että woin nähdä kyyneleet hänen säihkywisä filmisjensä, mutta wihan kyyneleitä ne oliwatkin, joita hän

yhteen liikistetyin huulin, tukalasti hengähellen koetti pidättää. Jos minulla silloin olisi ollut wähintäkään aawistusta, mistä syystä hän oli niin kiihtynyt, helppo olisi minun todellakin ollut häntä rauhoittaa! Mielelläni olisiinkin sen tehnyt. Mutta nyt minut walloitti ääretön pelon tunne ja ehdottomasti koetin irtaantua hänen syleilykjestensä.

„Hei, kuulkaa waan pikkuroiwosta!“ nauroi hän. „Yhdellä ainoalla syleilyksellä woisi mujertaa tämän pienen linnunruumiin.“ Hän liikisti minua, että olin wähällä tukehtua, „ja kuitenkin liiriteleee se, että seinät kaituwat!“

Ennenkuin aawistintakaan, oli hän, silminnähtävästi hywäillen minua, siirtynyt etemmäksi kanssani muitten joukosta, silitti kiiveesti päätäni ja äkkiä lensi ruusuhiuksistani kauas wieroiseen saliin.

„Pikku, wiehättämä koketti, te olette loistawasti toimittaneet osanne — ken olisi luullut niin waarallista ainetta piileskelewän tuommoisessa pienessä amojalassa!“ kuisjasi hän wapiuwin äänin. „Tiedättekö, miten ylistetyitä kohdellaan?“ huudahti hän kowemmin. „Ne kohotetaan korkealle halwan ihmisjoukon ylitse. Katsokaa, noin, noin — te höyhenen painoinen, mitä siewin pikkuroiwat!“

Minä liitelin äkkiä korkealla ilmassa ja olisiin woinut koskea kattoon käsiläni, sillä ilikerran hubneet oliwat jotenkin matalat. Hänen wahwoisja käsissään olin minä todellakin ylös ilmaan nousseman höyhenen kaltainen, heikko olento; kykenemätön puolustamaan itseäni heikoilla lapsentäsiläni, en ollut niin mitään; ääntäniäkään en woinut hallita, häpeä ja pelko liikisti kurtkuni kiinni; minä luulin olewani mielettömän wallassa. Nauraen lensi hän kanssani huoneitten läwitse, jolla aikaa minä ehdottomasti ummistin filmäni. Silloin sattui jotakin äkkiä kowasti päähäni — hän oli wiimeisessä salissa juosjut matalalla riippumaa wästistä kynnilläkruunua vastaan. Minä kirkasin: läsnäolijat rientiwät luoksemme ja pelästyneenä antoi Charlotte minun

waipua alas. Itäänkuin harjon läwitse, tiehen waan herra Claudiusen nostawan minut ylös — sitten laskeutui unentapainen hämärä tuntoni yli.

En tiedä, kuinka kauan makasin tainnohissa, mutta minusta tuntui toiptuesfani samalta kuin muinoin herätessäni Ilfen sylissä. Minä tunsin, että minua lempeästi syleiltiin ja kormaani hiipi silloin tällöin heikko kuiskaus, jota en huomartänyt, waan joka kuitenkin kuului samalta kuin Ilfen salaiset lempinimet, joita minun ei oikeastaan olisi pitänyt saada kuulla. Mutta sydän, jota vastaan pääni nojautui, sykki kowasti — se oli toista kuin Ilfen sylissä. Peljästyneenä awasin silmäni ja näin kalman kalpeat kaswot, joitten ääretöntä tuskaa en milloinkaan ole unhattawa.

Itkiä käsitin asemani ja käänsin punastuen pääni toisaalle; ällinäinen liikkuminen teki kowin kipeätä. Heti wetäytyi käsi pois ympäriltäni ja herra Claudius, joka istui wiereselläni sohwan päällä, nousi seisomaan.

„Ah, armas lappi sulka — Jumalan kiitos, owathan suuret silmäni auki jälleen!“ huudahti neiti Fliedner wapiisella äänellä, wääntäen linariepua posliiniastiassa.

Minä koskin päähäni, joka oli sidottu ja wasemmalla kulmalla olewasta linatääreestä tippui kylmää wettä alas. Nopeammin, kuin olistin woinut luulla, woitin heikkouteni ja äskeisen ihmeellisen tunteen, joka niin fanomattoman suloisesti wärähteli minussa. Tuskastuneena muistelin Charlottea ja häntä odottawia nuhteita — minun täytyi niin pian kuin mahdollisesti taasen seisoa wakawasti ja loillani.

„Mitä hullutuksia nyt olen tehnyt?“ kyselin uljaasti nousten seisomaan.

„Te pyöräyitte, sydänpöyryseni“, wastasi neiti Fliedner silminnähätwästi iloisena reippaubestani.

„Mitä heikko olento mä olenkaan? Jos Ilse sen tietäisi! Hän ei woi kärsiä heikkoja naisia. Mutta ottakaamme kääre

jälleen pois, eikö niin, neiti Fliedner? Sitä ei todellakaan tarwita.“ Minä koetin sitä tehdä. „Di ruusuni!“ huudahtadin ehdottomasti.

„Te saatte sen takaisin“, sanoi herra Claudius alafuloisesti. Minä huomasin, miten hiljainen huokaus kohotti hänen rintansa. Hän meni läheiseen huoneeseen, missä kukka wielä oli lattialla, ja toi sen minulle.

„Minun täytyy pitää se wisusti, rouwa Hellborf on niin kauan hoitanut sitä minulle — me olemme yhdessä pitäneet sitä filmällä ja nähneet jokaisen lehden kaswawan“, lausuin häntä katsellen, hänen tarjotesiaan sitä minulle.

Minillä muutamilla sanoilla oli kummallinen waiutus; ne tarwoittiwat viimeisintä alafuloisuuden jäljen herra Claudiusen otsasta; silloin kahitsiwat akuttimet ja Charlotte, joka silminnähätwästi ensimmäisessä pelossaan ja hämmästyksessään ole paennut pimeään ikkunakomeron suojaan, tuli nyt nopeasti esiin. Nientäen lähestyi hän minua ja heittäytyi polwillensä eteeni.

„Prinsessani!“ rukoili hän hellällä, puoleksi fortuneella äänellä ja ojensi minulle anteeksi rukouksen oikean kätensä.

Herra Claudius astui wälimme. Minä wapiisin — en koskaan ollut nähnyt noiden suurien sruusien filmien säihkyvän niin hillitsemättömästä wihasta ja kiwaudesta.

„Mä koske häneen formillastikaan! Et koskaan, koskaan enää! Minä olen täst’edes tietäwä suojella häntä sinusta!“ huudahti hän kiwaasti lyhkäten hänen kätensä takaisin. Kuinka taipumattoman kowalta ja ankaralta hänen heleä, tywen äänensä woi kuulua!

Neiti Fliedner kääntyi peljästyneenä ja katsoi häntä tuskastuneena filmiin — mielenkihtyys, jonka jo luultiin viimeiseen kipinään asti sammuneen, ilmestyi nyt ensi kerran moneen wuoteen ja rikko ankaran tywenyhden ja itsensähillitsemisen sulun. Kuulumatta sulki wanha neiti

owen — oliwathan kaikki wieraat vielä Charlotten huoneessa.

„Minä kadun — kadun nyt katterasti hetkeä, jolloin otin sinut lapsikseni ja koetin muuttaa sinua siivompiin oloihin!“ jatkoi herra Claudius kiwaasti. „Minä olen ammentanut wettä seulalla — luonto ei kieltäydy koskaan ja hurja weri suonisjasi —“

„Sano, setä, ennemmin: ylpeä!“ keskeytti häntä Charlotte noustessaan. Hän oli kalman kalpea ja taaksepäin heitetty pää oli tobellakin itäänkuin kiwettynyt iwalisesja tywenyhydesään.

„Ylpeä!“ toisti setä katteralla hymyllä. „Sanopas, millä tavalla sinä osoitat ylpeyttä, naisen kauniinta koristetta ja koska! Kentiesi äsken, jolloin, wailla kaikkea waimollista kainoutta ja arwollisuutta, käyit itseäsi wallattoman irstaisesti!“

Charlotte peräytyi, kuin olisi häntä lyöty kaswoihin.

„Ja mitä sinä muuten ylpeäksi nimität?“ jatkoi hän säälimättömästi. Perusteeton arwon ja korkean elämän aseman halusko? Wai ylpeä sydämetön tapako, jolla kohtelet ihmisiä, jotka luulosti muuttanut sinua halwempia? Semmoisella käytöksellä loukkaat minua usein mitä sywimmin, ja tietämättäsi uurrat tariseväti pohjaa jalkojesi alta. Waro itseäsi —“

„Mistä, setä?“ keskeytti hän herra Claudiusista kylmästi, pilkallinen hymy suunsopisja.

„Enmekö jo, weljeni ja minä, ole kärsineet sortoa kaikissa muodoissaan. Onko enää ainoatakaan kohtaa ylewisja sieluisjamme, johon et ole lowakätisesti koskenut sekä wäittänyt kelwottomaksi ja epäkäytännölliseksi konttiporwarillisessa elämässäsi. Etkö koeta polkea ihanteitamme, milloin waan voit?“

„Kyllä, mutta myrkhyllisinä käärmeinä, thjijinä houreina, joilla ei ole wähintäkään yhteyttä siwemyden eikä ihmishengen korkeitten ja pyhimpjen pyrintöjen kansja. Sinä ja weljesi, te olette halpoja ja epä-

jaloja sielunne pohjasta! Siellä ei ole tilaa kiitollisuudellekaan!“

„Minä kiittäisin sinua nautitusta leiwästä, ell’ei minulla olisi enempää wäibittawana!“ kiwastui Charlotte.

„Sumalan tähden, waietkaa, Charlotte!“ huudahti neiti Fliedner kalman kalpeana tarttuen hänen käsimateensa. Wihoisjaan irtaantui nuori neiti hänestä.

Mykkänä kummastutsesta katseli herra Claudius uhkaawaa naista kiireestä kantapäähän. „Ja mitä waadit?“ kysyi hän tawallisella tywenyhydellään.

„Ennen kaikkea, selkoa syntyperästäni!“ „Tahdotko tietää totuuden!“

„Niin — sanokaa se — minun ei tarwitse sitä peljätä!“ huudahti hän melkein riemuiten. Herra Claudius kääntyi hänen luotansa ja käwi kerran lattian yli. Kaikki oli niin hiljaa, että luulin woiwani kuulla sydämeni kowan tyhkyksen.

„Ei, ei nyt — ei nyt, kun olet minua niin sywästi loukannut; se olisi halpa kosto!“ sanoi hän wiimein seisahdtaen hänen eteensä. Hän nosti kätensä ja osoitti owea. „Mene! Sinä et milloinkaan olisi woinut wähemmin kestää totuutta kuin juuri nyt!“

„Minä tiesin sen!“ nauroi Charlotte rientäen ulos.

„Neiti Fliedner asetti äänettä, wapisewin käsin uuden kääreen päähäni; sitte meni hän ulos katsomaan, tarwitsewatto herrat mitään.“

Minun sydämeni sykki; minä olin kahden kesken herra Claudiusken kansja. Hän istahti tuolille wiereeni.

„Se oli hurja kohtaus, sopimaton näille peljästyneille filmille, joita ennen kaikkea tahtoisin warjella pahoilta wäikutuksilta!“ sanoi hän epäwakaifella äänellä. „Te näitte minut kiwastuneena ja se pahoitaa mieltäni! Nyt on luultawasti tänään osoittamanne wähäkin luottamus kadonnut — eikä niin?“

Minä pudistin päätäni.

„Etkö?“ kysyi hän lewottomasti hengähtäen, surullisen näköiset filmät säihkyen ilosta. — „Kieffi on syttynyt ai-

moihini — minä olen kauan sitä tuntenut, mutta aina kufistanut sen; waan tänään, kuullessani walitushuutonne ja nähdesäni meren juoksujan kalpeitten kaswojenne yli, en sitä enää woinut." Hän nousi, astui ätkä kerran huoneen yli edestakaisin, itään kuin walloittaisi se näkö hänet tyhkönään.

Hän silmäili kattoa ja wanhanaikuista kynttiläruunua.

"Paha, wanha talo!" lausui hän seisatuen. "Joku paha henki on loihittanut huoneet hynä kaitti, mitä niissä on. Nyt woin käsittää, miksi Karolinenlust täytyi rakentaa — minä ymmärrän wanhan Eberhard Claudiusen. Ohana isoäitini kuihtui täällä kuin kukkanen — yksinkertaiset emännät, joita ei rakkaus tänne tuonut, owat hallinneet ja wallinneet sekä löytäneet täällä hiljaisen, rauhallisen kodin — jumaloitulle, rakastetulle naislydämelle on tämä wanha talo aina ollut waarallinen turwapaiikka."

Hänen liikutettu äänensä tunkeutui aina ytimiini saakka. Sillä äänellä oli hän warmaankin puhutellut uskotonta lemmittyänsä — kuinka olitkaan mahdollista, että hän kuitenkin woi hänet hyljätä?

"Wiaton lapsensydämenne waroitti teitä ehdottomasti kylmästä, kolkosta katurakennuksesta", jatkoi hän jälleen istahtaen wiereeni.

"Miin, alusja", keskeytin häntä eläwästi, "alusja, jolloin tulin arolta ja luulin jofaisen wieraan muurin wankilaksi — se oli kowin lapsellista. Mutta eihän Dierkhofisfakaan ole firasta eikä waloisjaa — siksi on siellä kylkisi auringon polttamia lasiruuntuja, joista päiwä ainoastaan pilkistää sijään ja luuwassa on

aina wilpoista ja hämävää, waikka päiwä kimmeltää kuumana aron yli. Ei, nyt rakastan wanhaa katurakennusta, nyt katson sitä ihan toisilla silmillä, ja luettuani Augsburgista ja Jaggerin perheestä on minusta aina, kuin täytyisi wanhojen rouwien harjoineen astua alas kehkyksitänsä ja tulla minua vastaan käytäwöissä ja portailta."

"Ah, tämä on runollisuutta, jolla aron prinsessa tiefi koristaa kolkon yksinäisen lapsuutenjakin kodin! Woisitteko sen awulla kestää wanhasja kauppuhuoneessa, pakenematta waloisjaan Karolinenlustiin?"

"Woisin — täällä on minusta mieluisampaa ja kodikkaampaa. Eitö täällä katurakennuksessa siis ollut ketään, jota ihana iso-äitinne rakasti?"

Mitä olinkaan sanonut, että hän kawahti ylös ja katsoi minuun melkein kangistunein kaswoin.

Samasja aukeni owi ja neiti Fliedner astui sisään kutsutun kotilääkäarin kansja; kohta sen jälkeen saapui isänikin. Hän oli alusja sängen peljästyksisjään tapaturmastani, mutta lääkäarin wakuutuksen mukaan ei ollut wähintäkään syytä pelkoon. Yksi kiharoistani leikattiin pois ja pieni sibe pantiin haawan päälle ja sitten kiellettiin minua menemästä ulos yö-ilmaan. Ensi kertaa makasin, neiti Fliednerin wartioimana, katurakennuksessa; ja keweisjä houre-unelmisjani näin pienen olennon; entisten emäntien harjo päässä astui hän käytäwöillä ja leweillä rapuilla. Mutta hänen jalkansa eiwät koskeneet kylmiin kivilattioihin, sillä puutarhojen koto kukkarunsaus oli lewitetty niille, ja autuaallisellessa warmundella huomasin, että se olinkin minä itse.

XXVIII.

Seuraawana aamuna haihtuivat suliset unelmani ja minä heräsin waalean ja kylmän auringonsjääteen suudelmaasta.

Minä häpesin, waikk'en oikeastaan tullut selwille, mistä syytä. Neiti Fliedner kyllä wastusti kowin aitonustani, waan

turhaan: minä hypähdin vuoteesta, pu-
leuduin kiireesti wapisevin käsin ja juok-
sin Karolinenlustiin — minä vakuin ka-
turakennusta. Mutta tuota watawaa sil-
mää, jonka edessä äkkiä rupefin wapise-
maan, en enää woinut paeta ja kummal-
lista — herra Claudius, joka siihen
saakka oli kohdellut tylhä käytöstäni anka-
vasti ja watawasti, ei enää peräyttänyt
rahtuakaan wallasta, jonka hän tuona il-
tana oli saanut ylitseäni. Hän oli kerran
suojelewaisesti tukennut minua ja nyt tun-
tui sitä tekewän wieläkin näkymättömästi.
Kaino pakoni hänen lähestyessään, alas-
luodut silmäni hänen minua puhutelles-
sansa, äänettömyyteni, kaikki jäi häneltä
huomaamatta — hän puhutteli minua
muuttumattoman hellästi, eikä hänen kir-
kas otsansa enää synkistynyt. Hän piti
lujasti minusta kiinni, minuun koskematta,
ja lupauksensa, että hän tietäisi minua
suojella, täytti hän kaikki puolin. Hän
olesteli melkein enemmän tähtitornissa
kuin toimintohuoneessa; pieniä teepitoja
ei enää ollut eturakennuksessa, mutta
sitä wastoin istui hän usein meidän pie-
nessä teepöydässämme kirjastossa, ja tal-
wimyryskyn wakuessa nurkissa ja eteen
wedettyjen wihertiäisten willa-akuttimien
hiltjaa heiluesssa, piti isäni molemmille pöy-
täkumppaleilleen yhden maailman mai-
nioista estelmistään. Herra Claudius
kuunteli häntä sywästi miettien; ainoas-
taan silloin tällöin wäittäen jotakin was-
taan — waan siitä säpsähti puhuja, sillä
hän kuuli jotakin uutta ja omiuisista,
niin sywälliseen tieteesen perustuua, jom-
moista hän wäijimmitten olisi odottanut
„kauppiaalta“.

Sopimuksemme kirjoitukseni suhteen oli
myöskin käynyt toteen. Minä sain työn
neiti Fiebnerin kautta ja jätin sen jäl-
leen hänelle, onnellisena ja kowin kum-
mastuneena, että kirjoituksella woi ansaita
niin „summattomasti“ rahaa; huolet ei-
wät milloinkaan enää minua rafttaneet,
ja kuitenkin oli minulla aina pieni arve
käytettävänäni.

Mikä muutos! Tunsin olewani ijäiseksi

sidottu toiseen sieluun, enkä kuitenkään
enää fadehtinut aron yli wapaasti liite-
lewää lintua — olisiin woinut riemuiten
kaikkiin ilman suuntiin kertoa olewani
wangittu ja olisiin todellakin woinut lyödä
otsani puihin, nähkäkseni, miten tuo toi-
nen sielu minun tähteni kärsi tuskaa. Tä-
män ainoan seikan tähden uhotin itseni,
koko maailman ja senkin että minun omaa-
tuntoani wielä raftitti kaikki syntiä: walhe
ja tietoni häntä niin liki koskewasta sa-
laisuudesta. Mutta woi, miten putosin
taiwaastani, milloin waan Charlotten ää-
nen kuulin tahti näin hänen lähesty-
wän! Tosin peräytyi hän ylpeästi läheisyh-
destäni; mutta tuon myrskyisen kohtauksen
jälkeisenä päivänä tuli hän kuitenkin huo-
neeseni. — „Minä en koske teitä formel-
lanikaan, en edes anna hengityksenikään
saastuttaa teitä!“ huudahti hän minulle
katkerasti kynnyseltä. — „Tahtoisin waan
tehdä rauhaa kanssanne, prinsessani!
Suotteko anteeksi, mitä tein teille?“ Minä
juoksin hänen luoksensa ja ojensin hänelle
liikutettuna käteni.

„Suomastitke, miten eilen saatoin ti-
rannimme oikein temppelein tornin hui-
pulle? Hän on kuitti! Minä käyn ää-
nettä, sykkiiwän sydämiin kauppiantalossa
ja jokaisen ruotapalasen palkitsen harmilla
ja mielesäni kuohuwalla wihalla; mutta
minä kestän kaikkea — täytyyhän minun
wartioida kirjoituspöydän laatikossa olewaa
kallista aarrettamme, minä en saa pois-
tua ennenkuin Dagobert palaa! Oi, mi-
ten olen riemuitsewa wiimein ijäiseksi
sulkiesani „rihtamapuodin“ owen jälkeeni
ja astuessani isänkodin kynnyselle!“

Tätä innostunutta puhetta kuullessani
irroitin ujosti käteni ja astuin muuta-
man asteleen taaksepäin. Sen jälkeen koh-
tasimme ainoastaan harwoin toisiamme;
mutta kerran palatesani homiwaunuisa
ruhtinattaren luota, tuli hän pihalle ja
saattoi minua puutarhan läwitse, ja sil-
loin täytyi minun kertoa kaikesta. Kohta
käyntinsä jälkeen Claudiuksen talossa oli
herttuallinen rouwa sairastunut jäsenten
järtöön ja lähtenyt R:sta parantauksensa

lämpimämmässä ilman-alassa. Hänen pois-ollessansa en tietysti käynyt hoviin, mutta nyt täytyi minun säännöllisesti käydä siellä kahdesti viikossa — ne olivat ainoat hetket, joina herra Claudius oli synkän näköinen.

Minä kului viikko toisensa perästä, alinomaisen onnen ja sisällisen lewottomuuden vaihdellessa. Sitte lähestyivät tammi-kuun viimeiset päivät, ynnä niiden kansa Dagobert. Näretön tusta valloitti minut kuullessani herra luutnantin saapuneen kaikkine kapineineen. Nyt lähestyi siis tuo onneton hetki ja minä ummistin silmäni, päästäkseni näkemästä, kuinka jättiläisen kokiensa se koki edessäni, ja kuitenkin arvelin pikaista, waikka tuskallistakin päätöstä paremmaksi kuin senkaltaista epäietoisuutta. Sillä tulipa se minikaltaisiksi hywänsä, niin olin kuitenkin vapaa onnettomasta waihenemisen lupaustani sekä woin puhua ja katuwaisesti rufoilla kemytmielishyiteni anteeksi.

Sankala aika koitti minulle, sillä toinenkin suru painoi sydäntäni: isäni oli äkkiä eriskummallisesti muuttunut. Koko hänen käytöksensä muistutti minua tuosta muistorahan oston ajasta; hän ei nauttinut ruokaa ja öisin kuulin hänen lewottomasti käwewän edestakaisin. Näretön joukko kirjeitä saapui joka päivä tulwantapaisesti ja jokaisesta uudesta kohosi kuumeenpuna hänen laiholle postikilpensa. Hän kirjoitti herkenemättä, waan ei Karolinenlustissa tawatuita taidearteita koskewaa käsitteilyä: se makasi pöydän laatikossa. Tarkasti kuuntelin hänen mumisewaa puhettansa, kun hän astuskeli edestakaisin huoneessansa, waan en woinut erottaa sanaakaan enkä tohtinut kysellä, kun pelkäsin kiwastuttawani häntä.

En milloinkaan ole unhottawa hetkeä, jolloin hänen pidätetty tuskansa viimein puhkesi ilmi! Oli kolikko, mieltä masentawa talwi-ilta. Isäni oli päivällisen jälkeen wetähtynyt sanomalehtineen kammariinsa. Jo muutaman minuutin kuluttua kuulin hänen kawahtawan ylös; hän heitti owen

kowasti kiinni ja syöksyi kirjastoon. Peljästyneenä menin hänen perässänsä.

„Isä!“ huudahdin rufoilewaisesti ja sylkeilin häntä, kun hän minua huomauttamatta meni ohitseni.

Vienen näyttänyt kowin peljästyneeltä, sillä hän silitti otsaansa silminnähtäwästi koettaen tulla rauhallisemmin näköiseksi.

„Ei mitään hätää, Lovchen“, lohdutti hän minua huolestuneena. „Mene nyt waan alas jälleen, lapsi kultani. Ihmiset walehtelemat! He kadehtiwat isäsi mainetta — he tietäwät antawansa hänelle kuolonhaawan ahdistaesansa hänen mainettansa. Sa nyt tulewat he joukotain ja jok'ainoalla on kiwi kädesä. Miin, kiwittäkää hänet, kiwittäkää hänet! Hänen maineensa ja taitonsa owat jo loistaneet liian kauan!“

Hän waikeni äkkiä ja katsoi pääni ylitse owa kofhti. Eräs nainen astui kuulumatta sisään, kookas wartalo puettu mustaan, käypän nahalla päärmettyyn samettiwuittaan. Hän nosti harson silmiltään: tawas, mikä kauneus! Minä muistelin ehdottomasti Lumisirkkua: filmät noikunstat, otta walkea ja poskilla hieno puna.

Isäni katsoa tuijotti kummauneena häneen, kun hän kowein askelin lähestyi meitä. Hieno hymy lepäsi hänen huulillansa ja weitikkamaisesti iski hän siwulta päin filmää isälleni: kaikki näytti lunoawalta, melkein lapsellisen wiehättäwältä; mutta kuitenkin arwelin wiattonien liikuntojen salaawan tuskallisesti sykkiwän sydämen, sillä huulet wapisiwat heikkohermoisesti.

„Hän ei tunne minua enää“, lausui hän jointuwalla äänellä, kun isäni yhä oli waihi. „Täytynee hän minun siis muistuttaa häntä ajasta, jolloin leikimme Hannoverin puistossa ja wanhempi sisar kiltisti juoksi hewosena ja jai maistaa Willibaldin ruoskaa — muistatko sitä waihi?“

Isäni perähtyi, kuin olisiwat peikon kynnet pilkistäneet esiin ihanan rouwan samettinutun alta. Väähylmällä katseella filmäili hän wiewasta kireestä kantapää-

hän; en milloinkaan olisi luullut tämän hajamielisen oppineen voiwan osoittaa sentfaltaista kovuutta ja ylenkatsetta!

„En tobellakaan voi käsittää, että Kristina Wolf, joka kerran eli isäni, herra von Sasjenin talossa, rohkenisi astua jalkaansa minuun kynnyseni yli“, lausui hän ankarasti.

„Willibald —“

„Mä pyyhän“, keskeytti hän kieltävääsesti ojentaen kätensä, „meillä ei ole mitään yhteyttä! Jos olisitte ainoastaan hairahunut, vastustamattomasta taiteenhalusta kotoa luopunut tytär, ottaisit teidät heti vastaan — mutta warakaan kanssa ei minulla ole mitään tekemistä.“

„Di, Zumalani!“ Hän löi kätensä yhteen, katsellen surullisesti tawasta kohti. Minä en käsittänyt, miten isäni voi tuota madonna-katsetta vastustaa, waikka sana „waras“ sattui minuun kuin sähköinen isku. — „Willibald, ole armollinen! Älä tuomitse niin ankarasti nuoruuden rikosta!“ rukoili hän. „Kuinka olisin tyhjin käsin woinut alkaa hartaasti toiwottua taide-tietäni? Äitini ei antanut minulle äyriäkään, sen tiedät, ja kuitenkin oli rikkaalta rouwalta anottu summa niin wähäinen.“

„Ainoastaan kassitoista tuhatta taaleria, jotta otit hänen huolellisesti lufitusta kirjoituspöydästänsä —“

„Eikö minulla ollut oikeutta niihin, Willibald! Sano itse!“

„Ja myöskin wapaaherratar Hankenin, wieraamme kiiltokwiinkö, jotka sinun kanssasi katosivat ja jotka äitini täytyi suurimmalla uhrauksilla maksaa, pelastaaksensa nimeämme täydellisestä häpeästä?“

„Walhe, Walhe!“ huudahti wieras.

„Mene ulos, Leonora! tätä ei sinun sowi kuulla!“ sanoi isäni taluttaen minut omen luofse.

„Ei, älä mene, lapsi kulta! Ole armollinen ja koeta saada isääsi uskomaan minua wiattomaksi! Niin, sinä olet Leonore! Di, noita lempeitä suloisia filmiä!“ Hän hylei minua ja suuteli filmiäni —

leweä samettiwaietta peitti minut tykkäänään ja lumoawa orwokin tuofsu lemusi oikein hurmaawaisesti minua kohtaan hänen rinoilkanja. Kowalla kädellä irroitti isäni minut hänestä. „Älä saastuta wiatonta lastani!“ huudahti hän kiwaasti, wieden minut ulos.

Minä menin rappuja alas ja waiwuiin ikäänkuin hurmaantuneena alimaiselle portaalalle. Hän oli siis Kristina tätini, „perheemme häpeäpilkku“, joksi Ilse häntä nimitti, „tähti“, joksi hän itse sanoi itseään. Tähti hän olkin, tuo lumoawa rouwa. Kaikki naisellinen wiehättäwyyys, mitä siihen saakka olin nähnyt, waaleni tätini nuorekasten, loistawien kaswojen rinnolla! Miten hänen mustat kiharansa lepäsiwät raskaasti paksun karpän-nahan päällä! Ah, kuinka tuo peloton, sileä otja loisti ja kuinka kauniisti hienot, siniset suonet näkyiwät hänen kulumisansa! Ja tuo lumoawan hellä ääni, sen oli hän saanut takaisin, parannuskeino oli siis auttanut! Ja nuo pienet kätöset, jotka niin lempeästi ja hellästi wetiwät minut lumoawan rouwan rinnoille — nekö olivat warastaneet! Ei, ei, tätini wiha näytti tämän syhtöksen kokonaan walheeksi: näinhän minä khyneleitten kiltawän hänen filmisjansä!

Syffiwain sydämin kuuntelin kirjastosta kuuluwaa sananwaihtoa. En woinut erottaa sanaakaan, eikä se kauankaan kestänyt. Owi aukeni — „Antakoon Zumala tämän sinulle anteeksi!“ kuulin tätini lausujan; sitte kahisi hänen liepeenjä portaisa. Hänen askeleensa tuliwat yhä hitaammiksi ja hiljaisemmiksi; äkkiä peitti hän filmät kädellään ja nojautui käsiwuita vastaan. Minä juoksin hänen luoksensa ja tartuin hänen oikeaan kateensä.

„Kristina täti!“ huudahtin liikutetuna.

Hän antoi kätensä witkaan waiwua alas, katsoen minua, surullisesti hymhillen.

„Pilkku enkelini, sydänkähyseni, eikö totta, ethän sinä luule minua pahanteki-

jäksi?" sanoi hän, hellästi silittäen poseani. „Ehän voi aavistaa, miten pahankäijiset ihmiset kibuttavat minua kuoliaaksi walheellisilla syöttökillään! Oi, jos tietäisit, mitä kaikilla minun jo on täytyneet kärsiä! Ja misä hirveässä asemassa olenkaan nyt anaran ifäsi ijäiseksi hyljättynä! Lapsi, minulla ei ole kattoa suojaaksi, ei turwapaikkaa, mihin yöksi woin laskea pääni lewolle! Wiimeinen grosheni taskussa saawuin wiimein waimaloisesti K:hon, sillä tahdoinhan nähdä sinua, pikkuista Leonoraani! Tawaan Jumala, jospa waan muutamaksi päiwäksi saisin suojaa, niin kyllä sitten taasen woisin suoriutua tästä pulasta!“

Minun asemani oli tuskallinen! Mielelläni olisin jättänyt hänelle oman huoneeni ja itse maannut oljilla — niin äärettömästi oli tämä rouwa minut lumonnut; mutta wasten ifäni tahtoa en tohtinut ottaa häntä huoneeseeni. Minä muistelin neiti Fliedneriä — hän oli aina niin hywä ja awulias, kentiesi woisi hän minua neuwoa. Ah, mihin olivat nyt kaikki hywät aikomukseni joutuneet, joitten mukaan ensin tahdoin miettiä ja sitten käyttää itseäni?

Sanaakaan lausumatta, wein tätini alas ja sitte hiekkakentän yli. Hän seurasi minua myöntywäisesti kuin lapsi. Olimme juuri menemäisillämme pensaston ohitse, kun Dagobert sekä Charlotte tulivat meitä vastaan, wiimemainitulla kiiltävän waltoinen silkkihattu päässä ja sinertävä samettinuttu hartioilla. He olivat silminnähtävästi käwelemässä.

Minä en vielä ollut nähnyt „herra luutnanttia“, sillä olin jäännöllisesti karttanut häntä, waikka hän usein tuli Karolinenlustiin. Nyt säpsähdin ja peljästyin sydämeni pohjasta. Hänkin nähti kummastuwan: ruskeat filmänsä, joita minä oikein pelkäsin tuon kohtauksen jälkeen suljetussa salissa, katseluit minua eriskummallisesti säihkyen. Minä en ollut huomawinani hänen iloisesti ojennettua kättänsä ja esittelin tätini Charlottelle. Kummas-

tuskella huomasi äkinäisen liikuttuksen wivahdawan onnetoman rouwan kaswojen yli. Hän tahtoi puhua, waan ei saanut ääntäkään huuliensa yli.

Charlotte nyhkytti wälinpitämättömästi ja ylhäisesti päätänsä, sekä loi hylpeän, tarkasteleman katseen edessänsä seisowaan naiseen.

„Neiti Fliedner tuskin woi teitä neuwoa“, sanoi hän minulle kylmäksioisesti, keroittuani hänelle nuutamin sanoin aikomuksestani. „Ja vielä wähemmin taitaa hän teitä auttaa; meillä on sangen ahdasta katuhuoneuksessa. Jos saan teitä neuwoa, niin menkää ystäwienne Helledorsien luo; heillä on warmaan pieni kamvari, johon woitte asettaa tätinne.“

Minä käännyn suuttuneena ja tätini laski kiireesti harjonsa kaswojensa eteen. Samassa meni Schäfer puntarhuri teurwehtien ohitsemme. Sweitsiläistalo oli hänen omaansa ja minä tiesin hänen usein wuokraanneen rouwawainajansa niin sanottu „juhlahuoneen“ wieraille. Minä riensin hänen jälkeensä kysymään. Hän oli heti waluis antamaan sen tädilleni ja pyysi meitä heti tulemaan hänen kanssansa, kaikki oli muka „parhaimmassa järjestyksessä“.

Kuomatta katsettakaan weljeen ja sissareen meni tätini wanhuksen kausa, joka säwyisesti häntä puhutellen, wei hänet portin luo, jonka awain oli minun halusani. Sifällinen tuskako häntä niin kiireesti ajoi eteenpäin — Schäfer tuskin woi pysyä hänen wieressänsä, ja minä, waikka kyllä ponnistin woimiani, jäin koto joukon jäljelle.

„Herran tähden, poistakaa tuo pilwis-tä pudonnut täti niskoiltaanne!“ huudahti Charlotte jälkeeni. „Hän ei tuota teille kunniaa — näkyyhän maalia sormenpak-sulta hänen kaswoistansa! Ja tuo walheellinen teatteri-kärpänpäärmä! Hyi! Lapsi, teillä on kummallista jufulaisia: syntyhän juutalainen mummo ja nyt tuo ylen määrin maalattu opera-täti! Kuulkaapa, älkää tulko aiwan myöhään tänä

iltana — setä on, odottamatonta kyllä, tuhlaama rahoja — kasvihuone tulee ko-
measti valaistuksi — olkoon se hänelle
hyödyllistä!”

Hän naurahti ja tarttui tätiäni katse-
lemaa Dagoberttia käsiwarteen.

„Minä en tiedä — minä — olen
warmaan ennen kohdannut tuon rouwan“,
sanoi hän miettiwäisesti hiwuttaen ot-
saansa. „Sumala tietäköön, misä —“

„No, se on helppo sanoa — sinä olet
nähty hänet näyttämöllä“, arweli Char-
lotte, wetäen hänet maltittomasti muka-
nansa.

Kovin suuttuneena katselin heidän pe-
räänsä. Täti raukka! Niin, hän oli on-
neton, ihmisten hätyyttämä nainen —
ainoa mikä hänellä vielä oli jäljellä, hä-
nen kauneutensa, oli muka lainattu —
oli maalattua.

Minusta oli kulmakammari, johon Schä-
fer saattoi meidät, erittäin soma ja wie-
hättävä. Silmänräpähksesä oli wanhus
asettanut tulta pesään, ja iffunoihin kuf-
kivia veseda- ja runsupensaita.

„Midas ja matala“, sanoi tätini nos-
taen käsiwartensa itäänkuin koskeaksensa
lumiwalkeaan tattoon. „Minä en ole
tänmöiseen asuntoon totunut, mutta woin-
han tätä kuitenkin kestää — Injalla tah-
dolla woi kaikkia tehdä — tiedätkö sen,
enkelifeni?“

Hän heitti pois hatun ja wiitan, sekä
seisoi nyt edessäni puettuna siniseen sa-
mettileninkiin. Saumoista ja kynnäspäistä
oli se tosin waalennut ja kulunut, mutta
se ympäröi mitä kookkaimman hoikan war-
talon, lyhyt lieve teki tämän ruhtinaal-
lisen muodon täydelliseksi ja aukeasta hert-
tamaisesta kaulakaarteesta loisti lumisir-
kun rinta vastaan. Mutta mitkä hiuf-
set! Dtsassa oli pieniä sinertävän mus-
tia kiharvoja, ja niitä riippui rintaa ja
selkään alas, waan sittefin seppelöi mitä
kauneimmat palmikot pientä päätä — en
käsitännyt, miten se woi kantaa kaiken sen
komeuden, vielä wähemmin, että hän lii-
kutti päätään niin nopeasti ja leweästi.

Peittämättömän ihailemiseni luki hän
selvästi kaswoistani.

„No, Leonorasi, mitä pidät täbis-
täsi?“ kysyi hän weitikkamaisesti hymyil-
len.

„Ah, sinä olet liian kaunis!“ huuda-
din imostuneena. „Ja niin nuori, niin
nuori — mutta kuinka se onkaan mah-
dollista? Oletthan kuitenkin kolmea vuotta
wanhempi isääni!“

„Supsu tyttö, sitä ei huudeta noin
kaikkiin ilman suuntiin!“ sanoi hän wai-
waloisesti nauraen ja laski hienon kätensä
huulilleni.

Hänen filmänsä lensiwät etsien ympäri
huonetta ja pysähtywät viimein pieneen
iffunain wälillä seisomaan peiliin.

„Ah, tämä ei käy laatuun — ei mil-
lään muotoa!“ huudahti hän peljästy-
neenä. „Tuossa palasessa ei woi nähdä
nenänippuanjakaan! Kuinka woin nyt pu-
kea päälleni? Enhän minä ole mikään
porwarinwaimo, lapsi — minä olen tot-
tunut elämään ruhtinaallisesti! Mielel-
läni suostun kerraksi mihin hywänsä, waan
tä hän en woi! Kuuleppas, hankithan mi-
nulle toisen, sopiwamman peilin, että kui-
tentkin wähän saisin noudattaa tavallista
tapojani? Tuolla linnassa, misä asut,
on luultawasti joku liikanainen, suuri
peili. Kaikesja salaisuudessa — lapseni
— woin sanoa sinulle että, jokainen apu,
jonka tässä satunnaisessa pulassani mi-
nulle annat, tulee myöhemmin eräältä
toiselta puolelta tuhat kertaa palkituksi.
Tuota huolelta tänne, mitä wälttämättö-
mästi tarwitsen mukawuudekseni; minä
wastaan kaikesta.“

„Kuinka woin sinä hankkia?“ wastasin
kainosti. „Owathan kaikki huonekalut
herra Claudiuksen omat!“

Hän hymyili.

„Minulla ei ole waltaa asettaa tuolia-
kaan toisiin kuin miten oliwat tänne tul-
lessani“, jatkoin wakawasti häntä was-
tustaen. „Karolinenlustista en woi, waikka
kuinka tahtoisinkin, hankkia sinulle mitään;
mutta kentiesi rouwa Hellborf lainaa

sinulle, mitä tarvitset. Menkäämme hänen luoksensa.”

Mieleni masentui kovasti, kun rouva Hellborfskin vastaanotti kauniin komean holhokkaani silminnähtävän kummastu-neena ja kylmästi. Ei auttanut, että täti västämättömän hellällä äänellä lausui hänelle tuhansia kohteliaisuuksia ja kutsui molempia leikkiviä lapsia kulta-kuturiksi enkeleiksi. Ystävänä hienot kasvot eivät vähintäkään kirkastuneet, vaan pyh-yivät yhtä kylmän ja epäileväisen näköisinä ja kun viimein ujosti pyysin häntä lainaamaan peiliänsä, tuli hän vielä kylmemmäksi, otti melkoisen suuren peilin — ainoansa — seinältä, tarjosi sitä kau-

niille rouvalle ja sanoi iwallisesti: „Minä kyllä tulen ilmanfin toimeen.”

„Olkaa varoillanne, Leonore! Kyllä minäkin olen pitävä häntä filmällä”, kuiskahti hän minulle etuhuoneessa sinisen samettipuvun kadotessa rappusissa.

Rouvin alafuolijena lasin alhaalla pienen kuffaroni pöydälle. Palkinnotsi sain suutelon sekä wakuutuksen, että „kaikki pienet uhraukseni” kaikissa tapauksissa wähän ajan kuluttua tulisiwat maksetuiksi tuhat wertaa runsaammin. Sitte oli tädilläni suuri waiwa asettaessansa peiliä waloisimpaan paikkaan ja minä palasin kahta wertaa raskaimmin sydämin talai-sin Karolinenlustiin.

XXIX.

Ulkahämärä jo lewisi jälleen hiljaa as-tuesjani kirjastoon. Ystäni käweli muinaistaidesalaisissa hiljaisten waaleitten wais-tofuien keskellä eikä ainoallakaan sanalla maininnut sijartansa. Hän ehkä luuli hänen olewan poisja iäksi päiwäksi eikä koskaan enää tulewan hänen tiellensä, ja minun pitäisi muka mitä pikemmin sitä parempi unhottaman koto seikka. Wäris-ten wedin wiittani paremmin rintani yli, sillä oli kowin kylmä lämmittämättömäsä suuresja salissa ja lunta putoeli taajasti lasijelle kupulaelle.

„Sinä wilustut täällä, isä”, lausuin tarttuen hänen käteenjä. Se oli tulen-kuuma; ah, ja miten hänen silmänsä säih-tyiwät sywisä tuopisjaan! „Wilustunko? Täällä on wiehättäwää — tuntuu niin suloiselta, kuin saisin kylmän kääreen pol-tawalle otsalleni.”

„Mutta on jo myöhä”, sanoin hitaasti; „ja tarvitsehan sinun wähän järjestää pukuasikin. Olet luultawasti unhottanut, että ruhtinatar tulee suurta kaswihuonetta kaasuwalosja katsomaan?”

„Di, Sumalani, mitä minulla on te-

kemistä kaswihuoneessa?” huudahti hän maltittomasti. „Tahdotteko saattaa mi-nut mielettömäksi kaasuлиеistä ja aivojani wahingoittawasta kukkaistuofusta? Ei, ei, mitä minä huolin ruhtinattaresta tahi herttuasta!”

Tapaturmasta lykkäsi hän kiwaalla kä-den litunnolla pienen kuwan maahan. Kummallista — hän, joka tavallisesti helläkätiisesti koski muinaistaidetoksiin, hän ei nyt edes kääntynyt katsomaankaan ta-pahunutta turmiota, waan antoi rifotun epäjumalan kuwan wälinpitämättömästi jääää lattialle.

Rouvin peljästyneenä koetin rauhoittaa häntä. „Kuten tahdotte, isä kulta”, sa-noin. „Minä lähetän heti ilmoittamaan taturafennukseen kotiinjäämijestämme.”

„Ei, ei, sinun täytyy kaikissa tapauk-sissa mennä, Leonoreseni!” keskeytti hän minua hellemin. „Minä soisin sinun menewän ruhtinattaren tähden, joka si-nusta pitää, sekä tahtoisin myöskin mie-lilläni olla häiritsemättä tänä iltana.”

Hän meni talaisin kirjastoon ja rupesti kirjoittamaan. Minä suljin owet, korja-

sin walkeata pesässä ja katoin teepöydän; sitte menin nulumielisenä alas järjestämään pukuani, se on, minä otin taasen mummoni antamat helmet kotelostaan ja kierstin ne kähäroihini. Melkein satumaisen loistawasti, mutta myöskin filmiin-pistäwäisempinä kiilswät kosteat, sinertävän kimeltävät pisarat tummissa kiharoisiani ja sitäpä juuri tahdoinkin; ken tiesi, milloinka ruhtinatar taasen oli tulewa Claudiuksen taloon!

Oli jo myöhä, kun wihdoin astuin sillan yli matkallani kaswihuoneeseen. Silmän räpäyheksi jäin häi'äistynä seifjomaan. Siljaa warisimat hajoawaisten pilwien wiimeiset lumihiteet päälleni, jalkojeni alla narisi jäätynyt jalannittainen lumi ja minne katsoin, ojentawat lumiset puut ja pensaasat minulle kankeat aaweentapaiset oksansa — ja tuolla olivat komeat palmujen latwat ylpeästi lewällään sanajalkojen ja kaktuskaswien sekä pienten wehreitien ruohokenttien yllä, ja niiden väliltä kiilswät suihkulähteitten hopeankirkaat pisarat. Kätkettyjen kaasuliekkien walossa waihtui wehreä wäri tuhansilla tawoilla, waalean wiheriäisestä kuusen tummaan wäriin — kaswihuone oli walkoisen sametin päällä makaawan, wiheriäisen smaragdikiwen kaltainen keskellä suurta lumikenttää.

„Ah, hymää iltaa pienokaiseni!“ huudahti ruhtinatar astuessani hänen luoksensa. Hän istui sananjalkojen keskellä, juuri samassa paikassa, jossa minä taannoin kerroin mummostani. Herra Claudius seisoi wähän siwulla hänen tuolinnsa taana puhuen hänen kansansa ja ruhtinat-taren seura ynnä Dagobert ja Charlotte olivat istahaneet molemmin puolin luontewiin joukkioihin. „Piffu aronprinsessani, miten keijukaisten tapaan siinä tulle!“ lausui hän leikillisesti. „Shanhan lumisi suihkulähteen heittäneen teidät tänne? Laapsi, te ette todellakaan tiedä, mitä kallista aarretta noin wiattomasti ja keweästi kannatte kiharoisjanne!“

„Kyllä, teidän korkeutenne, minä sen tiedän: helmeni ovat suuren rikkauden wiimeiset jäljet“, wastasin hänelle koet-

taen saada äänelleni tywenen kaiun. „Armas mummoraukkani lausui, kun ne hänen kästystänsä lastettiin kaulaani, niiden nähneen paljon perheonnea, mutta niiden myöskin paenneen piinapenkkii sekä muita kidutuksia, joita tietämätön kristinusko oli hankkinut juutalaisille, sillä mummokultani oli juutalainen, syntyisin Jakobsohn Hannoverista.“

Minä lausuin wiimeiset sanat painawaisesti, katsellen herra Claudiusta. Mitäpä minä siitä, että herra von Wismar häweliäästi yski, ujosti siwultapäin wilkahtaen ruhtinattareen, että neiti von Wildenspring riemuisasti liikkui, itäntuvin tahtoen sanoa: Entkö ollut oikeasja, kun aatelinen nenäni tässä olennoissa haisti jotakin porwarillista? Mitä minä siitä huolin, että kaunis Tankred suuttuneena kierteli wiikstänjä ja wihastuneena kuis-kasi Charlottelle muutamia sanoja? Entkö nähnyt riemun iloa herra Claudiuksen kaswoissa — entkö luullut hänen tahtowan ojentaa minulle kätensä erottaaksensa minut tästä kurjasta seurasta ja painaaksensa minut hellälle ylewälle sydamellenensä, siksi että olin woittanut wäärän häpeän ja urhollisesti heittäytynyt ylpeän joukon ylenkatseen alaiseksi, jälleen woittaakseni hänen ennen funnioitukseensa!

„Kas waan, sepä odottamaton tieto!“ huudahti ruhtinatar iloisesti ja hilpeästi. „Nyt tiedän myöskin, mistä piffu lemmikkini on saanut tuon itämaisen muodon! Niin, niin, tuommoinen mustakähväräinen, elohopeajalkainen keijukainen se warmaan oli, joka Herodekselta wietтели Johannes kastajan pään! Kun taasen tulle luokseni, tahdon tietää enemmän tuosta miellyttävästä mummosta, lapseni?“ Hän weti helminauhan sywenmin hiuksiini ja antoi sormensa wierä alas kiharoitteni välissä. „Minä pidän sanomattoman paljon tästä puhdasmielisestä, wiattomasti lörpöttelewästä Rebekasta!“ jatkoi hän hellästi minua suudellen.

Tällä kertaa ei lörpöttelemiseni ollut wiaton, sen tiesi hän parhaiten, joka ei enää luonut filmiänsä minusta!

Ruhtinatar weti minut jalkojensa juureen ja siinä istuin sitte koko illan äänesti kuunnellen heidän puhettansa, kunnes neiti Fliedner tuli ilmoittamaan kaikki oleman valmiina naturakennuksessa. Herttuaallinen ruhtinatar oli pyhittänyt saada juoda kupillisen teetä „wanhassa miellyttävässä talossa“ — hänen kiuloisuutensa ei sallinut hänen tauan wiipyä kaswihuneitten kosteassa ilmassa. Hän pukeutui päälysnuttuunsa, tarttui herra Claudiuksen käsiwarteen ja meni iloisen, naurawan seuransa etupäässä lumisen puutarhan läwitse. Yhdyttyä kantavia palkkelihoita ei tarwittu — pilwet olivat hajonneet, poppeliston oksien väliltä näkyi kirkas säde heittäwän kummallista, hopeista waloa lumikentälle: kuu nousi.

Minä riensin vielä kerran takaisin silan yli ja katsoin ylös kirjaston ikkunoihin. Utimet eivät olleet eteen wedettyinä, isäni kirjoituspöydällä paloi lamppu ja suuren salin wastaisessa huoneessa pesän lähellä, jossa illallispyhtä oli, leimusi siwertiävä liekki — se oli teekittimen wiinaliekki. Kaiikki näytti rauhalliselta. Suuremmaksi wärmuudeksi hiiwin vielä rappuja ylös ja kuuntelin owen takana. Sisällä oli hiljaa; isäni kirjotti warmaan. Täydellisesti rauhoitettuna palasin naturakennukseen.

Sinä iltana piileskelivät warmaan kauppuhuone Claudiuksen kaikki haltiat talon pimeimmissä nurkissa — olihan waloa kaikfiällä, jommoista ei arwoffaat entiset päämiehet sallineet edes tulewaisen päämiehen ristiäisissäkään!

„Mitähän tämä ennustaa, neiti Fliedner? Herra ei woi saada kylliksi waloista!“ mutisi, minun mennessäni rappuja ylös, wanha Erdmann kummastuneena ja asetti tikapuita ylikäytävän seinää vastaan. „Nyt täytyy minun ripustaa toimihuoneen suuri lamppu tänne.“

„Niin tehtää se, Erdmann“, arweli wanha neiti, joka juuri tuli ulos salista. „Minua ilahuttaa, että kerran tulee waloista tässä wanhassa talossa!“ Weitik-

kamaifesti hymyillen silitti hän hiuksiani ja rienssi etehiseen.

Se hymy saattoi weren poskiini. RAINOSTI annoin käteni waihua alas salinowen lukosta: minun oli tuihi mahdotonta mennä sisälle lukemattomien liekkien walaistawaksi. Minä menin Charlotten huoneesen. Se oli tyhjä; awatulla pianolla paloi kaksi lamppua ja salista, jossa kauniin Gotharin kuma riippui, kuului kuppien helinää ja iloista puhetta. Minun mieltiesäni, miten huomaamattomimmoin woisin yhtyä seuraan, kuului astuntaa läheisessä huoneessa ja Charlotte weljineen astui sisään.

„Ruhtinatar tahtoo kuulla minun laulawan“, sanoi hän minulle käännellesään nuotin lehtiä. „Kuinka tänne olette joutuneet ja miksi piileskelette täällä, pienokaiseni? Teitä kaivataan seurassa.“

„Minä olin huolisiani isäni tähden ja käwin häntä katsomassa; hän ei ole oikein terme —“

„Eikö terme?“ nauvoi Dagobert hiljaa; hän istui jo pianon edessä aloitellen soittoa. „Niin, niin, sangen arwettawana kipu! Minä kuulin jo klubissa tästä ihmeellisestä uutisesta. Ei siellä puhuttu muusta ja koko kaupungin läwitse lentää uutinen walsean wauhdilla, että muinaistutkinnon huimaus on tuoleman kielissä. Ennen pitkää on meillä jotakin uutta muodissa, Charlotte! Jumalan kiitos, nyt ei enää tarwitse tuota kreikkalaista, romalaista eikä egyptiläistä sanansoittoa — kowa papu se onkin ollut purra!“ Hän lasti kätensä koskettimille ja mitä kauneimpia säweliä tulwaili esiin hänen taitawien sormiensa alta; minun sydämeni lakkasi sykkimästä, niin hämmästyin. „Sa isänne horjuessa satulassa ja kadottaessa maineensa, kerrotte te käsittämättömän wiattomasti hänen suoraan syntyneen juutalaisesta; se heittää hänet tykönään maahan!“

„Niin, se oli pieni tyhmyys, älkää paheskuko, että sen sanon!“ torui Charlotte lastien nuotit telineille. „Minä en waabi, että suoraan walehtelisitte, en minä —“

lään sitä tee; mutta täänkaltaisissa taupauksissa on paras pysyä kesti kohdalla ja — olla waihi."

Dagobert alkoi säestystä ja kohta sen perästä kaikui Charlotten wahwa ääni seinissä.

Mitä olikaan tapahtunut? Kaikki kauniin Tankredin huolimattomat, iwalliset, äänijuoksujen seuraamat sanat, kaikuivat niin epäselwiltä ja hämäviltä kormisjani. Märettömän karmasmielisesti katselin tuota kurjaa miestä; „muinaistutkinnon hui-maukseksi" kutsui hän isäni vaikutuksen; hän, joka nöhränä „apulaisena" oli tun-kentunut mainion miehen niskoilte ja usein ollut hänelle rasitukseksi; kuinka usein kuullut isäni walittawan tunkeilewasta häiritäjästä! Miin paljon käsitin kuitenkin, että isäni asema howin suhteen oli hei-kommalla kannalla ja että tehno imarte-lisajoukko nyt kääntyi hänen puolestansa ruweten häntä kiwittämään.

Ruhtinatar ei milloinkaan ennen ollut niin hywä ja hellä minulle kuin sinä il-tana; waan ei minulla kuitenkaan ollut uskallusta taasen lähestyä häntä. Minä hiuwin läheiseen saliin ja istahdin hämä-rään nurkkaan, Charlotten ääneen lau-laessa. — Istumapaikastani oli minun helppo nähdä koko teepöytä. Ruhtinatar istui wähdän siwulla päin Rotharin tuwan alla, waan ei kuitenkaan tahtonja mukaan, sillä minä näin hänen huomaamatta koet-tawan saada kokonaan sitä katsella. Wa-jemmalla puolella hänestä istui herra Claudius. Yksi ainoa filmäys näihin ja-loihin, tyweniin kaswoihin rauhoitti suut-tumuksesta ja huolista yllkiwän sydämeni. Mikä kirkas loisto nähti hänen otjassansa! Kehyüksissä olewa kaunis pää tunnoikkaine filmineen oli kentiesi kauniimpi ja hie-nompi sekä näytti uljaammalta, mutta mitäpä hyötyä tästä uhkarohkeudesta? Elämän taistelua ei hän kuitenkaan woi-nut kestää; rikoksellinen itsemurhaaja oli uupunut, jota wastoin tuo hiljamielinen mies, samaa taistelua taistellessaan, wah-wasti ponnistaen mieltänsä, tarttui perä-

simeen ohjatakseensa hukkuwan laiwan sa-tamaan ja niin muodoin pelastuakseensa.

„Teillä on kaunis ääni, neiti Clau-dius", lausui ruhtinatar, kun Charlotte, lopetettuaan laulunsa, jälleen lähestyi tee-pöytää. „Erittäinkin wälitäänisissä muis-tuttaa se minua eläwästi Sidonia-sifareni matalasta sopraanosta. Teidän tulinen laulamisennekin herättää mieleeni aikoja sitte tapahtuneita seikkoja — sifareni piti aina hurjan omituisia lauluja parempina kuin yksinfertaisia ja surullisia."

„Jos, teidän korkeutenne waan sallitte niin laulan tuommoisen hurjan ja omi-tuisen laulun", wastasi Charlotte ki-veesti. „Minä rakastan tarantellaa, se hurmaa minua."

„Minä pyyhän sinua olemaan laula-matta tarantellaa, Charlotte", keskeytti häntä herra Claudius wakawasti. Hänen äänenä ei wawisjut, mutta sywä kalpeus peitti hänen kaswonja ja kulmakarwat olivat ankarasti sekä uhkaawasti rypiste-tyt.

„Te olette oikeasja, herra Claudius", lausui ruhtinatar eläwästi. „Minäkin tunnen samaa wastenmielisyhtä. Tämä tarantella oikein riehui minun nuoruu-desjani. Se oli kaikkien laulajatar-ten mielikappale ja Sidoniaakin lauloi sitä har-miksi sanomattoman mielellään. Mi-nusta on se liian irstas ja hurja!"

Hän laski kuppinsa pöydälle ja nousi seisomaan. „Tuulempa, että nyt lähemme piennelle löytömatkalle", janoi hän hymyil-len. „Minä tahtoistin kerran oikein pe-rinpohjin tarkastella tätä ihmeellistä, wanhanaikuista taloa; minusta on kuin lukisin ikimanhjaa kirjaa. Herra von Wis-mar, katsokaa tuota harwinaisen kaunista hirwenpäättä!" Hän soioitti formellaan ta'immaista huonetta. — „Siinäpä jo-takin katsottawaa metjästäjälle!"

Kammariherra riensi pois ja samaten howineitti, sillä tahtoihan hänen korkeu-tensa jäädä yksin. Samassa käänsi Char-lotte päänsä, että woin nähdä häntä was-ten filmiä; nähdesjäni hänen kihtymyk-sensä ja filmiensä säihkyvän tulen, ym-

märskin heti hänen aikowan tänä iltana rohkeasti ryhtyä salaisuutensa selittämiseen. Hän seurasi tosin weljeensä ja molempia imartelijoita herttuallisen formin osoittaman hirwenpään luokse, ruhtinataren jäädessä yksin salin wiereiseen, pienempään huoneeseen, kuten nähtti, huomiollisemmin tarkastelemaan willaiisiin seinäwerhoihin kuwattua Genowewan kärsimyshistoriaa.

„Ettekö tiedä, mihin neiti von Sassen on jäänyt?“ kysyi herra Claudius kiireesti neiti Fliedneriltä, joka juuri oli astumaisillansa huoneeseen, jossa minä olin wiivohyksellyt.

„Tässä olen, herra Claudius“, lausuin hänelle nousten seisomaan.

„Ah, pikku sankarini!“ huudahti hän, kiireesti astuen luokseni, huolimatta siitä, että se tawaton tuli niin äänessä kuin liikunnoissa, kummastuttaisi toisia. Neiti Fliedner wetäytyi heti takaisin saliin ja rupesti askaroimaan teepöydän luona.

Pimeimmässä nurkassa olette piileskelleet tänään, jolloin olen tahtonut kaiken walon, minkä tämä wanha talo voi hankkia, walasemaan aron pikkuisista prinsessa! lausui hän puoliääneen. „Tiedättekö, että minä tänä kalliina iltana olen wiettänyt jonkinlaisia uudestisyntymistä? Minä olin vielä sangan nuori, kun tuomitsin itseni waeltamaan wanhuuden hiljaisista tietä. Ankarasti ja tawuttamattomasti olen pakottanut nuoruuden innoituksen pshymään kuohuwasfa sydämesäni — minä en tahtonut enää olla nuori ja nyt, kun en oikeastaan enää ole nuori, kuohuilewat tunteeni wastustamatta ylös, waatien oikeutta, yliwuotista oikeuttansa, ja minä antaudun wapaachtoisesti niiden waltaan, minä olen sanomattoman onnellinen jälleen tunteisani olewani nuori, juurikuin oliswat pahat kokemukset sekä aika jättäneet tämän kalliin sydämeni aarteen koskematta — waan eikö „tuo wanha, itiwanha mies, jonka ensiksi näitte arolla, tässä kohden ole turhamainen?“

Minä kallistin pääni kowasta hengäh-

dyksestä kohoilewaa rintaani vastaan. Suoli isästäni, pelko, että Charlotte tähtäisi uhkauksensa, ympärillämme liikkawat ihmiset, kaikki, kaikki haihtui kuullessani hänen wäriwän äänensä. Ja hän, tarkalla filmällään kyllä kästitti minun tunteeni.

„Leonore“, lausui hän kumartuen ylitseni, „otaksukaamme, että me molemmat hypö yksin olisimme tässä wanhasfa kaupahuoneessa, eikä meillä olisi mitään tekemistä kaikkein noitten kanssa —“ hän osoitti formillaan toista huoneita. „Minä tiedän kenen tähden tänään lausuite uljaan tunnustuksenne ja otan sen hetken autuaallisen tunteen omakseni, minä yksin, ja puolustan aarteeni koko maailmaa, teitäkin vastaan, jos tunnetulla entisellä uhkamielisyhybellännekin koettaisitte kieltää sen. Meidän sielumme löytäwät toisensa, waikka te kowasyhämisesti kieltäisittekin minua koskemasta läteen, joka kerran ylpeästi heitti rahani jalkojeni juureen.“

Kausuttuansa nämät fanat meni hän kiireesti pianon luokse ja heti sen jälkeen kaikui kowisani säweleitä, jotka melkein hurmasiwat minut. Nämä ihmeelliset säweleet olivat aiotut yksistään minulle, minulle, mitättömälle olenolle — niillä „ei ollut mitään tekemistä noitten kanssa“, joiitten lörpötyks nyt epäselwästi kuului äärimmäisestä huoneesta! Niin nuoruuden tunteet kuohuiliwat ylös tämän sywästi loukatun miehen sydäimestä, hänen, joka täydellisellä elämän, onnen ja nautinnon kieltämisellä oli tahtonut sowitzaa lyhyen ajan äärettömän innon. Ja tädet, jotka „eiwät sittemmin millointaan enää kajoineet koskettimiin“, soittiwat nyt, hänen wahwaa henkeänsä ja minun heikkoja horjuwaa lapsensieluani salaperäisesti yhdistyttävää säweltä:

Jos myrskys' sinut näkisin
Sytäkäsä erämaas',
Mun wiittan' sulle tarjoisin
Suojaksi tuulesfa.

„Taiwaan Jumala, herra Claudiusko

soittaa!" huudahti neiti Fliedner hyökäten sisään wiereisestä salista; hän löi iloisesa hämmästyksessä kätensä yhteen, nähdessään soittimen edessä istuvan.

Minä menin hänen ohitsensa, sillä mahdotonta oli minun antaa hänelle tilaisuutta katsoa silmiini. Pakenin salin syvään ikkunankomeroon, paksujen silkituutimien taakse, jotka wedin kiinni, että waan kapea rako jäi auki. Siellä sainat poskeni wapaasti hehkua ja silmäni säihkyä autuaallisista tunteistani; ei kukaan minua muistanut, ei edes neiti Fliednerkään, joka, pää alas waipuneena, kädet ristissä helmassaan, oli istahtanut pimeään nurkkaan sekä liikkumatta kuunteli soitantoa.

Silmänräpäyksen ajan wallitti hiljaisuus tyhjässä salissa. Jok'ainoa säwel, heikoinkin, lensi luokseni ja huoneesta, jossa hirwenpää koristi seinää, kuului wäliin naurua tahti kowemmin lausuttuja sanoja.

Silloin astui ruhtinatar äkkiä kynnysten ylitse; minä näin hänen rintansa itäänkuin wapautettuna suuresta painosta, kohoilewan tietäessään wiimein olemansa yksinään. Hän otti pois warjostimen teepöydällä seisowasta suuresta lampusta, että sekin walasisti Botharin kuwaa. Vielä kerran katseli hän kiireesti ja epäilewäisesti ympärillensä sekä siwuiheen huoneesen, astui sitte kuwan eteen, otti pienen kirjan taskustansa ja alkoi mitä kiiruimin piirustaa — hän koetti silminnähtävästi sinä wartioitsemattomana hetkenä piirtää paperille kauniin pään haahmoimmat, kentiesi sielua kuwailewat silmätkin.

Minä peljästyin, sillä minä woin piilopaikastani lukea ylpeän herttuattaren sydäimestä, että hän warmaan antaisi wuofia elämästänsä, jos waan woisi omanaan ottaa alas kuwan seinästä. Ei kukaan warmaan sinä hetkenä ollut suuremmissa salayhteydessä hänen kansansa kuin minä — minä onnen lapsi, jolle „toiven sielu“ par'aikaa ilmoitti tunteitanja mitä liikuttawimmilla säwelillä! Minusta oli, itään-

kuin täytyisi minun ehdottomasti juosta eslin, repiä kirja ja kynä hänen kädetänsä ja kätkeä ne; sillä hän ei kuullut toisista huoneista lähenewiä askeleita; hän ei nähnyt Charlotten hiljaa hiipiwän salin läwitse ja äärettömän kummastuneena säikähtäwän huomatesansa soittajan olemwan herra Claudiuksen. Ennenkuin tiesintään oli hän hiljaa sulkenut owen, että soitto ainoastaan epäselwästi tunkentui saliin, ja seiso muutamain askelin ruhtinattaren edessä.

Se pieni melu saattoi wiimein ruhtinattaren katsahtamaan ylös; purpuran wärisenä kohosi peljästyksen puna hänen koko kaswojensa yli; mutta hän tointui arwaamattoman nopeasti, ummisti kirjansa ja katsahti häiritijään olkapäänsä yli närkästyneesti ja ylpeästi.

„Teidän korkeutenne, minä tiedän käytäytywäni anteeksi antamattoman taitamattomasti“, lausui Charlotte. Minä kuulin wahwan, päättäväisen naisen äänen wapisewan liikutuksesta. „Tämä on so-piwa tila, jota rohkenen käyttää, woidakseni luwatta puhutella teidän korkeuttanne; sillä en tiedä, kosta muuten saisin siihen tilaisuutta! Jos, teidän korkeutenne, antaisittekin kosta hywänsä minulle tilaisuutta päästä puheellenne, en saisi rohkeutta hylkiä lausuakseni, mitä näitten filmien suojaessa“ — hän osoitti Botharin kuwaa — „pelkäämättä rohkenen.“

Ruhtinatar kääntyi äärettömän kummastuneena hänen puoleensa. „Ja mitä teillä on minulle sanottawaa?“

Charlotte lankei polwilleen, tarttui ruhtinattaren käteen ja suuteli sitä. „Teidän korkeutenne, auttakaa weljeäni ja minua luonnollisiin oikeuksiimme!“ rukoili hän puolääneen. „Meiltä riistetään oikeus nimenme, meidän täytyy syödä ar-moleipää, waikka meillä on oikeus melkoisiin waroihin ja jo kauan sitte olisimme woineet päästä lentoon. Suonisamme tyhättää ylpeä, jalo weri, ja kuitenkin kiinnitetään meidät todellakin kahleilla tähän porwariperheesen ja pakotetaan wä-tifin poroporwarillisiin oloihin.“

„Nouskaa ja tyyntykää, neiti Claudius“, keskeytti häntä ruhtinatar eikä siinä armoikkaassa, wakaassa liikkeessä, jolla hän wiittasi rukoilijaa nousemaan, ollut mitään mieltä rohkeawaa. „Sanokaa ennen kaikkea, kuka pettää teitä?“

„Ah, sanat eiwät tahdo päästä huulieni ylitse, sillä ne näyttävät mitä suurimmalta kiittämättömyydeltä. Maailma tuntee meidät ainoastaan jalomielisen miehen ottolapsiksi —“

„Niin minäkin —“

„Ja hän se kuitenkin on, joka meitä pettää!“ lausui Charlotte epätoivoisena.

„Seis — herra Claudiusen wertainen mies ei petä eikä ryöstä ketäkään! Minä luulin sitä pikemmin suureksi erehdykseksi teidän puolestanne!“

Minä olin wähällä syöstä esiin ja halata ruhtinattaren polwia siitä hänen mielipiteestään.

Charlotte kohotti päätänsä. Hän näkyi selwästi kokoalewan kaikkea rohkeuttansa. Nopealla liikunnolla sulki hän owen, jonka läwitse Dagobertin äänekäs leikinlasku howneidon kansa kuului korwimme. „Teidän korkeutenne, tässä ei ole puhetta rahasta — ne owat tyttänään simuseikkoja“, sanoi hän lujasti. „Herra Claudius tyllä rakastaa rikkautta, mutta minä olen itsekin warma, että hän ankarasti ylenkatsoo jokaisen wäärän rahan voiton. Kuitenkin myöntänette, teidän korkeutenne, että moni oiwallinen luonne, jonkin aatteen tahti kowakistoisen, soaistun mielipiteen innoikkaasti täyhtäessä hänen ajatuksensa, ensin on pettänyt itseään ja sitte rikkonut toisia vastaan!“

Hän puserfi, sywästi hengittäen, kätensä rintaansa wästen ja ihmeen kauniit säwelet laikuivat korwissamme. Herra Claudius awasi tuolla, ensi kerran moneen wuoteen, ankarasti walloitetun sielunsa mitään pahaa aawistamatta, antaen tunteensa säweleinä wirtailla ulos, ja täällä häwäistiin hänen puhdasta, wirheetöntä nimeänsä; enkä minä woinut edes waivottaa häntä, minunkin täytyi kärsiä tätä

kidutusta! Kuinka wihafintaan tänä tuskallisena hetkenä tuota päällekkantajaa!

„Herra Claudius halwelsii aatelisfäätyä, niin, hän sitä oikein wihaa!“ jatkoi Charlotte. „Hänellä ei tietysti ole woi-maa muuttamaan maailman oloja; mutta missä hänellä waan on waltaa estää aateliston woi-maa, siinä hän sen tekee, eikä hän siinä kohdassa pelkää rikostakaan. Teidän korkeutenne, welsjesäni ja minusa astuu uusi aatelisfuku elämään ja, minä mainitsen ylpeästi, uusi wahwa tuki sanomatoman kadetitulle aatelille; sillä me, welsjeni ja minä olemme ylin määrin kiintyneet aateli-waltaan. Mutta juuri siitä syystä ei meidän koskaan pidä saamaan tietää, kettä wanhempamme owat — herra Claudius ei woi sietää aatelista waakunaa wanhan kauppiasnimen päällä.“

Ruhtinattaren kaswot muuttuivat ätkiä kalman kalpeiksi. Hän kohotti kiveesti keskeyttäen kätensä ja osoitti Lotharin kuwaa. „Ja minkä tähden tahdoitte sanoa kaikkea tätä juuri noitten filmien suosijassa?“ oihkasi hän ihan muuttuneella, sortuneella äänellä.

„Sentähden, että ne owat armaan isäwainajani filmät — teidän korkeutenne, minä olen hänen tyttärensä!“

Ruhtinatar horjahi taaksepäin ja tarttui pöydänpeitteeseen.

„Walhe, inhottawa walhe! Älkää tois-tako sitä!“ hundahti hän. Kuinka kauheasti wärähtelivät lempeät kaswot, kuinka kowasti ja jäykästi kohoskkaan uhlaawa kästwarssi! — „Minä en salli häpeäpilkua hänen nimeensä! Claudius ei milloinkaan ollut nainut, sen tietää koko maailma! Hän ei edes rakastanut, ei koskaan rakastanut — oi, Sumalani, älä riistä minulta tätä ainoata lohduitusta!“

„Teidän korkeutenne —“

„Waiti! Tahdotteko todellaki wäittää hänen, ylpeän, umpimielisen miehen niin hairahtuneen? Mutta jos — oi, Sumalani, se ei woi olla totta — mutta jos niin olisikin, tahtoistteko te todellakin waatia uhalla oikeutta, josta saatte kiit-

tää hetken hairausta, waan ei rak-
kautta?"

Miten sortawan iwallisesti lausuiwat
tusfallisesti wapisewat huulet nämät ja-
nat. Charlotte oli mykkänä säikähdystestä
waipunut alas; loukkaus sattui häneen,
ikäänkuin lyönti wasten silmiä sekä saat-
toi hänet hämmästyksestään.

"Eikö hän milloinkaan olisi rakastanut?"
kysyi hän. "Eikö teidän korkeutenne tiedä,
mistä syystä hän wapaasehdoitesti meni
kuolemaan?"

"Ukkinäisestä mielenhynkeystä — hän
oli fairas — kysykää kaikilta, jotka owat
hänet tunteneet," mumiisi ruhtinatar, peit-
täen silmänsä kädellään.

"Niin, hän oli fairas, hän oli miele-
tön surusta ja epätoivosta lemmittyinä
kuolemasta —"

"Kenen kuolemasta, ha, ha, ha!"

Charlotte waipui taas lattielle ja
halasi itkien sekä sanomattomasta tuskasta
ruhtinattaren polwia.

"Teidän korkeutenne, minä rukoilen teitä,
kuulkaa minua waan silmänräpäyksen aika
tynnemmin!" rukoili hän. "Minä olen
jo käynyt liian pitkälle taitaakseni peräy-
tyä. Minun täytyy sanoa teille totuus
weljenikin tähden, sillä minä en woi kes-
tää teidän pyhyvän uskosja, että me
olemme laittomia lapsia. Eohtar von
Claubius oli nainut — salaisessa, mutta
kirjon siunaamassa awioliitosja eli hän
Karolinenlustissa — siellä olemme synty-
neet."

"Ja kuka oli tuo onnen oma, jota
hän niin rakasti, että hänen tähtensä
kuoli?" kysyi ruhtinatar teeskennellyllä ty-
wenyydellä. Marmoripatsaan kaltaisena
seisoi hän siinä ja sanat pujahtiwat soin-
nuttomina hänen huuliltaan.

"Minulla ei ole rohkeutta lausua hä-
nen nimeänsä," sammalsi Charlotte, ikään-
kuin wäsynenä. "Teidän korkeutenne
on liian epäjuostollisesti kuullut kerto-
mustani — minä en tohdi jatkaa! Tuon
miehen tuolla," hän osoitti formellaan
huoneensa, "ei pidä vielä saaman tietoa
salaisuudestamme — me olemme sitä

paitsi kadottaneet toiwomme ankfurin,
kun teidän korkeutenne kääntyy meistä,
polsetuista ja sorretuista raukoista. Minä
olen nytin wawisut pelosta, että jokainen
kiwemmin tahti korkeammin lausuttu sana
tunteutusi hänen korwiinsa. Minä tiedän,
ett'ette woi tyweneesti kuulla äitimme
nimeä —"

"Kuka sen on teille sanonut, neiti Clau-
bius?" keskeytti ruhtinatar häntä ylpeästi
nousten. Charlotten viimeksi lausutut
sanat oliwat herättäneet hänen ruhtinaal-
lisen ylpeytensä. — "Te olette ihan
wäärässä, jos uskotte äskeisen kiwauteni
muuksi kuin sanomattomaksi kummastuk-
seksi! Mitä se minuun oikeastaan koskee-
kaan, kuka tuo rouwa oli? Minä wapaute-
taisin teitä mainitsemaasta hänen nimeänsä,
ell'en juuri tahtoi näyttää teille, että
sangen tyweneesti woin kuulla sen;
ja sentähden käsken minä teitä lopetta-
maan tunnustuksenne hänen nimensä mai-
nitsemisella!"

"No niin, teidän korkeutenne, minä
tottelen! Hänen puolisonsa oli Sidonia,
K:n herttuallinen ruhtinatar."

Hän luuli itsensä wahwemmaksi, tuo
ylpeä ruhtinatar! Hän luuli woivansa
pitää huulensa hyyhysä, käskewäisesti
pakoittaa weren pyhymään poskissa, olipa
se nimitä mikä hywänsä — mutta se lankefi
ufonnunolen tapaisesti hänen päällensä
ja hän waipui ääneen walittaen sammui-
win silmin seinää wasten, ikäänkuin ti-
kari olisi sattunut hänen rintaansa.

"Tämä on kawalin petos, mikä nai-
sen sydäntä woi kohdata," kuiskasi hän.
"Hyi, hyi, kuinka musta ja kawala!"

Charlotte tahtoi tukea häntä.

"Pois! Mitä te tahdotte? lausui ruh-
tinatar suutuksissaan lyhkäten nuoren nai-
sen luotansa. "Joku piru on saattanut
juolahuttaa mieleenne walita juuri minut
uskotuksenne! Mentäkää! Minä lasken sa-
laisuutenne takaisin käsiinne, minä en
huoli mitään siitä tietää, en mitään!
Sillä minä en woi enkä tahdo sekaantua
siihen enkä anttaa teitä niin sanottuihin
oikeuksinne!"

Hän nousi, mutta hänen täytyi jälleen tarttua kiinni pöytään. „Olkaa hyvä, kutsukaa seurueeni tänne. Minä woin kowin pahasti!“ käski hän sammuvalla äänellä.

„Teidän korkeutenne, antakaa anteeksi!“ rukoili Charlotte mielettömänä.

Ruhtinatar osoitti sanaakaan lausumatta käskemäisesti ometa ja waipui nojatuoliin. Charlotte kiirehti pois ja heti tähttyi fali estin rientävästä, peljästyneestä seurueesta. Soittokin loppui epäsointuisella äänellä. Herra Claudius tuli sisälle.

„Vanha kipu kohtasi minua äkkiä,“ sanoi ruhtinatar hänelle heikosti hymyillen. „Minua waiwaa sydämentouraukset. Tahdotteko lainata minulle waununne? Minun on mahdoton odottaa, kunnes omani saapuvat.“

„Herra Claudius riensi ulos ja muutaman minutin kuluttua saattoi hän sairaaan wieraansa rappuja alas. Hän nojautsi raskaasti häneen; mutta tapa, jolla hän jätti hänet hyvästi, osoitti selvästi, ettei Charlotten muustus wai- kuttanut vähintäkään muutosta hänen käytöfheensä häntä kohtaan.“

XXX.

Minä käytin yleisen hämmästyksen hywäkseni, otin witaan ylleni, hatun päähäni ja läksin katurakennuksesta. Polweni wapi-sivat wielä ja weri tykytti kuumeentapai- festi suonisiani; kohtaus oli kauhea! Tawaton ajattelemattomuus, että olin sekautunut Claudiusfen perheen salaisiin kohtiin, rankasi minua hirweästi ja hel- tymättömän johdonmukaisesti. Kengas renkaan perästä näistä salaperäisistä wit- joista kullki filmieni ohitse ja joku paha woima piti minua leikkikalunaan sekä pakotti minut tawalla tahi toisella ot- tamaan osaa astan joka muutokseen. Minun täytyi kuulla, miten häntä, jonka edestä mielelläni olisin wuodattanut sy- dänwereni, julkkisesti syytettiin pettäjäksi. Joka sana tuntui minusta kuin tikarin pistos ja tähttyi minut palawalla koston- halulla innofasta syyttäjää vastaan; ja kuitenkin tähttyi minun, kädet nyrkissä, kyyneleitä wuotawin silmin pyyhä piilo- paikassani. Niin, minä olin melkein kuolla häpeästä. Entkö minäkin kerran howiissa ruhtinattaren silmien edessä, juuri samoin kuin Charlotte nyt, kairin woi- min koettanut panetella pahaa awiستا- matonta miestä? Entkö silloin rohkeasti

selittänyt, et'en woinut häntä kärsiä? Ja waikka koko elämäni palwelisin häntä kuin palkkatyttö, en kuitenkaan kostaan moisi sowittaa, mitä pahaa hänelle olin tehnyt lapsellisessa sokeudessaani! Ja se karkoitti minut hänen talostansa puutar- han hiljaisuuteen. Di, jos olisin näin woinut kulkua eteenpäin sileillä, lumi-silla teillä! Jhä eteenpäin aina arolle asti, jossa Ilse ja Heinz rauhallisesti istuiwat suuren takan ääressä. Siellä olisin is- tahtanut pienen pallin päälle pörrökar- waisen Spits ystävän wiereen ja tunte- nut, kuin ennentin hiljaisina, kobikkaina talwi-iltoina, Ilsen rakkaan, karkean käden pääni päällä; kentiesi silloin olisin saanut rauhaa! Nyt wasta tiesin pitää arwossa entistä sisällistä ja ulkonaista rauhaa, nyt kun sydämeni lewoton sykkiminen ajoi minut ulos rauhattomana, milloin nosti minut onnen kulkuloille, milloin syöksi katkeran katumuksen ja itseni syyttämisen sywyhyteen.

Suitkasewa walo lewisi awaran puu- tarhan ylitse; ikäänkuin weistettynä kiil- tävästä hopeasta, nousi kuu kylmälle la- sintapaiselle taiwaalle. Minä menin sil- lan yli. Tuolla alhaalla kimelfi jääty-

nyt joki kiiltävän käärmeen kaltaisena lehdettömien ranta-pensaitten välisä ja lehtimajoissa kiilti hopeiset lumihieuteet olistista. Sammikon kivi-titaanit eivät enää lewänneet sinisen samettipeitteen päällä — jättiläisen kokoinen timantti kannatti heitä ja lumihuntu peitti heidän partaiset kasvosensa; wiluinen Diana oli muuttanut keweään harjopukunsa paksuun, walfoiseen talwiturkkiin. Ja lumikuningas oli maalannut hienolla penselillään pienen linnan kaikki koristeet walfoisiksi ja lastowien edessä olewan balkongin päälle oli hän laskenut puhtaan untuwapatjan. Kuinka lapsellisen wäistön olikaan ensi kuwailuni sinetittyjen huoneitten salaisuuksista ollut! Luulinhan minä satujen eläwinä waeltawan siellä! Ja nyt kummittelee siellä enää wain paperikärry, jonka kaikki sanomattoman kunnianhimoista siharusta odotti awaawan heille lumotun kultaportin, josta maailman aarteet itsestään lankeisivat heidän syliinsä.

Minä katsahdin kirjaston ikkunoihin. Lamppu paloi vielä kirjoituspöydällä, mutta katossa näkyi tumma warjo nopeasti liehuwan edestakaisin — minun ifäni warjo; hän näkyi olewan entistä lewottomampi ja kowin liikutettu. Alakuloisesti astuin portaita ylös — kirjaston owi oli suljettu. Epäselwä muni-seminen kuului huonetta mittaawien askeleiden keskeyttämänä ja silloin tällöin löi ifäni kaikuwasti nyrkkinsä pöytään.

Minä kolkutin ja pyysin hän awaaman.

„Jätä minut rauhaan!“ huusi hän ankaraasti ja kiwaasti, lähestymättä owea. „Wäärennetytkö, sanotte?“ Hän naurahti. „Tulkaa sitä todeksi näyttämään! Mutta laistekaa pois sawanne! Miksi lyötte minua päähän? Woi aivojani!“

„Isä, isä!“ huusin minä tuskallisesti ja toistin rukoukseni päästä sisään.

„Mene! älä kiduta minua!“ huusi hän maltittomasti ja meni huoneen toiselle puolelle.

Minun täytyi totella, ett'en häntä

ärshyttäisi, ja menin pois siluänräpähseksi. Alhaalla paloi lamppu ja minä menin hänen huoneeseensa, järjestäkseni kaikki yöksi. Siellä olivat sen päiväiset sanomalehdet pöydällä päälletyksiin ja silminnähtävästi lufematta, paisi yksi, jonka hän oli rystistänyt palloksi ja heittänyt lattialle. Minä silitin sen ja huomasin heti pitkällä punaisella wiwalla merkityn kirjoituksen. Säkenentapaisesti pisti kirjainten sefasorrosta nimi von Sassen silmiini, tähtytään minut kowalla peljästyksellä. Kiireesti filmäilin alkua, waan en sitä ymmärtänyt, siksi oli siinä liian paljo taidesanoja. Mutta sitte tuli isku ja minä peitin tyhkönäni masentuneena pimenewät filmäni käsilläni. Siinä seisoi:

„Tällä rahakiiheydellä on luottamus oppineitten päätöfseen saanut kowan iskun — yksi mainioimmista nimistämme on ainiaaksi alttiiksi heitetty. Tohtori von Sassen on käsittämättömän fokeasti antanut suostuskirjeitä rahanwäärentäjälle kaikkiin howeihin ja ysiopistoihin. Kuitenkin wakuuttaa hannoverilainen professori Hart, jota ensiksi huomasi petoksen, wäärennyksen olewan ihmeellisen hywin tehdyin.“

Professori Hart Hannoverissa! Hän se oli, tuo wierasfanainen professori aroni muinaishaudalla, tuo hywännäköinen mies, kalifewa lääkitotelo seljässä. Minä pidin hänestä, kun hän niin hywäntahtoisesti puolusti rakasta aroani, ja tuo melkein lapsellisen lempeä wanhus oli nyt ifäni wastustaja sekä syhäsi hänet alas satulasta, kuten Dagobert tänään lausui. Näitten rahojen ostoohon minä juuri olin niin röyhkeästi waatinut rahojani herra Claudiukselta, ja kun hän hywin perusteellisista syistä kielsi pyyntöni, olin minä howissa shyttänyt häntä itserakkaaksi olennoiksi. Nyt olin näkewinäni hänen taasen seisowan muinaisraha-aarteensa edessä, niin wiisaana ja waatimattomana, mutta samassa niin tywenen lujanakin päätöfessänsä. Ja tämä tietorikas mies, joka ei huolinut lewittää tietoansa ja taistoansa maailman markkinoille, kärsi Da-

gobertin hävyttöntä moitetta ja minä olin sujuvana kaikuna kertonut noita pahoja sanoja. Kuinka loistavaisesti tuo ylpeä harvapuheinen mies nyt puhdistuikaan! Suuri tämä rahaseikka syöksi isäni homin epäsuostoon — sama asia se oli, josta löyhäluontoinen, kurja Dagobert tänä iltana puhui niin himmeästi ja pilkallisesti. Isä raukka! Se hairaus syöksi hänet alas maineen kuffuloilta wihamies- tensä ja tadehtijainsa poljettawaksi. Siinä oli kylliksi huumaamaan yöt päivät tieteen palveluksessa ankarasti työskennelleen, kiviloisen, heikon miehen pään.

Kuinka awuton ja seisoin minä heikko, kofematon tyttö siinä hänen kowan onnensa suhteen! Minä käsitin kyllä hywin, ett'ei rakkahinkaan ääni täänkaltaisena hetkenä woinut häntä lohduuttaa — ja mitä taitajinkaan minä hänelle sanoa? Waan minä en saanut jättää häntä yksin; hänen piti nyt kahta wertaa enemmän tunteman rakkauden mykkää huolenpitoa. Kiireesti läksin hänen huoneestaan, rientäkseni ylös ja laikkaamatta rukoillakseni päästä sijään, kunnes kirjaoston owi aukeni. Äkkiä seisahduin kuuntelemaan — minun makuukammaristani kuului melua, juuri kuin huonekaluja siirrettäisiin paikoiltaan — uinā tempasin owen auki; kuwalo wirtasi häikäsewäisesti vastaan, sillä molemmat ikkunat oliwat vielä auki. Liikutettu kun olin tätini tulosta, olin unhottanut sulkea ne ja panna luukut eteen. Huutaen peljästyksellä astuin minä säikähtyen askeleen taaksepäin — eräs mies koki molemmin käsin lytätä salaperäistä kaappia kaikin woimin siwulle, että salaowi tulisi täydellisesti nähtyöin. Huudostani kääntyi hän nopeasti. Dagobertin waltoinen otja hohti minua vastaan ja hänen silmänsä säihkyiwät tulsta. Yhdellä ainoalla hyppäyksellä seijoi hän wieresäni, sulki owen takanani sekä weti minut keskelle huonetta.

„Olkaa toki kerran järkewä ja mietti- kää, että sekä minun että teidänkin on- nenne riippuu tästä hetkestä!“ kuislasi hän korwaani. „Charlotte on tyhmästi

ryhtynyt asiaan; hän on ilmoittanut sa- laisuutemme ruhtinattarelle ja joutunut ojasta allikoon. Pahin seikka, mikä olisi woinut meille tapahtua, on wanhan ruhtinattaren ikäänkuin taiwaasta äkkiä pudonnut mieletön rakkaus, sillä hänen korkeutensa ei edes suo haudassa lepää- wää isääni toiselle. Nyt on meillä kaksi wastustajaa ja he kentiesi tulewat jalaliittolaisiksi — hiisi luofta- koon tuommoiseen hulluun wanhaan nai- seen! Kuka takaa meille, ett'ei joku sine- teistä eräänä yönä katoa yhdestä owesta? Siihenhän ei setä ole syyppää — warjel- koon — tietäähän koko maailma hänen juuri niin huolellisesti niitä wartioivan. Woihan se sattumalta pudota; ja kuka saa wihä siitä, että kirjelauffu on ka- donnut pöyhänlaatikosta? Kas niin, ä- lkkää olko lapsellinen enää! Tässä on awain suulla ei minun tarwitse muuta kuin wääntää se ympäri — ei ole murtowar- kaultta, jos menen ylös ja wien luotetta- waan kättöön sen, mitä oikeastaan minulle kuuluu.“

Minä en käsitä, miten minun onnis- tui niin nuolennopeasti luikahtaa hänen ohjitsensa, temmata awain sala-owen suusta ja pistää se taskuuni.

„Käärme“, kähjisi hän hamppaitensa wälistä. „Te tahdotte myhä itsenne kal- liisen hintaan. Te arwelette tämä awain taskussa synnyttäväni minusa vielä palawampia himoja!“

Silloin en edes aawistanutkaan nitien sanojen inhottawaa merkitystä; sitte en olisi alentanut itseäni vastaamaan hä- nelle, kurjalle olennolle.

„Minä tahdon estää teitä wäärhyttä tekemästä!“ lausuin hänelle, päättäväisesti nojaten selkäni oween. „Olkaa suora herwa Claudiussta kohtaan; sillä tawoin paljoa ennemmin pääsette tarkeituksenne perille kuin lufon murtamalla. Minä tulen kanssanne — sanokaamme vielä paikalla hänelle kaiffi.“

Minä waikenin, sillä hänen silmänsä tarkasteliwat minua loukkaawaisesti ki- reestä kantapäähän ja pilkallinen hymy

leikki hänen huulillaan. „Shana olette, pikku avojalkaseni! Sukkela, ruhtinattaren kruunua kantava sifilisko on muutamassa kuukaudessa muuttanut lumoavaijeksi tennishottareksi — mutta mihin sifiliskon wiekaus on jäänyt?“ Hän naurahti ääneen. „Kaunis ajama, totta tostaan! Me astumme in corpore sedän eteen, tarjoamme kalliin salaisuutemme hänelle ikäänkuin hopeatarittimella ja palaamme pettyneenä!“ Hän lähestyi minua niin liki, että tuskastuneena, waan kuitenkin lujemmin nojautuin oween. „Sallikaa minun nyt sanoa teille jotakin: nyt vielä woin hillitä itseni ja olla teihin koskematta — siitä woitte kiittää ääretöntä rakkauttani ja salaista teidän jumaloitsemistani! Minä en tahdo teitä ärjyttää, sillä minä tiedän teidän olewan pienen noidan, kun olette juuttuneet — luulenpa woivanne senkaltaisessa mielentilassa kieltää, mitä minä onnen poika, jo aikoja sitte olen tietänyt.“

Mitä tämä merkitsee? Luultavasti näytin äärettömän kummastuneelta, sillä hän rupefi taas nauramaan. „No, älkää käyttäytykö, kuin olisin minä jusi ja te punahilkka, joka suurin, wiattomin, kysyväisin silmin kummastuneena katselee hirviötä!“ huudahti hän. „Ajemani on kuitenkin tästä päivästä tullut paljoa waikeammaksi — teidän käsittämättömän löpöttelevä kielenne, jonka jo luulin taimuttaneeni meidän kummankin eduksi, on tahrannut sukunne juutalaisuuden häpeäpilkulla; lisäksi on isänne kadottanut herttuan suosion; mutta innokas rakkauteni teihin on lunoawa kaikki esteet; vielä on äitini ruhtinaanmiitta peittävä paljon“ — hänen huulensa melkein koskivat korvaani — „ja minä haluaisin nähdä sen, joka riistäisi minulta wiehättävän, pikku Leonorafen —“

Nyt hymärsin hänet — ah, kuinka kowasti ja katkerasti minua rangaistiin siitä sokeasta mieltymyksestä, jolla miettämättä olin antautunut heidän liittolaisfensensa! Shan tustisiani käännyn hänen puolestansa sekä nostin uhkaawaisesti kä-

teni pääni yli — luulenpa asettuneeni ikäänkuin wastustamaan päällehyökkäystä.

„Ah, tuosapa on pieni raimio taas. Mietteko taas lyövä minua kuin taanoin?“ kysyi hän pilkallisesti hampaitensa wälissä. „Warokaa itseänne! Olenhan jo kerran sanonut teille —“

„Minä tiedän warsin hywin, että te yhdellä ainoalla puseruksella woitte mursertaa minut — tehkää se sitte!“ huudahdin pelkäämättä. „Wapaaehtoisesti en anna awainta! Te olette kunnianon mies! Minä en enää ole mikään hymärtämätön lapsi, joka näkee noisja“ — minä osotin hänen kuutamassa kiiltäviä olkaijiansa — „yhstän koristeita — minä tiedän, että niitä ainoastaan kunnialla woi kantaa! Ja nyt tulee tuo ylpeä upseeri öisin murtowarkaan tapaan ja uhkaa turwatonta tyttöä.“

„Wai niin, kyykäarme koettaa pistellä!“ mumiisi Dagobert lyöden käsivartensa ympärilleni; mutta sukkeluuteni auttoi minut — huutaen luitahdin hänen sylistänsä ja seisoin yhdellä hyppäyksellä ikkunaudalla.

„Jumalan tähden, mitä nyt?“ kuului ulkoa wanhan Schäferin ääni; ukko oli kotimatalla ja juoksi rientäen lumikentän yli.

„Tulkaa sifille — ah, pian, pian!“ sammalsin minä puoleksi itkien liikutuksesta, puoleksi riemuitten läheisestä pelastuksesta.

Kiroten hyppäsi Dagobert ulos toisesta ikkunasta, sillä aikaa kun wanha tarhuri juoksi rappuja ylös.

„Mitä on tapahtunut?“ kysyi hän kummastuneena katsellen ympärillensä. „Heranan aika, neiti, näytättehän te yhtä peljästyneeltä kuin pikku kanaria-lintuni, kun kisa on huoneessa! Onko täällä kuulunut mitään melua? Älkää peljättö — hiviien melua se waan on. Ei aaweita löydy, wakuuttakootpa ihmiset kuinka innokaasti tahansa, ett'ei Karolinenlustisja kaikki käy luonnollisesti.“

Minä jätin hyvän wanhuksen, joka lempeästi koetti lohbuttaa minua, siihen

uskoon, että luulin jonkun aaween todel-
lakin minua peljättäneen, sekä käskin hä-
nen waan mitä wahvimmin sulkea ikku-
nanluukot, sitte lukitsin kaikki owet ja me-
nin ylös kirjastoon. Minä tunsin itseni hy-
win wäsyneeksi. Wiimeinen loppu siitä
melkoisesta uppiniskaisuudesta, joka niin
walloitti minut astuessani uuteen maail-
maan, oli nyt haihtunut, ja minä olin
kuitenkin vielä niin nuori, niin nuori!
Mitä koto ihmiselämä taistelu omien
hairausten wäلتämättömiä seurauksia was-
taan? Täytyikö minun aran, pelkäävän
lapsensieluni aina kamppailu "omaa it-
seäni vastaan, awutta ja turwatta tais-
tella elämän kowaa taistelua? Minä wä-
riin kauhusta — minun täytyisi waipua
alas tuskasta ja häädystä, ellei wahwa
täsi minua tukisi. Mun wiittan' sulle
tarjoisin, suojaksi tuulessa! — Ah, jos
olisin suojassa! Ah, jos se, jonka siivet
lennossa owat wäsyneet, saisi pelastau-
tua toisen turwaan ja siellä wapaasti
hengittää kaiken tuskansa jälkeen! Kuinka
olinkaan arwellut „lapsenkätteni" woimat
liian suuriksi, että ne iloisesti olivat tor-
juneet pois esteet, rientäessäni kewätmyr-
kysä aron ylitse! Minkätähden waipui-
watkaan ne nyt wäsyneinä alas ha-
paroiden tukea ja turwaa!

Kirjaston owi oli vieläkin lukossa ja
waikka kyllä kolkutin ja pyysin päästä si-
fään, en saanut wastausta. Ensin luu-
lin isäni lähteneen ulos, sillä sisällä wal-
litfi kuolon hiljaisuus. Mutta sitte kuu-
lin kaukaa epäselwän jytinän ja kohta sen
perästä kimakan naurun; melu kuului
nuinainaiskokoelma-salista, jonka owet epäi-
lemättä olivat auki. Minusta kuului, kuin
olisit heitetty kowia raskaita esineitä lat-
tiaan ja nauru kaikui niin kummalliselta,
että tunsin hiukseni kauhusta nousewan
pystyyn. Nyt lensi joku esine kirjastossa
lattiaan sekä särkyi kilisten tuhansiksi kap-
paleiksi ja riemuhuuto kaikui tämän tap-
pauksen jälkeen. Minä löin nyrkilläni
owea ja huusin epätoivoisesti isäni ni-
meä.

Silloin aukeni toisella puolella rappuja

olema owi ja herra Claudius astui ulos
tähtitornistaan — melkein päivän kirj-
kaasti walui kuwalo minua vastaan.
Minä riensin hänen luoksensa ja kerroin
hänelle hätäni ja tuskani, kaikki woimin
koettaen estää khyneleitäni wirtaamasta
filmistäni. Kolkutukseni jälkeen oli ka-
mala, sywä hiljaisuus syntynyt kirjastossa
ja minä kerroin kuiskaten, alasluoduin
filmin rahaseikasta.

„Minä tunnen sen“, wastasi herra
Claudius tyweneesti.

„Suru tekee isäni mielettömäksi; ah,
miten minäkin olen tuskissani hänen täh-
tensä“, huudahdin surusfani. „Hän on
häwäistynyt ja kadottanut maineensa.“

„Älkää usko sitä. Surkuteltawaa olisi,
jos yhki ainoa erehdyks saattaisi koko elä-
män asheran työn mitättömäksi. Herra
von Sassenilla on tawattoman suuri an-
sto tieteestä, sitä ei moi kukaan häneltä
riistää ja juuri sentähden koettawat kaikki
pienet hyttyset nyt pistää häntä tähän
kipeään paikkaan. Mutta tämä seikka
kyllä unhottuu. Olkaa rauhasa, Leonore,
älkääkä itkellä!“ Hän kohotti ehdottomasti
kätensä, ikäänkuin tarttuaksensa lohbutta-
waisesti minuun, waan antoi sen nope-
asti waipua alas, astui kirjaston owen
luokse awataksensa sitä.

Samassa putosi jotakin kalisten lat-
tialle.

„Etjän sinä ole Agastiaan tekemä!“
huudahti isäni; ah, minä tuskin enää tun-
sin sitä käreää ääntä! — „Sassen on
walhetellut! Kysykää waan Hannoverilai-
selta Hartilta, hän sen kyllä tietää! Pois,
sinäkin olet wäärennetty!“ — Nyt kuu-
lui, miten hän jalallaan potkasi lattialle
pudonnutta kuwaa.

„Ah, se on nukkuma poika, hänen epä-
jumalansa, josta hän on kirjoittanut monta
nibosta, näyttääksensä todeksi, että se on
Agastiaan tekemä!“ huudahdin wawisten.
„Tawaan Jumala hän särkee weistoku-
wat!“

Herra Claudius kolkutti wahwasti owea.

„Ettekö tahtoisi awata minulle, herra

pihalle ja nähdesä poppeliston yli lentävän paksun savun himmentävän hiljaista, hopeakirkasta taimasta. Kaikki tarttuivat joutuisasti sankoihin ja saaveihin ja maunuwajasta tuotiin kaksi paloruiskua. Siwutabullakin huomattiin tuli ja portista rienfi ihmisjoukko toisensa perästä awuksi — muutaman minuutin kuluttua oliwat puutarha ja Karolinenlustin etupuolella olewa aukea kenttä täynnä sammuttajia, jotka joutuisasti hakasivat awantoja niin laumikkoon kuin jokeen, sekä ammenswat wettä ruiskuihin.

Palatessani oli herra Claudius nojallaan käsi puita wasten; oikealla kädellään painoi hän wasentansa rintaan. Minä en surusta ja kauhusta saanut sanaakaan suustani, waan kumarruin isäni yli, joka makasi pää alimmalla portaalla. — Herra Claudius oli pannut wiittansa hänelle päänalustaksi. Silmät oliwat ummessa ja laihat kaswot näyttiwät niin kalman kalpeilta ja werettömiltä, että luulin hänet kuolleeksi — ääneen walittaen peitin kaswoni käsiläni.

„Hän on ainoastaan tainnoksisa eikä, mikäli minä olen woinut tulkia, mitään jäsen ole taittunut“, sanoi herra Claudius. Nytpä wasta, tänä sanomattoman tuskan ja surun hetkenä opin minä awostelemaan tätä tyventä ääntä, jonka tähden kerran sanoin häntä jääkylmäksi! Kuultuani hänen sanansa rohkasin heti mieleni.

„Mas herra von Sasenin huoneesen“, käski hän miehille, jotka nostiwat isäni lattialta. „Se on syrjässä — talo on tiivis, wettä sekä sammuttamia käsiä on meillä tarpeeksi — sinne ei walkea woi tunkea!“

Ihmisjoukko tulwasi ohitsemme rappuja ylös.

„Entäs te?“ kysyin herra Claudiuselta wetäytyessämme syrjään, kun miehet neiti Gliednerin seuraamana, kantoiwat isääni hänen huoneesensa. „Minä näen aivan hywin teidän kärsiwän tuskia, te olette wahingoittaneet itseänne. Ah, herra Claudius, kuinka paljon te saatte kärsiä,

että olette ottaneet isäni ja minut taalloonne!“

„Luuletteko niin?“ Melkein autuaallinen hymy karvoitti filmänräpäykseksi tuon tuskan näön, joka saattoi hänet rypistämään kulmiaansa. „Minä olen toista mieltä, Leonore. Minä tunnen aivan hywin wiisaan säännön, jonka mukaan meidän ensiksi täytyy kärsiä useita koetuksia, ennenkuin pääsemme taivaasen; jokaisella wastoinkäymisellä lähestymme pyrintöperäämme ja sentähden olfoot ne siunatut.“

Hän astui palawaan huoneesen ja minä rienstin isäni luokse. Hän makasi hiljaa ja liikkumatonna wuoteellansa; ainoastaan jonkun paloruiskun jyttisewäisesti ajaessa fillan yli, awasi hän filmänsä ja katseli ympärillensä mielettömästi ja epäselwästi. Sitte kuislasi hän lakkaamatta hiljaa ja lempeästi itselleen. Neiti Gliedner asetti kylmiä kääreitä hänen otsallensa ja ne näyttiwät häntä rauhoittawan. Apua ei minulta puuttunut. Rouwa Hellborffin, jota ei tuon myrskyn sunnuntaiamun perästä ollut astunut jalkaansa Claudiusen puutarhaan, woitti pelkonsa isäänsä kohtaan ja tuli luokseni.

Minä istuin fairaan wiereessä, pitäen hänen kuumaa kättänsä omassani. Hänen aaweentapainen mumisemisensa, joka ei filmänräpäykseksikään lakannut, hänen tuskastuneet kaswonsa, josta itsenäisen ajatuskylyn viimeinenkin jälki näkyi iäisiksi lähteneen, lisäksi kibuttawa huoli herra Claudiusesta, jonka tiesin olewan palawisessa huoneisssa — kaikki se saattoi minut mytkään epätoivoon.

Huoneen nurkassa paloi yölampu — fairaanwuode oli melkein warjossa; mutta sitä waloisampaa oli ikkunoitten ulkopuolella. Hopealta wälkkywän puitten yli aaltoilivat sawupilwien warjot liehuwina lippuina; sihisten lensi tuliruiskun kirkas wesiuihku keskeltä ihmisjoukkoa — sawupilwet hajosiwat sekä alentuiwat kohta taasen majestetillisesti kohotaksensa äärettömäksi peljästykseni. „Ottakaa waari!“

kuului alinomaan muminasta ja suhinasta — pelastettuja kaluja, maljakoita, peilejä, marmorivatsaita kannettiin ulos sekä lasketettiin Dianan mereen — suuret kirjakatat ulottuivat hänen kasvoihinsa asti ja ympäriheitetyt polstarit ja kiiltävät pöydät näyttivät sanomattoman kummallisuudelta tuossa välkkyvässä lumimaimmassa.

Wähitellen vähentyivät tiheät, mustat samopilvet jonkinlaisesti harjotettiin tuijottamisella filmissäni — melu rapuista kuului yhä heikommalta — ei enää viety alas tulesta pelastettuja kaluja.

„Waara on ohitse“, sanoi rouwa Hellborf syvästi hengittäen ja minä kätin kynneiset filmäni vuoteen tyyhyihin.

Charlotte astui sisään. Hänen lenkinä laahasi rewittynä lattiasa ja hänen paksut palmikkonsa riippuivat epäjärjestyksessä pitkin selkää — hän oli ollut awullisena sammuttaessa ja tehnyt työtä kuin mies.

„Tämä on kaunis ilta meille, prinsessani“, sanoi hän epätoivoisesti ja istuutui wäshyneenä mereeni pienelle jalkaralle. Hän nojasi otsansa polwiini. „Di, pääraukkaani!“ kuislasi hän, molempien toisten naisten heikoksi mentyä mereiseen huoneeseen. „Papsti, jos tietäisitte, mitkä tunteet minua nyt waltaawat! Tiedättekö, tuolla ylhäällä juolahti hirweä ajatus mieleeni, että kentiesi olisi parasta, jos tulwirrat äkkiä tempaisivat minut mufansansa ja niin muodoin lopettaisivat selunni tuskat. Ja rientäessäni sinetittyjen owien ohitse armelin niiden tähtyhvän aueta ja äitiwainajani ojentaa minulle kätensä, wetäkänsä onnettoman lapsensa sylinsä. Tänään en ensi kertaa voi antaa itsälleni anteeksi, että hän niin epäilemättä luottaen welsensä kunniaan, jätti meidät hänen käsiinsä! Ja vaikka hän olisi ollut mieläkin suuremmassa epätoivosessa, ei hänen olisi pitänyt kuoleman, hänen olisi tähtynyt elää meidän tähtemme — hän oli pelkuri!“

Ulkoa wäsheni wätijoukko wähentymistään ja wesiwihkausten sifiseminen ku-

lui selwemmin kormiimme. Wiimeinkin tuli odotettu lääkäri. Hänen äänettä tutkiessaan ja tarkastaessaan sairasta kului wäköwä ääni käytävästä hiljaiseen huoneeseen.

„Enkö ole tietänyt, herra Claudius että näiden wiisasten esi-isiemme kättemien, pakanallisten kumien esiintuominen oli Herralle inhottawa tefo?“ kysyi wanha kirjainpitäjä hywin intoisesti.

„Hän on parantumaton, tuo wanha raimio!“ mumiisi Charlotte suuttuneena.

„Enkö ole ennustanut tulta putoawan alas tawaasta?“

„Herra Eckhof, tuli ei pudonnut tawaasta“, keskeytti häntä herra Claudius filminnähtäväksi maltitonna.

„Te käsitätte asian ehdollisesti wäärin, hywä herra,“ intti toinen ääni lempeästi.

„Ah, tuo on lukijaispappi, koko kaupungin pahin ihmiskalastaja — he tulewat nyt molemmat rukoushuoneesta, se kuuluu selwästi! Heistä on tämä tulipalomitä suurin rieuutapaus“, kuislasi Charlotte.

„Weli Eckhof tietää warsin hywin, ett'ei Herra enää nyhajoisamme läheta rangaitustaan niin suoraan tawaasta kuin muinoin“, jatkoi ääni.

„Mutta hänen woimansa tulee aina nälymiin, jos waan huolii sitä huomata. Miin, herra Claudius, minua surettaa kaikesta sielustani, että teitä on niin koeteltu; mutta en myöskään voi olla Herraa kiittämättä, että hän lakkaamattomasta armostansa teitä niin muistelee. Hän on wiisaudessaan ja oikeudessaan sallinut, että tuo pakanallinen inhottawaisuus — minä huomasin wast'ikään noitten niin sanottuin ihmetöitten malaawan notisina ja särjettyinä puutarhasa —“

Hän ei ehtinyt lopettaa nuhdesaarnaansa, sillä herra Claudius awasi sanaakaan tuhlaamatta huoneen owen ja minä kuulin hänen astuwan sinne. Lääkäri meni hänen luoksensa. Herra Claudius seisoi pöydällä olewan lampun wieresessä, niin että sen walo kirkaasti walasi hänen kaswojansa. Hän puserfi kummallisuudella tawalla wäsempää käsiwärttansa oikealla

käbellään wasten rintaa. Minä huomasiin hämärästä istuinpaikastani, miten hänen kaswonsa lääkäriin kuiskaamasta kertomuksesta kowasti syntistyiivät.

„Tekin kärsitte, herra Claudius“, kuulin lääkäriin viimein lausuwan kowemalla äänellä.

„Minä olen satuttanut käsiwarterni,“ wastasi herra Claudius tyweneesti, „ja jätän katurakennuksessa itseni teidän huostaan.“

„Hyvä — ja silmätkin täytyy meidän jostikin aikaa sulkea pimeään huoneeseen, huomaan minä,“ wastasi lääkäri.

„Waihi, waihi — tiedättekö minun tässä kohdassa olewan aran ja te voisitte saada minut peljästymään!“

Sydämeni lakkasi sykkimästä — jos hän tulisi sokaaksi? Minä luulin, ett’ei niin suuri tuska eikä kurjuus koskaan vois kohdata ihmisyydäntä kuin mitä tähänään olin saanut kokea.

Charlotte nousi kiireesti ja meni luotani. Melkein samassa aukeni kammariini owi äkkiä ja joku mies astui nopeasti sisään.

„Herra Claudius, herra Claudius! Di, mikä konnan työ!“ kuulin wanhan kirjanpitäjän walittawan. Hän tuli näkywiini — ikäänkuin poishetetty oli kaikki ulkokultaisuus; tuo hurstauden, sekä Jumalan että ihmisten edessä pyhän waeltamisen teeskenteleminen oli tyhjänään haihtunut hänen tuskasta wääristyneistä kaswoistansa.

Herra Claudius wiittasi kädellään häntä hiljentämään äänensä, mutta hän oli liian liikutettu huomataksensa tätä wiittausta.

„Ja tämä on tapahtunut minulle, minulle!“ huudahti hän kiwaasti ja kowasti fuuttuneena. „Herra Claudius, joku kurja konna on käyttänyt tulipalosta syntyneen häiriön hywäksensä, on murtautunut itsensä huoneeseeni ja ryöstänyt minulta wähat säästörahani. Ah, tuskin woin pyyhä seisolla! Minä olen niin liikutettu — muistakaa, tämä minut surmaa!“

„Tuo on syntisesti ja epäkrüstillisesti

lausuttu“, muhteli häntä pappi lempeästi. „Muistakaa, että on kshymys maallisesta mammonasta. Paitsi sitä ei ole mahdollista, että waras saadaan ilmi ja te saatte rahanne takaisin, ja ell’ei, niin lausuu Wapahtaja: Helpompi on kamelin mennä neulansilmän läpi, kuin rikkaan päästä Jumalan waltakuntaan“ — minä näin selwästi hänen tässä teräwästi katselewan herra Claudiuista. „Eikö tämä ole kallis, suloinen lohdutus sille, jota Jumala koettaa maallisten warojen ryöstämällä?“

„Mutta samassa lippaassa olivat nekin tuhat taaleriala lähetyshrahaa, jotka juuri näinä päiwinä piti pois lähetettämän!“ oihfasi kirjanpitäjä epätoivoisesti wieden molemmat kätensä huolellisesti kammattuihin hiuksiinsa.

Nyt oli papin wuoro säikähtyä.

„Di, tämäpä oli todellakin äärettömän onnetonta, hywä herra Eshof!“ huudahti hän suurinmassa hämmästyksessä. „Mutta kuinka olittekaan — suokaa anteeksi — niin puolustamattoman kewymielisesti tallettaneet teille uskotut rahat? Te tiedätte kuitenkin, että joka groschenista riippuu toisten autuus! Mitä nyt on tekeminen? Meidän täytyy wälttämättömästi lähettää rahat ensi päiwinä. Seuraamme mainitaan aina säännöllisyyden esimerkinä emmekä voi teidän tähtenne kadottaa hywää mainettamme — se teidän kyllä pitäisi käsittelemän. Minun on teitä sääli, waan en millään muotoa voi teitä auttaa, teidän täytyy hankkia rahat ennen määrättyä aikaa!“

„Di, Jumalani, miten on se minulle mahdollista? Olenhan nyt kerjäläinen!“ Hän nosti walkoiset, hywin hoidetut kätensä lampun waloon. — „Ei minulla edes enää ole timanttisormustani, entisen päämieheni kallista lahjaa, sekin oli lippaassa — minä riisun aina kaikki kewymieliset maalliset koristeet mennessäni Jumalan sanaa kuulemaan. Di, minun taiwaallinen Herrani ja Jumalani, miksi olen minä, uskollisin palwelijasi, ansainnut tämän kohtalon?“

Pappi lähestyi häntä ja lasti lohdu-
tamaisesti kätensä hänen käsivarrellensa.
„No, no, älkää toki epätoivoon langetko,
hyvä herra Eähof. Asia on tosin
ikävä kyllä, mutta kellä, niinkuin teil-
lä, on mahtava puolustaja, sen on
helppo rohkaista mieltänsä. Herra Clau-
dius on jalo mies, rikas mies; hänestä
on asia vähäpätöinen ja hän kyllä on
auttava teidät pulastanne. Eihän hän
siinä pane mitään alttiiksi, onhan teidän
vuosipalkkanne hänen käsijänsä ja te
voitte siitä vähitellen maksaa hänelle ra-
hat takaisin.“

„Asia vaatii miettimistä, herra pappi“,
lausui herra Claudius tyvenesti. „Minä
en sekaannu sentaltaistuin astoihin; paitsi
sitä mäititte äsken Raikkivaltiaan wiisau-
desaan ja oikeudessaan sallineen jalojen
ihmishenkien kauniimpien muistojen, suu-
ren siwistytksen kulkajien kurjasti hukkua
— no, nyt tahdon minäkin kerran aset-
tautua uskovaisten kannalle, tahdon hei-
dän waativaisella yksipuolisella tawallansa
harkita asiaa ja tulla päätöskseen, että
Herra wiisauksensa ja oikeudessaan on
sallinnut rahojen hukkua, joilla pakanan-
sielu — tuhat taaleriako jemmoinen kää-
netty maksane? — pakotetaan kristin-
uskoon; pappi on tahtonut opettaa teitä,
herra Eähof, että kirkko, jonka hyväksii
olette uhranneet kallihin tawaranne —
perheenne — on raha-asioissa armahta-
mattomin melkoja.“

Hän katseli ylepästi olkapäänsä yli
pikkuista pappia, joka kiivaasti juoksi hä-
nen tyhönä. „Meidän täytyy olla armot-
tomat — meidän pyhä melkollisuutemme
se on“, huudahti hän innoissaan. „Ni-
hän kirkko joutuisi, elleimme me Sionin
usfolliksina martioina kokiilisi, säästäisi
tahi tekisi työtä koko päivän. Ja mitä
wawaloisemmin roppo on ansaittu, mitä
enemmän sekä työn että köyhyyden hikeä
ja wertä siinä riippuu, sitä otollisempi
on se Herralle. Te, herra Eähof, joka
olette yksi meikäläisistä, te tiedätte minkä-
kaltaisten sääntöjen alaiset olemme ja
olette ponnistama kaikki woimanne hant-

tiaksenne rahat. Minä pesen käteni! Minä
olen tehnyt enemmän kuin mitä melwol-
lisuuteni olisi waatinut — minä olen
alentanut itseni epäuskoisten edessä!“

Hän meni, niska lankeana, owelle.
Silloin seijoi rouwa Hellborff ällitä
masentuneen isänsä edessä.

„Isä“, lausui hän wapijewin äänin.
„Minä woin sinua auttaa. Tiedäthän,
että minulla on seitsemän sataa taaleria
äitiwainajani perintöä, loput saan war-
maan langoltani, jolla on vähän rahaa
säästönsä.“

Eähof säikähti, ikäänkuin olisi hän hä-
nen sulioisessa äänessään kuulnut kutsumuk-
sen wiimeiselle tuomiolle. Hän katseli
jäähmettyneenä tytärtänsä ja lytkäsi hänet
molemmiin käsin luotansa.

„Pois, pois! Minä en huoli rahoistasi“,
huusi hän hoiperrellen papin perässä ulos
owesta.

„Olkaa huoletta, rouwaseni“, lohduitti
herra Claudius itkevää tytärtä. „Se-
hän vielä puuttuisi, että tekin heittäisitte
wiimeisen roponne tähän pohjattomaan
sywyhteen. Minä olen pakotettu ole-
maan kowa — tätä waatiwaa uskonlah-
koa kohtaan ei woi olla kylliksi anwara.
Mutta rohkaistakaa mieleenne — kaikki woi
wielä muuttua hyväksi.“

Raikkien suuttuneina moittiesä isän ko-
wuutta tuli Claudius sairashuoneeseen, jossa
minä puolihämärässä istuin wuoteen wies-
resä. Hän kumartui kuuntelewaisesti
isäni yli, joka, tietämättä, mitä hänen
ympäriällänään tapahtui, yhä edelleen mu-
misi itseksensä.

„Hän on onnellinen hourauksisnaan,
hän luulee olevansa päivänpaisteisessa
kreikanmaassa“, kuisuksi herra Claudius
minulle hetken kuluttua. Hän seijoi ihan
wieresäni — silloin tartuin molemmin
käsin hänen oikeansa ja suutelin sitä —
pahantekoni, entinen waakuuteni häntä
kohtaan olivat nyt sowitzetut.

Hän oikein horjahi taaksepäin; ei sa-
naakaan tullut hänen huulien ja yli, mutta
hän lasti kätensä pääni päälle, kallisti
sen taaksepäin ja katseli minua sywästi

ja tutkivaisesti filmiin — ah, kuinka raskaina luomet peittivät hänen kanniit filmänsä!

„Onko meidän välimme nyt kaikin puolin hyvä, Leonore?“ kysyi hän viimein tufahutetulla äänellä.

Minä nyyhkäsin vilkkaasti päätäni, muistelematta, että tuo synkkä salaisuus vielä erotti meitä.

XXXI.

Monta päivää oli isäni henki vaarassa. Tuo wimma, jonka vaikutuksesta hän tuli syypääksi Karolinenlustin tulipaloon, ei ollut, kuten minä pelkäsin, mielettömyyttä, vaan hänessä jo lauan piileskelleen salaisen hermotaudin alku. Vaara, johon hänen henkenä oli joutunut, ei woinut jäädä minulta tietämättä, ja niin istuin minä yöt päivät hänen wuoteensa wiesessä, wanhalla uhkamielisellä tawallani arwollen, ett'ei kuolema minun walwovien silmäini edessä tohtisi sammuttaa tätä heikkoa hengen kipinää. Pelkäjätö tuoni todellakin uhkaawaa tyttöä, en tiedä, mutta hän kumminkin jätti isäni eloon ja sanomattoman tuskallisen wuolon kuluttua ilmoittivat lääkärit sairaan pelastuneeksi. Paitji rouwa Helledorfa oli minulla vielä taitawa sairaa hoitaja, johon saattoi luottaa, ja herttuan henkilölääkäri, jonka hänen korkeutensa itse oli lähettänyt, wiipyi tunteuksia Karolinenlustissa huolellisesti walwoen „mainion oppineen kalliista elämää“. Kunnan pääkaupunki näytti erhettyneen luulossaan, että onnetoman raha-asian wälttämättömästi täytyi saattaa isäni hown epäsuosioon — ei Herttua ollut koskaan ollut armollisempi eikä osanottawaisempi kuin tänä raskaana aikana; hänen lähettiläänsä saapuivat joka päivä pari kertaa kuulustelevaan sairaan tilaa ja niihin yhtyi matelewain howilaisten enemmän tahi wähemmän nauhoitettu palwelijaparmi.

Katurakennukseenkin oli sairashuone walmistettu — puolipimeä, paksuilla uunimilla warustettu huone. Herrra Clau-

dus oli pudotesansa isäni kanssa pahasti miukahuttanut läsiwärtensa ja siihen yhtyi waarallinen tufehuttawan sawun sekä häikäsewien liekkiä tuottama silmäpolte, joka alussa saattoi lääkäriä pelkäämään pahinta. Minä olin sanomattomassa tuskassa, sillä en saanut häntä nähä. Mutta heti lääkärien wäkiwaltaisin ajettua minut ulos sairashuoneesta raikasta ilmaa nauttimaan, juoffin eturakennukseen, enkä tyytynyt, enenkään neiti Fliedner itse tuli ulos kertomaan minulle hänen laitansa. Omassa kowassa kärsimyksessään ei hän kuitenkaan unhotanut pikku Leonoraansa. Huoneeni ilkuun laudat sekä kulkaispöydät olivat täynnä neilikoita, lehmänkieloja ja hyasinttejä — minä tunsin aina kewättilman ympäröiwää itseäni. Howilääkäri arweli aron prinsessan runollisesti kuoleman siitä kulkien tuotjasta ja wanha Schäfer uskoi minulle myhäillen kaswihuoneissa olewan kauhean tyhjää sekä ylipuutarhurin siitä kowin nuriseman. Rouwa Helledorf, lääkärit, sairaanhoitaja, kaikki, jotka wäghän tahtoivat wirtistyä hengitettyhänsä sairashuoneen tufehuttawaa ilmaa, pakeniwat aina minun kalliisti koristettuun huoneeseen; ykji waan katseli sitä epäsuosioillisesti ja se oli Kristina tätini.

Min lauan kuin isäni vielä oli miehen horroksissaan, tuli hän joka päivä minua katsomaan. Minun täytyi myöntää, että aina wapisin kuullessani hänen feweitä askeleitaan; hänen ensimmäinen käyntinsä isäni wuoteella liikutti minua sywästi. Mitä wiehättäwimmin kääntäen kaunista päätänsä, kuisfasi hän nähdes-

fänsä isäni laihat kasvot minulle sääli-
mättömästi: „lapsti, valmistaudu kestä-
mään mitä ikävintä kohtausta — hänen
kuolemansa on jo kowin lähellä”. — Siitä
asti pelkäsin häntä; mutta kulkku ja mie-
liharmi syntyi minusfa, hänen eräänä
päivänä astuesanssa minun huoneeseeni.

„Zumalani, kuinka taivaallisen wie-
hättävää!” huudahti hän lyöden walkoi-
set kätensä yhteen. „Sydänkäpyseni, sinulla
lienee melkoisen paljo käsirahaa, koska
olet noin äärettömän tuhaawainen!”

„Minä en ole noita kulkia ostanut —
herra Claudius on käskenyt koristaa huo-
neeni”, vastasin minä loukattuna — mi-
näkö tuhlar!

Hän kääntyi nopeasti ja nyt näin ensi
keran näiden sähköylien lempeitten sil-
mien woiman luoda tifarin teräviä kat-
seita.

„Onko tämä sinun huoneesi, Leonore?”
kysyi hän terävällä äänellä.

Minä myönsin.

„Ah, lapjukaiseni, sinä varmaan ereh-
dyt. — No, no, se onkin hywin siedettävä,
olethan lapsti vielä!” arveli hän sitten
nopeasti hymyillen ja silitti hywäillen
poskeani sametinhienoilla sormillaan. „Kat-
sos, wanha Schäfer on suuri kulkashu-
pako — hän se on, joka on täyttänyt
kamarisii kullilla, että olen tukehtua ni-
den tuofusta — pikku weitikka, näytät
olewan hänen suosittunsa! Herra Clau-
diuksen wertaisen, wakawan miehen, joka
on niin waipunut onnettomiin muistoi-
hinsa — kuten olen kuullut sekä sinulta
että rouwa Hellborfilta — ei varmaan
juolahda mieleen tuhlatat kaswiuoneit-
tensa kulkasloistoa tuommoiselle — juo
minulle se anteeksi — tuommoiselle, pie-
nelle, mitättömälle kestanokalle.”

Minä olin waiti ja nielin närkästyk-
seni. Hänen sanansa oliswat woineet
kowiin wasentaa mieleni, en woi sitä kiel-
tää, sillä hänen Zunon-wartalonsa rinnalla
olin minä ihan pienin, mitättömin olento,
minkä woi kuwaila — mutta kukat oli-
wat kuitenkin herra Claudiuksen lähet-

tämät, sen minä varmaan tiesin, waikka
kätkin sen suloiisen wisiseyden sydämeni
pohjaan. Tätini ei enää astunut jal-
kaansa huoneeseeni; hän wakuutti lyhyen
olonsa „kaswiuoneen ilmaassa” tuotta-
neen hänelle kauhean päänkivistyksen.
Kummallista, ett’ei kannis lempeä-ääni-
nen, suiteawartaloineen rouwa woinut tulla
hywälle kannalle sweitfiläisrakennuksen
asukkaitten kanssa! Wanha Schäfer näytti
aina nurjalta, minun puhellesani Kris-
tina tädistä, ja wäitti soman, puhtaan
wierashuoneensa muuttuneen oikeaksi to-
nupejäksi — rouwa ei muka milloinkaan
koskenut tomuttimeen eikä näyttänyt tie-
tävän, miksi waatenanloja käytettiin, sillä
kaikki waatteet makasivat siin sokin lat-
tialla; rouwa Hellborf eräänä päivänä
oikein suuttui, nähdesfänsä minun anta-
wan tädilleni rahaa.

„Tuo on oikein syntiä”, lausui hän jää-
tyämme kahden kesken; „siten te kannat-
otte wapaalla aikomuksella tätinne lais-
kuutta ja tuhlaawaisuutta. Hänen luo-
nansa owat pöydyt täynnä kaikenlaisia
herkkuja ja makeista — rouwa häwetföön
syödyä osteroita ja ankeriaita sekä pitää
sampanjapulloja sohwan takana ja antaa
teidän maksaa kaikki! Sitä ette woi pit-
kittää! Woisihan hän opettamalla ansaita
leipänsä; hänen äänensä on tosin kulu-
nut, mutta hänellä on oiwallinen laulu-
tapa.”

Dmaksi rauhoittumisekseni taisin wa-
kuuttaa hänelle sen varmaankin olewan
tädin aikomuksen, sillä olihan hän monta
kertaa sanonut aikowansa panna jonkun
tuuman toteen, waan siinä tarwitsewansa
miehen apua ja neuwoa, sekä toiwoneensa
saada sitä isältäni; ja isäni niin kowa-
sydämmisesti hylsättyä hänet, tahtoi hän
odottaa, kunnes herra Claudius paranisi.
— Sen mukaan, mitä hän hänestä oli
kuullut, luuli hän hänen parhaiten woi-
wan auttaa ja neuwoa häntä. Minulla
ei ollut tähän mitään sanomista ja olin
wähällä suuttua, kun rouwa Hellborf pää-
tänsä pudistaen sanoi luulewansa herra
Claudiuksen jättävän rouwan oman on-

nensa nojaan, kun näkee hänen maalatut kasvosensa.

Nuori rouva oli tänä surun aikana tullut minulle erittäin rakkaaksi. Kuinka paljon uhrasikaan hän minun hyväkseni astuesiansa taloon, jossa hänen isänsä asui. Ikäänkuin paeten tuli hän aina syvästi hengähtäen ja sylkiin sydämin — pelko tawata isäänsä riennätti hänen askeleensa. Hyljätty raukka rakasti kuitenkin isäänsä innokkaasti ja oli kowin suruisiansa, kun kuuli hänen pantanneen koko omaisuutensa, matkaakseen hänelle uskotut lähetysrahat. Waikka kaikkin tavoin koetettiin saada warasta ilmi, ei kuitenkaan löydetty hänen jälkiänsä. Minusta oli kirjanpitäjänhuus kummallisesti muuttunut; hän tervehdi minua nyt aina sekä alentui wälistä kysymään isäni wointia. Charlotte wahwisti hawaintoni; hän wäitti suuttuneena kirjanpitäjän wälittäwän häntä ja Dagobertia; „wanha hupakko“ muka warmaan katui, että oli ilmoittanut isäntänsä salaisuuden ja oli viimein — sen hän jo ennatolta tiesi — walhettelewa rakkasewana hetkenä. Intokiihkoinen neito oli kowissa tuskissa. Ruhtinatar oli kipeä eikä ottanut osaa howielämän häärimiseen. Muurikadun warrella olevaa taloa ei hän enää nähnyt muistawankaan. Mitä nyt oli tapahtuma? Minä toistin ehdotukseni tunnustaa kaikki herra Claudiukselle, mutta Charlotte hylkäsi sen, sanoen kiwaasti ja pisteliäisesti, että kammarini kulkusenlemu oli warmaankin hurmannut minut. Sen jälkeen kuuntelin ääneti hären walitustiansa.

Wiisi wiikkoa oli kulunut tulipalon ja kowan koetukseni tapahtuttua. Isäni oli jo aikoa sitte jättänyt wuoteensa ja hän wirtistyi ihmeellisen nopeasti; lääkäri ilmoitti hänelle warowaisesti kaikki, mitä oli tapahtunut ja hän kesti kaikkein kummastukseksi jotenkin helposti ikävän seikan, että hänen kalliit käsikirjoitustensa oliwat muuttuneet tuhaksi. Paljoa enemmän tuskastui hän kuullessansa suuren joukon kalleita kirjoja ja käsikirjoitustia

jääneen pelastamatta, kauneimpien wanhakuisten famiastioitten särkyneen ja ett'ei woiu löytää nukkuman pojan pientä marmorikättä, waikka sitä erittäin huolellisesti etsittiin. Hän itki surusta ja woi tuskin rauhoittua syystä, että oli saattanut maailmalle ja herra Claudiukselle semmoisen korwaamattoman wahingon. Herttua tuli sängen useim häntä tervehdimään; niinwuooin johdatettiin hänen ajatustensa huomaamatta entiseen kulkuunsa ja hänellä oli jälleen lukematomia tuumia miettiäksensä. Minua kohteli hän sanomattoman hellästi — kowa onni oli likemmin yhdistänyt isän ja tytären — hän ei enää woinut olla ilman minutta; kuitenkin wakuutti hän usein ja wakawasti kewään tullessa lähettävänsä minut kuukaudeksi Dierkhofiin, sillä minä olin muka waalennut ja tarwitsin lepoa.

Oli suuruinen maaliskuun ilta. Ensi kerran aioin jälleen wiiden wiikon kuluttua mennä sveitsiläisrafennukkeen; tätini oli nimittäin muutamilla riwillä nuhdellut minua, että kowasti laiminlöin häntä, waikka isäni jo oli terve jälleen. Eteläpöytä hyöksi Charlotte vastaan. Minä peljästyin hänestä — senkaltaista hurjaa woittoriemua en ollut milloinkaan nähnyt ihmiskaswoissa. Hän tempasi paperin tustustansa ja piti sitä silmäni edessä.

„Katso tässä, lapsi“, hundahti hän hengästyneenä. „Viimein nousee minun onnen aurinko! Ah! —“ Hän lewitti käsiwärtensä, ikäänkuin tahtoisi hän sulkea koko maailman rinnoillensa. „Katsokaa minua, pienokaiseni — tään näköinen onni on! Tänään tohdiin ensi kerran lausua: tätini Margareta ruhtinatar! Oi, hän on kuitenkin hywä, niin, hän on sanomattoman jalo! Miin woi ainoastaan tobellakin korkeasukuinen, jaloverinen nainen woittaa itsensä! Hän kirjoittaa minulle, hän tahtoo minua puhutella; huomenna täytyy minun olla hänen luonansa. Jos waatimussemme owat todenperäisiä — ah, minä tahtoisin nähdä sen, joka olisi kylliksi julkea kieltääksensä sitä — niin sitte saatetaan luonnolliset oikeutemme

woimaan. Hän on jo keskustellut siitä herttuan kansa — kuuletko herttuan kansa! Hän tarttui käsiwarteeni ja puhdisti sitä. „Tajuatteko, mitä se on? Meidät julistetaan Sidonia ruhtinattaren lapsiksi ja me tulemme herttuallisen perheen jäseniksi.“

Minua wärisytti — ratkasewa hetki lähestyi.

„Miotteko todellakin puhua tästä asiasta, kun herra Claudius vielä on sairas?“ kysyin häneltä epäselwällä äänellä.

„Joutawia, hän ei ole enää sairas. Paksut uutimet owat jo otetut hänen ikkunoistansa; hän käyttää wiheriäistä silmäwarjostinta ja on tänään ensi kerran minun huoneeni wiereisessä, ohuilla akutinilla warustetussa salissa. Hän on huwittanut itseään antamalla Ethosille hänen syntymäpäivänään mitä stewimmän pikku kulkaron täytettynä tuhannella taalerialla, että wanhus woisi lunastaa omaisuutensa. Tämä koski niin ufon sydämeen, että minä kowasti pelkäsin hänen lankeewan sedän jalkojen juureen ja tunnustawan, mitä hän oli meille ilmoittanut — suureksi onneksi ei hän pelkästä liikutuksesta saanut sanaakaan suustansa. Paitsi sitä olen minä tullut kiwitowaksi — minä olen käsinnyt liian paljon näinä viimeisinä päiwinä; Dagobertiltakin olen aamusta iltaan saanut kuulla katterimpia moitteita „vöyhkeästä ilmoitustawastani“. Minulla ei ole enää armahtawaisuutta; ja waikka setä tänä hetkenä wietäisikin oikeuteen — en minä liikuttaisi formeakaan sitä estääkseni.“

Hän seurasi minua aina puntarhan portille asti, sitten näin hänen nuolenopeasti rientävän lehdeettömään metsään. Kintaa melkein halkasewa onnentunto pakotti hänet nousemaan mäen kukulalle, josta hän voi riemuitsewaisesti julistaa onnensa awaraan maailmaan, ja minä sitä wastoin olisin mieluisimmin kääntynyt takaisin sekä kätkeythynyt Karolinen-lustin pimeimpään nurrekaan, salatakseni pelkoni ja tuskan herra Claudiuksen tähden.

Minä hiiwin aluksi Kristina tädin

kammarin owen ohiitse. Kuummastuffekseni kuului sieltä koiran haukkumista. Minä menin ylikertaan. Hellborfin perheessä rauhoittuivat aina lewottomasti tyhättävät suoneni. Suuri riemu kohtasi minua siellä. Herra Helldorf ojensi minulle molemmat kätensä, Gretchen syleili polwiani ja pikku Hermann istui lattialla jättyellen jalkojansa ja pyrkien syliin. Rouwa puolestansa otti kohta kahwikeittimen kaapista, toi minulle jäästetyn torttupalasen syötäväksi ja pian istuimme kobilkaan kahwipöydän ympärillä. Silloin tällöin keskeytti waikea koloraturilaulu — hopeanheleitä äänijuoksuja ja lirityksiä — puheemme — Kristina täti lauloi tahti oikeinminin rallatteli alhaalla; se kuului ihmeelliseltä; mutta heti hänen koetettuaan lujasti laulaa jotakuta pitempää säweltä, kirkweli oikein sydäntäni — ääni, joka ennen lienee ollut ihastuttawan kaunis, oli tyhkänään särkynyt.

„Rouwan tuolla alhaalla täytyy niin pian kuin mahdollista saada jotakin työtä — hän todellakin wiettää oikeata laiskurin elämää“, lausui herra Helldorf hiezman ryppistäen otsaansa. „Hänen laulutapansa on oivallinen ja minä olen tarjoutunut hankkimaan hänelle oppilaita. Hän woisi ansaita paljon rahaa, jos tahtoisi. Mutta ylpeätä katsetta sekä pilkallista hymyä, jolla hän kiitti minua hywästä suojeluksesta, en milloinkaan woi unhottaa. Sen perästä ei hän enää ole käynyt luonamme.“

„Blanche haukkuu — joku tulee, äiti“, janoi Gretchen.

„Niin, Blanche — se on sweitsiläisrakennuksen uusi asukas, jota ei vielä ole teille esitelty, Leonore“, arweli rouwa Helldorf hymyillen. „Tätinne osti toista päivänä pienen, miehättämän silkkisallakoiran. Schäfer on harmisfansa, hän ei siedä sitä häijyä eläintä.“

Hän waikei ätkki ja kuunteli: wakarwia miehen askeleita kuului portailta, ne astuivat etuhuoneen yli ja wiipywät tuokion aikaa owen takana. Rouwa Helldorf oli muuttunut kalmankalpeaksi; hän

seisoi siinä hengittämättä, liikkumatta kuin patjas, ikäänkuin olisi hänen mahdotonta astua asfaltakaan ovea kohti sitä awataksensa. Nyt laskeusi käsi ulkopuolella awaimen päälle, ovi aukeni ja pitkä, korkea mies astui witkaan kynnnyksen yli.

„Isäni!“ huudahti nuori rouwa. Se huuto oli melkein sydäntä särkewä woikaus, melkein suurimman riemun osoitus. Cethof otti horjuwan tyttärensä syliinsä ja puseresi hänet rinnoillensa.

„Anna, minä olen ollut kova — unhota se“, lausui hän epäselvällä äänellä.

Rouwa Hellborfilla ei ollut sanaakaan vastaukseksi, hän waan kätti kaswonsa syvennmin isänjää syliin, josta hän niin kauan aikaa oli ollut karkoitettu. Wäpyhyllensä ojensi wanhus sanaakaan lausumatta oikean kätensä. Hellborf tarttui siihen woimakkaasti ja puseresi sitä kynnelysfilmiin.

„Minäkin tarjoo sinulle käteni, waari“, sanoi Gretchen, nousten warpaisillensa ulettuaksensa wanhukseen.

Wieno lapsen ääni saattoi nuoren rouwan viimein katsastamaan ylös; hän juoksi pikku pojan luo, nosti hänet lattialta ja näytti hänet isällensä. „Suutele häntä, isä kulta!“ lausui hän puoleksi itkien, puoleksi nauraen. „Gretchenin tunnet jo entiseltään, waan et pienokaistani. Katso waan, hän on perinyt äitiwainajani suuret siniset silmät — oi, isäni!“ Hän kawahti uudestaan isällensä kaulaan.

Minä ennätin owelle, hiidin kuulumatta ulos. Waikka olinkin kotiutunut Hellborfin perheeseen, huomasin kuitenkin nyt, kun tuo suuri aukko isän ja tyttären välillä täyttyi, ett'en kuulunut siihen pieneen seuraan: ei minkään wieraan filmäyksen pitänyt sinä pyhänä hetkenä kohdata katurwaista isää. Mutta minun sielusfani wallitsi autuaallisuus ja kirkkaus — kirkkaus, jommonoin niin kummallisesti wailasi yläferan onnellista ihmisiä minun ulos hiipiesäni, sillä samassa pilkisti ohut waalea auringonsäde pilwisestä taiwaasta, jakea loistoaan seinien wanhoille perheen-

kuwille, ikäänkuin kehoittaen heitä ottamaan osaa autuaalliseen sowintoon.

Tätini mafasi sohwalla minun huoneeseen astuesfani. Hurjasti haukkuen hyök-käsi pieni Blanche raiwio wastaani, tawoittaen minua hampailsanja. Minä löin häntä wähän päähän, jonka perästä hän muristen pakeni emäntänsä syliin.

„Ei, ei, Leonore, sinä et saa lyödä pikku lemmittyhäni!“ huudahti tati puoleksi rukoillen, puoleksi suuttuen. „Katso, nyt on Blanche wihastunut sinuun ja saat nähdä paljon waiwaa jälleen päästälksesi hänen suosioonsa.“

Minä arwelin itsekfeni tustkin huoliwani nähdä sitä waiwaa.

„Katso, eikö hän ole wiehättävän kaunis eläin?“ Hän silkiti lempeästi filkin hienot karvat todellakin ihmeen kauniin elutan älyttäkiltä filmiltä. „Ja ajattelepas, minä sain sen oikeasta polkukin-nasta. Myöjä oli warmaankin rahan puutteessa; neljä taaleria minä waan siitä maksoin; enkö saanut sitä melkein ilmaiseksi?“

Sywäsä hämmästyksessäni en saanut sanaakaan huulieni yli. Nytkään olin vehellisesti tasannut rahani Kristinan ja itsfen välillä, ja hän sai kahdeksan taaleria.

„Minulla oli jo ennenkin tuomtuoinen pikku silkkikoira, oikein pulstea eläwä — minä sain sen kreimi Stettenheimiltä ja se maksoi useampia Louisb'oria kuin tämä taaleria. Ei woiitu kauniimpaa eläwää nähdä, kuin tuota pikkuista, waaleankeltaista kiitäwää, sinisellä silkkityhnyllä makaawaa koiraa. Poloinen tukehtui viimein syödesänsä metsäkanan siipeä.“

Minu lawerteli hän hymysuin. Wieläkin nähti siitä hymystä kauneimmat kuopat hänen poskisfansa ja silmäni riip-puivat ehdottomasti noisja kauneisja, tafsaisja, lumiwalkoisja hampaisja, jotka loistiwat esin hänen purpurapunaisten huuliefsa väliltä. Kauniin rouwan hiusset oliwat moittimattomasti kammatut, mutta hänen pufunsa minua oikein peljätti. Kulunut, sinertäwä, likainen aa-

mupuku täynnä tahrapilkkuja riippui löyhästi hänen hartioillaan, rinta-autosta sekä lävistä kynnäspäässä kirkkosti epäiltävän valkoinen yöpaita rohkeasti esiin. Puuvun mukaan oli koko huone. Keskellä lattiaa oli kaksi litaista rikki-poljettua walkeista atlasenkää, jotka warmaan olivat arwossaan alentuneet sekä tohweleiksi että Blanchen leikkikaliksi. Tawallisesti kiiltäviä pöyhtiä ja pesukaappia peitti läpituksimatton pöly ja wuoteen uudinten takana oli tynnyjä ja pitowaatteita mullin mallin; ilma sitä vastoin oli täytetty hienoinmalla ja wiehättäwimmällä neilikkahajulla.

„Etkö totta, sitä tapaavat huoneeni ääretömässä epäjärjestyksessä?“ sanoi hän kysyväisesti huomattessaan minun katselwan ympärilläni. „Minä en tahdonut walittaa siitä luonasi käydessäni, ett' en liiaksi surettaisi sinua. Onhan sinulla sitäkin paitsi kyllä raskas taakka hartioillasi. Mutta nyt ilmoitan sinulle, että tunnen itseni ääretömän onnettomaksi tässä kurjan köyhässä peisäissä. Schäfer on oikea narri — senkaltaisella ihmisellä ei ole wihjääkään, minkä kaltaisiin oloihin minun wertaiseni, Jumalan ja koko maailman hemmoitettu rouwa on tottunut. Sen sijaan, että hän, kuten aina on tawallista wuotrahuoneessa, pitäisi huolta kamarini puhtistamisesta, waatii hän naurettawasti, että minä pöyhittäisin hänen huonekalujansa ja kostaisin luutaan — sitä hän saa odottaa.“

Hän otti pikkuisen rusinoilla ja kuorimanteleilla täytetyn wadin pöydältä ja rupeasi syömään.

„Ota sinäkin“, lausui hän tarjoten Blanchelle makean rusinan. „Tosi on minulla waan wäähän sinulle tarita, mutta weitikka se, joka antaa enemmän kuin on annettawaa. Kerran koittaa minulle parempi aika ja silloin saat nähdä, minkälaisia wiehättävän hauskoja pitoja minä taidan walmistaa. Mutta palatkaamme Schäferiin! Tuo wanha lempeä ulkokulattu woi myöskin olla jotenkin raaka. Mattelepas waan, kaksi päivää sitten, ostaesäni Blanchen ja matkaesäni mie-

helle rahat waroitti hän minua häwyttömästi ja waati minulta ensin wiime kuukauden hyyryä ja mitä hän vielä oli maksanut puista ja walosta puolestani täällä asuesäni. Etkö totta, se ei kuulu minun, syhdänpöyryseni? Siinä hän se olet, joka olet toimittanut minut tänne.“

Tuskan hiki walui otastani — kuinka han tämä päättyisi? Jos kirjoittaisin aamusta iltaan herra Claudiukselle, en kuitenkaan woisi elättää tätiani. Ilse muistui mieleeni — kuinka usein olinkaan moittinut sydämesäni tuota wanhaa rehelliä sielua kowaksi ja järkähtämättömäksi, syystä että hän kaikkin woiimin koetti estää minua yhtymästä Kristina tätiin — nyt olin kauniissa pulassa.

„Täti, minun täytyy wilpittömästi tunnustaa sinulle, että warani ovat sängen wäähäiset“, lausui hänelle punastuen, mutta kuitenkin lujamielisesti: „Minä tahdon olla suora sinua kohtaan ja kertoa, mitä ei edes ijäni tiedä; melkein kaikki talousrahat ansaitsen minä kirjoittamalla kulkien nimiä herra Claudiuksen siemenkoteloihin.“

Ensin tuijotti hän minuun ällistyneenä ja epäillen, waan sitte purskautti hän hillitsemättömään nauruun. „Siis on keskinäinen wälinne niin runollista laastua? Sepä on tawallisista! Ja minä kuin olin niin lapsellinen, että hetken aikaa pelkästin — no, pienokaiseni, keskeyttihe hän iloisesti; „se työ on loppuwa sinä päivänä, jolloin kohtaloni muuttuu, siitä voit olla warma! Sitten en enää kärsiji siitä! Hyi, kuinka propormarillisen halpaa! Saat nähdä, miten minä menettelen hänen kansansa! Koptoiminen on todellakin raskas työ, enkä minä sentähden millään tawoin enää tahdo elää sinun waroillasi. Mutta mitä tehdä? Lapseni, minä luen minutteja, kunnes sanottaisiin herra Claudiuksen olewan terveen ja jälleen woivan laskea ihmistä puheilla.“

„Hän on tänään ensi kerran lähtenyt sairashuoneestaan.“

„Taiwas! Ja sen fanot minulle nyt wasta?" Hän kawahti ylös puoleksi wakaawasta asemastaan. „Etkö tiedä jokaisella turhaan kuluneella filmänräpähkellä wiivyttävästi elämäni onnea? Etkö kylkiksi usein ole fanonut sinulle tahtowani laskea tulewaisuuteni onnen tämän kunnan miehen käsiin sekä antaa onneni ja onnettomuuteni riippua hänen neuvoistansa ja päätösfestänsä?"

„Minä en luule hänen woivan neuwoa sinulle muuta kuin herra Sellendorffaan, täti kulta", wastasin hänelle. „Herra Claudius ei huoli ottaa osaa seuroihin, kun sitä wastoin Sellendorffille opettajana ovat ylhäisintenkään omat auki. Hän kertoi minulle taannoin, että sinä woisit ansaita paljon rahaa, jos —"

„Pidä tietosi itsellesi, ole hyvä", keskeytti hän minua jäähyksmästi. Minun asiani se on, millä towalla raiwaan itselleni tietä, ja minä tunnustan sinulle suoraan, etten ollenkaan tahdo tekemistä ylikerran ajukkaitten kanssa, ole siis pakkottamatta minua wäghimpäänkään yhteyteen heidän kanssansa. Me omet tuommoisia tuttuja, jotka sitten riippuwat kiinni taliaisen tapaan ja — niin, lapseni, he pyyhvät aina kankana niistä seuroista, joihin minä olen tottunut kuulumaan! Ja nyt pyyhän sinua hartaasti ksettamaan parastasi hankkiesjasi minulle lupaa puhutella herra Claudiusa."

Minä nousin ja hän kumartui alas sohjwasta sekä puki kiireesti atlasenkät

jalkaansa ja nyt näin minä lihankarwaisen sukien ympäröiwän hänen hienoja jalkojaan.

„Ah, sinä, pikku hiiri!" nauroi hän iloisesti korottaesansa hoikan wartalonsa ja ojentaen käsiwartensa ylitseni. Me seisoinme juuri peilin edessä ja ehdottoimasti katsahdin siihen; minun ruskea ihoni, waikka se olikin moitteettoman siileä ja nuorekas, oli kuitenkin ruma tätiini persikan-wäristen poskien ja lumi-walkoisen otsan rinnalla; mutta tänään näin myöskin ensi kertaa tuota inhottawaa maalia, joka paksulta hänen nelsänkymmen-wuotiset kaswonsa. Minä häpesin taikesta sielustani ajattellessani, että herra Claudiuksen teräwät, antarat filmät huomaisiwat sen; mutta waikka kuinka useasti awasin huuleni, pyyhkäisemi häntä nenäliinallaan pyyhkimään pois eninnän osan siitä, en kuitenkaan saanut sanaakaan suustani, sitä wähemmän kun hän samassa kutsui minua piekiksi ruskeaksi hasselipähkinäksi ja äärettömästi ihmetteli tuota „fameittimaista mustalaisihoa", waikka Jakobsohnut, kuten hänestä selwästi näkyi, aina oliwat olleet lumi-walkoissa.

Minä wetäydyin pois hänen hywäilemistä käsiständä ja lästin huoneesta, wakuuttaen kohta menewäni neiti Fliednerin luo keskustelemaan hänen kanssansa tuon puheen mahdollisuudesta.

Sydämmellisesti suudellen minua jätti täti minut hywästi.

XXVII.

„Pikku Leonore kultani, paras olisi, jos itse keskustelisitte asiasta herra Claudiuksen kanssa", keskeytti minua Fliedner hymyillen, kun ehdin puoleksi lausua asiani.

„Saako häntä siis puhutella?" kysyhin njosti.

„Tietysti, kuka waan haluaa. Menkää waan ylös ensimmäiseen saliin, jossa

Lotharin kuwa riippuu — siellä on jo monta käynyt tänään — sali on wastaiseksi toimitushuoneena."

Minä menin ylös. Owen edessä wiivysin hetken aikaa ja puserfin kädet sydäntäni wästen — minä luulin sen kowan tyhättämisen minua tukahuttawan. Sitte astuin hiljaa siälle. Huone ei

ollut niin hämävä, kuin minä luulin. Kkunoita peitti wiheriät uutimet, jotka lewittiwät lempeän, miehöttävän walon huoneesen. Herra Claudius istui nojasi päätänsä selkälautaa vastaan; wiheriä warjostin peitti hänen silmänsä. Hän ei nähnyht huomaawan kenenkään astuneen huoneesen, tahi luuli minua kentiesi neiti Fliedneriksi, sillä hän ei liikahtanut paikaltansa.

„Ah, nyt oli sywin hartahin toiwoni täytetty — minä näin hänet jälleen!

En woinut puhua — minä pelkäsin äärettömästi omaa ääntäni tässä hiljaisessa huoneessa. Melkein kuulumattomasti astuin lähemmäksi ja tartuin epäileväisesti hänen wasempaan, tuolin käsilaudalla riippumaan käteensä. Vieläkin pyysyi waaleahiuksinen pää samassa asemassaan, mutta nuolennopeasti tarttui hänen oikeansa minun käteeni ja minä olin alkiaarvaamatta wangittu.

„Ah, minä tiedän, kenenkä oma tämä pikku ruskea kätönen on, joka niin pelokkaasti wärähtelee formisjani kuin arka linnun sydän!“ huudahti hän yhä waan liikahtamatta. „Enkö kuullut jotakin hyppähtelemän rappuja ylös ja askeleitten eri wikkelyhdestä kuului selwästi: menenkö sille wai enkö? Woiittaako säälä tuon wanki raukan suhteen tahi entinen uhkamielisyys, joka odottaa kunnes hän jättää wankilansa ja tulee minun luokseni?“

„Di, herra Claudius“, keskeytin häntä, „uhkamielinen en ole ollut!“

Silloin käänsi hän kiireesti kaswonsa puoleeni, laskematta kättäni irti.

„Ei, ei, sitä ette ollutkaan, Leonore“, sanoi hän puoli ääneen, „minä tiedän sen. Lähiseurani ei aawista, miksi minä juuri hämärässä aina tuln niin kärsimättömäksi ja käskewäisesti waadin sywintä hiljaisuutta. Näinä hetkinä kuuntelin minä hengellijellä kormallani tahi ainoastaan sykkiwällä sydämellä, sillä tiesinhän minä warmaan, mihin aikaan nuot kemeät tyhönjalat läksiwät Karolinenlulistista, minä seurasin jokaista askelta puu-

tarhan läwitse sekä rappuja ylös ja odotin hartaasti tuota puoleksi kuislattua: kuinka hänen laitansa on? Kärsiikö hän paljon tuskia? Se ei kuulunut uhlamieliseltä. Ja sitte luulin näkewäni, miten nuot hurjat kähvät tuolla tutulla liikunnolla heitettiin niskaan ja suuret, armaat, pahat filmät riippuivat neiti Fliednerin kertomisja huulisja.“

Minä unhotin kaikki, mitä vielä erotawaisesti oli wälillämmä ja antauduin wastustamatta hetken waltaan. „Ah, hän ei käsittänyt minua niin hywin“, lausuin nopeasti ja ajattelemattomasti. „Minä toiwoin hartaasti, että hän kerran, ainoan kerran waan, olisi wienht minut teidän luokseen. Niisin rauhoittunut, jos olisin saanut katsella teitä silmäruukkoihin ja te olisitte sanoneet minulle: Minä näen teidät! Minä rukouksen teitä, nostakaa kerran waan warjostintanne!“

Hän kawahti seisomaan, otti pois warjostimen ja heitti sen pöydälle. Hän seisoi siinä niin korkeana, nokeana ja taipumattomana kuin ennenkin.

„No niin, minä näen teidät!“ lausui hän hymyillen. „Minä näen, ett'ei pikku Leonora näinä wütenä wiikkona ole linjaakaan kaswanut ja yhä waan uletuu juuri sydämelleni asti. Minä näen myöskin pääanne heittäytyvän yhtä tuitupäisesti taaksepäin kuin ennenkin — waan mitä te siihen woitte, että luonto kerran tahtoi nähdä tuommoisen ihmeen pienen keijukaislapsen luotuinsa seassa! Minä näen vielä, että nuot ruskeat kaswot owat waalenneet pelosta, huolista ja walmomisesta. Leonora parla, meillä on paljo sowitzamista — isällänne ja minulla!“

Hän tarttui käteeni ja aikoi lempeästi wetää minut luokseensa! se saattoi minut äkkiä jälleen tointumaan ja tähti sydämeni pahan omantunnon kaikilla tuskilla.

Minä irrotin itseni hänestä. „Ei“, huudahtsin, „älkää olko niin hywä minua kohtaan — minä en ole sitä teiltä ansainnut! Jos tietäisitte, mikä inhottawa

olento mä olen, kuinka wiefas, katala ja häijy mä woin olla, niin ette kauemmin kärsii minua talossanne."

„Leonore —"

Minä pakenin owen luokse. „Älkää kutsuko minua Leonoraksi. Tuhat kertaa mieluummin kuulisin teidän sanowan minua hurjaksi, tuittupäiseksi ja taipumattomaksi sekä toruwan minua epänaïselliseksi; älkää waan lausuko nimeäni niin hellästi ja lempeästi. Minä olen tehnyt teille fanomattoman pahaa — wahingoittanut teitä, missä waan olen woinut. Minä olen loukannut kunniaanne ja auttanut wihamiehiänne — te ette koskaan woi antaa minulle anteeksi, ette koskaan! Minä tiedän sen niin warmaan, ett'en edes tohdi sitä teiltä pyytää!" —

Horjuen tartuin ripaan. Hän seijoi heti wieresfäni.

„Luuletteko todellakin minun laskewan teidät noin liikutettuna luotani? Noin waalein, wapisewin huulinko, jotka tus kastuttawat minua?" lausui hän hellästi siirtäen pois käteni lufosta. „Roetatakaa tyyntyä ja kuulkaa minua. Te tulitte tänne puhtaana, maailmasta saastumattomana ja katselitte wiattomimmin silmin uutta, edesfanne häärirwää maailmaa. Minä kadun kowasti, ett'en heti puhdistanut taloani kaikista pahaista jäsenistä, waikka heti ensi tuntina tulin selwille siitä, että muutos oli tapahtuwa elämäsfäni ja että kaiken täytyi tulla toisenlaiseksi. Selwästi osoitetun inhonne minua kohtaan kärsin minä tosin maltillisesti, sillä minä olin ylpeä ja tyydyin waroitamiin — minä wiivyin liian kauan tekemättä sitä, joka olisi näyttänyt kowalta, mutta joka kuitenkin olisi ollut oikein: ei Charlottelle ja teille olisi pitänyt olla tilaa yht' aikaa minun talossani — hänen olisi pitänyt wäistymän! Olkoonpa mitä hywänfä tapahtunut, waikkapa mitä olisiitte tehnyt minulle, wäärin käsittäesfanne asain oikean laidan, niin ei siihen tarwita anteeksi-antamista, sillä olenhan minä yhtä syyllinen siihen kuin tekin. Te woitte ylipään ainoastaan yh-

desfä suhteessa oikein surettaa minua, nimittäin, koska tylysti ja kylmästi — kuten jo usein on tapahtunut — käännytte minun luotani — ei, ei, sitä en woi kestää!" keskeyttihe hän sywästi liikutettuna minun pureskahtaesfani katteeraan itkuun. — „Jos teidän wälttämättömästi täytyy itkeä, niin tehtää se ainoastaan tässä." Hän weti minut puoleensa ja painoi pääni rintaansa vastaan. „Näin, — tunnustakaa nyt huoletta — minä luon filmäni tuohon uutimeen ja kuuntelen waan puolella kowalla."

„Enhän saa puhua", lausuin hiljaa. „Kuinka iloinen olisin, jos woisin ilmaista teille kaikki! Mutta tuleehan sekin aika kerran ja sitten . . . Woitte kuitenkin jo nytkin tietää, sillä sen olen yfistään tehnyt — minä olen parjannut teitä kowissa, minä olen kutsunut teitä jääkylmäksi numeromieheksi, isferakkaaksi —"

Minä huomasin, miten hän hymyili itsesfseen. „Ah, mintäkaltainen häijy kieli tuolla pikku Leonoralla on."

Minä kohotin pelokkaasti päätäni, lytkäjin pois hänen minua ympäröiwän täsiwartensa ja huusin: „Älkää kuulko tehneeni kaikkea tätä pelkästä lapsellisuudesta!"

„Sitä en luulekaan", wakuutti hän yhä edelleen hymyillen. „Minä tahdon kärsiwällisesti odottaa, kunnes kaikki nuot kauheat salaisiudet tulewat ilmi — sitten rupean tuomariksenne; rauhoittaako se teitä?"

Minä myönnyn siihen.

„Mutta sitte täytyy teidän myös tyytyä minun lausumaani tuomioon."

Sywästi hengittäen wastasin hänelle:

„Sen tahdon mielelläni."

Sitte pyyhin kyyneleeni ja aloin puhua tädistäni.

„Minä olen jo kuullut neiti Fliednerin kertowan tuosta kummallisesta wieraasta, joka on eifinyt suojaa ajattelemattoman pikku aron-leiwon siipien alla", keskeytti hän minua hetken perästä. „Sama ruwakko se on, jolle rahaa lähetitte?"

„Niin."

„Sm — se ei ole minun mieleeni. Minä luotan rajattomasti Ilseen ja hän puhui kowin ankarasti siitä täbistä. Mistä tuo kummiallinen ajatus on juolah-
tanut hänen mieleensä puhutella juuri minua — mitä tahtonee hän minulta?”

„Pyytää teiltä neuvoa. Di, herra Claudius, olkaa hyvä häntä kohtaan! Sjani hylkäsi hänet—”

„Ja kuitenkän tahtoo hän oleskella samalla paikalla hänen kansansa ja aina elää pelosia tawata häntä, joka on hänet hyljännyt? Siitä en minä pidä! Mutta minun täytynee tahtomattanikin ottaa häntä vastaan, sillä minä en millään muotoa salli aron prinsessan seurustella ihmisten kanssa, jotka eivät kestä tarkastelemain filmieni edessä. Rouwa . . . mikä hänen nimensä on?”

„Kristine Paccini.”

„Siis saa rouwa Kristine Paccini tänä iltana juoda teetä minun luonani. Wentkää nyt häntä noutamaan! No, eikö myöntymäishyteni ansaitse edes käden pudistustakaan?”

Minä palasin hänen luoksensa, laskein mielelläni käteni hänen ojennettuun oikeaansa. Sitten riensin pois.

Vuolenpa, ett'en edes arolla, misjä kuitenkän olin yhtä vapaa ja suruton kuin lintunen ilmasa, koskaan rientänyt niin iloisesti ja riemuisesti eteenpäin kuin nyt polkiesani puutarhan hiekkatähtämiä. Olinhan nyt warma, ett'en milloinkaan ehsyisi suuresa awarassa maailmasa, sentähden, että hän piti suojelewaisesti kätensä yltänsi, mennessäni waikka mihin. Ei mikään waara woinut minua enää kohdata, sillä minä pakenin hänen syliinsä ja olin turwasassa. Kuinka ujosti wetäydin kään takaisin hänen hyleillesään minua ja mikä autuaallinen rauha minusa silloin syntyi — samalla tawalla tuntui minusta lapsena, kun peljästyin, että rupeisin itkemään ja Ilse lewitti käsivartensa sulkeaksensa minut syliinsä.

Jälkeen saapuesani Kristina tädin luo, askaroitti hän par'aitaa suklaan keittämissä. Blanche hyppi suuren ympyräisen

pöyhän päällä, nuoli pienennettyä suklaata ja söi torttuja. Tawas miten tätini heitti Blanchen, suklaan sekä torttumullin mallin, minun kertoesani herra Claudiuksen kutsuvan häntä juomaan teetä katurakennukseen! Silloin wasta huomasi, kuinka hartaasti hän oli sitä hetkeä toiwonut. Puoleksi riemuiten, puoleksi haameksiwaisesti hymyillen awasi häden waiheella laatikon toisessa perässä — minä olin tilaisuudessa nähä waalenneita kuffia, nauhoja ja hopeaneuloksia kauheassa sefajorrossa.

„Sydänkäpyseni, minun täytyy tietysti ensin pukeutua paremmin enkä sinä woi saada sinulta apua — huone on niin ahdas — woithan wiipyä Hellendorfin luona sen aikaa”, janoi hän kiireesti. „Mutta yhtä pyytäisin sinulta vielä; mene Schäferin luo — minä en enää tahdo sitä häwyöntöä miestä puhutella — hänellä on komeita keltaijia ruusuja kukoistuksessaan — käste hänen leitata ne sinulle ja maksa niistä, kuinka paljon hän niistä pyytää, waikka kaksi taaleria — sinä saat ne jo kentiesi huomenna takaisin. Mutta mene toki!” huudahti hän kiwaasti ja lytkäsi minut ulos owesta, kun minä kummaštuneena häntä katselin. „Minä olen tottunut aina kantamaan kuffia kädessä, astuesani kutsutuna wieraana sisään.”

Schäfer lahjoitti minulle ruusut ja minä wein ne täbille. Sitte menin isäni luo pyhämään lupaa juoda teetä katurakennuksessa.

Tunnin perästä astuin Kristina tädin rinnalla puutarhan läwitse. Palatesani tätini luo tapasin hänet jo päällyswiitalla, hattu päässä ja harso filmien edessä. Jo hämärä ja sadetta rupefi ripsumaan astuesamme sillan yli wiewäätietä.

„Mihinkä aiotte?” kysyi ääni tapanamme. Charlotte palasi wasta silloin metjästä.

„Minä menen esittelemään tätiäni herra Claudiukselle”, wastasin hänen kysymyksesnä.

Nuori neito ei lausunut sanaakaan, Kristina-tätikin oli waiti, ja niin kävivät he ääneki rinnakkain. Minua rupeesi kummallinen tuska walloittamaan. Tuossa astuivat he sillan yli; kummallista, nähtiwätpä he melkein aaweentapaifilta, sillä niin saman muotoiset olivat he molemmat, kummallakin sama ylepeä, halweksiwa pään nyhkkäys, samankaltaiset, pyöreät hartiat, sama käynti ja luulenpa, ettei ollut linjankaan erotusta heidän pituudessaansa — he olivat erehdykseen saakka toisensa näköiset ja kuitenkin niin jöykät toistansa kohtaan. Charlotte kumminkin näytti jäätylmältä.

„Niisukaa päällyswaatteenne minun huoneesani“, lausui Charlotte minulle ylhäällä käytävässä.

Me astuimme huoneesen, joka oli wihättävästi walaistua ja lämmitetty. Neiti Fliedner järjести par' aikaa teepöytä ja terwehti meitä sängen wieraasti.

„Missä on herra Claudius!“ kysyi minulta tätini hiljaa; ne olivat hänen ensimmäiset sanansa lähdettyämme sveitsiläisrafennuksesta.

Minä osoitin äänettä salinowea.

„Ah, Herra Jumalani, piano!“ huudahti hän innostuneena sekä riensi soittimen luo, jonka kansi oli awattu. „Kuinka äärettömän kauan olen saanut sitä kaiwata! Di, jallitaa minun ainoastaan hettiseksi laskea käteni koskettimille! Di, minä olisin onnellinen jos waan saisin soittaa muutamia ääniä!“

Silmänräpäyksessä olivat wiitta ja hattu lähimmäisellä tuolilla ja sanomattomaksi ihmeekseni seisoi Kristina tätini edesjämme täydellisessä konserttipuwussa. Paksu maidonkarwainen atlaspuku laahasi pitkään matolla ja ystäwi saarettun uuman pitskoristuksista kohosiwat kauniit, hurmaawat marmorintapaiset hartiat, jommoisia tuskin löydettiin Karolinenlustin muinaistaidokokoelmien joukosta. Ah, miten nuot pitkät kähärät aaltoilivat pitkin rintaa ja niskaa ja kuinka haaweksiwaisesti nuotuoreet, waaleankeltaiset ruusut kirkkisti-

wat esiin sinertävän mustista kiharoista!

„Mutta tämäpä melkein liian hullua!“ lausui Charlotte kuiwasti ja wälinpitämättömästi. Tätini waan waipui alas tuolille, piano humisi hänen formiensa alla ja heti kajahti soinnuton, mutta waiwaa ääni seinissä „Già la luna il mezzo al mare —“

Samassa heitettiin salin owi seljälleen ja herra Claudius seisoi kalmankalpeana kynnysellä — hänen takaansa näkyiwät Dagobertin kummastuneet kaswot.

„Diana!“ huudahti herra Claudius sanomattoman kauhistuneella äänellä.

Kristina täti syöksyi hänen tykönsä ja heittäytyi poluilleen. „Antakaa anteeksi, Claudius, anteeksi!“ rukoili hän, kumartaen päätä melkein mattoon asti. „Dagobert, Charlotte, te armaat, kauan kaiwatu lapseni, auttakaa minua rukoilemaan häntä taasen rakastamaan minua entisellä innollaan!“

Charlotte huudahti wihasta. „Wiekkautta“, mumisi hän. „Kuka maksaa teille tästä oimallisesti esitetystä näytölestä, rouwani?“ kysyi hän iwallisesti. Sitte syöksyi hän luokseni ja pudisti kuiwasti käsiwarrantani ja huusi huifeasti: „Leonore, te olette pettäneet meitä!“

Herra Claudius seisoi kohta wälillämmä ja työntäsi hänet takaisin. „Wiekää ulos neiti von Sasfen“, käski hän neiti Fliedneriä — ai, ai miten soinnuttomalta ja wapisewalta hänen äänensä kaikui, waikka hän koetti näyttää tyweneltä!

Neiti Fliedner laski käsiwartensa ympärilleni ja mei minut saliin, jossa Dotherin kuwa riippui — takanamme suljettiin owi. Wanha neito wapisi kuin haawanlehti ja jonkinlainen hermoiwärästys saattoi hampaat kalifemaan hänen suusfansa.

„Te toitte pahan wieraan tähän taloon, Leonore“, kuisasi hän lewottomasti kuunnellen, mitä salissa tapahtui; sieltä kuului Kristina tädin sointuma, heleä ääni melkein keskeyttämättä. „Te ette tietysti woinceet aawistaa hänen olewan tuon talwan, uskottoman Dianan, jonka tähden

herra Claudius on niin kowin saanut kärkeä. Warjelloon Zumala tuon naisen enää saamasta valtaa hänen yltänsä! Hän on vielä innostuttaman kaunis!"

Minä litistin päästäni molemmiin käsiin; pelkäsinhän koko maailman kaatuwan yltänsä!

"Kuinka miekkaasti hän on sommitellut kaikki!" jatkoi neiti Fliedner syvästi kiivastuneena. "Kuinka äkkiarvaamatta hän hyökkää kaikkien päälle odottomatomaan ensimmäisessä hämmennyksessä! Oh! äkkiä muistelee hän "armaita, kauan kaimatuita lapsiaan, jotka hän niin häpeällisesti jätti —"

"Onko hän todellakin Dagobertin ja Charlotten äiti?" puhkesin sanomaan.

"Lapsi, voitteko epäillä sitä kuultuanne sekä nähtyänne tätä kaikkea?"

"Minä luulin heitä hänen" — minä osoitin Lotherin kuvaa — "ja ruhtinat-taren lapsiksi", oihkasin viimein.

Hän säikähti ja katsoi tuijotti minuun.

"Ah, nyt selkenee kaikki minulle!" huudahti hän. Siinä siis selitys Charlotten kummalliseen käytöseen! Hänkin uskoo samaa! Kuuleeko hän syntyneensä Karolinenlustisja? Eikö niin? No, saanhan sitte selkoa, kuka on ottanut tämän huolellisesti kätketyn salaisuuden jälleen puheille sekä selittänyt sen niin väärästi. Kuitenkin woin sanoa teille, että kaikki lasta todellakin syntyi Karolinenlustisja — toinen kuoli muutaman tunnin perästä, toinen puolenwuotisena hampaanki-musta — he olivat paitsi sitä molemmat poikia. Dagobert ja Charlotte sitä wastoin ovat katteini Méricourtin lapsia, hänen, joka oli nainut tätinne ja sitten kaatui Marokkosja. Lapsi raukka, hyvä enkelinne jätti teidät ottaesanne tämän rouwan suojaanne. Hän tuottaa onnettomuutta meille kaikille!"

Minä kätkin kaswoni käsiini.

"Erkin tutustuessa hänen kansansa oli hän jo leski ja ensimmäinen laulajatar Pariisin suuresja operasja", jatkoi wanha neiti. "Hänen lapsensa kaswatettiin erään rouwa Godinin luona. Erkki

rakasti niitä omina lapsinaan ja waikka äiti äärettömästi loukkasi häntä, oli hän kuitenkin jalo tyllä pitämään huolta hylsityistä pienokaisista, jotka funniaton ja welvollisuutensa rikkowa äiti jätti kaikitta waroitta kaswatuslaitokseen. Rouwa Godin kuoli wähän aikaa sen jälkeen ja minulta, ainoalta, jolle hän uskoi lasten syntyperän, on hän waatinut wait'oloa asiasta. Hän tahtoi säätää weljeltä ja siskolta masentawan tunteen olla lapsia äidille, josta heidän täytyisi häwetä. Se kiittämät häntä huonosti siitä!"

Hän hieroi hiljaa käsiänsä käwellen edestakaisin. "Kuulehan waan tuota!" mummisi hän. "Tuolla äänellä on todellakin hurmaawa valta — minä kuulen sen! Di miten imartelewaisesti, lempeästi ja hellästi hän rukoilee — hän wirittää hänelle uusia pauloja —"

"Setä, setä — minä olen äärettömässä tuskasja! Di, minua kurjaa kiittämätöntä olentoa!" huudahti Charlotte syvästi liikutettuna.

Minä syöksin ulos, rappuja alas ja puutarhan läwitse. Minä olin omasta syystäni syhätty paratiisista, omasta syystäni. Wastoin Isjen pontewaa waroituusta, wastoin isäni lujaa kieltoa olin jalaa ollut yhteydessä tämän tädin kansja. Minä olin tuottanut miehelle, jota kaikesta selustani rakastin, hänen nuoruutensa pahan enkelin takaisin, enkelin, jonka waiktaan hän uudestaan oli joutuwa ja joka oli myrkyttävä hänen koko elämänsä.

Stehisen kirkaasja lampunwalosja hiljensin hurjan wahtini — ei, tässä tilassa en woinut näyttäytyä isälleni — hiukset, kaswot sekä waatteet läpimärkinä fateesta; koko ruumiini wapii ja posteni punottiwat, ikäänkuin kuumeessa. Minä menin mafuukammariini, muutin waatteita sekä join lasillisen raikasta wettä. Minun täytyi olla lewollinen, ihan lewollinen, jos pääsisin muka ainoan pelastukseni perille.

Isäni istui kammariissaan, mukawassa nojatuolisjaan, wuorotellen lukien tahi

kirjoittaen ja hänen miereksensä seivoi höyryävä teeketiin. Hän näytti niin iloiselta ja terveeltä, jommoisena harvoin näin hänet ennen sairastumistaan ja tuo tuttu, vanha hymyyn oli palannut hänen huulillensä. Asuinhuoneissa valmisti rouwa Silber, hoitaja, hänelle voileipiä, järjести huoneen lämmön mittarin jälkeen ja wiittasi minulle ystävällisesti olla ilman nopeasti sisään astumatta — hän oli itse huolenpito inhimillisessä muodossa, parempiin kästi en woinut isääni uskoa.

Minä istahdin isän miereen pienelle jalkaralle, kuitenkin niin, että kaswoni jäivät warjoon. Hän kertoi minulle iloisesti herttuan henkilöäkärin käyneen hänen luonansa ja luvanneen hänen huomenna ensi kerran lähteä ulos ajamaan, herttua oli itse tulewa noutamaan häntä waunuisjansa — sitte silitti hän hywäillen päätäni ja lausui iloitsewanja, ett'ei-wät Claudiuksen teepidot kestäneet niin kauan ja että taasen olin hänen luonansa.

„Kuinka sitte käy, isä, jos minä kuukaudeksi palaan arolle?“ kysyin häneltä wetäytyen vielä sywemmin taaksepäin warjoon.

„Minun täytyy tyytyä siihen, Leonorafeni“, wastasi hän. „Sinun täytyy wälttämättömästi wäähäsi aikaa palata oikeaan koti-ilmaasi wahwistuaaksesi. Kumppikin lääkäri sanoi sen wälttämättömäksi. Heti kuin ilma lämpiää —“

„Nyt on lämmin, suloinen ilma“, keskeytin häntä kireesti. „Ujattelepas, aro oikein pyörii päässäni — minusta tuntuu, kuin sairastuisin ja woisin tuon pahan mieraan karjoittaa ainoastaan hengittämällä aron ilmaa. Isä, jos sallit minun lähteä sinne, miksi ei se woisi ta-pahtua jo tänä iltana?“

Hän katseli minua kummastuneena.

„Se kuuluu sinusta kummalliselta, eikö niin?“ kysyin häneltä, pakottaen hymyn huulilleni. „Mutta se on järkewämpää, kuin luuletkaan. Ilma on lämmin; minä

lähden yöjunassa, olen huomisiltana rakkaassa, rakkaassa Dierkhofissa, juon neljä wuikkoa maitoa, hengitän aron ilmaa ja palaan terweenä tänne takaisin kun — täällä on kaunista, kun puut kukoistawat ja silloin — on kaikki, kaikki hywä — eikö niin, isä? Woihan nyt lisäsi lähteä ihan huoletonna; jäähän rouwa Silber sinun luoksesi, parempaa hoitoa et woi saada. Minä rukoilen sinua isä, anna minun lähteä!“

„Mitä te siitä arwelette, rouwa Silber?“ kysyi hän kahden waiheella.

„Di, sallikaa te waan neiti Leonoran lähteä, herra tohtori!“ lausui hywä wanhus astuen owelle. „Ihmisen ei pidä pakottaman luontoansa ja jos neiti luulee tulewansa sairaaksi ja ainoastaan arolla parantuwansa, niin älkää Zumalan tähden sitä wastustako. Tunnin jälkeen lähtee yöjuna, sullokaa matkalaukunne, neiti, minä tulen auttamaan ja saatan teidät rautatien asemalle.“

Patolaisen tapaan lähdin Karolinen-lustista. Oli pilkkosen pimeää eikä saat-tajani woinut nähdä, miten kyyneleet waluivat alas silmistäni ja miten minä kädelläni wiittasin jäähywäiset kaswihuoneelle, jossa olin wiettänyt monta onnellista hetkeä. En tahtonut katsoa katurakennuksen ikkunoihin mennessämme pihan yli — ah, mitä minun tahtoni woi rinnassani kuohuilewaa eron itä-wyhyttä vastaan? Silmäni riippuivat Charlotten ikkunoissa, joista kirkas walo wirtasi ulos — he olivat unhottaneet laskea alas uunitimet. Kaikki olivat vielä siellä, se nähti selwästi katossa liikkuwista warjoista. Hän antoi kawalalle anteeksi, jonka tähden hän ennen oli epätoimoijsena, itäänkuin raimion takaa ajamana öisin syöshyt puutarhan läwitse — hän sopi jälleen hänen kansjansa — niin olihan tänään sowingon päivä — sillä wälän kuin „ajattelematon pikkur aron-leimo“ hänen sydämeltänsä peljätettyhä lensi pois ulos pimeään, folkoon yöhön.

XXXIII.

Mikä jälleennäkeminen! Jalkasni kävin viimeisestä kylästä Dierthofin haudan hiljaisen, paljaan metsän lävitse. Jo hämäräsi tiheiköissä ja kuivia lehtiä tarttui kiinni pukuuni. Ne olivat reippaasti juhisheet aamutuulessa minun maeltaesjani ulos maailmaan ja nyt seurasivat ne minua aaveentapaisesti pitkän matkan, kahinallaan kertoen minulle kuolostansa. Ja ennätettyäni amaralle avolle, jossa hautakummut kohosivat iltahämärässä, jossa yksinäinen valo kaukaa Dierthofista loisti ja Spitsin tuttu haukunta kuului, heittäydyin tuskasta itkien jäätyneelle maalle. Minä palasin onnettomana, sortuneena takaisin kotiini.

Ja tammot kohosivat yhä korkeammalle edesjani. Minä selitin tumman pilkun keskellä latvaa, vanhan tutun harakanpesän — nuoret linnut, jotka taannoin niin iloisesti ottivat osaa evontuskaani, olivat aikoja sitte eronneet pesästään ja ainoastaan vanha pari istui tuolla ylhäällä Dierthofin torninwartiana katsellen älykkäin silmin yksinäistä avolla kävelevää ihmisraukkaa. Syvän portiin lakeen loisti hämärästä heikko valo, takassa paloi turpeita ja rakas katto, josta savu nousi keltamaisissa kiehkuroissa suoraan taimasta kohti, näytti ikäänkuin kasvaneen maasta, niin matala ja pieni oli minusta nyt Dierthof. Samassa näin Spitsin hurjasti juoksevan pihan yli — portilla seisattui se hetkeksi, ikäänkuin hengästyneenä kovat pystysä; mutta syöksi sitte luokseni — hyppäsi ilosta wintuen minua wästen pystyyn nuollaksensa poskiani — minun oli waikea pyyhä jaloillani.

„Mikä koiraa waiwaa? Onhan se kuin huilu!“ lausui Ilse astuen ulos owesta. Ah, tämä ääni! Minä juoksin pihan yli ja heittäydyin hänen uskolliseen syliinsä. Siinä arwelin viimein pääseväni taikista

tuskistani, jotka raimioina ajoivat minua takaa hiljaiselle avolle asti. Ilse ei huudahtanut eikä lausunut sanaakaan; mutta hänen käsiwärtensä kiertyiwät lujasti ympärilleni. Minua hyväiltiin enemmän kuin koskaan lapsuudesjani ja minä huomasiin heti hänen äärettömästi ikäwöineen minua ja astuttuamme sifään walkean waluon, huomasiin hänen waalenneen.

Mutta Ilse ei milloinkaan sallinut tunteiden päästä walloille. Hän lykkäsi minut äkkiä luotansa. „Leonore, sinä olet karannut!“ lausui hän samalla pelottawalla äänellä, jolla hän muinoin torui minua wioistani.

Kaikesja tuskasjani täytyi minun nauuraa. Minä istahdin Heingin tuolille ja ferroin hänelle tulipalosta ja isäni sairastumisesta, josta hän kerta kerralta löi käteensä yhteen kummasujuksesta. Tämä ei kuitenkaan estännyt häntä korjaamasta walkeata, panemasta teefattilaa kiehumaan ja wästen tahtoani syöttämästä minulle woi-leipää.

„Niin, niin, tämä olikin wiisain keino“, arweli hän viimein, kun ferroin lääkärien lähettäneen minut Dierthofiin. Sitte katosi hän asuinhuoneisfin heti sen perästä wiedäksensä minut taiwaankorkeaan wuoteeseen.

„Kas niin, lapseni — nyt sinun täytyy mennä lewolle ja seljateetä tuon sinulle heti paitalla. Jo kahdenkymmenen askeleen päässä huomaa selwästi sinun wilustuneen matkalla — owathan kaswosi oikein kuumeentapaiset. Nyt emme jutele enää — huomenna saat kertoa lopun.“

Pontewasta wästusujuksestani pääsin taikeksi onneksi seljateetä — mutta lewolle minun armotta täytyi mennä. Siinä katseli Kaarle suuren sawustunut kuwa taas sen minua lakkaamatta. Minä kawahdin ylös, otin sen naulastansa ja käänsin ku-

wan seinään päin. Kuinka minä vihastin noita kasvoja. Kuinka paljon kawytmie-
lisyhtyä, walhetta ja petosta peitti tuo
walkoinen oisa, joka hautakummulla minua
oikein hurmasi! Kirikkaana walona oli se
walaisfut minua tuntemattomaan maail-
maan. Puoleksi tietämättäni olin seu-
rannut sen petollista waloa ja hänen tähtensä
luopunut wanhasta kodistani. Nyt
käsitin selvästi, mitkä tunteet minua sil-
loin walloittivat. Ne olivat soaisseet
minut ja saattaneet minut tielle, jota oli
täynnä hairautsia ja walhetta.

Minä istahdin taas, kuten mummoni
kuolonyönä, wuoteen jaloksiin ja katselin
ulos loppumattomaan awaruuteen. Ei,
— en Dierkfosissa saanut rauhaa ja mitä
suurempi hiljaisuus wallitti ympärilläni,
sitä kowemmin walitti yksinäinen sydä-
meni. Nyt käsitin, miksi mummoraukkani
tuntikausia taissi seisoa tuossa pihankul-
massa ja lakkaamatta tuijottaa awaraan
maailmaan. Soaistut filmät etsiwät jo-
takata tuolta sumuista taimaanrannasta
— kadonnutta, turmeltunutta tyttäätä, jota
ei sywästi loufattu äidinshdän kuitenkaan
woinut unhottaa. Ja minusta kohosi
miljoonilla tähdillä walaistu taimaan-
laki ainoastaan yhden ainoan paikan —
wanhan kauppahuoneen yli.

Ulkona heräsi tuuli ja saattoi pihlajan
paljaat oksat hiljaa lyömään itkunaa was-
ten; minä peräydyin ja lasin käteni sil-
mieni eteen — itkunan allahan seisoi
penkki, jossa istuin ensi kerran lukiesfani
Kristina tädin kirjeen. Nyt olin todel-
lakin nähnyt tuon kauniin olennon ma-
kaawan polwillaansa paljoa ihanampana ja
faduntapaisempänä kuin kauneimpien kir-
jojen liljoista ja ruusuista nousewat kei-
jukaiset. Ja walkoistista silkkiaalloista ojen-
sihe kaffi kästwartta hywäillen sulfeatsensa
ennen niin julmasti petettyä miestä sy-
liinsä. Minä löin itseäni ehdottamasti
nyrkilläni rintaan — minä olin heikko
ja pelkuri tuona kauheana hetkenä, minun
olisi, kuten muutama tunti ennen, pitä-
nyt nojata pääni hänen rintaansa was-
taan — hän oli itse osoittanut minulle

sen paikan ja minä tiesin sen tapahtu-
neen hellhydestä; minä tunstin sen hänen
sydämensä sytkimisestä, hänen kätensä wa-
pistamisesta, joka warowaisesti ja hywäil-
len, minun tunnustaesfani pahaa käytös-
täni, silitti hiuksiani. Minun ei olisi
pitänyt kärsimän, että nämät hienot wal-
koiset kädet häneen koskiwat, ett'ei hän
taasen joutuisi hänen lumouksensa alaiseksi.

Nyt oli warmaan katurakennus walaistu
niin kirikkaasti kuin ruhtinattaren siellä
käydesfä. Ja hän istui soittokoneen
edesfä — unhotettu oli aika jolloin hän
pettäjä-lemmittynsä tähden ei koskenut
kostettimiin, nyt lauloi lemmitty itse hä-
nelle hurjaa tarantellaa. Ja muutaman
wiikon kuluttua oli uusi emäntä käwelewä
Claudiusen kauppahuoneen käytämissä ja
saleissa, ei puettuna läpinähtävään har-
soon, waan pitkään kahisemaan silkkipu-
kuun, kuffia hiuksissa ja laulu huulilla
— ja sitte wietettiin iloista elämää hil-
jaisissa wierashuoneissa, wieraat meniwät
edestafaijin, sampanja-pullojen korfit pa-
mahteliwat, eikä tukaan kummastellut, että
herra Claudius walitsi hänet rouwakseen,
sillä olihan hän wielä „ihmeen kaunis“.

Nyt oli hän tullut sedäkseni — minä
kawahdin ylös ja juoksin epätoiwoisena
edes takaisin. Ei, minä en ollut mitään
enkeli, minä en woinut hymyillä; kuumat
katkerat kyhneleet silmissäni, wastustelin
minä ääneen huutaen sitä tikaria, joka
armahtamatta syöstiin rintaani! Minä
en kostaan palaisi K:hon, minä aoin
rukoilla ifääni walitsemaan toista asuin-
paikkaa — kuinka saisin minä „setä“ sa-
naa huulieni ylitse? En kostaan, kos-
taan!

Sade-pisarain hiljainen ripsuttaminen
muuttui nyt ankaraksi halkaamiseksi itku-
ran ruutuja vastaan. — Kewät-myrsky
winkui aron yli. Taasen kuulin wanho-
jen orsien paukkumisen, myrskyn ulwomi-
sen ja winkunan nurkissa, ja tammien
latwoissa ratifiwat kuiwat lehdet, jotka,
waikka jo kauan aikaa surkastuneina, kui-
tenkin aaweentapaisesti järysten tuskalli-
sesti riippuimat kiinni eläwisfä oksissa.

Wanha Dierkhof tärisi wahwoista tuulenpuustista, ullakon aukon pielet huolasiwat ja ikkunaruudut kilisiwät, ikäänkuin olisi myrsky kuljetanut hienoja helisewiä hopeawitjoja niiden ylitse.

Ilse astui sijälle lamppu kädesä.

„Arwastapa juuri, ett'et saanut unta“, lausui hän nähdesänjä minut täyhsisä waatteisja istuwan vuoteen syrjällä. „Lapsi, sinä et enää ole tottunut aromyrskyn minunaan. Siellä yläntömaalla on tuuli kesh, waan minä en pidä siitä puoltakaan yhtä paljoa. Mene sinä waan lewolle — myrsky ei sinua wahingoita!“

Todellakin, se ei minua wahingoittanut; siitä suojeli minua uskollinen Dierkhof!

Kolme päiwää olin jo ollut arolla ja myrsky lensi lewähtämättä minuen yöt päiwät awaran lakuden yli. Miele, Spits ja siipitarja pysyiwät ometasja ja katseliwat awatusta owesta hirwiön elamoimista. Mutta se toi jo mukanaan lämpöä ja minä luulin huomaawani hienon kullaksen tuoksun lewiwän sen siwistä. Heinz wiipyi yöt Dierkhofissa, Ilse ei sallinut hänen lähteä semmoisessa rojuilmassa mökkinsä. Ah, kuinka kaikki oli muuttunut! Minä en enää lutenut heille, istuesjamme luuwasja. Sadut eiwät enää wichättäneet minua — eikä kaupungin kerton usketkaan sujuneet. Ilsen mainitesja Claudius nimeä — ja se tapahui kauhujeni useasti kyllä — ikäänkuin ryypisti kurkkuni; minä tiesin, että jos ainoankin kerran lausuisin sen nimen, murtaisiwat waiwaloisesti pidätetyt kyyneleeni auttamattomasti itsellensä tien ja minä ilmoittaisin tuslani kaisen maailman ääriin. Heinz katseli jo muutoinkin minua salaa siwulta päin, hän ei enää käsitännyt minua oikein ja Ilse kertoi minulle nauraen hänen sanoneen minun nyt tulleen oikeaksi prinsessaksi ja että hän ei hymärtännyt, miksi ei Ilse ripustanut uutimia ikkunain eteen ja nostanut hienoa sohwa sijälle, kuin neiti Streitinkin aikana.

Kolmantena iltana laimeni tuuli; kuitentkin syöksi se mieläkin fangen woimakkaasti aron ylitse; mutta kauemmin minä en woinut kestää sijäsä. Minä riensin ulos ja annoin tuulen wiedä itseni hautakummulle. Ah, niin, seisoihan tuo armas wanha honta mielä paikoillaan ja minun kiertäesjäni käsiwarteni sen ympärille ripoitteli se hienoa neulasadetta pääläni. Ja ginst-pensaat takertuiwat waateisjini; mutta paikka, josta hauta wiime vuonna awattiin, oli paljas ja hiekkawieri wähitellen alas, johon ihmistuhfa ripahui särhneestä tommaasiasta. Taiwaan rannalla näkyi leimuawa iltarusko ennustaen myrskyä huomeneffkin; nähtipä siltä, kuin ilman haltiattaret tahtoisiwat erottaa minut ulkonaisesta maailmasta. Ja tuossa suikerteli pieni joki, jota myöten kolme herraa taannoin rientoaskelin lähti arolla. Siellä näin korkean, solakan „wanhan herran“ watawasti astuwan pensaitten välisjä, kuniin Tancredin huolellisesti etsiesjä sametinhienoa nurmipolkua aroille jaloillensa.

Nyt wallitsi siellä kuolonhijaisuus — ei — minä warjosin filmät kädelläni waremmin nähdäkseni yksinäisellä arolla ilmestymää ihmettä. Viikkuihan jotakin tuolla kapealla tiellä, jota Heinz kunnioitti „maantien“ nimellä. Taiwas, Ilse oli tähtännyt uhkauksensa ja lähettänyt tohtoria noutamaan! Peloiittiwathan minun kalpeat kaswoni ja alafuloisuuteni häntä sanomattomasti. Tumma pilkku lähestyi lähestymistään! punainen iltarusko walasi sen tykkönään — oikein, nyt tunsin samat wanhat waunut, joisja lääkäri tuli mummoni kuolin-wuoteelle. Ne kääntyiwät wähän, warjokuwan tapaiselta näyttiwät hewonen ja waunut taiwasta wästen; ikkunoitentkin näin kiiltävän ja minä woin erottaa kutsinloundalla istuwan hartehikään ajajan. Utkiä seisahuiwat waunut ja herra hyppäsi ulos — ja waikka tuo waaleanhiuksinen wartalo olisi ollut huolellisesti werhottu kiireestä kantapäähän, olisiin kuitenkin tästä ainoasta liifunnossta tuntenut hänet tuhansien joukosta!

Suoneni laffasivat tykkimästä, minä purin hampaitani ja tuijotin tuskallisesti maununoween — pitihän nyt walloisella karpän nahalla pääremettyhyn, mustaan sammeltwiittaan puetun naisenkin astuman ulos — „setä“ ja täti tulivat karkulaista kotiin noutamaan — mutta ovi sulkeutui, wainut kääntyiwät ja lähtiwät takaisin metsään. Herra Claudius tuli aron yli suoraan hautakumpua kohti; leweä wiitta riippui hänen hartioillaan ja siniset filmälasit kiilsiwät ilta-auringossa. Minä hellitin hongan, lewitin käsiwarteni ja aioin rientää alas kuffulasta; mutta minä annoin niiden jälleen waihua alas — eihän setää niin innokkaasti terwehdyttä — horjuen tartuin taas hontaan ja likistin otsani sen rousteista kaarnaa vastaan.

Nyt läheniwät askeleet yhä enemmän — minä en liikahtanut, minusta tuntui, kuin olisin sidottuna kibunuspäällykseen ja minun täytyisi äänetönnä kestää siinä äärettömiä tuskia.

Kuffulan juurelle seisattui hän. „Leonore, ettekö tule askeltakaan minua vastaan?“ huudahti hän ylös.

„Setä!“ kuului waiwaloisesti huulieni hylitse.

Muutamalla askeleella seisoi hän wieresfäni — hymy leikki hänen suunsa soppisja.

„Kummallinen tyttö, kuinka äärettömästi olettekaan erehtynyt! Vuuletteko tobellakin oikean sedän niin intomielisesti ja tuskastuneena rientävän paenneen pikkuisen weljentyttären luokse?“

Hän tarttui lempeästi molempiin käsiini ja wei minut alas kuffulalta. „Näin, tässä olemme myrskyn suojaussa. Minä en ole setänne, waan minä olen käynyt isänne luona pyytämässä häneltä toista oikeutta teihin; hän on iloisesti antanut minulle luwan tuoda teidät kotiin — mutta ei Karolinenlustiin. Leonore! jos tahdotte seurata minua, niin on meillä molemmilla ainoastaan yksi tie. Leonore, teitä ja minua erottaa enää ainoastaan

teidän oma tahtonne — eikö teillä vielä ole muutama nimeä minulle?“

„Etki!“ riemuitsin kiertäen käsiwarteni hänen kaulansa ympäri.

„Paha lapsi“, sanoi hän lujasti minua sylleillen. „Minä tustan sä minulle tuotit! En milloinkaan unhota hetkeä, jolloin neiti Fliedner palasi Karolinenlustista ja kertoi sinun olewan poisja, lähteneen yöjunassa — minun arka arolintuseni ylsin ulkona yöllä wieraitten joukossa. Minä surin katkerasti, ett’et edes tietänyt, mitä tuskaa minulle pakenemisellasi tuotit! Leonore, kuinka oli sinun mahdollista luulla minun sulkewan hellästi rakastetun tyttön sydämelleni, heti hyljätäkseen hänet hirweästi maalatun synnin tähden?“

Minä irtauduin hänen sylistänsä.

„Ratsle minua vähän!“ huudahtihin puoleksi itkien, puoleksi nauraan antaen hänen tarastella itseäni. „Kristina tähän rinnalla olen kuitenkin pieni, mitätön olento, joksi Charlotte minua aina sanoo. Minä näin tätini teidän jalkojenne juuresja; hän rukoili anteeksi — ah, ja kuinka hellästi! Tiesinpä vielä teidän rakastaneen häntä niin sanomattomasti —“

Tumma puna lensi hänen kaswoillensa — minä en ole koskaan nähnyt häntä niin punaisena.

„Neiti Fliedner on kertonut, minä tiedän sen“, wastasi hän. „Hän wäittääkin nyt itseänsä syypääksi sinun pakenemiseesi, kummallisesti tyllä lausuesjaan pelkääwänsä taas joutuwani entisen lumouksen alaiseksi. Pitku lemmittyini, minä en anna sinun katjastaa sitä aikaa, jota seurasi moniwuotinen katumus — sinun pitää säilyttämän wiattomuutesi, se on minun ylpeyteni ja wirtistykseini. Minä erehdyin kowasti enimmäen itsestäni, minä pidin kurjan intohimon petollisen loiston sinä kirkaana walona, joka ensin sinut kohdatesani rupefi walaajamaan elämäni. Mina tähän hetkeen asti olen saanut karsia nuoruuteni rikollista; mutta nyt olen

myöskin tehnyt kylliksi sovittaakseni kaikki — nyt maadin minäkin onneni osan!”

Hän suuteli minua — sitte werhosi hän suojelemaisesti manttelinsa ympärilleni. „Paljon on muuttunut saapuesjamme kotiin, lapseni“, lausui hän tuokion perästä puoli ääneen. „Schäferin wierasluone on tyhjä jälleen — muuttolintu on lentänyt takaisin etelään —“

„Mutta hän oli köyhä — mihin hän nyt on ryhtytävä?“ intui minä alakulofestesti.

„Siitä on huolta pidetty — eihan hän sinun tätisi, Leonorasi.“

„Entä Charlotte?“

„Hän pettyi hirveästi toiveisansa; mutta minä en ole erehtynyt hänestä — hänessä on hyvä siemen. Alussa oli hän shwäesti liikuttettu, mutta on nyt tointunut ja oikea ylpeys, todellinen arwo puhkeaa nyt hänessä ilmi. Hän häpee käytöstänsä kaswatuslaitoksessa; hän ei ole paljoa oppinut, waikka hänellä oli oivalliset luonnonlahjat; sentähden ei hän oppinut, että luultelti syntyneensä suurisukuisena, joten hänen ei muka tarvinnut tehdä työtä. Nyt tahtoo hän opettajalaitokseen. Minä en millään tawoin wastusta tätä päätöstä — hengellinen työ on hänet tykkänään parantawa; minun taloni on aina olewa hänen kotonsa. Dagobert tahtoo jättää sotapalveluksensa ja lähteä Amerikkaan. Weljen ja sisaren turha luulo syntyperästänsä sekä totuuden äskeinen ilmisaaminen on tunnettu kaupungissa. — Kuka siitä lienee puhunut, en tiedä. Dagobertin asema täällä tultisi luultavasti tukkalliseksi, sentähden ottaa hän wapaahetoisesti eron. Muutama tunti ennen lähtöäni kotoa käwin ruhtinattaren luona. . .“

Minä kätin kaswoni hänen helmaansa. „Nyt saan minäkin vangaistukseni!“ kuis-kasfin pelokkaasti.

„Niin, niin, nyt tiedän kaikki!“ wawisti hän teeskentelewän ankarasti. „Aron prinsessa pisti jo ensi päivänä uteliaan nenänsä Karolinenlustin salaisuuk-

siin ja on uljaasti auttanut muitten salawehkeitä onnetonta miestä vastaan —“

„Eikä hän anna minulle anteeksi —“

Hän katseli minua hymyillen.

„Missä hän siinä tapauksessa suudellut noita pieniä huulia, jotka niin uljaasti woiwat kätkeä salaisuuden?“

Me läksimme kuttulan suojaista. Tuuli hyökkäsi raiwoisasti päällemme. „Jos myrskys! sinut näkisin!“ lauloin riemuiten myrskyn winkunaan. Ollihan se tosti, käwinhän hänen kätensä suojelemana hänen wieresjansä, ja wasen käsi piti huofellifesti wiitasta, jonka hän suojelemaisesti oli käärinnyt ympärilleni. Ja tuuli syöksi kewättuofhuineen ylitseni, huutaen minulle pilkallifesti: wangittu, wangittu! Minä waan nauroin sille ja hiwin likemmäksi suojelijaani — nyt saivat tuuli, mehiläiset ja perhoset wapaasti lentää eteenpäin — minä en enää heitä seurannut!

Ilse istui luowassa perunia kuorimassa ja Heintz tuli juuri pihasta, tupruawa nyfäpiippu suussa, meidän astuesjamme sifään. En milloinkaan ole nähnyt uskollista hoitajaani niin hämillänsä kuin herra Claudiuksen nostaessa wiitan kulman päästäni ja minun hymyilevien kaswojeni kurkistaessa esiin. Puukko ja puoleksi kuorittu peruna putosivat hänen kästänsä. „Herra Claudius!“ huudahti hän ällistyneenä. Näistä fanoisti otti Heintz peljästyneenä piipun suustansa ja kätti sen selkänsä taakse.

„Terwe, rauha, Ilse rouwa!“ terwehti herra Claudius. „Te olette pitänyt luonanne pientä karkuria; minä olen tullut häntä kottiin tuomaan — hän on minun omani!“

Siitä selleni asia Ilse rouwalle. Hän kawahti seisomaan, weitsi, kuoret, perunat, kaikki putosivat hänen esiliinastansa kivilattialle. „Di, Herra Zumala, sekä stis oli koko tauti?“ Hän löi kätensä yhteen. — „Sitte oli kyllä seljatee fofopinaton parannuskeino! Sinäpä olet kauniisti pettänyt minut, Leonore, woi, herranen aika! Ja te tahtotte naida tuon lapsen, herra Claudius! Katsokaa toki lap-

sen käsiä, pieniä kasvoja ja nuoria silmiä —

Herra Claudius punastui tyttömäisesti. „Minun nuori Leonorani tyytyy minuun“, lausui hän hiljaa ja hitaasti. „Hän sa-noo miwansa rakastaa tätä wanhaa, iki-wanhaa miestä.“

Minä hiwin häntä lifemmäksi.

„Warjeltoon, herra Claudius, enhän minä femmoista tarhoittanut“, puolustihe Ilse innokkaasti. „Sitä minä haluaisin nähä, jota ei paikalla ilolla suostuisi tei-hin! Mutta, mutta — monet palvelijat, joita hänen on hallitseminen, kuinka ne tottelewat moista pientä emäntää, jota te woitte kantaa käsiwarrellanne kuin lasta.“

Herra Claudius naurahti hieman. „Kyllä he häntä tottelewat ja pelkääwät nähdesänsä, miten „pikku emäntä“ pitää

Tätä kertomusta alotin kaffi vuotta häöpäiwäni jälkeen. Kätyht seisoi kirjoi-tuspöytäni wieresjä ja tyynyjen välissä nukkui pieni olento — minun kaunis waa-leawerinen eskoiiseni. Tälle pienelle ih-meelle, jota minun alinomaa täythy kat-sella, tahdoin kirjoittaa elämäni waiheet. Sen jälkeen on pulstea ruskeakähä-räinekin, wahwaääninen poika maan-nut wiheriän harjon ympäröimässä kät-tyesjä ja nyt nukkuu Leonore, ainoa tyt-tömme samassa paikassa. Minä olen seitsemän vuotta ollut naimisissa. Minä istun Charlotten entisesjä huoneessa. Tummat akuttimet ovat kadonneet — päiwä paistaa ympärilläni, niin onnel-tuja kuin maalatuuta ruufukimppusia on hajoitettuina kaikkialle, mattoihin, huone-kaluihin, seiiniin, ja ikkunankomeroissa le-muaa oikeita kuffapenkereitä. Leonore nukkuu, pikku kätönen posten alla — on niin hiljaa, että kuulen käppäsen surinan; nyt ehbin viimein kertomukseni loppuun.

Samassa aukenee owi ja Claudiuksen nimen molemmat perilliset syöfsewät me-luten sisään. „Mutta äiti, sinä kirjoi-tat liian kauan!“ huutaa walleawerinen

kauppahuoneen päämiehen komentonja alai-sena. Ja nyt, Ilse rouwa, valmistau-tukaa matkaan — huomenna lähdemme kotiin — morsian woi palata ainoastaan teidän seurassanne.“

Ilse pyyhki esiliinansa kulmalla sil-miään. „Mutta Dierthof, herra Clau-dius? Jos tietäisitte, misjä tilassa se oli viimein palatesfani!“ sanoi hän hieman äreästi.

Heinz repi ujosti formaansa ja katseli pelokkaasti ankaraa sisartansa. Mutta minä juoksin hänen luoksensa ja otin häntä kädestä. „Heinz, häijy Heinz, etkö mi-nua onnittele?“

„Kyllä, kyllä, prinsesfani; mutta mi-nua surettaa myöskin; aroa ei siellä kui-tenkaan ole.“

„Me tahdomme syödä kermapiimää puutarhasja — Fliebnertäi on jo lehtimajassa ja me olemme tuoneet waarinkin sinne.“

Minä katselin häntä silmiin wawisten ilosta — hän kohoaa kuusentapaisesti kor-kealle; mutta, ai, kuinka käynee pelon kansja, kun hän on kaswanut pikkuista äitiänsä pitemmäksi? Mutta pikku tun-manweriseni nousee warpailensa, laskee sormenpaksuisen köyden pään ja hienon pajunoksan paperilleni pyhäten luotta-walla äänellään: „Kiti kulta, tee minulle ruoska!“

„Menkää vielä puutarhaan“, sanon minä, koettaen formillani saada melkein mahdottoman ruoskan tehdyksi. „Minun täythy vielä kirjoittaa wähän Charlotte tädistä.“

„Ja pikku Baawostakin!“ Luwattuani tehä niin juokswat he taasen ulos.

Palattuani arolta Karolinenlustiin, lähti Charlotte seuraawana päiwänä opet-tajalaitokseen. Wähän aikaa sen perästä läksi nuori Hellborf Englantiin. Hän oli kostnut Charlottea, waan saanut ruk-kafet. Minulle tunnusti Charlotte kir-

jallifesti kohdalleensa häntä ylöpydestä pahasti, eikä hän nyt langettuansa luulusta korkeustansa woinut tulla hänen omaksensa. Me emme sallineet hänen, palattuansa suoritetun oppimäärän jälkeen, joutua toisten käskynalaisiksi; hän palasi siis meidän hartaista pyhniöstämme kotiin takaisin ja tuli lempeäksi ja hyödylliseksi perheenjäseneksi. Hellsdorfin nimeä hän ei koskaan maininnut, vaikka hän kuten mekin usein kävimme opettaja Hellsdorffissa. Syttyi niin jota 1866. Max Hellsdorf kutsuttiin sotapalvelukseen ja haavoitettiin vaarallisesti Königrägin tapelusissa. Tunti sen perästä, kun yliopettaja kalmankalpeana oli meille kertonut sen ikävän uutisen, astui Charlotte matkapuvussa huoneeseeni. „Minä lähden sairaanhoitajaksi, Leonore“, lausui hän lujasti. „Kerro seditälle päätökseni — en woi tehdä toisin.“

Claudius oli pois — minä fuostuin iloisesti. Neljän wikon kuluttua sain pitkän, onnea kertovan kirjeen Charlotte Hellsdorfin allekirjoittamana. Rykmentin pappi oli wishkinyt parantuneen sairaan ja uskollisen hoitajattaren. Nyt asuu nuori pariskunta Dorotheenthalissa. Hellsdorf on tullut kauppatoimi Claudiuksen waltuusmieheksi — ja pikku Paawon synnyttä ei Charlotte enää woi käsittää, että ihmiset, jotka kaikki syntywät maailmaan saman oikeuden perillisenä, woiwat jakautua ylhäisiin ja alhaisiin.

Nyt kuuluu wakarwia askeleita portaisja — toimihuoneet ovat suljetut. Minä

jatkan kirjoitustani enkä ole kuulewinani hänen tulewan, mieheni, jota on antanut minulle enemmän anteeksi, kuin woin käsittääkään. Minä nauran aina hänelle hänen nostaesansa minut syliinsä ja ikään — kuin puolustautuaksen janoesjansa isälleni: „Onhan hän wanhin ja ajattelemattomin kaikista lapsistani.“ Ja isäni nyhykäyttää päätään yhtä haaweksimaisesti hymyilen kuin ennenkin, sillä hän on vielä hywin hajamielinen, tuo armas isäkultani; me hoidamme häntä hellästi ja hänen viimeinen kirjansa nostaa mainiota huomiota oppineissa. Kentiesi owat hänen tyttärensä pojat syhyvät siihen; he saawat meluta jälleen järjestetysjä kirjastossa ja mielenä mukaan kiivetä isäni syliin hänen kirjoittaessaan. Hänen asemansa howin suhteen on entistä parempi ja ruhtinatwar käy usein meitä terwehtimässä; mutta Lotharin kuwaa peittää paksu waate ja Karolinenlustin toiseen kertaan wiewä salaami on kiinni muvattu.

Nyt on pitkä, yhä vielä hoikka mies hiljaa astunut sisään, hän kumartuu kätken ylitse katsellaksensa nukkumaa tyttärensä.

„Kummallista, kuinka tuo lapsi on sinun näköisesi, Leonore!“

Minä juoffin ylöpeästi ylös; sillä hän lausui tämän innostuneella äänellä. Pois klynä ja käskikirjoitus! Ne eiwä woi kuwailia onnen loistoa, jota ympäroipi aron prinsessan otsaa!

Waseniuksen kirjakaupassa:

- Ibsen, H., Nora. Näytelmä. Suomennos. 2 m. 50 p.
Jutelmia ja Tarinoita. (Zschokke. — Björnson. — Andersen. — Souvestre.)
Suomenteli Samuli S. 2 m. 50 p.
Schiller, Fr. v., Orleans'in neitsyt. Murhenäytelmä. Suomentanut E. A. 2 m.,
3 m. Sid. 4 m.
Erkko, J. H., Kotoisia tarinoita. I. 1 m. 80 p.
— — Valikoima runoelmia. 6 m. Sid. 7 m. 50 p.
Wecksell, J. J., Daniel Hjort. Murhenäytelmä. Suom. P. C. (Palkittu kilpa-
suomennos.) 3 m. 50 p. Sid. 5 m.
Runeberg, J. L., Hirven-Hiihtäjät. Suom. E. J. Blom. 2 m. 50 p. Sid. 3 m. 50 p.
— — Runoelmia. Suomentanut E. A. 3 m. Sid. 4 m. 50 p.
Novelleja. Kirjoittanut Samuli S. 2 m. Sid. 3 m. 25 p.
Auerbach, B., Avojalka. Suom. Sam. S. 2 m. 50 p. Sid. 3 m. 50 p.
— — Sysmälinen. Mukaellen suomentanut Kustaa Karjalainen. 1 m. 50 p.
Eckstein, E., Lukon takana. Humoreskista „Der Besuch im Karser“ mukaili
Samuli S. Kuvilla varustettu. 1 m. 50 p.
Mark Twain, Tom Sawyer. Koulupojan historia. Suomensi —a—ll. 3 m.
Scharling, H., Uuden vuoden aikana Nöddebön pappilassa. Suom. R. M. 2 m. 50 p.
Ingeman, B. S., Valdemar Seier. Historiallinen romani. Suom. E. Almborg. 5 m.
Topelius, Z., Suomen Herttuatar. Romanimainen kertomus, Suomennos. 2 m.
Saint-Pierre, B., Paul ja Virginia. Suom. N. Hauvonen. 8:lla teräspiirroksella.
3 m. 50 p. Sid. 5 m.
Verne, J., Veden päällä liikkuva kaupunki. Suom. 2 m. Sid. 3 m. 25 p.
— — Talvenpito pohjoisissa jäissä. — Mont-Blanc vuorelle nousu. 2 kertomusta.
Suom. 1 m. 75 p.
Souvestre, E., Muistelmia utterasta elämästä. Suomennos. 2 m.
Prentiss, E., Taivasta kohti. Suom. R. M. 2 m.
A. L. O. E., Jättiläisten voittaja. Vapaa suomennos. 1 m.
Thomasson, P., Susi lammasvaatteissa. Suom. K. Werkko. 50 p.
Yksin Lontoossa. Suomentanut Olli Wuorinen. 1 m.
Lermontow, M., Aikamme uros. Suom. 3 m.
Calamnius, Kreikkalaisia satuja. 1 m. 75 p. Sid. 3 m.
Foë, Robinson Crusoe. Kuv. 4 m. 50 p. Sid. 6 m.
Grimm, Koti-satuja. Kuv. 5 m. Sid. 6 m.
Hertzberg, Kalevala nuorisolle. Kuv. 2 m. Sid. 3 m. 50 p.
— — Kanteletar nuorisolle. 1 m. 25 p.
Hoffmann, Eno ja Sisarenpoika. Kuv. 1 m. 75 p.
Nieritz, Tyttö Helgolannissa. Kuv. 1 m. 75 p.
Satakieli eli 120 laulua 80 p. Sid. 1 m. 50 p. II vihko 80 p. Sid. 1 m. 50 p.
Stanley, Kalulu. Kuv. 4 m. 50 p.

Hinta: 2 m. 75 p.